Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
Mimarlık Eyleminin Gelişimi ve Çeşitlenmesi

16-17-18 Kasım 2011
Dokuz Eylül Üniversitesi

TMMOB MİMARLAR ODASI

MİMARLIK VE EĞİTİM KURULTAYI - VI

TMMOB Mimarlar Odası
Ankara, Mart 2015

© Mimarlar Odası Yayınları
Sertifika No: 19481

Yayına Hazırlayan : İlker Ertuğrul
Grafik Tasarım : Nilgün Kara Babacan
Grafik Uygulama : Ebru Laçin
Fotoğraflar : Yasemin Gültekin, Elif Ertürk
Yapım : Mimarlık Vakfı İktisadi İşletmesi, (0212) 244 86 87, İstanbul
Baskı, Cilt : --

Mimarlar Odası Genel Merkezi
A: Konur Sokak No: 4/2 Yenişehir
06650 ANKARA
T: +90.312.417 37 27
F: +90.312.418 03 61
E: info-mek@mo.org.tr

Birinci Baskı: 1000 adet
ISBN 978-9944-

Kaynak gösterilerek yapılacak alıntılar dışında, yayıncının izni olmadan hiçbir yolla kopyalanamaz, çoğaltılamaz.

MİMARLIK VE EĞİTİM KURULTAYI - VI
MİMARLIK EYLEMİNİN GELİŞİMİ VE ÇEŞİTLENMESİ

16-17-18 Kasım 2011
Dokuz Eylül Üniversitesi

16 Kasım 2011
Açılış Oturumu
Sunuş
1. Oturum : **KHK Sürecindeki Yapılanmalar**
2. Oturum : **Mimarlık ve Eğitimine Uluslararası Bakışlar**
3. Oturum : **Mesleğe Kabul Kurulu**
4. Oturum : **Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi**

17 Kasım 2011
5. Oturum : **Mimarlık Lisans ve Lisansüstü Eğitimi - I**
6. Oturum : **Mimarlık Lisans ve Lisansüstü Eğitimi - II**
7. Oturum : **Mimarlık Akreditasyon Kurulu**
8. Oturum : **Mimarlık Eğitiminde Staj**
9. Oturum : **Öğrenci Forumu**

18 Kasım 2011
10. Oturum : **Mimarlıkta Güncel Eğilimler**
11. Oturum : **Kamuda ve Özel Sektörde Mimarlık Hizmetleri**
12. Oturum : **Değerlendirmeler**
13. Oturum : **Forum**

TMMOB MİMARLAR ODASI

Düzenleme Kurulu

Çetin Türkçü *(Kurultay Başkanı)*, Hikmet Gökmen *(Kurultay Sekreteri)*, Necip Mutlu, Eti Akyüz Levi, İlker Özdel, Zübeyda Özkan, İlker Ertuğrul

Danışma Kurulu

Ahmet Alkan, Ahmet Eyüce, Ayşe Öztaş *(Öğrenci)*, Bülend Tuna, Bülent Batuman *(29.4.2011 tarihine kadar)*, Cengiz Bektaş, Deniz İncedayı, Doğan Hasol, Ekrem Bodamyalızade, Eyüp Muhcu, Gülsüm Baydar, Hakkı Önel, Hasan Topal, İsmail Doğanyılmaz, Kamuran Sami, Kubilay Önal, Mehmet Şener Küçükdoğu, Murat Günaydın, Oktay Ekinci, Orcan Gündüz, Orhan Hacıhasanoğlu, Özlem Erkaslan, Rengin Ünver, Selahattin Önür, Şebnem Hoşkara, Tamer Başbuğ, Tayfun Taner

Çalışma Grupları

Mimarlık Lisans ve Lisansüstü Eğitimi Çalışma Grubu

Emre Aysu *(Yürütücü)*, Ahmet Eyüce, Ayşen Ciravoğlu, Çetin Türkçü, Deniz İncedayı, Doğan Hasol, Dürnev Atılgan, Emel Aközer, Emre Uğur *(Öğrenci Tems.)*, Erkan Akan *(Öğrenci Tems.)*, Esra Fidanoğlu, Eti Akyüz Levi, Füsun Alioğlu, Gülen Çağdaş, Güven Arif Sargın, Hikmet Gökmen, İbrahim Alpaslan, İbrahim Numan, Kamuran Öztekin, Mehmet Şener Küçükdoğu, Murat Günaydın, Necip Mutlu, Neslihan Dostoğlu, Nilay Coşgun, Nur Çağlar, Nur Esin, Orhan Hacıhasanoğlu, Özlem Erkarslan, Rengin Ünver, Selahattin Önür, Tamer Başbuğ, Volkan Gür, İlker Ertuğrul *(Raportör)*

Mimarlık Bölümlerinin İçinde Yer Aldığı İdari Yapılanmalardaki Çeşitlenme ve Farklılıkları İnceleme Komisyonu: Eti Akyüz Levi *(Yürütücü)*, Emre Aysu, İbrahim Numan, Kamuran Öztekin, Nur Esin, Orhan Hacıhasanoğlu

*Mimarlık Bölümü (Lisans ve Lisansüstü Programları) Açılması ve Sürdürülmesinde Aranacak Asgari Koşulları Araştırma Komisyonu***:** Mehmet Şener Küçükdoğu *(Yürütücü)*, E. Füsun Alioğlu, Neslihan Dostoğlu, Nur Esin, Çetin Türkçü, Nilay Coşgun, Evren Burak Enginöz, Mehmet Emre Arslan, İlker Ertuğrul *(Raportör)*

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) Mimarlık ve Yapı (58) Temel Alanında İnceleme Komisyonu: Rengin Ünver *(Yürütücü)*, Gülen Çağdaş, Neslihan Dostoğlu, Çiğdem Polatoğlu, Emel Aközer, Özlem E. Erkarslan, Tolga Akbulut, Dürnev Atılgan, Volkan Gür, Çiğdem Canbay Türkyılmaz, İlker Ertuğrul *(Raportör)*

Mimarlığın Paydaşları Arasındaki İlişkiler, Etkileşim ve Değerlendirme Komisyonu: Emre Aysu *(Yürütücü)*, Asım Güzel, Bülend Tuna, Doğan Hasol, Esra Fidanoğlu, Hasan Topal, Hikmet Gökmen, Hüseyin Başnamlı, Murat Sönmez, Necip Mutlu, Nur Çağlar, Sabri Orcan, Selahattin Önür, Tamer Başbuğ, Ziya Canbazoğlu, İlker Ertuğrul *(Raportör)*

Mimarlık Eğitiminde Staj Çalışma Grubu

Hikmet Gökmen *(Yürütücü)*, Esin Kasapoğlu, F. Emel Ardaman, İlker Özdel, Metin Karadağ, Özgül Yılmaz Karaman, Z. Gül Karslıgil Ünal, Zübeyda Özkan, Ayşe Öztaş *(Öğrenci Tems.)*, İlker Ertuğrul *(Raportör)*

Mimarlıkta Güncel Eğilimler Çalışma Grubu

Ayşen Ciravoğlu *(Yürütücü)*, Ahmet Tercan, Ayşe Öztürk, Banu Durmuşoğlu, Beril Özmen Mayer, Eti Akyüz Levi, Rüksan Tuna, Zeynep Durmuş Arsan, İlker Ertuğrul *(Raportör)*

Kamuda ve Özel Sektörde Ücretli Mimarlık Hizmetleri Çalışma Grubu

Kubilay Önal *(Yürütücü)*, Fikret Oğuz, Gonca Bilgili, Hüseyin Kargın, Sabri Orcan, İlker Ertuğrul *(Raportör)*

Mimarlık Akreditasyon Kurulu (MİAK)

Nur Esin *(Başkan)*, Füsun Alioğlu *(Başkan Yrd.)*, Ayfer Aytuğ, Bülend Ceylan, Çelen Birkan, Selahattin Önür, Semra Aydınlı, İlker Ertuğrul *(Yürütücü Sekreteri)*

Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu (MiMeKK)

Nur Çağlar *(Başkan)*, Ali Ekinci, Alper Ünlü, Füsun Alioğlu, Metin Karadağ, İlker Ertuğrul *(Yürütücü Sekreteri)*

Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi (SMGM)

Ali Ekinci *(Başkan)*, İsmail Doğanyılmaz *(Sekreter)*, Alev Ağrı, Esin Köymen, İlkay Maşat Özdemir, Kamuran Sami, Turhan Nejat Aral, Dilşad Aktaş Canatay *(Sekreter Yardımcısı)*

Öğrenci Temsilciler Kurulu

Ayşe Öztaş, Damla Demirkan, Emre Uğur, Gökhan Faruk Bekar, H.Engin Yılmaz, Melike Özyurt, İlker Ertuğrul *(Sekreterya)*

Yayın, Sergi ve Sunumlar

Mimarlık Okulları Diploma Projeleri Sergisi - 2

2009 yılındaki V. Kurultay kapsamında ilki düzenlenen serginin ikincisi, Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin katkılarıyla düzenlendi. Türkiye ve KKTC'de mimarlık bölümü bulunan üniversitelerin 2010-2011 döneminde tamamlanan diploma projelerinden kendi belirledikleri yöntemle seçtikleri bir projenin kurultaya gönderilmesinden oluşan sergi için bu dönem pafta boyutları ve sayıları standardı getirildi. Aşağıda listelenen 21 farklı okuldan dijital formatta gelen eserler pano haline getirilerek kurultayın gerçekleştirildiği Dokuz Eylül Üniversitesi DESEM salonunda üç gün boyunca sergilendi.

Sergiye katılan Üniversiteler

1- Bahçeşehir Üniversitesi, Gökçe Arslan
2- Bozok Üniversitesi, Recep Karaalp
3- Dokuz Eylül Üniversitesi, İbrahim Türkan
4- Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gökhan Varol
5- Gazi Üniversitesi, Hatice Temür
6- İstanbul Kültür Üniversitesi, Olgaç Arda Dönmez
7- İstanbul Teknik Üniversitesi, Mustafa Küstür
8- İzmir Ekonomi Üniversitesi, Ceyda Tekin
9- İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Ayşe Çolakoğlu
10- Karabük Üniversitesi, İmren Hacıbölük
11- Karadeniz Teknik Üniversitesi, Hafize Kiraz
12- Kocaeli Üniversitesi, Seda Soyer
13- Maltepe Üniversitesi, Habil Hamdi Ercan
14- Mersin Üniversitesi, Benan Dönmez
15- Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Elif Çelik Arısal
16- Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Hayri Dörtdivanlıoğlu
17- Uludağ Üniversitesi, Ahmed İlyas Bilgin
18- Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Batu Palmer
19- Yaşar Üniversitesi, Zerrin Özbalcı
20- Yeditepe Üniversitesi, Mustafa Tolgay Keskin
21- Yıldız Teknik Üniversitesi, Duygu Ergin

“Modern” ve “Bellek”: Silinen İzler

Mimarlar Odası İzmir Şubesi’nin 2011 Mimarlık Haftası etkinlikleri kapsamında hazırlanan sergi daha önce 2-9 Ekim 2011 tarihlerinde Vasıf Çınar Bulvarı / Birinci Kordon’da İzmirlilerle buluşmuştur. Küratörlüğü Emel Kayın tarafından yapılan sergi, modernleşme sürecinde İzmir’i konu edinmektedir.

İçinde yaşadığımız coğrafyadaki izleri 18-19. yüzyıl evresine kadar takip edilebilen modernleşme sürecinin Cumhuriyet dönemindeki serüveninin bile yaklaşık bir yüzyıl ötesine gidebildiğini düşünmek, “modern” denildiğinde bir “bellek” meselesi ile karşı karşıya olunduğunu kabullenmeyi gerektirmektedir. Cumhuriyet dönemi ile birlikte 1922 yangınının yarattığı tahribat kadar sosyoekonomik yapısındaki radikal dönüşümlerle de yüzleşmek zorunda kalan İzmir kenti, “geride kalan” ve “süreç içinde oluşan” tarihsel-mekânsal belleğini gereğince koruyamamıştır. Kentin 20. yüzyıl boyunca hem önemli modernist inşalarla hem de ciddi yıkımlarla karşı karşıya geldiğini saptamak mümkündür.

Çağımızın evrensel kabullerinde “belleğin korunması” modern bir tavırdır ve bu tavır çağdan çağa aktarılması gereken bir “insan hakkına” karşılık gelmektedir. “Modern ve Bellek: Silinen İzler” sergisi, sözü edilen kabulden yola çıkmakta ve kendi içinde alt evreler oluşturarak gelişen modern yönelimin yitik nirengi noktalarının peşinde bir yolculuk yaratmayı amaçlamaktadır. Bellek kurucu modern mimarlık yapıtlarının kentsel gelişme süreçlerinde yok olma haline odaklanan bu seçim, modernliğimize dair bir sorgulama hali olarak da görülebilir.

Yayınlar

• Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
• Çalışma Grubu Raporları
• Mimarlık Bölümlerinin Yapılanması
• Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) Kapsamında Mimarlık Eğitimine Genel Bir Bakış
• Mimarlık Bölümü (Lisans ve Lisansüstü Programları) Açılması ve Sürdürülmesinde Aranacak Asgari Koşullar Üzerine Bir Araştırma
• Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu
• Mimarlara Yönelik Mesleki Profil Araştırması için Araştırma Çerçevesi Üzerine

Web Sayfası

Mimarlık ve Eğitim Kurultayları, 2001 yılında gerçekleştirilen birincisinden itibaren bütün bilgi ve belgeleriyle **www.mo.org.tr/mek** adresinden izlenebilmektedir. Mevcut web sayfası VI. Kurultay ile genişletilmiş, toplantı tarihleri, tutanakları, çalışma grupları, kurultay haberleri, program ve belgeleri eklenerek katkı ve katılıma açık hale getirilmiştir. Kurultay sonrasında düzenleme çalışmaları devam eden web sayfasında kurultay sunumları ile tüm rapor, kayıt ve tartışma tutanaklarıyla birlikte erişilebilir hale gelecektir.

İçindekiler

1. Gün (16 Kasım 2011)

Açılış Oturumu
Mehmet Füzün, *DEÜ Rektörü* 00
Çetin Türkçü, *Kurultay Başkanı* 00
Eyüp Muhc, *Mimarlar Odası Genel Başkanı* 00
Ekrem Bodamyalızade, *KKTC Mimarlar Odası Başkanı* 00
Orcan Gündüz, *DEÜ Mimarlık Fakültesi Dekanı* 00

Sunuş
Necip Mutlu, *Mimarlar Odası Genel Sekreteri*:
"Dünyada ve Türkiye'de Mimarlık Meslek Ortamı" 00

1. Oturum
KHK Sürecindeki Yapılanmalar
Erkan Karakaya, *Oturum Başkanı* 00
Hasan Topal, *Mimarlar Odası İzmir Şb. Başkanı* 00
Asım Güzel, *Mimarlar Odası Gaziantep Şb. Başkanı* 00
Güney Dinç, *Mimarlar Odası Hukuk Danışmanı* 00

2. Oturum
Mimarlık ve Eğitimine Uluslararası Bakışlar
Selahattin Önür, *Oturum Başkanı* 00
Emma Mathews, *Mimar Kayıt Kurulu (ARB) Yeterlilikler Bölümü Bşk., İngiltere* 00
Urs Hirschberg, *Avrupa Mimarlık Eğitimi Birliği (EAAE) Bşk. Yrd.* 00

3. Oturum
Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu
Hakkı Önel, *Oturum Başkanı* 00

Sunuşlar: "Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu (MiMeKK) Çalışmaları" 00
Nur Çağlar, *MiMeKK Başkanı* 00
Füsun Alioğlu, *MiMeKK Üyesi* 00
Alper Ünlü, *MiMeKK Üyesi* 00

4. Oturum
Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi
Murat Günaydın, *Oturum Başkanı* 00

Sunuşlar: "Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi (SMGM) Çalışmaları" 00
Ali Ekinci, *SMGM Yürütme Kurulu Başkanı* 00
Nejat Turhan Aral, *SMGM Yürütme Kurulu Üyesi* 00
Kamuran Sami, *SMGM Yürütme Kurulu Üyesi* 00

2. Gün (17 Kasım 2011)

5. Oturum
Mimarlık Lisans ve Lisansüstü Eğitimi - I
Emre Aysu, *Oturum Başkanı*..... 00

Sunuşlar
Rengin Ünver**:** "TYYÇ Mimarlık ve Yapı Temel Alanında İncelemeler"..... 00
Esra Fidanoğlu**:** "Mimarlık Eğitimi ve Paydaşlar" 00

6. Oturum
Mimarlık Lisans ve Lisansüstü Eğitimi - II
Mehmet Şener Küçükdoğu, *Oturum Başkanı* 00

Sunuşlar
Neslihan Dostoğlu: "Mimarlık Bölümlerinin Açılması ve
Sürdürülmesinde Aranması Gereken Asgari Koşullar"..... 00
Eti Akyüz Levi: "Mimarlık Bölümlerinin İçinde Yer Aldığı İdari Yapılanmalar"..... 00

7. Oturum
Mimarlık Akreditasyon Kurulu
Çetin Türkçüş, *Oturum Başkanı*

Sunuş: "Mimarlık Akreditasyon Kurulu (MİAK) Çalışmaları"
Selahattin Önür, *MİAK Üyesi* 00

8. Oturum
Mimarlık Eğitiminde Staj
Nur Esin, *Oturum Başkanı*..... 00

Sunuşlar
Hikmet Gökmen: "Türkiye'de Mimarlık Bürolarının Staj Değerlendirmeleri"..... 00
Emel Ardaman: "Batı Ülkelerinde Staj"..... 00
İlker Ertuğrul: "Mimarlık Öğrencileri Profili ve Öğrencilerin Stajlar Hakkındaki Değerlendirmeleri" 00

9. Oturum
Öğrenci Forumu / Öğrenci Temsilciler Kurulu (ÖTK)
Gökhan Güler, *Öğrenci, DEÜ - Oturum Başkanı*..... 00

Sunuşlar
Ayşe Öztaş, *ÖTK Üyesi***:** "Öğrenci Temsilciler Kurulu (ÖTK) Çalışmaları" 00
Gülşah Karakaya, *Öğrenci, Trakya Ü.*: "Öğrenci Örgütlenmeleri" 00

3. Gün (18 Kasım 2011)

10. Oturum
Mimarlıkta Güncel Eğilimler
Özlem Erkaslan, *Oturum Başkanı* 00

Sunuş
Ayşen Ciravoğlu: "Çevre Kavramları Üzerinden Mimarlıkta Güncel Eğilimleri Tartışmak" 00

Değerlendirme
Güven Arif Sargın 00

11. Oturum
Kamuda ve Özel Sektörde Ücretli Mimarlık Hizmetleri
Mücella Yapıcı, *Oturum Başkanı* 00

Sunuş
Kubilay Önal - Maya Arıkanlı Özdemir: "Mimara Yönelik Mesleki Profil Araştırması İçin Araştırma Çerçevesi Üzerine" 00

Değerlendirmeler
Sabri Orcan, *Çalışma Grubu Üyesi* 00
Oya Bakacak, *İşyeri Temsilcileri Eşgüdüm Komitesi (İTEK) Yürütücüsü* 00
Gonca Bilgili, *Ücretli Çalışan Mimarlar Kurultayı - 2, Düzenleme Kurulu Üyesi* 00

12. Oturum
Değerlendirmeler
Cengiz Bektaş, *Oturum Başkanı* 00
Bülend Tuna 00
Hakkı Önel 00

13. Oturum
Forum
Oktay Ekinci, *Oturum Başkanı* 00

Kapanış Konuşmaları 00

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
1. Gün

Açılış Oturumu

Prof. Dr. Mehmet FÜZÜN
DEÜ Rektörü

Prof. Dr. Çetin TÜRKÇÜ
Kurultay Başkanı

Eyüp MUHCU
Mimarlar Odası Genel Başkanı

Ekrem BODAMYALIZADE
KKTC Mimarlar Odası Başkanı

Prof. Dr. Orcan GÜNDÜZ
DEÜ Mimarlık Fakültesi Dekanı

Sunuş

"Dünyada ve Türkiye'de Mimarlık Meslek Ortamı"

Necip Mutlu, *Mimarlar Odası Genel Sekreteri*

Sunucu

Mimarlık eyleminin gelişimi ve çeşitlenmesi temasıyla düzenlenen Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI için toplanmış bulunuyoruz. Programımız Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Füzün'ün açılış konuşmalarıyla başlayacak; kendisini davet ediyorum.

Mehmet FÜZÜN

Günaydın. Dokuz Eylül Üniversitesi'nde olmanızdan büyük mutluluk duyduğumu ifade ederek başlamak istiyorum. Aynı anda iki toplantının olması, protokolden de bir grubun diğer toplantıya girecek olmasından dolayı programda küçük bir değişiklik yapıldı. Bu anlayışınızdan dolayı, başta başkan olmak üzere organizasyon komitesine çok teşekkür ederim.

Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü olarak, aslında sizlere söylemek istediğim şey sadece "Hoş geldiniz, iyi bir kongre diliyorum" demektir; ancak usulen de bir-iki cümle edilir. Ben birçoğunuzun bildiği gibi mimarlık alanından değilim, tıp doktoruyum, cerrahım. Bugüne değin hayatımda iki meslek arasında, cerrahlarla mimarlar arasında iki temel benzerliğin olduğunu düşünmüşümdür. Bunlardan bir tanesi, "ikisi de bilimdir" ve bir diğeri de "ikisinin de sanat yönü vardır".

Bizim camiamızdan Nissen[1] isimli ünlü bir cerrah, cerrahi için şunu söylemiştir: "Cerrahi bir bilimdir, cerrahi bir sanattır, cerrahi bir güzel sanattır." Bunu mesleğin içinde yıllar geçtikçe anlamaktayım, doğru olduğunu da görmekteyim. Mimarlık da öyle, bunun için mimar olmaya gerek yok diye düşünüyorum. Dışarıdan gördüğüm kadarıyla mimarlığın da, hele hele tıptan daha fazla sanatın içinde olması gereken bir bilim alanı olduğunu düşünüyorum. İki benzer taraftan bahsetmek istiyorum: Birisi, ikisinin de sanat yönünün olması; diğeri de, gördüğüm kadarıyla, izlediğim kadarıyla çok çalışıyorlar, çok çalışkanlar, çalışmak zorundalar, branşları, meslekleri gereği. Hem öğrencilik döneminde, hem de meslek uygulaması döneminde iki meslek de çok çalışıyor. Bu bakımdan mesleğimle mimarlar arasında, sizler arasında bir ilişki kurmuşumdur yıllardan beri. Aranızda olmaktan çok büyük memnuniyet duyuyorum.

Dokuz Eylül Üniversitesi hakkında da bir-iki cümleyle bahsetmek isterim, birçoğunuz tanıyor olabilir, ama bugünkü konumu itibariyle bilgilendirmek iste-

[1] e.n. : Rudolph Nissen, 1896-1981

rim. Bu yıl itibariyle 55 bin öğrenciye hizmet veren, eğitim veren, şu anda 13 fakültesiyle, 11 yüksekokulu, 1 konservatuarıyla, 10 enstitüsüyle, 41 araştırma uygulama merkeziyle devasa bir okul, devasa bir üniversite haline geldi.

Her zaman söylediğim bir şey var: Üniversite iki temel görev üstlenir. Birisi, eğitim yapmak, gençleri yetiştirmek ve öğretmek, kendisini de yetiştirmek, içindeki hocalarını da yetiştirmek şüphesiz ki. Diğeri ise araştırmak, bilgi üretmektir. Fakat üniversitelerin bu iki görevi yaparken hiç unutmaması gereken diğer bir görevi daha vardır, bu ikisiyle beraber paralel gider, toplumla iç içe olmak. Burada kastedilen şey, toplumun her kademesinde ona hizmet etmek, ona örnek olmak. Bu bağlamda Dokuz Eylül Üniversitesi de bu iki temel görevi yanı sıra, biraz önce söylediğim "toplumla iç içe olmak" anlayışını hep sürdürmektedir. İşte bu bağlamda birçok kongreler, birçok sanatsal etkinlikler, birçok kurultaylara da ev sahipliği yapmaktan büyük onur duymaktadır.

Kongrenin başarılı geçeceğine inanıyorum, ondan şüphem yok, ama yine de aynı dileklerde bulunuyorum. Hepinize başarılı bir kongre diliyorum. Her zaman söylediğim bir şey var, yine onu da ifade etmek isterim. Bu kongreler bilimsel ortamlardır, ancak bilimsel olduğu kadar da sosyal ortamlardır. Barış için arkadaşlık çok önemlidir. Hazır buraya gelmişken, dışarıdan gelenler mutlaka vardır, birbirleriyle yeni tanışanlar da olacaktır, arkadaşlık kurmayı, dostluk kurmayı unutmayınız.

Yine her zaman ifade ettiğim gibi, barış fenden, yani bilimden daha önemlidir. Barış olmazsa bilim de olmaz, bilimin olabilmesi için önce barış olması gerekir. Barışın da başlangıcı, inşa edildiği yer küçük arkadaşlıklar, sade arkadaşlıklar, basit dostluklardır. Bu anlamda hepinizin burada arkadaş olmasını, iyi işler kurmasını ve başarılı bir kurultay geçirmenizi diliyorum, hepinize sevgi ve saygılarımı sunuyorum. Hoş geldiniz diyorum ve izninizle diğer toplantıya geçmek üzere Allaha ısmarladık diyorum efendim.

Sunucu

Sayın Mehmet Füzün'e çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi açılış oturumuna devam ediyoruz ve Kurultay Başkanı Sayın Prof. Dr. Çetin Türkçü'yü konuşmasını yapmak üzere davet ediyorum.

Çetin TÜRKÇÜ

Sayın dekanlar, Türkiye Mimarlar Odası sayın başkanı, KKTC Mimarlar Odası başkanı, sayın oda başkanları, öğretim üyeleri, mimarlar, meslektaşlarım, değerli katılımcılar ve sevgili öğrenciler; mimarlık mesleğinin gelişiminin ve sorunlarının eğitici, öğrenci ve uygulayıcı gibi tüm mimarlık paydaşları tarafından tartışıldığı Mimarlık ve Eğitim Kurultaylarının altıncısına hoş geldiniz. Ülkemi-

ze ve mimarlık camiasına yararlı bilgilenme ve tartışmalara zemin hazırlayacak bir kurultay olacağına yürekten inanarak, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Mimarlık ve Eğitim Kurultayları ilk olarak 2001 yılında başlamıştır. Önceki beş tanesi İstanbul ve Ankara'da yapıldıktan sonra, altıncı kurultayın ilk kez bu iki büyük kentimizin dışında İzmir'de, Ege Bölgesinin mimarlık eğitimi veren en eski kurumu olan Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesiyle, Türkiye Mimarlar Odası İşbirliğinde düzenleniyor olması bizim için ayrı bir övünç kaynağı.

Değerli katılımcılar, geride bıraktığımız 20 yılı gözden geçirdiğimizde, Türkiye'yi ve dünyayı etkileyen önemli gelişmelerin başında hiç şüphesiz ki, soğuk savaşın sona ermesiyle hız kazanan küreselleşme ile ülkemizin AB'ye katılma müzakerelerine başlaması konuları olduğu görülecektir. Bu iki gelişme, sonuç olarak mesleğimizin eğitimini ve uygulamalarını da etkilemektedir.

Örneğin küreselleşmenin bir sonucu olarak uluslararası mimarlık örgütleri, mimarlık eğitimine ve meslek uygulama hedeflerine yeni açılımlar, tanımlar ve görevler getirmiştir. Diğer yandan AB mevzuatı çerçevesinde, AB ülkelerindeki mimarlık eğitiminin eş standartlara yükseltilmesinin hedeflenmesi, mimarlık hizmetinin AB ülkeleri arasında serbest dolaşımı ve mesleki yeterliliklerin karşılıklı tanınması gibi gelişmeler, ülkemizdeki mimarlık mesleğinin hem uygulamasını hem de eğitimini etkilemektedir ve etkileyecektir.

Türkiye'deki bir mimarlık öğrencisinin eğitim sürecinde dünya mimarlık gündeminin sürdürülebilirlik, enerji etkinlik, engellilerin yahut da herkesin kullanımına açık mimarlık gibi güncel konularıyla, Bologna mevzuatınca mimarlık öğrencilerince edinilmesi gereken bilgi ve becerilerin lisans düzeyinde öğretilmesi, mimarlık öğrencilerinin de Avrupa transfer sistemi göz önünde bulundurularak ders programlarının düzenlenmesi gibi koşulları göz ardı etmemiz artık mümkün olamayacaktır.

Son 20 yılda mimarlık eğitim camiasının örgütlenme çalışmalarında da önemli gelişmelerin olduğunu görüyoruz. Önce 1995 yılında Türkiye'de ve KKTC'deki bazı mimarlık bölüm başkanları, ortak eğitimsel sorunlarını tartışmak için bir araya gelerek Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları İletişim Grubu'nu, yani MOBBİG'i kurmuşlardır. MOBBİG yılda iki kez düzenli toplanarak işlevini günümüze kadar sürdürmüştür. Günümüzde tüm mimarlık bölüm başkanlarının ve akademik camianın katılımına açık her türlü eğitimsel ve akademik sorunların MOBBİG komisyonları aracılığıyla tartışıldığı bir STK kurumuna da dönüşmüştür.

MOBBİG üyelerinden bir grup, daha sonra 2006 yılında YÖK ve üniversitelerarası kurulda kendilerini temsil edecek ve MOBBİG toplantılarında geliştirilen önerileri üst makamlara aktaracak bir kurum olarak Mimarlık Fakülteleri De-

kanlar Konseyi'ni, yani MİDEKON'u kurmuşlardır. MOBBİG ve MİDEKON günümüzde mimarlık eğitim camiasının en önemli iki temsilcisi ve sözcüsü durumuna gelmiştir.

Özellikle MİDEKON artık YÖK tarafından, mimarlık programlarının yapılmasında muhatap alınan bir kurum olmuştur. Türkiye Mimarlar Odası da, yukarıda bahsettiğim değişimleri ve güncel gelişmeleri tüm mimarlık paydaşlarıyla tartışmak için Mimarlık ve Eğitim Kurultayları yapma fikrini 2001 yılında hayata geçirmiş ve her iki yılda bir bu kurultayların farklı üniversitelerin işbirliğinde günümüze kadar gerçekleşmesini sağlamıştır.

Şimdi bu yıla kadar yapılan kurultayları kısaca bir özetleyelim. Yıldız Teknik Üniversitesi'nde gerçekleştirilen birinci kurultayda (2001), mimarlık ve eğitim ile ilgili sorunların tanımlaması yapılmış, "Nasıl Bir Gelecek, Nasıl Bir Mimarlık" başlığı altında çözümler ve çıkış yolları değerlendirilmiştir. "Mimarın Formasyonu Nedir, Ne Olmalıdır" temasıyla Aralık 2003'te Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde toplanan ikinci kurultayın atölyelerinden biri olan Sürekli Mesleki Gelişim Atölyesi çalışmalarını olgunlaştırmış ve bunları bir yönetmelik halinde Mimarlar Odasının 16-17 Nisan 2004 tarihindeki Genel Kurulundan geçirmiştir. Artık Mimarlar Odası **Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi** (SMGM) bir düzene girmiştir ve çalışmalarını günümüze kadar sürdürmektedir.

İTÜ'de 2005 yılında "Mimarlık Eğitimi Yeniden Yapılanırken" başlığıyla toplanan üçüncü kurultayda, mesleğimizin ve eğitimimizin yeniden yapılanması, bu yapılanmanın gerektirdiği kurumsallaşma sorunları ağırlıklı bir yer tutmuştur. Mimarlar Odasının 40. Genel Kurulunda kabul edilen **Mimarlık Akreditasyon Kurulu** (MİAK) Yönetmeliği, üçüncü kurultayda yapılan çalışmalar ve MOBBİG ile gelişen diyalogun somut bir ürünü olarak 2006 yılında yürürlüğe girmiştir.

Dördüncü Kurultay Kasım 2007'de "Süreklilik ve Değişim" temasıyla, Ankara'da ODTÜ'nün ev sahipliğinde gerçekleşti. Meslek unvanlarının verilmesi, **Mesleğe Kabul Kurulu** oluşturma ve Bologna sürecine uyum çalışmaları bu kurultayda ele alındı. Yapılı çevredeki kalitenin, sadece mimarlık eğitiminde yüksek kaliteye ulaşmasıyla çözülemeyeceği, yapı üretiminin tüm bileşenlerini kapsayacak bir kaliteyi arama bilinciyle sağlanabileceği düşüncesiyle beşinci kurultayın teması "Kalite/Yetki ve Sorumluluk" olarak belirlenmişti. MEK-V bu temanın işlenmesi amacıyla 11-13 Kasım 2009 tarihinde İstanbul Kültür Üniversitesi'nin ev sahipliğinde toplandı.

Bundan önceki beş kurultay, mimarlık paydaşlarının sorunları, mimarlık eğitiminin niceliksel ve niteliksel özellikleri, mimarlık ve toplum ilişkileri, mimarlık eğitiminin ve mimarlık hizmetlerinin kalitesi; eş kredilendirme sorunları, sürekli eğitimin önemi, mimarlığın etik sorunları, mesleğe kabul kurulu çalışmaları,

öğrencilerin, çalışan mimarların ve genç akademisyenlerin sorunları, toplum ve mimarlık gibi kısaca özetlenen başlıklarla çok geniş bir yelpaze ele alınmıştı.

Aslında bu Mimarlık ve Eğitim Kurultaylarıyla MOBBİG'in çalışmalarından günümüze kadar kanımca edinilen kazançları şöyle özetlemekte yarar var.

1- İlk üç kurultayda tartışılan Bologna sürecinin serbest dolaşım koşullarına, mimarlık eğitimine uyumu kapsamında, imza yetkili mimar olabilmek için 4+1 kesintili bir eğitim modeli benimsenmiş, yüksek lisans ve doktora için değişik modeller geliştirilmiştir.

2- Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Yönetmeliği 2004 yılında kabul edilmiş ve izleyen yıllarda da işletmeye başlanmıştır.

3- Mimarlık eğitimi veren bölümlerin eğitim kalitelerini yükseltmede yol gösterici bir eş değerlendirme kurumuna ülkemizde büyük bir gereksinim vardı. Bu amaçla kurultayda olgunlaşan görüşler doğrultusunda hazırlanan Mimarlık Akreditasyon Kurulu Yönetmeliği 2006 yılında Mimarlar Odası Genel Kurulunca onaylanmış ve o yılın haziran ayında MOBBİG tarafından seçilen beş üye, Mimarlar Odası tarafından seçilen iki üye ve bir yürütücü sekreterle çalışmaya başlamıştır. Bu yıla kadar dört mimarlık bölümüne farklı süreli akreditasyonlar verilmiştir.

4- Belki de en önemli kurullardan bir tanesi olan Mesleğe Kabul Kurulu halen oluşturulamamıştır, ancak bunun oluşturma çalışmaları bu kurultayda ele alınacaktır.

Değerli katılımcılar, şimdi VI. Kurultaya, yani günümüzdeki kurultaya gelelim. Kurultay ana temasını belirlemek için önce Danışma Kuruluyla yaptığımız toplantıda, mesleğimizi ilgilendiren güncel, öncelikli ve önemli konular dile getirilmiştir. Bunlardan bazıları, mesleğimizin giderek parçalanması, mimarlık mesleğinin görev tanımlarının ve yetkilerinin çeşitlenmesi, kanun hükmünde kararnamelerle mimarlık meslek uygulamalarını doğrudan etkileyecek değişikliklerin, odalardan ve eğitim kurumlarından görüş alınmadan yürürlüğe geçirilmesi, mimarlık hizmeti veren kurumlarımızın sayısal artışı ve buna bağlı olarak mimarlık eğitiminde kalitenin günden güne düşmesi ve bir bakıma mimarlık eğitiminin ticarileşmesi şeklinde olmuştur.

Düzenleme Kurulumuz, VI. Mimarlık ve Eğitim Kurultayının temasını, sayılan bu güncel konuların birçoğunun tartışılmasına uygun bir başlık olduğuna inandığı "Mimarlık Eyleminin Gelişimi ve Çeşitlenmesi" olarak belirlemiştir.

Kurultay teması belirlendikten sonra kurulan çalışma grupları, tema içeriğine uygun gündemlerle çalışmalarına başlamış, hazırlık süreci içinde birçok alt

komisyonlar oluşturmuş ve bu kurultaya çok değerli raporlar hazırlamışlardır. Şimdi bu çalışma gruplarının kurultayda bize sunacakları raporları kısaca açmak istiyorum.

Kurultayın ilk günü birinci oturumda, son dönemde çıkarılan kanun hükmündeki kararnameler doğrultusunda oluşan yapılaşmaların, mesleğimize etkileri konusu üzerinde konuşmalar olacaktır.

Düzenleme Kurulumuz, kurultay temasına paralellik arz eden konularda konuşmak üzere uluslararası mimarlık camiasından iki konuşmacıyı davet etmiştir. Bunlardan bir konuşmacı, **Mimar Kayıt Kurulu (ARB)** kapsamında mimarlık mesleğine kabul sürecinin, diğer ülkelerde nasıl işlediğini, İngiltere'deki uygulanışıyla anlatacaktır. Diğer bir konuşmacı da, **Avrupa Mimarlık Eğitimi Birliği (EAAE)** başkan yardımcısı sıfatıyla, Avrupa'daki mimarlık eğitimini genel hatlarıyla bize açıklayacaktır.

Mesleğe Kabul Kurulunun bir an önce yasal dayanağına kavuşturularak işletilmeye başlamasının gerekliliği konusunda tüm mimarlık camiası hemfikirdir. Bunun hukuki zemininin olgunlaşması amacıyla, bu kurultayda da **Mesleğe Kabul Kurulu** çalışma grubu oluşturulmuştur ve bu grup varılan son durumu üçüncü oturumda bize sunacak ve kurultaydan gelen değerlendirmelere göre çalışmalarını sürdürecektir.

Kurultaylar sürecinde hayata geçirilmiş olan, **Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi (SMGM)** ve **Mimarlık Akreditasyon Kurulu (MİAK)** artık her kurultayda kendi kurumlarının deneyimini, birikimlerini, uygulama sonuçlarını tartışma ve değerlendirmeye açmaktadırlar. Bu yıl da bu iki yapı, geldikleri noktaları yine bizimle paylaşacaklar.

Değerli katılımcılar, mimarlık mesleği eğitiminin en önemli hedefi hiç şüphesiz ki, lisans ve lisansüstü eğitimin kalitesinin Avrupa ve dünya standartlarında sağlanmasıdır. Oysa son 15 yıl içinde ülkemizde devlet tarafından politik nedenlerle ve bazı vakıf üniversitelerince de ticari nedenlerle gerekli altyapı olmaksızın çok sayıda üniversitenin ve mimarlık bölümlerinin açılması ve aynı zamanda YÖK'ün herhangi bir koşula bakmadan öğrenci kontenjanlarını yıldan yıla arttırdığı görülmektedir.

Bundan dolayı, I. Kurultaydan itibaren her kurultayda var olan **Mimarlık Lisans ve Lisansüstü Eğitimi Çalışma Grubu** bu kurultayda da sürekliliğini korumuş ve mimarlığın yoğun gündemini incelemek üzere dört farklı konuda alt komisyonlar kurmuştur.

Bu komisyonlardan bir tanesi, **Türkiye Yüksek Öğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ), Mimarlık ve Yapı Temel Alanında İnceleme Komisyonu**dur. Mimarlık ve yapı temel alanı içerisinde mesleğin uygulanması ve akademik

eğitimi için genel kabulleri belirleyen ve diğer meslek disiplinleriyle ilişkilerini ve sınırlarını çizen, yetki ve sorumluluk alanlarını tanımlayan bu konu üzerinde yapılan araştırmalar kurultayın beşinci oturumunda sunulacaktır.

İkincisi **Mimarlığın Paydaşları Arasındaki İlişkiler, Etkileşim ve Değerlendirme Komisyonu**dur. Türkiye'nin büyük kentlerinin yanı sıra, diğer kentlerde de mimarlık pratiğini sürdüren meslektaşlarımız ile farklı üniversiteden olan eğitimciler aynı masada bir araya getirilmiş ve bir çalıştay gerçekleştirilmiştir. İşte bu çalıştayın sonunda çıkan değerlendirmeler beşinci oturumun ikinci bölümde yer alacak.

Üçüncü komisyonumuz, **Mimarlık Bölümü (Lisans ve Lisansüstü Programları) Açılması ve Sürdürülmesinde Aranacak Asgari Koşulları Belirleme Komisyonu**dur.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'de 2003 ve 2011 yılları arasında 90 yeni üniversite açılmış ve toplam üniversite sayısı 166'ya yükselmiştir. 2006'dan bu yana geçen 6 yıl içinde, devlet üniversiteleri sayısı yüzde 90, vakıf üniversiteleri sayısı yüzde 158 artmıştır. Mimarlık bölümlerinin açılışına bakacak olursak, sadece son iki yılda 2010 yerleştirme kılavuzunda 50 olan mimarlık bölümü, 2011 kılavuzunda 59'a yükselmiştir. Öğrenci kontenjanlarındaki artış da buna paralel olarak hızla artmıştır. Örneğin, 2005 ve 2011 yılları arasında öğrenci kontenjanları sayısı 1937'den, 4106'ya yükselmiştir. Bu da 6 yıl içinde yüzde 112'lik bir artış oranına denk gelmektedir. Bu nedenle kurulan bu alt çalışma grubu, mimarlık bölümlerinin açılmasında aranması gereken niteliksel ve niceliksel ölçütleri belirleyebilmek amacıyla dünya örneklerini kaynaklar bazında incelemiş ve ülkemizin mimarlık bölümlerinin 11'inde bir anket çalışması yapmıştır. Bu çok güzel araştırma yine altıncı oturumda bizlerle paylaşılacaktır.

Dördüncü komisyonumuz, **Mimarlık Bölümlerinin İçinde Yer Aldığı İdari Yapılanmalardaki Çeşitlenme ve Farklılıkları İnceleme Komisyonu**dur. Yine hepimiz biliyoruz, mimarlık bölümleri Türkiye'de çeşitli adlar altında, çeşitli bünyelerde açılmaktadır. Bunlar mimarlık, güzel sanatlar, mühendislik ve mimarlık, mimarlık ve tasarım, güzel sanatlar ve tasarım ve buna benzer isimler şeklindedir. Yalnız bunların her birinin farklı bünyede yer almasının yarattığı sorunlar olmaktadır. İşte bu komisyon, bu sorunları, eğer varsa bunların olanaklarını inceleyecektir.

İlerleyecek olursak, sürekli komisyonlarımızdan bir tanesi de **Mimarlık Eğitiminde Staj** Çalışma Grubudur. Öğrencilerimizin staj koşulları önemli bir durum haline gelmiştir. Hatta ileride 4+1 sistemine geçildiği zaman belki +1 yıllık staj söz konusu olacaktır. Onun için üç komisyon oluşturuldu bu alanda: Bunlardan biri, profesyonel mimarların staj değerlendirmelerini araştırmak üzere kuruldu. Diğeri, öğrencilerin staj değerlendirmelerini, üçüncüsü de uluslarara-

sı mimarlık ortamında staj nasıl yapılıyor konusunu araştırmak üzere bir komisyon.

İşte bu komisyonlar, bu konu başlıkları paralelinde günümüzdeki kesimlerin staja bakışlarını ortaya koyacaklardır. Bunun yanı sıra mimarlık okullarındaki mevcut staj uygulama usulleri de aranacaktır. Son zamanlarda özellikle, var olan öğrenci sayısıyla, mevcut olan staj yeri sayısı arasında da bir ters orantı ortaya çıkmıştır. Bu da sanıyorum bu inceleme kapsamında değerlendirilecektir.

İlk kurultaydan itibaren, öğrenci değerlendirmelerine önem verilmiştir. Mimarlar Odası Öğrenci Üye Yönetmeliğini 2006 yılında onaylamış ve 2009 yılında gerçekleştirilen V. Kurultayın ardından şubelerde **Üniversite Öğrenci Temsilcilikleri** oluşturulmuş, oda merkezinde ise **Öğrenci Temsilciler Kurulu** belirlenmiştir. Bu kurultayda öğrenciler kendi sorunlarını kendi başkanlıklarını yaptığı bir oturumda hepimizle ve öğrencilerle de paylaşacaklardır.

Mimarlıkta Güncel Eğilimler Çalışma Grubu, kurultayın ana temasını da içeren gündemleri araştırmak üzere mimarlar, mimarlık öğrencileri, mimarlık sektör temsilcileri ve halktan kişiler üzerine yaptığı araştırmaların sonuçlarını onuncu oturumda bizlerle paylaşacaktır.

Son olarak, **Kamuda ve Özel Sektörde Ücretli Mimarlık Hizmetleri** Çalışma Grubu. Bu da birçok toplantı yaptı, 17 ve 24 Eylül'de Gaziantep, Bursa, Trabzon, Konya bölge toplantılarını, 25 Eylül'de İstanbul'da Özel Sektörde Ücretli Çalışan Mimarlar Forumunu, 22-23 Ekim'de Ankara'da Kamuda ve Özel Sektörde Ücretli Çalışan Mimarlar Kurultayı - 2'yi düzenledi. Bu toplantıların sonuçları yine bu ortamda bizlere sunulacaktır.

Artık kurultayın üçüncü günü öğleden sonra, geçmiş beş kurultayla birlikte bu altıncı kurultayın genel bir değerlendirmesinin yapılacağı ve daha sonra her türlü tartışmaların yapılacağı, görüşler, önerilerin sunulacağı bir forum olacaktır.

Değerli katılımcılar, görüldüğü gibi çok değerli meslektaşlarımızın özverili gayretleriyle tamamlanmış çalışmalar, araştırma raporları, MEK-VI'da üç gün boyunca tartışma ortamına sunulacaktır. Bunun sonunda, mesleğimizin eğitimsel ve uygulama sorunlarının toptan ortadan kaldırılamayacağının bilincindeyiz. Ancak sorunlarımızı daha iyi anlamış olarak gelecek kurultaylara doğru çalışmalarımızı sürdürmeliyiz.

Konuşmama son verirken, Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI'ya katkıda bulunan tüm meslektaşlarıma, çalışma grubu üyelerine, Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü ve Mimarlık Fakültesi Dekanlığı'na, sergi düzenlemelerinde yardımcı olan tüm kişi ve kurumlara, özellikle de maddi ve manevi destekleri ne-

deniyle Türkiye Mimarlar Odasına, Mimarlar Odası İzmir Şubesi'ne teşekkür ediyor, sizleri tekrardan saygı ve sevgiyle selamlıyor, başarılı bir kurultay olmasını yürekten diliyorum.

Sunucu

Sayın Çetin Türkçü'ye çok teşekkür ediyoruz. Şimdi konuşmasını yapmak üzere Mimarlar Odası Genel Başkanı Sayın Eyüp Muhcu'yu kürsüye davet ediyorum.

Eyüp MUHCU

Merhabalar. Sayın kurultay başkanım, DEÜ Mimarlık Fakültesi dekanımız, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Mimarlar Odası başkanı, değerli hocalarımız, değerli meslektaşlarımız, değerli katılımcılar; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Benden önce, kurultay başkanımız, değerli hocamız Çetin Türkçü, kapsamlı ve çok güzel bir konuşma yaptı. Sadece açılış konuşmasıyla kalmadı, aslında bu kurultayın tematik konuşmasını da çok güzel bir şekilde gerçekleştirmiş oldu. Bize bu anlamda çok fazla görev düştüğünü sanmıyorum. Ancak, hocamızın bu güzel konuşmasıyla ilişkili, ama onun dışında kimi konulardan bahsederek ben açılış konuşması görevimi yerine getirmeye çalışacağım.

Değerli katılımcılar, Mimarlık ve Eğitim Kurultayı hazırlık süreciyle birlikte 12 yıl gibi bir süreyi kapsıyor ve bu süre içerisinde Mimarlar Odası, Mimarlık Fakülteleri ve buralarda görev yapan değerli hocalarımızla, mimarlık öğrencileriyle ve ilgili kesimlerle bir buluşma, diyalog ortamı yaratmayı hedeflemiştir. Bunu yaparken de meslek alanımızdan kamuya, topluma, eğitim ortamına kimi mesajlar vermeyi amaçlamıştır. Bu anlamda kurultayların geçen süre içerisinde önemli bir görevi yerine getirdiğini düşünüyorum.

Değerli katılımcılar, konuşmama izninizle güzel bir haberle başlamak istiyorum. Hepinizin tanıdığı değerli mimar, eğitimci ve hem de mesleki uygulamalarıyla tanınan Kemal Ahmet Arû, bu ülkenin yetiştirdiği çok değerli bir meslektaşımızdır. Dünyada kültürle ilgili çalışma yapan Birleşmiş Milletlere bağlı UNESCO tarafından 2012 yılında anılacak kişiler arasında üçüncü sırada yer almıştır. Dolayısıyla UNESCO 2012'de değerli meslektaşımız Kemal Ahmet Arû'yla ilgili uluslararası etkinlikler yapacak. Bu bilgiyi özellikle mimarlık bölüm ve fakülteleriyle paylaşmak istiyorum; herhalde hepimizin bu kutlama, anma süreciyle ilişkilenmesi ve bu anlamda da belli sorumluluklarımızı yerine getirmemiz gerekecektir. Özellikle de mimarlığın yozlaştığı, rant projelerinin "star" mimarları aracılığıyla pazarlandığı koşullarda, bu coğrafyaya nitelikli mimarlık yapıtları kazandıran, UNESCO'nun deyimiyle Türkiye ve dünya mimarlık ve şehirciliğine katkılarıyla bilinen bu büyük insanın anılması son derece yerinde, yararlı olacak, hem de eğitim ortamımıza katkı sunacaktır.

Değerli katılımcılar, Mimarlık ve Eğitim Kurultaylarında pek çok konuyu tartıştık, Çetin Hocamız kapsamlı bir şekilde sizlere tartışacağımız yeni konuları da aktardı. Bu çerçevede özellikle iki konuyu sizlerle paylaşmak istiyorum. Bir tanesi mesleki alanın geliştirilmesi ve meslektaşlarımızın çeşitlenen mimarlık alanında, mimarlık eylem alanında daha fazla yer alması, ikincisi de mesleğe kabul konusudur.

Küreselleşme sürecinde sermayenin sınır tanımadan kimi yatırımları gerçekleştirmesi ve dünyada krizin kentsel mekân üzerinde, kamusal alan üzerindeki birtakım yatırımlarla aşılması sürecinde, tabii ki mimarlık hizmetinde, yapı malzemesinde çeşitlenme ve teknolojilerde, yapım sistemlerinde gelişim ve pek çok değişime tanık oluyoruz. Böyle bir süreç içerisinde Türkiye'de de kimi gelişmeler söz konusudur.

Mimarlık alanında ve yapı sektöründeki bu paralel gelişmelere rağmen, mimarlık alanının daraldığını sizlerle paylaşmak istedim. Bu kapsamda ve özellikle son dönemlerde üretilen yapı alanına ve miktarlarına baktığımız zaman, tekelleşmeye dönüştüğünü, hatta TOKİ aracılığıyla üretilen devasa projelerin müelliflerinin dahi belli olmadığını, birkaç mimar tarafından üretildiği gibi bir yansıması olduğunu, bunun da ayrıca ne derece gerçekçi olup olmadığı da sizin takdirlerinizdir.

Bu ortamda meslektaşlarımızın mesleğini yapabilme, özgün tasarımlarını ortaya koyabilme, meslek pratiğinde yer alabilme olanakları, potansiyeli varken, aksine bu alanda ciddi bir daralma söz konusudur ve bunun sonunda meslektaşlarımız hem meslek alanından kopmakta, hem işsizleşmekte, işlevsiz hale gelebilmektedir. İşte bu kurultayın çözeceği, çözmesi gereken en önemli sorunlardan bir tanesidir.

Değerli katılımcılar, diğer konu mesleğe kabul konusudur ki, yine Çetin Hocamızın yaptığı sunuşta rakamlar size yansıdı. Son yıllarda propagandif nedenlerle her kentte yeni bir üniversite, niteliği belli olmadan, niteliğiyle ilgili güvenceler oluşturulmadan, her kentte yeni bir üniversite açma girişimi söz konusudur. İşte bunun yansımalarını birlikte yaşıyoruz. Bugün 4000'in üzerinde öğrenci kabulü yapılabilmekte ve çok sayıda öğrencimiz mimar olarak mezun olmakta, Mimarlar Odasına kayıt yapmak suretiyle mesleği uygulama yetkisine sahip olmaktadır.

Yeni mezun bir meslektaşımız, çok büyük ve karmaşık projelerin sorumluluğunu hiçbir kural olmadan üstlenebilmektedir. İşte bu sürecini kurallarının konulması ve denetlenebilir hale gelmesi için mesleğe kabul konusunun tartışılması ve bu anlamda kimi yasal düzenlemelerin de doğru şekilde yerine getirilmesi söz konusudur. Nitekim bu sürecin yapı sektöründeki olumsuz etkilerini, depremler gibi afetler karşısında yapılarımızın davranışlarıyla da ödüyoruz, bunun acı tanıkları oluyoruz.

Değerli katılımcılar, bu iki konunun dışında bir parantez daha açmak istiyorum. Türkiye'de çok geçmişe gitmeyeceğim, son 5 ayda çıkarılan yasalara ya da yapılan düzenlemelere dikkat çekeceğim. Hem eğitim alanımızın, hem kurumların özerk, bilimsel, nitelikli eğitim yapmalarının, meslek odalarının işlevini yerine getirmelerinin, diğer kamu kurumlarının hem hukuka, Anayasaya, hem de kamusal-toplumsal sorumluluklarını yerine getirmelerinin önünde engel teşkil eden kimi yasa, kanun hükmünde kararname düzenlemelerine bakalım.

Başka bir ülkede 10 yılda gerçekleştirilemeyecek radikal, köklü değişimler bu 5 aylık süre içinde olmuştur. Bu 5 aylık sürenin başlangıç tarihini 12 Haziran 2011[2] olarak koyabilirsiniz. İşte bu 5 aylık süre içerisinde neler oldu diye baktığımızda, ilk olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kuruldu, Orman ve Su İşleri Bakanlığı kuruldu ve bu alanla ilgili çok sayıda kanun hükmünde kararname çıkarıldı.

Bu kararnameler çıkarılırken;
1. Şekilsel dahi olsa demokrasinin olmazsa olmazı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi tamamen devre dışında bırakıldı,
2. Bu yapılırken Türkiye'de merkezin vesayetinden bahsede bahsede geldiğimiz bu günlerde, merkezin vesayeti yerine, merkezin diktatörlüğünü oluşturan, merkezi katı vesayetçi bir rejim oluşturuldu.

Bu nasıl yapıldı? Fazla zamanınızı almadan bunun bir-iki örneğini vereceğim:

İşte, üniversitelerimizden mi söz edeceğiz? **Bugün üniversitelerimizin bilirkişi tayin etme hakları yoktur, KHK 648!**

Bugün üniversitelerimizin koruma kurullarına üye atama yetkisi artık yoktur, yine KHK 648 ilgili madde!

Halbuki biz bilimsel özerkliğe sahip, demokratik bir üniversite ortamında nitelikli mimarlık, mühendislik ve mesleki eğitimlerin geliştirilmesini savunuyoruz.

İkincisi, meslek odaları artık üyelerinin sicillerini tutmak, meslek alanlarıyla ilgili standart koymak, mevzuatını düzenlemek gibi asıl işlerini yapamayacaklar. **Meslek odalarının işlevsizleştirilmesi, yapılabilirse de tasfiye edilmesi, yine KHK 644, 648!**

Peki, demokrasinin beşiği, demokrasinin kaleleri olması gereken, 150 yılı aşkın bir geçmişe sahip yerel yönetimler açısından durum nedir? Yerel yönetimlerin ayrıca bizim mesleki açımızdan bir özelliği de var değerli katılımcılar. Bu kentlerin planlama süreçleri, toplum-kamu ilişkisinin harmanlandığı bir yer, toplumla merkezi idarenin harmanlandığı bir yer. Tam da böyle bir kesitte

[2] e.n. : Anılan tarihte XXIV. Dönem Milletvekili Genel Seçimi gerçekleştirilmiştir.

önemli bir rol alan yerel yönetimler açısından durum nedir diye baktığımızda, şimdi inanamayacağınız bir şey söyleyeceğim, pek çoğunuz mutlaka biliyorsunuz. **Maliye Bakanlığı plan yapma yetkisine sahip oldu, KHK 646!** Yanlış duymadınız, Maliye Bakanlığı yerel yönetimlerin yetkisi olan planlama yetkisini kullanma hakkı elde etti, bu kanun hükmünde kararnameyle!

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, tabii ki konumu itibariyle planlama süreçlerinde mutlaka yer alması gereken bir kuruluş. Ancak bu kuruluş, yerel yönetimin asıl işleri olan planlama, ruhsat, iskân ve benzeri konularda yetki hakkı aldı! Başka kimler aldı? Özelleştirme İdaresi aldı ve nihayet de kamunun kimi işletmeleri dahi plan yapma yetkisi alma peşine düştü! Maliye Bakanlığı yapıyorsa bunu, Devlet Demir Yolları niye plan yapmasın ya da başka idare niye plan yapmasın, onların ne kusuru var? Maliye Bakanlığının mimarı mı var, şehir plancısı mı var, böyle bir örgütlenmesi mi var? Yok, bizim de yok, o zaman biz de yapabiliriz!

Şimdi değerli arkadaşlar, değerli katılımcılar, bu durumlar saymakla bitmez. Peki, bu süre içerisinde alabildiğine bir merkezileşme ile yerelleşme, demokratikleşme ve kamusal özerklik ortadan kaldırılırken başka ne yapıldı? Toplumsal barış sabote edildi. Türkiye'de hem iç barış sabote edildi, hem de komşularıyla savaş aşamasına gelindi. Dün kardeş olduğumuz Suriye ile bugün cephe kuruyoruz. Bunu başka bir yerde anlatsalar, buna insanların inanması söz konusu değildir, mümkün dahi değildir.

Ne diyordu politikacılar; "hatta biz tek ülkeyiz". O halde bu aşamaya hangi taşeronluğu üstlenerek geldik diye sormuyorum, bunu sizin takdirlerinize sunuyorum. Peki, düşünce insanları açısından durum nedir? Bugün düşünce suçu nedeniyle insanlar hapse tıkılmaktadır, öğretim üyeleri, bilim insanları, gazeteciler, öğrenciler haklarını istediği için hapse tıkılmaktadırlar.

Bir önceki konuyla da ilişkili olarak, Türkiye Bilimler Akademisi tasfiye edilmiştir, idarenin emrine alınmıştır. Özerk, bağımsız, bilimsel çalışma yapma hakkı ortadan kaldırılmıştır. Bunu yaparken, kimi öğretim üyeleri ve üniversitelerimiz üzerine de yoğun baskılar sürmektedir.

Değerli katılımcılar bu örmekleri çoğaltabiliriz ve bununla sizin vaktinizi almak niyetinde değiliz. Ancak böyle bir süreç içerisinde asıl düşündürücü olan nedir biliyor musunuz? Asıl düşündürücü olan üniversitelerin, meslek odalarının, yerel yönetimlerin bu özerk çalışma, kamusal ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirme koşulları ortadan kaldırılırken, hepimiz sessiz ve suskunuz. İşte asıl düşünülmesi gereken konu budur.

Peki, tüm bunları bir kenara koyuyoruz, Eğitim Kurultayı kapsamında pek çok çalışmaların yapıldığını söylüyoruz. Türkiye'de 100 yılı aşkın zamandır mimarlık, mühendislik eğitimi veren köklü üniversitelerimiz var. Son 10 yıldaki

bu gelişigüzel üniversite açma, gelişigüzel mimarlık bölümü, fakülte kurma… Tabii ki bunların içerisinde kimilerini ayrı tutmak, istisna tutmak gerekir, hepsini aynı kategoriye koymamak gerekir, mutlaka nitelikli olan yeni açılan mimarlık bölüm ve fakülteleri de var, bunları ayrı tutuyoruz. Fakat buna rağmen, Türkiye'de önemli bir mesleki birikim, mesleki bir eğitim ve deneyim söz konusu. Eğitim Kurultaylarının 12 yıl boyunca yapılan o çalışmaların sonuç bildirileri var. İşte bunlar nasıl yansıyor yapı alanına, yapı sektörüne, şehrimize? Bunun için bir örnekle konuşmamı tamamlamak istiyorum.

Dün Van'a gittik Mimarlar Odası olarak. 23 Ekim tarihinde Van'da 7,2 büyüklüğünde –hâlâ tartışıyoruz kaç büyüklüğündedir diye, henüz belli değil, ama 7,2 diye kabul ettik, çünkü başka bir merkezde 7,3 olarak belirlendiği için bizde yukarı çektik depremin büyüklüğünü– meydana gelen deprem sonrası yapı stokunun durumunu yerinde gözlemledik, inceledik. Geçen 23 gün zarfında yine Mimarlar Odasından giden heyetler tarafından ve Van Şubemiz tarafından sürekli bir çalışma söz konusu oldu. Bunu rapora dönüştürdük, onu bir basın açıklamasıyla Van'daki yurttaşlarımıza, Türkiye kamuoyuna, kamu yönetimlerine de duyurmak istedik.

Orada, aslında Türkiye'deki bu birikimin, eğitimin niteliğinin, deneyimlerin hiç de yapı alanına, yapı üretimine yansımadığını gördük. Özellikle 1998 Afet yönetmeliğinden sonra Van'da yapılan çok katlı yapılar ya yerle bir olmuş ya da hemen hemen tamamı hasar görmüştü.

Biz, basın açıklamasını nerede yapalım diye düşündük. Medyanın ("kimi medyanın" diyelim) magazinleştiği bir dönemde, afet sunumu şeklinde bir yıkıntı üzerine mi çıkmalıydık; Valiliğin asla bir araya gelemeyen, koordine olamayan ve bunun bedelini yurttaşlarımızın ödediği, sonuçları itibariyle yurttaşlarımızın can ve mal kayıplarıyla ödediği bu koordinasyonu sağlayamayan hükümet binası veya belediyenin önünde mi yapmalıydık? Üçünde de yapmadık değerli katılımcılar. Bir enkazın üzerine çıkmadık, hükümet binasının önünde, yerel yönetim binasının önünde yapmadık.

Nerede yaptık? 80 yaşındaki Tekel binasının önünde yaptık. Neden yaptık 80 yaşındaki Tekel binasının önünde de, bugünün o eşsiz tasarımlarının önünde ve 98 Afet Yönetmeliğine göre sapasağlam olması gereken o apartmanların ya da diğer kamu binalarının, yerle bir olan hastane binalarının önünde yapmadık. Şunun için değerli katılımcılar; Tekel binası 80 yıl önce özgün bir tasarıma bağlı olarak yapıldı. Bu nitelikleri kaybolmasın diye 6-7 yıl önce yıkılıp, yerine alışveriş merkezi yapmak isteyen bir projeye karşı, Mimarlar Odası Van Şubemiz tavır koydu, merkez yönetimimiz de destek oldu. Sonuçta bu Cumhuriyet mirası kültür varlığı koruma altına alındı, Koruma Kurulundan tescil ettirilerek. Şimdiki koruma kurullarında bunu tescil etme olanağı da yok ya bu KHK'lar sonrasında ve o nedenle de yıkılmadı. Birinci afetten, yani rant afetin-

den başarıyla geçmişti bu yapı; 7,2 şiddetindeki Van depreminin yarattığı afetten de başarıyla geçti. Binada hemen hemen hiçbir çatlak, hasar yok. Neden yok değerli meslektaşlarımız? 80 yıl önceki birikim bugünkü birikimden daha mı fazlaydı? İşte Kemal Ahmet Arû'ların olduğu dönemde, mesleki kuralların uygulanması, meslek etiğine bağlılık en önemli unsurlardı. O dönemdeki yapım kuralları hayata geçmişti. Bakınız afete güvenli bir yapı olduğunu bugün söyleyemeyiz. Bugünkü teknoloji, birikim, gelişmeler karşısında böyle bir bina yapmanın bir anlamı yoktur, ama 80 yıl önce kendi döneminin kurallarına göre yapılmış bir bina dahi sapasağlam ayakta kalabilmiştir.

Dolayısıyla bugünü, özellikle 1980 sonrası geçen bu kentsel yağma sürecini tartışmadan, değerlendirmeden biz eğitim alanında, meslek alanımızda, kentleşme süreçlerinde herhangi bir adım atmamız söz konusu değildir. Diliyorum ki, bu depremlerden, depremin afete dönüşmesinden bütün kesimlerle, tabii ki bizler Mimarlar Odası olarak, mimarlar olarak da bir ders çıkaralım ve kendi sorumluluğumuzu ortaya koyalım.

Bitirirken, bu kente gittik, yapı stoku yerle bir olmuş, Van hayalet kent olmuş, pek çok şeyler söylenmiş bu alana girmiyorum. Peki, mimar meslektaşlarımız nerede? Van Şubemize bağlı 253 mimar meslektaşımız var üye olarak. Gidiyoruz ki Van'da, Van Şubemizin sevgili değerli başkanı Şehabettin Öztürk var, işte burada hocamız var, birkaç kişi daha var, diğerleri nerede? Nerede olduklarını biliyoruz.

Demek ki, bu afetin altında kalan sadece hükümet politikaları, rant politikaları değildir, aynı zamanda bizler de bu afetin altında maalesef kalmışızdır. Bunu dönüştürmek istiyoruz, bu anlamda kurultayımızın çok önemli ve değerli katkı sunacağını biliyorum.

Bu organizasyonun gerçekleştirilmesinde katkısı olan başta değerli hocamız Çetin Türkçü'ye, çalışma gruplarına, bu mekânı veren Dokuz Eylül Üniversite'mizin değerli rektörüne; bu çalışmaya ev sahipliği yapan Mimarlar Odası İzmir Şubesi'ne ve onu temsilen değerli başkanı Sayın Hasan Topal'a teşekkür ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

Sunucu

Sayın Eyüp Muhcu'ya değerli açıklamaları için teşekkür ediyoruz. Şimdi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Mimarlar Odası Başkanı Sayın Ekrem Bodamyalızade'yi konuşmasını yapmak üzere davet ediyorum.

Ekrem BODAMYALIZADE

Sayın kurultay başkanım, Türkiye Cumhuriyeti Mimarlar Odası sayın başkanı, dekanım, sayın rektörüm, değerli arkadaşlarım, saygıdeğer hocalarım, sevgi-

li öğrenciler; Kıbrıs Türk Mimarlar Odası Başkanı olarak VI. Mimarlık ve Eğitim Kurultayında, mimarlığın gelişimi ve çeşitlenmesi konusunu işlemek üzere aranızda bulunmaktan büyük bir sevinç ve onur duyuyorum.

Kuzey Kıbrıs'ta mimarlık eğitimi Ankara şemsiyesi altında, Anadolu'yla bütünleşmiş, 5 mimarlık fakültesiyle verilmektedir. 2005'te geçen Mimarlar Odası yeni yasamızda, eğitimde içeriği irdelemek ve geliştirmek, katkıda bulunmak sorumluluğunu almış ve bu 5 fakülteyle Kuzey Kıbrıs'ta Türkiye Cumhuriyeti Mimarlar Odası katkılarıyla iki mimarlık ve eğitim kurultayı gerçekleştirmiş; bu sene de YÖDAK şemsiyesi altında Kıbrıs'ta Koordinasyon Kurulu toplantısı yapmıştır.

Bunun için öncelerde Oktay Ekinci ve ekibine, sonrasında Bülend Tuna ve ekibine, şimdilerde ise Eyüp Muhcu ve ekibine huzurunuzda teşekkürü bir borç bilirim.[3]

Bu kurultaylarda ve görüşmelerde alınan kararlara göre, yeni yasamızın da yönlendirdiği şekilde ben ve arkadaşlarım bu tarihe kadar Kuzey Kıbrıs'ta meslek odamızın kurumsallaşması adına iki önemli tüzük ve yönetmelik ile mesleğimizin kurumsal kimliği altında çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Çalışmalarda mesleki denetim, eğitimle işbirliği, mimari büroların oluşumu ve yetkileri, müelliflerin denetim hakkı konularını yasal bir zemine oturttuktan sonra, sıraya bu kurultayın işleyeceği mesleğe kabul ve etkinliği konusu gelmiştir.

Bu konularda Kıbrıs Türk Mimarlar Odasının görüşleri şunlardır:
1. UIA ve ACE standartlarına uygun olacak haliyle, stajlarla desteklenmiş 5 yıllık eğitim;
2. UIA meslek standartlarındaki deneyim kategorileri üzerinde 2 sene pratik;
3. Bu pratiği Mesleğe Kabul Kurulu'na kanıtlamak;
4. Bu kanıtla "uygulamacı üye" unvanına sahip olmak ve "uygulamacı üye" vasfını uzmanlık, özerklik, işe bağımlılık ve denetime açıklık ilkeleriyle bir büroda icra etmek, sonrasında sürekli mesleki gelişime tabi olmaktır.

Bu politikamızı benimsettiğimiz ve paylaştığımız 5 fakülteden ikisiyle ilişkilerimiz sürüyor, hatta bunlardan biri MİAK tarafından akredite edildi. Diğer ikisi oluşum ve gelişim aşamasında, biri ise paylaşım ve denetime kapalı haliyle kendi bildiğini yapıyor.

Sözlerimi bu kurultaydaki konulara değinerek, yani "Mimarlığın Gelişimi ve Çeşitlenmesi" üzerine görüşlerimizi ortaya koyarak sürdürmek istiyorum. TC ve KKTC'deki mimarlık eğitiminin içerisine pratiği çekmek gerekmektedir. Meslek uygulaması yapmayan hoca ve talebelerden iyi mimarlık ürünü alamadığımız

[3] e.n. : **Oktay Ekinci**, Mimarlar Odası 36., 37., ve 39. Dönem Genel Başkanı, **Bülend Tuna**, Mimarlar Odası 40. ve 41. Dönem Genel Başkanı

kesin bir sonuçtur. Mimarlık eyleminin çeşitlenmesi konusunu ise, temel 5 senelik eğitimden sonrasına bırakmak gerekir. Temel eğitimden evvelki çeşitlenmelerin mimarlık eğitimini parçalayan, bütünleştirmeyen, ayırıcı rol oynayan bir çeşitleme olduğu yaşadıklarımızla kanıtlanmıştır.

Bu görüşlerle bizlerin geldiği aşamada çok işine yarayacağına inandığımız Mesleğe Kabul Kurulunun çalışmalarını sabırsızlıkla beklediğimi ifade ederek, kurultayın hayırlı, doğurgan geçmesi dileğiyle, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Orcan GÜNDÜZ

Sayın rektörüm, dekanlarım ve akademisyenler, Mimarlar Odası genel başkanımız, değerli mimarlar odası temsilcileri ve meslektaşlarım, sevgili öğrencilerimiz ve konuklarımız,

İkişer yıl ara ile tekrarlanmakta olan Mimarlık ve Eğitim Kurultaylarının altıncısının İzmir'de, DEÜ Mimarlık Fakültesi ev sahipliğinde gerçekleştiriliyor olmasından dolayı duyduğum mutluluk ve onuru sizlerle paylaşmak isterim. Hepinize hoş geldiniz diyorum, başarılı ve keyifli bir çalışma diliyorum.

Mimarlık meslek ve eğitimine ilişkin çok sayıda önemli konunun ele alınacağı kurultay sürecine, "Mimarlıkta Uygulama ve Eğitim Birlikteliği" konusunda kişisel görüşlerimi aktararak katkıda bulunmayı amaçlıyorum.

İnsanlık tarihinin en eski ve en öncelikli eylem alanlarından birisi olan mimarlık mesleği, her dönemde toplumların barınma temelli gereksinimlerini karşılamanın yanı sıra onların toplumsal ve kültürel kimliklerini yansıtmıştır. Halkın güncel yaşamlarında, onlar ile adeta bir giysi düzeyinde bütünleşen yaşam mekânları, barınakları, yüzyılların yaşam deneyimlerinin somut göstergeleri olmuştur. Bu yapıları inceleyerek, doğal çevrenin ve de toplumsal yaşamın yüzyıllar içerisindeki kesitlerini görmek, "tomografisini" çekmek olasıdır. Mimarlık tarihinin ana konularını oluşturmuş olan görkemli yapılar, ayni şekilde her dönemde hüküm sürmüş olan yönetimlerin varlıklarını ve güçlerini sergilemişlerdir.

Bu yaşam ortamlarını gerçekleştiren kişiler ve meslek erbabı söz konusu olduğunda, tarihin her döneminde, "geleneksel mimari" örnekleri dediğimiz mütevazı ancak kimlikli mimari yapıtlar, yapı ustalarının yerel halk ile işbirliği içerisinde gerçekleştirilmiş olan, "mimarsız" ya da "bireylerin mimari ürün ile bütünleşik" anonim çabalarının ürünleridir. Bireyler ve aileler açısından, kuşaklar boyu içerisinde yaşanan bu yapılar ile aralarında kaçınılmaz bir organik bağ vardır, gereksinimlere göre eklentilerle büyürler, dönüşürler.

Diğer yandan, yapımı uzun yıllar sürmüş olan, yüksek maliyetli, görkemli yapılar dönemlerinin mimar/mühendisleri olan "yapı ustaları"nın yönetimindeki

zanaatkâr gruplarının örgütlü çalışmaları sonucunda, varlıklı yöneticilerinin himayesi ve gözetiminde gerçekleştirilmişlerdir. Toplumun büyük kesiminin temel özgürlüklerden yoksun olduğu tarihin uzun bölümünde ve özellikle ortaçağın yoğun din baskısı altındaki dönemlerinde, söz konusu görkemli yapıları gerçekleştiren "mimar-mühendis yapı ustaları", toplum içerisinde ayrıcalıklı haklara sahip meslek kesimi olarak, bu bilgi ve becerilerini kapalı bir düzen içerisinde, ekip elemanları olan çırakları ve kalfaları ile aşamalı biçimde paylaşmışlardır. Benzer bir lonca sistemi, belirli farklılıklar ile Osmanlı döneminde de var olmuştur.

Endüstri Devrimi öncesinden başlayarak günümüze kadar uzanan süreçteki teknolojik gelişmeler, yeni malzemeler ve üretim tarzları, yapı üretiminin ve mimarlık eyleminin çeşitliliği ve karmaşası, "yapı yapma eyleminin" ve "eğitiminin" toplumsal boyutları ve çevresel duyarlılıkları kapsayacak şekilde, bilimsel bir temele dayalı olarak yapılmasını kaçınılmaz kılmıştır.

Kurultay çalışmalarının ana temasını oluşturan "mimarlık mesleği" ve de "eğitimi"nin tarihsel süreç içerisindeki ilişkisine özet olarak değinildikten sonra, bu ilişkilerin geçmişteki her dönemde uygulama ile iç içe olarak sürdürülmüş olduğunu vurgulamak isterim. Çağdaş mimarlık eğitiminin ülkemizde başlamış olduğu yüz yılı aşkın sürenin büyük bölümünde de, mimarlık eylemi ile eğitim belirli bir paralellik içerisinde sürdürülmüştür. Mimar sayısının kısıtlı olduğu ilk dönemlerde akademisyen hocaların önemli projelerde görev aldıkları görülmektedir. 1960'lı yılların ikinci yarısında, Akademi'deki (DGSA) mimarlık eğitimim sırasında, Utarit İzgi Hoca'nın tasarladığı ve uygulattırdığı projelerde ve maketlerinin yapımında, okul ortamında ve bürosunda çalışma fırsatı bulabilmem de buna örnektir. Aynı şekilde, diğer hocalarımız da eğitim ile mesleki uygulamayı birlikte sürdürmekteydiler. Böyle bir ortamda eğitim görmek ve de mesleki çalışma olanağına sahip olmak, öğrenciler açısından da son derece yararlı bir deneyimdi.

Günümüzde üniversite bünyesindeki mimar akademisyenlerin mesleki uygulama yapabilmeleri için koşullar son derece kısıtlıdır. Döner sermaye yolu ile iş almak ve geçerli piyasa koşulları içerisinde belirli bir tempoda onu tamamlamak, belediye ve kurullarda iş takip etmek, uygulamayı denetlemek, ya da yarışmalar yoluyla kendini kanıtlamaya çalışmak, mimarlık eğitiminin yoğun temposu ve üniversite ortamının yasal ve bürokratik düzeni içerinde pek çok zorlukları içermektedir. Akademik ortamdaki mimarların yarı zamanlı çalışma ve uygulama yapma olanaklarının bulunmayışı, akademik ilerlemeler açısından ağırlıklı olan bilimsel çalışmalarının öncelikli konumu, akademisyen meslektaşlarımızı mesleki uygulamalara katılmaya özendirmemektedir. Gene de, akademisyen mimarların, akademik görev dönemleri içerisinde, belirli sürelerle mesleki uygulamalara katılabilmeleri için kurumlarınca desteklenerek, izinli sayılmaları şeklindeki önerilerin değerlendirilmesinin olumlu olacağı görüşündeyim.

Akademik ortamlarda uygulama ile eğitim bütünleşemediği zaman, uygulamadan kopuk, teori ile sınırlanan bir "söylem" boyutunun (bu boyutun da çok önemli ve gerekli olduğuna inanmakla beraber) mimarlık akademik ortamına giderek öncelik kazandığı görülmektedir. Böyle bir eğilimin mesleki uygulama ile bütünleşmesi durumunda, mimarlık öğrencileri sağlam teorik temelin yanı sıra kazanacakları mesleki bilgilerle, daha donanımlı olarak meslek yaşamına adım atabileceklerdir.

Burada dile getirilmiş olan konunun kurultay sürecindeki eğitim temalı sunular, tartışmalar kapsamında, "uygulama ve eğitim / eğitimcilerin eğitimi"nin bir parçası olarak ele alınmasının yararlı olacağına inanıyorum.

Son olarak da, bu kurultay vesilesiyle, Mimarlar Odası Genel Merkezimizi ve İzmir Şubemizi, meslek alanımızın her boyutu ile ilgili olarak sergilemekte oldukları başarılı performansları ve eğitim kurumları ile olan olumlu işbirlikleri nedeniyle; aynı şekilde kurultay çalışmaları sürecinde görev alan, emek harcayan, aktif veya dolaylı olarak görev almış, katkı koymuş olan herkesi şahsım ve fakültemiz adına kutluyorum.

VI. Mimarlık ve Eğitim Kurultayı çalışmalarının başarılı geçmesini ve de sonuçlarının gerekli ortamlarda yeterince ses getirmesini diliyor, saygılar sunuyorum.

Sunucu

Sayın Orcan Gündüz'e değerli sunuşu için çok teşekkür ediyoruz. Şimdi "Dünyada ve Türkiye'de Mimarlık Meslek Ortamı" başlıklı sunuşuyla, Mimarlar Odası Genel Sekreteri Necip Mutlu sunumunu gerçekleştirecek, kendisini davet ediyorum.

Necip MUTLU

Değerli meslektaşlarım, değerli hocalarım, Mimarlar Odası adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu sunuşumu iki yıl önceki kurultayda da yapmıştım. Sayısal verilerin hızla gelişmesi nedeniyle güncel verilerle donatılmış olarak yapacağım sunuşun gelişmeleri takip etmek açısından da önemli olduğunu düşünüyorum.

Dünyada ve Türkiye'de Mimarlık Meslek Ortamı'nı beş başlık altında inceleyeceğiz:
1. Türkiye'deki Mimarlık Meslek Ortamı,
2. Türkiye'deki Mimarlık Eğitim Ortamı,
3. Yetki ve Yetki Yenilenmesi,
4. Uluslararası Meslek Ortamı
5. Küresel Mimarlık Hizmet Ticareti.

1. Türkiye'de Mimarlık Meslek Ortamı

TMMOB Mimarlar Odası'nın 1 Eylül 2011 tarihi itibariyle 39.099 üyesi bulunmaktadır. Bu yıl sonu itibariyle 40 bin'e ulaşacağını öngörüyoruz. Üye sayımız özellikle son yıllarda çok hızlı artmaktadır. Üyelerimizin 26 şubemize dağılımına baktığımızda asimetrik bir dağılım görüyoruz. İstanbul Büyükkent, Ankara ve İzmir şubelerinde önemli bir temsiliyet olduğu görülüyor. Diğer şubelerde çok daha düşük bir temsiliyet var mimar sayıları olarak.

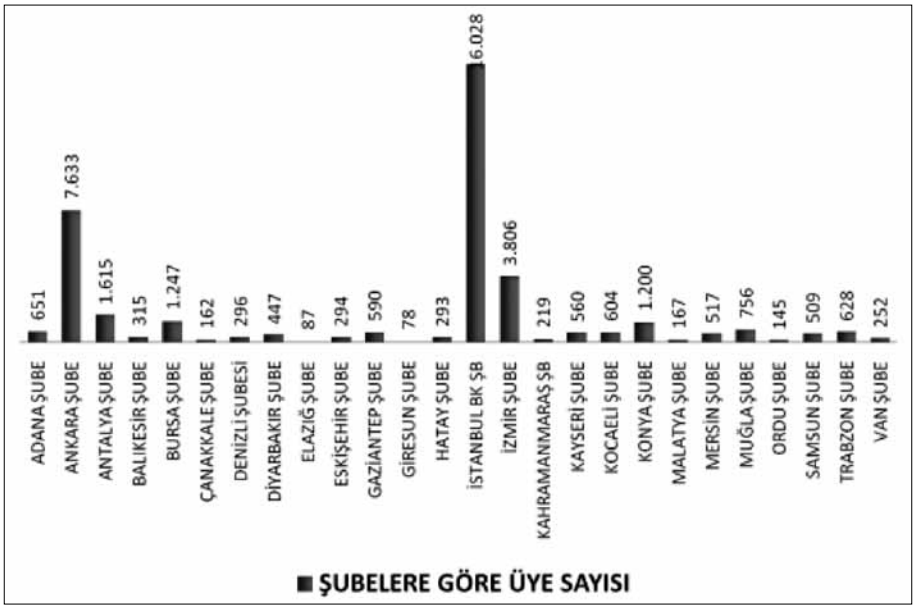

İllere göre dağılımda yine meslektaşlarımızın yoğunlukla büyük kentlerde olduğunu görebiliyoruz. Şekil-2'deki haritada koyu renk olan yerler, mimarların yoğun olduğu bölgeler; açıklara gittikçe mimar istihdamı azalıyor. Bazı yerlerde hemen hemen bir-ikiye mimara kadar düşüyor. Örneğin Ardahan'da sadece bir mimar var.

Mimarların yüzde 40'ı sadece İstanbul kentinde yaşıyor. Böyle bakarsak, 81 ilimizin bir tanesi %40 üye yoğunluğunu yaşıyor, 80 ilimizde ise diğer mimarlar yaşıyor; bu da asimetrik durumu çok net olarak gösteriyor.

2001 yılından itibaren yıllara göre üye sayılarımız var. 2011 yılı, tabii ki 9 aylık veriyi içeriyor. Yılsonunda daha da yüksek olacağını göz önünde bulundurduğumuzda yukarı doğru artış gözlemliyoruz.

10 yıllık dönemler halindeki artışlara baktığımızda 1954-1960 arasında 816 üyemiz olduğunu, sonraki yıllarda da giderek artan bir ivmeyle sayıların yük-

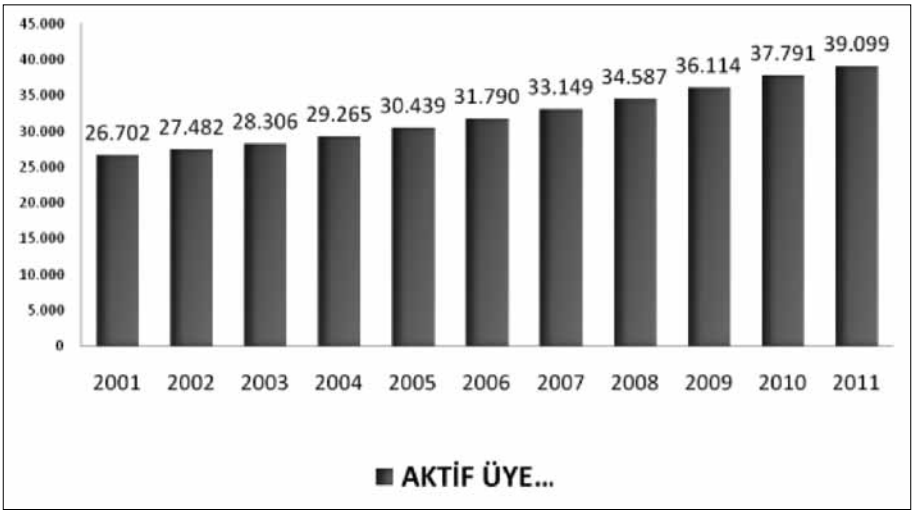

seldiğini görüyoruz. Özellikle 2001-2011'de büyük bir fırlamayla sadece son 10 yılda 13.228 meslektaşımızın odaya kaydolduğunu grafikten de izleyebiliyoruz.

Son 10 yılın ayrıntılarına baktığımızda da yine 2003 sonrası hızlı artışı izleyebiliyoruz. 2011 grafiğinin yıl sonunda artarak bir önceki yılı geçeceği gözlemlenmektedir.

Üyelerimizin cinsiyete göre dağılımında kadın üyelerimizin yaklaşık %40, erkek üyelerimizin yaklaşık %60 olduğunu görüyoruz. Fakat bu dağılım önümüzdeki 10 yıl içinde %50 oranında olacak, sonrasında da muhtemelen kadın üye sayımız çoğunlukta olacaktır. Çünkü mimarlık öğrencilerindeki kız öğrenci sayısının ağırlığını çok net olarak gözlemliyoruz, o tablo oda üyelerine de yansıyacaktır.

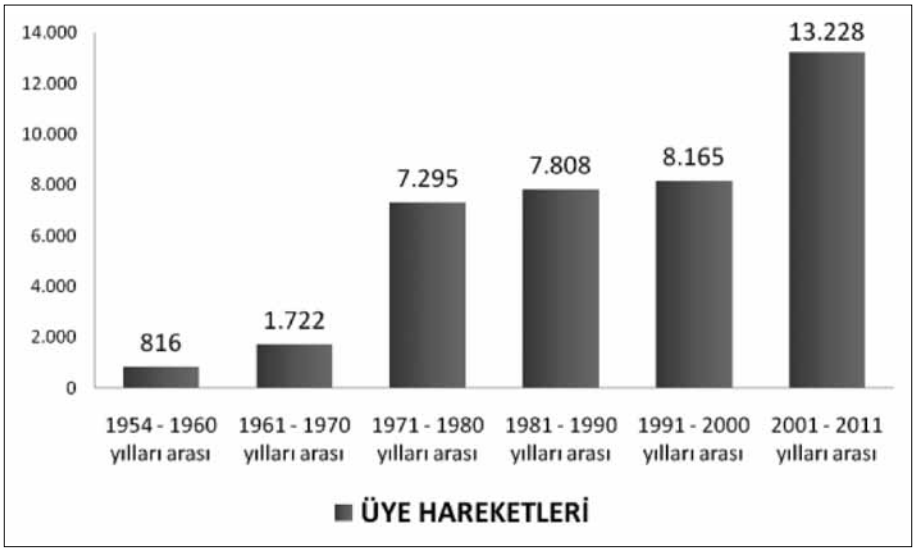

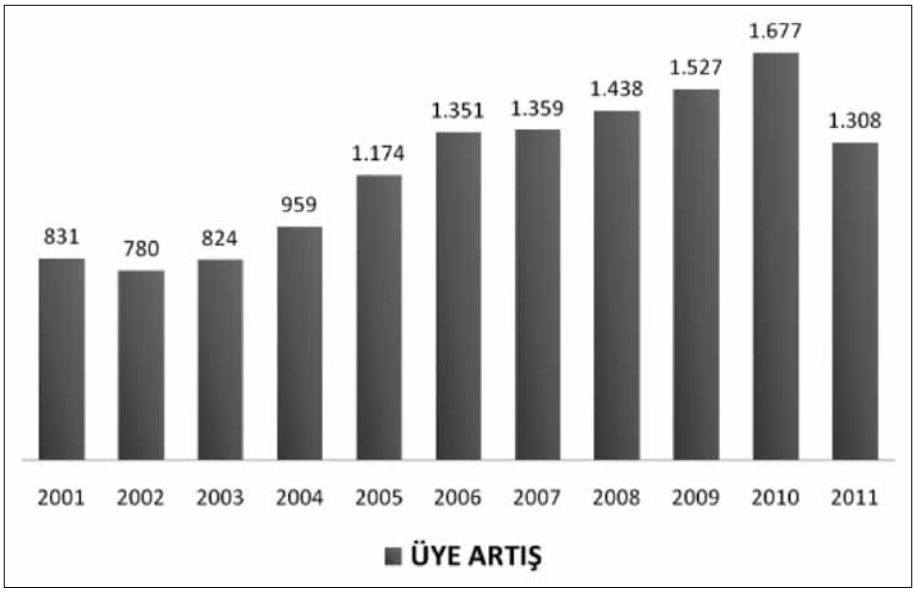

Yaşlara göre üye dağılımı grafikte görüldüğü gibidir: En büyük yaş dilimi 30-40 yaş arasında %26, daha sonra 50-60 yaş arasında %20, 30 yaşına kadar olanlar %19, 40-50 yaş arası yüzde %18 olarak görülmektedir. Yeni okullar ve mimarlık kontenjanları nedeniyle 30 yaş altı grubun daha yüksek hale geleceği gözlemlenmektedir.

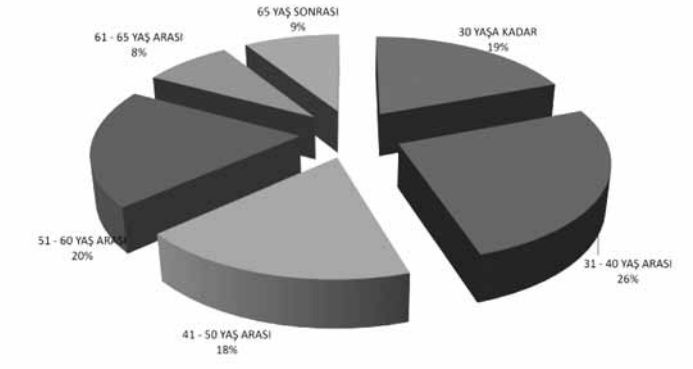

30 YAŞA KADAR	31 - 40 YAŞ ARASI	41 - 50 YAŞ ARASI	51 - 60 YAŞ ARASI	61 - 65 YAŞ ARASI	65 YAŞ SONRASI	TOPLAM ÜYE
7.157	10.140	7.130	7.625	3.184	3.505	**38.741**

Üyelerin Yaşlara Göre Dağılımı

Değerli katılımcılar, yabancı uyruklu sadece 41 üyemiz bulunmaktadır. Uluslararası hizmet ticareti ve bu kapsamda yabancı mimarların gelişi trendlerinde oda kanalından, resmi kanaldan müracaat eden şu anda 41 üyemiz var. Ayrıca endüstri ürünleri tasarımcıları da bildiğiniz gibi şu anda Mimarlar Odası'na üye oluyorlar ve bu kapsamda da sadece 38 üyemiz var ama Türkiye'de 1500-2000 arası endüstri tasarımcısı olduğunu tahmin ediyoruz. Şu an bir dernekleri var, dernek vasıtasıyla faaliyetlerini yürütüyorlar. Burada bizim de özeleştiri yapmamız gerekir. Mimarlar Odası olarak endüstri tasarımcıları için bir çalışma ortamı veya onlara yönelik bir sicil kayıt sistemini ayrıca geliştirebiliriz, bunu da burada özellikle söylemek gerekiyor.

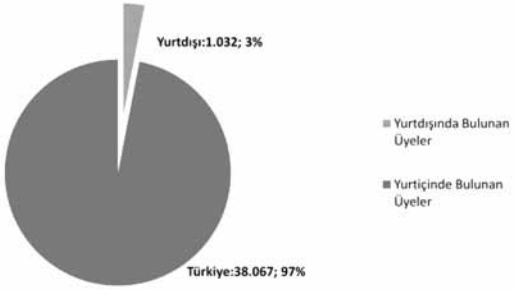

Çalışma Durumlarına Göre Üye Dağılımı

Üyelerimizin %3'ü yurtdışında görev yapıyor, %97'si yurtiçinde görev yapıyor, çalışma durumlarına göre üye tablosunda bunu görüyoruz.

Sevgili meslektaşlar, biz maalesef bütün üyelerimizin çalışma durumlarını bilemiyoruz, bu ciddi bir problem. Aşağıdaki tabloda gördüğünüz gibi büro tescilli, yapı denetçisi ve yardımcı denetçi kontrolör diye bir bölümler var.

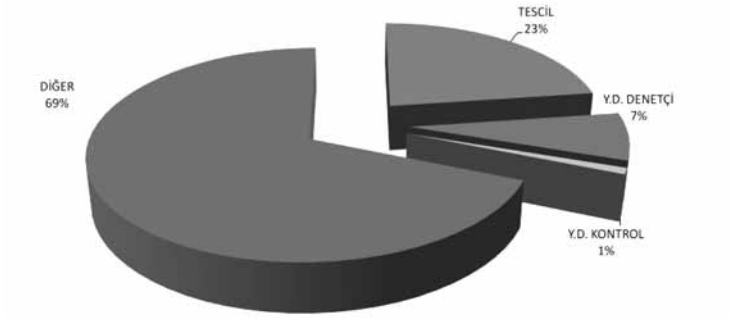

ŞUBELER	TESCİL	Y.D. DENETÇİ	Y.D. KONTROL	DİĞER	TOPLAM
TOPLAM	8.909	2.886	376	26.928	39.099
ORAN	22,79%	7,38%	0,96%	68,87%	100,00%

Çalışma Durumlarına Göre Üye Dağılımı

Yani üyelerimizin %68'ini çalışma durumu açısından bilemiyoruz, ama diğerleriyle ilgili rakamsal verilerimiz var. Bu verileri mümkün olduğu kadar genişletmemiz gerekiyor. Akademik ortamda, malzeme sektöründe, uygulama alanında, kamuda çalışan mimarlar diye ayrı ayrı belirleyebilmemiz ve rakamlara ulaşabilmemiz lazım ki, gerçekçi bir üye sicili ve üye analizi yapabilelim.

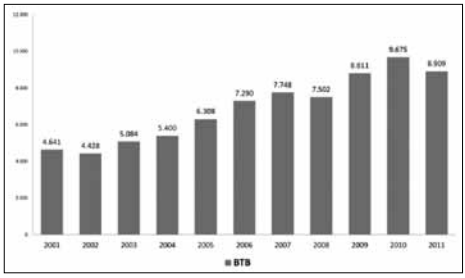

Yıllara Göre Aktif Büro Sayısı

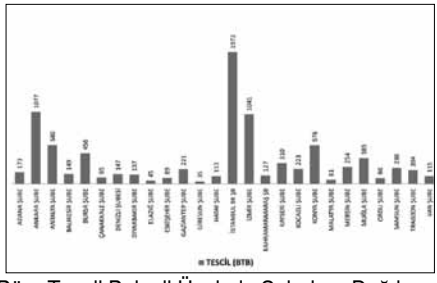

Büro Tescil Belgeli Üyelerin Şubelere Dağılımı

1 Eylül itibariyle büro tescil belgesi olan 8.909 üyemiz bulunuyor, yıl sonunda yaklaşık 10 bin olacaktır. 2001 yılında 4.600 civarında serbest mimarlık hizmeti yapan veya şirket ortağı olan mimar meslektaşımız varken 10 yılda bu sayı iki katını aşmış durumda. Bunların şubelere göre dağılımına baktığımızda, yine büyük bir ağırlığın İstanbul'da olduğu görülüyor.

Yapı denetimi alanında çalışan mimar meslektaşlarımızın şubelere göre dağılımını aşağıdaki grafikte görüyoruz. Burada da çok belirgin bir şekilde İstanbul ve Ankara ağırlığı gözleniyor.

Proje adetleri ve proje alanlarına ait son dört yılın verilerini görüyoruz. Burada 2008 verileri, 18 Ağustos sonrası olduğu için dikkate almamak gerekiyor,

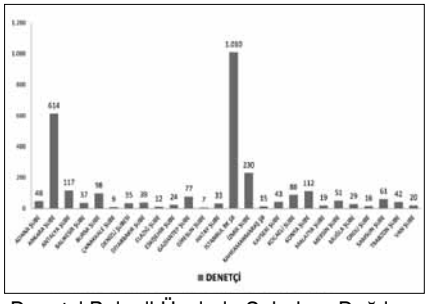

Denetçi Belgeli Üyelerin Şubelere Dağılımı

TOPLAM DENETÇİ SAYISI: 2.886 (%13)
AKTİF OLARAK ÇALIŞMAYA DEVAM EDEN DENETÇİ SAYISI: 1.301

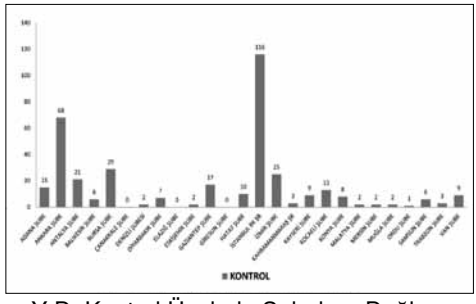

Y.D. Kontrol Üyelerin Şubelere Dağılımı

TOPLAM KONTROL ELEMANI MİMAR SAYISI: 376 (%0.1)
AKTİF OLARAK ÇALIŞMAYA DEVAM EDEN KONTROL ELEMANI SAYISI: 284

2011 verisi de ilk altı aylık dönemi kapsıyor. 2011'de yaklaşık 2010 sayılarında olacak, ama buradaki en önemli konu 2010'daki artış. 1 Ocak'tan itibaren 81 ilin yapı denetime geçmesi kararından sonra aralık ayında proje alanı ve proje adedinde büyük bir artış oldu. Onun için 2010'daki şişkinlik biraz dönemsel bir şişkinlik olarak değerlendirilebilir.

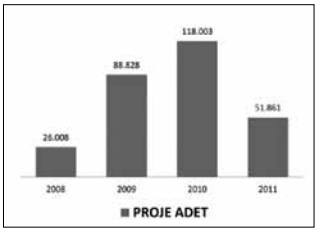

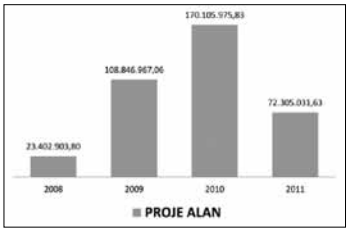

(2008 yılı verileri 18 Ağustos 2008 tarihinden sonraki bilgileri içerir.)
(2011 yılı verileri ilk 6 aylık döneme ait bilgileri içerir.)

2011 YILI İLK 6 AYLIK DÖNEMİNDE İDARELERCE DÜZENLENEN RUHSAT SAYISI İLE
SİCİL DURUM BELGESİ DÜZENLENEN PROJE SAYISI ORANI %93 DÜZEYİNDEDİR.

Mesleki Denetim (2008-2011)

Teknik uygulama sorumluluğuyla ilgili yine adet ve alan rakamlarımız var burada yıllara göre. Tabii ki 2011 yılında 81 il yapı denetimine geçtiği ve teknik uygulama sorumluluğu, fenni mesuliyet artık olmadığı için onda da büyük bir düşme var; sadece 200 m^2 altındaki yapılarda uygulanan bir sistem olduğunu biliyoruz.

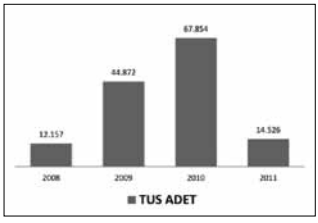

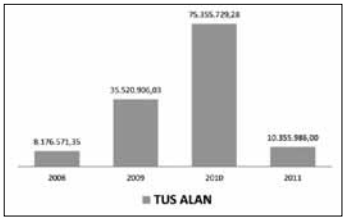

(2008 yılı verileri 18 Ağustos 2008 tarihinden sonraki bilgileri içerir.)
(2011 yılı verileri ilk 6 aylık döneme ait bilgileri içerir.)

2011 YILI İLK 6 AYLIK DÖNEMİNDE İDARELERCE DÜZENLENEN RUHSAT SAYISI İLE
SİCİL DURUM BELGESİ DÜZENLENEN TUS SAYISI ORANI %36 DÜZEYİNDEDİR.

Şantiye adetleri ve şantiye alanlarına ait verileri de aşağıdaki grafiklerde görüyoruz. Şantiyeler için belge alınıyor Mimarlar Odasından, bunu da burada gözlemliyoruz. 2010 yılında 128.837 ruhsat verilmiş, 2011'in ilk altı ayında 40 bin, yani bu yılsonu itibariyle 2010 rakamına yine erişemeyeceğiz. Söylediğim gibi biraz önceki gerekçeden dolayı 2010'da büyük bir yığılma oldu. Ruhsat adetlerinin büyük bir kısmı özel sektöre ait (%91), bunun dışında devlet sektörü ikinci sırada ve kooperatifler olarak üç kategoride alabiliriz. Ruhsat alanlarında da %82'si özel sektöre aittir.

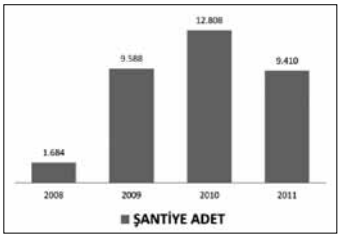

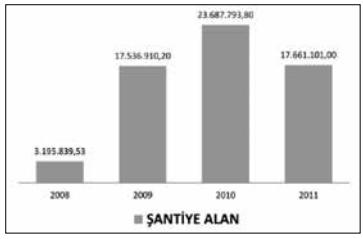

(2008 yılı verileri 18 Ağustos 2008 tarihinden sonraki bilgileri içerir.)
(2011 yılı verileri ilk 6 aylık döneme ait bilgileri içerir.)

2011 YILI İLK 6 AYLIK DÖNEMİNDE İDARELERCE DÜZENLENEN RUHSAT SAYISI İLE
SİCİL DURUM BELGESİ DÜZENLENEN ŞANTİYE SAYISI ORANI %23 DÜZEYİNDEDİR.

İskân adetlerini de aşağıdaki tablodan izleyebiliyoruz. Yine 2011 yılı ilk altı ayı kapsadığından buradaki rakam muhtemelen 2010 değerlerinin oldukça üstüne çıkacak.

Yapı Ruhsatı verilen yapıların yüzölçümü yüzde 17,2 düştü.
2011 yılının ilk altı ayında bir önceki yılın ilk altı ayına göre belediyeler tarafından Yapı Ruhsatı verilen yapıların yüzölçümünde **% 17,2**, bina sayısında **% 18,1**, değerinde **%.77,8**, daire sayısında **% 15,7** oranında düşüş olmuştur. 2011 yılının ilk altı ayında Yapı Ruhsatına göre yapıların yüzölçümü 48.873.358 m^2 iken bunun 28.244 489.m^2'si **(% 57,8)** konut, 12 500 794 m^2'si **(% 25,6)** konut dışı ve 8 128 075 m^2'si **(% 16,6)** ise ortak kullanım alanı olarak gerçekleşmiştir.

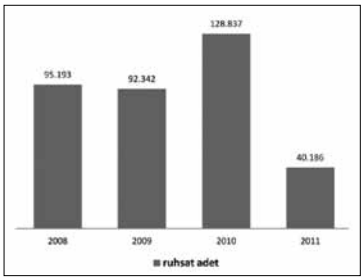

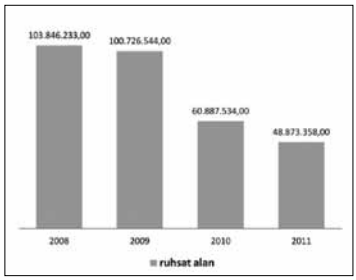

2011 YILI İLK 6 AYLIK DÖNEMİNDE İDARELERCE DÜZENLENEN RUHSAT SAYISI İLE
SİCİL DURUM BELGESİ DÜZENLENEN PROJE SAYISI ORANI %93 DÜZEYİNDEDİR.

Yapı Ruhsat & Yapı İzin (2008-2011)

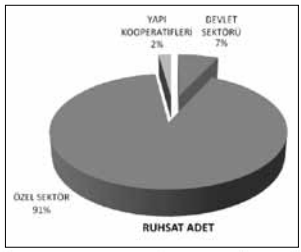

SEKTÖR	ADET	ORAN
DEVLET SEKTÖRÜ	2.770	7,58%
ÖZEL SEKTÖR	36.546	90,94%
YAPI KOOPERATİFLERİ	870	2,16%
TOPLAM	40.186	100,00%

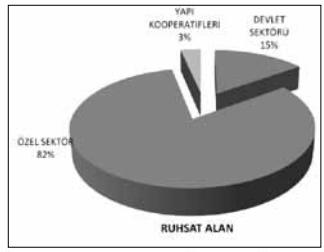

SEKTÖR	ALAN	ORAN
DEVLET SEKTÖRÜ	7.343.147	18,41%
ÖZEL SEKTÖR	39.895.123	81,63%
YAPI KOOPERATİFLERİ	1.635.088	3,35%
TOPLAM	48.873.358	100,00%

Yapı Ruhsat & Yapı İzin (2008-2011)

Yapı Kullanma İzin Belgesi verilen yapıların yüzölçümü yüzde 19,1 arttı.
2011 yılının ilk altı ayında bir önceki yılın ilk altı ayına göre belediyeler tarafından Yapı Kullanma İzin Belgesi verilen yapıların yüzölçümünde % **19,1,** bina sayısında % **16,7,** değerinde % **33,7,** daire sayısında %**23,3** oranında artış olmuştur.
2011 yılının ilk altı ayında Yapı Kullanma İzin Belgesine göre yapıların yüzölçümü 44 997 812 m^2 iken bunun 27 299 867 m^2'si **(% 60,7)** konut, 11 734 648 m^2'si **(% 26,1)** konut dışı ve 5 963 297 m^2'si **(% 13.2)** ise ortak kullanım alanı olarak gerçekleşmiştir.

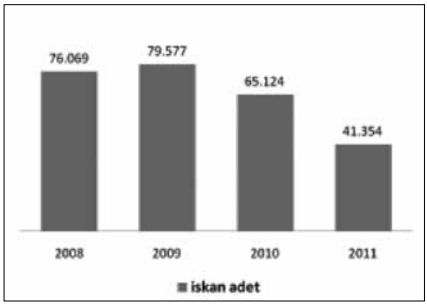

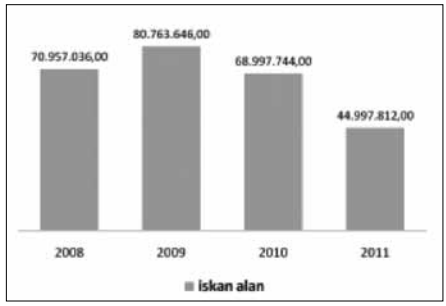

Değerli katılımcılar, mimarlık yarışmalarıyla ilgili birkaç bilgi vermek istiyorum. Türkiye'de 1930 yılından itibaren mimarlık yarışmalarıyla ilgili kayıtlarımız var ve 10'ar yıllık dilimler halinde izleyebileceğimiz tabloda çok enteresan bir durum var. 1960-70 arası açılan yarışma sayıları çok yüksek. O dönemde büyük bir talep oluşmuş veyahut da kurumlar yarışma açma yolunda çaba göstermiş. Bugün için 2011'de bile hâlâ 60-70 arasındaki döneme ulaşamıyoruz yarışma sayısı olarak. Bu sayıları diğer ülkelerle kıyasladığımızda çok düşük olduğu gözleniyor çünkü çoğu ülkede binlerce yarışma açıldığını görüyorsunuz. Örneğin Almanya'da, Fransa'da, diğer ülkelerde gerçekleştirilen yarışmaların net olarak sayılarını biliyoruz.

Sadece 2000 yılından sonraki yarışmalara yıllara göre bakarsak, çok dengesiz bir tablo izlediğini görüyoruz; ancak son yıllarda artış görülebiliyor. Özellikle 2011'de 20 civarı bir yarışma olacak, ama tabii dediğim gibi bu sayılar, ülkemizdeki inşaat hızına göre oldukça az sayılar.

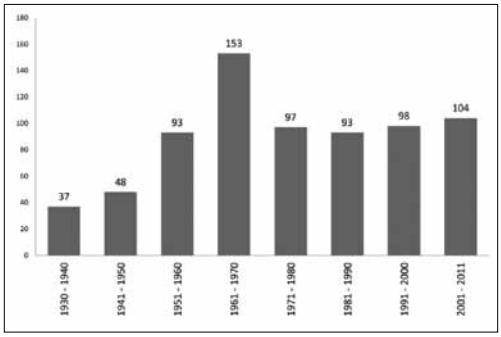

Yarışma Sayıları (1930-2011)

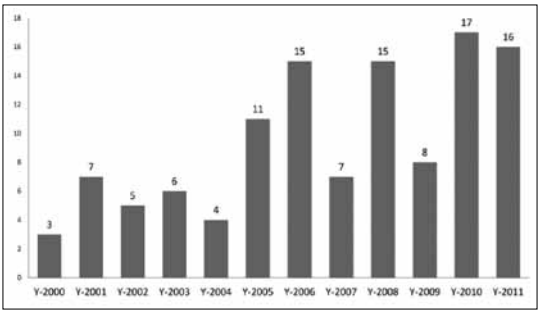

Yarışma Sayıları (2000-2011)

Aşağıdaki tabloya da bakarsak, yarışmalarımızın %85'i ulusal yarışma olarak görünüyor. Bunların bölgesel, sınırlı yarışma olanları da var. Uluslararası yarışma 1930 yılından bugüne sadece 19 tane açılmış sevgili meslektaşlar. Tabii ki bu ciddi bir handikap, uluslararası yarışma ortamını Türkiye'de sağlayamıyoruz.

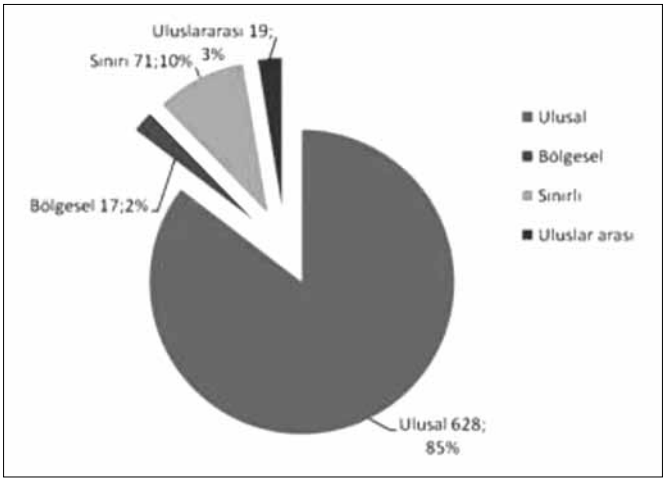

Son yapılan bazı yarışmalarda biz bunu çok önerdik, ama maalesef bakanlık bütçesi fazla olduğu için bu uluslararası yarışma ortamını sağlamadı. Bir başka bilgi aktarmak gerekirse, ulusal bazı yarışmalar açıldı, ulusal yarışmada jüri bedellerini bile ödemedi Kültür ve Turizm Bakanlığı, "paramız yok" diyerek.

Yarışma açan kurumlar ağırlıklı olarak Bayındırlık Bakanlığı, tabii şimdi "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı" oldu. Belediyeler ve diğer kurumların durumunu aşağıdaki grafikte izleyebiliyoruz. Ağırlıklı olarak kamu kurumları yarışma açmış vaziyette. Yarışmaların konusal dağılımında, birinci sırada yine yönetim binaları yer alıyor. Bunun sağlık, eğitim, ulaşım, otel ve kültür yapıları izliyor. Oranları daha düşün olan diğer konuları da grafikte izleyebiliyorsunuz.

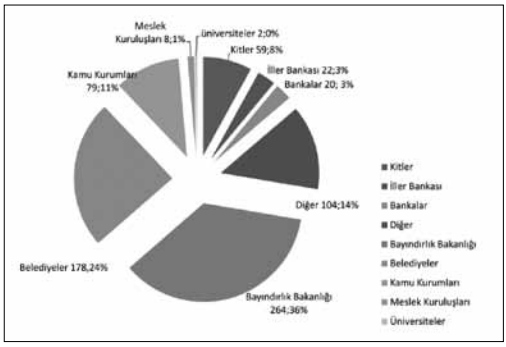

Yarışma Açan Kurumlar (1930-2011)

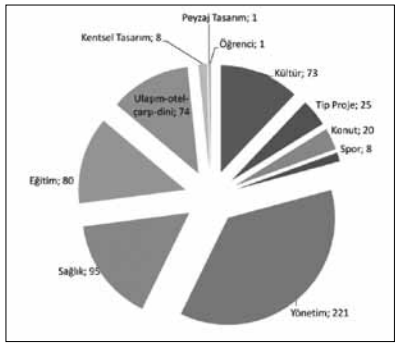

Yarışmalar Dağılım (1930-2011)

Sevgili meslektaşlar, Mimarlar Odası 1988'den beri Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri programını uyguluyor. Burada da özellikle mimarlık ortamını özendirmek, mimarların kendi eserlerini ulusal ortamda sergilemeleri için zemin hazırlamak ve ödüle aday göstermelerini teşvik etmek açısından bu program sürdürülüyor. 2012 programı için duyuruları bu aralarda yapacağız. Son yıllarda yaklaşık 150-200 civarı katılımlarla gerçekleştiriyoruz. Türkiye'deki mimarlık ortamını düşünürsek bu da çok az bir sayı aslında. Programı daha geniş bir şekilde teşvik ederek, katılımın artırılması gerekir.

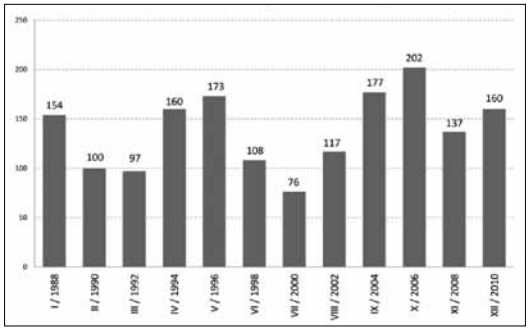

Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri Katılım (1998-2010)
Yayın & Yarışma

2. Türkiye'de Mimarlık Eğitim Ortamı

Üyelerimizin mezun olduğu okullara göre dağılımında %94'ünün Türkiye'deki okullardan, %3'ünün KKTC'deki okullardan ve %3'ünün de yurtdışındaki okullardan mezun olduğu görülmektedir. Son dönemlerde KKTC'deki okulların oranlarında düşme yaşandığından bu oran %2'ye doğru gerileyebilecektir. Bu durumu Türkiye'deki okulların ve kontenjanların hızla artması da etkilediğinden Türkiye'deki okullardan mezun olanların oranı da yakın zamanda %95'e çıkacaktır.

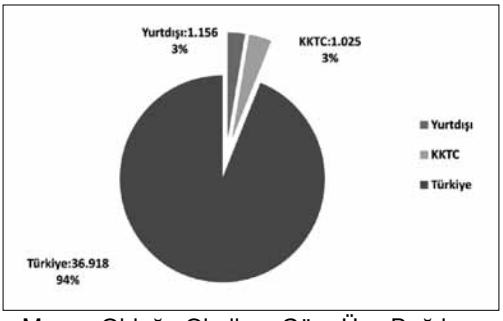

Mezun Olduğu Okullara Göre Üye Dağılımı

1954 yılında kurulmasından itibaren odamıza kayıt olan üyelerimizin mezun olduğu üniversitelere göre dağılımında İstanbul Teknik Üniversitesi'nin en fazla mezun sayısıyla birinci sırada olduğunu görüyoruz. Günümüzdeki isimleriyle Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi'nin sırayı takip etmeleriyle İstanbul'daki üç büyük okulun ağırlıkta olduğu görülüyor. Arkasından Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Trakya Üniversitesi geliyor. Tabii ki bunlar daha eski üniversiteler, diğerleri ise yakın zamanlarda açılmış okullardır. Bu nedenle asimetrik bir görüntü var, ileriki yıllarda bu denge değişecektir. Grafiğin sonunda 7787 üyemizin diğer okullardan olduğunu görüyorsunuz. Bunun içerisinde ağırlıklı olarak KKTC ve diğer yurtdışı okulları bulunmaktadır.

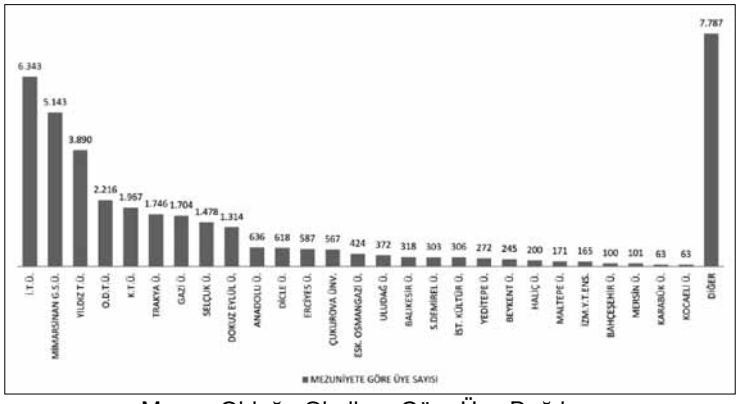

Mezun Olduğu Okullara Göre Üye Dağılımı

Mimarlık bölüm sayılarıyla ilgili biraz önce de bilgi verildi. YÖK kapsamında yetki verilen 2011 yılında 61 mimarlık bölümü bulunuyor. Bu bölümlerin devlet-vakıf dağılımına bakıldığında 2010'a kadar devlet üniversitesi sayısı çoğunluktayken 2011'de durum değişiyor. 2010'da 28 devlet, 24 vakıf üniversitesi bulunurken 2011'de vakıf okullarında neredeyse patlama yaşanıyor ve sayıları 24'ten 32'ye yükseliyor. Mimarlık bölümü bulunan devlet üniversitesi sadece 1 artarak 29 oluyor.

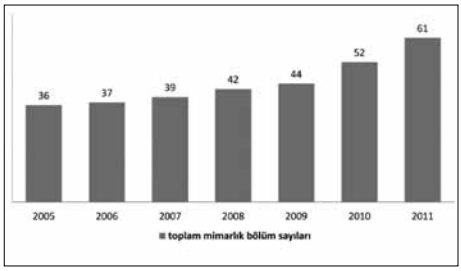

Mimarlık Bölümleri

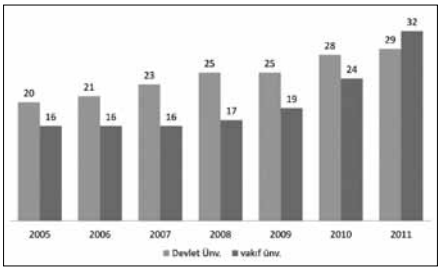

Mimarlık Bölümleri

Okullaşmanın artmasıyla birlikte 2003-2007 yılları arasında mimarlık öğrenci kontenjanlarının 1870 ile 1960 arasında değiştiğini görüyoruz. Ancak 2007 yılından itibaren her yıl oldukça yüksek oranlarda artan kontenjanların 2011 yılında 4098'e ulaştığını görüyoruz. Yani bu yıl, 2007'dekinin iki katı kadar öğrenci mimarlık eğitimine başlamış durumdadır.

Tıpkı okul sayılarında olduğu gibi öğrenci kontenjanlarında da devlet-vakıf oranının birbirine yaklaştığını görebiliyoruz. 2005-2007 yılları arasında önemli ölçüde devlet kontenjanının ön planda olduğu görülürken 2011 yılında neredeyse eşitlenmiş durumda. KKTC okulları da aslında vakıf okulu durumunda ancak tabloda farklı kolonlarda görüyoruz. Türkiye'deki vakıf okulları ile KKTC okulları birleştirildiğinde 2009 yılından itibaren devlet okullarındaki öğrenci kontenjanlarını geçmiş oluyor ve günümüzde oldukça büyük fark da oluşmuş durumda. Bu farkın açılacağına ilişkin izler de var.

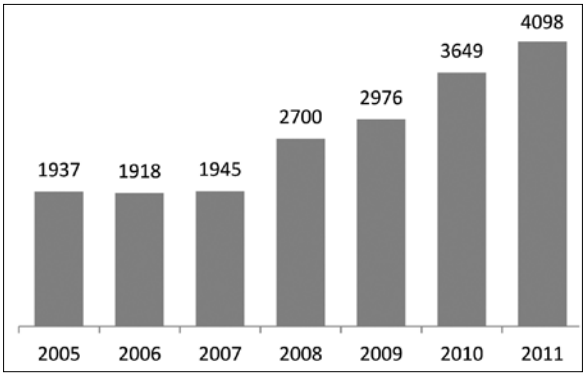

Mimarlık Bölümü Kontenjanları

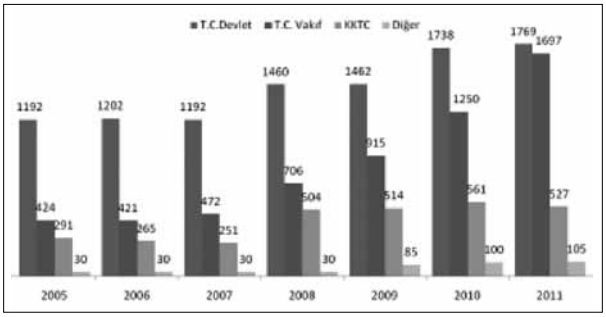

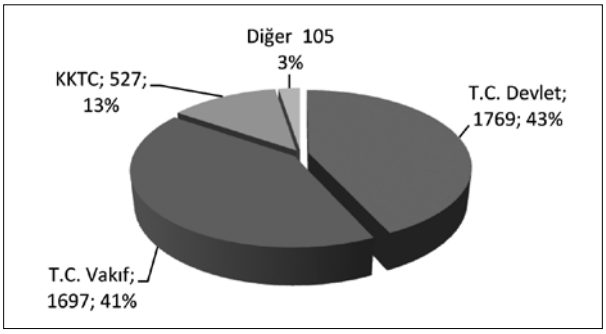

2011 yılında kontenjanların %43'ü devlet, %41'i vakıf ve %13 KKTC okullarında bulunuyor. %3'ü de YÖK tarafından tanınan Azerbaycan, Saray Bosna, Moldova, Nahçıvan gibi diğer üniversitelerde bulunuyor. KKTC okulları yine vakıf olmasına karşın tabloda ayrı görülüyor. Bunlar birleştirildiğinde vakıf okullarının günümüzdeki kontenjan oranlarının %57 ile çoğunluğu oluşturduğunu görebiliyoruz.

Yine 2011 yılı için kontenjanlara karşılık yerleştirme sonuçlarına bakıldığında Türkiye'deki devlet okullarındaki tüm kontenjanların %100 oranla dolduğu görülüyor. Vakıf üniversiteleri arasında ise sadece bir üniversitenin kontenjanındaki %79 doluluk nedeniyle toplamda 15 öğrenci açıkta kalmış görülüyor ancak genele bakıldığında vakıf üniversitelerindeki doluluk oranı da %99,1 ile tama yakın. KKTC ve diğer okullar bu konuda belirleyici oluyorlar. Buralardaki doluluk oranları da aşağıdaki grafikte görüldüğü gibi KKTC için %36, diğer okullar için de %54 şeklindedir.

Mimarlar Odasının öğrenci üyeleri var sevgili meslektaşlar. Bugüne kadar toplamda 4040 öğrenci üye kayıt olmuş, tabii bunların bir kısmı mezun olup ayrılıyor. Sadece 2011 yılında 1099 öğrencimiz odaya kayıt olmuş. Üyeliği devam eden 3773 öğrenci üyemiz var. Bugün için on binin üzerinde öğrenci olduğunu düşünürsek, %30-40 civarı bir öğrencimiz oda kapsamında öğrenci üyeliğini devam ettiriyor.

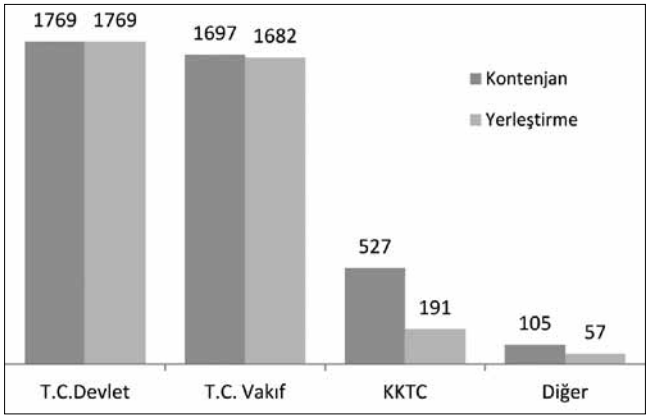

2005-2011 YILLARI ARASINDA KAYIT OLAN ÖĞRENCİ ÜYE SAYISI: 4.040
ÜYELİĞİ DEVAM EDEN ÖĞRENCİ SAYISI: 3.773

Öğrenci üyelerimizin şubelere göre dağılımlarında İstanbul'un yine oldukça büyük bir bölümü oluşturduğunu görebiliyoruz. İstanbul Büyükkent Şubesi'nin hinterlandında 18 mimarlık okulunun olması bunda ana etkendir. Bazı şubelerimizde hiç üye bulunmadığını da görebiliyorsunuz aşağıdaki grafiklerden; bu şubelerimizin bulunduğu kentlerde hiç mimarlık okulunun olmaması da bu sonuçta etkili olmaktadır.

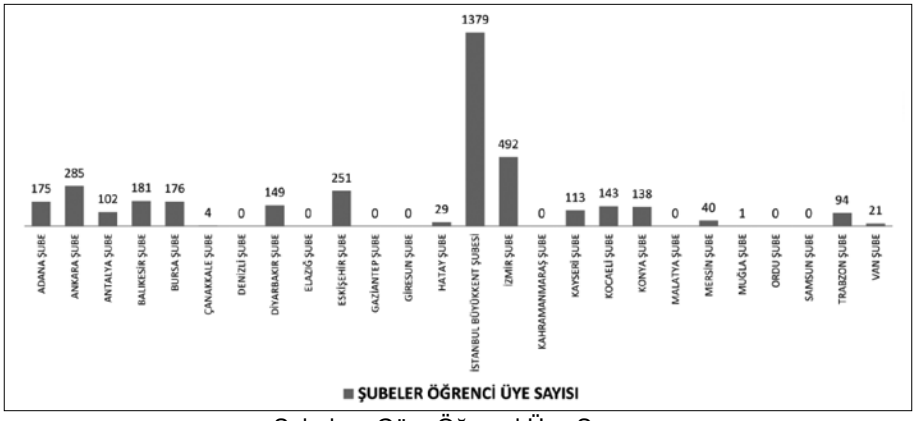

Şubelere Göre Öğrenci Üye Sayısı

Mimarlar Odası olarak destek olduğumuz ve iletişimde bulunduğumuz, Mimarlık ortamıyla ilgili kurumlaşmalara dair bazı bilgiler vereceğim.

Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları İletişim Grubu (MOBBİG), 1995
Mimarlık Eğitim Derneği (MimED), 1997
Mimarlık Akreditasyon Kurulu (MİAK), 2006
Mimarlık Fakültesi Dekanları Konseyi (MİDEKON), 2006

Bölüm Başkanlarımızın oluşturduğu MOBBİG[4] 1995'te kuruldu biliyorsunuz ve MOBBİG'le Mimarlar Odası ortak çalışmalarını sürdürüyor; katkı ve katılım sağlıyoruz. Bu yapının önemli bir oluşum olduğunu düşünüyoruz ve bundan sonraki dönemlerde de katkılarımızı devam ettireceğiz. MOBBİG'in bugüne kadar sürdürülmesi de çaba olarak önemli olduğunu göstermektedir.

Mimarlık Eğitimi Derneği (MimED)[5] 1997'den beri sürdürüyor çalışmalarını. Özellikle son dönemlerde katkı veriyoruz, yayınlarının çıkarılması konusunda. MİAK[6] zaten Mimarlar Odası Yönetmeliği kapsamında faaliyetlerini sürdürüyor. Odamızın bir faaliyet alanıdır aynı zamanda ancak oluşumunda daha çok MOBBİG etkili olduğundan burada yer alıyor; ama tüm bütçesi ve çalışmaları Mimarlar Odası Yönetmeliği kapsamında sürdürülüyor. Son olarak da 2006 yılında kurulan MİDEKON,[7] Mimarlık Fakültesi Dekanlar Konseyi. Bu çalışmalara da belirli dönemlerde katkı ve katılım sağlıyoruz.

3. Yetki ve Yetki Yenilenmesi

- **Orta öğretim** (Tasarım kültürünün verilmesi)
- **Üniversite eğitimi** / 5 yıl (4 + 1) / MİAK
- **Meslek pratiği zorunluluğu** / 1 yıl
- **Mesleğe Kabul Kurulu**
- **Sürekli mesleki gelişim** / SMGM

Özellikle ilköğretimden başlayan "Çocuk ve Mimarlık" çalışmalarının geliştirilmesi, ortaöğretimde de tasarım kültürünün verilerek, mimarlık tercih edenlerin bilinçli tercih etmesinin sağlanması gerekiyor ilk etapta. Üniversite eğitiminin 4+1 yıl biçiminde 300 AKTS[8]/5 yıl olarak düzenlenmesi için özellikle MİDEKON'la ve MOBBİG'le beraber varılan mutabakatla yapılan son düzenlemelerin yürütülmesi gerekmektedir. Bu konudaki rapor YÖK'e sunulmuştur. Meslek pratiği zorunluluğu UIA ve ACE belgelerinde iki yıl olarak geçen, ancak Türkiye'deki ortamın gerçekliği açısından Mimarlar Odası olarak da 1 yıl olarak önerilen bir süreçtir. Tabii ki bu süreci değerlendirilen ve uygulamacısı olan Mesleğe Kabul Kurulu önemlidir. Yapıyı Sürekli Mesleki Gelişim tamamlamaktadır.

[4] Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları İletişim Grubu (MOBBİG), www.mobbig.org.
[5] Mimarlık Eğitimi Derneği (MimED), www.mimed.info
[6] Mimarlık Akreditasyon Kurulu (MİAK), www.miak.org
[7] Mimarlık Fakültesi Dekanları Konseyi (MİDEKON), www.midekon.org
[8] AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi (ECTS: European Credit Transfer and Accumulation System)

Uzmanlık / Yetkinlik / Yeterlilik

Bildiğiniz gibi uzmanlık, akademik uzmanlıktır. Yani Mimarlar Odası uzmanlık alanı dışındaki özel hizmet alanları konusunda özellikle gündemini oluşturmuştur. Bunlar bilirkişilik, gayrimenkul değerleme, yapı denetimi, iş sağlığı ile gündeme yeni giren enerji etkinliğiyle ilgili sertifika programlarıdır ve daha da geliştirilebilir. Bu alanlarda Mimarlar Odası sertifikalı eğitim programlarını sürdürmektedir ve tabii ki önümüzdeki dönem de sürecektir.

Buradaki amaç, mimarlığın hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve mimarların sorumluluğunun bilincinde olarak faaliyetlerini sürdürmesidir. Tabii ki meslek sigortası da bu sürecin vazgeçilmez bir parçasıdır. Bununla ilgili Mimarlık Vakfı'yla beraber çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Türkiye'de meslek sigortası şu anda yapılabiliyor, ama bunu bütün üyelerimize yayacak şekilde; en azından serbest mimarlık hizmeti yapacak şekilde geliştirilmesi gerekiyor.

Mesleğe Kabul Kurulu (MiMeKK)

Mimar unvanının alınması için, biraz önce söylemiştim, 300 ECTS kredilik asgari bir eğitimin sağlanmış olması beklenmektedir. Bu da minimum 5 yıl olarak tanımlanıyor ve en az 1 yıl mesleki deneyim yapıldığının belgelenmesi gerekiyor. Bu kapsamda meslek unvanının verilmesi konusunda çalışılmaktadır. Unvanın yenilenmesi konusu da SMGM'nin kapsamında bulunmaktadır. Mimarlar Odası olarak Mesleğe Kabul Kurulu'nu Temmuz 2011 itibariyle oluşturduk. Bu tarihten itibaren özellikle altyapı konusundaki çalışmalarını ve faaliyetlerini sürdürmektedir. Kurultay programı kapsamında zaten gün içinde daha detaylı bilgi verilecektir. Bizler önemsiyoruz bu çalışmayı, yasal dayanaklarına büründüğü noktada Mesleğe Kabul Kurulu çalışmalarını aktif olarak faaliyete geçireceğiz.

Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi (SMGM)

2007-2011 yılları arasında SMGM'de eğitim alan 12.121 üyemiz, etkinliklere katılmış 10.557 üyemiz bulunmaktadır. Bu sayıların genel üye sayısı içindeki payları grafiklerden görülebilmektedir.

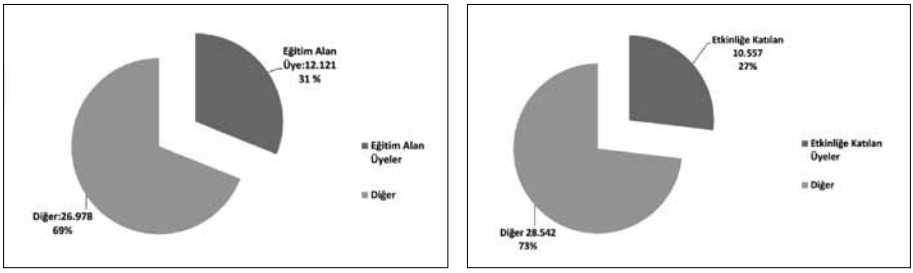

Sürekli Mesleki Gelişim

Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi, mimarların bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi ve güncellenmesinde, dolayısıyla yetkinin yenilenme sürecinde önemli bir role sahiptir. SMGM'ye ait yayınlar, eğitim ve etkinlik programlarının yanı sıra bir de bu yıl hayata geçmiş olan e-eğitim programları bulunmaktadır. E-eğitim, SMGM'nin kurulduğu yıldan bu yana hedefleri arasında bulunmaktaydı. 2008 yılından itibaren alt yapısı ve eğitim olanaklarının araştırılan "uzaktan eğitim"e ilişkin çalışmalar 2010 yılında sonuçlandı ve "Mimarlar Odası e-Eğitim Programı" üyelerin hizmetine sunuldu. Mimarlar Odası web sayfası üzerinden e-eğitim programlarını izleyebiliyorsunuz. Bunları daha da geliştireceğiz. Size dağıtılan kurultay dosyasında, bununla ilgili tanıtıcı broşürler de bulunmaktadır.

Bu alanı önemsiyoruz, çünkü meslektaşlarımızın ihtiyacı olduğu konularda bilgisayar ortamında eğitimlerini alabilmeleri değerli bir teknolojik olanak sunuyor. Programın yaygınlaştırılmasıyla her şubede, her kentte belli eğitim programlarının rahatlıkla yapılabileceğini düşünürsek bilginin paylaşılmasında önemli bir araç olarak karşımızdadır. Bu alanın daha da geliştirilmesi gerekir.

4. Uluslararası Meslek Ortamı

Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA)[9] 1948'de kuruldu biliyorsunuz, Mimarlar Odası o dönemki örgüt yapısıyla kurucu üye olarak yer almıştı. 124 üye ülkeden 1 milyon 400 bin üyesi var şu anda Uluslararası Mimarlar Birliğinin. 2005 yılındaki kongresi bizim ev sahipliğimizde İstanbul'da yapılmıştı. 2008 kongresi Torino'da, 2011'de Tokyo'da gerçekleşti. Tokyo'daki kongre çok yakın bir tarihte yapıldı ve bu Tokyo Genel Kurulunda Mimarlar Odası ilk defa Uluslararası Mimarlar Birliği'nin ikinci bölge başkanlığına seçildi. Mimarlar Odası açısından önemli bir görev, bölgemizdeki çalışmaların sürdürülmesi açısından da önemli olduğunu düşünüyoruz. UIA'yla ilgili son bölge toplantımızı 18 Haziran'da İstanbul'da yapmıştık.

UNION INTERNATIONALE DES ARCHITECTES
INTERNATIONAL UNION OF ARCHITECTS

ARCHITECTS' COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DES ARCHITECTES D'EUROPE

[9] www.uia-architectes.org

Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE)[10] çalışmalarını uzun yıllardır sürdürüyoruz. Bu birlikte 524 bin mimar temsil ediliyor. Burada Avrupa Birliği dışında İsviçre ve Norveç de ACE'nin üyesi olarak yer alıyor. Bu ülkeler de Avrupa Birliğine üye değil biliyorsunuz. Mimarlar Odası, ACE'nin en yüksek oy hakkına sahip üyelerinden biri olarak, ACE çalışmalarına aktif olarak katılıyor. Eğitim Çalışma Grubu'na üye olarak bu alandaki faaliyetleri özellikle sürdürüyoruz.

Karadeniz Bölgesi Mimarlar Forumu (FABSR)[11] daimi sekreterliğini Türkiye Mimarlar Odası sürdürüyor. Geçen hafta (12-13 Kasım 2011 tarihlerinde) Bulgaristan'da yapılan toplantıda, daha önce Romanya olan dönem başkanlığı Bulgaristan'a devroldu. 2008-2009 döneminde Türkiye Mimarlar Odası FABSR dönem başkanlığı yapmıştı. Özellikle de bu forum kapsamında mesleki konularda, kültürel, çevresel ve ulaşım konularında ortak çalışmaların sürdürülmesini önemsiyoruz. Bunun yanı sıra Mimarlar Odası özellikle Karadeniz Mimarlık Politikasının oluşturulmasıyla ilgili bir çalışmaya öncülük ediyor.

FABSR
Forum of Architects of the Black Sea Region

UMAR
UNION MEDITERRANEENNE DES ARCHITECTES
UNION OF MEDITERRANEAN ARCHITECTS

Akdeniz Mimarlar Birliği (UMAR)[12] Akdeniz ülkelerinin meslek örgütleri arasında mesleki ve kültürel paylaşıma yönelik bir platform oluşturuyor. Önemli bir oluşum, farklı coğrafyalar, farklı kültürler, farklı dinlerin bir arada olduğu bir yapılanma. Son toplantısı 18-19 Mart 2011'de Atina'da düzenlendi. Önümüzdeki genel kurulu 22-23 Mart 2012'de İstanbul'da yapılacak. Mimarlar Odası olarak UMAR çalışmalarını önümüzdeki dönemde daha aktif olarak takip edip, görev ve sorumluluk üstlenmeyi düşünüyoruz.

[10] www.ace-cae.org
[11] www.fabsr.org
[12] www.umar.org

Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu (EFAP)[13] Avrupa'da mimarlıkla ve yapılı çevrelerin kalitesinin yükseltilmesiyle ilgili konuları tartışmak amacıyla mimarlıkla ilgili hükümet kuruluşlarını, meslek örgütlerini, kültürel kuruluşları bir araya getiren bir platformdur. Buna Mimarlar Odası ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı[14] üye durumdadır. Bu forumda zaten özellikle kamu kurumları, bakanlıklar ve meslek kuruluşları aktif olarak üye oluyor, bununla birlikte kişisel üyelik de söz konusu olabiliyor. 2-6 ayda bir dönem başkanlığını üstlenen ülke bir forum toplantısı organize ediyor. Bu da Avrupa düzeyinde mimarlık alanında önemli bir oluşum.

Europa Nostra[15] Avrupa'dan tarihi miras konusunda çalışan 220 sivil toplum kuruluşunu bir araya getirmektedir. Mimarlar Odası Haziran 2009 itibariyle Europa Nostra üyesi olmuştur. Merkezi Lahey'de bulunan Europa Nostra'nın 2010 yılındaki genel kurulu İstanbul'da düzenlenmiştir.

EUROPEAN FORUM FOR ARCHITECTURAL POLICIES

EUROPA NOSTRA

Bölgesel İlişkiler

Mimarlar Odası, bölge ülkelerindeki mimarlar arasında mesleki ve kültürel paylaşımı önemsemektedir. Biraz önce söylediğim gibi Türkiye Tokyo'da UIA Genel Kurulu'nda Doğu Avrupa ve Ortadoğu ülkelerini içine alan ikinci bölgeden sorumlu UIA başkan yardımcısı seçilmişti. Bu durum Mimarlar Odasının bölgedeki aktif rolünü daha da güçlendirecektir. Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şube Başkanımız Prof. Dr. Deniz İncedayı bu göreve seçildi; arkadaşımız Mimarlar Odası adına bu sorumluluğu üstlenmiştir. Mimarlar Odası bu kapsamda 2011-2014 yıllarında 3 yıllık dönem için UIA yönetiminde söz sahibi olarak mesleki anlamda bölgesel stratejileri belirleme konusunda çalışma yürütecektir.

Bunun dışında Mimarlar Odası, 18 Haziran 2011'de İstanbul'da Balkan Mimarlık Konferansı'na ev sahipliği yapmıştır. 60'lı yıllardan beri geleneksel olarak yapılan ve 1991-2004 yılları arasında kesintiye uğrayan bu konferansın tekrar düzenli olarak gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Önemli bir coğrafya olan ve ortak mimari mirasa sahip Balkanlar konusunda önümüzdeki dönemde de ortak çalışmaların sürmesi konusunda çaba göstereceğiz.

[13] www.efap-fepa.eu
[14] Eski adıyla Bayındırlık ve İskân Bakanlığı.
[15] www.europanostra.org

Bunun dışında Azerbaycan, Bulgaristan, Makedonya, Suriye, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC), Ermenistan ve İtalya (Roma) mimarlık örgütleriyle protokoller gereğince ortak çalışmalar ve etkinlikler yapılmaktadır. Bazı ülkelerden de yeni protokol talepleri geliyor. İkili ilişkiler önümüzdeki dönemde önemli bir yer tutacaktır.

Avrupa Mimarlar Konseyi ACE, lobi faaliyetlerinde daha güvenilir bilgiler kullanmak amacıyla iki yılda bir sektör araştırması gerçekleştiriyor. İki kez internet ortamında yapılan çalışmada ilk sektör araştırması 2008, ikinci sektör araştırması 2010 yılında yapıldı. Önceki kurultayda 2008 verilerini sunmuştum. 2010 yılında yapılan anket çalışmasına 23 Avrupa ülkesinden 9950, Türkiye'den de 1332 kişi katıldı.

Burada Avrupa'daki mimar sayıları, cinsiyete göre dağılım, çalışma yılı, çalışma durumu ve biçimi, mimarlık ve pazar ortamı, mesleğin itibarı, mimarlık pratiği ve bireysel olarak mimarların kazançları ve sosyal durumları bilgileri var.

Avrupa Genelinde Özet Veriler

Sektör araştırmasının kapsadığı toplam ülke sayısı: 33 (Avrupa-33)
İnternet anketine katılan ülke sayısı: 23 (Avrupa-23)

	Türkiye verileri:
Avrupa-33'te mimar sayısı: 524.000	37.948 (Mart 2011)
Avrupa-23'te mimar sayısı: 440.000	1332 (ankete katılan)
Avrupa-33'te yapı endüstrisi hacmi: (2009) 1.730 milyar Euro	
Avrupa-33'te mimarlık pazarı hacmi (2009/10): 17 milyar Euro	960.371 milyon Euro
Avrupa-33'te mimarlık bürosu sayısı: 155.000	5.836
Mimarların ortalama yıllık kazancı: 30.000 Euro	14.424 Euro
Kadın mimar oranı: %31	%39,55 (Mart 2011)
Ekonomik olarak aktif olan mimar oranı: %87	%80
Serbest çalışan mimar oranı: %11	%9
Şirket sahibi mimar oranı: %39	%15
40 yaş altı mimar oranı: %40	%61
40-54 yaş arası mimar oranı: %34	%23

55 yaş ve üstü mimar oranı: %24	%12
Kayıtlı olduğu ülkede çalışan veya oturan mimar oranı: %97	%97
Mimarların genel toplum tarafından “çok fazla” veya “oldukça fazla” itibar gördüğünü düşünen mimar oranı: %36	%32
Mimarların birlikte çalıştıkları diğer meslek adamları tarafından “çok fazla” veya “oldukça fazla” itibar gördüğünü düşünen mimar oranı: %58	%24

Kısaca bahsedersek, 524 bin mimar var Avrupa’da, bu ankete katılan ülkelerin mimar sayıları 440 bin. Yapı endüstrisi hacimlerini tabloda görüyorsunuz. Örneğin kadın mimar oranı Avrupa ortalamasında %31 iken Türkiye’de %40’a çıkmış vaziyette. Bunun dışında serbest çalışan mimarlar %11, bizde de %9-10 oranında; hemen hemen aynı rakamlar. Şirket sahibi mimar oranı Avrupa’da çok yüksek, bizde bu oran %15, daha çok şirket ortaklığı olarak yürütüyor.

40 yaş altı mimar oranı %40 Avrupa ortalaması, bizde %61 sevgili meslektaşlar, Türkiye’de daha genç bir mimar kesimi var. 55 yaş üstü mimar oranı yüzde 24 Avrupa’da, Türkiye’de yüzde 12. Avrupa ortalamasında 1000 kişiye düşen mimar 0,9 Türkiye’de bu oran 0,5 olarak yer alıyor. Bunu önemsiyoruz, çünkü gerçekten mimar istihdamı yeteri kadar yapılmıyor Türkiye’de, bunun daha da artması lazım. Özellikle kamuda, yerel yönetimlerde mimar istihdamının daha da geliştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

	mimar sayısı	nüfus	1000 kişiye düşen mimar oranı	
Austria	4,500	8,375,290	0.5	
Belgium	13,000	10,827,000	1.2	
Bosnia Herzegovina	3,000	2,337,660	1.3	
Bulgaria	2,900	7,563,710	0.4	
Croatia	2,200	4,425,747	0.5	
Cyprus	600	798,045	0.8	
Czech Republic	3,300	10,506,813	0.3	
Denmark	7,000	5,534,738	1.3	
Estonia	600	1,340,127	0.4	
Finland	3,050	5,351,427	0.6	
France	29,700	64,713,762	0.5	
FYROM	3,000	2,052,738	1.5	
Germany	100,500	81,802,257	1.2	
Greece	15,800	11,295,002	1.4	
Hungary	4,000	10,013,000	0.4	
Ireland	2,600	4,456,780	0.6	
Italy	145,000	60,340,328	2.4	
Latvia	900	2,248,374	0.4	
Lithuania	1,500	3,329,039	0.5	
Luxembourg	600	502,066	1.2	
Malta	650	412,966	1.6	
Netherlands	9,900	16,577,612	0.6	
Norway	3,400	4,858,199	0.7	
Poland	13,500	38,167,329	0.4	
Portugal	13,000	10,637,713	1.2	
Romania	5,500	21,462,186	0.3	
Slovakia	1,600	5,424,925	0.3	
Slovenia	1,400	2,046,976	0.7	
Spain	50,000	45,989,016	1.1	
Sweden	5,600	9,340,682	0.6	
Switzerland	5,300	7,783,026	0.7	
Turkey	37,200	72,561,312	0.5	
United Kingdom	32,900	62,008,048	0.5	
EUROPE - 33	523,700	596,062,893	0.9	

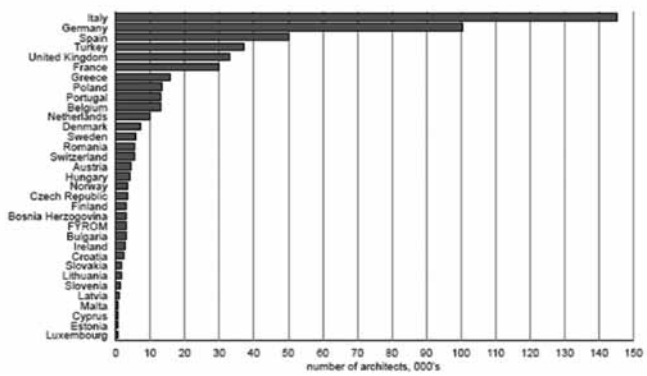

Avrupa ülkelerinde tahmini mimar sayıları

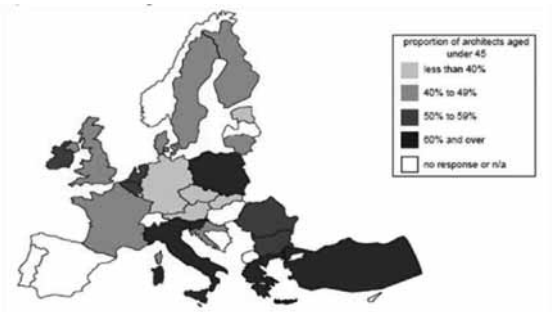

Ülkelere göre 45 yaş altındaki mimarların oranları

Bu mimar sayılarının ülkelere göre dağılımı, renklerle gösterilmiş durumda. 45 yaş altı mimarların ağırlıkta olduğu ülkeler koyu renkle gösteriliyor harita üzerinde, açık renkli olanlarda daha yaşlı bir ortam var, bunu da gözlemleyebiliyoruz.

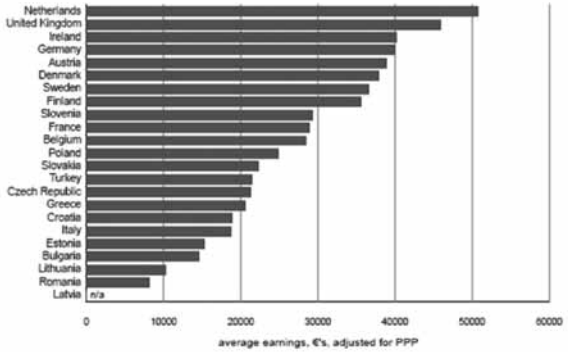

Tam zamanlı çalışan mimarların ortalama gelirlerinin ülkelere karşılaştırılması

Ortalama gelirlerinin ülkelere göre karşılaştırılması tablosunda, Türkiye'de tam zamanlı çalışan mimarlar ortalarda görülmesine rağmen, aslında düşük gelir noktasındadır. Romanya, Litvanya, Bulgaristan, Estonya gibi ülkeler nedeniyle Türkiye iyi durumda görülüyor.

ACE'de ekonomik kriz araştırmaları yapılıyor. Özellikle Nisan 2009'dan bu yana, her üç ayda bir mimarların gönderdiği anketler aracılığıyla, krizin mimarlık mesleği üzerindeki etkileri ve izi sürülüyor. Mimarlar için krizin biteceği dönemi de tespit etmeye çalışıyor. Bu çalışma düzenli olarak sürüyor, en son Haziran 2011'de düzenlenen anket sonuçlarını grafiklerde görüyorsunuz. Sonuca göre mimarlık mesleği ekonomik krizden ciddi bir şekilde etkilenmeye devam ediyor. Mimarlık ekonomik krizin meslekler üzerindeki etkisi konusunda daha önceki anket sonuçlarına göre daha kötümser. Bu önemli bir ayrıntıdır. Nisan 2010'da %65 gibi çok yüksek bir orandı, geçen yıl eylül ayında %56'ya düşmüştü. Kötümserlik yine artıyor, bu tabloda onu izleyebiliyoruz.

	Pessimistic	Optimistic
June 2011	64,40%	11,70%
December 2010	53,70%	14,00%
June 2010	44,70%	19,70%
April 2010	65,50%	11,40%
December 2009	58,40%	15,10%
September 2009	56,03%	13,21%
June 2009	58,55%	12,67%

Uluslararası meslek ortamındaki güncel tartışmalarla ilgili söyleyebileceğimiz birkaç şey var. Bildiğiniz gibi Bologna bildirgesi (1999) iki aşamalı sistemi öngörüyor, ilk aşama minimum üç yıl olmak üzere. 1996'da ilki yapılan, 2004 ve 2011 yıllarında revizyonlar gören UNESCO mimarlık eğitim şartı 5 yıl akademik eğitim + 2 yıl staj önerisi sunuyor.

Avrupa ve Avrupa Birliğinin mesleki yeterliliklerin tanınmasıyla ilgili "Mesleki Yeterliliklerin Tanınmasına İlişkin Direktifi (2005/36/EC)" daha önce 3 yıl eğitimi tanımlıyordu, son durumda 4 yıl akademik eğitim + sınav olarak yer alıyor.

Bunun yanı sıra, ACE ve Avrupa Mimarlık Okulları Birliğinin (EAAE) ortak kararı Mesleki Yeterlilikler Direktifi'nde belirtilen eğitim süresini 5 yıla çıkartmak ve staj koşulu getirmek için lobi faaliyetini sürdürüyor. Bu durum aktif olarak devam ediyor, her yıl iki kere yapılan Avrupa Mimarlar Konseyi - ACE Genel Kurulunca sürekli raporlar sunuluyor ve bu geliştirilmeye çalışılıyor.

Mimarlık eğitim ve meslek örgütleri Avrupa'da direktiflerde ve asgari koşullardan daha fazlasını talep ediyorlar. Özellikle de direktiflerde, birçok tanımlarda mimarlık ayrı bir yerde belirtilmekle beraber, genel sistem içinde yer alıyor. Mimarlığın daha da ayrı bir tanım içinde yer alması arzu ediliyor lobi faaliyetinde.

Bildiğiniz gibi edinilmesi gereken 11 beceri önceki süreçlerde tanımlanmıştı, şu an bu şartların da artırılmasıyla ilgili bir çalışma sürüyor. Ulusal özelliklerin gerektirdiği bazı ek beceriler gibi, bizim Türkiye'de yaptığımız çalışmada da, okullarımızla beraber 3 şart ilave etmiş ve 14 beceriye çıkarmıştık. Bölgesel konularla ilgili ağırlıklı olarak, afet, kültür ve benzeri ilavelerimiz oldu.

Değerli katılımcılar, dünya ülkelerinin %90'ında mimarlık mesleği yasalarla düzenlenmiştir. Yaklaşık yüzde 80'inde ise, mesleği uygulamak için ilgili kuruma kayıt şartı aranmaktadır. Odalar ve birlikler, genelde zorunlu üyelik esasına göre örgütlenmiştir ve hem kayıt kurulu işlevini görmekte, hem de mesleği temsil etmektedir.

Bazı ülkelerde bu işlevi iki ayrı kurum sürdürmektedir. Örneğin Amerika'da Amerikan Mimarlar Enstitüsü (AIA) mesleği temsil etmekte, Amerikan Mimarlık Kayıt Kurulları Konseyi (NCARB) ise kayıt işlevini görmektedir. İngiltere'de de İngiltere Kraliyet Enstitüsü (RIBA) mesleği temsil etmekte ve Mimar Kayıt Kurulu (ARB) kayıt kurumu olarak çalışmaktadır.

Genelde Avrupa'nın birçok ülkesinde ise, hem temsil hem de kayıt görevi Türkiye'de olduğu gibi aslında aynı kuruluş tarafından gerçekleştirilmektedir. Mesleki yeterliliklerin tanınması için ortak bir sistem getiren yeterlilikler direktifi ve Avrupa'da iç hizmetlerin dolaşımı için ortak bir sistem tanımlayan, iç pazarda hizmetler direktifi, mesleki yeterliliklerin tanınması ve hizmet verme yetkisi için yeni kurumlaşma tanımlamaktadır.

Bu nedenle mesleğe kayıt ve kabul konusu Avrupa'nın da gündeminde ön plandadır. Mimarlık örgütleri de, yetkili otorite olarak bu sistemin içinde yer almaktadır. Mimarlık mesleği ve diğer hizmetlerde aynı koşullara tabi tutulmaması, biraz önce bahsettiğim gibi, kendine özgü özellikleri nedeniyle özel koşullara sahip olması için de ayrıca lobi faaliyeti ağırlıklı olarak Avrupa Mimarlar Konseyi tarafından yürütülmektedir.

Birkaç konu var uluslararası gündemle, bunları da söyleyerek toparlamak istiyorum.

Kamu ihalelerinde en düşük fiyata dayalı seçimin yaygın olarak kullanılmasının getirdiği olumsuz sonuçlar, bununla birlikte özellikle yapı işlerinde yalnızca fiyata dayalı seçim değil, aynı zamanda kaliteye dayalı seçim yapılması gerekliliği ağırlıklı gündemde yer alıyor uluslararası mimarlık ortamında.

Mesleki sorumluluk sigortasına ilişkin tartışmalar, mimarların ve hizmetlerinin güvence altına alınması gerektiği, yapılarda enerji verimliliği hakkında yeni düzenlemeler ve sertifikalandırma sistemleri kapsamında mimarlara düşen yeni görevler de aynı şekilde gündemdedir. Bunların hepsi bizim ülkemizde geçerli.

Sürekli gelişen koşullara uyum sağlamak amacıyla mimarın sürekli meslek gelişimi, farklı ülkelerdeki sürekli meslek gelişim sistemlerinin karşılıklı tanınması olarak çalışmalar arasında yer alıyor.

Değerli katılımcılar, sizleri biraz yormuş olabilirim ancak önemli bilgiler olduğunu düşünüyorum. Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Sunucu

Necip Mutlu'ya sunduğu detaylı bilgiler için çok teşekkür ediyoruz.

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
1. Gün

1. Oturum

"KHK Sürecinde Yapılanmalar"

Erkan KARAKAYA
Oturum Başkanı

Hasan TOPAL
Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı

Asım GÜZEL
Mimarlar Odası Gaziantep Şubesi Başkanı

Güney DİNÇ
Mimarlar Odası Hukuk Danışmanı

Sunucu

Tekrar hoş geldiniz, açılış oturumunun ardından birinci oturumumuzda “Kanun Hükmünde Kararnameler Sürecinde Yapılanmalar” tartışılacak. Oturum başkanı, Mimarlar Odası İkinci Başkanı Erkan Karakaya, kendisini davet ediyorum. Hasan Topal, Asım Güzel ve Güney Dinç konuşmacı olarak oturumda yer alacaklar, kendilerini davet ediyorum.

Oturuma başlamadan önce kısa bir hatırlatmamız da olacak. Klasörlerinizin içinde SMGM ile ilgili üyeler için kısa bir anket bulunmakta. Anketi doldurup SMGM masasına bırakabilirseniz çok seviniriz, teşekkürler.

Oturum Başkanı

Değerli arkadaşlar, hepinize merhaba. Mimarlık ve Eğitim Kurultayının birinci oturumunda sizlerle birlikte olacağız. Birinci oturum için Kurultay Danışma Kurulumuz ve Kurultay Düzenleme Kurulumuz oturum konusu olarak son günlerde mevcut iktidar tarafından art arda çıkartılan kanun hükmünde kararnamelerin tartışılacağı bir oturum düşünmüş ve bu doğrultuda konu hakkında fikir sahibi üç arkadaşlarımızla birlikteyiz.

Bu oturumda konu hakkında önemli fikirleri ve yorumları olan çok değerli arkadaşlarım konuyu sizlere kendi bakış açıları ile sunacaklar. İlk konuşmayı Sayın Hasan Topal arkadaşımız yapacak. Kendisini pek çoğunuz tanıyordur ama ben yine hatırlatmış olayım. Hasan Topal arkadaşımız Mimarlar odası İzmir Şubesi başkanımızdır. Konu hakkındaki görüşlerini bizlerle paylaşacak. Daha sonra söz alacak olan konuşmacımız Sayın Asım Güzel, kendisi de Mimarlar Odası Gaziantep Şubemizin başkanı. Son olarak da fikirlerini bizlerle paylaşacak olan Sayın Güney Dinç Ağabeyimiz söz alacak; kendisi Mimarlar Odasının hukuk danışmanı. Konu hakkındaki görüşlerini bizlere bir hukukçu gözüyle aktaracak.

Biliyorsunuz arkadaşlar bu son seçimlerden hemen önce, 4 Mayıs 2011 tarihinde, şimdiki iktidarın o zamanki uzantısı olan hükümet meclisten bazı konularda kanun hükmünde kararname çıkartma yetkisi talep etmiş ve bu talebi doğrultusunda da yetki almıştı. Ancak bu yetki çok muğlak konuları içermekteydi; zaten içeriği konusunda daha sonra Anayasa Mahkemesine dava açıldı. Ancak ne gariptir ki, Anayasa Mahkemesi geçen bunca zamana karşın her konuda sınır tanımadan kullanılarak çıkartılan kanun hükmünde kararnamelerin dayanağı olan bu yetki kararnamesinin iptali doğrultusunda bir karar vermedi.

Bu süreç içerisinde seçimler oldu; seçimlerden hemen sonra yeni parlamento oluştu ve işlemeye başladı. Ancak meclisin kapalı olduğu dönemde kullanılmak üzere ihtiyaç amaçlı çıkartıldığı söylenen yetki kanununa dayanılarak kanun hükmünde kararnameler hâlâ gündemdeki durumunu korudu ve hatta son bir ay içerisinde 28 tane kanun hükmünde kararname çıkartıldı. İşte tüm bu kanun hükmünde kararnameler meclis gündeminden kaçırılarak oldubitti şeklinde çıkartıldılar. Bunlar devletimizin yapılanması açısından çok önemli içeriklere sahip kararnamelerdi. Açış konuşmalarında da Oda Başkanımız Sayın Eyüp Muhcu bu kanun hükmünde kararnamelerin içeriğinden biraz bahsetti, çok temel konuları içerdiğini o da söyledi. Yalnız çıkartılan birçok kanun hükmünde kararname arasından iki tanesi var ki, bizi çok yakından ilgilendiriyordu. Bunların bir tanesi 644 sayılı, diğeri de 648 sayılı kanun hükmünde kararnameydi.

Birincisi 644 sayılı kanun hükmündeki kararname, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kurulmasıyla ilgili bir kanun hükmünde kararname. Biliyorsunuz Bayındırlık ve İskân Bakanlığı kapatılarak yerine iki bakanlık oluşturuldu: Su ve Orman ile Çevre ve Şehircilik bakanlıkları. Bu bakanlıklardan Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görev yetki ve teşkilat şemalarını tanımlayan bu 644 sayılı kanun hükmünde kararname, içerisinde meslek odamızı hayati anlamda etkileyecek hükümler barındıran bazı maddeler bulunmaktaydı.

648 sayılı kanun hükmünde kararname ile de, hepinizin bildiği gibi mesleğimizi ilgilendiren önemli konulara müdahale edilmişti. Müdahale edilen konuların başında da koruma kurulları, üniversitelerin konumu ile belediyelerin imar yetkilerinin ellerinden alınması gibi pek çok konu 648 sayılı kanun hükmünde kararname ile birlikte gündemimize girdi. Bu konular Mimarlar Odasının gündemine geldikten hemen sonra başlıklar üzerinde yoğun bir çalışma yaşandı. Bunların neticesinde de şu anda bu iki kanun hükmünde kararnameyle ilgili ana muhalefet partisince Anayasa Mahkemesinde iptal davası açılmış durumdadır. Ancak Anayasa Mahkemesinin durumu da hepimizin malumudur.

Şimdi daha fazla zamanınızı almadan ilk konuşmayı yapması için Sayın Hasan Topal arkadaşımıza sözü vermek istiyorum. Buyurun Hasan Bey.

Hasan TOPAL

Sayın dekanlar, değerli öğretim üyeleri, Mimarlar Odasının değerli genel başkanı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Mimarlar Odası'nın değerli başkanı, Mimarlar Odası şubelerinin değerli temsilcileri, sevgili meslektaşlarım, değerli konuklar; öncelikle hepinize İzmir'e hoş geldiniz diyorum.

Genel seçimler öncesinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair bir yetki kanunu ile hükümete yetki verildi. Birçok

konunun kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesine ilişkin genel çerçevesi vardı yetki kanununun. Bu yetki kanununa dayanılarak, 8 Haziran'da 636 sayılı Çevre, Orman ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yayımlandı. Ancak, belki de Cumhuriyet tarihinde en kısa ömürlü bakanlık olarak tarihte yerini alan bir bakanlık oldu. Hemen bir ay sonra Çevre Orman ve Şehircilik Bakanlığı, 644 sayılı kanun hükmünde kararnameyle "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı", 645 sayılı kanun hükmünde kararnameyle de "Orman ve Su İşleri Bakanlığı" olarak ikiye ayrıldı.

12 Haziran 2011 Genel Seçimler öncesinde,

6 Nisan 2011 tarihinde TBMM`de kabul edilen ve 3 Mayıs 2011 tarihinde yürürlüğe giren **6223 sayılı "Yetki Kanunu"** ile

Bakanlar Kurulu`na **"Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımını yeniden belirlemek, Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personelin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarını düzenlemek"** üzere 6 ay süre ile kanun hükmünde kararname (KHK) çıkarma yetkisi verilmiştir.

Yine yaklaşık bir ay sonra, bu kararnamelerin toplumun büyük kesimlerince yapılan eleştiriler ve yoğun tepkiler dikkate alınarak, 648 sayılı kanun hükmünde kararnameyle önceki kararnamelerde değişiklikler yapıldı.

K.H.K. de Çevre ve Şehircilik Bakanlığının hizmet birimleri arasında 8 Genel Müdürlük sayılmaktadır.
Hizmet birimleri
MADDE 6 – (1) Bakanlığın hizmet birimleri şunlardır:
a) Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü.
b) Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü.
c) Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü.
ç) Yapı İşleri Genel Müdürlüğü.
d) İmar ve Kentsel Altyapı Genel Müdürlüğü.
e) Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü.
f) Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü.
g)Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
ğ) Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı.
h) Strateji Geliştirme Başkanlığı.
ı) Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı.
i) Hukuk Müşavirliği.
j) Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı.
k) Avrupa Birliği Yatırımları Dairesi Başkanlığı.
l) Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı.
m) Personel Dairesi Başkanlığı.
n) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
o) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği.
ö) Özel Kalem Müdürlüğü.

Bu oturumun gündemi olan, 648 sayılı kanun hükmünde kararnamede Çevre ve Şehircilik Bakanlığı hizmet birimleri arasında 8 genel müdürlük tanımlanmaktadır. Bunların bir bölümü aslında yıllardır önerilen, beklenilen tarzda yapılanmalar gibi görünmekle birlikte tartışılan yetkilerle donatıldıkları izlenmektedir.

İşte Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü, Tabiat Varlıkları Koruma Genel Müdürlüğü gibi daha yeni gündemimize

gelen genel müdürlükler oluştu. Sunumda bu kanun hükmünde kararnamenin getirdiği değişiklikler ve yapılanmalar altı başlık atında, çok özetle değerlendirilecektir.

1- Mimarlık meslek alanına dair,
2- Planlama alanına dair,
3- Kültür ve tabiat varlıkları alanına dair,
4- Kentsel dönüşüm alanına dair,
5- Yapı Denetimi Kanununda değişiklikler
6- İmar Kanununda değişiklikler.

1- KHK ile Mimarlık Meslek Alanında

Kanun hükmünde kararnamenin getirdiği hususlara baktığımızda, özellikle Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü olarak oluşturulan yeni yapıya, mimarlık alanına ilişkin, mimarlık mesleğine ilişkin ve meslek örgütlenmesine, mesleğin uygulama alanlarına ilişkin ciddi yetkiler ve roller tanımlanmaktadır.

Mesela yerleşme ve yapılaşmaya yönelik mimarlık, mühendislik, müteahhitlik, müşavirlik hizmetlerine ilişkin düzenlemeleri yapmak, uygulamaları denetlemek, izlemek gibi… Planlama, harita yapımı, etüdü, proje müellifliği, harita plan proje yapım kontrol müşavirliği, kuruluşlarını değerlendirerek tescillerinin verilmesi, yeterlilik belgelerinin verilmesini ve kayıtlarının tutulmasını sağlamak gibi… Planlama, projelendirme yapım ve kamulaştırma iş ve işlemlerinde görev alacak bilirkişilerin niteliklerine ve mesleki yeterliliklerine ilişkin usul ve esasları belirlemek gibi... Yapı Denetimi Hakkında Kanunda ilgili bakanlığa verilen görevleri yapmak gibi veya yöresel mimarinin ve yapılarda yerel malzemenin kullanımının teşvik edilmesi, binalarda enerji verimliliğinin sağlanması, ileri yapım teknolojilerinin kullanılması ve yaygınlaştırılması için gerekli tedbirleri almak gibi, bir dizi görevle ve yetkiyle donatılmış durumda. Ayrıca bakanlığın görev alanına giren konularla ilgili olarak mimarlık ve mühendislik meslek kuruluşlarına ilişkin mevzuatı hazırlamak ve bunları denetlemek gibi hususları da içermektedir.

Ülkemizde mimarlık mesleğine ilişkin yasal düzenlemelere bakıldığında, Anayasanın 135. maddesinde tanımlanan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları kapsamında, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu bulunmaktadır. Bu kanun uyarınca, mimarların mesleki örgütü olarak kurulan Mimarlar Odası, ayrıca meslek alanlarını tanımlayan 3458 sayılı Mühendislik Mimarlık Hakkında Kanunun bulunduğu ve yürürlükte olduğu görülür.

Ülkemizdeki mimarların kayıtlarının tutulması ile tescillerinin ve mesleki faaliyetlerinin düzenlendiği Mimarlar Odası yönetmelikleri yürürlükte iken bu alanda bir üst yetki organı olarak KHK ile Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü ve

bakanlık da yetkilendirilmiş durumda. KHK ile diğer kanunlar bir tarafa itilerek, tanımlanan otorite tarafından meslek alanlarına yönelik yeniden bazı tanımların ve uygulamaların yapılacağının da referanslarını içerdiğini söylemek mümkün.

Bakanlığa meslek odaları üzerinde denetim yetkisi tanınmakta ve meslek kuruluşlarının mevzuatlarını hazırlama ve denetleme görevi de ilgili genel müdürlük aracılığıyla bakanlığa verilmektedir.

Özet olarak, bütün bu gelişmelere ve düzenlemelere meslek kuruluşlarının, meslek odalarının, başta Mimarlar Odasının kamusal ve özerk kimliğini de ortadan kaldıran düzenlemelerdir denilebilir.

Mimarlar Odasınca hazırlanan kapsamlı değerlendirme raporu ve eleştiriler, ilgili siyasi partilere iletilmiş, bu anlamda meslek alanında ve meslek örgütlenmesi alanında yetki gaspı sayılabilecek düzenlemenin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulması talep edilmiştir. Ana muhalefet partisi Anayasa Mahkemesine iptal için başvuruda bulunmuştur. Önümüzdeki süreçte yüksek mahkeme kararını verecektir.

2- KHK ile Planlama Alanında

Yine aynı kanun hükmünde kararname mimarlığın doğrudan ilişki içinde bulunduğu planlama alanında da ilginç hükümler içermekte, ilginç yetki donanımları getirmektedir. Bakanlar Kurulunca yetkilendirilen alanlar ile merkezi idarenin yetkisi içindeki kamu yatırımları, mülkiyeti kamuya ait arsa ve araziler üzerinde yapılacak her türlü yapı, sığınak alanları, özel güvenlik bölgeleri, enerji ve telekomünikasyon tesisleri için harita, her tür planları, nâzım ve uygulama imar planlarını, parselasyon planlarını ve değişiklikleri resen yapmak yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na verilmektedir.

Ülkemizde 1980 sonrası yaşanan, kentleşme sürecini ve kentleşme alanını yönlendiren planlama alanındaki sektörel temelli ve çok otoriteli yapının ülke fiziki mekânına, kentlere ve yaşam alanlarına getirdiği olumsuzluklar toplumun her kesimi tarafından eleştirilmektedir.

Bir yandan böylesine dağınık ve de denetlenemeyen çok otoriteli planlama yapısı, bu KHK ile biraz daha pekiştirilmekte, biraz daha yeni otoritelerle zenginleştirilerek, daha da içinden çıkılamayacak sorunlara ve denetlenemeyecek bir sürece doğru yönlendirilmektedir.

Bu KHK ile kişilere ait olan taşınmazlar üzerinde yapılacak yatırımlara ilişkin olarak, ilgilileri tarafından hazırlanan veya hazırlattırılan, ancak yetkili idarelerce üç ay içerisinde onaylanmayan etüt, harita, her ölçekte çevre düzeni, nâzım ve uygulama imar planlarını, parselasyon planlarını, değişikliklerini

onama ve resen ruhsat ve yapı kullanma izni verme yetkisi genel müdürlüğe ve bakanlığa verilmektedir.

Gerekçesi ve işlevi ne olursa olsun herhangi bir ölçekte plan onayı talebi, ilgili belediyelerden, idarelerden talep ettikten sonra eğer sonuç alınamazsa, üç ay sonra ilgili bakanlık bunları resen onama yetkisini almaktadır. Bu uygulama bugüne kadar ülkemizde –ki o bile tartışma konusuydu– yalnızca kamu yatırımları için geçerli bir uygulamayken, bu kararnameyle kişilere özgü ayrıcalık yaratmanın yolunu açacak bir yetkilenmedir denebilir.

KHK DEĞERLENDİRME ;

648 sayılı Kararnameye bir bütün olarak bakıldığında, Kararnamenin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı`nın **aslen yerel yönetimlere ait olan** plan yapma, yaptırma, onaylama yetkilerinin yanı sıra proje onayı, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi verilmesi gibi görev ve yetkilere, parsel ölçeğinde ve ayrıcalıklı biçimde, **dilediğince el koyma yetkisini** tanımladığı görülmektedir.

Esasen yerleşme ve yapılaşmaya ilişkin kuralları belirleyen, koordinasyonu ve denetimi sağlayan bir merkezi kurum olması gereken Çevre ve Şehircilik Bakanlığı`nın, Kararname ile yerel düzeyde uygulamaya yönelik aldığı yetkiler, **Bakanlığın her alanda doğrudan uygulamaya yöneldiğini göstermektedir.**

Kararname ile Bakanlığın yetki alanı içine, ülkemizdeki tüm korunması gerekli doğa alanları ve tabiat varlıkları katılmış, Bakanlık, **özel çevre koruma bölgeleri, milli parklar, tabiat parkları ve tabiatı koruma alanlarının yanı sıra doğal sit alanlarının** da sorumluluğunu üstlenmiştir.

Yine bir başka ifadeyle, çeşitli gerekçelerle ülkenin her noktasında, her parselinde ya da her bölgesinde, her kentinde her tür ve ölçekte planın merkezi otorite tarafından yapılmasının ve inşaat ruhsatı ile yapı kullanma izinlerinin verilmesinin önü bu KHK ile açılmış durumdadır.

Yerel yönetim görev ve yetkileri arasında sayılan iş ve işlemlerin merkezi otoriteye de tanınmasının, gerek taraf olduğumuz Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartına, gerekse ülkemizin bu güne kadar edinmiş olduğu yerel yönetim deneyimine de açıkça aykırı olduğunu söylemek mümkün. Anayasa Mahkemesine yapılan itirazlarda da bu temel ilkelerin altı çizilerek, gerekli eleştiriler yapılmıştır.

3- 648 Sayılı KHK ile Kültür ve Tabiat Varlıkları

648 sayılı KHK'de kültür ve tabiat varlıkları alanındaki yapılanmalara yönelik daha önce var olan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ikiye ayrılarak Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü olarak şekillendirilmiş ve bu genel müdürlüğün görevleri arasında her tür ve ölçekteki çevre düzeni, nâzım ve uygulama imar planlarını yapmak, yaptırmak ve onaylamak sayılmıştır.

Bakanlıkça tespit edilen doğal sit alanları, tabiat varlıkları ve bunların koruma alanlarının tescil ve ilanının bakanın onayıyla yapılacağı belirtilmekte, yani ku-

rullar, yeni oluşturulan komiteler, komisyonlar hepsi aslında bir anlamda istişari nitelikte oluyor, bir tek yetkili olarak bakan bütün tescil konularında karar verici hale geliyor.

Ayrıca, yapı yasağı önerilen bu tür koruma alanlarında ya da tabiat alanlarında da Bakanlar Kurulu kararı ile tescil koşulu getiriliyor. Koruma alanlarının tescili ile ilgili iş ve işlemlerin sürelerinin çok uzamasına yol açılacaktır yorumu yapılabilir.

Koruma alanında yaşanan pratikte koruma planı kavramı varken, tabiat alanlarında, doğal sitlerde, bu kararnameyle imar planlaması süreci devreye sokuluyor. Dolayısıyla korumayla planlama arasındaki ya da koruma amaçlı imar planıyla, imar planı arasındaki çelişki ortaya çıkıyor.

Başta doğal sit alanları olmak üzere, bugüne kadar korunabilmiş doğal alanların, milli parkların, tabiat parklarının ve tabiatı koruma alanlarının "planlama" adı altında kısa süre içerisinde tahrip edilmesine neden olabilecek bir yaklaşımın var olduğu, koruma kavramı içinden doğal alanların dışlandığı söylenebilir.

Planlama alanındaki çok otoriteli, çok dağınık yapı, bu KHK ile koruma alanına da getiriliyor. Kentsel sitler, arkeolojik sitler ve tek yapı ölçeğindeki koruma alanında Kültür ve Turizm Bakanlığı, eski ifadeyle doğal sitlerde, yeni tanımla tabiat alanlarında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve milli parklar, sulak alanlar gibi değerlerde de Orman ve Su İşleri Bakanlığı yetkilendiriliyor.

Dolayısıyla geçmişteki pratiğimizde yalnızca Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü yetki ve sorumluluğunda bulunan koruma alanı, üç parçalı bir hale getiriliyor. Doğrusu bu da bu değerlerin korunması anlamında önümüzdeki süreçte çok önemli riskler ve tehlikeler içeren bir eylemin başlangıcıdır diyebiliriz.

Kararname, Koruma Yüksek Kurulunca karar verilen konular, ilgili koruma bölge kurulunca tekrar görüşülemez diye bir bağlayıcı hüküm içeriyor ve Koruma Yüksek Kurulunun salt çoğunlukla toplanacağı ve toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğuyla karar alacağı tanımlanmakta. Koruma Bölge Kurullarının yetkisi sınırlandırılmakta.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununda yapılan önemli bir değişiklik ile koruma yüksek kurullarında ve koruma bölge kurullarındaki görevlenmeler aşamasında, Yüksek Öğretim Kurulunca kurumların arkeoloji, sanat tarihi, mimarlık, şehircilik bilim dallarının aynı daldan olmamak üzere görevlendireceği iki öğretim üyesi koşulu bu kararnameyle kaldırılmış, koruma kurulları için görevlendirme tamamen bakan atamasıyla oluşan bağımlı bir yapı haline gelmiştir.

Diğer yandan meslek odalarının koruma kurulları toplantılarına katılabilmesi de, koruma kurulu müdürünün daveti zorunluluğuna bağlanmıştır. Yani ilgili müdür istemezse, meslek odalarının kurullara katılımını gerçekleştirmeyebilecektir.

Kararname, konular bakanlıkça değerlendirilerek gerekli görüldüğü takdirde Koruma Yüksek Kurulunun gündemine alınır diyor. Konuların bakanlıkça değerlendirilerek gerekli görüldüğü hal meselesi aslında, daha baştan ilgili otoriteye en büyük gücü, en büyük yetkiyi tanımaktadır. Yüksek Kurulda görüşülen konuların koruma bölge kurulunun gündemine alınamayacağını da hükme bağlıyor.

Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürü, söz konusu varlıkların ve alanın özelliklerine göre, konusunda uzmanlaşmış biyolog, peyzaj mimarı, ziraat, çevre, orman ve su ürünleri mühendisleri ve hukukçular ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca uygun görülecek uzmanlardan, Tabiat Varlıkları Koruma Merkez Komisyonu teşkil ettiriliyor. Aynı şekilde de yerel komisyon da bu uzmanların yerel unsurlarından oluşturuluyor.

Kararname ile getirilen "bakanlıkça uygun görüleceği" kavramı, idarede böyle muğlak, tanımsız, belirsiz hususların olması, icraatların kamuya ve topluma yansıması açısından oldukça sorunlu uygulamaların da habercisidir denebilir. Bu süreçte *ilgili kararname Kültür ve Tabiat Varlıkları Yasasını değiştirmiş, mevcut koruma bölge kurulları tamamen dağıtılmıştır*.

4- 648 Sayılı KHK ile Kentsel Dönüşüm

Kentsel dönüşüm konusu yine bu kararnamede önemli bir husus olarak öne çıkmaktadır. Depreme karşı dayanıksız yapılar ile imar mevzuatına, plan, proje ve eklerine aykırı yapıların ve bunların bulunduğu alanların dönüşüm projelerini ve uygulamalarını yapmak veya yaptırmak, bu kararnameyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görevlerinden olarak tarif ediliyor.

DEĞERLENDİRME

648 sayılı KHK`nin 1 inci maddesi ile değiştirilen 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK`nin 2 inci maddesine eklenen (ı) bendi ile **Çevre ve Şehircilik Bakanlığı`na; "Depreme karşı dayanıksız yapılar ile imar mevzuatına, plan, proje ve eklerine aykırı yapıların ve bunların bulunduğu alanların dönüşüm projelerini ve uygulamalarını yapmak veya yaptırmak"** yetkisi verilmiştir.

Ülkemizin tamamına yakınının deprem riski altında bulunduğu ve mevcut yapı stokunun da, en azından yeni yönetmelikler karşısında dayanıksızlık olasılığı bulunduğuna göre bütün kentler " kentsel dönüşüm alanı" olarak belirlenebilecektir.

Ülkemizin tamamına yakınının deprem riski altında bulunduğu, mevcut yapı stokumuzun da büyük bir bölümünün depreme karşı zafiyeti olduğunu düşündüğümüzde, bütün ülke sathı, bütün kentler, bütün yerleşme bölgeleri kentsel dönüşüm alanıdır diye tarif edilebilir. Bir başka ifadeyle, *tapu güvencesinin kalmadığı söylenebilir*.

Belediye Kanunu, Büyükşehir Belediyeleri Kanunu, yerel yönetimlere kentleşmeyle ilgili, yapılaşmayla ilgili düzenlemeler konusunda yetkiler tanımlamaktadır. Kararname ile kentsel dönüşüm alanlarının belirlenmesi bakanlığa verilmekte, yerel yönetimler işlevsizleşmekte ya da bağımlı hale getirilmektedir. Bir belediye kent planlarına ve kentin gereksinimlerine uygun olarak bir kentsel dönüşüm, kentsel sağlıklılaştırma programı uygulamaya kalksa, bu maddeye dayanarak ilgili Bakanlığın muvafakatini, olurunu almak zorunda. Yani ilgili bakanlık istediği belediyeye, istediği şekilde izin verirken, bir başkasının çok daha sağlıklı yaklaşımlarına hiçbir izin vermeyebilecektir.

5- 648 Sayılı KHK ile Yapı Denetimi

Kararnameyle daha önce Yapı Denetim Kanununda tanımlanan bazı hususların kapsamı genişletilerek denetim dışı yapılar büyütülmüştür. Örneğin önceki kanunda kat alanı 100 metrekareyi ve toplamda 200 metrekareyi, iki katı geçmeyen yapılar yapı denetimi dışında tutulurken, bu kararnamede bunların boyutları değiştirilmiş, yeni işlevler eklenmiştir. Nüfusu 5000'in altında olan belediyelerin, belediye mücavir alan sınırları içinde, bodrum ve çatı arasında yapılan düzenlemeyle 4-5 kata ulaşan yapılarda, bodrum kat dışında inşaat alanı 500 metrekareye ulaşan konut yapıları da yapı denetim kanunu kapsamı dışına çıkarılmıştır.

Bu konuda da ilginç bir güncel gelişme yaşanmaktadır. Yapı Denetim Kanunu'nun da 2004 yılında yapılan değişiklikle, iki katı ve toplamda 200 m^2'yi aşmayan yapıların denetim dışında tutulacağıyla ilgili kısmını Anayasa Mahkemesi bu ayın başında (3 Kasım 2011) iptal etmiştir. İptal gerekçesinde de, insanların sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşama hakkına aykırı olduğunu tespit etmiştir, bu aslında önemli bir tespittir. Yani *hiçbir yapı, herhangi bir düzenlemeyle olması gereken bilimsel ölçüt ve kuralların dışında tutulamaz* denmiştir.

Anayasa Mahkemesinin bu iptal kararı karşısında, Anayasa Mahkemesi kararına ve yorumuna aykırı bir KHK yürürlükte bulunuyor. Başta hukukçular olmak üzere toplumun uzun süre tartışması gereken konulardan biri de budur.

6- 648 Sayılı KHK ile İmar Kanunu

Yine kararnameyle İmar Kanununun 27. maddesinde yapılan düzenlemeyle, köy yerleşik alanlarında, civarında ve mezralarda yapılacak konutlar ile tarım ve hayvancılık amaçlı yapıların yanı sıra, bakkal, manav, berber, köy fırı-

nı, köy kahvesi, köy lokantası gibi ticari amaçlı yapılar için yapı ruhsatı aranmaz koşulu getirilmiştir.

Uygulamada deprem ve benzeri afetler açısından, köylerde yaşayan halkın risk altında bırakıldığı söylenebilir. 27. maddedeki bir başka değişiklikte de, köy yerleşik alan sınırları içinde ilk ve ortaöğretim tesisi, ibadet yeri, sağlık tesisi, güvenlik tesisi gibi halkın toplu olarak bulunduğu plan kararlarıyla düzenlenmesi kamu yararı açısından zorunlu olan yapılar için imar planı yapılması şartı ortadan kaldırılmıştır.

Sağlıklı ve güvenli kentleşmenin ve yapılaşmanın ön koşulu olan imar planı, sayılan yapılar için zorunlu olmaktan çıkarılmıştır.

İmar Kanununda yapılan diğer bir değişiklikle de mera ve yaylaların da yapılaşmaya açılmasının amaçlandığını söylemek mümkündür. Çünkü eklenen bir maddede mera, yaylak ve kışlakların tahsis amacı değiştirilerek, tapuda Hazine adına tescillerinin yapılacağı, bu alanların belediye ve mücavir alan sınırları içinde ilgili belediyelerine, diğer alanlarda ise il özel idarelerine ve özel kanunlarla belirtilen ilgili idarelere tahsis edilmesi düzenlenmiştir.

Herhangi bir ilgili idare, yaylakların, kışlakların tahsisine yönelik olarak talepte bulunabilecektir ve bu düzenleme ile de bu taleplerin gerçekleşmesinin önü açılmaktadır.

Sayın başkan yapılabilecek değerlendirmeleri özetleyerek paylaşmaya çalıştım, çok teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı

Hasan Beye teşekkür ediyoruz, kurultayın İzmir'de yapılıyor olması nedeniyle Hasan Bey ev sahibi olma torpilini kullandı, normal planlanmış süresini 7 dakika geçti. Şimdi sırada Asım Bey var. Asım Bey de konuyla ilgili görüşlerini bizlerle paylaşacak, buyurun Asım Bey, söz sizde.

Asım GÜZEL

Efendim ben Asım Güzel, Mimarlar Odası Gaziantep Şubesi Yönetim Kurulu başkanıyım. Öncelikle üniversitelerimizin saygıdeğer dekanları ve saygıdeğer öğretim üyeleri, daha sonra odamızın değerli yöneticileri ve değerli katılımcılar, sizleri saygıyla selamlıyorum.

Ben Hasan Bey'in vurguladığı hususları bir daha tekrarlayarak burada zaman kaybına yol açmak istemiyorum. Gerçi kendisi benim süremi kullandı, süremi vermek de istemiyorum; bir orta yol bularak konuşmayı sağlıklı bir şekilde tamamlarız efendim.

Öncelikle bizi çok yaralayan ya da çok tepkimizi çeken bu 644, 648, 653 sayılı kanun hükmündeki kararnameler sürecini başlatan yasal dayanağa bir bakmak istiyorum: 6223 sayılı yetki kanunu. Bu kanun hükmündeki kararnameler –ki artık bunlar kararname de değil "kanun" olmuştur– 6223 sayılı yetki kanununa dayanılarak hükümet tarafından çıkarılmıştır.

Yetki kanununun amaç ya da gerekçe bölümünde; "kamu hizmetlerinin düzenli, etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak" gibi bir tanım söz konusu. Öyle bir algı içine giriyor ki insan burada, ortada yürütülmekte olan kamu hizmetleri var, bu kamu hizmetlerinde bir sapkınlık var, bunun etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere kanun hükmünde kararname çıkartmak durumundayız.

Şu doğru: Bir defa hitap etmeye çalıştıkları alanda birtakım sapkınlıklar olduğu, eksiklikler olduğu, hatta çıkmazlar olduğu, açmazlar olduğu çok açık. Mesleği uygularken hepimizin bildiği bu sapkınlıkları biraz sonra özetleyerek maddeler halinde açmaya çalışacağım.

Şu soru aklıma geliyor: Madem ortada bir bozuk düzen var ve bunu düzelteceksiniz, bunu düzeltmek için önce bu kamu hizmetlerinin düzenli, etkin ve verimli şekilde yürütülmesini sağlamak üzere kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat şemalarını oluşturur, atamalarını mı yaparsınız, yoksa bu alanı adam gibi tanımlar, o alanın işleyişini analiz eder, o işleyişe göre mi görevlendirme atama yaparsınız?

Bence önce alanı tanımlamanız lazım. Yani kamu hizmetlerinin etkin ve verimli şekilde yürütülmesi için bir kanun çıkartma gereği duyma yerine, önce bu alanların içeriğine yönelik kanunlar önermeniz gerekir. Yapılı çevreyi düzenleme konusunda birbiriyle ilişkili sayısız konuyu koordine eden bir yasal çerçeve oluşturmanız gerekir ve siz de bakanlığınızı bu çerçevenin içerisinde bir yere oturtmanız gerekir; işin aslı budur, doğru olan da bu olmalıdır.

Eğer böyle yapmıyorsanız, bu adım faşizan bir adımdır. Ben yaparım olur mantığıdır. Yani ben mimarlık alanını tanımlamıyorum, o biraz önce değerli arkadaşımın ifade ettiği planlama alanındaki çarpıklıkları, o rezaletleri görmüyorum, benim siyasal kuruluşuma bağlı yerel yöneticiler istedikleri gibi at oynatırlar, memleketi istedikleri gibi planlarlar, bilim burada saf dışıdır, şehircilik bilimi iflas etmiştir. Bu önemli değil, ama bakanlığın teşkilat kanunu önemli! Önce buraya dikkatinizi çekmek istedim, ben bu mantığı kabul edemiyorum.

Neden edemiyorum? Çünkü şunu çok iyi görüyorum; ülkemizde yaşamın her alanında süre giden sömürü ortamının olumsuzluklarından en fazla etkilenen kesimlerden birisi mimarlardır. Biz etkileniyoruz bu ortamın olumsuzluklarından, mesleğimizi yapamıyoruz. Bu topluluğu sermayenin rant aracı haline dönüştürmeye çalışıyorlar. Bu gerçeği hepimiz görüyoruz.

Şimdi soruyorum: Kamuda yarışma yoluyla proje elde etme yöntemi ne ölçüde işliyor? Yani çok şahit oluyor musunuz yarışmaların yapıldığına? Hayır, işlemiyor. Özel kesimde, özellikle büyük projelerin önemli bir bölümü, neredeyse tamamına yakını uluslararası yabancı firmalara yönlendiriliyor, ülkemizin değerli mimarları, onların sözcülüğü konumundan ileriye gitme şansını bulamıyor. Bu şansı bulabilenler ise, kendi projelerini kendileri uygulayabilirlerse ayrıca bir şanstır.

Temel insan haklarından biri olan barınma gereksinimini sağlamak isteyenlerin önemli bir bölümü TOKİ'nin kucağına atılmış, bu kurumun üstün teknoloji söylemlerine karşın, içinde mimarlık olmayan ürünleriyle baş başa bırakılmıştır. Biraz önce ifade ettiğim kent planlama hizmetleri, zaten bir faciadır. Bu masumane barınma gereksinimini bireysel olanaklarıyla gidermeye çalışanlarsa, devletin o ceberut vergi ve formalitelerinden kaçarak gereksinimlerini yerine getirmeye çaba gösteriyor ve kaçak yapı da yapıyor tabii. Ülkenin %60'ı, 70'i kaçak yapılanmış durumdadır.

Değerli katılımcılar, konuşmayı fazla uzatmayacağımı söyleyerek söze başlamıştım; örnekleri çoğaltmak mümkün ancak sözü uzatmak istemiyorum. Sadece şuna değineyim, sayıları 60'ı aşkın mimarlık bölümlerinin birçoğundaki eğitim durumu ise, öğrenci başına düşen öğretim üyesi sayısıyla bile kendini ifade eder durumdadır.

Bütün bu aksamalar durur bir tarafta, siyasi iktidar der ki, ben Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın teşkilat şemasını hazırlayacağım. Ne yapılacağı biliniyor mudur ki bu işleri yapacakların teşkilat şeması hazırlanıyor? Önce yapılması gereken işler, plan, program hazırlanmalı, çalışılmalıdır. 50 yılı aşkın süredir bu alana düzen getirmeye çaba gösteren, omuz omuza mesleğini icra etmek isteyen insanlardan oluşan Mimarlar Odası gibi bir kurum varken, bu kurumun 50 yılı aşkın süredir birikimleri, deneyimleri varken, düzenlemeler yapılırken bu kurum çağrılmamıştır, sorulmamıştır. Şimdi bu alanın düzenlenmesi iddiasıyla çıkıyorlar ancak bu kurumu daha çok ezmek için çalışıyorlar. Bunlar mantığın kabul edeceği şeyler değil, fakat hepimizin de çok dikkatle analiz etmemiz gereken ayrıntılardır. Belki de işin özüdür. Bunun üzerine gitmek zorundayız. Bu tür yaklaşımlar, bu karmaşa ülkeyi bu hale getirmiştir.

Deprem Yasaları ortadadır, her depremden sonra Yapı Denetim Yasası değişir. Peki, aslında ne değişir? Hiçbir şey değişmez. Önemli olan o yapıyı üretenlerin, o üretim içerisinde bulunanların sorumluluklarını müdrik olacakları düzeni oluşturmaktır. Yoksa teşkilat şeması hazırlamak değildir, biçimsel anlamda yapı denetim firmalarına görevler oluşturmak değildir önemli olan. Önemli olan yapılı çevreyi oluşturan insanların bu üretimlerinin biçimini, niteliğini ortaya koymaktır, bu niteliği belirlemektir. Niteliği, yapılı çevre üretiminden hariç tutarsanız ve konuyu sadece teşkilat şemalarıyla çözümlemeye kalkarsanız, daha çok depremler yaşarsınız.

Çok fazla uzatmak istemiyorum, umarım düşüncelerimi aktarabilmişimdir. Dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı

Asım Bey'e teşekkür ediyoruz, özelliklede konuşma süresine gösterdiği hassasiyet için ayrıca teşekkür etmek istiyorum.

Şimdi konuya bir de hukukçu gözüyle bakacağını düşündüğümüz deneyimli hukukçu Sayın Güney Dinç'e söz vermek istiyorum. Buyurun Güney Bey.

Güney DİNÇ

Bütün katılımcılara sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum. Bu benim görev aldığım üçüncü kurultay oluyor, iki kez de Taşkışla'da bulunmuştum. Bu gün de Düzenleme Kuruluna, beni çok sevdiğim mimar dostlarımla bir araya getirdikleri için özellikle teşekkür ediyorum.

Sayın oturum başkanının da söylediği gibi, hukukçudan hukuksal açıklama bekleniyor. Ancak yine vurgulamalıyım ki, hem sabahki açılışta hem de biraz önce birlikte olduğumuz sayın iki konuşmacının açıklamaları içinde çok başarılı hukuksal yorumlar ve değerlendirmeler yapılmış bulunuyor. Bu nedenle satır aralarından bir şeyler bularak, tekrara düşmemeye çalışarak, ama beni çok rahatsız eden konularda tekrarı da göze alarak, süremi de geçirmeden bir-iki düşüncemi sunmaya çalışacağım.

Kanun hükmünde kararnameler Anayasanın 91. maddesinde hükümetlere tanınan ve adeta yasa çıkarma türünde sonuçları olan bir yetkidir. Kanun hükmünde kararnamelerle ne işler yapılır, hangi konularda uygulanır? Yeni bakanlıklar kurulur, yeni genel müdürlükler kurulur, onların kadroları belirlenir, atanacak kişilerin aylıkları, çalışma koşulları, yasalar çerçevesinde saptanır. Örneğin memurların kazanımları hakkında eşitliğe dönük çalışmalar yapılabilir. Aynı çalışmalar, emekliler için de yapılır. Yayınlanan son KHK'ler içinde böyleleri de bulunmaktadır.

Bunlar, özellikle de ivedi olanlar, süre yitirilmesine neden olacağı için, parlamentodaki yasa yapımı sürecine girmeden, yasa gücünde kararname dediğimiz ve hükümetin yetkisindeki kararlarla çıkarılmaktadır. Asıl önemli olan, Anayasanın 91. maddesinde "kanun hükmünde kararnamelerle nelerin yapılamayacağının" araştırılmasıdır. Bizim bugünkü anahtarımız, bence bu ilkeler olmalıdır.

Ne diyor Anayasanın 91. maddesi? "Temel haklar, kişi hakları ve ödevleri, siyasi haklar ve ödevler, Kanun Hükmündeki Kararnamelerle düzenlenemez!" Yani, yetki yasası da çıkarılsa bu konularda düzenlemeler yapılamaz. Bu Ana-

yasanın kesin buyruğudur. Konuyu yanlış yorumlayanlar olabilir, görmeyenler, anlamayanlar olabilir, ama Anayasa'nın buyruğu budur. Aksi yöndeki görüş ve uygulamalar, Anayasa ile bağdaşmaz. Yerine göre Anayasa'nın çiğnenmesi anlamına gelebilir. Hareket noktamız bu doğrultuda olmalıdır.

Peki, bu kararnameler neyi düzenliyor? Özellikle bugün gündemimizde olan 646 ve 648. sayılı KHK'leri değerlendirelim. Anayasa'nın 21. maddesi konut dokunulmazlığını ele alıyor. Anayasa'nın 35. maddesi mülkiyet hakkını koruyor. Burada sözüm yanlış anlaşılmasın: *Konut dokunulmazlığına, mülkiyet hakkına aykırı KHK çıktığı için değil, bu konular KHK'lerle düzenlenemeyeceği için Anayasa ile uyumsuzluk bulunmaktadır. Yani hakkın içeriği açısından aykırılık aranmayacaktır. Bu KHK'ler Anayasa'nın yetki tanımadığı hakları düzenlemiştir.*

Mülkiyet hakkının bir yönüne daha değinmekte yarar var. Mimar, mühendis dostlarımızı veya her türlü işte çalışan insanları ilgilendirecek bir başka ek daha yapmamız gerekiyor. Anayasanın 90. maddesine 2004 yılında son bir bent eklendi ve özetle denildi ki, "uluslararası onanmış sözleşmeler ile ulusal hukuk arasında bir çelişki olursa, ulusal hukuku uygulamayacaksın, uluslararası temel insan hakları belgelerini uygulayacaksın." Temel hak ve özgürlükleri ele alan uluslarüstü anlaşmalar, Türkiye'de bir yasa ile onandıkları zaman, Anayasal kural gücüne ulaşmaktadır.

Üzerinde duracağımız uluslararası belge, çok sık adını duyduğumuz, ulusal uygulamaya dönük kurallar içeren Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'dir. Sözleşmedeki iki konu, bugün ele aldığımız sorunların çözümüne ışık tutabilir. Birincisi, sözleşmenin 6. maddesindeki adil yargılanmaya ilişkin kurallardır. Yargılamalar her koşulda adalete uygun olmalıdır. Ayrıntıya girmeden adil yargılamanın önemine değinmekle yetiniyorum. İkinci ve daha önemli dayanak, sözleşmenin 1 numaralı ek protokolünün 1. maddesindeki mülkiyet hakkı tanımı ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nce yorumlanma biçimidir.

Sözleşme'deki mülkiyet hakkı tanımı, yalnız bir şeylere sahip olmak, mal mülk edinmek olayı değildir; kazanılmış bütün hakları içerir. Yani ben avukatım, benim avukatlığım mülkiyet hakkı kapsamındadır. Mimarsınız, mühendissiniz; bütün bu yetileriniz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi bağlamında mülkiyet hakkı içinde tanımlanır ve bütün uyuşmazlıklar da bu çerçevede çözülür.

O zaman tartıştığımız Kanun Hükmündeki Kararname, biraz önce değindiğim, Anayasanın mülkiyet hakkının KHK'lerle düzenlenemeyeceğine ilişkin 35. maddesine aykırıdır. Evet, KHK'ler mimarlık, mühendislik mesleğinin uygulanmasına dönük konuları düzenlediği için Anayasa'nın 35. maddesine aykırıdır. Bu konular kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez. Nasıl düzenlenemez? Anayasanın 91. maddesi ve 90. maddesi bunu öngörüyor. O zaman bu işin, başından yanlış, sakat ve Anayasaya aykırı olduğu görüşündeyim.

Önceki sunumlarda meslek kuruluşlarıyla ilgili KHK'nin neden olduğu sorunlar ayrıntılı biçimde ve doğru olarak anlatıldı; ben çok azına değineceğim. Anayasanın 135. maddesinin öngördüğü sistemde bir denetim süreci de var. Ne diyor meslek kuruluşlarıyla ilgili? Anayasa "devletin denetimine ilişkin kurallar kanunda düzenlenir" diyor.

Şimdi son günlerde çok tartışılan bir deyim var. Hükümet kim, devlet kim? Özellikle İmralı muhabbetleri sebebiyle çok duyuyoruz bunları. Şimdi ne olmuş bu KHK'de? *Anayasanın 135. maddesine göre, devletin denetimi söz konusudur. Ama onun yerine bir bakanın denetimini koymuşlardır, bu da yanlıştır.*

İkinci olarak, daha da ileri gitmişlerdir, üyelerin sicillerini tutmaya kadar varan düzenlemelerle üyelerin denetimi de, yine aynı bakanın yetkisine verilmiştir. Bu da yanlıştır, çünkü üye denetimi Anayasanın 135. maddesine göre meslek odalarına tanınmış bir görevdir. Burada da odaların hak ve yetkilerine çok açık bir müdahale söz konusudur.

Tekrara düşerek hiç vaktinizi almayayım, bu konular zaten önceki konuşmacılarca çok güzel anlatıldı. Yalnız bir noktayı vurgulamak isterim: Mimarlar ve mühendisler yalnız mimar ve mühendis odalarının üyeleri değildir. Bu işte çalışan müteahhitler var, şirketleri olanlar, ticari kuruluşlar var. Anayasanın 135. maddesi kapsamında da Türkiye'de sanayi odaları var, ticaret odaları var. Hani onlara da "Neredesiniz?" sorusunu getirmek gereğini duyuyorum, çünkü hiç haberleri yok gibi geliyor bana. Aslında onların en önemli meslek komitelerinden birisi inşaatçılardır, mimarlardır, mühendislerdir.

648 sayılı KHK'deki düzenlemelerle ilgili, Hasan Topal arkadaşımız da özellikle vurguladı, oldukça kapalı tanımlarla gelmişler. Örneğin 1. maddenin h bendi diyor ki; "devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan veya mülkiyeti hazineye, kamu kurum veya kuruluşlarına ya da kişilere ait olan..." Bu kadar uzun lafa lüzum yok, "Türkiye'deki bütün taşınmazlar" dediğimiz zaman iş biter, boşuna uzatıp uğraşmışlar. Devam ettiğimiz zaman, görüyoruz ki anılan madde, "İstediğim planı ben yaparım, ruhsatı da ben veririm, oturma raporunu da ben veririm" anlamını içeriyor.

KHK böyle diyor ancak aslında yapılamaz, çünkü olanaksız. Bütün Türkiye belediyelerinin, bütün meslek odalarının, herkesin, her yerin, uğraştığı alanların bütün planlamasını yapmak, uygulamak ve uygulatmak mümkün değil. Bakanlığın onca işi üstlenecek elemanı ve örgütlenmesi yok. O zaman nedir bu düzenlemenin anlamı? "Ben istediğimi yaparım, ben istediğim planı yaparım, ayrıcalık da yaparım" demektedir.

Burada bir yanlışlığa kapılmayalım, yani KHK'yi eleştirirken "Ayrıcalıklı imar planına yol açıyor, ayrıcalık yapılıyor" denmemeli. Artık bundan sonra, "Ben

ayrıcalık yaparım" diyen biri var karşımızda, "Ben ayrıcalık yapacağım" diyen bir yetki var. Olayın böyle algılanması gerektiğini düşünüyorum.

Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin sokağına geldiğim zaman bakıyorum, limandaki koca koca kurvaziyer gemiler, yapıların da üstünden geçerek karşımıza çıkıyor. Büyüklükleri, nasıl üretildikleri ilgimi çekiyor. Adliyeye giderken taksi viyadükün üstüne geldiğinde bütün liman ayak altında, baktım kurvaziyerlerden birini yük indirme yerine çekmişler. Oldukça kocaman bir gemi, beyaza boyanmış ve kat kat… Neden bu gemiyi yük gemilerinin arasına almışlar diye sorduğumda, taksinin sürücüsü, "o gemide yolcu taşımıyorlar. O angusların kurvaziyeri. Ayda bir-iki defa buraya angus getiriyor" dedi.

Bunu neden söylüyorum? Çünkü eleştirdiğimiz KHK ile İmar Yasası'nın 27. maddesinde yapılan değişikliği anımsadım. Şimdi KHK'lerle, çok ilginç yasal değişiklikler yapılıyor. Mera, yaylak ve kışlakların geleneksel kullanım amacı dışında kullanılmasına olanak sağlanıyor. Bu tür işlemler için ihtiyaç fazlalığından söz edilmiyor. Geleneksel kullanımın dışına çıkma gereksinimini belirleme yetkisi valiliklerin komisyonlarına bırakılıyor. Efendim, meraysa meradır, yaylaksa yaklaktır, kışlak kışlaktır, bunun fazlalığının bile konuşulmaması gerekir. Çünkü zamanı, kişilerin yaşamına göre belirleyemezsiniz. Toplumsal yaşam 3 yıl, 10 yıl, 50 yıl hatta 100 yıl değil ki. Toplumsal geleceğe dönük bir gereksinim varsa, fazlalıktan söz edilemez. O zaman bireysel istemler için bu alanlara el atılmasını benimsemek durumundayız. *Yasal düzenleme "benim işime yarıyor" anlayışının ürünüdür, kişiye dönüktür. Yasaların böyle olmaması gerekir.*

İki türlü kullanım var bu düzenlemede; birisi, kamunun yer ihtiyacı için, bir kısmı da kamunun ihtiyacı olmayan yerler için. Kamunun gereksinimi olmayan yerler, 27 yıla kadar talep sahiplerine kiraya verilecekler. Kimse bu talep sahipleri, ayrıca onlar için buraların planlarını da devlet yapacak. Böyle bir yasanın uygulamasına geçildiği zaman, örneğin İzmir'de il boyutunda çevremize baktığımız zaman Kaz Dağlarından başlayan, Kozak Yaylasında, Karşıyaka'mızın, İzmir'in Yamanlar Dağları'ında, Spil eteklerinde, Ödemiş, Gölcük gibi bütün yaylalarda, meralarda, artık bol bol dağ evleri, dağ turizmi, av turizmi, temiz hava rehabilitasyonu gibi daha pek çok yapıların kümelendiğini, geliştiğini göreceğiz.

O zaman ben de diyorum ki, yalnız angus, montafon gemileri değil, artık küçükbaş hayvanlar için bile kruvaziyer gemilerinin sık sık limanlarımıza geldiklerini göreceğiz.

Kanun hükmünde kararnameler konusunu Anayasa Mahkemesi nasıl değerlendirecek? Kanımca, öncelikle KHK'lerle yapılamayacak konuları ele almalıdır. Anayasa Mahkemesi, KHK'lerle neler yapılamaz, hangi alanlarda düzenle-

me yapılamaz konularına bakmalıdır. Sonra ikinci bir süzgeç geliyor, bu kanun hükmünde kararnameler, genel olarak bütün yasaların sınandığı ölçekten geçebilecek mi? Bir de böyle Anayasaya aykırılık savının incelenmesi gerekiyor.

Geçmiş yıllarda bu tür kanun hükmünde kararnamelerin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiğine tanığız, bunun çok örneği var. Ancak bu defa iptal edilir mi? Onu bilemiyorum.

Sözlerimi şöyle bağlıyorum izninizle: *Diyoruz ki, doğru olan, hukuksal sorunlarımızın bağımsız, yansız, ulusal yargı kurullarımızın kararlarıyla doğru sonuçlara vardırılmasıdır.* Ancak 12 Eylül 2010 günü yapılan Anayasa değişikliği halkoylamasından sonra, (burada "yetmez ama evet" diyen dostlara da selamımı gönderiyorum) ve 12 Haziran 2011 tarihli seçimlerden sonra ben Türkiye'de erkler ayrılığı ilkesinin son bulduğunu görüyorum, bu kanaatteyim.

Türkiye'de erkler ayrılığı ilkesi kalmamıştır, taşlar yerine oturmuştur. O zaman geriye elimizde ne kalıyor? Bu değişimlerden sonra bazı yerlerdeki kişilerin hak ve adalet anlayışıyla, toplumun kendi oylarıyla gerçekleştirdiği bu yapıya tahammül gücüne kalmıştır geleceğimiz.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

Oturum Başkanı

Güney Beye teşekkür ediyoruz. Güney Beyle birlikte konuşmacı arkadaşlarımız konuşmalarını tamamladı, sunumlardan da görüldüğü gibi bu kanun hükmündeki kararnameler hakkında tartışılacak çok konu olduğuna inanıyorum. Ancak Düzenleme Kurulu bizim oturuma tartışma bölümü koymamış, herhalde bu konuların kurultay sonundaki forum bölümünde ayrıntılı bir şekilde tartışılacağını düşündü, ama yine de salondan birkaç soru ya da görüş alabiliriz. Arkadaşlarımızdan da sorulara 5 dakika içerisinde cevap vermelerini rica edeceğim.

Ekrem BODAMYALIZADE

Bu reformu, bu değişiklikleri yapmak için hükümet nezdinde yardımcı olan kurum, kuruluş yahut danışman isimleri araştırıldı mı diye sormak isterim yahut siz böyle isimlere ulaştınız mı?

Hasan TOPAL

Hayır, bu süreçte düzenlemelerin hakikaten kimler tarafından hazırlandığını çok keşfetmiş değiliz. Bu sürecin başından beri Mimarlar Odası olarak takip ediyoruz. Ancak inanın kanun hükmünde kararname *Resmî Gazete*'de yayımlandığı gün haberimiz olabildi. O nedenle süreçte kimlerin rol oynadığı hakkında bilgimiz yok.

Güney DİNÇ

Arkadaşımın sorusu tabii önemlidir. Gaziantep Şube başkanımız söylemişti gerekçeyi, esasında çok açık. Böyle bir yasanın gerekçesi doğrudur. Neden doğru? Çünkü bu yasayı yapan aktörler belli zaten, aktörler engellendikçe bunu telafi etmek isteniyor. Yasanın gerekçesi o aktörlerdir, yoksa kamu için, tüm toplum için yapılmış bir hareket değil.

Ben derste şöyle anlatıyorum bu olayları çocuklara: Bu yasaları çıkaranlar, "Kırmızı Şapkalı Kız" hikâyesini çok okumuşlar, çünkü bu yasa ve buna benzer yasalar –en son çıkan– "Kırmızı Şapkalı Kız" hikâyesinin tıpatıp aynısı. Sen ne yaparsan yap, ben seni yiyeceğim diyor adam, bu kadar net.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederiz Hocam.

Ahmet ALKAN

Efendim tespitler doğru, üzerinde çok uzun süre de konuşulması, tartışılması gerekiyor. Belki bizim meslek hayatımızın kırılma noktalarından birini yaşıyoruz, çok önemli. Konya Şube Başkanı Serdar Bey'le şunu konuştuk; galiba olayı tersinden yürüten bir anlayış var. Önce kanun hükmünde kararnamelerle yapılmak istenenleri hazırlayalım, sonra da bir Anayasa değişikliği gündeme gelecek, buna uygun da bir Anayasa yapalım gibi bir hissiyata kapıldım bu süreçte.

Evet, kanun hükmündeki kararnamelerin çıkışına müdahil olamadık, ama önümüzde epeyce tartışmalı geçeceği de görünen bir Anayasa çalışması var. Oda olarak bu konuya bir hazırlığımız var mı, yok mu? Evet, çok kulak verdiklerini düşünmüyorum Mimarlar Odasına. Özellikle bir şaşı bakışın olduğunu hep biliyoruz, ama buna rağmen bu sürece bir şekilde müdahil olmalıyız diye düşünüyorum. Soru gibi değil, katkı olarak kabul edin. Çok teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Ben teşekkür ederim, o konuya da açıklık getirmek istiyorum. Yeni Anayasa hazırlık sürecinde Mimarlar Odası olarak Anayasanın 135. maddesindeki haklarımızı koruyup, konumumuza daha da netlik getirmek amacıyla bir hazırlığımız var, bu konuda çalışıyoruz, konuyu gerekli kurumlarla da görüşüyoruz ve hukukçularımız üzerinde çalışıyorlar.

Öncelikle görüşlerini bizlerle paylaşan sayın konuşmacılar olmak üzere herkese katkı ve katılımı için teşekkür ediyorum.

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
1. Gün

2. Oturum

"Mimarlık ve Eğitimine Uluslararası Bakışlar"

Selahattin ÖNÜR
Oturum Başkanı

Emma MATHEWS
Mimar Kayıt Kurulu (ARB) Yeterlilikler Bölümü Başkanı, İngiltere

Urs HIRSCHBERG
Avrupa Mimarlık Eğitimi Birliği (EAAE) Başkan Yardımcısı

Sunucu

Değerli konuklarımız, kurultayın ikinci oturumunda "Mimarlık ve Eğitimine Uluslararası Bakışlar" teması ele alınacaktır. Oturum Başkanı Sayın Selahattin Önür. Oturumda Emma Matthews ve Urs Hirschberg sunumlarını gerçekleştirecekler, kendilerine teşekkür ediyoruz.

Oturum Başkanı

İngiltere Mimar Kayıt Kurulu (ARB) Yeterlilikler Bölümü Başkanı Sayın Emma Matthews[16] ve Avrupa Mimarlık Eğitimi Birliği (EAAE) Başkan Yardımcısı Sayın Urs Hirschberg[17] tarafından sunulacak konuşmaları dinleme ayrıcalığına erişeceğimiz ikinci oturuma hoş geldiniz. Öncelikle, konuşmasını yapmak üzere Sayın Emma Matthews'u sahneye davet ediyorum. Teşekkürler.

Emma MATTHEWS[18]

Konuşmama herkese "iyi günler" ve "teşekkürler" diyerek başlamak istiyorum. Dün Türkiye'ye gelişimden bu yana gördüğüm sıcak karşılama için teşekkür ediyorum. Türkiye'ye ilk gelişim ve burada olmaktan çok mutluyum. Daha önce söylediğim gibi, bugün sizlere konuşma yapmak benim için gerçek bir ayrıcalık ve bir onurdur. Ayrıca Mimar Kayıt Kurulu (ARB)[19] için de Türkiye'deki ortam hakkında daha fazla bilgi edinmek için büyük bir fırsat. Bununla birlikte, öğleden sonraki bu oturumda, görüşlerimi sizlerle paylaşmayı ve sadece Birleşik Krallık'ta değil, aynı zamanda genel olarak Avrupa'da mimarlık kaydının nasıl yürütüldüğü konusunda bilgilerimi sunmayı umuyorum.

Aynı zamanda, bu sabah sözü edilen "Mesleki Yeterliliklerin Karşılıklı Tanınması Direktifi"[20] çerçevesinde, bu direktifin hem Birleşik Krallık hem de Avrupa devletleri açısından getirdiği gelişmeler, değişiklikler, zorluklar ve fırsatları da ele alacağım. Bunun ardından, ARB'nin parçası olduğu kuruluşlardan bazılarına değineceğim.

İngiltere'de faaliyet gösteren ARB, mimarlık mesleğinin hem Avrupa hem de dünya bağlamında taşıdığı büyük önemin farkındadır. Aynıca mimarlık mesle-

[16] Head of Qualifications Department of the Architectural Registration Board in England
[17] Vice President of the European Association of Architectural Education
[18] Emma Matthews, Head of Qualifications Architects Registration Board; 8 Weymouth Street, London, W1W 5BU emmam@arb.org.uk
[19] Architects Registration Board, www.arb.org.uk
[20] Mutual Recognition of Professional Qualifications Directive - (2005/36/EC)

ğinin dünya çapında büyük değer gördüğünün ve hem küresel ekonomiler hem de İngiltere'nin ulusal ekonomisi için çok önemli olduğunun da farkındadır. Sizin de bildiğiniz üzere mimarlar gerek İngiltere'de gerekse de Avrupa çapında büyük saygı görmektedir. 2005 yılından önce mimarlık mesleğine olan bu saygının korunması amacıyla sektörel alan özel direktiflerle düzenlenmiştir.

İngiltere'de halkın korunması, kayıtlı mimarlardan kaliteli hizmet alınmasının sağlanması ve mimarların itibarlarının korunması amacıyla kayıtlılık konusuna oldukça büyük önem verilmektedir. ARB bu ilkelerin korunmasıyla bağlantılıdır ve bunun sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla eğitim standartları yüksek tutulmakta, mimarlık eğitim programlarının karşılaması gereken asgari standartların yanı sıra kayıtlı mimarlar için de mesleki standartları ve yetkinlik koşulları uygulanmaktadır.

Avrupa'da benzer yapılanmaların uygulamalarına baktığımızda "ayrım", "bütünleme", "alternatif düzenleme" ve "yarı düzenleme" olmak üzere dört farklı modelle karşılaşıyoruz.

Ayrım *(Separation)* Modeli

İngiltere'de bu model uygulanmaktadır ve dolayısıyla benim de en hâkim olduğum modeldir. Bu modelde mesleğe kabul ve kayıt birimleri ile mesleği temsil eden birimler birbirinden bağımsızdır. Bildiğiniz gibi İngiltere'de bulunan Birleşik Krallık Mimarlar Enstitüsü (RIBA)[21] üyelikle yürüyen, meslekte mükemmeliyet, ilerleme, mimarlık araştırmaları ve bilgi birikimine önem veren bir kurum. Buna karşılık ARB ise, asgari eğitim standartlarını, mimarların yetkileri ve bu standartların korunması için etkinliklerini sürdürüyor.

RIBA ve ARB arasında çok keskin bir görev farklılığı bulunmaktadır. ARB'nin rolü ve görevleri ayrıntılı bir mevzuat ile belirlenmiştir. Dolayısıyla kayıt standartlarını nasıl belirleyeceği, kayıtları nasıl gerçekleştireceği, mimarların davranışları için ne tür düzenlemeler yapılabileceği, mimarların mesleki uygulama sürecindeki sorumluluklarının nasıl düzenleneceği konusunda yasal dayanaklar bulunmaktadır. Bu yasal dayanakların ve kuralların açık olması, ARB'ye şeffaflık kazandırmakta, bu da halkın güvenini sağlamaktadır. İngiltere'de bu alanın tüm düzenlemeleri kamuya açıktır ve açıkça görülebilmektedir. Bu haliyle "rolleri keskin çizgilerle belirlenmiş" iki ayrı kurum varlığının, insanlara ihtiyaç duydukları netliği sağladığını umuyoruz.

Kuruma kayıtlı olan mimarların uluslararası dolaşımları kolaylaşmaktadır. Bu dolaşım İngiliz mimarların yurtdışındaki kurumlara başvurmasında olduğu gibi, diğer ülkelerden mimarların İngiltere'ye başvurmak istediği durumlar için de geçerlidir. Mesleğimizin elindeki olanakların farkına varmakla beraber iler-

[21] Royal Institute of British Architects, www.architecture.com

leme kaydedilecektir. Bu noktaya da gelebilmek için yıllarca devam eden karmaşık ve zorlu süreçler geçmiştir.

ARB'nin 1997 yılında kurulmasıyla insanların İngiltere'de farklı sorumluluklara sahip iki ayrı kurumun var olduğunu anlaması uzun bir süre aldı; ancak artık ilerleme yolundayız ve iyiye doğru büyük gelişmeler kat ettik.

ARB'nin bağımsızlığı, çıkar çatışmalarının en aza indirgenmesini sağlayan, teşkilatı düzenleyen çok katı kurallar ve düzenlemelerle sağlanıyor. Kurum hükümetten de bağımsızdır ancak devlet kurumları ARB'nin rolünü tamamlayıcı bir işlev görmektedir. Aradaki dengenin sağlanması da yoğun bir çaba gerektirmektedir.

Bütünleşme *(Integration)* Modeli

Bu model İspanya ve Almanya gibi ülkelerde daha çok öne çıkmaktadır. Burada hem kayıt, hem de meslek konularından sorumlu tek bir merci vardır. İspanya'da bu görevleri devletin bir birimi yerine getirmektedir. Bu modelde, düzenleme ve meslek konularında yer alan farklı merciler, farklı kuruluşlar durumu daha karmaşık hale getirecektir. Bu yaklaşımda şeffaflık ve halkın korunması bütünüyle sağlanabilse dahi kurumun her birey için netleştirilmesinin daha güç olduğu kanısındayım.

Alternatif Düzenleme *(Alternative Regulation)*

Düzenleme ya da kayıt yönteminin uygulanmaması olarak tanımlanabilecek bu model Norveç ve Danimarka gibi ülkelerde uygulanmaktadır. Buralarda mesleği destekleyen kuruluşlar vardır ancak bir muhatap merci bulunmamaktadır. Örneğin bir vatandaşın, bir mimarın çalışmalarına ilişkin şikâyetini iletebileceği resmi bir kurum yoktur.

Yarı Düzenleme *(Co-Regulation)*

İrlanda bu model açısından iyi bir örnektir. Eskiden yalnızca bir meslek kuruluşunun bulunduğu ülkede, yakın zamanda bu tek kuruluşun hem kayıt hem de düzenleme görevini üstlenmesini sağlayan bir mevzuat oluşturuldu. Henüz ilk günlerini yaşayan bu uygulamada rollerin dengelenmesiyle ilgili çalışmalar gösteriliyor. İki ayrı kanadı olan tek bir kurum olarak düşünülebilecek uygulamada şeffaflığın nasıl geliştirileceğini, halkın güveninin nasıl sağlanacağını zaman gösterecektir.

ARB olarak üstlendiğimiz diğer bir görevden daha bahsetmek istiyorum. Nitelikler Direktifi nezdinde, her devlette yetkili makamların bulunması bir gereklilik haline getirildi. Bu görev, mevzuatla birlikte resmiyet kazandırılarak ARB'ye verildi. Esasen görev, direktif kapsamında uygun niteliklere sahip bireylerin

dolaşımını kolaylaştırmaktır. Kayıt kurumu olmasa da yetkili makam rolünü Mimarlar Odası veya benzeri meslek kuruluşu üstlenebilirken, ender de olsa bu rol bir devlet birimine de verilebiliyor. Bu devlet biriminin kayıt veya düzenleme mercilerine karşılık gelmemesi de söz konusu olabilir. Yetkili makam rolünde olan birbirinden tamamen ayrı kuruluşlar da olabilmektedir.

Düzenleme ve kayıt modellerini özetlemek gerekirse, Avrupa'daki her ülke kendisi için en iyi yönteme büyük ölçüde karar vermiş durumdadır. Bu bağlamda *bir model bir ülkede daha iyi işlerken, başka bir devlet için başka bir model daha iyi sonuçlar verebilir*. Hangi bakış açısından değerlendirdiğinize bağlı olarak, her modelin büyük olasılıkla kendine özgü avantajları ve dezavantajları olduğu söylenebilir. Esasen süreçlerin tümünde yer alan *kilit unsurlardan ilki hem mimarların hem de meslek dışından gelen bireylerin sürece katılım göstermesidir*. Daha önce belirttiğim gibi, ARB tamamlayıcı bir rolde ilerlemek için büyük çaba harcamaktadır. *Modellerin kilit unsurlarından bir diğeri de, halkın uygulanmakta olan işlemlere ve kayıt sürecine güven duymasıdır*.

Bizim için de çok önemli olan şeffaflık ve görevlerin ayrılığı burada devreye girmektedir. Uygun niteliklere sahip meslek üyelerinin dolaşımının kolaylaştırılması, her kayıt kurumu için temel bir unsurdur. Farklı ülke gerekliliklerinin ilgili taraflarca tanınması özel bir önem taşır. Her ülkenin kayıt için farklı gereklilikler uygulamasına saygı gösterilmesi oldukça önemlidir.

Mesleki Yeterlilikler Direktifi *(Professional Qualifications Directive)*

Bu belgelerden çoğunuzun haberdar olduğundan eminim. 2005'te yürürlüğe giren direktif, 2010'dan bu yana Avrupa Komisyonu tarafından gözden geçirilmektedir. Bu süreçte çok sayıda araştırma da yapıldı. 2010 yılında ARB'den çok sayıda geri bildirim talep edildi. O tarihten günümüze, halka açık iki ardışık resmi istişare yürütüldü.

2011 yılı haziran ayında, Avrupa Komisyonu tarafından direktifte yapılmak istenen değişikliklere dair önergelerin yer aldığı bir Yeşil Rapor hazırlandı. Bu raporda, komisyonun asıl değerlendirdiği nokta direktifin amaçlarına ulaşıp ulaşmadığı sorusuydu. Bu soru çerçevesinde komisyon, eksikliklerin bulunduğu ve geliştirilebilecek alanlara yönelik önergeler sundu.

Kilit önergeler içerisinde bir kayıt kurumu olan ARB'yi en çok etkileyen unsurlardan biri meslek kartı uygulamasının başlatılması olasılığıdır. Bu kartın, mimarların yetkili makamlarından talep edebileceği ve mimarların niteliklerine ve kayıt statülerine ilişkin bilgiler içeren bir kart olması öngörülmektedir. Bu kart, başka bir ülke tarafından otomatik olarak kabul edilecektir. Ancak bu tartışmalı önergeye, birçok AB üyesi ülkenin, maliyet ve dolandırıcılık riski gibi nedenlerle karşı çıktığını düşünüyorum. Bu tartışmanın sonucunu bekleyip göreceğiz.

İç Piyasa Bilgi Sistemi olan IMI, ülkelerin Avrupa çapında kayda girmek isteyen mimarların sahip olduğu nitelikler hakkında bilgi paylaşabileceği elektronik bir veri tabanıdır ve eldeki bilgilerin kontrolü, muadil kurumlar ve yetkili makamlarla doğrulanabilmesi için bir yol sunar. Bu sistem, sorunun giderilmesinde etken olabilir. Sizlerin daha çok ilgisini çekeceğini düşündüğüm diğer bir kilit önerge mimarlık eğitiminin asgari süresini konu almaktadır. Şu an için direktif, asgari eğitim süresini, pratik deneyim olmaksızın 4 yıl olarak belirledi ve Yeşil Rapor'da ortaya koyuldu. Yeni direktifte yer bulabileceğini düşündüğüm diğer bir nokta da 5 yıl eğitimin ardından 1 yıl deneyim veya 4 yıl eğitimin ardından 2 yıl deneyim seçeneklerinin sunulmasıdır. Bu aşamada, her ülkenin bu seçeneklerden hangisini kullanacağına ve hangi seçeneğin kendisi için en iyi ve esnek yöntem olacağına karar vermek zorunda kalacağını anlıyoruz.

Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE) 5+2 sistemi için yoğun lobi faaliyetlerinde bulunuyor. ARB olarak, biz mümkün olduğunca esnekliğin sağlanmasını savunuyoruz. Esneklik büyük ölçüde öğrencilerin ve yükseköğretim kurumlarının mali durumlarıyla bağlantılıdır. Örneğin bugünlerde, İngiltere'de eğitim finansmanı ve harçlar konusunda bazı büyük değişimler yaşanıyor.

Direktifin bize getirdiği zorluklara gelirsek, devletler arasında idari işbirliğinin geliştirilmesi ilk zorluktur. Farklı gereklilikler getiren 27 farklı kuruluşun birbiriyle görüşmesini sağlamak çok zordur. Bu sorunu çözmek üzere kurulan makamlar hakkında birazdan ayrıntılı bilgi vereceğim.

Hangi konuların hangi kurumun sorumluluğunda olduğunun belirlenmesi de önemlidir. Meslek ve kayıtla bağlantılı farklı görevler, farklı meslek kuruluşları, kayıt mercileri ve devlet birimlerinin sorumluluğuna verilebiliyor. Bu bağlamda, kimin hangi görevden sorumlu olduğunun tam olarak anlaşılması güçtür. Ülkeler arasında güvenin geliştirilmesi konusunda ise ülkeler arasında bilgi akışının eksik olduğu kanısındayım. Bu direktif düzenlenmeden önce, eğitim düzenlenmesi ve kayıt sistemleri konusunda çok daha az bilgi vardı. Yetkili makamlar iletişimlerini sürdürdükçe aşama aşama ilerleme kaydediliyor ve aradaki güven daha da artıyor. Eğitim programlarının karşılıklı olarak anlaşılması ise az önce belirttiğim gibi, çok zor bir hedef, çünkü herkes bu programlara farklı bir yaklaşım getiriyor.

Direktifin bize sunduğu fırsatlara gelirsek, meslek için sınırlar ötesinde hareket edebilmek ve çalışabilmek büyük bir fırsat. Bu imkânın, tüketicilerin sahip olduğu seçenekleri artırdığını ve yararlanabilecekleri uzmanlık havuzunu geliştirdiğini düşünüyoruz. En önemlisi, bence bu imkân profesyoneller arasında bilgi ve beceri gelişimini de teşvik ediyor.

Direktif nezdinde önerilen değişikliklerin zamanlaması konusunda biraz bilgi vermek istiyorum. AB Komisyonu Kasım 2011'de Brüksel'de bir forum gerçekleştirdi. Bu noktada, komisyonun direktife hangi önergeleri dahil edilece-

ğini, asgari eğitim süresinin değişip değişmeyeceğini, önerilen değişikliklerin zamanlaması ve istişarelerin sonucu konusunda bilgi alabileceğimizi ummuştuk. Ne yazık ki, bize hiç bilgi verilmedi. Bu nedenle, Yeşil Rapor'da gördüğümüzden farklı bilgiler alamadık.

Diğer yandan, Komisyon Aralık 2011 ortasında Avrupa Parlamentosu'na bir mevzuat önergesi sunacağını duyurdu. Komisyon yeni direktife ilişkin bilgilerin 13 Aralık 2011 tarihinde yayınlanacağını belirtti. Bu tarihten sonra ise, gözden geçirilmiş direktifin 2012 yılı içerisinde onaylanması ve onayın ardından, ülkelere değişiklikleri uygulamaya koymak için geçiş dönemi olarak bilinen iki ya da üç yıllık bir süre tanınması bekleniyor.

Bitirirken, üye olduğumuz çok önemli iki kurumdan bahsetmek istiyorum: ACE ve ENACA.

Bir kayıt kurumu olarak, Avrupa Mimarlar Konseyi'ne (ACE) çok değer veriyoruz. Bu merci, diğer Avrupa ülkelerinde meslekle ilgili olarak ortaya çıkan gelişmeleri takip etmemize, bu bilgileri kurumumuza taşıyarak, süreçlerimize dahil etmemize ve karar verme sürecimizi bu bilgilerle yürütmemize imkân sunuyor. RIBA ile tamamlayıcı roller üstlendiğimizden ACE toplantılarına RIBA ile birlikte gidiyoruz.

Avrupa Mimari Yetkili Makamlar Ağı (ENACA)[22] bilgi paylaşımını daha iyi bir şekilde gerçekleştirmemizi sağlayan bir kurum. Ülkelerin çoğu, Avrupa Mimari Yetkili Makamlar Ağı'na temsilci gönderiyor. Bu oldukça uygulama temelli bir kuruluş. Daha çok belge alışverişini kapsıyor. Sınırlar arası kaydın sağlanması için, eğitim sertifikalarının hangi formatta olması gerektiği gibi konuları ele alıyor. Bu ağ, çeşitli yetkili makamlardan oluşuyor. Toplantılarda çok farklı merciler temsil ediliyor. Bu merci olmasa, bir kayıt kurumu olarak işimizi yapamayacağımızı düşünüyorum.

Şimdilik benim konuşmam bu kadar. Sorularınızı oturum sonunda almaktan memnuniyet duyacağım. Çok teşekkürler.

Oturum Başkanı

Bu alandaki son gelişmeleri sunduğunuz konuşma için teşekkürler. Şimdi, dinleyicilerimizin sorularına geçmeden önce, sözü Sayın Urs Hirschberg'e vermek istiyorum. Daha sonra, birkaç soru alabiliriz.

Urs HIRSCHBERG[23]

Merhabalar. Kurultayın organizatörlerine beni davet ettikleri için teşekkür etmek istiyorum. Bu İzmir'e ilk gelişim ve her dakikasından zevk alıyorum. Yarın

[22] European Network of Architectural Competent Authorities (ENACA), www.enaca.eu
[23] Graz University of Technology, Faculty of Architecture. Rechbauer Str. 12 A - 8010 Graz, Austria.

sabah çok erken bir saatte ayrılacağım için şimdiden üzgünüm. Burada gerçekten güzel karşılanan bir misafir muamelesi gördüm.

Sizlere bugün biraz ters bir hoş geldiniz konuşması yapacağım. Avrupa Mimarlık Eğitimi Birliği (EAAE)[24] adına, sizlere "Birliğimize hoş geldiniz" demek için buradayım.

TU Graz'da Mimarlık Fakültesi'nin dekanı ve öğretim üyesiyim Ancak bugün bu roller hakkında konuşmayacağım. Bununla birlikte, ben EAAE başkanı değil, başkan yardımcısıyım. Başkanımız Stefano Musso sizlere selamlarını gönderdi. Kendisi görevlerinden dolayı bugün sizlerle olamadı.

Avrupa'daki mimarlık eğitiminde güncel gelişmeler konusunda konuşmam istenmişti ancak bu çok geniş bir alan. Emma bizlere mesleğe kabul ve ilgili düzenlemeler konusunda çok kapsamlı bilgiler verdi. Dolayısıyla, ben bu konulara değinmeyeceğim.

Avrupa'daki uygulamalar açısından ülkeler birbirleriyle çok büyük farklılıklar barındırıyor. Dolayısıyla birçok farklı sorunlar da yaşanıyor. Her ne kadar Türkiye'de bazı sorunlar yaşandığı dile getirilse de, aynı şekilde AB üyesi ülkeler de benzer sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bunu bilmek gerekir. Üstelik AB üyesi ülkelerin yaşadığı ortak para konusundaki sorunları yaşamadığınız için mutlu olmalısınız. Tüm bu nedenlerle güncel gelişmeleri genelleştirmek gerçekten çok zordur.

Dolayısıyla, sizlere öncelikle EAAE'deki güncel gelişmeleri aktarmak istiyorum. Bu çerçevede ilk olarak bazı istatistikleri ve bilgileri paylaşacak, daha sonra da Avrupa düzeyinde gerçekleştirdiğimiz projelerden örnekler vereceğim. EAAE Avrupa'daki tüm mimarlık fakültelerini temsil etmektedir. Bu bütünsellik içinde iki nokta vurgulanmalıdır. Birincisi çeşitlilik konusudur. Bu yılki Mimarlık ve Eğitim Kurultayı da çeşitlilik konusunu ele almıştır dikkat ederseniz. EAAE bünyesindeki ya da dışındaki tüm birimlerde önemli bir çeşitlilik olduğu görülmektedir ve bu çeşitlilik takdirle karşılanmalıdır. Zaten EAAE'nin amaçlarından biri de, insanların bu çeşitliliğin farkına varmalarını sağlamaktır. İkincisi ise odaklanma konusudur. EAAE gündeminin ön sıralarında yer alan bu konuda, mimarlık araştırmalarının giderek daha çok tanınması için, araştırmanın uluslararası düzeyde desteklenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bu konudaki ayrıntılara geçmeden önce EAAE hakkında bilgi vermek istiyorum. EAAE 1975'te Belçika'da kuruldu. İngilizce ve Fransızca olmak üzere iki dilde faaliyet gösteren, kâr amacı gütmeyen bir uluslararası birlik olan EAAE, Avrupa'da mimarlık eğitimini desteklemeyi amaçlamaktadır. Mimarlığı ve ya-

[24] European Association for Architectural Education, EAAE, www.eaae.be

pılı çevreyi, sınırları aşan ortak bir konu olarak görüyoruz. Bu nedenle, ülkeler birbirinden farklı olsa da, mimarlığa ve yapılı çevreye olan sevgi ve ilgi tüm ülkelerin ortak noktasıdır.

EAAE ağların kurulması, diğer ülkelerde tercih edilen farklı uygulamalar hakkında bilgi edinilmesi ve üyelere hizmet sağlanmasıyla ilgilenmektedir. Eğitim alanında çalıştaylar, konferanslar, yayınlar, mimar ve öğrenci yarışmaları düzenlenmektedir. Ayrıca, Ortak Çalışma Grubu adlı bir oluşum da var. Eldeki konuların daha siyasi bir düzeyde tartışılmasında Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE) ile yakın işbirliği içerisinde çalışıyoruz.

140'ı aşkın aktif üye fakültemiz var. Başka bir yönden bakıldığında, 140 okul neredeyse 5000 öğretim üyesi ve 120.000'den fazla öğrenci demektir. Dolayısıyla, birliğin geniş bir etki alanı olduğunu görüyoruz. Aynı zamanda, üyeliğimizi her zaman daha da genişletmeye çalışıyoruz. Avrupa'daki okulların yarısı EAAE üyeliğine sahip. Bu konuda daha çok ilerleme kaydetmek istiyoruz.

EAAE Konseyi Avrupa'nın tüm ülkelerinden katılımla temsil edilmektedir. Bu konuda, coğrafi dağılıma önem veriyor, bir denge kurmaya çalışıyoruz. Şu anda İskandinavya ülkeleri gibi fazla temsil edilemeyen bölgeler bulunuyor ancak bu konuda çaba gösteriyoruz. Konsey üyeleri üç yıllık dönemlerle seçilmektedir. Üyeler ikinci defa seçilerek bu süre altı yıla da uzatılabilmektedir.

Avrupa düzeyinde, birçok farklı ülkeden katılımcıların yürüttüğü projelerimiz bulunuyor. Bunlardan bir tanesi olan Avrupa Mimarlık Okul Başkanları İletişim Ağı (ENHSA)[25] projesi, faaliyetlerimizin birçoğunda yer alan büyük projelerden biridir. ENHSA'nın her yıl düzenlediği etkinliklerden birisi Hanya'da gerçekleşmişti ve kurultay katılımcılarından bazılarını Hanya[26] toplantısından tanıyoruz.

Kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olduğumuzu tekrarlamak isterim. Bu nedenle mimarlık okulları bireysel olarak bu toplantıların gerçekleşmesi için yüksek miktarda sponsorluk sağlıyor. Her yıl düzenli bir şekilde bir araya gelen Avrupa mimarlık okul başkanları bilgi paylaşımlarında bulunuyorlar ve bu paylaşımın gerçekten çok önemli olduğuna inanıyorum. Bu kapsamda yapılan Hanya toplantıları da önemli bir gelenek haline geldi.

İnsanları ve kurumları birbirine bağlamak hedefiyle sürdürdüğümüz stratejik planlarımız bulunuyor. EAAE olarak, siyasi gündemi takip etmekten çok, insanları bir araya getirmeye ve insanların araştırma, eğitim ve meslek alanlarında ağlar kurmalarına imkân tanımayı amaçlıyoruz.

[25] European Network of Heads of Schools of Architecture, ENHSA, www.enhsa.net
[26] e.n. Hania, Crete, Greece 3-6 September 2011, 14th Heads' Meetings 2011.

Kuşkusuz, hedeflerimiz arasında daha çok tanınma var. Bununla birlikte faaliyetlerimizi hizmetlerimizle bütünleştirme gerekliliği ortaya çıkıyor. Daha önce belirttiğim gibi araştırma konusu listenin üst sırasında yer alıyor. Araştırma konusunu bu konuşmanın sonunda daha ayrıntılı bir şekilde ele alacağım. İki yıldır devam eden çalışmaların sonucunda Mimarlık Araştırmaları Şartı geliştirildi. Bütün ülkeleri ve çeşitliliği düşündüğünüzde farklı okuldan gelen temsilciler arasında fikir birliği sağlamanın ne kadar güç olduğunu tahmin edebilirsiniz. Dolayısıyla bu konuda önümüzde uzun bir süreç var.

Ortak Çalışma Grubu yıllık toplantılarını yaparken, ENHSA yetkinliklere ilişkin bir proje yürütüyor. Ayrıca bir Şehircilik Ağı var. Yine ENHSA ve EAAE bünyesinde, insan ve teknoloji güdümlü mimarinin yeniden değerlendirilmesine dair bir uluslararası konferans düzenleniyor. Sonuç olarak, üyelerin bir araya geldiği birçok konferans düzenliyoruz ve bu konferanslar genellikle yayına dönüşüyor. 2010 ve 2011 yıllarına ait yayınlara baktığınızda devam etmekte olan çok sayıdaki faaliyet konusunda bir izlenim edinebilirsiniz. Bu yayınların ayrıntılarına girmeyeceğim. Öğrenci yarışmaları ise çoğunlukla Bükreş'teki meslektaşlarımız tarafından düzenlenir ve yine Bükreş'te uluslararası bir jüri tarafından değerlendirilir. Öğrenci yarışmalarının yanında, çalışanlar ve mimarlık araştırmacılarına yönelik yarışmalar da düzenleniyor. Ortak Çalışma Grubu'nun ACE ile yürüttüğü çalışmalar kapsamında yürütülen etkinlikler eğitim ve meslek arasındaki ilişkiyi geliştirmeyi hedefliyor. Mesleğe erişim, meslek bilgileri ve eğitimin meslekteki yaşam boyu öğrenme rolü konularında yürütülen bu çalışmalar bizim için büyük önem taşıyor.

Yakın zamanda başlatılacak bir projeye de özellikle değinmek istiyorum. Araştırma ve mimarlık konusunda Amerika'daki muadilimiz olan ARCC[27] ile ortak yürüttüğümüz bir konferans var. İki yılda bir ABD'de ve Avrupa'da birer konferans gerçekleştiriliyor. Bir sonraki konferans "Dönüşüm Sürecinde Kentler" temasıyla Milano'da düzenlenecek.[28]

Türkiye'den bazı üyelerimiz olmakla birlikte buradaki okulların EAAE'de yeterince temsil edilmediğini düşünüyoruz. İlişkilerimizi geliştirmek için yeni bir proje yürütüyoruz. Bu proje, şu an katılımcılar arasında bulunan Esra Fidanoğlu'nun[29] inisiyatifiyle başlatıldı. Türkiye ile olan ilişkimizi güçlendirme konusunda büyük bir potansiyel görüyoruz.

Şimdi, daha kapsamlı bir şekilde ele alacağım konulara geçmek istiyorum. Konuşmamın başında, çeşitliliğin takdirle karşılanmasının önemli olduğunu söy-

[27] The Architectural Research Centers Consortium, ARCC, www.arccweb.org
[28] e.n. Cities in Transformation, EAAE/ARCC Conference on Architectural Research Milano 7-10 June 2012 - Politecnico di Milano.
[29] Doç. Dr. Esra Fidanoğlu, İstanbul Kültür Üniversitesi, Mimarlık Bölümü öğretim üyesi.

lemiştim. Üyelerimize sunduğumuz hizmetler çerçevesinde, bu çeşitliliği bir harita üzerinde değerlendiriyoruz. Web sitemizde, Avrupa'daki tüm mimarlık okullarını bir harita üzerinde görebileceğiniz bir kılavuz bulunuyor. Burada, üye mimarlık okullarını ve konumlarını gösteren interaktif haritayı görüyorsunuz.

EAAE Haritası ve tanımlı Mimarlık Bölümleri

Bu kılavuzun bir özelliği, sadece okulları harita üzerindeki noktalar olarak göstermekle kalmaması ve her okula, kendisini ve eğitim programını iki sayfalık standart PDF formatında açıklama imkânı tanımasıdır. Örneğin İTÜ'yü ve dünyanın en güzel mimari binası olan Taşkışla'yı görüntüleyebiliyoruz. Herkesin web sitesi üzerinden binayı ve okul sunumunu görebilmesi çok güzel ve önemli bir erişim kolaylığı da sağlıyor. Ayrıca okulların birbirinden ne kadar farklı olduğunu görebiliyorsunuz.

Burada asıl amacımız, Avrupa'daki tüm okulları bu haritada görebilmek. Üye olan ve olmayan okullar, bu hizmetten bedelsiz olarak yararlanabilir. Herkes kendisini bu veri tabanına yerleştirebilir. Buradaki bilgiler kolaylıkla ve herhangi bir zamanda yeniden düzenlenebilir. Büyük beklentilerimizin olduğu bu çalışmayı bu yıl başlattık. Harita konusunda herhangi bir sorun yaşarsanız, Esra Hanım'la görüşebilirsiniz.

Bu yıl Hanya Konferansı'na katılan üyeler için, bu konuya özel bir klasör oluşturduk. Web sitesinde bu çalışmaların bir listesini görebilirsiniz. Haritadaki Türkiye okullarının ayrıntılarına da erişebilirsiniz. Haritayı yakınlaştırırsanız, okullara daha kolay erişebiliyorsunuz.

Bu ortamda, bir kez daha herkesi bu çalışmaya dahil olmaya davet etmek istiyorum. Veri tabanı ne kadar eksiksiz olursa, o kadar değer kazanır ve insanlar için o kadar çekici olur. Bu veri tabanının eksiksiz hale gelmekten çok uzak

olduğunu belirtmeliyim. Türkiye kısmında, ne kadar okulun listede yer almadığını görüyorsunuz. Bu durum, veri tabanında yer alan okulların birçoğunun GPS koordinatlarının bulunmamasından kaynaklanıyor. Eğer okulunuzu burada göremezseniz, lütfen web sitemize gidin, duruma itiraz edin ve GPS koordinatlarını girin. Bu işlemlerin ardından, haritada yerinizi alırsınız. Teoride, Türkiye'de 60 mimarlık okulu bulunuyor. Burada bir potansiyel olduğunu görüyor ve sizleri üye olmanın yararları konusunda ikna edebileceğimizi umuyoruz. Bu arada, üyelik aidatını öderseniz, sadece web sitesinde değil, basılı yayınlarda da yer alırsınız. Her yıl, basılı bir kılavuz da yayınlıyoruz.

Yeni bir hizmet olarak web sayfamızda iş ilanları için de bir bölüm ayırdık. Burada henüz çok fazla iş ilanı yok. Ancak, akademik personel arayışındaysanız, üye okul olarak, web sitesinde iş ilanı yayınlayabilirsiniz. Bunun değerli bir hizmet olduğunu düşünüyoruz.

Birliğimiz web sayfasının Avrupa'da mimarlık eğitimi konusunda akla ilk gelen adres olması hedefimizden bahsetmek istiyorum. Dinleyicilerimiz arasında mimarlık eğitimiyle ilgilenen ama haritayı henüz görmemiş olan kişilerin sayısından anlayabileceğiniz gibi, web sitemiz henüz bu aşamaya gelmedi. Bu nedenle daha çok yolumuz var. Ben bu çalışmaları tanıtmak üzere buradayım ve şunu tekrarlamak istiyorum: Çalışmalar insanlardan ne kadar çok kabul görürse, bu çalışmaların değeri herkes için o kadar artacaktır.

Mimarlık araştırmaları konusunu detaylandırmak gerekirse, konunun Avrupa'daki mimarlık okulları için neden bu kadar önemli olduğunu bilmemiz gerekir. Bologna Süreci'nde, çoğu kişi sadece 3+2 sistemini düşünüyordu ama aslında, Bologna Deklarasyonu kapsamındaki asıl fikir, 3+2+3 sistemiydi. Buradaki ikinci 3, araştırma tabanlı doktora eğitimiydi. Ben burada kendi fikirlerimi dile getiriyorum ama birçoğunuzun da aynı fikirde olduğunu tahmin ediyorum. Mimarlıkta araştırma, diğer alanlarda olduğu kadar oturmuş bir sistem değil. Bir üniversite içerisinde dahi, geçerli araştırmalar üreten bir kurum olarak kabul edilmemiz için, genellikle büyük mücadeleler vermek zorunda kalıyoruz.

EAAE olarak, bir tartışma söz konusu olduğunda öne sürülebilecek araştırma kılavuzları ve standartları oluşturmak konusunda birçok iyi adım atabileceğimizi düşünüyoruz. Avrupa Deklarasyonu ile düzenlenmiş bu konu kendi başınıza veya ülke olarak yalnız mücadele ettiğiniz bir durum değildir. Avrupa düzeyinde, öne sürebileceğiniz, ortaya koyabileceğiniz bir dayanak noktasına ihtiyaç var.

Bu gelişme, çok yakın bir zamanda, 2009'da ortaya çıktı. Bu Araştırma Komitesini birçok uzmanın katılımıyla kurduk. Komite, okul başkanlarının buluştuğu bir Hanya Toplantısı'nda kuruldu. Bu süreçte 18 ülkeden 42 üye yer aldı

ve ardından çok sayıda toplantı düzenlendi. Bu kişiler, konuları ele almak için şahsen bir araya geldi. Öte yandan, kuşkusuz internet ortamında konferanslar da gerçekleştirildi ve sonuçta, kısaca sözünü edeceğim iki sonuç ortaya çıktı:

İlk sonuç, mimarlıkta araştırmanın ne olduğunu ortaya koyan bir deklarasyon ile farklı mimarlık alanlarında araştırma konusunu düzenleyen bir çerçeveden oluşan Araştırma Şartı'dır. Araştırma tartışmalarında sık sık öne çıkan ikinci sonuç ise, mimarlıkta kabul edilen yayınların bir listesidir. Bu bağlamda, "En önemli yayınlar bunlardır" demek yerine, mimarlık konulu yayınların tam bir listesini haritalandırmaya çalışıyoruz. Bu listenin mümkün olduğunca eksiksiz hale getirilmesini sağlama görevi de bir çalışma grubuna verildi.

Araştırma Şartı, üniversitelerin, mimarlık okullarının, araştırma kuruluşlarının ve mimarlık araştırmaları yapan finansman kurumları ile profesyonel uygulamaların kullanabileceği; yalnızca üniversitelere yönelik olmayan referans belge hazırlandı. Bu noktada araştırmanın uygulama için de çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu süreçte uygulama yönündeki aktörlerle sık sık ekip çalışması yapacağız.

Uluslararası düzeyde tanınmış, yeterli finansmana sahip, aktif bir araştırma topluluğunun geliştirilmesini desteklemek için, mimarlıktaki çok sayıda geçerli metodolojinin doğrulanması gerekiyor. Bu konuya çok girmeyeceğim ama öne çıkan mimarlık araştırmaları mimari kuram, mimarlık tarihi ile yerleşik tasarım - tasarım teknolojileri araştırmalarıdır. Tasarım yoluyla araştırma diğer alanlar arasında en az oturmuş yöntemlerdir, ancak en büyük tartışmalar bu alanda ortaya çıkar. Bu noktada, mimarlıkta kendi eşsiz araştırma geleneğimizi oluşturmanın ve tanıtmanın çok önemli olduğunu düşünüyoruz.

İkinci proje, dergilerin sınıflandırılmasına odaklanıyor. Projenin başında, herkesin kullandığı dergileri eklediği büyük bir liste hazırlanmıştı. Biz bu listeyi güncelleştirerek, bir veri tabanı haline getirdik ve üyelerimizin girdilerini dahil etmek için çevrimiçi erişime sunduk. Her dilde, hakemli olup olmaması gibi her özellikte dergileri açıklamasıyla birlikte bu listeye ekleyebiliyoruz. Güncel olarak, farklı alanlardan ve farklı dillerden toplam 682 girdi var. Gözden geçirme türleri de birbirinden farklı olabiliyor. Fiyat dağılımı, dergilerin kapakları, yayıncıları gibi bilgiler de listede bulunabiliyor. Artık dergileri ülke, dil ve kuram ya da inşaat gibi alan özellikleriyle filtreleyebileceğiniz bir liste de var. Mimari araştırmanın bütün farklı konuları bu listede yer alıyor ve bu konularda, içerik yardımıyla arama yapılabiliyor. Bu dergileri aslında içeriklerini hazırlayan kuruluşlar listeliyor.

Denemelerden anladığımız kadarıyla listenin kullanımı çok kolay. Bu listede Türkiye'den herhangi bir derginin yer alıp almadığından emin değilim. Bu noktada da Türkiye mimarlık ortamının sürece dahil olmasını ve girdi sağlaması-

nı bekliyoruz. Çalışmayı kesinlikle küçük bir grupla sınırlamak istemiyoruz. Bu çalışma, ülkelerin katılım gösterdiği ölçüde ortak çaba haline gelebilir. Bunu herkes için bir hizmet olarak sunmak ve herkesi bu çalışmaya dahil etmek istiyoruz.

Bu liste henüz web sitesine eklenmedi, ancak makul ölçüde tamamlandığında bir parçası haline getirecek ve herkesin erişimine ve düzenlemesine açacağız. Bu listeye ulaşmak için bizden bir şifre talep edebilir ve şifreyi kullanarak buradaki dergileri düzenleyebilirsiniz.

Özetle mimarlıkta araştırma neden önemlidir? Bir araştırma geleneği kurulmasının mimarlığı bir akademik disiplin olarak güçlendirdiğini düşünüyoruz. Böyle bir gelenek aynı zamanda uygulamayı da güçlendirecektir. Hızla değişen bir dünyada enerji, sürdürülebilirlik, kirlilik, aşırı nüfus artışı, büyüyen şehirler gibi çeşitli sorunlarla birlikte yaşıyoruz ve bu yüzden, eski reçeteleri uygulamamız mümkün değil. Geleneksel yaklaşım artık işe yaramıyor. Elimizde karmaşık sorunlar var ve bunları düzgün bir şekilde çözebilmemiz için araştırmalara ihtiyaç duyuyoruz. Yöntemlerimizi değiştirmeli ve sorunları çözmek için güçlü bir araştırma geleneği kurmalıyız.

Avrupa'da mimarlık eğitiminin geniş bir çeşitlilik arz ettiğini yeterince vurguladığımı umuyorum, bu çeşitliliği bu haritada görebilmemiz çok önemli. Ayrıca çeşitliliği takdirle karşılamalıyız ve bence bu çeşitlilik içinde kültürel kimliklerimizden vazgeçmeden birbirimizden öğrenebileceğimiz çok şey var. Dünyanın bu kısmını bu kadar eşsiz kılan özelliğin, çok kısa mesafelerde bu kadar büyük farklılıkların görülmesi olduğunu düşünüyorum. Bu özellikten kesinlikle vazgeçmemeliyiz. Bunu korumalıyız. Ancak bu özelliği korumamız, birbirimizden öğrenmememiz gerektiği anlamına gelmez.

EAAE Avrupa'da mimarlık eğitimini destekleme rolünü bu çeşitliliği haritalandırarak, insanların bu çeşitliliğin farkına varmasını sağlayarak ve tüm okulları listeleyen çevrimiçi kılavuz veya mümkün olduğu kadar çok sayıda dergiyi listeleyen dergi veri tabanı gibi hizmetler sağlayarak yerine getiriyor. EAAE tüm mimarların menfaatine faaliyet gösteriyor. Bu çerçevede, değinmediğim mesleğe erişim konusu Ortak Çalışma Grubu'nun bir parçası olarak ele alınıyor. Bu konu da gündemimizde yer alıyor. Bu gün araştırmaya odaklanma konusunu da ele aldım. Bu konunun hem tüm mimarlık okullarının hem de profesyonellerin menfaatine olduğu kanısındayım.

Ayrıca bunun EAAE için de güzel bir an olduğunu düşünüyorum, çünkü hem üye tabanımızda hem de üyelerimize sunduğumuz hizmetlerde büyüme kaydediyoruz. Türkiye'den hem daha fazla katkı hem de daha fazla üye kazanmak bizi çok memnun edecektir. Bu cümleyle, sözlerime son veriyorum. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkürler. Programa göre "konuşmalardan sonra tartışma olmayacak" anlamında herhangi bir kural yok; hâlâ zamanımız var. Bu oturumun her iki üyesine yönelteceğiniz soruları almamız yerinde olacaktır. Herhangi bir sorusu veya yorumu olan katılımcımız var mı?

Esra FİDANOĞLU

İki konuşmacımıza da teşekkür ederiz. Sayın Urs'a bir soru yönelteceğim. Haritanın bir parçası olmak isteyen yeni okullar için, şifreyle ilgili bilgileri paylaşmamız gerekiyor. Okulların şifre alması gerekiyor. Şifre hâlâ gerekli, değil mi?

Urs HIRSCHBERG

Evet. Yeni okullar bizden şifre alabilir. Şifre almak çok kısa süren, çok fazla idari işlem gerektirmeyen bir süreçtir. Bana bir e-posta gönderirseniz, siteye erişim imkânını ve şifreyi çok hızlı bir şekilde alabilirsiniz.

Esra FİDANOĞLU

Bunu, daha önce sözünü ettiğimiz veri tabanıyla yapabiliriz. Oturum başkanımız, Sayın Selahattin Hocam bana izin verirseniz, şifre ile ilgili bir duyuru yapmak istiyorum. Bunun kaydedilmesi de yararlı olacak.

Bu haritada yer alabilmek üzere bir şifrenizin olması gerekiyor. Bununla ilgili bildiğiniz gibi bizim MOBBİG komisyonumuz veri tabanını oluşturdu ve daha önce bütün mimarlık okullarına şifre gönderildi. Bu şifre veri tabanına kendi okullarımızla ilgili bilgi vermek üzereydi. Fakat yeniden gelen bir istek üzerine, bütün okullara yeniden şifre gönderilecek. Bu vesileyle Urs Hirschberg'in anlattığı haritada yer almak üzere gereken şifreyi de birlikte göndermeyi düşündük. Yani elinize iki şifre geçecek bir hafta içinde. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkürler. Dinleyicilerimizin herhangi bir sorusu veya yorumu olmayacak sanırım. Dinlediğiniz için teşekkürler.

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
1. Gün

3. Oturum

"Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu"

Hakkı ÖNEL
Oturum Başkanı

Nur ÇAĞLAR
Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu (MiMeKK) Başkanı

Füsun ALİOĞLU
Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu (MiMeKK) Üyesi

ALPER ÜNLÜ
Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu (MiMeKK) Üyesi

Sunucu

Çok teşekkür ediyoruz. Üçüncü oturumumuz hemen başlıyor: “Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu”. Oturum Başkanı Sayın Prof. Hakkı Önel ve sunuşlarda Mesleğe Kabul Kurulu çalışmaları aktarılacak. Sayın Prof. Dr. Nur Çağlar, Sayın Prof. Dr. Füsun Alioğlu ve Sayın Prof. Dr. Alper Ünlü’yü davet ediyorum.

Oturum Başkanı

Değerli meslektaşlar, sevgili öğrenciler; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Üçüncü oturumumuz “Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu” başlığında toplanıyoruz. Değerli hocamız Orhan Hacıhasanoğlu’nun hastalığı nedeniyle oturumu ben yönetiyorum. Ben Hakkı Önel, Yıldız Teknik Üniversitesi’nden.

Bildiğiniz gibi YÖK Yasasına göre mevcut sistemde 4 yıllık mimarlık eğitimini mimarlık okullarından bitirenleri meslek odamıza kaydediyoruz. Kuramsal ders ve pratiklerle ilgili konuları yasa çerçevesinde düzenlemeye çalışıyoruz ancak 4 yılın sonunda mezun olanların doğrudan kayıt edilmesiyle ilgili yasada aynı zamanda mesleğe kabul olarak tanımlanmış durumda.

Sabahki oturumlarda arkadaşlarımızın bahsettiği 644 ve 648 sayılı kanun hükmünde kararnameler bağlamındaki düzenlemeler, bana göre de şu andaki Anayasanın 135. maddesine uymuyor, hukukçu olmamama rağmen. Kanun hükmünde kararnamedeki meslekle ilgili her türlü düzenlemeler, Anayasanın 135. maddesine göre kamu yararına olan meslek odalarına verilmiş durumda. Oysa söz konusu KHK’ler Anayasaya aykırı olarak bu düzenlemeyi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na aktarmış durumda.

Bir hukuki süreç başladı, nasıl sonuçlanacak ülkemizde onu bilmiyorum. 2000 yılından bu yana sürdürdüğümüz kurultaylarla beraber oluşturduğumuz örgütlülüğümüzü, eğitim ve meslek ortamını buluşturduğumuz bu noktada, kazanımlarımızı kaybetmeden, birlikteliğimizi ve meslek dayanışmamızı sürdürmemiz gerekiyor. Eğitimdeki çeşitliliği bozmadan, bütün farklılıklar içerisinde birlikteliğimizi sürdürerek, meslekteki kavgamızı ve savaşımızı sürdüreceğiz kanaatini taşıyorum. Ben umudumu yitirmedim doğrusu.

Bu nedenle, bu kurultayın bence en önemli kazanımlarından biri, mesleğe kabul sisteminin ülkemizde nasıl oluşturulacağının belirlenmesi olacaktır. Bu anlamda önem sağladık diye düşünüyorum. Kurultayın sonunda da, daha önce-

ki kurultaylardaki süreçleri ele alacağız. Mimarlar Odası önceki dönem genel başkanı Bülend Tuna ile sözü edilen 2005 direktifi ve bundan önceki 85 direktifiyle ülkemizde mimarlığın yapılamayacağını sezmiştik. Beraberce eğitim ve mimarlık ortamını nasıl buluştururuz diye yola çıkmıştık; 12 yıldır ciddi bir uğraş veriyoruz ve önemli bir uzlaşı sağladık doğrusu.

Eğitim ortamı, meslek odalarına girmiyordu, meslek odaları eğitim ortamına kuşku içinde bakıyordu. Şimdi ise önemli bir birliktelik var; kol kola, omuz omuza 12 yıldır sürdürüyoruz birlikteliği ve bu süreçte de önemli kazanımlar elde ettik. Ben bu savaştan galip çıkacağımızı, bu birliğimizi sürdürdüğümüz sürece, ülkemize uygun, mesleğimize uygun yasaları da düzenleyeceğimizi, bütün bu sıkıntılara rağmen buna dair umudumu hiç yitirmedim.

2006 yılında meyvelerini de almaya başladık. MOBBİG çalışmalarını, kurultay çalışmalarından önce de doğrusu uzun bir süre bazı hocalarımızın özverisiyle kurduk ve kurumsallaştırdık. Daha sonra da ülkemizde olmayan altyapı kurumlarını oluşturduk. MİAK gibi, SMGM gibi, MİDEKON gibi, önemli kazanımlar elde ettik. Bu birliktelik içerisinde mesleğe kabul kurulunu oluşturup, kanun hükmündeki kararnamelere rağmen bu kurultayda yaşama geçireceğiz kanaatini taşıyorum. Bana göre iki kurultay öncesi yapılabilirdi, ama uzlaşı çok kolay olmuyor ülkemizde.

Yolumuzdan dönmeyeceğiz, meslek örgütümüze gücü ve dayanışmayı hep vereceğiz, yanında olacağız öğretim üyeleri olarak, meslek elemanları olarak. Bu birlikteliğimizi bozmadığımız zaman ülkemizin yararına çok önemli mesafeler alacağımızı düşünüyorum. Bahsedilen kanun hükmündeki kararnameler Anayasaya aykırı, AB müktesebatına tamamen aykırı, uyduruk şeyler, benim ülkeme yakışmayan şeyler, birlikteliğimiz olduğu sürece ülkemin bunu da atlatacağını düşünüyorum.

Ben sırayla Nur Hocadan başlayarak, sonra Füsun Hocaya ve Alper Hocaya sözü vereceğim. Bu süreçte hangi noktaya geldik? Olabildiğince kısa sunacağız konuşmalarımızı, sizlere tartışmak için fırsat vereceğiz, yeni açılımlar sağlamaya çalışacağız bu kurumu hayata geçirme adına.

Hocam sözü size veriyorum.

Nur ÇAĞLAR

Çok teşekkür ederim Sayın Başkan. Ben de VI. Kurultayın Düzenleme Kurulu üyelerini ve bütün katılımcıları sevgiyle, saygıyla selamlayarak başlamak istiyorum sözüme, hoş geldiniz “Mesleğe Kabul Kurulu” oturumumuza.

Oturumda Füsun Alioğlu ve Alper Ünlü ile birlikte yer alıyorum ama kurulumuzda Ali Ekinci, Metin Karadağ ve her kurulda olduğu gibi İlker Ertuğrul gö-

revli. Bir önceki oturumda mesleğe kayıt ve kabulle ilgili dünyadaki durumu izledik, bunun için Düzenleme Kuruluna özellikle teşekkür ediyorum. Emma Matthews**,** önemli ve değerli bir giriş yapılmış oldu bize, onun için de ayrıca teşekkür ediyorum.

Bu sunumumuzun ana kurgusunu çeşitli grupların sürdürdüğü çalışmaların değerlendirilerek, mimarlık ortamında tartışmaya açılması oluşturdu. Biraz önce kurulun oluşturulma gerekçeleri ve önemini bize çok güzel bir şekilde ifade etti sayın başkan. Biz de başlarken, çalışmanın belli bir sürekliliği olduğunu tekrarlamak istiyoruz. Bundan önceki kurultaylar ve onların kapsamında çalışma yapmış çeşitli gruplar vardı. Mesleğe Kabul Kurulu gündemiyle çalışmış olan MİDEKON'a, MOBBİG'e, MİAK'a, SMGM'ye ve bütün bunların oluşumuna ve ortaya çıkmasına öncülük eden, eğitim ortamıyla meslek kuruluşunu bir araya getiren Mimarlık ve Eğitim Kurultayları ve uluslararası çeşitli belgeleri bize kazandıran arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyoruz.

Dördüncü ve beşinci kurultaylarda, Meslek Pratiği ve Mesleğe Kabul Kurulu Çalışma Grubunda görev alan meslektaşlarımızın çalışmalarını da teşekkürlerimizle anmadan geçmek istemiyoruz.

Mimarlar Odası 42. Dönem Yönetim Kurulu 14 Mayıs 2011 tarihli, 21/5 kararında, *"mimarlık bölümünden mezun olan ve odaya kayıt olacaklara yönelik kayıt koşullarını belirlemek, yükümlü olacakları programları oluşturmak ve Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - 6 Mesleğe Kabul Kurulu oturumuna yönelik çalışma yapmak üzere, Mimarlar Odası Mesleğe Kabul Kurulunun kurulmasına, üyelerinin bir sonraki toplantıda belirlenmesine"* karar vermiştir.

Bu kurul, belki de kurultay hazırlığına en geç başlayıp, en kısa zaman diliminde en yoğun çalışmayı yapmış olan grubumuz. Çünkü ağustos ayında bir tane, ekim ayında üç tane toplantı yaparak, toplantılar dışında da birbirimize hazırlıklarımızı ve tartışmalarımızı bilgisayar ortamında sirküle ederek geliştirdik ve şimdi sizinle paylaşmak istiyoruz.

Öncelikle bir tanım geliştirmek istiyorum. Yine tartışmalarınıza açık olmak üzere Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu'nu kısaca "MiMeKK" şeklinde anacağım.

Tanım

MiMeKK, mimarlık alanında mesleğe kabul koşullarının düşünsel ve eylemsel zeminini ve temel ilkelerini belirlemek, üst kurul ve çeşitli alt ve destek kurulların yapılanması ve çalışması esaslarının oluşturulması ve geliştirilmesi üzerine çalışmalar yapacak olan bir kuruldur.

Görev

MiMeKK mimar unvanı ve mimarlık mesleğini yapma yetkisi kazanılmasının biçimi, koşulları ve yetkili kurullarının tanımlanabilmesi için gerekli olan yasal zeminin oluşturulması sürecinde görev alacak olan operasyonel bir kuruldur.

Görevimizin açılımı, Mimarlık Pratiği İçin Tavsiye Edilen Uluslararası Profesyonellik Standartları metninde mesleğe kayıt/tescil/ruhsat işlemi bir bireyin bağımsız mimar olarak mesleğini uygulamaya yeterli kişisel birikime sahip olduğunun resmi olarak ve yasal açıdan tanınması olarak tanımlanmaktadır.[30]

Amaç

MiMeKK mimarlık meslek pratiğinde özellikle AB uyum süreçlerinde ortaya çıkan mimar unvanı kazanma ve mimarlık mesleğini yapmaya ilişkin önemli bir yasal düzenleme boşluğunu/eksikliğini gidermek yönünde iyi niyetli, özenli ve içtenlikli çalışmalar sürdürmeyi amaçlamaktadır.

İlkeler

Benimsediğimiz ilkeler var; çalışmalarımızda *yaratıcı, derinlikli, ayrıntılı* ve *kapsayıcı* olmaya gayret etmeyi benimsiyoruz. Ayrıca MiMeKK'in *bağımsız yapılanma*sını desteklemeyi ve sağlamayı benimsiyoruz. *MİAK, SMGM, MİDEKON, MOBBİG ve benzeri oluşumlarla sürekli eşgüdüm* içerisinde çalışmayı benimsiyoruz.

Gerekçeler

Böyle bir kurulun oluşmasının ve çalışmasının önemli gerekçeleri var gerçekten. Bu gerekçeleri genel ve yasal olmak üzere iki başlıkta inceleyebiliriz.

Genel Gerekçeler

- Mimarlık okulları sayısının hızla artması,
- Okullar arasında ortaya çıkan niteliksel ve niceliksel farklılıklar,
- YÖK tarafından diplomaları denk kabul edilen yurtdışındaki okullardan mezun olanların da meslek odalarına kayıt olması zorunluluğu,
- UIA Uluslararası Meslek Standartları Mutabakat Metni.

Ülkemizde mimarlık okullarının sayısı takip edemediğimiz hızda artıyor. Biraz önce geçtiğimiz yılın ÖSYM katalogunda 59 okul yer aldığından söz edildi, ama bizim bilebildiğimiz en son bilgi 61 mimarlık okulu olduğu yönünde. Bundan sonraki katalogda zannederim daha çok okul yer alacak. 2011-2012

[30] Mimarlık Pratiği İçin Tavsiye Edilen Uluslararası Profesyonellik Standartları Konusunda UIA Mutabakat Metni'nin Politikalarına İlişkin Öneri Kılavuzları, Kayıt/Tescil ve Ruhsat İşlemleri, www.mimarlarodasi.org.tr

eğitim-öğretim yılında dört bine yakın öğrenci mimarlık programlarına kayıt yaptırdı. Bu okullar arasında eğitim-öğretim geleneği, eğitimin düzeyi, öğretim elemanı nitelik ve nicelikleri, mekânsal, sosyal ve teknolojik olanaklar açısından da önemli eşitsizlikler bulunmaktadır.

Türkiye'de bu eşitsizlikleri ortadan kaldırmaya ve eğitim düzeylerinde belli bir standardı oluşturmaya yönelik tek çalışma MİAK tarafından geliştirilen ölçütlerdir. Ancak bugüne kadar sadece 5 okulun MİAK değerlendirmesine başvurduğunu biliyoruz. Dolayısıyla ileri düzeydeki eğitim süreçlerinden geçen mezunlarla, eğitim süreçleri henüz olgunlaşmamış veya gelişmemiş eğitim kurullarından mezun olan mimarlar arasında önemli farklar söz konusudur. Bu nedenle eğitim düzeyleri tartışmalı olan okullardan mezun olanların sayısı da giderek artmaktadır. Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu, bu soruna çözüm üretmek ve geliştirmek amacıyla kuruldu. Çünkü bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de bu eşitsizlikleri giderecek bir yapılanmayı geliştirmek, meslek odalarının görevleri arasında yer almaktadır.

UIA, Uluslararası Meslek Standartları Mutabakat Metni'yle meslek örgütlerinin bulunmadığı ülkelerde, mimarları bu örgütleri kurmaya heveslendirmektedir. Meslek örgütlerini ve üyelerini ise, UIA standartlarına, UNESCO mimarlık eğitim şartının minimum koşullarına ve UIA'nın uluslararası etik ve davranış kurallarına uymalarını beklemektedir. Ayrıca gerek bugünkü şekli, gerekse ilerideki değişiklikleriyle temel koşullar altında sıralanan bilgi ve becerilerini güncel tutmalarını sağlamak ve genel olarak gerek mimarlık kültür ve bilgisine, gerekse hizmet verdikleri toplumun gelişmesine katkıda bulunmakla yükümlü kılmaktadır.

Yasal Gerekçeler

- Eylül 2005'te yayımlanan YÖK kararnamesi,
- Mesleki Yeterlilik Kurumu kurulmasını öngören 2006 yılında yürürlüğe girmiş olan kanun,
- Hizmet ticaretine ilişkin çok taraflı sözleşmeler,
- Mevzuat eksikliği: 1938 tarihli Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun.

Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulunun kurulma gerekçelerinden ikincisi, mevzuattan kaynaklanmaktadır. Eylül 2005'te yayımlanan YÖK kararnamesi, diplomalardan meslek unvanını kaldırdı, yerine lisans derecesi vermeyi kabul etti. Bu tarihten sonra mimarlık okullarına kayıt yaptırmış olan öğrenciler bu dönemde, 2010-2011 ders yılında mezun olmaya başladılar. Ancak bu mezunların meslek unvanlarını edinmeleri, odaya kayıt olmaları ve mesleklerini yapmaya başlamaları koşullarının ivedilikle düzenlenmesi gereği ortaya çıktı.

Dünyadaki uygulamalarına bakıldığında, diplomalarda unvan verilmediği zaten görülmektedir. Genellikle mesleki unvanlar bütün dünyada bağımsız kurul-

lar tarafından verilmektedir. Bu durumda, yeni mezunların odaya kayıtlı olmaları, meslek unvanlarını edinmeleri ve mesleklerini yapmaya başlamaları sürecinin yapılandırılması gerekliliği ortaya çıktı.

Mimarlar Odasının Mimarlık Mesleğine Kabul Kurulunu kurma amacı da, bütün bu gerekçelerle ilintilidir. Mevzuattan kaynaklanan bir başka gerekçe ise, ulusal ve uluslararası meslek standartlarını temel alan teknik ve mesleki alanlarda ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek, denetim, ölçme ve değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin etkinliklerin yürütülmesi için mesleki yeterlilik kurumu kurulmasını öngören 2006 yılında yürürlüğe girmiş olan kanundur.

Ancak mimarlığın da arasında yer aldığı çevre ve insan sağlığını doğrudan etkileyen 7 meslek alanı bu kanun kapsamı dışında bırakılmıştır. Avrupa Birliği mevzuatında ayrı direktiflerle tanımlanan bu mesleklerle ilgili olarak uyumlaştırma sürecinde Mesleki Yeterliliklerin Belirlenmesi ve Tanınması Hakkındaki Kanun Tasarısı kapsamındaki çalışmalar bildiğiniz gibi sürmektedir.

Ayrıca Türkiye'nin de içinde yer aldığı, Dünya Ticaret Örgütü'nün imzaladığı Uluslararası Hizmet Ticaretine İlişkin Çok Taraflı Sözleşmeler gereği, meslek alanlarında belirli kuralları yerleştirmek ve serbest dolaşımın altyapısını oluşturmak amacıyla bazı yasal düzenlemelerin de yapılması gerekmektedir.

Bütün bu ulusal ve uluslararası alandaki düzenlemeler, akademik eğitimin dışında yeni ölçme ve değerlendirme ölçütlerinin tanımlanmasını öngörmektedir. Diğer yandan mevzuat eksikliği de önemli bir gerekçe oluşturmaktadır. Türkiye'de mimarlık hizmetinin yürütülmesiyle ilgili olarak, ilgili koşulların belirlendiği ve halen yürürlükte bulunan 1938 tarihli Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun'un günümüz gereksinmelerini karşılayamadığını biliyoruz, görüyoruz.

Bir taraftan yurtdışında farklı eğitim düzeylerinde, farklı disiplinlerle birlikte alınan eğitimlere bağlı olarak Yüksek Öğrenim Kurulu tarafından verilen denklik belgeleriyle, meslek kuruluşuna yapılan başvurularda eğitim düzeyi ve içeriğinden çekince duyulmaktadır. Bu nedenle alınan eğitimin, Türkiye'de mimarlık yapmak için yeterli olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, mimarlığın karma disiplinli ve disiplinler arası niteliklerinin yanı sıra yine ülkemizde son yıllarda hızla ilerleyen uzmanlaşmaya paralel olarak ortaya çıkan yeni disiplinler ve yüksek öğretimdeki yeni eğitim programları, meslek odasına kayıt için yapılan başvurularda ayrı bir inceleme ve değerlendirme gerektirmektedir. Merkez Yönetim Kurulu kayıt başvuruları hakkında karar vermeden önce, başvurular üzerine inceleme yapacak bir kurula ihtiyaç duymaktadır.

Bu nedenle Mimarlar Odasının, henüz yasal bir zemin oluşmamış olsa bile, mimarlık alanında ülkemizde gündeme gelebilecek yasal düzenleme değişikliğine hazırlık olarak, Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu'nu oluşturması ve bu süreci tanımlamaya yönelik çalışmaları başlatması gereği ortaya çıkmıştır.

Oluşum Süreci

MiMeKK çalışmalarının şöyle gelişeceği öngörülmüştür: Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu hazırladığı taslak yönetmeliği altıncı kurultay ortamına sunar, tartışır ve süregelen çalışmalarla geliştirir, inceltir ve Mimarlar Odası Genel Kurulu'nun onayına sunar. Yönetmelik Genel Kurulun onayından sonra yürürlüğe girer.

Çalışma Süreci

Çalışma sürecinde ise şöyle bir taslak geliştirildi. Mezun olup okulunun diplomasını alan aday, Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu'na başvurur. Bu kurul başlıca 6 alanda inceleme yapar:

1- Mezun olunan okulun ulusal ve/veya uluslararası akreditasyonu,
2- Eğitim sürecini tanımlayan belgeler (transkriptler, diploma ekleri vb),
3- Okul dönemi ve/veya sonrası stajlar,
4- Portfolyo,
5- Mülakat,
6-Sınav başarısı.

Adayın sınava girmesi öngörülmektedir. Mimarlık temel alanlarına ilişkin aşamalı ve ulusal düzeyde periyodik olarak açılan sınav sonrasında düzeyi belirlenen adaya durumuna göre uyması gereken eğitim, uygulama ve staj programı bildirilir. MiMeKK mimar adayının tamamladığı süreçlerdeki performansına göre mimar unvanı almasına ve mesleği yapabilmesine karar verir.

Çelişkiler

Tabii bunlar içerisinde çelişkili konular da bulunmaktadır. Bunlardan biri MiMeKK çalışma taslağı ve yönetmeliğinin mevcut koşullara dayanmak zorunluluğudur. Ancak yasal ve benzeri değişiklikler karşısında sürdürülebilirliğinin sağlanması da zorunludur. Bir taraftan MiMeKK çalışma taslağı ve yönetmeliği yürürlüğe girdiği tarihten sonraki mezunları kapsamayı öngörüyor, ama diğer taraftan da sürecin önceki mezunlara yönelik tutumu ve kapsayıcılığı çözümler beklemektedir.

Bir diğer çelişki, MiMeKK ve Mimarlık Odası Yönetim Kurulu arasında karar ve onay ilişkilerinde yer almaktadır. Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu nesnel, yaratıcı, esnek olma amaçlarına ancak bağımsız bir yapılanmayla ulaşabilir.

Bu bağlamda Temmuz ve Kasım 2011 tarihleri arasında yapılan dört toplantının sonuçlarını sizinle paylaştık. Kuşkusuz en önemli ürün de yönetmelik taslağı. Bu taslak üzerindeki sunuşu da kurul üyemiz Füsun Alioğlu sizlerle paylaşacak.

Teşekkürler.

Oturum Başkanı

Çok teşekkür ederim hocam.

Füsun ALİOĞLU

Merhabalar. VI. Mimarlık ve Eğitim Kurultayı'na hoş geldiniz. Bu önemli toplantıya emeği geçen tüm kurumlara ve kişilere teşekkür ediyorum. Nur Çağlar'ın Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu'nun (MiMeKK) genel tanımını içeren sunumunun arkasından size, Çalışma Grubumuzun hazırladığı Çalışma Esasları Taslağını sunacağım.

Tabii burada sıfırdan başlamadığımızı söylemek durumundayız; dördüncü ve beşinci kurultaylarda bu konuyla ilgili yapılmış tüm yayınları önümüze aldık. Diğer kurumlardaki tartışmaları da değerlendirdik ve sonuçta ortaya çıkardığımız metin üzerinde tartışılabilir, değiştirilebilir.

Ülkemizde, gerek uluslararası imzalanmış antlaşmalar, gerek AB müktesebatına uyum nedeni ile eğitim ortamı yeniden ele alınmakta, tüm meslek alanlarının yeterlilikleri konusunda çalışmalar yapılmaktadır. Bu noktada, çok sayıda meslek gurubunun düzenlemesini kapsayan 21.9.2006 tarih ve 5544 sayılı Mesleki Yeterlilikler Kurumu Kanunu oluşturulmuştur. Kanunun amacı, *"…Ulusal ve uluslararası meslek standartlarını temel alarak, teknik ve meslekî alanlarda ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek; denetim, ölçme ve değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin faaliyetleri yürütmek için gerekli ulusal yeterlilik sistemini kurmak ve işletmek üzere Meslekî Yeterlilik Kurumunun kurulması, çalışma usûl ve esaslarının belirlenmesi ile ulusal yeterlilik çerçevesiyle ilgili hususların düzenlenmesini sağlamaktır…"* Nitekim kanun kapsamında kurulan çeşitli sektörlere ait komiteler *"…meslek standartlarının ulusal meslek standardı olarak kabul edilebilmesi…"* için çalışmalar yapmaktadır. Ancak aynı kanun ile *"…en az lisans düzeyinde öğrenimi gerektiren ve mesleğe giriş şartları kanunla düzenlenmiş olan meslekler"*in bu kapsam dışında bırakıldığı ifade edilmektedir.[31] Kendi meslek yasası olan mimarlık da bu kanun kapsamı dışındaki mesleklerdendir.

Mimarlığın kendi yasası olmakla birlikte, günümüz koşullarını yansıtmamaktadır. Mimarlıkta, mesleğe kayıt, kabul konularını düzenleyen kanunlar, 28.6.1938 tarihli, 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Ka-

[31] Halen dört mesleğe ilişkin "Ulusal Meslek Standardı" hazırlanmıştır. Bkz. www.myk.gov.tr

nun ile 4.2.1954 tarihli, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'dur. Bu mevcut mevzuata bağlı olarak, mimarlıkta mesleğe kayıt işlemi TMMOB Mimarlar Odası tarafından yapılmaktadır. Bu işlem için öngörülen koşul ise adayın dört yıllık lisans eğitimi veren bir mimarlık programından mezun olmasıdır. Görüldüğü üzere tüm meslek alanları yeniden tanımlanırken mimarlıkta mesleğe kabul, kayıt eski tarihli mevzuat ile yürütülmektedir. Mimarlar Odası tam da bu noktada sorumluluğunu yerine getirerek Mesleğe Kabul Kurulu'nun kurulabilmesi için tartışma ortamları oluşturmuştur. Sonuç olarak TMMOB Mimarlar Odası 42. Dönem Yönetim Kurulu 14 Mayıs 2011 tarihli 21/5 kararında, Mesleğe Kabul Kurulu oluşturma kararı almıştır. Nur Çağlar (Başkan), Ali Ekinci, E. Füsun Alioğlu, Alper Ünlü, Metin Karadağ ve İlker Ertuğrul (Yürütücü Sekreter) Çalışma Grubu'nun üyeleri olarak belirlenmiştir.

Çalışma Grubumuz, Çalışma Esasları'nı yeniden oluştururken, V. Mimarlık ve Eğitim Kurultayı'nda yazılı bir belgeye dönüşmüş olan Çalışma Esasları'nın yanı sıra, benzer yapılanmaları ve uluslararası örnekleri dikkate almıştır. Kurultay boyunca elde edilen kritikler ve yeni çalışmalar ile taslağın kesin hatlarına ulaşacağını düşünüyoruz. Bu taslak mimarlık ortamının olgunlaştırdığı yeni yapılanmayı mevcut mevzuat ile ele alacaktır. Ancak çeşitli tartışma konuları ve önümüzdeki günlerde mevzuatta beklenen olası değişimlerin neler olabileceğine de bu taslakta "Çalışma Grubunun Notu" başlığında yer verilecektir.

MiMeKK - Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu

Çalışma Esasları

> ***Çalışma Grubu'nun Notu:*** *Grubumuz, mimarlık meslek alanına ilişkin bu kurulun adını*[32] *"Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu/MiMeKK" olarak kabul etmiştir.*

Madde 1

Kapsam

Bu çalışma esasları ile Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu'nun (MiMeKK) oluşumunu ve işleyişini düzenlenmektir.

Madde 2

Dayanak

Bu esaslar 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'nun 2. ve 39. maddeleri ile Mimarlar Odası Ana Yönetmeliği'nin 43. maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

[32] MiMeKK Yürütücü Sekreteri İlker Ertuğrul'un teklifidir.

Çalışma Grubu'nun Notu: *Ülkemizdeki mevzuat, ancak bu çerçevede bir dayanak tanımlamasına izin vermektedir. Uluslararası (UIA, ACE, AB müktesebatı vb) yaklaşımlar ve bu bağlamda yakın zamanda gerçekleşecek olan ulusal yapılanma farklı bir dayanak tanımlamasına neden olabilecektir.*

Madde 3

Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu'nun Amacı

Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu, mimarlık eğitimi veren programlardan mezun olup, tanımlanan koşulları yerine getirerek "mimar" unvanını almak ve "mimarlık" mesleğini yapmak üzere Mimarlar Odası'na başvuranların,

- Başvurularını incelemek ve karar vermek üzere Mimarlar Odası Yönetim Kurulu'na sunmak,
- Mesleğe kabul sürecini tanımlamaya yönelik çalışmalar yapmak ve bu esaslarda düzenlenen usul ve esaslar çerçevesinde çalışmalar yürütmek

üzere oluşturulmuştur.

Madde 4

Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulunun Oluşumu

Mesleğe Kabul Kurulu 7 üyeden oluşur. Kurulun;

a) 5 üyesi Mimarlar Odası Yönetim Kurulu tarafından, üyeleri arasından,

b) 2 üyesi mimarlık programlarının mimar öğretim üyeleri arasından belirlenir.

Kurulun tüm üyelerinin en az 15 yıl mesleki deneyime sahip olmaları ve Mimarlar Odası'na kayıtlı olmaları şartı aranır.

Çalışma Grubu'nun Notu: *MiMeKK'nun, profesyonelliğe yönelik bir kurul olması nedeni ile mimarlık mesleği uygulama alanının daha fazla sayıda temsil edilmesi uygun bulunmuştur.*

Mimarlık alanının çok disiplinli yapısı düşünülerek, farklı alanlardan da üyelerin seçilebilmesi ile üye sayısının değişebilirliği (artması) tartışılması gereken konulardır.

Bu esaslar yürürlüğe girdikten sonraki TMMOB Mimarlar Odası Yönetim Kurulu, çalışma döneminin ilk üç ayı içerisinde, Kurul üyelerini belirler.

Her genel kuruldan sonra seçilen Mimarlar Odası Yönetim Kurulu, döneminin ilk iki ayı içerisinde, (a) bendindeki üyelerden ikisini değiştirir. Bu maddenin (b) bendindeki üyelerin ise görev süresi 2 yıl olup, görev sürelerinin bitmesinden en az 2 ay önce yeni üyeler Mimarlar Odası Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

Kurul üyeleri en fazla iki dönem üst üste görev yapabilirler.

Madde 5

Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu'nun Görev Bölümü, Çalışma Esasları ve Sorumlulukları

Görev Bölümü

Kurul üyeleri her 2 yılda bir kendi aralarında bir Başkan ve bir Başkan Yardımcısı seçerler. Başkan, Kurulu temsil etmek, gerekli gördüğünde olağanüstü toplantıya çağırmak, toplantıları yürütmek, Kurulun düzenli, uyumlu çalışmasını sağlamak ve Kurul ile Mimarlar Odası Yönetim Kurulu arasındaki koordinasyonu sağlamakla görevlidir.

Başkanın bulunmadığı durumlarda Başkan Yardımcısı Kurul yönetimini Başkan adına yürütür.

Kurul çalışmalarının zamanında yürütülmesini sağlamak ve yazışmaları yapmak üzere Mimarlar Odası Yönetim Kurulu tarafından sürekli ve sözleşmeli bir Kurul Sekreteri ve yeteri kadar yardımcı eleman istihdam edilir.

Çalışma Esasları

a) Kurul yılda en az iki ayda bir ve altı (6) kez toplanır.

b) MiMeKK toplantıları, MiMeKK Başkanı tarafından MiMeKK üyelerine en az iki (2) hafta öncesinden yazılı olarak bildirilir. Bu bildirim, toplantı gündemini ve görüşülecek konularla ilgili tüm belgeleri içerir.

c) Bir takvim yılı içinde toplam iki (2) toplantıya mazeretsiz katılmayan kurul üyesinin üyeliği kendiliğinden sona erer. Yeni seçilen üye ayrılan üyenin görev süresini tamamlar.

d) MiMeKK en az beş (5) üyenin katılımı ile toplanır

e) Mimarlık eğitim programlarından mezunlara verilecek "mimar" unvanı ve "mimarlık" mesleğini yapma kararları en az beş (5) oy ile tüm diğer kararlar ise toplantıya katılan üye sayısının çoğunluğu ile alınır.

Madde 6

Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu'nun Görev ve Etkinlikleri

a) Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu, "mimar" unvanı alarak "mimarlık" mesleğini yapma yetkisi almak isteyen adayların değerlendirilebilmesi için politikalar, yöntemler ve ölçütler belirler. Yürürlükteki politikaları, yöntemleri ve değerlendirme ölçütlerini gözden geçirerek değişiklikler önerir. Mevcut politika, yöntem ve ölçütlere dayalı olarak değerlendirme sürecini yönetir.

b) Kararlara itirazların değerlendirilmesinde izlenecek yöntemi belirler ve bu itirazların karara bağlanması için yeniden inceleme yapar ya da yaptırır.

c) Tüm değerlendirme sürecinin yürütülmesi ve sonuçlandırılması MiMeKK tarafından onaylanarak yayınlanmış çalışma esasları değerlendirme ölçütlerine dayanır.

d) Değerlendirme Ekiplerini oluşturur ve değerlendirmelerin belirlenen kriterler çerçevesinde yapılmasını sağlar.

Çalışma Grubu'nun Notu: MiMeKK tek başına karar verebileceği durumlar ile de karşılaşabilir mi? Kuşkusuz olabilir. Bu konu, çalışma esasları ayrıntılandırıldıkça ortaya çıkacaktır. Ancak şu anda Çalışma Grubu'nun görüşü, MiMeKK'nun değerlendirme ekipleriyle birlikte çalışmasıdır.

e) Değerlendiricilerinin eğitilmesini sağlar.

f) Mimarlık eğitim programlarından mezun olup "mimar" unvanını almak ve "mimarlık" mesleğini yapmak için Mimarlar Odası'na kayıt olmak üzere başvuranların başvurularını kabul eder.

g) Kayıt için gerekli belgelerin neler olduğunu tespit eder.

Çalışma Grubu'nun Notu: *Mevcut durumda kayıt için başvuranların önemli bir bölümü yeni mezunlardan oluşmaktadır. İstenen belge ise sadece diploma ve transkripttir. Ancak yeni yasal yapılanma gerçekleştiğinde "Kayıt İçin Gerekli Belgeler" yeniden oluşturulacak olan "Değerlendirme Ölçütleri" bağlamında ele alınacaktır. Bu belgeler, başvuru talebinde bulunan adayın profiline bağlı olarak farklı bir içeriğe sahip olabilecektir. Adayın eğitim ve uygulama dönemlerini bir portfolyo ile belgelemesi istenebilir.*

h) Başvuranların mesleğe kabul için gerekli niteliklerini değerlendirir.

ı) Başvuranların durumuna bağlı olarak gerektiğinde ilgili kişi ve kurumlardan bilgi ister.

i) Değerlendirme raporlarını inceleyip kayıt işlemi için hazırlanan dosyayı "mimar" unvanı ve "mimarlık" mesleğini yapma yetkisi verilmesine karar vermek üzere Mimarlar Odası Yönetim Kurulu'na iletir.

j) "Mimar" unvanı ve "mimarlık" mesleğini yapma yetkisi verilebilmesi için alınması gereken eğitim ve mesleki uygulama koşullarını belirlemek üzere çalışmalar yapar.

Çalışma Grubu'nun Notu: *Bu konu, yeni yasal yapılanma gerçekleştiğinde, oluşturulacak olan "Değerlendirme Ölçütleri" bağlamında yeniden tanımlanacaktır. Bu belgeler, başvuru talebinde bulunan adayın profiline bağlı olarak farklı bir içeriğe sahip olabilecektir.*

k) MiMeKK, eğitim kurumları, mesleki kurumlar, öğrenci temsilcileri, ilgili işverenler ve temsilcileri ve diğer ilgili kurumlarla işbirliği yapar.

l) Kurul bütçesini, çalışma programını ve çalışma raporunu hazırlar.

Bu görev ve etkinliklerin gerçekleştirilmesi için Kurul çalışmalarını, Danışma Kurulu ve Değerlendirme Ekipleri ile birlikte yürütür. Danışma Kurulu ve Değerlendirme Ekipleri Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu'na amaçlarının gerçekleştirilmesinde yardımcı olur.

Madde 7

Danışma Kurulu

Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu'nun sürdürdüğü çalışmaların değerlendirmesini yapmak, ortaya çıkan yeni gereksinimlere göre girdiler önermek, mimarlık okullarından mezun öğrencilerin çalışma hayatı ile ilgili değerlendirmeler yaparak Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu'nun değerlendirme kriterlerine girdi sağlamak üzere, Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu'nun önerisiyle Mimarlar Odası Yönetim Kurulu'nun da onayı ile Danışma Kurul(ları)oluşturulur.

Danışma Kurulu, Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu'nun oluşturacağı gündemle ve Kurul ile birlikte en az yılda 2 kez toplanır. Her Genel Kurul'dan sonra yeni seçilen Mimarlar Odası Yönetim Kurulu; Danışma

Kurulu'nun 16 üyesinden en çok yarısını, çalışma döneminin ilk üç ayı içerisinde değiştirebilir. Geçerli özrü olmaksızın 2 kez toplantıya katılmayan üyenin üyeliği kendiliğinden düşer. Danışma Kurulu üyeliğinin herhangi bir nedenle süre dolmadan boşalması halinde, yeni seçilen üye ayrılan üyenin görev süresini tamamlar.

Danışma Kurulu'nun teşkilinde ve değişiminde aşağıdaki oluşumların dengeli bir biçimde yer alması gözetilir.

a) Yapı üretiminde yer alan birlikler,

b) Mimarlık Vakfı vb kuruluşlar,

c) Mimarlık hizmetini talep eden kamu kurum ve kuruluşlarının, yerel yönetimlerin ve müteahhit birliklerinin temsilcileri,

d) Serbest mimarlar,

d) Öğretim üyeleri,

e) Öğrenciler,

f) Tüketici birlikleri.

Madde 8

Değerlendirme Ekipleri

Değerlendirme ekipleri mimarlık alanının çok disiplinli yapısı düşünülerek şu kişi ve kuruluşlardan oluşur:

a) Serbest mimarlar, kamuda çalışan mimarlar, özel sektörde ücretli çalışan mimarlar,

b) Öğretim üyeleri,

c) Mesleki kurum ve kuruluş temsilcileri.

Çalışma Grubu'nun Notu: *Mimarlık ortamının çok disiplinli yapısı adaylarda farklı profiller ortaya çıkaracaktır. Değerlendirme ekipleri de bu farklılıkları değerlendirebilecek nitelikte oluşturulmalıdır.*

Madde 9

Değerlendirme Ölçütleri

Mimarlık eğitimi veren kurumlardan mezun olup, "mimar" unvanını almak ve "mimarlık" mesleğini yapmak üzere Mimarlar Odası'na başvuranların, asgari eğitim koşulunu sağlaması gerekmektedir.

Çalışma Grubu'nun Notu: *Mevcut mevzuat sadece bu "asgari eğitim" koşulunu içermektedir. Ancak Çalışma Grubumuz yeni yasal yapılanmada bu konunun gerekli içeriğe kavuşacağını düşünerek bazı yeni tanımlamaları ele almıştır. Bu anlamda, değerlendirme ölçütlerinin, uluslararası örneklerin gözetilerek oluşturulması öngörülmüştür. Bu örneklerde genel olarak iki temel alanda yeterlilik aranmaktadır. Bunlardan birincisi tanımlanan eğitim koşulunu sağlamak, ikincisi ise tanımlanan uygulama deneyimini ka-*

zanmış olmaktır. Bu koşulları yerine getiren adaylar gerekir ise bir sınava tabi tutulabilmektedir (bkz. İngiltere ve Amerika örnekleri[33]). Çalışma gurubumuz da bu bağlamda ölçütler oluşturmayı temel alarak aşağıda yer alan sorunları tartışmıştır:

• Değerlendirme ölçütleri adil olmalıdır. Bu ise esnek, şeffaf, kapsayıcı bir yapılanma ile mümkün olabilecektir.

• Değerlendirme ölçütleri, mevcut mimarlık ortamı özelliklerini (mevzuat, eğitim, uygulama vb) dikkate almalı, geçiş dönemi koşulları oluşturulmalıdır.

• MiMeKK, asgari koşulları sağlayan adayın tanımlanmış bir sınava girmesini isteyebilir. Başka bir deyişle sınav bazı durumlarda başvurulabilen bir değerlendirme ölçütü olabilir.

• MiMeKK, sadece yeni mezun adaya göre değil aynı zamanda çeşitli nitelikteki adaylara göre de biçimlenmelidir. Yeni mezun aday, uzunca bir süre mimarlık yapmamış aday, başka ülke vatandaşı aday vb farklı profiller de dikkate alınmalıdır.

• Akreditasyon almış bir programdan mezun olmak öngörülmelidir. Geçtiğimiz günlerde Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Komisyonu/YÖDEK[34] tarafından da tanınan Mimarlık Akreditasyon Kurulu/MİAK[35] mevzuata dahil edilmelidir. MİAK tarafından akredite edilmiş olmak koşul olarak kabul edilmelidir.

• Akreditasyon almamış program mezunları için ise ölçütler oluşturmak gerekmektedir.

• Lisans sonrası eğitim programlarına katılanlar (SMGM, LÜ eğitim vb) düşünülmelidir.

• Yurtdışı başvuruları için ulusal koşulların oluşturulması gerekmektedir.

[33] İngiltere'de Mesleğe Kabul Kurulu/Architects Registration Board: Bkz. www.arb.org.uk; Amerika'da Mimarlık Kayıt Kurulları Ulusal Konseyi (NCARB): Bkz. www.ncarb.org.

[34] YÖDEK, "…yükseköğretim kurumlarının eğitim, öğretim ve araştırma faaliyetleri ile idari hizmetlerinin değerlendirilmesi, kalitelerinin geliştirilmesi, bağımsız 'dış değerlendirme' süreciyle kalite düzeylerinin onaylanması ve tanınması konusundaki çalışmalara ilişkin esasları…" düzenlemek amacı ile kurulmuştur.Bkz. www.yodek.org.tr

[35] MİAK, "…6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'nun 2. maddesinde sayılan; meslek mensuplarının müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak amaçlarıyla ve meslek menfaatleriyle ilgili işlerde resmî makamlarla işbirliği yaparak gerekli yardımlarda ve tekliflerde bulunmak, meslekle ilgili bütün mevzuatı, normları, fennî şartnameleri incelemek ve bunlar hakkındaki görüş ve düşünceleri ilgililere bildirmek görevleriyle, mimarlık eğitimini değerlendirmek ve yetkinlik çalışmaları aracılığı ile geliştirmek üzere "Mimarlık Akreditasyon Kurulu" (MİAK) kurulmuştur…" . www.miak.org.tr

• Uygulama koşulu kapsamlı olarak tanımlanmalıdır. Eğitim süresince yapılmış stajlar, atölye çalışmaları, eğitim sonrası meslek uygulamaları, büro ya da şantiye vb staj ve meslek pratikleri, kamu kurumunda yapılan çalışmalar vb değerlendirmeye girecek biçimde ele alınmalıdır.

• Ülkemizdeki mevcut mevzuat özellikle sınav konusunu tartışmalı bırakmaktadır. Ancak yeni yapılanmada, belirlenmiş alanlarda yapılacak sınavlar öngörülebilir. MiMeKK'nun, tasarım, tarih, kültür, sanat, çevre ve kent, yapı bilimleri ve teknoloji, mesleki çalışmalar, yönetim ve ekonomi vb alanlarda değerlendirme ölçütü olarak sınavı gerekli bulacağı örnekler ortaya çıkabilir.

• MiMeKK mimarlık eğitimi sırasında ve mimarlık eğitimi sonrasında yapılmış mimarlık ortamına ilişkin her türlü faaliyetleri dikkate alabilmelidir.

Madde 10

Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulunun Giderleri

Mesleğe Kabul Kurulunun amacını gerçekleştirmek için yürüteceği çalışmalara ilişkin tüm harcamalar Kurulun giderlerini oluşturur. Harcamalar, onaylanan bütçe üzerinden Mimarlar Odası tarafından karşılanır.

Kurulun giderleri Mimarlar Odası bütçesi içinde ayrı bir fasıl olarak yer alır.

Yürürlük

Bu çalışma esasları Mimarlar Odası Genel Kurulu'nun kabulü ile yürürlüğe girer.

Yürütme

Bu çalışma esasları Mimarlar Odası Yönetim Kurulu tarafından yürütülür.

Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederim. Şimdi Alper Hocayı dinliyoruz.

Alper ÜNLÜ

Bana göre her şey çok açık gibi gözüküyor. Sadece kafalardaki bazı soru işaretlerine yanıt verebilmek, onları biraz daha açık hale getirebilmek için bir sunu yapabilirim. Doğal olarak sonuç değerlendirme aşamasında bir ara yüz oluyor, pek çok kriterlerden bahsetti Füsun Hanım. Dolayısıyla bu kriterler neticesinde iki tip mimar ortaya çıkıyor Türkiye'de.

Bunlardan bir tanesi, 2006'da kabul edilen yasadan veya 2010 mezuniyetinden önce diploması olan mimar veya yüksek mimarlar, bir de 2010 sonrası mimarlık lisansına sahip olan mimarlar. Şu anda yurtdışı mezunu adayları kapsam dışında tutuyoruz, o durumda konu karmaşıklaşıyor.

Bu iki kategori için bir ara yüz yaptık. Biraz spekülatif görülebilir, onun için özür diliyorum. Ben esasında bir konuşmayı hiç düşünmemiştim, ama arkadaşlarımın ısrarı üzerine en azından bu ayrıntının ortaya atılması, herkesin de kafasının daha da berraklaşması için konuşuyorum.

Şimdi birincisi mimar yetkisi vereceğimiz 2010 sonrası mezunlar var bir de mimarlık yetkisini zaten elde etmiş 2010 öncesi mezun mimarlarımız var. Bu durumda mimarlığı da bazı ara yüzlere göre "mimar" veya "yetkin mimar" kategorilerinde tartışabiliriz. Bu durumda yeni mezunlara "mimar" yetkisini verirken, önceki mezunlara da belki "yetkin mimar" yetkisi vereceğiz. Dolayısıyla iki kategori gündeme gelebilir, iki ayrı değerlendirme koşulu gündeme gelebilir, iki ayrı ara yüz gündeme gelebilir.

Ben biraz bu ara yüze bakmayı tercih ediyorum. Füsun Hanım'ın da söylediği gibi eğitime baktığımızda, 2010 öncesi diyelim, mimarlık mesleğini kazanmış olan mezunlarımız veya üyelerimiz, isterlerse bu ara yüze girip, başka bir belge de (yetkin mimarlık) alabilirler, yani bunu MiMeKK değerlendirebilir.

Ara yüzün 2010 yılı öncesine baktığımızda 4 yıllık eğitim alan mezunlar var, 5 yıllık eğitim alan mezunlar var. İstanbul Teknik Üniversitesi veya eski Devlet Güzel Sanatlar Akademisi bu şekilde 5 yıllık eğitim kurumları. Dolayısıyla burada bir puanlandırma sistemi yaratılabilir. Tabii ki genel olarak okulun eş kredilendirilmesi söz konusu, bunlar da belli oranda puana yansıyabilir. Mezunların teslim edeceği portfolyoya baktığımızda aslında yarışmalar son derece önemli; bölgesel yarışmalar, ulusal yarışmalar, uluslararası yarışmalar… Bunun dışında bina ödülü alan üyelerimiz de var. Bundan başka yapılan projeler ve binalarla ilgili metrekare bazında referansları da değerlendirebiliriz. Tabii ki burada performans kriteri olarak çok fazla metrekare yapmak, çok iyi mimar olmak anlamına gelmiyor.

Bazı esneklikler değerlendirme kurulunun uhdesinde. Dolayısıyla puanlar çok kafa karıştırmasın, ama yüksek lisansın belli bir değeri var, ben dikkati şuraya çekmek istiyorum. 100 üzerinden yapılıyorsa sınav, en az 70 alma koşulu ve sınav notunun da yüzde 50 oranında toplam değerlendirmeyi etkilediğini söyleyebiliriz. Böyle bakıldığı zaman, yetkin mimar veya mimar olacak kişi, aslında 80 puan almalı ki bu belgeyi hak edebilsin.

Deneyim de esasında puanı artırabilir. Yani yıllara bağlı olarak bir veya iki puan şeklinde konulabilir. Bu tabii ki 2010 öncesi durum için söz konusu. Geriye doğru döndüğümde, aynı durum 2010 sonrası sadece mimarlık lisansı de-

recesini almış kişi için de geçerli. Ara yüze baktığımızda, yetkin mimar belgesi alacak her adayın performans cetvelinden topladığı puan sayısı en az 80 olmalıdır. Sınavda ise en az 70 alınması gerekiyor, burada sınavın toplam değerlendirmede yeri çok belirgin.

Özetle, yeni bir mezun 2010 sonrası geldi, bir ya da iki tane binası var, sınavdan iyi bir netice aldı, onun dışında lisans sonrası diplomaları da var. Yani birkaç sene içerisinde bu belgeyi MiMeKK'ten alabilir. Yani değerlendirmenin bu bir ara yüzüdür. Burada soruların aslında, daha çok profesyonel hayata ilişkin soru olmasını tercih edeceğiz. Burada biraz üniversite tabanının dışına çıkarak, mesleki ortamda düşünmekte yarar var, ben öyle düşünüyorum.

Sınavda konu alanı olarak İmar Kanunu gibi yönetmelikler, deprem, yangın, engelliler ile ilgili yönetmelikler sorgulanabilir. Bunu artırabiliriz; malzeme, teknoloji ve ekoloji, bina maliyeti… Tabii ki mimari tasarım ve bununla birlikte sosyoloji ve psikoloji ağırlıklı, felsefe ağırlıklı, tarih ve eleştiriyle ilgili konu ağırlıkları olabilir, konu ağırlıkları değişebilir. Sonuçta biz profesyonel unvan vereceğimiz için, soru sisteminde profesyonel tarafa daha dikkat edeceğimizi umut ediyorum.

Tekrar özür dileyerek, her şeyin daha çok yeni, henüz ham olduğunu, eleştiriye açık olduğunu vurgulamalıyım ama aklın yolu bir. Eninde sonunda da böyle bir yönteme gideceğimizi düşünüyorum. Teşekkür ederim.

KONU	**KOŞULLAR**	**PUAN (100)**
Eğitim	4 yıllık eğitim mimar diploması alanlar	30
	5 yıllık eğitim mimar, y. mimar, y. mim. müh. (yüksek lisanssız eğitim)	35
	Eş kredilendirme	5
Eserler (portfolyo)		
Ödüller (her ödül için)	Öğrenci yarışma ödülleri	2
	Bölgesel yarışma ödülleri	3
	Ulusal yarışma ödülleri	5
	Uluslararası yarışma ödülleri	10
	Bina ödülleri	10
Binalar (her bina için)	5.000 m²'den küçük proje 5.000 m²'den küçük bina	2 2
	5.001-10.000 m² proje 5.001-10.000 m² bina	3 3
	10,001-50,000 m² proje 10.001-50.000 m² bina	4 4
	50.001-100.000 m² proje 50.001-100.000 m² bina	5 5
	100.000 m²'den büyük proje 100.000 m²'den büyük bina	6 6
Lisans sonrası eğitim	Yüksek lisans (tezli)	10

KONU	KOŞULLAR	PUAN (100)
	Yüksek lisans (tezsiz)	5
	Doktora	20
Sınav (seçmeli)	En az 70/100 alma koşulu	Sınav notu x %50
Deneyim (her yıl için)	Kamu, mesleki ve özel kurum, kuruluş ya da firmalarda çalışma	1
Eğitim	4 yıllık eğitim mimar diploması alanlar	30
	Eş kredilendirme	5
Eserler (portfolyo)		
Ödüller (her ödül için)	Öğrenci yarışma ödülleri	2
	Bölgesel yarışma ödülleri	3
	Ulusal yarışma ödülleri	5
	Uluslararası yarışma ödülleri	10
	Bina ödülleri	10
Binalar (her bina için)	5.000 m²'den küçük proje 5.000 m²'den küçük bina	2 2
	5.001-10.000 m² proje 5.001-10.000 m² bina	3 3
	10.001-50.000 m² proje 10.001-50.000 m² bina	4 4
	50.001-100.000 m² proje 50.001-100.000 m² bina	5 5
	100.000 m²'den büyük proje 100.000 m²'den büyük bina	6 6
Lisans sonrası eğitim	Yüksek lisans (tezli)	10
	Yüksek lisans (tezsiz)	5
	Doktora	20
Sınav (zorunlu)	En az 70/100 alma koşulu	Sınav notu x %50
Deneyim (her yıl için)	Kamu, mesleki ve özel kurum, kuruluş ya da firmalarda çalışma	1

Oturum Başkanı

Komisyon üyelerimize kendi içimizde tartışma oluşturdukları için çok teşekkür ederiz, sunuşlarıyla konuyu açtılar. Ülkemizde uyguladığımız yönteme göre şu anda YÖK şemsiyesi altında yapılanmış olan 61 mimarlık okulundan diploma almış herkesi doğrudan mesleğe kabul ediyoruz, hiçbir koşul aramadan.

Biliyoruz ki, gerek ülkemizde yetiştirdiğimiz bu 61 kurumda, gerekse yurtdışında yetiştirdiğimiz meslektaşlarımızın, ülkemizde kamu adına yetki kullanma ve bence daha da önemlisi sorumluluk yüklenmeleri söz konusudur. Şu anda sorumluluk yüklenme açısından 1999 depremini acı bir şekilde yaşadık, şimdi Van depreminde de acı bir şekilde görüyoruz ki, bu yapılı çevreyle beraber kaybettiğimiz sevgililerimizin geri planında ne var? Sadece meslek elemanları değil, başka da çok önemli sıkıntılar var, ama %90'ı deprem kuşağında olan bir ülkede oluşturduğumuz yapılı çevrede, bizim de çok önemli sorumlulukla-

rımız var. Yetki kullanıyoruz yasalara göre, ama hiçbir sorumluluğumuz yok, kamu adına sorumluluk yüklenemiyoruz. Yetki ve sorumluluğun birlikte yürütülmesi gereklidir.

Bunun temelinde de en büyük eksikliğimiz şu ki, bundan önceki kurultaylarda da tartıştığımız gibi, ülkemizde gerek mimarlığın eğitim alanı, gerekse mimarlığın uygulama alanında bir kalite güvence sistemi kuramadık; bunda çok ciddi bir eksikliğimiz var. Kalite güvence sisteminin oluşturulmasında iki tane temel süreç var, hatırlayalım diye söylüyorum, tartışmaya da ışık tutmak açısından.

Biri, eğitim kurumlarındaki sürecin izlenmesi adına MİAK'ı kurduk, oluşturduk ve kurulumuz çalışıyor. Gönüllülük esasına göre yürütülüyor, çünkü yasal bir yaptırımımız da yok. Kendi oluşturduğumuz 35 kritere göre eğitim kurumlarımı izliyoruz, sonuçta eğitim kurumlarımızın bazılarına 6 yıl, bazılarına 2 yıl akreditasyonlar kazandırdık, bazılarının izleme süreci devam ediyor. Temel amacımız, yasal bir zorunluluk olmamasına rağmen, ilk aşamada kalite güvence sistemine göre eğitim kurumlarını izleyip kaliteyi yükseltmektir. "Toplam kaliteyi nasıl yükseltiriz?" diye çabalıyoruz. Çünkü biliyoruz ki 61 eğitim kurumunun, hocaların da söylediği ve hepimizin de mutabakata vardığımız gibi, gerek nicelik, gerekse niteliksel açıdan mimarlık adaylarına eşdeğer bir eğitim verdiği söylenemez. Gönüllülük esasına göre bazı kurumlar akredite olunca, bazıları da hiç müracaat etmiyor. Komisyonumuzun söylediği anlamda, akredite olmuş bir kurumdan mezun olanla, akredite olmayan kurumdan mezun olan adaylar başvurduğu zaman arada çok ciddi sıkıntılarla karşılaşacağız değerlendirme adına.

İkinci konu, kalite güvence sisteminde akreditasyon, yani sürecin izlenmesi önemlidir. İkinci ayağı da Amerika Birleşik Devletleri'nde uygulandığı gibi, ürünün değerlendirilmesidir. Önceki kurultaylarımızın sonuçlarında ülkemizde hemen bu modele geçemeyiz diye kararlaştırmıştık. Hangi ülkeden ve kurumdan mezun olursa olsun mezunların belirli bir sürede kamu adına yetki kullanırken, sorumluluk yüklenirken eğitim süresince yeterli bilgi ve becerileri kazanabildi mi? Bu ölçülebildi mi?

Gerek ülkemizden yeni mezun olanları, gerekse başka ülkelerdeki kurumlardan mezun olanları biz sınav sistemimize mi tabi tutacağız? Bunu nasıl oluşturacağız? Burada önemli sıkıntılarımız var ülke olarak, bir de yasal boşluğumuz var.

Kalite güvence sistemini oluştururken AB'de kabul edilmiş direktiflerde de hep beraber gözledik ki, kazanılmış haklar konusunda önemli yaklaşım getirildi. Bu anlamda bir yasa çıkarsa ya da bizler uzlaşıp bir yönetmelik çıkarırsak mesleğe önceden kabul ettiğimiz, yetki kullandırdığımız meslektaşlarımızın durumu ne olacak? Düzenlemeden sonraki tarihlerde mezun olanların duru-

mu nasıl olacak? Kazanılmış hakları da gözeterek, hakça, adil, düzenlemenin esasları ne olacak?

Önceki oturumlarda hukukçu konuşmacı Sayın Güney önemli bir konuya dikkat çekti: Anayasada mülkiyette gizli bir kavram var, kazanılmış haklar kavramı. Ben 41. yılımı doldurdum meslekte ve gözlemliyorum, ne bizim alanımızda, ne de diğerlerinde kazanılmış hakları korumuyoruz, koruyamıyoruz. Mülkiyet kavramı içinde gizli olan bu hakkı koruyamıyoruz. Bir gün önce müracaat edenle, bir gün sonra müracaat eden arasında çok ciddi farklılıklar oluyor ki, ikisi de eşit düzeyde. Bunu nasıl sağlayacağız? Bu da çok önemli bir konudur. Yani hem komisyon üyelerimle, hem de konuyu açmak üzere sizlerle beraber tartışmak istiyorum.

Üçüncü bir konu daha var: Bizim temel amacımız bağcıyı dövmek değil, üzüm yemek. Mimarlığın eğitim alanında ve meslek uygulama alanında kalite güvence sistemini oluştururken, sürdürülebilir bir kalite güvence sistemini nasıl oluşturabilir ve toplam kaliteyi nasıl yüceltebiliriz? Bu konuda arayış içinde olmamız gerekir.

Bunun iki temel ayağı var: Biri akreditasyon, ikincisi de sürekli mesleki gelişim. Meslek elemanları için güncel bilgi edinilmesi ve gelişen teknolojinin izlenmesi açısından yaşam boyu sürekli bir mesleki gelişim, dolayısıyla eğitim ihtiyacı da tartışmasız bir gerçek. Bu koşullarda kalite güvence sistemini sağlarken, kamu adına yetki kullanıp sorumluluk yüklerken, bu yasal eksikliği de gidermeye çalışırken, acaba sürekli mesleki gelişim içinde olanla, hiç olmayan arasındaki farkı nasıl göreceğiz?

Bununla ilgili SMGM, yani Sürekli Mesleki Gelişim Merkezimizi oluşturduk, açılan bir davayla sistemi kendi içinde çökerttik. Çalışmaya başlamıştı, çok da seviniyorduk doğrusu, çok iyi eğitimler sürdürmeye başlamıştık. Bir meslek elemanımızın açtığı davayla yasal dayanağının eksik olması nedeniyle sistemi kendi içerisinde çökerttik. SMG açısından düşünürsek, mesleğe kabul edilmiş bir meslek elemanı, yaşam boyu mesleğe kabul edildiği zaman yetki ve sorumluluğunu üstlenmeli mi? Yoksa belirli periyotlarla bir süzgeçten ve denetimden geçmeli mi?

Bu bağlamda şimdi tartışmaya açıyorum. Söz isteyenlerden sırayla başlıyorum. Buyurun Ayşe Hanım.

Ayşe ÖZTÜRK

Mesleğe Kabul Kurulunun oluşumu konusunda iki sorum olacak. Birincisi: Mesleğe Kabul Kurulunda yer alacak jüri üyelerinin belirlenmesinde belirli bir süre mesleki çalışmalar yapmış, deneyim kazanma koşulu aranacak. Bu jüri üyelerinin yanı sıra akademik ortamda 20 yıl çalışmalar yapmış üyeler de jüride yer

alacak. Şimdi, ben mezun olduktan sonra piyasada değil de kesintisiz üniversitede 20 yıl çalıştıktan sonra jüri üyesi olarak Mesleğe Kabul Kurulunda da çalışsam, ancak bir süre sonra mimarlık bürosu açıp mimar olarak çalışma yapmak istesem. Benim mesleğe kabulümü kim onaylar? İkinci sorum da tersi oluyor, bugünlerde çok yaşıyoruz. Meslek hayatının 20 yılını geçirdikten sonra ben yeterli tecrübeye sahip oldum, bunu akademide anlatmak istiyorum diyenleri, bu sefer öğretim elemanlığına kabulümüz nasıl olur? Acaba bu da böyle bir ileriye dönük tartışma konusu olabilir mi diye aklıma geldi. Teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı

Soruları toplayalım, belki tekrarlar olabilir. İkinci söz alan Neslihan Hoca.

Neslihan DOSTOĞLU (İstanbul Kültür Üniversitesi)

Benim de iki sorum olacak. Birinci sorum, koşullardan bir tanesi Mesleğe Kabul Kurulu'nda akredite olmuş bir okuldan mezun olmak. Hepimiz biliyoruz ki şu anda YÖK şemsiyesi altında 61 okul var ve bunlardan akredite olan bir tanesi Kıbrıs'tan ve 4 tanesi Türkiye'den. Gerçi siz bir cümleyle söz ettiniz, olmayanlar için de düşünülmesi gerekli, ama ben şöyle bir öneride bulunmak istiyorum. Önerimi soru olarak da yorumlayabilirsiniz.

Belli bir geçiş aşaması olması gerekiyor. Ortam için bir süre tanınıp, bu süre içinde bu Kabul Kurulunun oluşması durumunda nasıl bir çerçeve çizileceği ve akreditasyona başvuran okulların sayısı arttıkça ve süresi arttıkça farklı bir yöntem uygulanacak gibi. Bunu belirtmek lazım, bu ayrımı koymak lazım, diye düşünüyorum.

İkinci sorum: Tezli ve tezsiz yüksek lisans programlarına neden farklı puan verdiğimiz? Tezliye 10 puan, tezsize 5 puan vermişsiniz. Tabii ki bu bir taslak, ama her iki programdan da mezun olan öğrenciler, doktora programlarına kabul ediliyorlar, her ikisi de benzer süreçlerden geçiyorlar, farklı ilgi alanları olabilir, ben bu ayrımın olmaması gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Çok teşekkür ediyorum. Mehmet Küçükdoğu Hoca, sonra da Cengiz Bektaş Hocaya söz vereceğim.

Mehmet Şener KÜÇÜKDOĞU (İstanbul Kültür Üniversitesi)

Ben öncelikle, Oturum Başkanı Sevgili Hakkı Hocamızın uzun zamandır sesini duymaktan mahrum kalmıştık, onun burada olmasından ötürü mutluluğumu belirtmek istiyorum. Kendisinin değerli arkadaşlardan daha fazla bir zaman alarak açıklama yapmasına daha önceden alıştığımız gibi sunum yaptı yine. Küçük bir şaka yapmak istedim, hoş geldin Hakkıcığım.

Önceki kurultaylardan da hatırlarsınız, özellikle geçen kurultayın son kapanış konuşmasında altını çizerek bu kurulunun bir an önce kurulması gerekliliğini vurgulamıştım. Bugün görüyorum ki epey yol almışız, arkadaşlarımı çalışmalarından ötürü kutluyorum.

Bana göre üç ana nokta var. Birincisi eğitim koşulu. Eğitim koşuluyla ilgili sizin öngördüğünüz birtakım öneriler var. Akredite olmuş programlardan mezun olanlar/olmayanlar… Ayrıntıları daha ileride geliştirilecektir kuşkusuz. Çift ana dal ve yan dal programlarını konunun dışında bırakıyorum. Yan dalla ilgili yetki durumu zaten söz konusu olamaz, ama çift ana dalla ilgili yanılmıyorsam Kayseri'deki MOBBİG toplantısına bir sunum yapmıştık. Çift ana dal programlarının düzenlenmesinde nasıl ki birinci dal için istenen bilgi ve becerilerin, yetkinliklerin kazandırılması söz konusuysa, çift ana dal yapacak adaylardan da aynı beklentiler esas olmalıdır, diye kısaca özetlemek istedim.

Görüyorum ki YÖK hâlâ daha bu kapsamda bir çift ana dal ve yan dal yönetmeliğini oluşturamadı. Üniversiteler de ikilem içerisinde, kendi yönetmeliklerini nasıl oluşturacaklarını bilemiyorlar. Bana göre, raporumuzda belirttiğimiz şekilde çift ana dal yapanlar da temel eğitim şartını yerine getirmiş olmalıdırlar.

İkincisi, pratik meselesidir. Pratik de kendi içinde ikiye ayrılıyor kuşkusuz; biri eğitim dönemi içerisinde yapılan pratik, ikincisi de eğitimden sonraki pratik. Şimdi bu pratiğin nerede, nasıl bir işyerinde yapılacağı ve bunun nasıl değerlendirileceği konusu var. Bu konuyla ilgili zannediyorum bazı konuları geliştirmek gerekiyor. Bir öğrencimiz birinci derecede yakınının işyerinde meslek pratiği yapmış ve oradan bir belge almış, gelmiş olabilir; bu kabul edilecek mi? Bu pratik yapılacak işyerleri bir şekilde akredite edilecek mi, bunlar nasıl yapılacak? Bununla ilgili bazı esasların da belirlenmesi gerekir diye düşünüyorum. Tabii bir de bunların değerlendirilmesi kim tarafından yapılacak, Mesleğe Kabul Kurulu'nun alt komisyonları tarafından mı?

Üçüncüsü, Mesleğe Kabul Kurulu'ndan onay alıp mesleği yapmaya başlayanlar (yetkin mimarlar diyelim) bu belgeyi ömür boyu mu kullanacak? Yıllar öncesindeki tartışmalarımızdan anımsarsınız, yetkinin belirli bir periyotta yenilenmesi gerekecek mi? Sürekli mesleki gelişimin gerekçesini de oluşturuyordu yetkinin yenilenmesi. Kurulduğu dönemde SMGM ile bunu yapıyorduk, bu şartlar acaba yeniden getirilmeli midir?

Daha eski mezunların hakları, o ara kesitler vs, onlar bana göre çözülebilir ayrıntılardır. Çeşitli ölçütler konabilir, bunlar tartışılır, ama öncelikle prensiplerin belirlenmesi Mesleğe Kabul Kurulu'nca daha doğru olacak diye düşünüyorum. Örneğin Alper Beyin sunuşunda vardı, henüz yetkinlik belgesi almamış bir kişiden bina uygulaması nasıl bekleyebilirsiniz, orada öyle bir cümle vardı eğer yanlış anımsamıyorsam. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Ben de teşekkür ederim. Sayın Bektaş.

Cengiz BEKTAŞ

Sabahtan beri şöyle bir şey ilgimi çekiyor. Birtakım ayrıntılarla, üstü kapalı şeyler ima ediliyor, ama dümdüz söylenmiyor. Mesela kanun hükmünde kararname bildiğimiz bir kişinin onayı olmadan çıkabilir mi? Çıkamayacağına göre, bu bir diktatörlüktür, bu faşizmdir. Eğer biz bunu burada söyleyemiyorsak, o zaman şimdi örneğini gördüğümüz gibi, bugünkü yasalar çerçevesinde bu işi çözmeye kalkarsak baştan vazgeçelim bu işten.

Bugünkü yasaları burada bile tartışamayacaksak, o zaman gerçekten Van'a da, Körfez'e de, hepsine ses çıkarmamakla suçluyuz. Kısa bir süre önce başka bir toplantıda da söyledim, bakın bir depremden sonra Romanya'da 300 tane mühendis ve mimar hapse alındı. Van'da nasıl bir gelişme görüyorsunuz, Körfez'de ne yapıldı? Bugüne kadarki eğitimimizin ve uygulamamızın sonucudur bunlar. Bu sorumluluğu duymadan eğer bu tartışmalara girişirsek, bana biraz yazık gibi geliyor. Yani boşuna havanda su dövüyoruz gibi. Lütfen özeleştiri olarak kabul edin.

Gidip görmedim, ama başka okulların durumunun da çok farklı olmadığını biliyorum. Örneğin Antakya'da mimarlık okulu açılıyor, iki tane peyzaj mimarı var, başka hiçbir şey yok öğretim görevlisi olarak. O zaman ben önce okulları akredite etmeliyim. Burada başarı gösterememiş, herhangi bir üniversiteye girememiş çocuk, Amerika'ya gidiyor, 3 yıl gibi bir sürede iki tane üniversite bitiriyor. Amerika'daki okulları da akredite etmek zorundayım. Bunun ciddiyeti var, çok farklı okullar var, bence bu durum gerçekten önemli.

Bir tarihte şöyle bir şey oldu; tıp fakültesi açıyor herkes, çünkü orada para sahipleri adamlar kendi bünyelerinde bir doktor, bir üniversite olsun istiyorlar ve hiçbir altyapısı olmayan kimi yerlerde fakülteler açıldı. Bu yüzden kaç kişinin öldüğünü acaba biliyor muyuz? Yani depremle bizim aramızdaki ilişkide böyle bir ilişki var. Ne olur bunu yiğitçe kabul edelim ve gerçekten bunun üzerinde düşünelim.

Dikkatimi çeken başka konu, sanki uygulama alanında geçirilen yıllar boş olarak değerlendiriliyor. Şimdi bakın ben Almanya'dan mezunum, odaya girebilmem için odanın üyesi olan bir mimarın yanında 3,5-4 yıl çalışmalıyım, bütün belgelerimi sunmalıyım, o adamın değerlendirmesiyle, onlar da beni bir sınava sokar, ya alırlar, ya almazlar. Ondan önce "mimar" adını kullanırsam polis gelir kapıma.

Şimdi benim dersten geçirmediğim aday yarın imar müdürü oluyor ve benim canıma okuyor. İnanın, en basit bir prosedür için canıma okuyor, yani o kadar garip bir durumdayız.

Staj dediğiniz şey çok önemli, yani affedersiniz, bir tiyatro!.. 20 günde, 30 günde staj olamaz. İnanın senatonun karar verip yolladığı çocuklar var büroya, daha "A, B, C" yazmasını bilmiyorlar. Bana o kadar garip sorular geliyor ki... Daha iki gün önce oldu; mezun olmuş mimar, yüksek lisansa devam ediyor, hiç rölöve yapmamış. Rölöve yapmamış olan mimar, uygulamada bir şeyleri nasıl denetleyecek? Yani eğitimin durumu da budur ve bu değerlendirmede, uygulama alanından insanların mutlaka değerlendirmelerinin alınması gerekir. Çünkü gerçekten çok garip olaylarla karşılaşıyoruz.

İngiltere'deki okullarda bir yıl ara verilir ikinci sınıftan sonra, öğrenci gider dışarıda çalışır ve genellikle de yurtdışında çalışması istenir. Dönüşte iki yıl eğitimden sonra tekrar bir yıl ara verilir, ondan sonra ancak sınavlara girebilir. Bizde bakıyorsunuz, gerçekten söylemek istemiyorum, gülersiniz, en basit sorularda bile vahim... Yalıtım nedir bilmiyor, kesinlikle bilmiyor.

Bunları değerlendirirken gerçekten yetkililere bırakmalıyız diye düşünüyorum. Eğitim alanından yetkililer elbette olacak, ama uygulamayı bilen, doğru düzgün uygulama yapmış olan insanların bu kurullarda kesinlikle söz sahibi olmaları gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederim Cengiz Bey. Bülend Hanım.

Bülend CEYLAN

Teşekkür ederim hocam. Saygıyla selamlıyorum katılımcıları.

Mesleğe Kabul Kurulu, hepimizin önemsediği bir kurul ki, şu anda da bunu tartışıyoruz. Ancak bununla ilgili değerlendirme yapılırken, mevcut mevzuatımızın ışığında yola çıkmamız gerektiğini düşünüyorum. Şöyle ki, bizim Anayasaya dayanarak kurulan meslek odamız, mimarların mezun olduktan sonra mimarlık mesleklerini yapabilmeleri için kayıt olmaları şartı aranan bir kurumdur. Meslek odasına kayıt olmayan bir kişi mimarlık yapamaz hepinizin bildiği gibi.

Ancak 1980 Anayasasından sonra, kamuda çalışanlar ve askeri sahada çalışanlar için kayıt olma zorunluluğu kaldırılmıştır, ama herhangi bir şekilde mesleki açıdan yanlış bir davranışları, yanlış bir eylemleri olursa, meslek odasına üye mimarlar gibi meslek odası tarafından haklarında disiplin işlemi yapılabilir.

Şimdi biz burada, aslında Mesleğe Kabul Kurulu ile odaya kayıt olma konusunu iyi ayırt etmek durumundayız. Mimarlık bölümü sayılarının artması ve eğitimdeki kalitenin düşmesi, bunun sonucunda da –Cengiz Hocam çok güzel değindiler– yalıtımı bilmeyen, merdiven çizmesini bilmeyen mimarlar ortamda mimar unvanıyla dolaşmaya başladıkları için, diplomalardan mimar unvanının

kalkması sağlandı. Dolayısıyla bu kişiler 4 yıllık lisans eğitimi mezunu kişiler oldu, ama mevzuatımızdaki eksiklik nedeniyle bu kişiler odaya müracaat ettiklerinde kayıt edilmek zorunda kalındılar, mimar unvanını kullandılar.

Hakkı Hocam söylediler, mülkiyetimize sahip çıkmamız lazım. Kazanılmış haklarda, geri dönerek biz 30 yıllık bir mimarı sınav yapamayız. Yani mesleğe kabul koşullarını ortaya koyarken geriye gitmemek gerekir. Bundan sonra, bu koşullar geldi ve mimar unvanının diplomalara yazılmasından vazgeçildiği tarihten sonrası için bu değerlendirilmelidir bence. Esas olan eğitimdir, akreditasyon olmazsa olmaz şarttır bana göre. Yani mutlaka mezun olunan okulun akredite edilmiş bir okul olması lazım. Mezuniyet sonrası yapılması şart olan pratiğin yine akredite edilmiş bir kurumda yapılmış olması lazım.

Bir de, mimarlığın ana teması olan tasarımcılığı ilk nazarda değerlendiriyoruz. Oysaki bizim "SMM Yönetmeliği" dediğimiz Serbest Mimarlık Meslek Yönetmeliğimizde, mimarın görev almış olduğu iş alanları ayrıca tarif edilmiştir. Dolayısıyla mesleğe kabulle ilgili bu iş alanlarını da dikkate almamız lazım. Bir mimarın önce, mevcut mevzuat gereği odaya kayıt olma zorunluluğu olduğu için, oraya kaydolması gerekir, ama mesleğini icra etmesi için hangi koşullara uyması gerektiği ve hangi kulvarda yoluna devam edeceği ayrıca değerlendirilir. Uygulamacı mı olacak, yenileme mi yapacak, bir TUS, kontrol mü yapacak yahut proje mi yapacak? Ona göre de konusunda uzman ve akredite edilmiş kurumda pratiğini yaptıktan sonra belli kategoride belgeler verilmesi gerekiyor.

Geriye dönük, daha önceki tarihte mezun olanlara bakarsak, bizde maalesef uzmanlaşmada da sıkıntı var, bunu bilirkişilik alanında da gayet net görüyoruz. Mahkeme bilirkişi olarak atıyor mimarı, ama mimar tarihi eserlerle ilgili hiçbir çalışma yapmamış, alan dışı konuda rapor yazmayı reddetmeyen meslektaşlarımız var maalesef. Dolayısıyla daha önceki meslek sahibi mimarların da, hangi kulvarda çalışacaklarına dair belgelerini elde etmeleri gerekir. Yani hastane projesi yapmamış bir mimarın, hastane projesi yapmaması lazım. Bunun değerlendirilmesi lazım diye düşünüyorum ve bu şekilde yetkinliğin daha aktif, daha doğru kullanılması; mesleğin ne şekilde icra edilebileceğinin belirlenmesi lazım.

Son olarak, meslek tanımımız diğer mevzuatımızda da var. Meslek tanımının burada olup, mesleğe kabul ve mesleği icra etme koşullarının ve ölçütlerinin de net bir şekilde bu yönetmelikte yer alması lazım. Mutlak surette sahadaki uygulamacıların, tarihi eser restore edenlerin de mutlaka bu kurulda söz sahibi olması lazım. Çok teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederim. Ahmet beye söz veriyorum.

Ahmet ALKAN

Efendim kurula çok teşekkür ederim çalışmaları için. Ben olaya aslında Cengiz Hocamın bıraktığı noktadan ya da biraz daha mertebeyi yükselterek bakmak istiyorum, öyle bakılmasından yanayım.

Birinci husus, ilke olarak biz merkezi planlama anlayışını mı benimseyeceğiz, yoksa denetleme anlayışını mı benimseyeceğiz bu işi yaparken? Aslında bu çalışma grubunun kucağına bir kor bıraktık, şimdi ciddi biçimde zorlanacaklar, çok da eleştiri alacaklar ama karar vermemiz gereken birinci husus budur.

Ben denetim düzeyinde olaya bakmaktan yanayım. Her şeyi en ince ayrıntısına kadar planlayalım ve onları uygulamaya koyalım dediğiniz zaman, bu çok ciddi biçimde sübjektiviteye gider, içinden çıkamayacağımız sonuçlar ortaya çıkar.

İkincisi sadece mimarlık mesleğini ilgilendiren bir konu değil, bunu çok aşan bir konu. Bizim şehir ve bölge planlama mezunlarımız var, iç mimarlarımız var, bunların hepsi mimarlık fakülteleri çatısı altında çalışıyorlar, ama şehir bölge planlama bölümünde yan yana oturan iki öğrenci için ayrı standartlar kullanıyoruz. Bir tanesi mezun oluyor gidiyor Mimarlar Odasına kaydını yaptırıyor ve nihayetsiz mimarlık mesleğinin her alanında uygulama imkânına sahip oluyor, ama şehir bölge planlama mezunlarına, eski adıyla TAU, yenisi ne olduğu bilmiyorum, Teknik Araştırma Uygulama Genel Müdürlüğü bir belge veriyor, sen F grubu karne alabilirsin, bu kadarcık çalışabilirsin diyor. E'ye geçmek için şunu yapacaksın, D'ye geçmek için şunu…

Yani burada konuştuğumuz konular mevcut bir yasal zemine dayalı bir yönetmelikle, yan yana oturan iki öğrencimizden bir tanesi için uygulanıyor, eğridoğru uygulanıyor. Bir adım öteye geçiyorum, mimar yetiştiriyoruz, mezun ediyoruz. Bir tanesi diyor ki, ben devlet memuru olacağım ya da üniversitede kalacağım, hoca olacağım, diyor, odaya kayıt olma gereği bile yok. Onun standardını biz de belirlemiyoruz artık. Dil sınavına giriyor, başka sınavlara giriyor, bize de diyorlar ki yüzde 15 de siz değerlendirin, aslında şu insanları alın diyorlar, gönderiyorlar bize, herhangi bir söz hakkımız yok.

Bir başka grup, ben serbest çalışacağım, diyor, kaydoluyor, mesleğini yapmaya başlıyor, ama bir başka grup ben müteahhitlik yapacağım, diyor. Ona diyor ki devlet bir başka kanun ile sen hiçbir uygulama yapmamışsın, sadece 1800 liralık iş bitirmen var senin. Niye? Bir yıl çalıştın, diyor, o kadarcık iş yapabilirsin, diyor. Şimdi bunların hepsi Anayasal suç, Anayasaya aykırı, fırsat eşitliğine aykırı, aynı eğitimi almış insanlar kanunlar önünde eşit değil.

O zaman böyle bir çalışmayı yapacaksak, böyle bir zeminin ve zamanın çok uygun olduğunu düşünüyorum. Çünkü Türkiye'de taşlar yeniden dizilecek ar-

kadaşlar. Önümüzdeki yeni Anayasa süreci, Türkiye'de her şeyi yeni baştan değiştirecek, hiçbir şey bugünkü gibi olmayacak bir sene sonra, iki sene sonra… Bizim de bu sürece göre pozisyonumuzu çok iyi almamız lazım ve bu beraberliği, bu konuyla ilgili olarak mutlaka genişleterek yürümemiz lazım.

Konuyu muhakkak TMMOB seviyesine çekmemiz lazım. Ayrıca bu sürece katılan kanun yapıcılar seviyesinde bir irtibatı kurup, Anayasadan başlayarak yasal sürecin gelişimine müdahil olmaya çalışmamız lazım. O zaman şema doğru şekillenecektir, gerçekçi ve uygulanabilir olacaktır diye düşünüyorum.

Bir de şu endişemi, bir tehlikeyi ifade etmek istiyorum. Ben şu anlamda gri bölgede duruyorum. Ne İstanbul, Ankara, İzmir bölgesinin içindeyim, ne Samsun, Adana, Konya hattının öbür tarafındayım, ortada bir bölgeyim. Biraz biraz her iki tarafın da psikolojisini, ruh halini anladığımı, biraz da bildiğimi düşünüyorum. Her iki grubun da, taşranın da, merkezin de içinde olduğumu düşünüyorum. Bu tartışmalar hiç endişeniz, tereddüdünüz olmasın ki, yeni kurulan üniversiteler, isim zikrederek de söyledik bunları, yüzde yüz haklılar, ama şöyle bir endişeyi de gündeme getirdiğini, böyle bir kamplaşmayı da yaratacağını düşünmeniz lazım: Birinci sınıf üniversiteler, ikinci sınıf üniversiteler... Biz dışlanıyor muyuz, bizim diplomalarımız geçersiz mi olacak endişesini de, hiç tereddüdünüz olmasın, bu salondan çıktığımız anda tartışmaya başlayacaktır insanlar. Bunu da yine bu konuda çalışan heyet için bir direnç noktası, karşı karşıya kalacağı bir zorluk olarak değerlendirmesi lazım. Biraz da bu gruptaki arkadaşlarımızla, orada çok ciddi zorluklar içerisinde görev yapan ve benim çok takdir ettiğim arkadaşlarımı da incitmeden çözmenin yolunu bulacağınızdan eminim. Çok teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Biz de teşekkür ediyoruz. Şimdi söz alanlar var, ancak cevaplara da geçmemiz gerekiyor. O yüzden herkese söz veremeyeceğiz sanırım. İki genç arkadaşımız da söz istedi. Öğrencilere de söz hakkı tanıyalım, onların geleceğini çok ilgilendiriyor bu konu.

Buyurun, sizinle devam ediyoruz.

Ali EKİNCİ

Değerli arkadaşlarım, değerli meslektaşlarım, değerli hocalarım; "mesleğe kabul" konusunu niye tartışıyoruz? Çünkü Van'da bir deprem oldu ve şu anda Van'da binalara giriş devlet tarafından yasaklanmış durumda. Düşünün 400 bin nüfuslu bir şehrin binalarına giriş yasak. Eğer mimarlık ürünleri kaliteli olmuş olsaydı, galiba biz mesleğe kabul gibi bir şeyi gündemimize getirmeyecektik. Ana sorun mimarlık mesleğindeki uygulamaların doğru yapılıp yapılmaması, toplum yararına yapılıp yapılmaması, bu uygulamalardan halkın zarar görüp görmemesi.

Eğer olumlu cevaplar vereceğimiz bir sonuç çıksaydı ortaya, o zaman bu konuyu tartışmayacaktık, mesleğe gönül veren herkes bunu yapmaya devam edecekti. Şu an itibariyle gerek üniversitelerdeki eğitim kalitesinin son derece aşağılara doğru seyretmesi, gerek piyasadaki uygulamaların son derece kötü olması nedeniyle, artık Türkiye'de halkın yararı için, toplumun yararı için, insanlığın yararı için yeni ölümlerin olmaması için bizim bir noktada "mesleğe kabul" sistemini başlatmamız gerekiyor.

Mesleğe kabulün detaylarını çok tartışacağız belki, ama süreci tartışmaya boğmamamız gerekiyor. Bizim bir taraftan mesleğe kabulü süratle yürürlüğe sokmamız, bir taraftan da tartışmamız lazım. Çünkü dünya gelişen bir dünya, teknoloji sürekli gelişiyor, yasalar sürekli değişiyor ve süreç içerisinde mesleğe kabul de kendi koşullarını sürekli yenileyecek, sürekli değiştirecek, sürekli tartışacak, ama bizim hızla mesleğe kabul konusunda adım atıp, bir noktadan başlamamız gerekiyor. Bu çok eskiye kadar gider mi, 2012 mezunlarıyla mı başlarız, bilemiyorum, ama bir noktadan başlamamız lazım.

Bakın üzülerek görüyoruz, eminim hepinizin de dikkatini çekmiştir. İçinde çalışma yaptığımız salon bir üniversitenin salonu ve bu salona engelli bir arkadaşımız giremez, düşünülmemiş çünkü engelli nasıl girecek buraya? Aşağıda tuvaletleri kullanmışsınızdır, engelli bir arkadaşımızın tuvaletleri kullanma imkânı yok. Şimdi bu İzmir gibi gelişmiş bir kentte, bir üniversitenin toplantı salonunda gördüklerimiz; başka yerlerde neler var arkadaşlar, onun için bir yerden başlamamız lazım.

Mesleğe Kabul Kurulu dört toplantı sonunda olayı bu aşamaya getirdi, ben tek tek her arkadaşıma çok teşekkür ediyorum, çok büyük özveriyle çalıştılar, bu aşamaya getirdiler. Buradan çıkacak sonuçlarla da bizim buradaki çalışmayı hızla sonlandırıp, bir noktadan başlamamız gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Sayın Ekinci teşekkür ediyorum. Bülend Tuna ve ardından İbrahim Bey, buyurun.

Bülend TUNA

Teşekkür ederim, herkese merhaba. Mesleğe Kabul Kurulu konusunda bunca zamandır yapılan tartışmaları özetlediniz ve yeni öneriler derlemişsiniz, teşekkürler.

Ben bu tartışmaların daha çok su kaldıracağını düşünüyorum; ama bir yandan da Mesleğe Kabul Kurulu sürecinin başlaması gerekir; geçen kurultayda da buna değinmiştik. Önümüzdeki süreçte, yani Mimarlar Odası Genel Kuru-

luna kadar geçecek olan süre içerisinde, bugünkü tartışmalardan da hareketle bir yönetmeliğin genel kurula getirilmesi gerekiyor.

Bu yönetmelikte oluşturulacak olan çerçeve, sizin de değindiğiniz gibi bir Danışma Kurulu, yani danışma hizmeti veren bir kurul şeklinde olmalıdır. Çünkü yasal sıkıntılarımız var, bunu aşmamız mümkün, ama değinildiği gibi bazı sorunlar olabilir. Bu çerçevede kalarak ve detayları süreç içerisinde işlenerek geliştirilecek bir oluşumu tarif eden bir yönetmelik gerekir. Bunu şunun için söylüyorum; sınav gibi, birtakım kredilendirme değerleri gibi çok ayrıntılara girmişsiniz, bunların hepsi çok tartışmalı hususlar. Özellikle sınav konusunun çok tepki çekeceğini biliyorum. Çok önceleri sınav konusu bazı akademisyenler tarafından bir öneri olarak gündeme getirilmişti. Özellikle bazı üniversitelerdeki eksik eğitimin, ancak sınavla eşitlenebileceği dile getiriliyordu.

Mimarlar Odası bünyesinde, hangi kurum yaparsa yapsın, bir sınavın gündeme gelmesi, ortamın çok tepkisini çekecektir, bunun özellikle altını çizmek istiyorum. İleride sınav da gündeme gelir, başka şeyler de gündeme gelebilir. Ben şöyle bir yapı düşünüyorum: Mimarlar Odası'nın mesleğe kabul aşamalarını tarif etmesi, kurallarını belirlemesi gerektiğinde, bunu sizlerin, yani oluşturulacak kurumun danışmanlığıyla, o kurumun üreteceği ve derleyeceği bilgilerle bir arada çalışarak üretmesi gerekir diye düşünüyorum.

Mesleki Yeterlilikler Kurumuna değindiniz, bu kurumun oluşu sırasında bir risk yaşadık. O zaman Çalışma Bakanlığı bu kurula, yüksek öğrenime dayalı mesleklerin de yetkilendirilmesi görevini vermişti, ilgili kanunun kapsamında bu da vardı. Fakat sonra YÖK başta olmak üzere, bizler çok itiraz ettik ve o konu donduruldu, ama sadece donduruldu. Şu anda yüksek öğrenim görmüş olan, yüksek öğrenime dayalı meslekler dışındaki 400 küsur mesleğin yetkilendirilmesini, o kurum yapı alanında İNTES aracığıyla yapıyor. İNTES de İnşaat ve Tesisat Müteahhitleri Derneği.

İleride böyle yapılar karşımıza çıkabilir, Mesleki Yeterlilikler Kurumu gibi. Devletin herhangi bir KHK'yla –ki o süreçleri de hızlıca yaşıyoruz– bu alanda bir düzenleme yapma riskiyle karşı karşıya kalabiliriz. Odanın o yüzden bir an evvel bu kurumu kendi TMMOB Kanunu çerçevesi içerisinde, Danışma Kurulu olarak bile olsa oluşturması gerekir diye düşünüyorum.

Mimarlar Odası sizin de andığınız bu süreç içerisinde, diplomalara mimar unvanı yazılmamasından sonra bir ikilem içerisinde kaldı. Çünkü odanın kanununda odaya mimarların üye olabileceği belirtiliyor, mimar olmayanları nasıl üye edeceksiniz? Dolayısıyla o aşamada biz bir ara karar aldık ve mimarlık eğitimini tamamlamış olanları Mimarlar Odası'na mimar olarak kabul ettik, genel kurulumuzdan da geçti, bu karar hâlâ geçerli. Bunun geliştirilmesi ve işlenmesi gerekir, bu çok önemli hususu atlamamanızı diliyorum.

O zamandan bu yana artan bir şekilde, uluslararası diplomalarda karşılaştığımız sorunları gidermek için, merkezi olarak incelemeye karar verdik. Bunun dışında odaya kayıtlar şubelerimizce gerçekleştiriliyor, dolayısıyla Türkiye'de geçerli, YÖK'ün şemsiyesi altında eğitim veren kurumlardan gelen diplomaları ile başvurularda Mersin'de de, Van'da da, herhangi bir şubemizde üye olunabiliyor. Yılda 1500-2000 civarında üye geliyor, kontenjanların arttığını da düşünürseniz, 7 kişi olsun, isterse 17 kişi olsun, bir kurumun bütün diplomaları, gelenleri denetlemesi, dosyalarını incelemesi apayrı bir yapıyı gerektirebilir. Dolayısıyla bu kapsamda sadece ilkeleri belirleyen bir kurul mu olacaktır, yani odaya bu konuda alınacak kararlarda yön gösteren bir kurul mu olacaktır, yoksa bizzat dosyaları inceleyen bir kurul veya kurullar mı olacaktır? Bu konu önemlidir. Ben ilkeleri belirleyen, Mimarlar Odası'nın karar almasına yardımcı olacak olan bir kurulun acilen oluşturulması gerektiğini düşünüyorum. Elbette süreç içerisinde başka yapıların oluşabileceğini de düşünmek gerekir.

Bir şey daha eklemek istiyorum: Mesleğe Kabul Kurulu sürecini tariflerken bu konuyu belli kurumlarla çok tartıştık. Bizim anladığımız gibi mesleğe kabulü anlamadıklarını düşünüyorum bazı kurulların. Hatırlarsanız MİDEKON üyeleriyle beraber YÖK başkanını ziyarete gittiğimizde de Mesleğe Kabul Kurulunun çok önemli olduğunu söylemişti. Ama bir yandan da kontenjanların arttığını görüyoruz. Mimarlık bölümlerinin kontenjanı 4000'in üzerinde, sürekli artıyor. Herkesin mimar unvanı almaması, ama mimarlık eğitimi alması, mezun olması mı hedefleniyor?

Burada önemli bir soruyu açmak istiyorum, çok sık karşılaştığımız bir soru. Türkiye'deki pratikte dört mimardan birisi imza yetkisi alıyor ve bürosunu tescil ettiriyor. İleride belki bu beş mimarda bire inecektir, çünkü mimar sayısı artıyor. Acaba mesleğe kabul işlemlerinin büro tescili aşamasında mı uygulanması isteniyor, Mesleğe Kabul Kurulu Alper Bey'in dediği gibi yetkili mimarlığın kabul edildiği bir yer mi? Yani okuldan mezun olan herkesin mimar olduğu, ama yetkili mimar olmak isteyenin bu kurullara başvuracağı gibi bir yapılanma akla geliyor ki, ben ona karşıyım. Ben mimar unvanının verileceği, mesleğe kabul edileceği bir kurul olması gerektiğini düşünüyorum. Uluslararası kurumların belgelerinde de belirtildiği şekilde, üniversite eğitimini, öngörülen meslek pratiğini ve diğer ön gereklilikleri tamamlamış olanların Mimarlar Odası'na kabul edileceği bir sürecin tariflenmesi gerektiğini düşünüyorum. Onun dışında yetki veren, büro tescili anlamında yetki veren bir kurul hedefleniyorsa, o kurulla ilgili olarak çok ciddi riskler var, bu konu çok başka tartışmalara gebe; fazla vaktinizi almamak için bunu burada kesmek istiyorum.

Çift ana dal konusuna gelince… Biz YÖK'le zaman zaman yazışırız. 1996 ya da 97 yılında Mimarlar Odası yönetimi YÖK'e bir mektup yazarak, mimarlık eğitiminde gözlenen eksiklikleri dile getirmiş ve bu süreç böyle devam ederse bazı okullardan mezun olanları Mimarlar Odası'na kaydetmekte zorlanıla-

cağını ifade edilmiş. Ancak YÖK'ten gelen cevapta, bunları kaydetmeye mecbur olduğumuz söylenmiştir.

Çift ana dal konusu gündemimize geldiğinde ve odaya ilk diplomalarla başvurular başladığında konuyu değerlendirdik. Bu diplomaların nasıl bir işlem görmesi gerektiği konusunda, hem MOBBİG'te, hem MİAK'ta tartıştık, bunların sonucunda da YÖK'e bir yazı yazdık. YÖK'ten odaya "çift dal kapsamında gelen diplomaları kabul etmek zorundasınız" gibi bir cevap geldi. Dolayısıyla burada bizim bu süreci, sadece Mesleğe Kabul Kuruluyla değil, belirtilen kurumlarla beraber de tartışmamız, birlikte irdelememiz gerekiyor; bunu da belirtmek isterim. Teşekkürler.

Oturum Başkanı

Teşekkürler Bülend Bey. İbrahim Bey buyurun.

Süremiz doldu, cevap da veremeyecek arkadaşlarım, ama iki genç meslek adayımız var, onlar söz alsın istiyorum. İbrahim Bey lütfen kısa, mümkünse soru yöneltirseniz biz arkadaşlarımızla yanıtlarız.

İbrahim BAKIR

Şimdi tartıştığımız konular statik bir konu olmadığını ortaya koyuyor. Bir de şu anda 2547 sayılı yasanın, daha yeni gündeme giren 44. maddesi Bologna sürecini devreye soktu. Her üniversitenin kendi program yeterliliklerini oluşturması, vizyon ve misyonu doğrultusunda geliştirmesi öngörülüyor. Bu hususlar MiMeKK'te yeterince yer aldı mı, bu konu tartışıldı mı? Çünkü program yeterlilikleri açısından konunun ciddi anlamda tartışılması gerekiyor.

Bir de bazı konuşmacılar da gündeme getirdiği gibi, herkesi kabul ettiğimizi düşünürsek, herkes aynı işi yapamayacağı konusu da sürekli gündemde tutulduğuna göre, kurul dinamik bir yapıya kavuşturulamaz mı? Bu kurulun adı MiMeKK ve MİYÜEK (meslekte yükseltilme anlamında) değiştirebilir mi? Görüşünüz nedir, bunu öğrenmek istedim, teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Şimdi meslek adayına söz veriyorum.

Yeşim SARSMAZ

Ben Kocaeli Üniversitesi son sınıf öğrencisiyim. Mesleğe Kabul Kurullarında şöyle bir şey var. Ben de son sınıf öğrencisi olarak sınıfların kalabalıklığından ya da eğitimin niteliksizliğinden ya da akademik kadronun yetersizliğinden şikâyetçi olan bir öğrenciyim, çünkü ben bu mesleğin içindeyim, yani bu işin içinde ben varım.

Şöyle bir şey var: Mesleğe Kayıt Kurulundan önce YÖK'ün bu öğrenci kontenjanlarını artırmasına bir çözüm yolu bulamazken, yani YÖK bize dayattığı öğrenci kontenjanlarını kabul etmek durumunda kalırken, 80 kişilik bir sınıfta ders görmek durumunda kalırken, 15 kişi bir projeyi alırken, nasıl nitelikli bir eğitim sahibi olabilir zaten? Birinci soru burası.

O yüzden öncelikle YÖK'ün tartışılması ve okullardaki eğitimin iyileştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Sakat bir şeye sadece koltuk değneği tutmak gibi geliyor bana bu kayıt kabul kurulları.

İkinci olarak, bundan önce mezun olan insanların da bu kapsama alınması gerektiğini düşünüyorum. Yani demin bazı hocalarımız 30 yıl önceki mimarın bu kapsama alınmasının saçma olduğunu, alınmaması gerektiğini söyledi, ama eğer alınmaması gerekiyorsa, neden alınmaması gerekiyor? Gerekli niteliklerle mezun olmuşlarsa bu insanlar, o zaman şu anda yapılarımız neden bu kadar kötü ve bir depremde nasıl bu kadar çok bina yıkılıyor? Demek ki geçmiş dönemdeki eğitim de çok kaliteli değilmiş.

Son olarak, mezun olan yeni dönem öğrenciler olarak bizim üzerimize geliniyor. Yasalarla da gerekli önlemleri alamadıkları sürece biz müteahhitler yüzünden kötü yapılar yapmak zorunda kalacağız, çünkü onlar bunu bize dayatacaklar ve ben yapmasam başka biri yapacak; bu kapitalist düzende eninde sonunda para kazanmak adına, maalesef. Bunun için de bir mimarın bence şöyle bir sorumluluk alması gerekiyor: Bina yıkıldığında gerçekten de, az önce Cengiz Bektaş Hocamın da dediği gibi gerekirse hapishaneye atılması gerekiyor ki, böyle bina yapamasın bir daha.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum. Size söz veriyorum, sonra da arkadaşıma vereceğim.

Işıl ALTINIŞIK

Doktora öğrencisiyim, söz alma konusunda sizi yanıltmış olmadığımı umarak şunu sormak istiyorum: Eşitlik ve özgürlük gibi tutanın elinde kaldığı kavramları kendisine ilke edinen bir kurul, hukuk, sosyoloji, psikoloji ve hatta felsefe gibi alanlardan bir danışmanlık almayı acaba düşünüyor mu? Çünkü bu kavramları tartışmaya açmak bence başlı başına bir iş. Bir önceki sunumla bağlantılı olarak, çoğulluğun, farklılığın, çeşitliliğin bir potansiyel olarak ortaya konulduğu bir durumu hepimiz gözlemledik ve kendi adıma çok heyecan verici geldi bu konu.

Biz aynı konuyu sanki eşitlenmesi gereken bir problem olarak masaya yatırıyoruz. Bu konuda hepimiz bunun sonuçlarını nasıl göğüsleyeceğiz? Yani kavramların kendisini tartışmaya açmak çok önemli bence. Nasıl düşünüyorsunuz, gerçekten çok merak ediyorum. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Çok teşekkür ediyorum. Size söz veriyorum, ondan sonra da yanıtlara geçeceğiz.

Çiğdem Belgin DİKMEN

Bozok Üniversitesi. İki endişemi paylaşmak istiyorum. Bir tanesini, farklı mimarlık okullarındaki akredite olmuş, olmamış, taşra ya da nasıl adlandırırsanız, farklı akademik düzeydeki, farklı öğretim elemanına sahip okullardaki, oradan mezun olmuş öğrenciler adına sormak istiyorum. Mesleğe girişte, mimarlık okullarına ÖSYM sınavıyla alıyoruz ve bu öğrencilerin ne derece iyi mimar olup olmayacağı hakkında herhangi bir fikir veren bir sınav sistemi değil. Eğitim sürecince devam ediyoruz, tabii ki dediğim gibi doğmuş bir prematüre çocuk var –taşra okullarında eğitim yapan bir hoca olarak söylüyorum– bu okullardaki eğitimi de sürdürmeye çalışıyoruz.

Kurul nasıl bir çalışma yaptı, bilmiyorum, akredite olmuş okullardan mezun olan öğrencilerle, akredite olmamış okullardan mezun olmuş öğrenciler arasında sayısal değer farkı olacak mıdır? Onu merak ediyorum. Eğer olacaksa, şöyle bir yanlış yapmış olmuyor muyuz? Öğrenciyi ya da yetkinliğini tartışmak yerine, okulun yetkinliğini tartışmak gibi bir noktaya gelmiş olmayalım diye bir endişeyi taşıyorum.

İkincisi, Bülend Hocam bir şey söyledi, sonra Ahmet Hocam farklı bir yorum getirdi. Acaba böylesine değerlendirmeyi yaparken ya da yetkin mimar unvanı verirken, belli kategorilere ayrıştırmak daha mı doğru olur? Yoksa hiç pratik yapmamış bir mimara, sen yapı yapmadın, henüz bir şey üretmedin, dolayısıyla hiçbir şey yapamazsın demek de özellikle öğrenci arkadaşlara biraz haksızlık olur diye düşünüyorum. Her şeyin bir ilki var, ufak ufak başlayacaklar, belki ölçek büyüterek bu süreci geliştirecekler, ama hiç yapmamışlarsa da bunu yapamazsın demek doğru olmaz diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Metin Bey siz komisyonun üyesisiniz, hocalarım yanıt versinler, ondan sonra bir eksiklik hissedersek size de söz verelim. Nur Hocadan başlayalım sırayla.

Nur ÇAĞLAR

Ben yanıt vermek istemiyorum ya da söyleyeceğim şeyin yanıt olmadığına inanıyorum. Aslında bütün burada dinlediğim katkılar, görüşler, yaptığımız çalışma üzerine gelen eleştirel bakışlar, hepsiyle birlikte oldukça rahatladım, gevşedim, sevindim, yaptığımız işin iyi olduğuna karar verdim. Onun için hepinize çok teşekkür ediyorum doğrusu. Çünkü belirtilen görüşlerin hepsi kuru-

lumuzda tartışıldı, ama hepsini size burada sunabilmemiz, aynı tartışma ayrıntısıyla sunabilmemiz mümkün olmadı. Yine de gerekli ipuçlarını vermişiz ki, tekrar tekrar üzerinde duruldu, çok da iyi oldu.

Kişisel cevaplar vermeyeceğim hiç kimseye, ama birkaç şeyin üzerinde durmak istiyorum. Bir teşekkür de çok değerli öğrenci arkadaşlarıma borçluyum, burada olmak ve bu kurulu, bu kurultayı izlemek onların mesleklerine karşı duyarlılıklarını şimdiden edindiklerini gösteriyor, çok da mutluyum bunu görmekten, teşekkür ederim.

Belirlenen, burada ortaya çıkan birkaç konu var. Bir tanesi, belirlediğimiz ilkelerin belki de biraz yanlış anlaşılmış olması. Böyle tutanın elinde kaldığı eşitlik, özgürlük filan gibi soyut kavramlardan söz etmedik. Dedik ki, ilke olarak bu kurul mümkün olduğu kadar eşit, mümkün olduğu kadar adil, mümkün olduğu kadar kapsayıcı ve kapsamlı çalışmalar geliştirebilmeyi ilke ediniyor kendisine, bir tanesi budur. Bu da burada ortaya çıkan ve sizlerin görüşleriyle yeniden vurgulanan 30 yıllık mimar mı, 3 yıllık mimar mı, mimar mı, diplomasında unvanı var mı, yok mu, akademide mi çalışıyor, hangi mesleki pratik alanında ne kadar deneyimi var, nerede ne kadar yetkin, yeterli, yetkili, nerede değil? Bu gibi tartışmaların ortadan kaldırılabilmesi için benimsenen çalışma ilkeleri, doğru ilkeler üzerinde olduğumuzun desteğini aldığımı düşünüp çok sevindim bundan da, teşekkür ederiz.

Başka bir tanesi, yine öneri soru olarak gelen akredite okullar konusu. Evet, hangi okul akredite, hangisi değil, akredite olan okula nasıl, olmayan okula nasıl davranacağız? Biz de bilmiyoruz henüz, ama belirlediğimiz ilkeler doğrultusunda çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Sunum sırasında birkaç şey söyledik, MiMeKK için belirlenen tanımlardan bir tanesini tekrarlamak istiyorum: Mimarlık alanında mesleğe kabul koşullarının düşünsel ve eylemsel zeminini, temel ilkelerini, üst kurul ve çeşitli alt ve destek kurulların yapılanması ve çalışma esaslarını oluşturmak üzere iyi niyetle ve özveriyle çalışacağız dedik, tanımımız budur.

Dolayısıyla danışma kurulları olacaktır, bu kurul her şeyi birden yapamaz, üstlenemez. 7 kişi 17 kişi gibi görüş bildirildi, 57 kişi de olsa üstlenemez, ama uzmanlık alanlarına göre uzmanlaşmış alt kurulların olacağından hiç kuşkunuz olmasın. Çünkü bizim meslek disiplinimiz zaten bu koşulları gerektiriyor, çok çeşitli pratik alanımız var. Her pratik alanındaki değerlendirmeyi ve başvuruyu tek bir kurul zaten yapamaz, bunu da dikkate alacağımızdan emin olun.

Başka bir nokta, bütün bu SMGM, MİAK gibi daha önce oluşturulmuş, hâlâ yürürlükte olan çalışma gruplarıyla eşgüdümü elden bırakmayacağımızdır. Çünkü bunların hepsi birbiriyle çok bağlantılı ve bağıntılıdır. Şöyle düşünün: SMGM'nin gereksindiği bir çalışma programı MİAK için de önemli, onun görü-

şü ve katkısı olmadan olmaz. Mesleğe Kabul Kurulu da bu bütünün içine girecek. Bir de Staj Komisyonumuz var zaten ki, eğitimden önce mi sonra mı, staj hangi bürolarda, hangi mesleki kuruluşlarda ve hangi süreyle yapılacak? Zaten bunların çalışması yapılıyor, bu çalışmalarda eşgüdüm dendiği zaman da bu çalışmayı yerine getireceğimizin en azından iyi niyetini belirtmiş olduğumuzu düşünüyorum.

Bir de mevzuatla ilgili başlık var; evet çelişkilerde söyledik, şu anki mevzuata göre çalışırken önümüzdeki değişiklikleri kapsayamaz ve sürdürülebilirliğimizi sağlayamayız. Önümüze gelecek her şeyi dikkate almak durumundayız, ama sizlerin, bütün mimarlık ortamının da desteğiyle bunu sürdürebileceğimize ben inanıyorum.

Şimdilik bu kadar, gerekirse bir tur daha yaparız.

Oturum Başkanı

Teşekkürler, Füsun Hoca ve daha sonra Alper Bey.

Füsun ALİOĞLU

Gerçekten Nur Hanım'ında yinelediği gibi, grubumuz toplantılar boyunca bütün bunları ayrıntılı olarak tartıştı.

Örneğin mimarlığın çok disiplinli yapısının bu metne yansıması gerektiği ele alındı. Ancak bu aşamada mümkün olamadı. Bu konunun önümüzdeki günlerde Mimarlık Mesleğe Kabul Kurulu'nun gündemini oluşturacak önemli konulardan biri olduğunu söylemeliyim.

Değerlendirme ölçütlerindeki iki nokta çok önemli: Birincisi eğitim koşulu, diğeri ise uygulama koşulu. Uygulama koşulu, eğitim içinde gerçekleştirilen staj olarak algılanıyor. Ama pratik ve uygulama stajın tam karşılığı değil. Biz ülkemizdeki yapılanmayı biliyoruz. Dünyanın iyi fiziki çevrelerine sahip, deprem vb felaketlere dayanıklı kentlerinin ülkelerine baktığımız zaman, orada mimarlık lisans ya da lisansüstü programını tamamlayıp bitiren hiç kimse mesleğini hemen uygulayamıyor. Önlerinde tamamlamaları gereken eğitim koşulu, uygulama koşulu ve geçmeleri gereken bir sınav olabiliyor. Ülkemizde ise dört yılı bitiren kimse "mimar" unvanını alarak mesleğini uygulayabiliyor. Şimdi burada ciddi bir farklılık olduğunu görmemiz gerekiyor.

Bütün bunlara yönelik bu kurul, danışma kurulu ve değerlendirici ekipleri, ilkeleri oluşturmak durumundadır. MiMeKK "mimar" unvanını almak, mesleğini uygulamak isteyen adayın profiline göre oluşturulmuş değerlendirici grupları ile birlikte karar üretmelidir.

Teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı

Teşekkürler Füsun Hoca, Alper Hoca'da sıra, buyurun.

Alper ÜNLÜ

Ben hiçbir şey söylemek istemiyorum, çünkü Füsun Hoca her şeyi özetledi. Yalnız iki soru var: Bir tanesi "Nasıl bir kalite oluşturacaksınız?" İkincisi de, "Nasıl bir filtreleme (eleme) yapacaksınız?" Bu kadar, teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı

Değerli meslektaşlar, sevgili meslek adayları, süremizi epey aştık. Çalışma grubu buradaki tüm söylenenleri değerlendirecektir. Çok önemli olan bu konuyu daha da tartışacağız, genel kurul sürecine de taşımaya çalışıyoruz.

Metin'e de söz verelim diye komisyondan baskı alıyorum, vaktinizi alıyorum, ama emeği çok geçmiş Metin'in de, çok kısa olmasını rica ediyorum.

Metin KARADAĞ

Uzatmadan çok kısa anlatacağım, Nur Hanımın sunumunun son sayfasında sınavla ilgili bölüm var, sorular çok dikkat çekici, bu tartışmalar çok su götürür konu gerçekten. Hızlı bir örnek sunmak istiyorum. Yöneticilerimiz hukukun üstünlüğü cümlesini çok sık kullanırlar, bu adalet güvenceli hukukun tanımıdır aslında, o çok önemlidir, çok değerlidir.

Hukuk ve adalet arasındaki ilişkiyi en iyi anlatan örnek şudur; iki kişi arasında bir ekmek nasıl paylaştırılır? Kural şudur; biri böler, diğeri seçer; fark etmez, öbürü böler, diğeri seçer. Her iki konumda da huzur ve mutluluk oluştuğu için adalet gerçekleşmiştir. Yani adalet güvenceli hukuk sistemi budur, genelde bu anlatılır.

Eylül 2005 tarihine kadar YÖK, ekmeği hem bölüyordu, hem seçiyordu, hem de hepsini yiyordu. Avrupa Birliği'nin baskısından kurtulmak için bu maddeyi kaldırdı. Yeni mezun olacak arkadaşlar üzülmesinler, benim diplomamda da YÖK'ten önce mezun olduğum için mimar yazmıyor, onun için hiç üzülmeye gerek yok. Mesleğe Kayıt Kabul Kurulunun bu anlamdaki ifadesi YÖK açısından yasal anlamda Mesleğe Kayıt Kabul Kurullarının önünü nasıl açıyorsa, Mimarlar Odası da ben hem ekmeği bölerim, hem yerim anlamında bir yaklaşımda olmamak için Mesleğe Kayıt Kabul Kurulunun oluşmasını sağlıyor, önünü açıyor. Çünkü demokrasinin temel kuralı kuvvetlerin ayrılığı ilkesidir.

Bu şu anlama gelir: Üniversiter süreçten mezun olanların odaya kaydı sürecinde, her aşamada adaleti gerçekleştirmek. Yıllardır söyleniyor, burada da tekrar edildi, hiçbir okul eşit konumda değil. Mimarlar Odası ya da Mesle-

ğe Kayıt Kabul Kurulu, üniversitelerin eğitim açığını kapatmak üzere oluşmuş kurumlar değildir. Mesleğe Kayıt Kabul Kurulunun da böyle bir iddiası yoktur. Dikkat edin, Nur Hanımın sunumunun en son cümlesine bakarsanız şöyle açıklıyor; hangi okuldan gelirse gelsin, bir yandan mülakat, bir yandan da seviye belirleme sınavı. Mesleğe Kayıt Kabul Kurulunun o staj sürecinden sonra yapacağı bir sınavdan söz etmiyor. Mezun olduktan sonra öğrencinin ihtiyacına göre staj programlarını Mesleğe Kayıt Kabul Kurulları kişiye özel olarak tek tek sunacak. Çünkü A okulundan mezun olan, çok yoğun eğitimden geçmiş, çok ciddi eğitimden geçmiş, diğeri geçmemiş, bu ikisi arasında adaleti sağlayacak mekanizma, bir seviye belirleme sınavı sonrasında A okulundan mezun olana 3 ay, diğerine belki de 7 ay staj belirleyecek. Bu adaletsiz bir durum değil, aksine geçmişten bu yana devam eden adaletsizliğe son verecek bir uygulama modelidir. Teşekkürler.

Oturum Başkanı

Tartışma ve katkılarınız için teşekkür ediyor ve oturumu kapatıyorum.

Sunucu

Çok teşekkür ediyoruz katkılarınız için. Bir sonraki oturumumuz 17.30'da gerçekleşecek.

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
1. Gün

4. Oturum

"Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi"

Murat GÜNAYDIN
Oturum Başkanı

Ali EKİNCİ
Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi (SMGM) Yürütme Kurulu Başkanı

Turhan Nejat ARAL
Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi (SMGM) Yürütme Kurulu Üyesi

Kamuran SAMİ
Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi (SMGM) Yürütme Kurulu Üyesi

Sunucu

Bugünün son, kurultayın dördüncü oturumuna hepiniz hoş geldiniz. İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Murat Günaydın'ın oturum başkanlığında, Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi'nin çalışmalarını aktarmak üzere SMGM Yürütme Kurulu sunuşlarını yapacaklar, teşekkürler kendilerine.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederiz, iyi akşamlar. Mimarlık ve Eğitim Kurultayının Altıncısının ilk günü son oturumunu yapıyoruz. Son oturum sabır açısından en zor olan oturumlardan birisi, ama biraz havalandı salonumuz, taze hava aldık, rahatladık, herkes çayını kahvesini içti. 19.00'da kokteylimiz başlayacağı için, o saate kadar oturumumuzu tamamlayacağız.

Ali Beyin sunumuyla başlayacağız, bize son durumu, gelinen noktayı, yapılan çalışmaları aktaracak. Daha sonra Kamuran Beyin ekleyecekleri olacak ve Nejat Bey de soru-yorum kısmında katkı koymayı planladığını söyledi. Bu biçimiyle Sürekli Mesleki Gelişim Merkezinin Yürütme Kurulu Üyeleri son gelişmeler hakkında bizi bilgilendirecek.

Bu arada kurultaya katılımın geniş olduğunu gördük, çok teşekkür ederim tüm katılımcılara. Emeği geçen arkadaşlarımıza da teşekkür ediyoruz, kurultay gerçekten verimli geçiyor. Ali Bey buyurun.

Ali EKİNCİ

Teşekkür ederim sayın başkan. Değerli hocalarım, saygıdeğer meslektaşlarım, sevgili öğrenciler; hepiniz hoş geldiniz. Bu kurultayı düzenleyen Düzenleme Kuruluna, ev sahipliği yapan Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yönetim Kuruluna ve diğer tüm emeği geçen arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Sürekli Mesleki Gelişimle ilgili Mimarlar Odasının bugüne kadar yaptıkları konusunda sizlere bilgi sunmaya çalışacağım. Arkadaşlarımla birlikte, bu alanda yapılanları sunacağız ve tartışacağız.

Değerli arkadaşlarım, müthiş bir değişim yaşıyoruz. Gerek teknolojide, gerek ekonomide, gerek sosyal yaşamda ve gerekse felaketlerde… Daha dün Türkiye'de 15 ilin büyükşehir olacağı deklare edildi. Şimdi 15 ilin büyükşehir olması demek, bir anda her şeyin değişmesi demek, 15 kentte yaşamın de-

ğişmesi demek, meslektaşlarımızın 15 kentte kendilerini yeni koşullara uyarlaması demek.

Sadece büyükkent konusunda değil, ekonomik alanda müthiş değişmeler var ve kararlar her gün değişiyor. Mesela meslektaşlarımızı ilgilendiren Kamu İhale Kanunu var, her gün bu kanunun bir maddesi değişiyor. Üstelik öyle değişiyor ki, Kamu İhale Kanunu adı altında değişmiyor, sağlıkla ilgili bir maddenin değiştirilmesi mecliste görüşülürken, arasına bir de Kamu İhale Kanunu ekleniyor, oradan bir madde değişiyor. Dolayısıyla bizim bazı şeyleri artık takip etme, bilme sürecimiz çok daraldı, bireysel olarak çok daraldı. İşte bu anlamda Sürekli Mesleki Gelişim çok önemli, çok önem taşımaya başladı ve Mimarlar Odasının oluşturduğu Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi'nin de sorumlulukları ve görevleri çok ağırlaşmaya başladı.

Şimdi bu kurultayımızı bir doğal afetin gölgesinde yapıyoruz. Dün sayın genel başkanımla birlikte Mimarlar Odasından bir grup arkadaşımızla Van'daydık ve afetin bütün yıkıcılığını, etkilerini orada gördük. Hemen şunu düşündüm ben, Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi afetle ilgili, afetin ara koşullarından olan, ara yapılanmalarından olan yapı denetimle ilgili ve birçok afet süreçleriyle ilgili çözümlemelerde eğitim veriyor. Bu eğitimleri düşündük, Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi'nin ana görevlerinden birisi bu ve dedik ki o zaman, Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi'yle doğal afet arasında bir doğal ilişki var. Biz istesek de, istemesek de, kabul etsek de, reddetsek de bir doğal ilişki var.

Van'da iki deprem oldu, ölenler, yaralananlar oldu, binalar yıkıldı, hasarlar oluştu; yetkili yetkisiz, yediden yetmişe herkes bilgiyi, teknolojiyi, malzemeyi ve meslek yeterliliğini tartışmaya başladı, mimarlığı tartışmaya başladılar. Kim tartıştı? Köylüler tartıştı, ilkokul öğretmenleri tartıştı, mühendislik dalları tartıştı, mimarlar kendi aralarında tartıştı, kamu yöneticileri tartıştı, toplumdaki herkes tartıştı. Meslek yeterliliğini tartıştılar, ama tartışmakta da çok haklıydılar. Çünkü 400 bin nüfuslu bir kentte binalara giriş yasağı var şu anda. Mimarlığın temel öğelerinden birisi, insanlara barınma imkânını sağlamak, uygun koşullarda, sağlıklı koşullarda barınma imkânları yaratıp, insanların oralarda yaşamasını sağlamak.

Düşünün, barındıkları yerden insanlar dışarıya çıkarıldılar ve o barındıkları yerlere girmeleri yasaklandı. Dolayısıyla herkes tartışıyor şimdi, herkes bu anlamda da birbirini sorgulamaya başladı. Yapı denetimini, bilirkişiliği, iş güvenliğini, depremi, hasar tespitini tartıştıklarını gördük, gerek Van'dakiler, gerek bütün Türkiye'dekiler. Yakında belki yurtdışındaki insanlar da bunun tartışmasını yapacaklar. Türkiye'de Van'da bir deprem oldu, acaba Van'daki depremde Türkiye'nin mimarları, mühendisleri neler yaptılar, müteahhitleri neler yaptılar, kamu yöneticileri neler yaptılar, ne gibi önlemler aldılar? Belki bunu tartışacaklar.

Bu arada gördük ki bilgi kirliliği, cehalet, vurdumduymazlık almış başını gitmiş. Yapıyı, malzemeyi, fayları tartıştıklarını gördük bilim insanlarının, televizyonda boy boy tartışmalar oldu. Bunların ayrıntısına biraz sonra gireceğim, ama tartışırken bilim insanlarının aralarında fay konusunda bile görüş birliğinin olmadığını gördük. Kamu yöneticisiyle bilim adamının arasında görüş birliğinin olmadığını gördük. Bu gördüklerimiz bize şunu hatırlattı: SMGM'ye ne çok gereksinim olduğunu gösterdi bu gördüklerimiz, duyduklarımız ve yaşadıklarımız.

SMGM'nin ne kadar önemli olduğunu, mimarlar için ne büyük bir ihtiyaç olduğunu gördük dün Van'a gidip geldikten sonra, daha bir beynimize kazındı bu ve odamızla bir kez daha gururlandık. SMGM'nin kurulması ve gelişmesi için çaba gösterenlere bir kez daha şükran duyduk, dün gidip gördükten sonra.

Şimdi bu kısa girişten sonra, ben biraz SMGM'yle ilgili, onun çalışmalarıyla ilgili size bilgi aktaracağım, sonra bu konuların biraz daha farklı boyutlarına girmeye çalışacağım.

Değerli arkadaşlarım, "Sürekli mesleki gelişim nedir?" dediğimizde, yaşam boyu öğrenme sürecidir, mimarların bilgi ve becerilerini toplumun ihtiyaçlarına uygun olmasını sağlamaktır. Çeşitli mesleki uygulama alanlarında faaliyet gösteren tüm meslek mensuplarını kapsar bu gelişim ve uluslararası yaygınlıkta bir uygulamadır. UIA uluslararası meslek standartlarından alınmıştır bu.

Sürekli mesleki gelişim, mimarların bilgi ve becerilerinin toplum ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi, zenginleştirilmesi, artırılması demektir; gelişen ekonomik, teknolojik ve yasal düzenleme karşısında güçlü kılınması demektir. Her geçen gün çeşitlenen mimarlık alanında aktif olmalarının sağlanması demektir.

Mimarlar Odasının 2004 yılında yapılan 39. Genel Kurulunda Sürekli Mesleki Gelişim Merkezinin kurulmasına karar verildi ve yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle birlikte de SMGM çalışmaya başladı. Mimarlar Odası bünyesinde yapılmakta olan eğitim ve etkinlikler sistematik bir hale getirilerek kayıt altına alınıp, üyelerin sicillerine işlenmeye başlandı.

SMGM'nin amacı, yönetmelikte şöyle tanımlanıyor: Mimarlık mesleği ve mesleki hizmetin etkinliğini, verimliliğini ve gelişimini sürekli kılmayı amaçlar. Meslek mensuplarının değişen koşullara uyum sürecinde, mesleki formasyonlarını sürekli geliştirme ortamlarını, olanaklarını ve fırsatlarını sunar. Kazanılan yeni bilgi ve becerilerini değerlendirerek, meslek üyelerinin referansı haline getirir.

Mimarlar Odası bünyesinde yapılan eğitim ve etkinlikler, oluşturulan sistem çerçevesinde 2007 yılından itibaren kayıt altına alındı ve üyelerin sicillerine işlenmeye başlandı. 2008 yılı sonunda büro tescil belgesinin alınması, yenilenmesi için getirilmiş olan SMGM'ye katılım yükümlülüğü yargı kararıyla kaldı-

rıldı. Bir taraftan 2004 mimarlar açısından, SMGM açısından bir milat, bir taraftan da 2008 bizim için bir milat. Ayrıca, ölçme ve değerlendirme komisyonu çalışmaları da bu tarihe kadar ayrıntılı yürüyordu, o tarihten sonra biraz daha yine farklılaşarak yürümeye başladı.

Dünyada SMGM nasıldır? Ona baktığımızda da şöyle bir tablo karşımıza çıkıyor. UIA ülkesi 27 ülkede SMG sistemi var. Bunların 17'sinde SMG eğitimlerine katılım zorunludur. İspanya kesimi UIA adına üye ülkelerin SMG sistemlerinin birbirlerinin paylaşımına açık ve akredite hale getirilmesinin sağlanması için görevlendirilmişler, Ekim 2007'de Çin'de yapılan konsey toplantısında bu konu imza altına alınmıştır.

Mesleki bilgi ve pratiğin hızla gelişiyor olması ve uluslararası serbest hizmet dolaşımı, profesyonel mimarlar ve onların kuruluşları için SMG'yi bir gereklilik haline getirmiştir. 2001 yılında SMGM tüzüğünü kabul eden profesyonel kuruluşlar ve ACE üyeleri, kendi mimar üyeleri için halen kullanılmakta olan SMG programlarını tüm Avrupa'ya aynı seviyede taşımayı üstlenmişlerdir.

Tek tek ülkelere bakacak olursak, Kanada'da mimarların SMG yükümlülüğü vardır, alınan eğitimler ve sınav süreçleri sonucunda mesleği uygulama yetkisi verilmektedir. Sınav sonuçları doğrultusunda meslekten men uygulamaları Kanada'da yoğun olarak yaşanmaktadır.

Almanya'ya baktığımızda, Almanya'nın pek çok eyaletinde yılda 16 kredi karşılığında eğitim alınması zorunludur. Üç yıllık dönem içerisinde 48 eğitim alınma zorunluluğu var burada. Avustralya'ya baktığımız zaman, buranın da bazı eyaletlerinde yılda 20 saatlik eğitim alma zorunluluğu bulunmakta, diğerlerinde ise etik kurallara bağlanmaktadır.

İngiltere'de RIBA üyelerinin yılda 35 saat eğitim alması zorunludur. Bunun 19,5 saati RIBA tarafından tanımlanmış alanlardan alınmaktadır, 15,5 saati ise isteğe bağlı alanlardan seçilebilmektedir. Fransa'da yılda 20 saat eğitim alınması teşvik edilmektedir, zorunlu değil, ama teşvik edilmektedir burada da. Yasalarca mimarların kendilerini geliştirmeleri ve bilgilerini güncellemeleri konusunda sorumlu tutulmuşlardır. Ancak bir denetim ve ceza mekanizması yoktur, yeni düzenlemelerle meslek içi eğitimin zorunluluk süreci hızla ilerlemektedir.

Hırvatistan'da zorunluluk var, Çek Cumhuriyeti'nde yasalarca oda SMG eğitimi vermekle yükümlü tutulmuştur. Kredi tamamlama, devam ve başka koşullar belirtilmemesine ve denetim mekanizması olmamasına karşın, yasaya girmiş olması açısından önemli bir örnektir. Gördüğünüz gibi dünyanın önemli ülkelerinde SMG eğitimleri zorunlu tutuluyor, ama bizde bir arkadaşımızın açtığı dava sonucu maalesef yargı tarafından iptal edilmiştir.

SMG kapsamındaki etkinlik alanlarına baktığımızda, “yüz yüze eğitimler ve e-eğitimler”, “etkinlikler”, “süreli ve süresiz yayınlar”, “yerinde mimarlık programları” olmak üzere dört alanı görüyoruz. Bunlardan yüz yüze eğitimler, sertifikalı programlar, bilgilendirme eğitimleri ve kişisel eğitimler adı altında yapılıyor; bunun detaylarını anlatacağım biraz sonra. Etkinlikler adı altında da seminerler, paneller, sempozyumlar, malzeme tanıtımları, atölye çalışmaları, yarışmalar ve ödüller ve buna benzer alanlar var.

SMGM’nin yayın sayısı oldukça artmaya başladı. Burada kitaplar var, broşürler var, artı doktora ve yüksek lisans tezleri var, sanal yayınlar var; bunların da ayrıntılarını biraz sonra göreceğiz. Yerinde mimarlık programları: Bu da dünyadan örnekleri eşdeğer nitelikte, sürekli mesleki gelişime yönelik yerinde yerel mimarlık tanıtımı, teknik geziler, şantiye ziyaretleri şeklinde devam etmektedir.

Değerli katılımcılar, SMGM’nin görevlerine baktığımız zaman, bunları şöyle sıralayabiliriz:

- Kamu adına sorumluluk yüklenen meslek üyelerinin bireysel mesleki gelişimlerini sağlamaları için ortamlar oluşturmak;

  Meslek içi eğitimler, mesleki etkinlikler düzenlenmesinde aracılık etmek;

- Süreçleri izlemek ve belgelemek;

- Üyelerinin aldıkları eğitimleri ve etkinlikleri değerlendirmek amacıyla ölçme ve değerlendirme ilkelerini belirlemek;

- Süreçleri güncellemek ve geliştirmek, topluma açık biçimde duyurmak;

- Ayrıca eğitimlerin niteliğini güvence altına almak, eğitmenlerin ve etkinlik yürütücülerinin niteliklerinin yükseltilmesini sağlamak, eğitim etkinlik materyalinin niteliğinin gelişmesini sağlamak, eğitim etkinlik süreçlerinin niteliğini sürekli geliştirmek ve altyapının niteliğini artırmak;

- Uluslararası akran kurumlarla işbirliği gerçekleştirmek, kredilendirme ve değerlendirme kapsamına alınacak eğitim ve etkinlikler sunan ulusal ya da uluslararası akran kurumları belirlemek;

- Mesleki bilimsel araştırma konularının saptanmasını sağlamak, bu çalışmaların gerçekleşmesi için ortamlar sağlamak.

SMGM’nin organları: Yürütme kurulu var, 7 kişiden oluşmakta bu; başkan, sekreter ve Mimarlar Odası Yönetim Kurulu tarafından belirlenen 5 üyeyle birlikte 7 kişidir bunlar. Bilim Danışma Kurulu var, Yürütme Kuruluyla birlikte, yani 7 kişiyle birlikte 23 kişi Yürütme Kurulumuz. Ölçme Değerlendirme Kuru-

lumuz 3 kişi. Eğitim Değerlendirme Birimleri, bu da SMGM ve Mimarlar Odası şubelerinin kapsamında açılacak eğitimlerin içeriğinin ve eğitmenin niteliğinin değerlendirilmesi ve yürütme kuruluna her eğitim alan için rapor verilmesi amacıyla oluşturuluyor.

SMGM bu süreç içerisinde 12 tane değerlendirme alanı, bu 12 alanı kapsayacak şekilde de 80 dalda eğitim planlaması yaptı. Bu 12 alanı okumuyorum, burada gördükleriniz bunlar.

Şimdi SMGM bünyesinde eğitimlere gelince, yüz yüze eğitimler yoğun olarak gerçekleştirildi. Bunlar,

- Bilgilendirme eğitimleri,
- Yetkilendirme eğitimleri,
- Kişisel gelişim eğitimleri.

Yüz yüze eğitimler içerisinde bu üç ana dal var. Yerinde mimarlık programları ve e-eğitim alanında, e-eğitim 1 Ocak 2011'de yürürlüğe girdi ve odanın web sayfasından mimarların kullanımına sunuldu.

Eğitim sürelerine baktığımız zaman da, özellikle sertifikalı eğitimler, sürekli olan eğitimler, o açıdan burada bir saat sınırlaması var, öbür alanlardaki eğitimlerde bir saat sınırlaması mecburi değil, o eğitimin niteliğine, eğitimi veren kişinin yapısına göre, şubelerin konumuna göre sürekli değişkenlik göstermekte, ama sertifikalı eğitimlerde eğitim sürelerimiz standart hale getirildi. Bunlarda kamulaştırma bilirkişiliği 16 saat, kamulaştırma bilirkişiliğinin güncellemesi yapılıyor 6 saat, yapı denetimi 12 saat, yapı denetim güncelleme 6 saat, enerji etkin yapılar 18 saat, gayrimenkul değerleme uzmanlığı 105 saat, konut değerleme uzmanlığı ise 65 saat olarak gündeme geldi.

Şimdi bu eğitim sürelerini belirledik, sertifikaları vermeye başladık, ama bu yıl içerisinde şöyle bir sorunla karşı karşıya kaldık. Yapı denetim yapacak mimarlara sertifikayı, eski adıyla Bayındırlık ve İskân Bakanlıyla oda arasında varılan mutabakat sonucu, odanın eğitimlerine katılarak, eğitimleri başarıyla geçen mimarlara sertifika veriliyordu ve bu kişiler de yapı denetim işiyle uğraşabiliyorlardı, ama bu yılın ortalarında bakanlıktan gelen bir yazıyla böyle bir konunun gündemden bir anlamda kalktığı deklare edildi bize. Oysa yapı denetim son derece önemliydi, çok tartışılan bir konuydu, üstelik de bu sene Türkiye'de 81 ile yayılmıştı bu. Eğitimsiz insanların Türkiye'nin dört bir yanında bu işi yapması ne kadar doğruydu ya da bizden boşalan eksikliği bakanlık mı giderecekti? Bunun araştırmasına girdik, öyle bir şey de yoktu. Sadece 12 yıllık mesleği icra eden kişi bakanlığa başvurup belge alarak, o belgeyle yapı denetimini yapıyordu.

Yapı denetimin içerisinde Bayındırlıktan emekli olan, Karayollarından emekli olan veya devletin bir başka kurumundan emekli olan, yaşı geçkin, güncel konuları bilmeyen çoğu insanlar, çoğu meslektaşlarımız yer aldı. Bunun için eğitim çok önemliydi, ama bakanlık maalesef böyle bir uygulamayı Türkiye için çok gördü.

Şimdi bu noktada, Van'a geri dönmek istiyorum ben. Dün gittik, gördük; ne gördük? Çünkü yapı denetim tartışılıyor, ama bir meslek odasının eğitimi de elinden alınarak tartışılıyor. Binalar yıkılıyor, ama binaları kontrol edecek insanların eğitilmesi, güncel bilgilerin öğretilmesi, onların yetkin olup olmadığının araştırılması konusunda çaba sarf eden meslek odasının elinden bu eğitim alınıyor, onun için Van'a dönmek istiyorum ben şimdi.

Van depremiyle sarsıldık, can ve mal kayıpları yaşadık, üzüldük, ağladık, yardım topladık, acıları paylaşmaya çalıştık. Hemen depremi tartışmaya başladık. 6,6 mı, 7,2 mi? Kandilli 6,6, Amerika Birleşik Devletleri 7,2 dedi ve kendimizi 7,2'ye uyarladık, Kandilli de 6,6'nın gerekçelerini kendince bize anlatmaya çalıştı, ama inanan da olmadı buna. Ardından fay hatlarını konuşmaya başladık, bilim insanları, siyasiler, örgütlü ve örgütsüz gruplarla. Dediler ki, bu fay hattı yeni, bunu bilmiyoruz. Bilim adamları bu depremin farklı yanlarını anlattı, birbirlerine zıt tartışmaların arasında aklımızda kalan, depreme neden olan fay hattını yetkililerin bilmediği oldu.

Kandilli depremin şiddetini, yetkililer de fay hattının varlığını bilmiyorlardı. Deprem bölgesine dört bir yandan yardım yağmaya başladı, ama gördük ki deprem sonrası yardım organizasyonunu bilmiyoruz. Van depremini yönetecek afet yönetimini yapmamışız, çünkü afet yönetimini bilmiyoruz, aklımızda kalanlardan biri de bu oldu. Hemen ardından yüksek sesle bir açıklama geldi, yıkacağız? Neyi? Depreme dayanıksız yapıları yıkacağız. 1998 öncesi yapıları yıkacağız ve yıkacağımız yapıların sayısı 5 milyon adet.

Açıklamalar gösterdi ki, depremi de bilmiyoruz. Kurtuluşu yıkmakta arıyoruz, çünkü derdimiz depremin yıkıcılığını azaltmak için gereğini yapmak değil, depremi ranta nasıl çevirirız, aklımız hemen oraya endekslendi. Bu açıklamalardan da anladık ki, depreme dayanıklı yapılar nasıl yapılır bilmiyoruz. Yıkılan binaların suçunu inşaatlarda kullanılan dere çakılında aradılar. Oysa dere çakılıyla inşaatların yapıldığını, Van ve çevresinde yaşayan herkes görüyordu. Ancak dere çakılının nasıl kullanılacağına yönelik teknikleri bilmediklerinden hemen suçluyu buldular, suçlu çakıllardı.

Yapı denetim sistemini sorguladılar, sistemin iyi işlemediğini söylediler ve yapı denetim sistemini değiştireceklerini ilân ettiler. Bir kez daha ortaya çıktı ki, yapı denetimini bilmiyoruz. Yapı denetiminde kimlerin ne oranda sorumlu olduklarını bilmediklerini söyledi yetkililer. 1999 depreminde ölen ve yaralanan-

lar için açılan davalarda mahkemeler, bilirkişi raporlarına dayanarak verdikleri kararlarda yüzde 92 İmar Kanunu ve Yönetmeliği, yüzde 6 müteahhit, yüzde 2 projeyi yapanların sorumlu olduklarını gösteren çok sayıda karar verdiler. Sonuçta onca insanın ölümünün sorumlusu olarak da bir kişiye ceza verdiler. Ardından Deprem Yönetmeliğini değiştirdiler, konu kapandı. Ancak, İmar Kanununun ve Deprem Yönetmeliğinin suç olamayacağını bilmiyorduk, çünkü onları yapan ve onaylayan devletin yetkilileriydi.

Yine ortaya çıktı ki, yöresel malzemeyi kullanmasını bilmiyoruz. Köylerde yıkılan yapıların uygun yapılması konusunda neler yapılması gerektiğini bilmiyoruz. İlgililer köylülere yöresel malzemenin doğru kullanılmasını sağlamak için yapı denetiminin sınırlarını genişletmeleri gerekirken, yapı denetimini nüfusu 5000'in altında olan yerlerde devre dışı bırakarak, felakete ortam hazırlamayı yeğlediler ve bir deprem bize bir kez daha gösterdi ki, ne çok şeyi bilmiyoruz.

İkinci Van depremini gördük ve bu deprem bize gösterdi ki, binalarda hasar tespitini bilmiyoruz. Tespit yapanlar, hasarlı, oturulabilir dediler. Köylüler itiraz etti, ama bir şey değişmedi, devletin yetkilileri Van'da enerji boşalmıştır, Van artık güvenli yerdir, dediler ve insanlar hasarlı yapılara yerleştiler. Sonra 5,6'lık deprem, sonuç 40 yurttaşımız daha öldü. Afet mi, cinayet mi bilemedik. Belki bilirkişiler ve yargı mensupları bilecek, izleyeceğiz ve göreceğiz.

Bütün bunlar olurken, bilimde ve teknolojilerde, yapım teknikleri, yapı malzemeleri alanında yaşananlar, değişimler olağanüstü. Biz bilmiyoruz, ama gelişmeler bizi beklemiyor, makas her geçen gün daha da açılıyor. İstanbul'da Kartal'da dünyanın en büyük Adliye Sarayını, Çağlayan'da da Avrupa'nın en büyük Adliye Sarayını yaptık. Çağlayan hizmete girdi, Kartal da bitmek üzere. Çağlayan Adliye Sarayı 343 bin metrekare, günlük insan sirkülasyonu 150 bin kişi. Birçok şehrimizin nüfusundan fazla insan bir binanın içinde, ama bu devasa bina kullanıma açılırken mahkûm arabasının kapıdan geçemediğini gördüler, çünkü yükseklik iyi hesaplanmamıştı. Mimari ve tesisat projeleri arasındaki uyum sağlanmamıştı. Devasa yapıları yapıyoruz, ama sorunsuz bina yapamıyoruz.

Acaba nedeni sürekli gelişimden uzak durmak mı, bilgiden ve bilimden uzak durmak mı? Yapı sektöründeki olağanüstü değişme ve gelişmelere paralel olarak yasalarda ve yönetmeliklerde yapılan değişiklikler de olağanüstü. Ticaret Kanunu tamamen değişti, 2012'de yürürlüğe girecek yeni Ticaret Kanunu ve bütün yaşantımızı değiştiren bir yeni yapılanma var. Hukuk Muhakemeleri Kanunu iptal edildi, yerine 1 Eylül'de yürürlüğe giren yeni Hukuk Muhakemeleri Kanunu sokuldu. Yeni kanunla, yine hukuk alanımızdaki çok şey değişti. Kamu İhale Kanunu her gün değişiyor, özel kurumların özerkliği kaldırılıyor. Sermaye Piyasası Kurulu özerkti, Sermaye Piyasası Kuruluna artık hükümet atama yapıyor ve Başbakanlığa bağlandı. Bilimler Akademisi, özerkliği vardı

kaldırıldı, artık birilerine bağlanarak oraya insanlar atanacak; dolayısıyla buraların da içi boşaltılmaya başlandı.

Enerji Kanunu çıkartıldı, 2007'de enerji verimliliğiyle ilgili kanun çıkarıldı ve yürürlüğe sokulmak istendi. Bu yılın başında enerji alanıyla ilgili ruhsat alan binalara belediyelerin belge verme gerekliliğini kanun yazmıştı, ama belediyelerimiz nasıl ruhsat verileceğini bilmiyorlardı, eğitilmemişlerdi, belediyelerdeki arkadaşlarımız eğitimini görmemişlerdi bunun. Bunun çözümünü de taahhütname alarak çözmeye başladılar. İleride ben bu binanın Enerji Kanununa uygun olarak yapacağıma dair taahhütname veriyorum dediler, bu konuyu da böyle geçtiler. Ne zaman olacak, o çıkan kanunun gerekleri ne zaman yapılacak, bilmiyoruz şu anda. Bildiğimiz sadece taahhütnameyle artık inşaat ruhsatlarının alınabilir olması.

Gayrimenkul değerleme alanı oldukça hızla yükselen bir alan olmaya başladı, çünkü ülkemizde artık gayrimenkul yatırım ortaklıkları ülkeyi yönetmeye başladı. Hepimizin cebindeki üç kuruşa göz dikti bunlar ve o üç kuruşlarla olağanüstü büyük gayrimenkul yatırım ortaklıkları kurdular, İstanbul'da devasa binalar yapıyorlar. Bizim paralarımızla, bizim küçük küçük paralarımızla onlar onu yapıyorlar ve değerlemenin esaslarını değiştirdiler. Şimdi konut alacak gücünüz yoksa konuttan metrekare alın demeye başladılar, ilginç bir noktaya geldik.

Yangın Yönetmeliği, Sığınak Yönetmeliği, Yüksek Yapılar Yönetmeliği değiştirildi. Her gün bir yenisi eklenen kanun hükmünde kararnamelerle bakanlıklar değiştirildi, örgütlenme ve yetkilendirme şemaları değiştirildi.

Değerli katılımcılar Tapu Kanunu değiştirildi. Hepimizin var olan üç-beş metrekarelik yerleri devlet güvencesindeydi, şimdi devlet güvencesinde olan Tapu Kanunu değiştirildi. Nereye varacağının şu anda bilmiyoruz, ama bu alan artık bizim o üç-beş metrekare olan yerlerimize de birilerinin göz diktiğini gösteriyor. Yarın buralarda mimarlar proje yaparken kimlerden, nasıl izin alacaklar, nasıl yetki alacaklar, nasıl vekâlet alacaklar ve kimin izniyle nasıl proje çizecekler? Şu anda ciddi karmaşalar var. Buna paralel olarak da, Kat Mülkiyeti Kanunu değiştirildi.

Kentsel dönüşümlerde çok şeyin değişeceğini biliyoruz. İzmir pilot bölge ilan edildi kentsel dönüşümde, 552 dönümlük bir alana hastane bölgesi kurma kararı aldılar, 1450 yataklı, içinde 5-6 tane ünitesi olan bir hastane grubu yapıyorlar. Adı hastane grubu, ama yanında otelleri, alışveriş merkezleri, eğlence merkezleri olmak üzere 552 dönümlük kentsel dönüşüm alanına bu projeyi gerçekleştirmek için tekliflerini aldılar. Kimden aldılar? Uluslararası kuruluşlardan 10 tane teklif aldılar, içlerinde Arapların yoğun olarak bulunduğu, İtalyanların bulunduğu, Fransızların bulunduğu ve Türklerin konsorsiyum yaptığı

10 tane firmadan teklif aldılar. Şimdi o teklif değerlendiriliyor ve yürürlüğe sokacaklar bunu.

Böylesine devasa bir projenin acaba mimarisini kim yapacak? Düşünmeye başladık, herhalde bu 10 devasa kuruluş kendi mimarlarını kendisi de belirlemiştir, belki de Türkiye'nin mimarları olmayacaktır bunlar ya da Türkiye'deki mimarlara imza attıracaklar sadece, uluslararası alandaki mimarlar bu bizim ülkemizde, bizim toprağımızda yapılacak devasa projenin bedelini onlar alıp ülkelerine götürecekler, biz de onların taşeronluğunu yapacağız.

Mesleğimizle ilgili yeni değişikliklerin olduğunu sürekli görüyoruz. Her gün olağanüstü şeyler değişiyor. Şimdi büyük çoğunluk nelerin değiştiğini bilmiyor, biz de bilmiyoruz. Ben ülkemizde değişen yasaların hangi boyutta olduğunu artık izleyemez durumdayım, başka arkadaşlarım da izleyemez durumda. Türkiye'deki mimarların yüzde 95'i, Türkiye'de değişen, mimarlığı ilgilendiren yasalarla ilgili neler olup bittiğini bilmiyor, bilmesine de imkân yok zaten. Çünkü insanların bunları takip edecek ne zamanları, ne olanakları ne de istekleri var; en önemli yan bu değerli arkadaşlarım, ne de istekleri var. İsteksizleştirdiler bizleri, çünkü böyle bir noktaya doğru gittik.

İstiyorlar ki, bütün bu değişikliklerden biz habersiz olalım, biz bunları öğrenmeyelim, biz bunları bilmeyelim, birileri bunları alsın götürsün, biz de onlara aferin ne güzel şeyler yapmışsınız diyelim. "Bilmiyoruz"ları çoğalttıkça çoğaltabiliriz ve her karşılaştığımız bilmiyoruz konusu, ne kadar da çok şeyi bilmediğimizi anlamamıza neden oluyor. Bakın arife günü bir televizyon kanalında yayınlanan programda, sunucu elinde mikrofon Kayseri caddelerinde dolaşıyor ve önüne çıkana bir soru soruyor. Yılda kaç hafta var? İçlerinde üniversite mezunu olanlar, üniversitede okuyanlar, üniversiteye girmek içini hazırlık yapan lise öğrencileri de olmak üzere 100 kişiden 23 kişi bu soruya doğru cevap veriyor, çok hazin bir tablo değil mi? 100 kişiden 23 kişi yılda kaç hafta olduğunu bilebiliyor, gerisi bilmiyor ve şöyle cevaplar da var: "Ne kadar çok zor bir soru bu." "Vallahi hazırlanmadım ben bana sormayın bunu." Durumumuz bu.

Şimdi bunları gördüğümüz zaman SMGM'nin ne kadar da önemli olduğu ve Mimarlar Odasının ne kadar da iyi bir şey yaptığını dönüp dönüp tekrarlamamız gerek diye düşünüyorum. SMGM'ye dört elle sarılmamız gerekir diye düşünüyorum, çünkü mimarların eksiklerini gidermeye gayret gösterecek, karşılıklı bilgilerimizi paylaşacak, karşılıklı yardımlaşacak, bunun olanaklarını sağlayacak tek organımızın Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi ve bu alanda bize hizmet sunan değerli eğitmenlerimizin olduğunun altını çizmek istiyorum.

Şimdi dönüyorum tekrar SMGM'ye. Çok hızlanıyorum arkadaşlar. Peki, bunu da geçeyim ben o zaman. Bu SMGM'den yapılan eğitimlerden bir görüntü arkadaşlar. Sertifikalı eğitim programlarıyla ilgili bu sene değerli arkadaşlar,

Van'da, İstanbul'da, Samsun'da, Antalya'da, Ankara'da, Bursa'da, İzmir'de kamulaştırma bilirkişiliği eğitimleri yapıldı. Yapı denetimiyle ilgili İzmir, İstanbul, Malatya, Ankara'da ve Samsun'da yapıldı. Gaziantep'te gayrimenkul değerlemeyle ilgili eğitim yapıldı.

Enerji kimlik belgesi uzmanlığıyla ilgili Adana, Ankara, Balıkesir, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, İstanbul, Kayseri, Kocaeli, Muğla, Samsun ve Van'da eğitim yapıldı.

Şimdi tabi en önemli noktalardan biri hepinizin de belki merak ettiği, bu kadar önem verdiğimiz, altını bu kadar çizdiğimiz sertifikalı eğitimlere kaç kişi katılmış? Bu alandaki şimdiye kadar, yani bu toplantının yapıldığı ana kadar 539 kişi sertifikalı eğitimleri katıldı, 25 tane eğitim de yılsonuna kadar planlandı. Toplam 1100 civarında bir mimar grubunun sertifika alacağını tahmin ediyoruz.

Bu yıl için en önemli olanlardan biri e-eğitimlere başladık. Bunlardan mimarlık proje yönetimi temel eğitimi, özürlüler için yapılı çevrede ulaşılabilirlik, kültürel ve doğal değerlerin korunması, yapı tasarımında deprem faktörü, kültürel ve doğal değerlerin korunması, prefabrik betonarme yapım sistemleriyle tasarım, proje yönetimi temel eğitimi, yine kültürel değerler, özürlüler için eğitim, mekân ve imar planlanma ve Akdeniz Üniversitesinin orada Sevgili Cengiz Hocamın bir binasının tanıtımıyla ilgili eğitimleri gerçekleştirdik. Bunlar yılsonuna kadar yaklaşık 5-6 tane daha olmak üzere muhtemelen 17-18'i bulacak; e-eğitimde de yılbaşından bu yana 880 arkadaşımız şifre alarak eğitimlere katılmış durumda.

Yani 2011 yılında toplam 2500 civarında arkadaşımızın Sürekli Mesleki Gelişim Merkezinden eğitim alacağının hesabını yapıyoruz. Bu sayı yetersiz, ama önemli bir sayı, çünkü eğitim alanında artık bir zorunluluk yok, tamamen gönüllülüğe dayanan bir eğitim, bunun daha da gelişeceğini umuyorum.

Yerinde mimarlıkları yaptık, bunlarla ilgili kitaplarımız ve broşürlerimiz yayınlandı. Ayrıca *Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı*, *Tespit Davaları ve Tespit Raporları*, *Çalıştay Raporu*, *Kamulaştırma ve Uygulamaları* adlı kitaplarımız çıktı.

Teşekkür ediyorum hepinize, sabırla dinlediğiniz için, sağ olun.

Oturum Başkanı

Ali Bey güzel sunum için teşekkür ederiz. Şimdi şöyle bir plan yaptık aslında, çok kısaca Kamuran Beyin birtakım eklemeleri olacak, benden söz istedi, ondan sonra soru-cevaplara geçeceğiz ve karşılıklı devam edeceğiz. Buyurun Kamuran Bey.

Kamuran SAMİ

Teşekkürler sayın başkan. Ben de bir önceki arkadaşım gibi hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Tabii ki Ali Beyin konuşmalarına baktığımızda hepimizin oturup düşünmesi gerekir. Ali Bey SMGM'nin şu ana kadar olan ve olması gerekenlerin hikâyesini anlattı, ama Van depremini de işin içine koyunca, bir de bir eğitim kurultayında tartışıyoruz, ama bir şeyi hiç tartışmadık. İnsan bu olguların neresindedir? İnsan odaklı bir kültürden geliyor muyuz, yoksa kol kırılır yen içinde mi kalır? Bizim oturup bununla birlikte, demokrasi kültürümüzü de tartışmamız gerekir. Çünkü insanın geleceğini tartışıyoruz, insanı tartışıyoruz, ama bir sonuca varmıyoruz.

Tabii ki Mimarlar Odası bu ülkenin gerçeği içinde çok doğru şeyler yapıyor. İnsanların çoğu bir özveriyle çalışıyor. SMGM de bu özverin bir sonucudur, birtakım eğitimler düzenliyor ve eksik kalan bilgileri telafi edebilmek için e-eğitim programlarını ortaya koydu. İyi midir, kötü müdür? Tabii ki bu tartışılır. Eksik olan bir kültürü telafi etmek için can pare çalışıyor Mimarlar Odası. Eminim ki bundan sonra gelen insanlar da bu şekilde tartışıyor, ama o zaman sorun nerede? Örneğin e-eğitime başvuranların, şifre alanların sayısı 830, ama eğitime devam edenlerin sayısı 114. O zaman sorun üniversite eğitiminde mi, yoksa suç unsuru olarak kabul edilen taşra üniversiteleri mi? Çünkü taşra üniversitelerini ben veya sizler kurmadı, siyasi bir erk oturup karar verdi.

O zaman niye birbirimizi suçluyoruz? Oturup bunu tartışmamız gerekir. Bu sorunların yumağı içinde, bu sorunların örüntüsü içinde son 20 yıl içinde 10 kere imar affının çıktığını niye söylemiyoruz? O zaman bütün sorunlar mimarlar üzerinde mi odaklanmalı? Tabii ki değil, ama bu toplumun kültürel antropolojisinde öğretilen bir değer var. Hepimiz çocuklarımıza demiyor muyuz, aman oğlum, aman kızım uyanık ol! İşte bu uyanık olmanın sonucu ranta odaklandığında Van gibi felaketler gelir.

Biz günahlarımızı bir gelin süsler gibi süsleme konusunda uzman bir kültüre sahibiz. Van'daki binaların çoğunun Amerikan buluşu olan alüminyum kaplamayla kapladığımızı biliyor muyuz? Çoğumuz bunu bilmiyoruz. O binaların çoğu yerle bir oldu. Çünkü bizde bir devlet geleneği yok, var da, ama siyasi merkezi hükümetlerin geleneği haline geliyor. Eğer bu ülkenin tarihinden beri süregelen, o insani değerler bir devlet politikası olarak sürdürülebilmiş olsaydı, belki bu sorunların çoğunu da konuşmuyor olacaktır.

Örneğin 2012'de Ali Bey de burada sabahleyin bahsetti, işte özürlülere bu salona giremiyor, ama bütün devlet kamu ve kuruluşlarının 2012'de ortopedik sorunları olan ve şu veya bu şekilde fiziki sorunları olanlar için bütün binalarını ona göre düzenlemesi gerekmiyor muydu? İşte 2012'ye burada bir buçuk ay var. Biz hep ayakta kalan bireyleri çok seviyoruz, özürlüleri seven bir toplumsal kültüre sahip değiliz. Çünkü güçlüyü seviyoruz, güçlüyü sevdiğimiz için de

bilgiye soğuk bakıyoruz. Soğuk bakmanın ispatı da e-eğitimdeki derslere giren 114 sayısının var olduğudur.

Yine hep üniversitelere taşladık, ettik. O zaman biz vatandaş olarak dile getirdiğimiz bu sorunlara reaksiyon gösterebildik mi? Amerikalı bir yönetmenin, Simoneau isimli yönetmenin bir filmi var, "Kalbimi Oraya Gömün"; Kızılderililerin yok edilişini anlatır. Filmin ilk karelerinde film kahramanının bir özdeyişi var "Uzakta olmak kolay ve güvenlidir." Lütfen taşra üniversitelerini eleştirdiğimizde bu gerçeği unutmayınız.

Onun için başka ne söyleyebiliyorum? Yani o zaman bazı şeyler için oturup ağlamamıza, feryat etmemize gerek yok. Mademki 1999 depreminde ders alamadıysak, oradaki ölülerimizin sayısını net bilmiyorsak, bari Van depremi bizim için bir ders olsun, gerçeğimizi bilelim. Çünkü Hasan Hüseyin'in, şairin *Koçero* isimli kitabında şöyle bir iki mısra var: *"Ölmek o kadar kolay ki utanıyorum / Yaşamak o kadar zor ki utanıyorum."*

Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Oturum Başkanı

Kamuran Bey teşekkür ederiz. Şimdi isterseniz soru-cevap kısmına geçelim. Aslında yoğun bir soru-cevap olacak diye tahmin ediyorum, çünkü konu ilginç ve çok boyutlu. Herhalde Nejat Bey sizin bir sözünüz olacak.

Turhan Nejat ARAL

Ben izninizle önce değerli katılımcıları saygıyla selamlıyorum. Çok ünlü iki değerli hatipten sonra konuşmak bana düştü, talihsiz bir durum. Benim çok kısa bir ricam var sizlerden, sizleri aydınlatmak filan benim haddim de değil. Sürekli Mesleki Gelişim Merkezine yönelik öneri ve eleştirilerinizi rica ediyoruz, benim payıma düşen onları not almak ve mümkünse gereğini yapmaktan ibaret. Şimdiden teşekkür ediyorum, soru ve eleştirilerinizi bekliyoruz.

Oturum Başkanı

Nejat Bey de günün en kısa sunumunu yaptı, teşekkür ederim kendisine. Evet, şimdi gerçekten Nejat Beyin dediği gibi soru-cevapları alalım. Ben sırayla söz vereyim, buyurun efendim sizden başlayalım isterseniz. Ad soyadı ve kendinizi tanıtırsanız kısaca…

Gülen ÇAĞDAŞ

Nejat Hocamız bizden soru ve eleştiri bekliyor, onu kırmamak için söz aldım. Bir kere öncelikle teşekkür ederim bütün sunuş yapan arkadaşlara. Öncelikle bir sorum var veya eleştiri olarak da alabilirsiniz.

Ben sürekli mesleği gelişime gerçekten inanıyorum, bu eğitime çok inanıyorum. Ancak bunun uygulandığı dönemdeki sıkıntıları da gördüm. Bir örnek vererek açıklamak istiyorum, yani genel olarak konuşmaktan öte. Ulaşım Kongresinde Bilim Kurulu üyesiydim. Sunuş için gittiğimde, bankoda kayıtlar yapılıyor, işte herkes geldi kayıt yaptırdı, bir baktım gayet güzel kalabalık olacak. Kayıtlar yapıldı, bir süre sonra, aradan sonra ortalıkta kimse kalmadı. Böyle bir uygulama oldu, o kongreye denk geldi. Bilemiyorum, genellemek istemiyorum.

Şöyle bir sorum olacak Ali Ekinci Beye: e-Eğitimden söz ettiniz, bilgisayar destekli tasarım konusunda uzmanlık alanım olduğu için merakımı cezp etti, e-eğitim kapsamında –o sayfaya da girip bakmadım açıkçası, belki bu benim eksiğim– nasıl bir yol izleniyor? Sadece bir şifre alıp oraya yerleştirilmiş dijital ortamda ya da sayısal ortamdaki birtakım yayınlara mı ulaşılıyor, sizin sanal yayın dediğiniz, ama aslında öyle denilmemesi gereken –bağışlayın lütfen– dijital ortamda yayın ya da sayısal ortamda yayın ya da web sayfasında sunulan yayınlar gibi belki ifade edilse daha mı iyi anlaşılır diye düşünüyorum.

Oradaki yayınlar mı sadece e-eğitimi ifade ediyor? Yok, e-eğitim aslında çok geniş kapsamlı bir şey. Yani bunun çeşitli ortamlarda uygulamalarını hem yaptık, hem üniversitede denedik, ulusal veya uluslararası eğitim süreçlerinde de denedik ve yurtdışında da görüyoruz, e-kampus terimleri var. Bu anlamda e-eğitim olarak verilen eğitim nasıl bir eğitim sistemi, nasıl bir sistematiği var? Onu biraz açıklayabilirseniz seviniriz. Teşekkür ederim.

Kubilay ÖNAL

Bir değerlendirmeyle başlayayım, ama bunun yararlı yanları da var tabii, ben de buradan yola çıkarak, Afet Komitesi üyesi olarak birden bir davranış göstermeye gerek duydum; hem de Van depremi olduktan sonra en çok sıkıntı çektiğimiz şeyi de size sunmak istiyorum. Biz bütün Afet Komitesi olarak, 4-5 yıldır yürüttüğümüz çabalar içinde en önemli noktalardan biri de, mimarlara yönelik Afet Yönetim Sertifikasyonu Programı üretmekti. Biz bunu bir türü beceremedik, daha doğrusu sistemi kurduk, ama altını dolduracak ve Sürekli Merkezi Gelişim Merkeziyle paylaşacak bir ortam yaratamadık. Bunun içinden tabii ki mimar tasarımında deprem faktörü gibi benzeri programlar var, ama sonuçta bütünsel bir program olarak, yani bugün için, Van için gereksindiğimiz ki, bugün böyle bir gereksinimiz var, afet sırasında afet yönetim sisteminin bir parçası haline gelebilen mimari kadroların oluşmasıydı buradaki amaç.

Dolayısıyla şimdi tam da gündemidir, madem Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi afet konusunu açtı, dolayısıyla burada ana görev, bana göre, bu mimarlara yönelik Afet Yönetim Sertifikasyonu Programının inşasına bir an önce başlamamız gereğidir. Bizim bu konuda artık bekleyecek zamanımız yoktur, bir kere bunu hatırlatmak istiyorum.

İkincisi, tabii afet meselesini burada Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi bağlamında değerlendiriyoruz, ama afet meselesinin bir başka boyutu da eğitim programları içindeki afet olgusudur. Bunun üzerine çok uzun konuşmayacağım, ama bu konu da ayrı bir gündem olarak mutlaka önümüzdeki programların içinde yer almalıdır. Mimarlık eğitimindeki afet faktörü, "afet" deyince deprem değil afet, onu da hani bir dipnot olarak söyleyeyim. Bunu da yaşadığımız her şey, buna hazır timlerimiz, görevlerimiz olsun artık. Birincisi bu, bunu bir soru olmaktan öte bir görev olarak hatırlatmak istiyorum.

Yapmak istediğim bir hatırlatma daha var: Sürekli Mesleki Gelişim Merkezinin kendi çalışma anlayışını, sanırım yine bizim standart alışkanlığımız olduğu üzere, bir eleştirme değil bu, bir değerlendirme olarak alın, ama sanırım bir eğitim programları çerçevesine oturtmuş durumda, belki mecburiyetten. Aslında sürekli mesleki gelişim bir tür eğitim programları bütünü değil. Sürekli mesleki gelişim sistemi bir denetim veya referans sisteminin parçası, dolayısıyla mesleğe kabulü konuştuktan sonra, sağlayacak en büyük araçlardan bir tanesi.

Dolayısıyla eğer bu bütünlükte Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi sürdürülecekse, bu bütünlükte bir, ya referans sisteminin, ya denetim sisteminin bir parçası olabilecek bir mekanizmanın içinde olduğu bilincini artırmalıdır kanımca. Bu mevcut dava sürecinin tıkanıklığının üstüne gitmek anlamına da gelir başka yanıyla. Bu anlamda en önemli araç da sertifikasyon programlarının çoğaltılmasıdır. Bunun için sadece yasal yetkiyi beklememeliyiz bana göre ve afet örneğinde olduğu gibi sertifikasyon programının çoğaltılması çabalarımızı artırmalıyız, diye düşünüyorum.

Oturum Başkanı

Kubilay Beye teşekkür ederim. Salonun bu tarafına bakayım, başka soru sormak isteyen var mı? Buyurun Metin Bey.

Metin KARADAĞ

Daha önceki SMGM Bilim Danışma Kurulunda da dile getirdim, ama buradaki sunumlarda da görünce, bir de tekrar edilince tekrar paylaşmak istiyorum izninizle.

Mimarlar Odası üyesi olan her bir üyenin kendi mail adresi var. Bu mail adresini zaman zaman ya da sık sık açarlar. İşte Metin Karadağ oraya girdiğimde ben kendi maillerime bakarım, aynı zamanda SMGM'den gelen bilgileri de orada görmem gerekir, yani aynı şey üzerinden. Buna ayrıca SMGM konusunda ayrı bir şifre ile gözden ırak gönülden ırak bir konuma getirmenin, SMGM konusunda farklı bir şifreyle konuyu uzaklaştırmanın gereği yoktur. Bu teknik konu, aynı zamanda uygulama bakımından da sorunlara yol açtığı için, kesin-

likle farklı şifreyle girilmesi gereken bir konu değil, normal üyenin adresi üzerinden girilebilecek bir hale getirilmesi gerekir.

Sayıları gördük, 880'e 110, yani bunu 34 bin, 35 bin neyse üye sayısında her bir üyeye anında ulaşabileceği, her üyenin rahatça ulaşabileceği, dolaylı kanallardan gitmeden ulaşabileceği durumda olması gerekir diye dile getiriyorum. Bu teknik bir konu, ama vurgulamak için söyledim.

Oturum Başkanı

Metin Bey teşekkür ederiz. Buyurun, başka soru sormak isteyen? Buyurun, buraya alalım.

Ayşe ÖZTÜRK

Birincisi, mimarlıkta profesyonel uygulamayla eğitimi buluşturmaya çalışıyoruz, çok güzel, doğru. İkincisi, üniversitedeki eğitimi zorla alıyoruz, çünkü diplomaya ihtiyacımız var. Onun dışındaki bir yerden eğitim alabilme alışkanlığımız yok.

Şimdi sorum: Bu alışkanlığı sağlayabilmek için acaba mümkün müdür hiç bilmiyorum, odanın verdiği kursların, derslerin, eğitimlerin bazıları üniversitelerin bölümlerinde seçme ders kategorisinde değerlendirilip, öğrenciler yönlendirilebilir mi? Eğitim hayatında odaya gidip, oradan eğitim alabileceği düşüncesi, o aşamada kendilerine aşılanabilir mi? Yüksek lisans da buna dahil ki, mezun olduğunda tekrar gidip oraya eğitim alma alışkanlığı acaba olur mu onlarda? Teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederiz. Şimdi sırayla Cengiz Bey ve Bülend Bey söz istedi. Önce Cengiz Bey, buyurun.

Cengiz BEKTAŞ

Daha önce dile getirdim, sanki bunu sadece mimarlık dalının konusu gibi ele almamız doğru değil. Ben sendika başkanlığı da yaptım, bir gün bir çağrı aldım, Alman İşçi Sendikaları eğitimin yaşam boyu nasıl yapılacağına dair önemli bir çalışma yapmışlardı, o çalışmaya katkıda bulunmaya çağrıldık. Yani bugün bütün dalların buna zorunluluğu var, bu çok önemli.

İkincisi, bir şeyi unutuyoruz. Urfa'ya çağrıldım Göbekli Tepe 15 metre ileride, 85 kayıtlı üyemiz var, 65 tanesi gelmişti, çünkü kredi alacaklardı ve ilk defa o 65 kişi de benimle geldi Göbekli Tepe'ye, kimse gidip görmemişti. Yani bu sırf, çok da sağlıklı olmadığını bildiğimiz bir üyenin açtığı bir davayla yenik duruma düşmek olmamalıydı; ama olabilir, atlanmıştır, şudur budur, ama yeni bir yol bulunmalı hemen, bu çok önemli.

Metin'in söylediği gibi bir çalışma, ayrıca daha başka dallar… Bunu kesinlikle yapabilmemiz gerekiyor. Çünkü bu göz ardı edilebilecek bir şey değil. Ben her zaman söylüyorum, kızdırıyorum, biz mimarlık yapmayı yeni yeni öğreniyoruz. Yani yapmadık çünkü daha önce, ancak mübadeleden, asıl yapıcıları yolladığımız zaman buradan, biz mimarlık yapısı yapmayı öğrenmeye başladık. Sedad Hakkı'nın asistanı Belçika'da 10 yıl mimarlık yaptıktan sonra, Cengiz ben mimarlığı yeni öğreniyorum diyebiliyordu. Bunu da unutmayalım.

Çok önemli bir başka nokta, bunu burada dile getireceğim, beni bağışlasın herkes. Dokuz Eylül Üniversitesi niçin kentten ayrı bir yerde mimarlık fakültesi kuruyor ve oraya gidiyor diye çırpındığım zaman, öğrenciler dediler ki, ağzımızdan aldınız, biz bunu size söyletmek istiyorduk, çünkü biz anlatamıyoruz… O akşam bir ara rektör kulağıma eğildi, biliyor musunuz dedi öğretim görevlileri bunu istiyor.

Şimdi burada niye yok Dokuz Eylül Üniversitesinin öğrencileri? Var bir grup biliyorum, ama İzmir'deki mimar sayısını ve mimarlık öğrencileri sayısını düşünün, bu kalabalık yakışır mı İzmir'e? Yani bunu bir şekilde çözmemiz gerekiyor, böyle rastgele tartışılacak bir konu bile değil. Yani çok uzun uzun anlattı Ali, ama gerçekten bir an önce yaşam boyu eğitim, üniversitelerin de toplumun içinde, en azında birtakım kurumlarıyla yaygın eğitime katkılarının sağlanması gibi konulara kadar genişletilebilecek bir şeylerin yapılması gerekiyor. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkürler Cengiz Bey. Bülend Bey Buyurun.

Bülend TUNA

Bu görüşleri büyük ölçüde paylaşıyorum arkadaşlarla, ama kurultay kayıtlarına da geçmesi ve burada katılımcıların da bilmesi açısından kısaca tekrar etmekte fayda görüyorum, Sürekli Mesleki Gelişim Merkezinin çalışmalarına katkı anlamında.

Birincisi, Kubilay Bey de değindi, sürekli mesleki gelişim sadece eğitim ve etkinliklere dayalı olarak yapılacak olan bir uygulama değildir. Böyle anlaşılması bir talihsizliktir ve bunun aşılması gerekir. 2009 yılındaki yönergede de, Mimarlar Odası'nın sürekli mesleki gelişimle ilgili yönergesinde de, sürekli mesleki gelişimin çok değişik alanlardaki kriterlerini açmaya çalışmıştık. Yarışmalara katılmak, yazı yazmak vb… Onlar orada duruyor, tekrar etmek istemiyorum. Ama sürekli mesleki gelişimle ilgili performansların ölçülmesi, kayda geçirilmesi ve sürekli olarak hatırlatılması, gündemde tutulması gerekir; bu konuda ısrar edilmesi gerekir. Yoksa sadece eğitim ve etkinliklere katılımla sınırlı kalınması, bir tür dışlaştırmayı ve tekrar tekrar kısır bir tartışmayı beraberinde getiriyor.

İkincisi, eğitim ve etkinliklere katılmakta bir düşüş oldu, bunu görüyoruz, ama etkinliklere katılıyorlar. Niye katılıyorlar? Çünkü o konuya ilgi duyuyorlar, ama etkinliklere katıldıkları zaman da kayıt yapma zorunluluğunu hissetmiyorlar. Bunun hatırlatılması ve ısrar edilmesi önemli, bunu da not etmek istiyorum.

Mimarlar Odası'na yapılan en önemli eleştirilerden birini hatırlatmak isterim: "Mimarlar Odası bir eğitim kurumu değildir, eğitim yapmamalıdır" deniyordu. Biz sadece eğitim yapan bir kurum değiliz, sürekli mesleki gelişim kapsamında eğitim yapan kurumları da akredite eden bir kurumuz. Üniversitelerdeki, doğal olarak onların yaptığı sürekli mesleki gelişim anlamındaki eğitimleri zaten kabul ediyoruz, ama başka kurumlarla da benzer araştırma süreçlerine girmemiz gerekir, bunu da tekrar hatırlatmak istiyorum.

Sürekli mesleki gelişim ve kurultaylarda dile getirilen diğer süreçler, hepsi "eski köye yeni âdet"lerdir. Eskiden beri uygulandığı şekliyle 4 yılda yetki alınıp, o yetkinin ömür boyu tepe tepe kullanılması üzerine oluşan bir alışkanlığın yıkılması kapsamında getirilmiş düzenlemelerdir ve dolayısıyla bunlar kolay kabul edilmemektedir. Tamam, bunu anlayabiliyoruz; ama konu üzerinde yeni mezunlarla ya da öğrencilerle beraber tartıştığımızda, bu konunun eninde sonunda zorunlu olarak geleceğinin gösterilmesi, vurgulanması gerekiyor.

Bunun niye altını çiziyorum? Özellikle *Mimarlık Hizmetlerinde Temel Kavramlar* gibi önemli bir çalışmamız vardı, bu zorunlu bir eğitimdi de, zorunluluk kalkınca o eğitim de kalktı. Fakat bu eğitimin bir kitabı vardı ve biz bu kitabı yeni kayıt olan mimarlara ücretsiz olarak veriyorduk. Kitabın içindeki bilgilerin mesleğe yeni başlayanlar için önemini hatırlatıyor, bunun yanı sıra kitabın Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi'nin bir çalışması olduğunu ve önümüzdeki süreçte sürekli mesleki gelişimin bir şekilde hayata geçeceğini vurguluyorduk. Bu uygulamaya devam edilmesi, o kitabın güncellenmesi, yeni bilgilerle, yeni mevzuat değişiklikleriyle beraber geliştirilmesi ve yeni üyelere dağıtılması gerektiğini hatırlatmak isterim.

E-eğitim konusunda yeni bir çalışma yapılıyor, onun başarılı olmasını yürekten diliyoruz. Hazırlık sürecinde dünya örneklerini de izledik ve nasıl yapıldıklarını öğrenmeye çalışmıştık. Burada bu eğitime katılanların, eğitimi nasıl gördüklerine dair geri dönüşlerimizin olması lazım; ne kadar başarılıyız ya da nelerde eksiğimiz var? Bunların ölçülmesi için Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi, özellikle şifre alanlarla, e-eğitimlere girenlerle görüşmelidir; niye geri dönmüş, niye beceremeyip sonuna kadar, niye sıkılmış ya da bitirdiyse de ne aldı, ne bekliyordu, ne umdu, ne buldu? Bunları öğrenmemiz önümüzdeki süreçte kendimizi gözden geçirmemiz açısından önemlidir diye düşünüyorum.

Bir konuya daha değinmek istiyorum: Sürekli mesleki gelişim alanında zorunluluk kalktı, ancak zorunluluğun kaldırılması bu söyleyeceğim konuda bir

engel oluşturmuyor. Biz Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi olarak, Mimarlar Odası'nın personelinin ve Mimarlar Odası yöneticilerinin farklı anlamlarda eğitilmesi gerektiğini dile getirmiştik. Bunlar SMGM'nin daha önceki programlarında da yer alıyordu. Bunun da hatırlatılması ve sürekli diri tutulması gerekir. Değişik konularda, mevzuat konusunda, örneğin deprem konusunda, başka konularda, gerek personelimizin, gerek Mimarlar Odası'nda çalışan mimar personelin ve Mimarlar Odası yöneticilerinin belli bir güncelleme eğitimi yapmaları gerekir diye düşünüyorum.

Bunları, kayıtlara geçsin diye bir kez daha hatırlatmak istedim. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Bülend Bey teşekkür ederiz. Saat 19.00'da bir film gösterimi başlayacakmış salonda, bizim dışımızda başka bir aktivite, dolayısıyla son iki soruyu alacağım. Buyurun, ikinci soruyu da kimden alayım? Öyleyse son soruyu alıyorum müsaadenizle, buyurun.

Mücella YAPICI

Benimki de soru olmayacak, biraz yine bir kayda geçsin diye bir-iki şey söylemek istiyorum. Van'ı çok konuştuk biliyorsunuz, ben yine biraz oraya dönmek istiyorum.

Van'da gördüğümüz şudur sevgili arkadaşlar, gerçekten yıkılan ve hasar gören binalar, bizim mühendislik ve mimarlık hizmeti almış dediğimiz binalar. Özellikle 2000'li yıllardan sonra yapılan, çoğunun da ruhsatı, müellifi olan binalar, en büyük hasar o binalarda var. Bu bize çok acı bir gerçeği de hatırlatıyor aynı zamanda. Birincisi, mimarlık meslek eğitiminin, mimarlık anlayışı ve felsefesi, bu ülkenin gerçeklerine bağlı olarak yeni baştan ve derhal ele alınması, mimarlık eğitiminde ihmal edilen, özellikle kırsal yapılarla ilgili mimarlık eğitimlerinin, derhal programlara konulması. İkincisi, son derece kontrolsüz ve denetimsiz açılan mimarlık fakültelerinin derhal sorgulanması bizim öncelikli görevlerimiz arasında yer alıyor. Yoksa hep birlikte tarihe karşı ciddi bir sorumluluğu taşıyamaz olacağız. Bunun için de madem meslek odasındaki eğitimleri konuşuyoruz, bugünlerde hükümet kanadının art arda soktuğu kanun hükmünde kararnamelerle meslek odasının bütün yetkileri biliyorsunuz tırpanlanmak üzere, hatta tırpanlanmıştır.

Bunun acısını şu anda gerçekten afet durumunda iktidarlar da hissetmektedir. Öte yandan, bizim de bu konuda gerçekten artık hep birlikte, meslek odalarının sadece serbest çalışanların odası olmadığını, aslında bütün bu mesleki gelişim konusunun kamuda çalışan, bu ruhsatlara imzalar atan, kamudaki meslektaşlarımız olduğunu, onların da mimar olduğunu, onların da yaptığı

hizmetin bir mimarlık hizmeti olduğunu bir an evvel kabul edip, bütün eğitimlerimizi bunun üzerinden yeniden gözden geçirmemiz gerekiyor.

Bu arada, gerçekten üniversitedeki hocalarımıza, hepimize çok büyük iş düşmekte, bugün tasarı geometri okutulamayan mimarlık fakültelerinden çıkan mimarların ya da meslektaşlarımızın, bir binanın deprem karşısında nasıl davranacağını tahayyül etmesini beklemek de olanak dışı. Bunu söylerken şunu da bir acı örnek olarak anlatmak istiyorum. Maalesef bu 648 sayılı kararname sonrasında Mimar Sinan Üniversitesinden bir sayın profesörümüz, Akın Eryoldaş, bize şöyle bir istifa metni yollayabilmiştir: "Ben 648 sayılı kararnameden sonra hiçbir siyasi baskı altında kalmadan, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının güvencesi altında mesleğimi devam ettireceğimden, Mimarlar Odası üyeliğinden istifa ediyorum." Bu sayın profesörümüz, bugün kim bilir kaç kişinin hayatına mal olacağını bilmediğimiz bir sürü uygulamanın altına olumludur imzası atan bilirkişilerden de biridir. Onun için etik mesele, sadece kamuda ya da özel sektörde çalışan meslektaşlarımızla ilgili olmayıp, çok üzülerek söylüyorum, üniversitelerin de etik meselesini öne almaları gerekmektedir.

Bence Türkiye'nin bu ara kesitinde, bizim hatalarımız yüzünden canlar kaybedilirken, bu kurultayın kamuoyuna söyleyecek sözleri olmalıdır. Çok teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı

Mücella Hanım teşekkür ederiz. Şimdi isterseniz kısaca cevapları alalım. Ali Bey buyurun.

Ali EKİNCİ

Ben öncelikle katkıda bulunan bütün arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum. Önce sevgili hocama e-eğitimle ilgili bir kısa açıklama yapmak istiyorum. E-eğitim, adını öyle koyduk, süreç içerisinde daha yeni bir terminoloji olursa, bunu daha farklı da değerlendirebiliriz, ama bugünkü uygulama açısından, tanıtımı açısından e-eğitim koyduğumuz için öyle deklare ediyorum ben. Bu uygulamaya 2011 yılının başlangıcında başladık, bir profesyonel firmadan destek alarak devam ediyoruz. Bu alan bizim yeni olduğumuz bir alan olduğu için, yeni yeni de öğrenmeye başladık.

Önce dört dersle başladık, hocalarımız, bu profesyonel firma, oda bir arada, hocalarımızın ürettiği dersleri internet ortamına taşıdılar, odanın sanal ortamına taşıdılar ve odanın web sitesinden bir şifre alarak, sorumluluğu tamamen hocalarımızın olan o eğitimleri bir şifreyle alma imkânına kavuştular.

Bunda tabii birtakım değişiklikler, gelişmeler olacak, derslerde değişiklikler olacak, sürelerinde değişiklik olacak, tekniğinde değişiklik olacak, ama bu

alanda yeniyiz, ama umutluyuz. 880 arkadaşımız şimdiye kadar şifre alıp, bu eğitimleri girdi. Sayının az olduğunun farkındayız, ama şunu tespit ettik. Bu alanda yeterince duyum yapılmamış. Bu tabii biraz bizim eksiğimiz, biraz şubelerimizin eksiği, ama önümüzdeki süreçte bunu hızla aşacağız ve zannediyorum bu belirlediğimiz aşağı yukarı 80'e yakın eğitim alanının tamamını odanın web sitesine yerleştireceğiz, arkadaşlarımız istedikleri saatte, günün istedikleri saatinde bunu alabilecekler. Şifre almak paralı değildir, tamamen parasız bir şey. Tek şifre kullanılıyor Sevgili Metin, tek şifreyle hem kendi bilgilerine erişecekler, hem bu eğitimlere, hem SMGM'ye erişecekler. Bu arada bu alanda yetkili ve uzman olmanız çok güzel bir şey hocam, sizin de bilgilerinizden önümüzdeki süreçte yararlanmaktan büyük bir keyif alırız.

Şimdi Kubilay biraz afet anlatıldı dedi, evet afeti anlatmak zorundayız, çünkü en güncel konu, Türkiye onu tartışıyor ve afet nedeniyle bilmediğimiz o kadar çok konuyu bir kez daha gözler önüne serdi ki olaylar, onun için konuşmak zorundaydık.

Cengiz Bektaş Hocama çok teşekkür ederim, onun söylediklerine tamamen katılıyorum, ama maalesef toplumda bir duyarsızlaşma başladı. Mimarlar Odası çok ciddi çaba sarf ediyor, ama insanlar da öğrenmemek için çok çaba sarf ediyorlar. Bu sadece odanın değil, toplumun bir sorunu, çok detayına girmiyorum, ama bunu galiba hep birlikte, sadece mimarlar değil, bütün toplum kesimleriyle birlikte aşmanın çabası içinde olacağız zannediyorum. Bülend Tuna'ya teşekkür ederim, söylediği şeyler, evet, çok önemli, kayıtlarda olmasında da yarar var.

Değerli arkadaşlarım, şimdi Van'da hasar tespitini 200 mimar, mühendis ve tekniker yapmış. Daha doğrusu şu anda görevlendirilen 100 kişi bunu yapmış, bir 100 kişi daha bakanlık görevlendirmiş, 200 tane daha yapacaklar, 400 tane olacak. Giden 100 mimar, mühendis, tekniker imzalı raporlarda "hasarlı, oturulabilir" cümlesi var, "hasarlı, oturulabilir". Afette böyle bir şey yok, bilimde böyle bir şey yok. Bir şeye "hasarlı, oturabilir" denemez, hasarını belirlersin orada. Az hasarlı, az hasarın neler olduğunu söylersin, sıvasında bir hasar vardır ya da doğramasında bir hasar vardır, yani can tehlikesi olmayan bir hasardır, dersiniz, oturulabilir, ama böyle bir şey var.

Yani görüyoruz ki gerçekten bilmediğimiz çok şey var ve SMGM bu anlamda bir okul değil, bir eğitim kurumu değil, ama hayatın biraz gerçeklerini, değişen yasaları, yönetmelikleri öğretmek adına üyeleriyle dayanışma ve yardımlaşma içinde olan odanın bir kurumu.

Bir de bu arada değerli arkadaşlar, bakın sayının artması için çaba sarf ediyoruz, bu elinizdeki dosyalarda 2012 yılında SMGM hangi alanlara eğilmelidir diye bir anket formu var. Onları da doldurup, SMGM standına teslim ederse-

niz sevinirim. Bu arada da SMGM standını da bir incelemenizi öneririm, çünkü güzel şeyler var orada, belki o konuda yarın öbür gün bize söyleyeceğiniz güzel şeyler olacak.

Ben teşekkür ediyorum hepinize, sağ olun.

Oturum Başkanı

Ali Beye de teşekkür ederiz. Şimdi günün en kısa cevabı için de yine Nejat Beye söz veriyorum, buyurun.

Turhan Nejat ARAL

Efendim değerli katkıları için Sayın Bülend Tuna'ya, Sayın Cengiz Bektaş'a ve sevgili öğrencim Kubilay Önal'a teşekkür ediyoruz. Bir soru sormadılar, dolayısıyla cevap da vermemiz mevzubahis değil. Gülen Çağdaş Hocam la Ayşe Öztürk Hocamın da sorduğu spesifik sorulara ben sonra cevap veririm. Teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyoruz, katılımınız için teşekkürler.

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
2. Gün

5. Oturum

"Mimarlık Lisans ve Lisansüstü Eğitimi - I"

Emre AYSU
Oturum Başkanı

Rengin ÜNVER
"TYYÇ Mimarlık ve Yapı Temel Alanında İncelemeler"

Esra FİDANOĞLU
"Mimarlık Eğitimi ve Paydaşlar"

Oturum Başkanı

Evet, beşinci oturumu açıyoruz. Beşinci ve altıncı oturum esasında mimarlık lisans ve lisansüstü eğitimiyle ilgili iki aşamalı bir bölüm. Birinci aşamada Rengin Hocayla, Esra Hoca bir sunum yapacak. Bu komisyonumuz bu kurultaya yoğun bir şekilde hazırlandı. Bana verilen bilgilerde beş grup kurmuşuz başta, sonra bu beş grubun biri çalıştay haline dönüştürüldü. Orada iki konu vardı, o iki konuyu birleştirdik, çalıştay konusu "mimarlık paydaşları arasındaki ilişkiler"di, bir alt başlık. Bir diğer alt başlık ise, Nur Hocamızın yapmış olduğu bir araştırmaya dayalı olarak "mimarlık ve eğitim ortamlarında çok boyutluluk" idi. Bu ikisini birleştirdik ve tek çalıştay haline getirdik. Ancak bu çalıştayda katılım tabii pek umduğumuz gibi olmadı, ama bunu da zaten Esra Hoca sunacak.

Onun dışında üç alt komisyon halinde çalıştık. Bu alt komisyonlardan biri Türkiye'nin yükseköğretim yeterlilikler çerçevesi kapsamında mimarlık eğitimine genel bir bakış idi ve gördüğünüz gibi kendi başına bir kitapçık haline geldi, iyi bir dokümantasyon var, iyi bir çalışma, onu şimdi sunacak zaten Rengin Hocamız. İkinci alt komisyon başlığı ise, mimarlık bölümlerinin –işte 62 bölüme çıktı aşağı yukarı, 61-62 bölüm oldu– içinde yer aldığı idari yapılanmalardaki çeşitlenme ve farklılıklar idi. Bir alt komisyonumuz da, lisans, lisansüstü programları bağlamında mimarlık bölümü açılması, sürdürülmesinde aranacak asgari koşulların yenilenmesi komisyonu idi.

Bu çalışma gruplarında –bunu söylemem tabii ki doğru olacaktır, çünkü her seferinde aynı sorunla karşılaşıyoruz– tabii ki birtakım anket ve bilgi toplama çalışmaları yapıldı, katılım düşük oldu. Şimdi bizim böyle bir doğamız var herhalde, bilgi vermiyoruz, sonunda da o vermediğimiz bilgiler yüzünden eksik düzenleme ya da değerlendirme yapıldığı zaman da tepki gösteriyoruz. Bunları yaşadık bu komisyonda da. Onun için tabii ki bu değerlendirmelerini size sunacaklar, bundan bütün 62 bölümü ya da belirli sayıdaki bölümü kapsamıyor, ama bir farkındalık yaratacaktır, bundan sonraki tartışmalarda ya da bilgi toplayarak değerlendirmelerde de bir öncülük edecektir.

Ben fazla uzatmak istemiyorum, beşinci oturumda iki konuşmacımız var. Rengin Ünver Hocamız, Türkiye'nin yükseköğretim yeterlilikler çerçevesi kapsamında mimarlık mesleğine genel bir bakışı sunacak. Buyurun Hocam.

Esra Fidanoğlu Hocamız da "mimarlık eğitimi ve paydaşlar" başlığı altında ilk çalıştayın sunumunun sizlere aktaracak, buyurun.

Rengin ÜNVER

Sayın başkan, sayın üniversite temsilcileri, sayın mimarlar odası ve MİAK temsilcileri, değerleri akademisyenler, sevgili öğrenciler ve katılımcılar, hepinizi sevgi ve saygı ile selamlıyor ve hoş geldiniz diyorum. Sunuma geçmeden önce, Mimarlık ve Eğitim Kurultayının ev sahipliğini üstlenen Dokuz Eylül Üniversitesi mensuplarına ve emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Benim sizlere sunacağım konunun başlığı, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi kapsamında, Türkiye'deki mimarlık eğitimine genel bir bakış. Bu sunum ve hazırladığımız, sizlere dağıtılan rapor ile kurultayın, mimarlık lisans ve lisansüstü eğitimi çalışma grubunun, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) Kapsamında Mimarlık ve Yapı (58) Temel Alanında İnceleme Komisyonu olarak Bologna sürecinde olan ülkemizdeki mimarlık eğitiminin güncel durumunu sizlerle sunmayı, görüş ve fikirlerinizi almayı ve bilgileri paylaşmayı amaçlıyoruz.

Biz çalışmalarımızı lisans ve lisansüstü olmak üzere iki farklı düzeyde grupladık ve örneklemelerini 2011-2012 eğitim-öğretim yılı için belirledik ve değerlendirdik.

Bu komisyonumuzun üyeleri yansıda görülmekte. Burada birinci sütunda tüm üyelerin, ikinci sütunda raporun hazırlanmasında yer alan komisyon üyelerinin isimleri görülmektedir. Raporu hazırlayan üyeler, ben, Gülen Çağdaş, Neslihan Dostoğlu, Çiğdem Polatoğlu, Tolga Akbulut, Dürnev Atılgan, Volkan Gür, Çiğdem Canbay Türkyılmaz. Raporun hazırlanmasına katkıları ve özverili çalışmaları için tüm üyelerimize teşekkür ederim.

Bu çalışmalarımızı yaparken Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi Hazırlama Komisyonunda yer alan Prof. Dr. Orhan Hacıhasanoğlu, Prof. Dr. Zekai Görgülü ve Prof. Dr. Güzin Konuk'u davet ettik ve Sayın Prof. Dr. Orhan Hacıhasanoğlu ile Prof. Dr. Güzin Konuk bizimle birlikte oldular. Hazırlık Komisyonu konusunda bizi bilgilendirdiler, bizim raporumuzun hazırlanması için ön bilgiler verdiler ve belli bir oranda yönlendirdiler.

TYYÇ Komisyonu olarak yansıdaki tabloda görüldüğü gibi 8 toplantı gerçekleştirdik. Komisyonumuz raporu oluştururken önce Türkiye'de bilinmesine rağmen, bu konunun bir kez daha gözler önüne serilmesi amacıyla, Avrupa yeterlilikler çerçevesi nedir, ulusal yeterlilikler çerçevesi nedir, Türkiye Yükseköğrenim Yeterlilikler Çerçevesi ne içerir bağlamında kısa bir açıklama yapılmasını, daha sonra Türkiye'de mimarlık lisans 6. düzeyi eğitim programlarının, zorunlu ve seçmeli dersler, stajlar ve de yeterlilikler bağlamında incelenmesi ve değerlendirilmesi ve lisansüstü olarak 7. ve 8. düzeyde program çıktılarının gözden geçirilmesi çalışmalarını gerçekleştirdi.

Bu çalışmalar gerçekleştirilirken, özellikle lisans eğitim programlarındaki zorunlu ve seçimlik dersler ve stajlar konusunda, 32. ve 33. MOBBİG toplantılarında sunulan Eğitim Komisyonunun TYYÇ ile ilgili raporlarından da yararlanıldı. Zaten MOBBİG toplantılarında da TYYÇ konusunda yapılan çalışmanın, Mimarlık Kurultayında daha geniş bir platformda tartışılmasının yararlı olacağı görüşü oluşmuştu.

Bologna konusuna kısaca bakacak olursak, Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi, 2005 yılında Bologna sürecine üye 45 ülkenin katılımıyla hazırlanmış bir çerçeve ve bu çerçevede yükseköğretimin her kademesi sonunda kazanılması gereken öğretim özellikleri açıklanmış. Avrupa Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesine baktığımızda ise, AB üyesi ve Avrupa ekonomik alanı üyesi 32 ülkenin katılımıyla Eylül 2006'da Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi ve Parlamentosunda görüşülmüş ve 22 Nisan 2008 tarihinde de ortakların tavsiye kararına gelmiştir.

Avrupa Yaşam Boyu Öğrenim Yeterlilikler Çerçevesinde de, öğretim çıktıları, bilgi, beceri ve yetkinlikler olarak 8 seviyede tanımlanmış. Her ülkenin de kendi özellikleri bağlamında, ulusal yeterlilikler çerçevesi oluşturulması gündeme gelmiştir diyebiliriz. Ulusal yeterlilikler çerçevesi, her ülkenin kendi toplumsal, kültürsel ve ekonomik gerçekleri, en yakın tanımlamaları ve yaklaşımları içeren, ülkelerin yükseköğretim kurumları tarafından kabul gören ve uygulanabilen, ulusal ve uluslararası paydaşlarca tanınan ilişkilendirilen, derecelerin verildiği bir sistem olarak belirlenmiştir.

Türkiye'ye geldiğimizde, bu konuda Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesinin oluşumu, tabii ki bizim ülkemizdeki YÖK olarak adlandırdığımız Yükseköğretim Kurulu tarafından başlatılmış ve bu bağlamda, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Komisyonu oluşturulmuş ve bu komisyon 2006 ila 2008 yılları arasında çalışmış ve Türkiye için geçerli olan ulusal yeterlilikler çerçevesini iki aşamalı olarak hazırlamayı hedeflenmiştir. Bunlardan yalnızca, bugün için, akademik ağırlıklı olanlar gerçekleştirildi, mesleki yeterlilikler konusunda bildiğim kadarıyla çalışmalar devam etmekte.

Akademik ağırlıklı, yani mimarlık okullarının eğitim programlarını ilgilendiren akademik ağırlıklı yeterlilikler çerçevesinin biz mimarlık okullarına yansımasında, pilot düzeyde uygulanma için verilen bir tarih vardı, Haziran 2011. Pilot okul olarak seçilen Anadolu Üniversitesi, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi'nin Haziran 2011'e kadar Bologna süreci bağlamında eğitim programlarını düzenlemeleri gerekmekteydi. Bunlardan İzmir Ekonomi Üniversitesi düzenlemeyi yaptı, diğer üç okulun da düzenlemeyi sürdürdüğü yolunda bilgi edindik.

Bunların dışında kalan –ki biraz önce Sayın Emre Hocanın söylediği gibi ve önceki konuşmacıların da ifade ettiği gibi Türkiye'de 61-62 tane mimarlık

kurumu var– okullardan, Türkiye'de eğitim veren mimarlık alanındaki bu kurumlardan pilot olan dört tanesini çıkartacak olursak, geri kalan 50 küsur adedinin de Aralık 2012'ye kadar, yani yaklaşık bir sene sonra bu sisteme geçmesi beklenmektedir.

Konu bu bağlamda ele alındığında, biz komisyon olarak akademik yönüyle Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesinde 2011-2012 yılında ülkemizdeki güncel durum nedir diye bir çalışma başlattık. Yine bir hatırlatmayla devam edeyim: Hepinizin bildiği gibi Bologna sürecinde bir akademik eğitim öğretim yılı 60 AKTS ve 1500-1800 saat ile tanımlanmaktadır. Yükseköğrenim, beşinci düzey ön lisans, altıncı düzey lisans, yedinci düzey yüksek lisans ve doktora olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır. Bunların süreleri de, özellikle altıncı düzey lisans için 4 yıl 240 AKTS olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dün konuşma yapan yurtdışından gelen konuklarımızın sunumlarında da gördüğünüz gibi, aslında bu önemli bir nokta. Çünkü bugüne kadar birtakım söylemler vardı, işte Avrupa Birliği'nde 3 artı 2 sistemine geçildi ve lisans dediğimiz düzey 3 yılla sınırlandırılmıştı ve bunun üstüne de 2 yıllık bir yüksek lisans yapılması gerekiyordu. Ama dünkü sunumlardan sizler de hatırlayacaksınız, bir başka seçenek karşımıza çıktı, o da 4 yıllık lisans eğitimi. Demek ki Türkiye'nin dört yıllık lisans eğitiminin durumunun oldukça olumlu olduğunu da söylemek, benim kendi kişisel görüşüm olarak, çok yanlış olmayacaktır.

Bu bağlamda biraz önce konuşmamın başında ifade ettiğim gibi, 32 ve 33. MOBBİG'te, MOBBİG'in listesinde bulunan bütün öğretim kurumlarımızın mimarlık bölümlerimizde, kendi mevcut durumlarını, derslerinin saati, eğitim programlarındaki ders saatleri, Avrupa kredi sistem değerlerini, zorunlu derslerini, seçimlik derslerini ve stajlarıyla ilgili bilgilerini içeren bir sorgulama anketiyle bilgilenme tablosu gönderdik. 32. MOBBİG'te yanılmıyorsam, o MOBBİG'e katılan arkadaşlarım hatırlayacaktır. O zaman bize 20 civarında okuldan dönüş oldu ve 32. MOBBİG'teki katılan arkadaşlarım bu komisyonun çalışmasına devam etmesini ve de buradaki bilgilerin de bir başka formatta yinelenmesini istediler. Bu görüş doğrultusunda 33. MOBBİG Eğitim Komisyonu olarak, MOBBİG üyelerine tekrar bir çağrı yaptık ve bu kez bize 14 okuldan yeni bilgiler geldi.

O nedenle bugün sizlerle bu 14 okulun bilgilerini paylaşmak durumundayız. Bu okul listesi, Balıkesir Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Gazi, Gediz, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Maltepe, Mersin Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Ortadoğu, Okan Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi, Yeni Yüzyıl ve Yıldız Teknik Üniversitesi olarak sıralanıyor.

Yansıda anket sonuçlarının yer aldığı tabloyu görüyoruz, tablo değişik sayılar içermekte. Bilmiyorum oradan okunabiliyor mu, ama zaten elinizdeki raporda

yer almakta, rapordan da izleyebilirsiniz. Temel sorguladığımız konu, programların AKTS değerleri nedir, ders saatleri nedir? Zorunlu derslere yönelik olarak mesleki ders sayısı, mesleki ders kredisi, zorunlu havuz dersi sayısı, zorunlu havuz dersi kredisi nedir ve benzer soruları da seçimlik dersler için yönelttik.

Burada "havuz dersleri"ni açıklamakta yarar görüyorum. Havuz dersleri terimi ile yalnızca bizim ülkemizde geçerli olan, Türkçe, yabancı dil, Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi gibi derslerin tanımlanması amaçlanmıştı. Ancak daha sonra bazı kurumlarda zorunlu olan havuz derslerinin kapsamının daha farklı olduğu bilgisi edinildi ve havuz derslerine, ekonomi, beden eğitimi, İngilizce okuma ve konuşma ve benzerleri eklenmiş oldu.

Araştırmamıza 14 kurumdan gelen cevapları sizlerle tekrar gözden geçirmekte yarar görüyorum. Baktığımız zaman 14 kurumdan yalnızca 2 tanesinin AKTS değeri 240'ın üzerindedir. Bunlardan bir tanesi Dokuz Eylül Üniversitesi, diğeri ise Ortadoğu Teknik Üniversitesi. Birinde 246, diğerinde ise 245, oysa bu Bologna sürecinde olması gereken rakam 240, bunu hepinize bir kez daha hatırlatmakta yarar görüyorum.

Kurum kredilerine baktığımız zaman ki, biz bu sisteme 2012 Aralık ayında bütün kurumlar olarak gireceksek, kurumun kredisi diye bir sistem muhtemelen ortadan kalkacak. Kurum kredilerine baktığımız zaman, bunların alt sınırının 144, üst sınırının ise 180 olduğunu görmekteyiz. Bu tabloda İstanbul Kültür Üniversitesinin kurum kredisi görülmemekte. Çünkü onlardan aldığımız bilgiye göre Bologna sürecine geçtiklerini ifade ettiler ve bu bağlamda da kurum kredisini kullanmadıklarını belirttiler. Süreci yürütmekte olan tüm okullardaki durumu da kısaca 144 veya 180 arasında olduğunu söyleyebiliriz.

Zorunlu derslerin, yani meslek adamı yetiştirmek için gerekli, her kurumun kendi öğrencisine zorunlu olarak vermeyi planladığı derslerin tüm dersler içindeki AKTS yüzdesine baktığımız zaman, bugünkü mevcut 2011-2012 eğitim-öğretim yılı için AKTS'ye oranlarının yüzde 65 ila yüzde 82 arasında değiştiğini görmekteyiz. Yüzde 65 Akdeniz Üniversitesinde, yüzde 82 ise Dokuz Eylül Üniversitesinde görülmekte, diğer kurumlarda bu iki değer arasında değişiklik göstermekte.

Zorunlu havuz derslerinin, yani Türkiye'de geçerli olan, genel olarak Atatürk İlkeleri, Türkçe ve benzeri birtakım derslerin, tüm dersler içerisindeki AKTS yüzdesine baktığımızda ise, bunların da yüzde 4 ila yüzde 14,3 arasında değiştiğini görmekteyiz. En düşük oran Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde 4,2'dir, en yüksek de Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde 14,3 gibi biri değerde.

Mimarlık okullarındaki eğitimde havuz derslerinin AKTS değerlerinin ve bunların yüzdelerinin ne kadar olacağı konusunda değişik uygulamalarla da karşıla-

şıyoruz. Çünkü bunları genel olarak üniversitelerin senatoları karar vermekte. Oysa bazı bu havuz derslerinin içinde, bizim programlarımız için olmazsa olmaz olarak ifade edilen dört temel ders diyelim, Avrupa Birliği için bir zorunluluk değildir, bu da yine programlar için dikkate alınması gereken önemli bir parametre olarak karşımıza çıkmakta.

Seçmeli derslere baktığımızda ise, 20.10.2010 tarihli YÖK yazısında, bütün mimarlık kurumlarına gönderilen bu yazıda, seçme derslerin yüzde 25 olması gerektiği konusunda bir bilgi, uyarı gelmişti. Ancak yazıda, o yüzde 25'in ders sayısı mı, yoksa AKTS kredisinin yüzde 25'i mi olduğu yönünde belirgin bir açıklama bulunmamaktadır.

Seçmeli dersler konusuna baktığımızda, burada yer almıyor ama pilot okullardan İzmir Ekonomi Üniversitesi bunu yüzde 25 AKTS olarak almış ve uygulamaya koymuş. Aynı zamanda bazı Bologna sürecini tamamlamış olan kurumlarda, seçme dersler 240 toplam AKTS içinde yüzde 25 AKTS, yani 60 AKTS'lik yer tutmaktadır. Burada da bunların tablosunu görmekteyiz.

Bu tabloyu biraz daha incelemeye devam edecek olursak, karşımıza farklı durumlar çıkmakta. Örneğin, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde, özellikle kredisi fazla olan zorunlu atölye derslerinin AKTS değerlerinin, yaklaşık yüzde 15 oranında azaltılması yoluna gidilmiştir ki, seçme derslere yer açılabilsin. Mimar Sinan Üniversitesinde seçme derslerin AKTS'leri 3 ila 12 arasında değişmekte olup, öğrencinin mezun olabilmesi için 14 ila 21 ders seçmesi söz konusudur.

İstanbul Kültür örneğinde ise, seçme derslerin AKTS'si 2 ila 5 arasında değişmekte ve öğrenci mezun olabilmek için 18 ila 20 arasında ders seçmek durumundadır. Dokuz Eylül Üniversitesi örneğinde ise, seçme derslerin kredileri, AKTS değerleri, normal grup kredisinin 1,5 katıyla çarpılarak hesaplanmış ve buna göre de program oluşturulmaya başlanmıştır. İstanbul Teknik Üniversitesi örneğinde ise, mevcut durumda seçme dersler 3 saat ve 5 AKTS olarak işleme konulmuş. Yıldız Teknik Üniversitesi örneğinde ise, henüz süreç devam ediyor, 2 saat ve 2 AKTS gibi bir durum söz konusu. Akdeniz Üniversitesine baktığımızda ise, yüzde 25'lik bir dilimi tamamıyla karşılamış. Yüzde olarak ifade edecek olursam, seçme dersler Ortadoğu, İstanbul Teknik Üniversitesi, Gediz Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesi yüzde 25, Okan Üniversitesi yüzde 21 gibi yüzde 25'e oldukça yakın bir değerde.

Bu tabloda, Maltepe Üniversitesinin ilginç bir durumu var. Diğer kurumlarda genel olarak bakıldığında seçme derslerin eğitim programını, 240 AKTS'lik eğitim programının 60 AKTS'sine karşılık gelecek biçimde kurgulandığını görmekteyiz. Ancak Maltepe Üniversitesi bunu ders sayısı olarak yorumlamış. Bu nedenle de Maltepe Üniversitesinin grafiğine baktığımızda, bunun yakla-

şık yüzde 10-11 gibi bir değer, yüzde 10,8 gibi bir değer tuttuğunu görmekteyiz. Derslerin yüzde 25'i, ama AKTS'nin yüzde 10,8'i gibi bir uygulama söz konusu Maltepe Üniversitesinde.

Yine yapılan bu çalışma sırasında, seçimlik derslerin sayıları ve alınması gereken seçimlik ders sayısını da inceledik. Şöyle ki, pek çok kurumda alınması gereken ders sayısının dışında, zorunlu olarak alınması gereken ders sayısından çok daha fazla ders bulunduğunu gözlemledik. Bunun bir tek istisnası var, o da Akdeniz Üniversitesi. Akdeniz Üniversitesinde 23 tane seçimlik ders var ve bu 23 dersin 23'ünün de alınması gerekiyor. Tabii ki burada tartışılması ya da gündeme gelmesi gereken konu seçimlik derslerin artık zorunlu seçimlik ders haline dönüşüyor olmasıdır.

Programlarda yer alan seçimlik ders sayısı ile alınması gereken açısından baktığımızda, mesela Ortadoğu Teknik Üniversitesinde gördüğünüz gibi 151 tane ders görülmekte, ancak bunlardan 7'si alınmakta ve diğer kurumlarda da yine 114 dersle İstanbul Kültür Üniversitesi, 95'le Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, onun ardından İstanbul Teknik Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi ve diğer kurumlar öğrenciye sunduğu seçimlik ders sayısı açısından zenginliklerini ortaya koymakta.

Bu tablonun değerlendirmesini de kısaca böyle yapabiliriz. Yani her kurum kendi koşullarına göre, kendi kimliğine göre, kendine özgü bir program yaratmak gayretiyle, amacıyla değişik uygulamaları ortaya koymakta ve bunlarda 2011-2012 yılında uygulanmaya konulmuş.

Komisyonumuzun yaptığı bir başka çalışma ise, stajlarla ilgiliydi. Staj konusu, stajların içeriği, kapsamı ve toplam işgünü ile AKTS değerleri açılarından incelendi. Baktığımız zaman alışılagelen durumun, stajların büro ve şantiye diye iki grupta toplanması olduğu söylenebilir. Ancak bunun dışında topografya, restorasyon, yapı bilgisayar araştırmalar, atölye, arkeolojik kazı gibi farklı uzmanlık alanlarına da yönelik stajların olduğunu görmekteyiz.

Stajların sürelerine baktığımızda, bunların süreleri 40 ila 126 gün arasında değişmekte. Bologna sürecini tamamladıklarını ifade eden İstanbul Kültür Üniversitesi, Maltepe ve Akdeniz Üniversitelerinde stajların AKTS değerleri öğretim planı içinde yer almış, lisans eğitiminin toplamı olan 240'ın içinde bulunmaktadır. Biraz önce değindiğimiz seçimlik ders sayısının yüzde 25'i mi olacak, yoksa toplam AKTS'nin mi yüzde 25'i olacak tartışmasına benzer bir durum burada da hemen hemen söz konusu. Bazı kurumlar –ki baktığımız zaman bunların içinde Ortadoğu Teknik Üniversitesi'ni görmekteyiz– stajların AKTS değerlerini 240'ın dışında tutmuşlardır. Ama bizim komisyonumuzun edindiği bilgilerde, öğrencinin 4 yıllık eğitimi için yaptığı bu stajlarda emek harcaması, işgücü harcaması nedeniyle, stajların AKTS değerinin de toplam de-

ğer olan 240'ın içinde olması yönünde. Bu vardığımız sonuçlar da programlarını hazırlayacak kurumlar için belirleyici bir nitelik taşıyor diyebiliriz.

Bunların dışında bir başka sorgulama daha yaptık. Stajların işgünlerini nasıl belirlediniz diye bir soru sorduk. Baktığımız zaman Bologna sürecini tamamlamış olan İstanbul Kültür Üniversitesinde 5 işgününe bir AKTS verilmiş ve stajların gün sayısı 40. Akdeniz Üniversitesinde 10 işgününe bir AKTS verilmiş, Maltepe Üniversitesi'nde ise 3,75 işgününe bir AKTS verilmiş. Bunlar sürecini tamamlamış programlarını senatolarından geçirmiş ve bu dönemde uygulayan kurumlar.

Bunun dışında hazırlık aşamasında olanlara baktığımızda ise, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde 30 işgünü bir AKTS, Yıldız Teknik Üniversitesinde 10 işgününe 1 AKPS değerlerinin uygulanması önerilmektedir. Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde ise 5,25 güne bir AKTS uygulanması var. Ortaya çıkan tablo şudur ki, her kurumun kendine göre bir mimarlık eğitimi kurgusu vardır ve bir 4 yıllık lisansı bitiren öğrencinin mimar olarak mesleğine devam edeceği süreç için önem taşıyan stajların, ne günleri, ne içerikleri, ne de AKTS değerleri açısından bir tutarlık göstermemektedir ya da birbirine benzememektedir diyebiliriz.

Tabii ki burada karşımızda kurumların kimlikleri ortaya çıkıyor, özgünlükleri ortaya çıkıyor, buna hepimiz saygı duyuyoruz, hepimiz buna inanıyoruz, her kurumun kendine özgü bir mimarlık eğitim programı vardır, kurumsal kimliği vardır. Sonuçta mimarlık eğitimi için gerekli olduğunu hep şimdiye kadar düşündüğümüz bu stajların, bu kadar da çeşitlenmiş olması, komisyonumuz üyeleri arasında değişik yorumlara yol açtı.

Buraya kadar aktardıklarım, komisyonumuzun lisans programlarıyla ilgili yaptığı araştırmalardı ve bunlarla ilgili olarak da yine Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesinde, akademik ağırlıklı çıktılar konusunda da bir başka bilgi edinme çalışmasını yürüttük. Burada daha sınırlı bir okul sayımız var, 6 okulun durumunu ele aldık. Bu 6 okula baktığımız zaman, uluslararası akreditasyon sürecini tamamlayan İTÜ 2008 yılında Amerikan NAAB tarafından akredite edilmişti, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi 2010 yıllarında MİAK'a ulusal akreditasyona geçirmişlerdi.

Şimdi bunların tablosuna baktığımız zaman NAAB ile MİAK'ın akreditasyonda kullandığı öğretim çıktıları benzer olduğu için, İTÜ'nün 35 madde, Yıldız Teknik Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesinin MİAK'ın 35 maddesine bağlı olarak öğrenci çıktılarını programladıkları ve öğrencilerini bu 35 madde bağlamında yetiştirdiklerini söyleyebiliyoruz. Buna karşılık Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde 18 madde yer almakta, bu maddeler zaten elimizdeki raporda yer almaktadır. Pilot okullarından olan

İzmir Ekonomi Üniversitesi ise 10 maddeyle program yeterliliklerini, çıktılarını belirlemektedir. İzmir Ekonomi Üniversitesinden aldığım bilgiye göre ki bu üniversitenin aldığı bir karar olup ve üniversitenin bütün bölümlerinde ya da fakültelerinde geçerli 10 madde kullanıyorlar.

Burada baktığımız zaman demek ki, kurumlarımız, öğrenim çıktılarını ya da program yeterliliklerinin belirlenmesinde ele alacağı kriterler konusunda da yine farklı görüşlerden, farklı kriterlerden hareket etmekte.

Komisyonumuzun yaptığı bir başka çalışma ise, 7. ve 8.düzeyle ilgili, yüksek lisans ve doktora eğitimiyle ilgili programların incelenmesi. Bu bağlamda da yine bizim ele aldığımız 6 kurum var. Bazı kurumlarda hem yüksek lisans, hem doktora eğitimi bulunmakta, bazılarında ise yalnızca yüksek lisans eğitimi bulunmakta.

Bunlara baktığımız zaman, bu kurumlardaki yüksek lisans ve doktora programların adları ve sayıları arasında da farklılıklar olduğunu görmekteyiz. Örnek vermek gerekirse, 7. düzey için İstanbul Teknik Üniversitesi'nde Mimari Tasarımda Bilişim, Mimari Tasarım, Mimarlık Tarihi, Restorasyon, Çevre Kontrolü ve Yapım Teknolojisi, Proje Yapım Yönetimi ve Mimarlık gibi program adlarına rastlanırken, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde, Bina Bilgisi, Yapı Bilgisi, Mimarlık Tarihi, Restorasyon Yenileme Koruma, Tarihi Çevre ve Değerlendirmesi, Mimari Tasarım Sorunları gibi adlar taşımakta.

Yıldız Teknik Üniversitesi'nde ise, 7. ve 8. düzey için program adları değişmemekte ve dersler hem yüksek lisans dersi olabilmekte, hem de doktora dersi olarak da karşımıza çıkmakta olup, burada da 9 tane Mimari Tasarım, Bina Araştırma, Bilgisayar Ortamında Tasarım, İç Mekân Tasarımı, Yapı, Yapı Fiziği, Konut Üretimi ve Yapım Yönetimi, Mimarlık Tarihi, Restorasyon başlıklarını görmekteyiz.

Dokuz Eylül Üniversitesi'nde gerek doktora da, gerekse yüksek lisans düzeyinde 3 tane program söz konusu: Bina Bilgisi, Yapı Bilgisi ve Restorasyon. İstanbul Kültür Üniversitesi'nde ise yüksek lisans için Mimari Tasarım, Mimari Mühendislik, Yapım Yönetimi Teknolojisi, Mimarlık Tarihi, Restorasyon, Şehircilik karşımıza çıkarken, doktora düzeyinde bir mimarlık programı bulunmakta. İzmir Ekonomi Üniversitesinde ise sadece yüksek lisans düzeyinde bir program yer almaktadır. Yani bu incelediğimiz 6 kurumun da programları kendine özgü özellikleri ile birbirinden ayrımlar göstermektedir.

Kurumların lisansüstü durumları ilgili basitleştirilmiş bir tabloyu yansıda görüyorsunuz. İstanbul Teknik Üniversitesinde 8 tane program var ve bu 8 programın her biri farklı olmakla birlikte, öğrenciye kazandırılması gereken bilgi, beceri ve yetkinlikler 6 ila 17 maddede tanımlanmış.

Mimar Sinan Üniversitesinde 7 program var, 10 ila 15 maddeyle sınırlanmış; Yıldız Teknik Üniversitesinde 9 program var, 9 ila 25 maddesi söz konusu; Dokuz Eylül Üniversitesinde 3 program var, 10-11 çıktı sayısı var; İstanbul Kültür Üniversitesinde 5 program, 10-13 çıktı sayısı; İzmir Ekonomi Üniversitesinde bir program var ve 10 çıktı maddesi ya da 10 maddeyle, 10 kriterlerle öğrencilerini mezun ediyor diyebiliriz. Benzer biçimde 8. düzey doktora için baktığımızda, program sayılarının farklı olduğunu görmekteyiz ve çıktı sayılarının da değiştiğini görmekteyiz.

Bunları biraz daha ayrıntılı olarak incelediğimizde, aslında bunların hepsinin Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesinde yer alan bilgi, beceri ve yetkinliklerle de örtüştüğünü görmekteyiz. Her kurumun kendine özgü bir yaklaşımı, kimliği, kurum kimliği, öğretici profili olması nedeniyle de, yükseköğretimin 7. ve 8. kademesindeki bu programlarda da farklılık olmasının da doğal olduğunu söyleyebiliriz.

Kısaca toparlayacak olursam, sizlere sınırlı olan bu zaman diliminde lisans programlarındaki durumu ve seçimlik dersler, stajlar ve program yeterlilikleri ve lisansüstü programları konusunda bilgi aktarmış oldum. Özet olarak söylenecek olursa da, tüm okullarımızın lisans ve lisansüstü programlarını Bologna sürecine uygun olarak güncelledikleri ve bazı okulların ise hazırlık çalışmaları sürdürdüklerini saptadık. Her zaman üzerinde önemle durduğumuz, her toplantıda dile getirdiğimiz gibi, standart bir eğitimin yerine kurul kimliğinin de korunmasına büyük bir özenle yaklaşıldığını bir kez daha bu çalışmada gözlemledik ve bunu da sizlerle paylaşmış olmaktayım.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Rengin Hocaya ve çalışma grubuna teşekkür ediyoruz. Şimdi tabii bu sunumda karşımıza çıkan farklılıkların tamamı esasında kimlik sorunu değil, belirsizliklerin ortaya koyduğu sorunlar.

Şimdi bakın şöyle bir şey var, 240 kredi, 240 kredinin içerisinde 10 ders olarak tanımlanan dersler YÖK'ten gelen yazıda staj var. Bunların hepsini koyduğunuz zaman artık öğrenciyi fazla yüklememek gerekli ders adedi açısından. Sonunda o 35 kriter ya da 11 kriter ya da 14 kriteri sağlama şansınız zorunlu derslerde yok olacak, ortadan kalkacak. 1 AKTS'nin kaç saat olduğu da tanımlanmamış durumda, bütün bunları koyduğunuz zaman karşınıza öyle bir garip tablo çıkıyor.

Şimdi Maltepe'de seçmeli dersleri ilk önce AKTS üzerinden yaptık, … tablo çıktı, ama bir yandan da ders adedini … karşımıza şöyle bir tablo çıktı. 15 ders de tuttuk, 15 ila 30 ders arasında oluyor saate bağlı olarak, yani 60 AKTS, 15

dersi tuttuğunuz zaman AKTS kredileri zorunlu temel derslerin üzerine çıktı, böyle bir mantıksızlık ortaya çıktı, yani bütün bunlar denendi. Şimdi benim bunu söylememin nedeni şu: Bazı şeyler iletilir mesela, bu daha net değil, yani ne YÖK tarafından net ne de bizler tarafından netleşmiş durumda. Onun için bu farklılaşmalar da olacaktır, yaşanacaktır, ama sonunda sanıyorum doğru bir yere de oturacaktır en azından, bu son derece önemlidir.

Bir de tabii gelişmiş üniversitelerimizin sürdürdüğü çalışmada, 4 artı 1'i de dikkate alarak ve oradan çıktılarının dağılımlarını görüyoruz. 4 yıllığın programını yapanlar, bu 14 ya da 35 kredilerin nerede, ne kadar kullanacak, 4 artı 1'de ne yapacak? Bu da sorun olarak karşımıza çıkıyor. Bir diğer sorun ise, tezli ya da tezsiz, araştırmaya yönelik şeylerde nasıl davranacağız, bu kayıt kabul ileride 4 artı 1, Bologna'nın önerdiği 5 yılı tamamladığımızda, bu bir yığın staj nerede yer alacak gibi sorunlar var.

Ben kısaca, lafı uzatmak istemiyorum, ama düşüncemi söyleyeyim. Şimdi biliyorsunuz YÖK'ün tanımladığı 4 artı 2 var, yüksek lisans tezliyi de yapsak, tezsizi de yapsak 4 artı 2. Tezsiz de 4 artı 2 şöyle kullanılabilir mi –bunun üzerine tartışalım diye söylüyorum– diye düşünüyorum: Tezsiz yüksek lisansta 1 yıllık bir öğretim var, 1 yılı da boş kalıyor gibi gözüküyor, o 1 yılı staj yapabiliriz diye düşünüyorum, yani bizim bu ortaya koyduğumuz, Mimarlar Odasının da koyduğu 1 yıllık staj var ya, o stajı onun içerisine koyabiliriz.

Şimdi buna benzer bir şeyimiz var zaten, Ankara'daki TOBB üniversitesi değil mi? Ara veriyorlar ve zorunlu bir staj yaptırıyorlar, bunu böyle çözebiliriz diye düşünüyorum. Tezli için söylemiyorum, tezsiz için bu böyle çözülebilir gibi geliyor bana, bunu da ben bu arada tartışmalarınızda üzerinde geliştirme boyutunda söylemiş olayım.

Peki, ben tekrar teşekkür ediyorum. Şimdi Esra Hocamız; soruları sonra alacağız.

Esra FİDANOĞLU

Tekrar günaydın. Çalıştayımız mimarlığın paydaşları arasındaki ilişkilerin açığa çıkartılması bağlamında gerçekleşti. Çalıştaya katılanlar akademisyenler, serbest mimarlar. Emre Hocamızın söylediği gibi daha geniş, daha farklı paydaşların da katılımı amaçlanmıştı.

Bu gördüğünüz paydaşlarla toplantı gerçekleştirildi: Nur Çağlar, Murat Sönmez, Emre Aysu, Doğan Hasol, Bülend Tuna, Tamer Başbuğ, Ziya Cambazoğlu, Asım Güzel, Hasan Topal, Sabri Orcan, Hikmet Gökmen ve ben. Şimdi yapacağımız sunum da mimarlık alanında yer alan çeşitli kurum ve kişilerin, mimarlık alanının geliştirilmesine yönelik olarak kendine düşen payı, kendi ilkeleri ya da modeli doğrultusunda yapılması için, Mimarlığın Paydaşları

Arasındaki İlişkiler Çalışma Grubu üyelerinin gerçekleştirmiş olduğu bir atölye çalışması…

Atölye çalışması, Nur Hocamızın yürütücülüğünü yapmış olduğu bir çalışmayla başladı ve onun üzerine bir tartışma geliştirildi. Uluslararası çağdaş mimarlık değerlerinin –birazdan açıklayacağım– kavramlarının ve imajlarının Türkiye mimarlığının paydaşları tarafından nasıl algılandığını anlamak üzere, Nur Çağlar yürütücülüğünde TÜBİTAK destek programı kapsamında yapılan, mimarlık eğitiminde tasarım ve yapım stüdyosu ortamlarının güncellenme stratejileri öngörüsüyle başladı.

Bu çalışmada paydaşlar, öğrenciler, akademisyenler ve mimarlar olarak belirlenmiş. Çağdaş mimarlığın izleme araçları, mesleki ve pratik alanlar, tasarım araçları, tanıdıkları mimarlar ve binalar gibi konulara ilişkin bilgileri sorgulanmış. Sonuç olarak, paydaşların eğitim sürecinde öğrenmemiş olmaları bağlamında güncel mimarlık ortamını kendi araç ve kavramlarıyla anlama, anlatma ve tartışmayı bilmedikleri açığa çıkmıştır. Proje paydaşlar arasında, stüdyodan başlayan ortak bilgi ve iletişim dili geliştirilmesini önermektedir.

Atölye çalışması sunum üzerinden gelişen, paydaşlar konusunun içerdiği açılımlarla devam etmiş, şimdi bir dizi açılımı sizlerle paylaşacağım. Bunlar yapılmış olan tartışmaların başlığı gibi algılanabilir:

- Mimarlığın mesleki ve disipliner alanındaki değişime paralel olarak mimari tasarım ve yapım süreci olarak sürdürülebilirliğinin tasarlanması.
- Çeşitli ülkelerde, çeşitli okullarda öğrenci ve mezunların iş performanslarının değerlendirilmesi.
- Bologna sürecinin 10. yılının bitirmiş olmasına rağmen 4 artı 2 modelinin eğitimde Avrupa ülkelerinde farklı biçimde uygulanmasından kaynaklanan sorunlar.
- Meslek pratiği, sürekli bir mesleki eğitim ve yeni kurulacak bakanlık bağlamında bir bakana bağlı olarak meslek ortamının düzenlenmesinin ortaya çıkaracağı problemler.
- Avrupa Birliği sürecinin yeniden canlanmasıyla mesleğe ait standartların belirlenmesi ve düzenlemelerin yapılması.
- Mimarlık hizmetinin, iç tasarım, dış tasarım, cephe tasarımı başlıklarıyla parçalanması ve bu parçalanmadan dolayı mimarın yaşanabilir çevre üretiminin dışında kalması.
- Üniversitenin gündelik ve politik ortamda etkili rol alması, piyasayı yönlendirmesi, eğitimin meslek pratiğiyle paralel yürütülmesi.

- Yarışmalarda aranan şehir plancıları, peyzaj mimarları ve mimarların ortak katılım şartının mimarlığın alt alanlarını meşrulaştırmaya yönelik bir tavır olabileceği.
- Türkiye'deki mimarlık ofislerinin kurumsallaşması için yeni mezun olan öğrencilerin hemen kendi ofislerini açmaları yerine, imza yetkisinin belirli bir yeterlik aranarak verilmesiyle genç mimarların var olduğu işlere destek olmalarının sağlanması.
- Eğitimdeki kalitenin mimarlık politikasının belirlenmesi ve üniversitenin araştırma görevi yüklendirmesine bağlı olması.
- Öğrenciye felsefenin öğretilmesi ve tasarım yapmaya teşvik edilmesi.
- Tasarımın mimarlık eğitiminin omurgasını oluşturması ve tek bir öğrenci için bile olsa iyi bir tasarımcı olma şansı yaratılması yönünde çalışılması.
- Ders programının eğitimdeki yeri, üniversitenin eğitim ile ilgili vizyonu, öğrenci sayısının kaliteli eğitimdeki önemi, öğrencinin güncel profili bağlamında ilgi ve yaratıcılığını törpülemeyecek yöntemlerin geliştirilmesi.
- Eğitim süresinin 5 yıla uzaması, mezuniyetin kademeli ve çok diplomalı olması.
- Kullanıcının bir paydaş olarak mimarlık alanında yeri olması bağlamında bilinçlendirilmesi, mimarlık alanına ait bilginin gündelik yaşamı nasıl destekleyeceğinin tartışılması.
- Eğitim politikasının, günümüzde öğrenme merkezli eğitimi hedeflemesi.
- Bologna süreci bağlamında, üniversite eğitiminin yeniden yapılanarak, yeterlilikler çerçevesine oturtulması.
- MİAK'ın varlığının kaliteyi artırması,
- Üniversitesi bütçesi bağlamında araştırmaların teşvik edilmesi,
- Erasmus programının daha etkin kullanılması.
- Mimarlık ortamına genel olarak bakıldığında yalnızca eğitim kurumlarının değil, aynı zamanda Türkiye'nin düzeyinin ve kişiliklerin önem taşıyor olması.
- Vakıf üniversitelerindeki eğitimin niteliği ve yeni projeler.

Bizim çalıştayda yapmış olduğumuz tartışmalar bu başlıklar altında gelişti ve bu başlıkların ileride tartışma konuları oluşturması bağlamında gündeme taşınmasının uygun olacağını düşündük, bunu paylaşmak istedik. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Esra Hocaya ve Nur Hocaya teşekkür ederiz. Bu beşinci oturumumuzun da sunumlarını dinledik. Ben programı aksatmamak üzere 15 dakikada, yani tam zamanında bitirmek istiyorum, 15 dakika geç başlamamıza rağmen. Evet, tartışmaya açalım; buyurun.

Mehmet Şener KÜÇÜKDOĞU

Şimdi önceki sunumla ilgili, Rengin Hanımın sunumuyla ilgili, 20 Mayıs'ta Turgut Özal Üniversitesinde YÖK'ün düzenlediği bir toplantı oldu. O toplantıya acaba katılan var mı? Zannediyorum benden başka yok. Bu Bologna eşgüdüm komisyonlarının, üniversite temsilcilerinin, başkanlarının toplantısıydı. Ben bizim üniversitenin …. başkanı değilim, ama hasbelkader beni gönderdiler ve ben de o toplantıya katılma şansı buldum.

O toplantıda Bologna uzmanları, YÖK başkan vekili ve üniversitelerin temsilcileri ve burada şimdi tartışılan, biraz önce gerek komisyon raporunda sunulan ve gerekse sayın başkanın da ifadelerinde yer alan bazı belirsizliklerden söz ediliyor, farklı yorumlamalardan söz ediliyor. Oysa ben bunu MOBBİG toplantısında da dile getirmeye çalıştım. Aslında herkesin her şeyi istediği gibi kendine göre yorumlama lüksü yok.

Ben bunu defalarca sordum orada, resmi olarak da sordum kayda geçsin diye, Bologna uzmanlarıyla yemekte de, özellikle yanlarına oturdum tanıştım ve kendilerine özel olarak da sordum. Şimdi "Ben Bologna sürecine geçtim" diye bir kurum ilan etti, geçmiş mi olduk? Bologna uzmanları tarafından bu sürecin doğru yerine getirilip getirilmediğinin belgelenmesi gerekli. Avrupa kredi transfer sistemine ben geçtim, işte derslerim, mevcut kurumsal kredi rakamını bilmem kaçla çarptım, şu kadar demekle olmuyor. Bunun için de o konuyla ilgili uzmanlar gelecek, siz bu AKTS'de nasıl belirlediniz, nasıl ölçtünüz? Bunlar ölçülüyor, birçoğunuz biliyorsunuz, bunlar ölçülüyor. Ölçülmeden benim dersimin kredisi 3, bilmem kaçla çarpayım şu kadar olsun deme şansımız yok, yani böyle bir şey yok. Bu yoruma açık bir şey değil arkadaşlar.

Bunun ölçülme yöntemi var, bu da benim elimde değil, bunun ölçülmesi gerekiyor. Bologna sürecini yerine getirmiş olmayı da… "Bologna sürecini ben yerine getirdim" diye müracaat edeceksiniz, gelecekler ziyaretçiler aynen akreditasyondaki gibi, sizin bu işi layıkıyla, kurallara uygun olarak yerine getirip getirmediğinize bakacaklar, ondan sonra Bologna sürecine geçtiniz, diyecekler.

Şimdi Bologna sürecinin içerisinde, bunu da defalarca sordum, staj 240 AKTS'nin içinde olacak mı olmayacak mı? Olacak dediler. Yani bunu şimdi Selahattinciğim ben de inanmıyorum, gülüyorsun ama ben de inanmıyorum, ben de inanmadığım için defalarca tartıştım, neticede siz bunu yerine getirmediğiniz

takdirde size bu yeterliliğinizi vermeyecekler. O zaman şu anda var olan bu kuralları böyle koymuşlar, staj bunun içinde olacak. 30 işgünü bir staj olabilir mi?

Bakınız 30 saat 1 AKTS, oradan hareket ettiğinizde günde 1 saat mi çalışacaksınız? Böyle bir şey olabilir mi? Mantığa aykırı uygulama yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Yani bu tür yolların yapılırken bile biraz daha gerçeklere uygun olarak yapılmasını ben hatırlatmak istiyorum arkadaşlarımıza. Seçimlik derslerin yüzde 25 olması da 240 AKTS'nin yüzde 25'i sevgili hocam, ders sayısının değil.

Yani ben kusura bakmayın zamanınızı aldım, ama bu konuda birçok arkadaşımın biliyorum kafası bulanık, öğrendiklerimi sizlere aktarmak için söz aldım, teşekkür ederim.

Gülen ÇAĞDAŞ

Hocam ileriye dönük bir çalışmadan bahsedilmedi, nasıl bir yol almayı düşünüyorsunuz?

Esra FİDANOĞLU

Grubumuzun yöneticisi Emre Hocamız, onun liderliğinde yine bir sonraki kurultaya kadar konuyla ilgili bir çalışmaya devam edeceğimizi anlıyorum.

Oturum Başkanı

Şöyle hocam, zaten biraz önce Mehmet Hoca da açıkladı, bu Bologna süreci ve kredi olaylarında birtakım anketler, şeyler var, paydaşlarla da zaten yapmak zorunda her kurum, en azından kendi mensupları ya da piyasada profesyonel hayatta çalışan kişilerle, bunu her kurum yapıyor.

Ancak biz alt komisyon olarak bu çalışmada, Nur Hocanın bahsettiği bir araştırması var, onu da dikkate alarak, paydaşlara ulaşalım, özellikle İstanbul'da dün birtakım marka mimarlardan da söz edildi, onların da katıldığı, yani batılı mimarlarla çalışan mimarlarımızın da katıldığı bir çalıştay yapalım, ne çıkacak bir görelim istedik. Tabii tam olmadı, yani bunu söyledik zaten.

Burada Nur Hocanın yaptığı bir araştırmanın sonuçları var, bunu zaten kısmen sunduk, ama o çalıştaydan pek fazla bir şey elde edemedik. Şimdi bundan sonra bunu yapacağız. Amacımız şu: Genelde grup bazında değil, bölümler bazında değil, ama genel mimarlık şeyi içerisinde, ülkenin değişik yörelerinde çalışan mimarların katıldığı bir çalıştay yapmakta yarar var, tüm problemleri görmek için. Sadece tasarım olarak değil, bununla ilgili olarak ya da değişik, çeşitlenmeden söz ediyoruz ya, yani mimarın çalıştığı çeşitli alanlardan bir geri beslemeyi elde etmek için bir çalıştay yapmamız gerekiyor diye düşündük ve bunun kararını aldık, ama tam olmadı.

Bugünkü sunumdaki o başlıkları da hep tartışmaya açalım diye yazılmış başlıklardı. Onun için sorunuzun cevabı böyle.

Gülen ÇAĞDAŞ

Peki, teşekkür ederim, devamında bir şey söylemek istiyorum izin verirseniz, çok uzatmadan. Tabii burada doğal olarak çok farklı konu alanlarıyla ilgili birtakım başlıklar sunuldu, ama bu başlıkların bazıları birbirleriyle çok ilişkili, bazıları ise çok uzaktan ilişkili. Yani aslında şöyle bir şey olabilir mi diye düşünüyorum. Yakından ilişkili olan ve uzaktan ilişkili olanların hepsini aynı kategoride, aynı paralel sırada ortaya koymak yerine, mesele mesleğin icrasıyla ilgili sıkıntılar var, eğitimle ilgili sorunlar var, eğitim süresiyle ilgili sorunlar var, ders planlarıyla ilgili, Bologna süreciyle ilgili pek çok konuda başlıklar var. Belki bu başlıklar belirli gruplar altında toplanarak daha sistematik bir hale getirilseydi, burada izleyicilerin de belleğinde yer eden birtakım noktalar daha mı iyi vurgulanırdı ve bundan sonraki süreçte yol alma konusunda acaba biraz daha yol gösterici mi olurdu ve burada biraz daha fazla geri dönüş mü alınırdı, diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Esra FİDANOĞLU

Çok teşekkürler hocam, bu eleştiriniz için. Şöyle düşündük hazırlarken. Önemli olan burada mümkün olduğu kadar tartışılmış olan konuları tartışıldığı kadarıyla ortaya koymak ve mümkün olduğu kadar ayrıntıların başlıklar arkasında kalmasına engel olmaktı açıkçası. Burada çalışmayı, yani bu yapmış olduğumuz çalışmayı formüle edip bir sunuş haline getirme çabasına getirmeyi tercih etmedik. Onun yerine mümkün olduğu kadar böyle salkım saçak, yapılmış olan, hatta teknik kelimeleri –bazı kelimeler kelime bazında bile fark eden kelimelerdi– kelimelerin öneminden dolayı, o cümleleri de o şekilde saklamayı tercih ettik.

Bu Emre Hocanın da dediği gibi bir başlangıç olsun ve bu beyin fırtınasını bir miktar daha artırmak gerekecek. Daha sonra dediğiniz gibi formüle edip, bir araştırma kapsamına dönüştürmek mümkün olabilecek zannediyorum. Teşekkür ederim.

Nur ÇAĞLAR

Sadece tamamlamak için, bu çalıştayda bulunduğum için ve Gülen Hocanın sorusuna ilişkin olarak sayın başkanın da izniyle bir tamamlama yapmak istiyorum. Kurultayın alt başlığı, “Mimarlık Eyleminin Gelişimi ve Çeşitlenmesi”ydi. *Workshop*’a ilişkin niyetiniz de bununla son derecede ilişkili ve iyi niyetli. Mimarlık eyleminin gelişimi ve çeşitlenme kısmını paydaşlar ve onların pratik alanlarının çok çeşitli olması karşılayacaktı. Gelişimi kısmını da, yalnız pratik alanlarında değil, mimarlığın her alanındaki gelişimleri ve mimarlık günde-

mindeki gelişmeleri de izlemeleri, benimsemeleri, içselleştirmeleri üzerine bir araştırmayı yönlendirmekti, ama istediğimiz çeşitte paydaş *workshop*'a katılmadı.

Böyle olunca da biraz üstü açık konular kaldı ve ikinci bir toplantı yaparak da geliştirme şansımız olmadı, ama gelecek kurultaya kadar yeni bir araştırmayla bu konunun üzerine gideceğimizi ve açılımlarının, evet, bu kadar dağınık kalmayacağının ben sözünü vereyim şimdiden Gülen Hocam, ama o çalışma iki yıl içerisinde çok gelişecek diye düşünüyorum. Çünkü ikinci bir TÜBİTAK araştırması hazırlığımız daha var, onunla birlikte, başkanımın da izniyle devam ederiz yolumuza.

Oturum Başkanı

Sevgili hocam, Gülen Hocam, şimdi burada bazıları gördüğünüz gibi çok ayrıntılı çalışmalar, bazılarında ise bazı sunumlar ve çalışmalar, Nur Hocamın da söylediği gibi, bir başlangıç, bir farkındalık yaratma ve tartışma ortamı yaratmak üzere size sunulmuş oluyor.

Bu çalıştay da öyle bir çalıştay oldu, ama bundan sonra, doğru, bütün bu çeşitlenmeyi, gelişmeyi ortaya koyacak bir çalışma yapmak lazım. Bunu yapmak zorundayız. Çok çeşitli alanlarda da mimarlar hizmet sunuyorlar. Tüm bunları almamız lazım.

İbrahim BATU

Teşekkür ederim. Efendim Rengin Hocamın aktardığı bilgilerle ilgili, sanıyorum bilgilerde ya aktarmadan kaynaklanan ya da hızdan kaynaklanan bir farklılaşma olmuş; onu düzeltmek üzere söz aldım.

Efendim ben fakültem adına bu süreci yürütmeye çalışan kişiyim. Şimdi biz yeni bir bölüm açma durumundayız ve bu süreç de, Bologna süreci de üniversitemizde başlamış durumda. Dolayısıyla Emre Hocamın, Orhan Hocamın, yani eski MİAK üyelerinin de katılımıyla biz paydaş toplantılar yaptık Akdeniz Üniversitesi çerçevesinde ve bunu Antalya Mimarlar Odamız bir kitapçık haline getirdi ve bütün oda birimlerine ve ilgili mimarlık okullarına gönderdiğini ben biliyorum.

Ancak Rengin Hocamla görüşmemizde bunun ulaşmadığını duydum ve üzüldüm. Ancak tabii o bilgilerle ilgili hemen bir iki, özellikle bir noktada durumu düzeltmek istiyorum. Sayfa 14'te, şekil 16'da gösterilen seçme derslerle ilgili, Akdeniz Üniversitesiyle ile ilgili veriler, 23 seçmeli ders, 23 alınması gereken ders. Bu seçmeli değildir tabii ki, yani bire bir olan şey zorunludur, böyle bir durum söz konusu değil. Bendeki kayıtlarımı inceledim, şimdi burayla ilgili 240 AKTS'nin Mehmet Hocamın da ifade etmiş olduğu yüzde 25 AKTS'yi

seçmeli derslere ayırmak, dahil etmek durumundaydık. Bu çerçevede yürüttük ve bunun sonucunda 7 grup seçmeli ders oluşturduk. Her grupta farklı dersler var, bunları vermeyeceğim, ancak bunları topladığımız zaman 44 adet, tabloda gösterilen 23 adet değil, 44 adet seçme ders oluyor.

Ayrıca bir grup dersimiz daha var ki, o üniversitenin bütün dersleri arasında seçilebilir. Bu krediler bunlardan sağlanabilir nitelikte, dolayısıyla binlerce ders arasından seçilebilir. Öğrenci danışmanın görüşünü alarak, yeterlilikler çerçevesinde bu dersleri öğrencimiz seçebilir. Dolayısıyla burada çok geniş bir yelpaze, açılım oluyor.

Diğer bir konu da, stajların AKTS'ler açısından bakıldığında ise, evet, biz de açılan bölümümüze 3 adet staj koyduk ki, bu anlamda paydaşlarımızın çok önemli görüşleri vardı, onları da kaydettik. Ancak burada çıkmazımız, bu 90 günlük stajın özendirilmesinde ciddi bir sorunla karşılaştık. 8 saat fiili çalıştığını varsaysaydık, zorunlu derslerde de çok ciddi bir bocalamayla karşı karşıya olacaktınız. Bunu önlemek için, işin açığı, durumu kurtarmak adına günde 3 saat öğrencimizin çalıştığını varsaydık. Dolayısıyla bunu bir AKTS sayarak 30 saati böyle çözmeye çabaladık bu geçiş sürecinde. Çünkü şöyle bir durum var. Biz diyoruz ki Avrupa'daki kredi saati değeri yaklaşık 40-45 saatleri buluyor, bizde bunun karşılığı yaklaşık 25-30. Dolayısıyla bu geçiş sürecinde böyle bir ara formül bularak bunları yapmak durumunda kaldık. Teşekkür ederim.

Orcan GÜNDÜZ

Aslında sunu kapsamında Türkiye'deki lisans ve yüksek lisans eğitimlerinin genel formüllerini çok kapsamlı gösteren bir çalışma yapılmış, gerçekten bir doktora tezi niteliğinde onun için hakikaten çok güzel bir veri.

Şimdi ben diğer yandan, konuya Türkiye ölçeğinde daha bütün olarak bakılması gerektiğine inanarak şunu eklemek istiyorum. Şimdi ankete yanıt vermiş olan 14 üniversitenin değerleri dikkate alınarak yapıldığı göz önüne alındığında, bu aslında toplam bölüm sayısının yüzde 25'ine yaklaşık tekabül ediyor. Benim sormak istediğim ve öneri, bundan sonraki çalışmalar için aslında geri kalan yüzde 75'in durumu ve tutumu nedir? Çünkü sonuçta bu kurumların hepsinden mezun olan kişiler eşit koşullarda imza yetkisine sahip ve eşit koşullarda çalışacak.

Yani bu sayı çığ gibi büyüyor, dolayısıyla sadece bu koşullara ayak uydurabilen belli bir kesimin bu işi yapmasını sağlamak, diğerlerini önlemek, engellemek gibi bir durum olması da pratikte, çünkü bu yetkileri verenler bizlerin dışında kurumlar, özellikle odaların yetkilerinin giderek azaldığı, kısıtlandığı günümüzde. Dolayısıyla bu kesime, yani yüzde 75'lik kesime yönelik çalışmaların da daha kapsamlı olarak ele alınmasının doğru olacağı görüşündeyim, yararlı olacağı görüşündeyim. Teşekkür ederim.

Rengin ÜNVER

Komisyon çalışmalarımızı aktarırken belirttiğim gibi, MOBBİG'in eğitim komisyonu olarak bilgi toplayabilmek için bölüm başkanlarına defalarca mail yoluyla ulaşmaya çalıştık, bazılarıyla toplantılarda karşılaştığımızda bilgilerini rica ettik ve en son komisyondaki arkadaşlarım, özellikle Çiğdem, Tolga, her ikisi de bölüm başkanlarını şahsen arayarak bazı şeylerin teyidini alabildik.

Ne yazık ki bu sunum için, tüm mimarlık okullarının sayısına göre çok daha sınırlı sayıda kurum bilgisine ulaşabildik, yani elde ettiğimiz sonuçlar bu kadar oldu. Dileğinize ben de katılıyorum, herkesin bu tür çalışmalara katkıda bulunması daha fazla bilgi birikiminin oluşmasını sağlayacaktır. Bu komisyonun hedefi yeni bir öneri yapmak değil, kurumların ne durumda olduğunu sergilemekti. Hangi kurumda mesela lisansüstü, yüksek lisans eğitimi veriliyor, kaç tane programı var. Uzun zamandır konuşuyoruz, bir veri tabanı komisyonumuz var o çalışacak, o işleme girecek, ortada dolaşan birtakım bilgilere hızlı bir biçimde ulaşacağız umudu içindeyiz. Ancak henüz hayata geçemedi. Bu nedenle bu sunumda ve komisyon raporunda TYYÇ'ye yönelik toplu bir veri olmasını da hedefledik, ama ben dileğinize katılıyorum, inşallah bu çalışmalar devam ederse daha çok kurumdan katkı sağlarız.

Orcan GÜNDÜZ

Doğrudan iletişim kurularak orada ders veren hocalarla, çünkü bölüm başkanları başka şeylerden de olabiliyor, onlar ilgilenmeyebiliyorlar yeterince.

Rengin ÜNVER

Tabii o da yapılabilirdi, ama kullanmadık, bundan sonra... Peki, ben kendim bir soru sormak istiyorum sunumlarla ilgili. Acaba şu anda burada kaç mimarlık okulu temsilcisi var ve de benim bu sunduğumun dışında okul var mı ve bunların programları ne durumdadır, kaç tane okulumuz var?

Oturum Başkanı

Burada bir kasıt yok. Bakın, bizim eğitim komisyonlarının, alt komisyonlarla yaptığımız çalışmada, altıncı oturumda da zaten tekrar gündeme gelecek, orada da arkadaşlarımız bütün bölümlere ulaşmaya çaba gösterdiler, ancak gelenlerle yetinmek zorunda kaldılar. Burada bir kasıt yok, yani şu okulu aldık, ötekini dışladık gibi bir durum yok, yanlış anlaşılmasın. Biraz hocamın da söylediği gibi yoğunluğundan ya da başka nedenlerle bilgileri ulaştırmamalarının sonucudur bu. Gelseydi zaten büyük özveriyle bu komisyonumuz gördüğünüz gibi kitap gibi birtakım çalışmalar yaptı. Tabii hepsi gelseydi, Türkiye'deki 61 okulun ya da kaçsa okul sayısı, tablosunu görmüş olacaktık, ama söylüyorum, yine de bu yapılan sunumlar ya da yapılan çalışmalar, bir tartışma orta-

mı yaratmak ve cevap vermeyen bölümleri harekete geçirmek ve sonunda tabii ki bütünü hakkında da bir çalışmayı ateşlemek amaçlı; yani bu çok önemli.

Esra Hoca da bir yanıt verecekler.

Esra FİDANOĞLU

Sıcağı sıcağına ben de bir şey söylemek istedim. Rengin Hocanın bu uyarısı veri tabanı açısından da çok çok önemli. Ne kadar çok okul katılırsa, o kadar veri tabanından yarar sağlayabileceğiz, onu hatırlatmak için söz aldım şimdi. Dün söylediğim gibi şifreler gönderilecek, ikinci bir kere. Bu şu demek, ilk gönderdiğimizde dikkate alınmamış anlamını taşıyor. En geç ocak ayına kadar veri tabanına bilgi girişi sağlanması gerekiyordu, bunu hatırlatmak için söz aldım. Şifreler gelecek hafta sonunda ya da aralığın başında bütün bölümlerin gönderdiği yetkili kişilere gönderilecek. Eğer yetkili kişilerde bir değişiklik olduysa bildirirseniz, yeni yetkili kişiye yeni şifre göndereceğiz. Önem ve ilgi gösterilmesini rica ediyorum. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Hocam geleceğim, Eti arkadaşımız buyurun.

Eti AKYÜZ LEVİ

Ben sunumum sırasında geçen bir yanlış anlamayı engellemek açısından açıklama yapmak istedim. Bizim kurumumuzda, Dokuz Eylül'de AKTS kredilerinin şu anda birçok okul kredisinin 1,5 katı olmakla birlikte, çalışmalarımız sürmekte ve öğrenci öğretim üyesi anketleri doğrultusunda tekrardan onları değerlendiriyoruz ve seçmeli dersleri yüzde 25'e çekmeye çalışıyoruz. Teşekkürler.

Oturum Başkanı

Buyurun Hocam.

Katılımcı

Merhabalar, ben Uludağ Üniversitesi ikinci sınıf öğrencisiyim. Aslında benim sorum bu konudaki herkese, akademisyen kimliğinizle benden bilgili durumdasınız. Bologna süreci bağlamında dar kapsamda yeterli olduğu söylenilen bir eğitim alacağız, gerek ders içerikleri, gerek ders sayısıyla ilgili olarak. Durum böyleyken yeni mezunlardan, kendi ofislerini açmak yerine var olan ofislere destek sağlanması bekleniyor. Tamam, bu da tamam, biz bu desteği sağlayalım, fakat ofisler bu yeterli desteği sağlayacak mı? Yani bununla birlikte ofislerin farklarının aynı olması gerekmek mi? Tüm mimarların aynı muameleyi hak etmesi açısından ve yine bunların denetlenmesi gerekmez mi? Yani

bunun için çok iyi organize olunması gerekli, bununla ilgili çalışmalar var mı? Ben bunları çok merak ediyorum; ben önümü görmek istiyorum.

Oturum Başkanı

Peki, çok teşekkürler, hem Mehmet Hoca cevap verecek, hem de Nur Hoca cevap verecek, Çetin Hocaya da sonra söz vereceğim.

Nur ÇAĞLAR

Şunun için ben yanıt vermek istedim genç arkadaşıma, sorusu için teşekkür ederiz. Dünkü MiMeKK toplantısı oturumuna ilişkin olarak, dün siz burada mıydınız, dünkü toplantımızı izlediniz mi Mesleğe Kabul Kurulu toplantımızı?

Katılımcı

Ben o oturuma katılamadım, hatta dosyayı okudum.

Nur ÇAĞLAR

Tamam, sizin bu endişeleriniz orada da ayrıntılı olarak tartışıldı, bura Hocanın sunuşundaki var olan büro ve yeterlilik etkinliğiyle ilgili tartışmalar, farkı okullardan, farklı eğitim programlarından mezun olan mimarların eğitim düzeylerinin eşitlenilmesi üzerine bir gayretti. Siz o büroya destek vermek üzerine değil, belki yanlış anlaşılma olabilir ifadeden, ama eğitimin sürecinizin sürekliliğini sağlamak üzere o büroda görev alacaksınız, sonra bir yıl, iki yıl o staj süresi her neyse mesleğe kabulden önce belirlenen, ondan sonra tabii kendi ofisinizi açabilirsiniz. Keşke dün de izlemiş olsaydınız, belki bu soruyu sormayabilirdiniz, en azından bu endişeyi duymazdınız.

Oturum Başkanı

Evet, Mehmet Hoca.

Mehmet Şener KÜÇÜKDOĞU

Ben çok kısa bir şey söylemek istiyorum sevgili öğrenci kızımıza. Bologna sürecine bir önyargıyla bakılmamasını ben diliyorum. Çünkü Bologna süreci öğrenci odaklı, yani Avrupa ülkeleri içerisinde yükseköğretimin ve çeşitli kademelerinin öğrenci odaklı olmasına yönelik düzenlenmiş bir süreç. Dolayısıyla Türk eğitim kurumları da kendilerini bu yönde, kendi programlarını bu yönde revize etme şansını bulmuş oluyorlar. Yani buna biraz öyle bir pencereden bakarsak, bana göre öğrencilerin gelişmesi yönünde, daha iyi bir meslek adamı olmaları yönünde bir fırsat gibi görmek gerekiyor. Tabii bunu doğru kullandığımız sürece… Her şey böyle, eğer doğru kullanırsanız o bir fırsata dönüşür, ama eğer onu iyi anlamayıp, özümsemeyip, yanlış yorumlarsanız, o de-

ğişik yönlere de gidebilir. O bakımdan önyargıyla hareket etmeden, Bologna süreci bu mevcut eğitim düzenini sınırlayan, kısıtlayan bir süreç değil, aksine onu çok daha genişleten bir süreçtir. Bunu çok kısa olarak ifade etmek istedim, çok teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Güven Arif Sargın.

Güven Arif SARGIN

Bir anlamda Sayın Mehmet Küçükdoğu Hocamızın biraz da Selahattin Önür'e eski bölüm başkanımıza istinaden yönelttiği soruya yanıt vermek için söz aldım, kendisi çok nazik olduğu için bu tür soruları yanıtlama konusunda imtina eder, en arka sıralara doğru da kaçtı.

Ben müsaade ederseniz yanıtlamayayım da, hem sizin uyarınızda ne kadar haklı olduğunuzun altını çizmek adına söz almış oldum, ama öte taraftan da bazı çelişkileri de bir kez daha paylaşıp, tartışmaya açmak adına da, özellikle bu öğretim yılı 2011-2012 öğretim yılı mimarlık lisans eğitim programlarının mevcut durum tablosunda da kendisini çok bariz şekilde ortaya koyan çelişkiler üzerinden de hareket ettim. Bu çelişkiler çok önemli, hem Bologna sürecinin şu kadar kredi, şu kadar zaman, mimarlık eğitiminin müfredatının nasıl oluşturulması yönündeki tehditleri var ve keyfiliğe çok fazla yer vermiyor. Öte taraftan da özellikle üst kurullar tarafından gelen farklı tehditler nedeniyle de, biz mimarlık eğitimi müfredatının bunun büyük bir ağırlığının başka işlerle meşgul olarak da tasarlıyor ve yürütüyoruz.

Bakın bir örnek vereyim –hocam da burada, katılacaktır bana– sizin hazırladığınız tabloda zorunlu mesleki derslerin hemen yanında, zorunlu havuz dersi sayısı diye bir kolon var. Zorunlu havuz dersinin sayısının yanında 1 diye bir referans vermişsiniz, müsaade ederseniz ben bunları okuyayım: Türkçe, yabancı dil, Atatürk ilke ve inkılap tarihi, matematik, ekonomi, beden eğitimi, müzik, İngilizce okuma ve konuşma, iş hayatı için İngilizce, temel bilgisayar bilimleri.

Şimdi bunun içerisinde büyük olasılıkla bilgisayarla ilgili olan ve belki de matematikle de ilgili olan ve doğrudan mimarlık eğitimi müfredatı içerisinde yer alabilen, eğitime katkıda bulunabileceğini düşündüğümüz dersler olarak sıralanabilir, ama ben niçin bunun içerisinde Türkçe olduğunu, zorunlu olarak okutulduğunu, ben lisedeki edebiyat derslerimizde bunların kotarıldığının düşünüyorum. Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi, benzer bir şekilde. Burada politik herhangi bir yorum yapmıyorum, ama dün İngiltere'den gelen konuşmacının konuşması sırasında, "Churchill ilke ve inkılapları tarihi" diye bir dersin öğretildiğini sanmıyorum. Buradaki politik kimliklerimizden bağımsız olarak söylüyo-

rum. Beden eğitiminin niçin mimarlık eğitiminin içerisinde, müfredat içerisinde yer aldığının da bilmiyorum. Şimdi bütün bu derslerin hemen bir sonraki kolondaki AKTS karşılıklarına bakıldığında Ortadoğu Teknik Üniversitesinde 35 AKTS, Yıldız Teknikte 28, İstanbul Teknikte de 30 AKTS'ye karşılık geldiğini görüyorum. ODTÜ'de bu aşağı yukarı, yüzde 12'si bütün AKTS'nin, Yıldız Teknik'te yine benzer bir şekilde, Orta Doğu Teknik Üniversitesinde de yüzde 14'e denk geldiğini görüyoruz.

Soruma devam edeyim, öğrenciler bu dersleri alıyorlar mı hocam?

Rengin ÜNVER

Bu derslerin hepsi her bölümde alınmıyor.

Güven Arif SARGIN

Hepsi alınmıyor tabii hocam, öyle yorumlamıyorum. Bunlar büyük bir havuz, bu havuzun içerisinde farklı dersleri zorunlu havuz dersleri olarak müfredatlarında yer veriyorlar.

Rengin ÜNVER

Genelde dört tane havuz dersi var. Atatürk ilke ve inkılapları, Türkçe, yabancı dil. Bunların dışında bazı kurumlar, ayrıca kendi programlarında başka dersleri de zorunlu olarak tanımlamışlar.

Güven Arif SARGIN

Buna katılıyorum Hocam, örneğin buna ilave olarak söyleyeyim, kendi kurumumuzda da Orta Doğu Teknik Üniversitesinde kredisiz olarak verilen derslerden bir tanesi.

Şunu söylemek istiyorum ben; öğrenciler bu dersleri alıyorlar mı, 3 tanesi ya da 4 tanesi ya da 5 tanesi? AKTS karşılığı var ya da kurumsal kredi karşılığı var ya da yok. Sonuçta öğrenciler belirli bir zaman ayırıyorlar mı, müfredat içerisinde var mı, kaynaklarımızı bu iş için kullandırıyor musunuz, altyapınızı buna göre yeniden düzenlemek ve buna göre bu eğitimi sürdürülebilir kılmak adına işler hale getiriyor musunuz? Yani özet olarak kaynaklarınızı kullanıyor musunuz, kullanmıyor musunuz?

Kullanıyoruz, yani bu 4 ders, 5 ders ya da 6 ders kurumdan kuruma farklılık gösterebilir, ama benim söylemek istediğim biz gerçekten müfredatımızı istediğimiz biçimde kurabiliyor muyuz? Bence kuramıyoruz. Müfredatımızın nasıl kurulması gerektiği yönündeki bazı kararlar, hepimizin bildiği gibi 1980 Anayasasıyla, daha sonra gelen YÖK'ün uygulamasıyla bize dikte edilen ve müfredatımızda yer alması gereken derslerden oluşmuyor mu? Hatta üniversite-

mizde, kendi üniversitemizde, yabancı üniversiteler için Atatürk ilke ve inkılaplarının muadili bir ders bile biz veriyoruz, Türkiye tarihi dersi, zorunlu bir ders.

Şimdi bütün bu kaynakları böyle kullanırken, zamanı böyle kullanırken, öğrencinin ve öğretim üyesinin enerjisini, zamanını kullanırken, 240 AKTS içerisinde mutlaka olmamız gerekiyor, dolayısıyla başka uluslararası direktiflerle nasıl hareket edeceğimiz, daha doğrusu bu çelişkileri nasıl aşabileceğimiz konusunda benim ciddi çekincelerim var.

Sonuç olarak özetle, dün Cengiz Bektaş'ın ayağa kalkarak yaptığı bir yorum vardı. Bu hangi ortamlarda eğer siz kendi mimarlık eğitiminizin nasıl olacağını kuramıyorsanız ve başkaları sürekli olarak size şu ya da bu ders içeriklerinin, bu müfredatın oluşması yönünde bir teklifte bulunuyorsa, bunun ne tür bir demokratik ortam ve süreç olduğunu da sorgulamamız gerekiyor. Benim kayıtlara geçmesi adına söylemek istediğim özellikle buydu.

Oturum Başkanı

Teşekkürler.

Tayfun TANER

Önce burada bulunmaktan son derece mutlu olduğumu söyleyeyim. Niçin? Bir bilgi akışı… Buna ben daha önceki MOBBİG'de de değindim, tekrar olacak, ama buradaki katılımcıların hepsi orada yoktu. Orcan Beyin söylediğinin üzerine, ilk cümlelerimi o kurmuş oldu, onun üzerine inşa edeyim.

İnternete girerek siz kendiniz mimarlık bölümlerinin tablosunu kesinlikle dökemiyorsunuz. Bakın benim iki haftadır yaptığım bir çalışma var, elimde çıktılar var, bunlar bile yetersiz kalıyor. Çünkü vizyon-misyonu çizmek sonsuz bir iştir, yüz yıllık üniversitelerin de yapması gerekiyor, biz 10. yılımızı idrak ettik, benim buraya katılmamın da ilk, MOBBİG'e katılmamın da ilkiydi. Oradaki tablolarda kendi adımızı görmemek beni fevkalade üzdü. Acaba bize geldi de biz mi yanıtlamadık, nasıl oldu diye gerçekten üzüldüm, çünkü böyle şeyleri kesinlikle atlamıyoruz.

Efendim, bu bilgi akışı konusunda bir vurgulama yapmak istiyorum. O da şudur: Dün Necip Mutlu arkadaşımız fevkalade güzel, yenilenmiş bilgiler sundu. Bakın Türkiye'de mimarlık fakültelerinin tablosunu dökecek insan dahi yok, çünkü bu bilgiler ortada yok. Şimdi burada çok iyi bir şey yapıyoruz aslında, diğer meslek odaları yapıyor mu yapmıyor mu bilmiyorum, Hasan arkadaşıma da, odanın sayesinde böyle bir şeyi mimarlar olarak Türkiye dökebiliyor, diğer meslek odaları ne yaparlar bilmem, dedim. O açıdan fevkalade bir iş yaptığımızın bilincindeyim, onun için özetle şunu demek istiyorum: Biz daha çok yeniyiz mimarlık fakültesi olarak, ilk mezunlarımızı iki dönem önce verdik, ama

eğer bu bilgilerin hepsini herkes internet ortamına doğru bir şekilde ve benzer şekilde dökebilirse, o zaman bu tabloları dökmek ve bunları yorumlamak çok kolaylaşır, şimdi bu sıkıntı içindeyim. Teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı

Teşekkürler. Söz vereceğim. Bir şeyi ben burada dile getireceğim. Tabii ki bilgi akışı son derece önemli, ama bakın MOBBİG olayında –ki mimarlık bölümlerinin iletişim şekli, 33. toplantısını yapıyor– orada bilgi birikimi var; bu internetteki web sayfasına da kondu sanıyorum, ama her seferinde şununla karşılaşıyoruz. Yani biraz çuvaldızı kendimize batırmak zorundayız. Her seferinde bölüm başkanı değişiyor ve konuyu tekrar getiriyoruz, 33 toplantıda konuştuğumuz konuları tekrar açıyoruz.

Şimdi bu tür bilgiler var. MİDEKON'un sayfası açıldı, MOBBİG'in sayfası var… Bütün bunlardan yararlanalım lütfen. Sonuçta bu kurultaya bir çalışma getiren komisyonlara da fazla da yüklenmeyelim, dediğim gibi çuvaldızı biraz kendimize batıralım. Bakın dün Viyana'dan gelen o yabancı hocamız şeffaflıktan bahsetti ve biz şeffaf değiliz, bu açık. Bilgi isteniyor bölümlerden, gönderilmiyor, ben zamansızlığa inanmıyorum. Yani eğer biz ciddi bir bilgi akışı istiyorsak, herkes aynı şekilde davranmak zorunda. Onun için bu konuda fazla çalışma gruplarına yüklenmeyelim. Buyurun Hocam.

Cengiz BEKTAŞ

Bizim kuşağın şöyle bir sınıflaması var, 1950'lere kadar mimarlık eğitimi yalnız İstanbul'daydı, sonra İstanbul'dan dışarıya taştı diye biz pek sevindik. Şimdi bu tartışmalarda şunu saptıyorum: Memleketin yarısı var, yarısı yok. Yani siz bunu açıkladınız başkanlık divanı olarak, gerçekten bu tamamlanacak, ama ben kayda girsin diye söylüyorum. Bakın ne Erzurum'dan, ne Mardin'den, ne Van'dan hiçbir şekilde söz yok. Biz nereye uyacağız ve neyi unutacağız gibi bir durumla karşı karşıyayız, yani bu çok fazla önemli. Özellikle sözü geçti, Erasmus olayımızda, tümüyle Batıya dönük olarak düşünülüyor. Niye Türkiye'nin üniversiteleri arasında bir değiş-tokuş yok? Şimdi yeni yeni başlıyor, ama gerçekten biraz daha yaygınlaştırmak zorundayız bu işleri. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Şimdi Gülen Hocaya son sözü veriyorum, kapatacağız.

Gülen ÇAĞDAŞ

Ufak bir duyuruda bulunmak istiyorum. Aslında Eğitim Komisyonun çalışmaları sırasında istenilen bu bilgilere… Mesela Sayın Nur Hocamız dedi ki, bizim henüz öğrencimiz yok, onun için yanıt vermedik. Bence öğrencisi olan ol-

mayan, eğitime başlamış başlamamış, ama ders planını oluşturmuş bütün bölümlerimizin yanıt vermesi gerekiyor. Ders planımız budur, işte şu oranlar budur diye. Ancak bu şekilde biz de hiç değilse hem Esra'ların yapacağı veri tabanına bir katkı olmak üzere 61 bölümün hangisinin, kaç tanesinin eğitime başladığını, kaç tanesinin mezun verdiğini görebilir ve bu ortamda bugün en azından yarım saatten fazla bir şekilde bu konular üzerinde görüş bildiren hocalarımız oldu, bu konuşmaları yapmamıza gerek kalmayacak.

Yaşar Üniversitesinden gelen sayın hocamız da MOBBİG'teki sıkıntısını dile getirmiştir, kendilerine bilginin ulaşmadığını söylemişti. MOBBİG'ten bu zamana epey bir zaman geçti, herhalde üniversitesine döndüğünde bölüm başkanına sormuştur, bu bilgi size soruldu mu sorulmadı mı, yanıt verildi mi verilmedi mi diye. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Ben teşekkür ederim, birinci mimarlık lisans ve lisans ve eğitimin birinci oturumunu tamamlamış oluyoruz. Ben komisyon üyelerine teşekkür ediyorum.

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
2. Gün

6. Oturum

"Mimarlık Lisans ve Lisansüstü Eğitimi - II"

Mehmet Şener KÜÇÜKDOĞU
Oturum Başkanı

Neslihan DOSTOĞLU
"Mimarlık Bölümlerinin Açılması ve Sürdürülmesinde Aranması Gereken Asgari Koşullar"

Eti AKYÜZ LEVİ
"Mimarlık Bölümlerinin İçinde Yer Aldığı İdari Yapılanmalar"

Sunucu

Altıncı oturuma hepiniz hoş geldiniz. Mehmet Şener Küçükdoğu'nun oturum başkanlığında "Mimarlık Lisans ve Lisansüstü Eğitimi" konulu oturum gerçekleşecek. Neslihan Dostoğlu ve Eti Akyüz Levi sunuşlarıyla oturum tamamlanacak. Teşekkürler.

Oturum Başkanı

Değerli katılımcılar, altıncı oturumumuzu açıyorum. Bu oturumumuz yine mimarlık lisans ve lisansüstü eğitim grubunun kendi alt grupları içerisindeki çalışmaları sizlere yansıtacaktır ve bu çalışmalar kapsamında iki sunum yapılacak.

Bir tanesi Sayın Prof. Dr. Neslihan Dostoğlu tarafından, mimarlık bölümlerinin açılması ve sürdürülmesinde aranması gereken asgari koşulları bizlere tanımlayacak. Onun için Neslihan Hanım sizi buraya davet edeyim. İkinci konuşmacımız Sayın Prof. Dr. Eti Akyüz Levi. Eti Hanım da "Mimarlık Bölümlerinin İçinde Yer Aldığı İdari Yapılanmalar" başlıklı sunumunu bize gerçekleştirecekler.

Şimdi tabii bu mimarlık bölümlerinin dünden beri tartışılan, çeşitli konuşmalarda da yer alan mimarlık bölümlerinin sayılarının hızla artması ki, bu hız son yıllarda daha da arttı ve kayıtlarımızda da hâlâ bir kesinlik yok. 61 midir, 62 midir? Kimi kayıtlara göre 61, kimi kayıtlara göre 62 mimarlık bölümü, ama bildiğim kadarıyla bunun 54'ü Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde olan okullar, 5'i Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içerisinde olan okullar içerisinde yer alıyor. Bu artışı daha önceden de gördüğümüz için MOBBİG bünyesi içerisinde bu mimarlık bölümlerinin açılmasında belirli ölçütlerin getirilmesi gerekliliği konusunu gündeme getirmiştik, yanılmıyorsam Akdeniz Üniversitesindeki MOBBİG toplantısında ve o toplantıda bir komisyon kurmuştuk, ama o komisyondan herhangi bir sonuç elde edemedik.

Daha sonraki Kayseri MOBBİG'inde olabilir, yeni bir komisyon kurduk. Ancak o komisyon da Isparta'da yapmış olduğumuz MOBBİG toplantısında, yaptıkları sunumla bizleri doğrusu çok fazla tatmin etmiş olmadılar, ama bu kurultayın bünyesi içerisinde yer alan mimarlık lisans ve lisansüstü çalışma grubunun içerisinde bir alt grup olarak böyle bir çalışma yapma görevine talip olduk biz arkadaşlarımızla ve bu görevi de belirli bir şekilde yerine getirmeye çalıştık.

Komisyonumuzun bu çalışması, sizlere verilen dosyaların içerisinde basılı olarak yer almakta, ama izninizle –salon da benim böyle konuşmamla yavaş

yavaş dolmuş oldu– evet, şimdi sözü ben Sayın Neslihan Dostoğlu'na bırakıyorum ve komisyonumuzun çalışmasını size sunacaklar. Teşekkür ederim.

Neslihan DOSTOĞLU

Sayın başkan, Mimarlar Odası'nın ve üniversitelerin değerli temsilcileri, sevgili öğrenciler; öncelikle kurultay çalışmalarının sürekliliğini sağlayan Mimarlar Odası'na ve mekânlarını bu etkinlik için açan Dokuz Eylül Üniversitesi'ne teşekkür etmek istiyorum.

Ancak, ben açıkçası biraz düş kırıklığına uğradım İzmir'de. Biraz önce birtakım rakamlar aldım. İzmir'de mimarlık bölümünün olduğu 6 tane üniversite var, 2'si devlet, 4'ü vakıf. 3800 mimar var ve yaklaşık biraz önce hesapladık, 1300-1500 arasında da mimarlık öğrencisi var. Salona baktığımızda gerçekten katılımcıların, İzmir'deki bu potansiyelle karşılaştırılamayacak ölçüde az olduğunu görüyoruz. Bundan da büyük bir üzüntü duydum açıkçası. Çünkü sorun hepimizin sorunu, "Mimarlık ve Eğitim" başlığını taşıyan bu kurultay, aslında mimarları da birebir ilgilendiriyor. Çünkü sürekli mesleki eğitimden de söz ediyoruz. Eğitim sadece üniversiteyle sınırlı değil, mezuniyet sonrasında da devam etmesi gerekiyor. Dolayısıyla ben katılımcı sayısının çok daha yüksek olmasını arzu ederdim.

Evet, biraz önce Sayın Küçükdoğu da belirtti, Mimarlık ve Eğitim Kurultayı kapsamında oluşturulan Mimarlık Lisans ve Lisansüstü Çalışma Grubu'nun alt komisyonu olarak biz bu raporu hazırladık. Başkan Sayın Mehmet Küçükdoğu ve üyeler soyadı sırasına göre Füsun Alioğlu, Neslihan Dostoğlu, Nur Esin, Çetin Türkçü, Nilay Coşgun, Evren Burak Enginöz, Mehmet Emre Arslan ve İlker Ertuğrul idi. 6. Mimarlık ve Eğitim Kurultayı'na hazırlık sürecinde çeşitli ortamlarda 7 adet toplantı gerçekleştiren komisyonumuz, Türkiye'deki ve dünyadaki durumu değerlendirerek bir rapor hazırladı.

Öncelikle UNESCO/UIA Mimarlık Eğitim Şartını hatırlatarak konuşmama başlamak istiyorum: *"…biz mimarlar, mimarlığın, yapılı çevrenin planlanması, tasarlanması, inşa edilmesi, kullanılması, donatılması, peyzajının düzenlenmesi ve bakımı konusunda etki sahibi olan her konuyu içine aldığına inanmaktayız. Mimarlar olarak bizler, geleceğin mimarlarının eğitiminin ve yetiştirilmesinin, her tür kültürel miras ortamında sürdürülebilir insan yerleşmelerinin oluşturulması yolunda, tüm dünyadaki 21. yüzyıl toplumlarının beklentilerini karşılayacak şekilde iyileştirilmesi konusunda sorumluluk duymaktayız."* Bu ifadeden yola çıktığımızda, aslında Türkiye mimarlık ortamında da en azından meslek örgütlerimizin ve pek çok akademisyenin bu kaygıyı taşıdığını söyleyebiliriz.

Mimarlık eğitim ortamının kaygı içinde olduğu konulardan biri de, yeni açılan mimarlık programlarının niteliksel ve niceliksel özelliklerini kapsamaktadır.

2011 yılında ÖSYM şemsiyesi altında 61 mimarlık bölümü olduğunu biliyoruz. Biraz önce Sayın Küçükdoğu'nun da belirttiği gibi, bunlardan 5'i Kıbrıs'ta, 2'si Azerbaycan'da, biri Bosna Hersek'te, 53 adedi de Türkiye'de. Türkiye'deki mimarlık bölümlerinin 29 adedi devlet, 24 adedi ise vakıf üniversitesi. Vakıf üniversitelerinin giderek devlet üniversitelerinin sayısına yaklaştığını söyleyebiliriz.

Perdede iki tablo göstereceğim. Bunlar çok net gözükmüyor olabilir, elinizdeki raporda daha detaylı inceleyebilirsiniz. Bu tablolar İlker Ertuğrul tarafından ÖSYM'den yararlanılarak derlenmiştir. Buradaki "2011 Yılı ÖSYM Mimarlık Bölümleri Kontenjanları ve Yerleşme Oranları" başlıklı birinci tabloda birinci sütunda kontenjan, ikinci sütunda yerleşme ve üçüncü sütunda da yerleşme oranı üst başlıkları altında 61 tane üniversiteyi görüyoruz. Burada tüm devlet üniversitelerinin yüzde 100 doluluk oranına ulaşmışken, Kıbrıs'taki üniversitelerin en yükseğinin yüzde 61, ama diğerlerinin 38-41'lik oranlar taşıdığını, Azerbaycan'daki üniversitelerin de kontenjanlarını yüzde yüz doldurduğunu, ancak Bosna Hersek'te yüzde 31'de kaldığını görüyoruz.

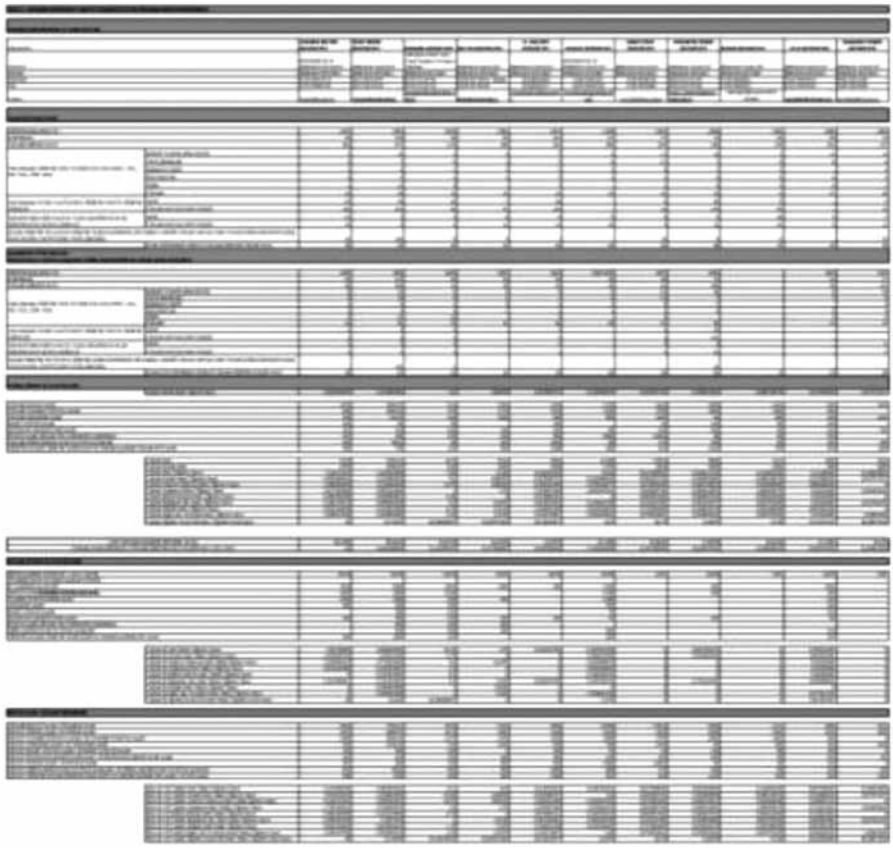

İkinci tablodaki sütunlarda ise 2005'ten 2011'e kadar açılan bölümlerin kontenjanları (normal, okul birinciliği, burslu) belirtilmiş durumda. Örneğin 2005 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi görünmüyor, 2006 ve 2007'de de yok, 2008'de açılmış. Yani her bir okulun karşısında yıllara göre kontenjanlar görülüyor. Dikkat ederseniz 2011 yılına varana kadar, son 7 yıl içinde çok fazla mimarlık bölümünün gerek vakıf, gerek devlet üniversitesinde açıldığını görüyoruz. Burada vurgulanması gereken, son yıllarda mimarlık bölümlerinin sayılarının hızla artması ve pek çok mimarlık bölümünde yeterli öğretim üyesi ve fiziksel olanakların bulunmaması nedeniyle, mimarlık bölümlerinin açılması ve sürdürülmesinde gerekli koşulların sağlanamamasıdır. Oysa mimarlık eğitim müfredatının kazandırması gereken bilgi, beceri ve yetkinliklerin sağlanabilmesi için, niteliksel ve niceliksel bazı temel koşullar zorunludur. Yani bunlar sadece nicelik olarak açıklanamaz, nitelik olarak da irdelenmek durumunda bu değerler.

Bu değerlerin gelişimi açısından biz komisyon olarak iki koşul olduğunu düşündük bu araştırmada. Bir tanesi, öğretim üyesi öğrenci oranı. Uluslararası standartlara göre her öğretim kurumu öğrenci sayısını, öğretim kapasitesine göre belirlemeli. Bu da şunu getiriyor: Az sayıda öğrenciniz varsa, niceliksel olarak baktığımızda, ona göre öğretim üyesi sayısı olmak zorunda.

Tabii mimarlık bölümlerinin, üniversitelerdeki diğer bölümlere göre bir farklılığı var. Biliyorsunuz mimarlık eğitiminde atölye eğitimi ya da stüdyolar eğitimin en önemli belirleyicilerinden biri, belkemiği diyebiliriz. Zaten UNESCO'nun UIA Mimarlık Eğitim Şartında da bu vurgulanıyor: *"Atölye eğitiminin öğrenim sürecinin ana bileşeni olması gerektiği düşüncesinden hareketle, eğitimci/öğrenci sayısı tasarım atölyesi metodolojisine uygun olarak belirlenmelidir."* UIA atölye başına düşen öğrenci sayısının, öğretim üye veya görevlisinin o ders kapsamında gerekli nitelikleri ve eğitim için gerekli süreyi sağlayabileceği kadar az olması gerektiğini belirtmekte ve aşağıdaki formülleri kullanarak konuya açıklık getirmektedir.

Biz de açıkçası bu komisyon çalışmaları başlamadan önce, böyle bir formülün olduğunu bilmiyorduk ve bu süreçte keşfetmiş olduk. Şimdi toplam akademik personel sayısı TAPS'ın hesaplanma yöntemi şöyle bir formül:

$$TAPS = f + (p + y - s) / 16$$

Raporda bunu görebilirsiniz. 'f' tam zamanlı öğretim üyesi ve görevlisinin ders yükünü, 'p' yarı zamanlı ve ders saati ücretli öğretim üyesi ve görevlisinin ders yükünü içeriyor. 'y' ise üniversitenin diğer fakülte ve bölümlerinden gelen hocaları kapsıyor. Örneğin makine mühendisliğinden tesisat dersinize bir hoca geliyorsa veya Atatürk ilkeleri için başka bir hoca geliyorsa, bu tür dersler kastediliyor. 's' bölüm öğretim üye ve görevlilerinin bölüm dışında verdiği toplam

haftalık ders yükleri olarak tanımlanıyor. 16 rakamı da tam zamanlı bir öğretim üyesi ve görevlisinin yükümlü olduğu minimum haftalık ders yükü. UIA bu formül üzerinden, toplam öğrenci sayısına göre toplam akademik personel sayısının hesaplanabileceğini öngörüyor. Biz bu formülü baz alarak, okullara yönelttiğimiz sorularda bu oranı bulmayı amaçladık, tablo oluşturduk, verileri değerlendirdik ve yorumlamaya çalıştık.

İkinci koşul fiziksel ortamla ilgili, başka bir deyişle mimarlık okullarında yeterli sayıda atölye, laboratuar, araştırma hizmeti, ileri düzeyde eğitim, kütüphane, yeni teknolojilerle ilgili bilgi ve veri değişim olanaklarının bulunup bulunmamasıyla ilgili. Biraz önce de söylediğim gibi biz bu raporumuzda bu iki koşulu sorgulamaya çalıştık.

Araştırma yöntemimizden kısaca söz etmek istiyorum. Bu sorgulama için öncelikle Türkiye'deki mimarlık eğitiminin mevcut durumunun analizini yapmaya karar verdik ve bu analizi yaparken de biraz önce gösterdiğim, özellikle öğrenci/öğretim üyesi oranının saptanmasındaki formülü kullandık. Anketi uygulamak üzere okulları seçerken dört koşul belirleyici oldu:

- Hem devlet, hem vakıf üniversitelerinin temsil edilmesi,
- Bölümlerin en az dört yılını tamamlayarak mezun vermiş olması,
- Farklı hizmet sürelerine sahip olması,
- Ülkemizin farklı coğrafyalarında bulunması.

Bu özellikleri dikkate alarak 11 okul belirledik. Bu kriterlerle belirlenen toplam 11 üniversitede, ulusal düzeyde, sınırlı, ancak güncel bir veri tabanı oluşturmaya çalıştık. Bu çalışmaya katılan, anket uyguladığımız üniversiteler alfabetik sırayla Dicle, Dokuz Eylül, Erciyes, İstanbul Kültür, Karabük, Karadeniz Teknik, Maltepe, Mersin, Orta Doğu Teknik, Uludağ ve Yıldız Teknik üniversiteleridir.

İkinci olarak öğretim üyelerinin yükümlülükleri ile ilgili bir çalışma yaptık. Mevcut mevzuat ve uygulamalar çerçevesinde öğretim üyelerinin çalışma düzenlerini analiz ettik. Bu her iki konuyu değerlendirip, uluslararası mimarlık ortamının verilerini de dikkate alarak çeşitli öneriler oluşturduk.

Şimdi bu değerlendirmeyle ilgili sonuçlara geçmek istiyorum. Bu tabloyu görmek gerçekten olanaksız, hatta raporda bile yeteri kadar net değil, ama bu kitapta çok daha belirgin olarak çıkacak. Çok kısaca ben şurada göstermeye çalışayım. Bu kısımda lisans, burada ise lisansüstü programlar ile ilgili bilgiler var. Bu bölüm fiziksel ortamla ilgili. En alttaki bölüm ise okulların ek ihtiyaçlarıyla ilgili.

Bu tablodan yola çıkarak, öncelikle kontenjanlar üzerinde durmak istiyorum. Burada gördüğünüz gibi kontenjanlarda çok farklılık var. Tabii bunlar üniversitenin daha eski ve tanınmış olmasıyla da bağıntılı. Örneğin, lisans eğitimi programlarında kontenjanlar Karabük Üniversitesi'nde 40 ile Yıldız Teknik Üniversitesi'nde 134 arasında değişmekte. Tabloda 11 okul çeşitli açılardan karşılaştırılabiliyor.

Toplam öğrenci sayısı Mersin Üniversitesi'nde 179 ile Yıldız Teknik Üniversitesi'nde 1297 arasında değişiyor. Bu sayılar lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin toplamları. Çünkü aynı fiziksel ortamı toplu olarak kullandıkları için biz burada her ikisini birlikte değerlendirmeye karar verdik. Lisansüstü kontenjanlar ile ilgili burada bir konuya dikkatinizi çekmek istiyorum. Mersin Üniversitesi'nde bir yüksek lisans programı yok, dolayısıyla diğer 10 okul arasında kıyaslama yaptığımızda, Karabük ve Dicle Üniversiteleri'nde kontenjan 10, Yıldız Teknik Üniversitesi'ndeyse 127 olarak ortaya çıkıyor.

Lisansüstü programlarına baktığımızda, en az yüksek lisans öğrencisi 19 ile Maltepe Üniversitesi, en yüksek öğrenci sayısı ise 420 ile Yıldız Teknik Üniversitesi. Dolayısıyla biraz önceki tabloyu hatırlarsınız, Yıldız Teknik'teki toplam 1297 öğrencinin 420'sinin yüksek lisans programında olduğunu görmüş oluyoruz.

Tam zamanlı öğretim üyesi ve görevlisine baktığımızda, Mersin'de 8 kişinin olduğunu görüyoruz, Yıldız Teknik Üniversitesi'nde de 64 öğretim üyesi veya görevlisi var. Tabii bunlar toplam olarak gözüküyor, ama çarpıcı birtakım sayılar da ortaya çıkmış durumda. Örneğin Mersin Üniversitesi'nde Yapı Anabilim Dalında hiç hoca gözükmüyor, Dicle Üniversitesi'nde mimarlık tarihinde hiç hoca gözükmüyor. Tabii ki bu dersler boş geçmediğine göre, dışarıdan hoca desteğiyle bu derslerin yürütüldüğünü düşünebiliriz.

Devam edersek, mimarlık lisans eğitim programlarında toplam öğretim üyesi ve görevlisi sayısı burada çıkıyor. Yani dışarıdan gelen hocalarla birlikte Mersin 23, Yıldız 99 olmuş oluyor. Bunlar tablodaki en üst ve en alt değerler. Mimarlık lisans ve lisansüstü programlarındaki toplam öğrenci sayısını toplam akademik personel sayısına böldüğümüzde, bir başka deyişle UIA'nın formülünü uyguladığımızda, 9,21 Dicle Üniversitesi, 19,02 Ortadoğu Teknik Üniversitesi olarak gözüküyor. Bir başka deyişle, dışarıdan gelen hocaları da kattığımız zaman, hoca başına düşen öğrenci sayısı düşük olabiliyor.

Biraz da fiziksel olanaklar üzerinde duralım. Mimarlık eğitim programlarında toplam derslik alanlarını inceledik. Süreç içinde, bunu sadece metrekareler üzerinden karşılaştırdığımızda doğru değerlere ulaşamayacağımıza karar verdik çünkü öğrenci sayısına göre metrekareler de değişiyor. Dolayısıyla biz burada oranlar üzerinden karşılaştırma yaptık. Yani her bir fiziksel ortamla il-

gili değerlendirmede, alan / öğrenci sayısı olarak gitmeye çalıştık. Burada da, şimdi söyleyeceğim sonuçlar ortaya çıktı. Mimarlık eğitim ortamlarında stüdyolar dahil toplam derslik alanı bölü lisans artı lisansüstü öğrenci sayısı dediğimiz zaman 1,22 Yıldız Teknik Üniversitesi olarak çıkıyor. Oldukça düşük bir rakam, Mersin Üniversitesi ise 8,94 çıkıyor, çünkü orada öğrenci sayısı oldukça düşük, yüksek lisans öğrencileri de yok. Tabii Yıldız Teknik Üniversitesi çok köklü bir kurumumuz, ancak mevcut fiziksel koşulları 1200 küsur öğrencisine bence yetersiz geliyor.

Mimarlık eğitim programlarında toplam alan / öğrenci sayısı dediğimiz zaman da, 2,93 ile Yıldız Teknik Üniversitesi yine en düşük değere sahip. En yüksek değer ise 35,67 ile Dokuz Eylül Üniversitesi'nde. Dokuz Eylül ve Uludağ Üniversiteleri kütüphane alanları olarak merkezi kütüphaneyi kattıkları için, onların değerleri fırlamış durumda. Çünkü biz orada açıkçası esnek bıraktık, bölümdeki kütüphane veya merkez kütüphanesi varsa ekleyebilirsiniz dedik. İki okulumuz merkez kütüphaneyi ekledikleri için burada değerler oldukça yüksek çıkıyor, ama bunlar gerçek değerleri yansıtmıyor olabilir.

Mimarlık eğitim programlarında mevcut alan ve ek alan talebi toplamlarına baktığımızda da, 6 metrekareyle Yıldız Teknik Üniversitesi minimum değere sahip, 42,9'la da Uludağ Üniversitesi en yüksek. Tabloda bu konuda oldukça farklı değerler olduğunu görebiliyoruz.

Tabii şunu da ifade etmek istiyorum. Toplam alan içinde maket atölyesi, sergileme alanı, kitaplık alanı, laboratuar, atölye alanları bulunuyor. Bu tabloya baktığımızda, onları da net olarak görebiliyoruz. Örneğin bilgisayar laboratuarı alanı Yıldız Teknik Üniversitesi'nde 0,1 iken, Erciyes Üniversitesi 0,69 olarak ortaya çıkıyor ya da maket atölyesinde çok farklı değerler çıkıyor, ama ben o detayları artık raporda incelemenizi rica edeceğim.

Özet olarak, anketlerdeki veriler incelendiğinde, üniversitelerin mimarlık eğitim programlarının oldukça farklı değerlere sahip olduklarını söyleyebiliriz. Eğitim alanınız yeterli mi sorusuna evet yanıtları, hayır yanıtlarına göre çok daha az oldu. Dolayısıyla, genel olarak fiziksel ortamın yetersiz bulunduğunu söyleyebiliriz

Şimdi ben bu bölümde öğretim üyelerinin yükümlülükleri kapsamında değerlendirilmesine geçmek istiyorum ve daha sonra hepsini toparlayacağım. Ülkemizdeki mevzuat, üniversitelerdeki öğretim üyelerini birkaç konuda görevlendiriyor. Bunlar kısaca, ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde eğitim-öğretim yapmak, bilimsel araştırmalar ve yayınlar yapmak, öğrencileri kabul ederek onlara gerekli konularda rehberlik etmek, verilecek diğer görevleri yerine getirmektir. Bunlar 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda bulunan bir skala. Bu görevler gerek YÖK mevzuatında, gerekse de üniversitelerin bu mevzu-

at kaynaklı yönetmeliklerinde genel olarak "yayın faaliyetleri", "eğitim ve öğretim faaliyetleri", "idari görevler" başlıkları altında toplanıyor.

Bir üniversite, tanımı nedeniyle tüm bu faaliyetleri barındırmakla birlikte, bütün bunların temel kaynağı, aslında bir akademisyenin bilimsel çalışmalarıdır. Bu bağlamda, hangi statüde olursa olsun, akademisyenlerin bilimsel çalışmalara yoğunlaşması temel amaç olmalıdır. Bu temel amaç için araştırma, yayın, toplantı, *workshop* gibi çeşitli etkinlikler gerçekleştirilir. Buna koşut olarak akademisyenlerin diğer önemli faaliyet alanı eğitim ve öğretimdir. Dersler akademisyenlerin bilimsel araştırmalarını, görüşlerini, deneyimlerini doğrudan yansıttığı bir alandır. Bilimsel ve teknolojik değişimler, gelişmeler, derslerin daima yenilenmesini gerektirmektedir. Bu iki faaliyetin yanı sıra birtakım idari görevler, örneğin dekanlık, bölüm başkanlığı, ana bilim dalı başkanlığı veya çeşitli komisyon üyelikleri, jüri üyelikleri, hakemlikler gibi çeşitli aktiviteler üniversiter yaşamın vazgeçilmez unsurlarıdır. Nitekim uluslararası mimarlık eğitiminin yeniden planlandığı günümüzde, öğretim üyeleri "araştırma ve yayın, mimarlık eğitimcilerinin doğal bir etkinliği olarak görülmeli" ifadesiyle tanımlanmakta, "öğretim kadrosunun özgeçmişleri, akademik yükümlülükleri, araştırma, yayın, toplum ilişkileri ve mesleki uygulama dahil öğretim dışı etkinlikleri" önemsenmektedir.

Uluslararası mimarlık eğitimi ortamının da bu değerlendirmeleri içeren yaklaşımlar içinde olduğu görülmektedir. Örneğin ülkeler arasında hareketliliği sağlayabilmek ve mimarlık eğitiminin niteliklerini denkleştirmek üzere 2008 yılında 7 akreditasyon ajansı tarafından "Canberra Accord" imzalanmıştır. Biliyorsunuz ülkemizde MİAK var, Amerika'da NAAB, İngiltere'de RIBA, ayrıca UIA. Bunun gibi 7 akreditasyon ajansı bir araya geliyorlar ve bir anlaşma yapıyorlar. Onların uzlaştığı ortak nokta, öğretim programlarının yerel çeşitliliği ve bu çeşitlilik içinde asgari koşulları oluşturma gereğidir. Yani herkesin aynı olması istenmiyor, ama asgari koşulların da oluşturulması gerekiyor ve bu ülkeler için mimarlık programlarında öğretim üyelerinin durumlarının tanımlanmasına yönelik birtakım tedbir ve öneriler geliştiriliyor.

Örneğin bu anlaşmada öğrenci / öğretim üyesi oranı 12'ye 1 veya 14'e 1 olarak kabul ediliyor. Öğretim üyesi nitelik ölçütleri geliştirilmeli, belgelenmeli; genç öğretim üyelerinin kariyer yolları planlanmalı, geliştirme olanakları sağlanmalı, çeşitli burslar, *sabbatical* yoluyla okuldan ayrılma gibi destekler olmalı; meslek ve disiplin tarafından değer verilen alanlarda araştırmaları fark edilmeli ve ödüllendirilmeli; mesleki pratik ve tercihan liderlik rolündeki pozisyon ödüllendirilmeli; yükseltilme ölçütleri geliştirilmeli ve belgelenmeli; kurum içi iş yükü dengesi sağlanmalı, deniliyor. Oysa hepimizin bildiği gibi okullarda çalışkan insanlara genelde aşırı iş yüklenirken, bazılarının da çok az yükü bulunuyor.

Mimarlık programları özellikleri nedeniyle farklı eğitim-öğretim biçimlerini içerir. Bunlardan en önemlisi mimarlık eğitiminin temel noktasını oluşturan proje atölyeleridir. Aynı zamanda tez danışmanlığı da en önemli eğitim-öğretim alanı olarak tanımlanabilir. Komisyonumuzun yaptığı değerlendirmelerde, yurtdışındaki çalışmalar da ele alınmış ve lisans eğitiminde proje stüdyolarında 10-15 öğrenciye bir öğretim üyesi, teorik derslerde 45-60 öğrenciye bir öğretim üyesi, lisansüstü eğitimde proje stüdyolarında 3-5 öğrenciye bir öğretim üyesi, teorik derslerde 10-15 öğrenciye bir öğretim üyesi düşmesi gibi genel prensipler, tez danışmanlıkları açısından da bir öğretim üyesinin sorumluluğuna 3-5 öğrencinin verilebileceği konusunda görüş birliğine varılmıştır. Ülkemizde de genel olarak üniversitelerin fen bilimleri enstitüleri, bir öğretim üyesinin maksimum 3-5 tez danışmanlığı yapabileceği doğrultusunda kararlar almaktadır, ancak bazen bir okulda 20 öğrencinin bir tez danışmanıyla çalıştığı da görülebilmektedir. Bu tür konuların ele alınması, sorgulanması gerekmektedir.

Mimarlık okullarında genelde, anabilim dalı başkanlığı, bölüm başkanlığı, dekanlık ve benzeri idari görevi olmayan bir öğretim üyesinin en az bir proje grubu yürüttüğü, en az bir teorik ders verdiği, haftada en az 10-12 saat ders yüküne sahip olduğu ve ayda bir kere de anabilim dalı veya bilim dalı toplantısına katıldığını söyleyebiliriz.

Bu kabullere bağlı olarak, öğretim üyelerinin faaliyet alanları genel olarak,

- eğitim-öğretim,
- eğitim-öğretime hazırlanma,
- araştırma-yayın,
- akademik görevler,
- danışmanlıklar

olarak sıralanabilir. Eğitim-öğretim için çalışma saati haftada 10 ila 16 saat arasında olup, toplam çalışma saatine oranı yüzde 25 ila 40 arasında değişebilir. Bu oranları tabloda detaylı olarak görebilirsiniz.

Bu değerlendirme, aslında yeni açılacak bir mimarlık bölümünde kaç öğretim üyesinin yer alması gerektiği konusunda bir öngörüye izin verebilmektedir. 45 kişilik kontenjan ve minimum 3 öğretim üyesi üzerinden –ki bu YÖK koşulu biliyorsunuz– ve sadece ilk yıl düşünülerek bir değerlendirme yapıldığında, Tablo 3 ve 4'teki sonuçlara ulaşılabiliyor. Tablo 3'te 3 öğretim üyesine göre çalışma saatleri, hazırlık ve değerlendirme için gereken saatler belirtilmiş durumda.

Burada şunu özellikle vurgulamak istiyorum. Sonuç kısmına geldiğimde özellikle bunun üstünde duracağım. Sayın Cengiz Bektaş'ın belirttiği gibi örneğin Antakya'da kurulan mimarlık bölümünde sadece 3 tane peyzaj mimarı bulu-

nuyor. Burada niteliğin önemi ortaya çıkıyor. Sadece rakamların tutması yetmiyor, aynı zamanda bu öğretim üyelerinin niteliklerinin de göz önüne alınması gerekiyor.

Son olarak Tablo 4'te bir örnekleme yapılmakta ve yeni açılan bir mimarlık bölümünde 45 öğrencinin kabul edildiği 1. yılda bir öğretim üyesinin yükümlülükleri analiz edilmektedir. Burada eğitim-öğretim, hazırlıklar, araştırma, yayın, danışmanlıklar ve bunların oranları yüzdelerle ifade edilmektedir.

Şimdi sonuç kısmına geliyoruz. Bütün bu anket çalışmaları ve değerlendirmeler sonucunda ulaştığımız birtakım sonuçları sizlerle paylaşmak istiyorum. Konuşmamın başında belirttiğim gibi, son yıllarda mimarlık bölümlerinin sayılarının hızla artması ve pek çok mimarlık bölümünde yeterli öğretim üyesi ve fiziksel olanakların bulunmaması dikkate alındığında, mimarlık bölümlerinin açılması ve sürdürülmesinde gerekli koşulların sağlanmasının önemi anlaşılmaktadır.

Mimarlık eğitim müfredatının kazandırması gereken bilgi, beceri ve yetkinliklerin elde edilebilmesi için, niteliksel ve niceliksel bazı temel koşullar zorunludur. Burada özellikle şunun altını çizmek istiyorum: Bilgi, beceri ve yetkinlik. Biliyorsunuz artık Bologna sürecine girmeye çalıştığımız şu günlerde, bütün kurumlar lisans, yüksek lisans eğitimlerini bilgi, beceri ve yetkinlikler anlamında değerlendirmektedir. Dolayısıyla bu süreç içinde zaten gerekli bilgi, beceri ve yetkinliklerin elde edilebilmesi için, biraz önce söylediğim gibi sadece nicelik değil, niteliğin de çok önemli olduğunu bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Mimarlık programlarında öğretim üyesi sayıları ve mekânların boyutlarıyla ilgili standartların oluşturulmasının gerekliliği bu araştırma sonucunda ortaya çıkmış durumda. Öğrenci sayısı ve öğretim kadrosuna baktığımızda, mimarlık bölümlerinin kuruluşunda aranması gereken asgari koşulların belirlenmesinde en önemli değişkenin, bölümün kontenjanı ve buna bağlı olarak en az dört yıl içinde ulaşacağı toplam öğrenci sayısı olduğu görülmektedir.

Bir bölümde lisans programının yürütülebilmesi için istihdam edilmesi gereken minimum öğretim üyesi sayısının belirlenmesinde, toplam öğrenci sayısından hareket etmek gerekmektedir. Ancak Bologna süreci ve akreditasyon koşulları gereği, bir programın program çıktılarını yerine getirebilecek nitelikli bir eğitim için, öğretim üyelerinin uzmanlık alanlarına göre istihdam edilmesi gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle, mimarlık eğitim programlarını oluşturan ders gruplarının program içerisindeki ağırlıklarına bağlı olarak, farklı uzmanlık alanlarında, farklı sayılarla öğretim üyesi istihdamı koşulu aranmalıdır. Özellikle mimarlık eğitiminin, mimari tasarım stüdyoları ağırlıklı yapılanma gereği düşünülerek akademik kadrolar oluşturulmalıdır. Burada Güven Birkan'ın haklı bir yorumunu aktarmak istiyorum. Kurultay öncesinde raporu

ilettiğim Birkan'a göre, aslında bir öğrenci bile olsa yine de bu koşulların aranması gerekir. Güven Birkan bu konunun da tartışmaya açılmasını önerdi, ben de onun bu önerisini sizlerle paylaşmak istedim.

Tam zamanlı, yarı zamanlı, ders saati ücretli öğretim üyesi sayısının hesaplanmasında, biraz önce sunmuş olduğum yurtdışı örnekleri ve komisyon çalışmalarımızın sonuçları değerlendirildiğinde, yaklaşık olarak 15 öğrenciye bir öğretim üyesi oranı esas alınmalıdır. Yarı zamanlı ve ders saati ücretli öğretim üyeleri sayısı, toplam tam zamanlı öğretim üyesi sayısının yüzde 30'unu geçmemelidir ve bu öğretim üyeleri ve görevlilerinin en az lisansüstü öğrenim görmüş olmalarına ya da mesleki uygulamaları ve deneyimleriyle öne çıkan meslek insanları olmalarına özen gösterilmelidir.

Program içerisinde ders gruplarının ağırlıklarına bağlı olarak belirlenecek sayıda olmak üzere, mimari tasarım alanında birden çok olmak üzere, yapı bilgisi, mimarlık tarihi ve restorasyon alanlarında en az birer tam zamanlı öğretim üyesi istihdam edilmelidir. Ayrıca, yeterli sayıda tam zamanlı araştırma görevlisinin istihdamının da sağlanması bekleniyor.

Burada size NCARB (The National Council of Architectural Registration Boards) tarafından belirlenen değerleri, bizim bulduğumuz değerlerle karşılaştırma yapabilmek için sunmak istiyorum. Burada ders grupları tasarım, genel eğitim, teknik, tarih/insan/çevre, seçmeli, mesleki bilgi olarak çeşitli başlıklara ayrılmış. Seçmeli dersler yüzde 16 olarak gözüküyor, ama biliyorsunuz Bologna sürecinde yüzde 25'e çıkartılması gerekmekte, dolayısıyla bu rakamların da yeniden gözden geçirilmesi gerekmekte.

Ben yarı zamanlı ve ders saati ücretli öğretim üyelerinin sayısının toplam tam zamanlı öğretim üyesi sayısının %30'unu geçmemesi önerimizi biraz açmak istiyorum. Burada önerdiklerimiz, eğitime başlayacak veya yeni başlamış kurumlar için rakamlar. Ancak, bu eski kurumlar için de bir veri olabilir. Biz kurultay hazırlık sürecinde yapılan toplantılarda bu önerilerimizi sunduğumuzda, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi temsilcileri kendi bölümlerinde bu oranın daha yüksek olduğunu söylediler. Fakat ben şunu vurgulamak istiyorum. Örneğin Yıldız Teknik Üniversitesi'nde 64 tam zamanlı, 33 dışarıdan hoca var, yani yüzde 30'dan daha fazla bir oran. Maltepe Üniversitesi'nde 13 tam zamanlı, 18 dışarıdan, Karabük Üniversitesi'nde 12 tam zamanlı, 10 dışarıdan gözüküyor. Uludağ, Dicle ve Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde ise hemen hemen bütün eğitim kadrosu tam zamanlı. Şöyle bir yorum yapmak istiyorum bu konuyla ilgili. 11 okul üzerinden karşılaştırma yaptığımızda, özellikle Anadolu'da, akademik ortam dışında, piyasada yüksek lisans veya doktora yapmış kişilerin bulunabilmesinde zorluklar yaşandığı için bu kurumlar, özellikle de kuruluşları üzerinden belli bir süre geçtiyse, kendi kadrosunu tam olarak oluşturabilmiş durumda. Ancak, yeni kurulmuş bir

devlet üniversitesi, örneğin Karabük, tam zamanlı hocaları kadar nerdeyse dışarıdan katkı almak durumunda kalıyor, çünkü tam olarak kadrosunu oluşturamamış durumda.

Yıldız Teknik, ODTÜ gibi okullar ise hocaları emekli olduktan sonra kadro almakta çok zorluk çekiyor. Aslında bu bulguların, söz konusu üniversitelerin kadro istemelerinde bir veri olarak kullanılabileceğini düşünüyorum. Bu üniversiteler, örneğin Yıldız Teknik Üniversitesi çok öne çıkıyor sorunlar açısından, 1297 öğrenciye hizmet veriyor, ancak 64 tam zamanlı hocası var. Yani burada bir problem var. Dolayısıyla YÖK'ten yeni öğretim üyesi talep etmekte komisyonumuzun saptadığı veriler kullanılabilir diye düşünüyorum.

Fiziksel çevre koşullarını ele alırken, tüm uluslararası akreditasyon kuruluşlarını araştırdık. Altta gördükleriniz, araştırma yaptığımız akreditasyon kuruluşları. Bu kuruluşlarla ilgili belgelerde, fiziksel koşulların genel bir başlık altında açıklandığını, ancak metrekare ve/veya adet bağlamında bir ölçüte yer verilmemiş olduğunu saptadık. Ancak genel anlamda sınıflar, laboratuarlar, ağ altyapısı, malzemeler, ekipmanlar, bina ve araziyi içeren fiziksel ve teknolojik kaynakların ihtiyaçlara cevap verecek şekilde tasarlanması ve bakımının sağlanması ve yönetilmesi gerektiği ifade ediliyor.

Bu kaynaklarda öğrencilerin özel kullanımı için tasarım stüdyosu alanı, didaktik ve interaktif öğrenme ortamlarını sağlamak üzere derslikler olması gerektiği vurgulanıyor. Ayrıca tesislerin ulaşımının, güvenliği ve sağlıklı bir çevrenin sağlanması için çevresel ve ekolojik kaygıların göz önünde bulundurulması ifade ediliyor ve yerel gereksinimler öne çıkarılıyor.

Biz fiziksel koşullar açısından anketlerdeki verileri değerlendirdik. Bölümlere ek ihtiyaçlarınız nedir diye sormamız çok işe yaradı, çünkü mevcut durumla, ek ihtiyaçları topladık ve buna göre fiziksel değerlere ulaşmaya çalıştık. Bu verilere göre, derslikler için öğrenci başına 8 metrekare ki stüdyolar bunun 5 metrekaresini teşkil ediyor, sergileme alanları 3 metrekare, maket atölyesi, bilgisayar laboratuarı, kütüphane ve diğer alanlar bu şekilde. Sonuç olarak, bir bölümün toplam alanlarının yaklaşık olarak öğrenci başına 20 metrekare olması gerektiği ortaya çıktı. Kuşkusuz bu alanların gerektirdiği donatı elemanları ile ısıtma, havalandırma, aydınlatma, akustik açıdan gerekli konfor koşullarının yerine getirilmesi de kaçınılmazdır.

Sonuç olarak, belirtilen öğretim üye ve görevlisi niteliksel ve niceliksel değerleriyle fiziksel koşulların, özellikle yeni açılacak mimarlık bölümlerinde ön koşul olarak değerlendirilmesi ve kısa süre önce açılmış genç mimarlık bölümlerince de bu değerlerin hedeflenmesinin gerekliliği, mimarlık eğitim müfredatının kazandırması gereken bilgi, beceri ve yetkinliklerin elde edilmesi için önerilmektedir.

Ben, “Mimarlık Bölümü Açılması ve Sürdürülmesinde Aranacak Asgari Koşulları Belirleme Komisyonu” adına yaptığım sunumu burada bitirmek istiyorum. İlginiz için teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Değerli katılımcılar, ben komisyon adına bu raporu sunan Neslihan Dostoğlu'na teşekkür ediyorum, ama bu komisyonda görev alan ve katkıda bulunan değerli arkadaşlarımı da burada anmak istiyorum. Hemen böyle gözümün önünde Sayın Çetin Türkçü, Füsun Alioğlu, Nur Esin, Nilay Coşkun, tabii ki İlker Ertuğrul, burada bulunan arkadaşlarımız. Onları da şükranlarımı az ediyorum. Gerçekten çok yoğun bir çalışmayla sizlere böyle bir rapor sunmaya çalıştık.

Tabii bu rapor tartışmaya çok açık, ama herhalde tartışma sırasında da soruları tatmin edici ölçüde cevaplayacağımızı da umuyorum. Efendim şimdi bundan önceki oturumun epey sarkmış olması nedeniyle herhalde öğlen yemeği yemeyeceğiz ve biz devam edeceğiz.

Evet, şimdi Sayın Prof. Dr. Eti Akyüz Levi'ye söz veriyorum. O da yine bir komisyon çalışmasını bizlere sunacaklar; “Mimarlık bölümlerinin içinde yer aldığı idari yapılanmalar” başlığını taşıyor. Buyurun Eti Hanım.

Eti AKYÜZ LEVİ

Teşekkürler sayın başkan. Üniversitelerin ve Mimarlar Odası'nın sayın temsilcileri, sayın konuklar ve sevgili öğrenciler; ben de hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Ben mimarlık bölümlerinin yapılanması konusunda komisyonumuz olan, Mimarlık Bölümlerinin İçinde Yer Aldığı İdari Yapılanmalardaki Çeşitlenme ve Farklılıkları İnceleme Komisyonu adına sunum yapacağım. Grubumuz ben Eti Akyüz Levi dışında, Prof. Dr. Emre Aysu, Prof. Dr. Orhan Hacıhasanoğlu, Prof. Dr. Nur Esin, Prof. Dr. İbrahim Numan ve Prof. Dr. Kamuran Öztekin'den oluşmaktadır. Sunum içeriği olarak giriş, YÖK'e bağlı mimarlık bölümlerinin yapılandırılması, mimarlık bölümlerinin ideal yapılanmalarındaki farklılıkların olumlu-olumsuz etkileri, dünyanın çeşitli ülkelerindeki mimarlık bölümlerinin yapılanması ve sonuç yer almaktadır.

Bilim ve sanat olma yönüyle pek çok disiplinden ayrışan mimarlık, aynı zamanda çok sayıda disiplinle de ilişkilidir. Bu durum mimarlık bölümlerinin çeşitli şemsiyeler altında yer almasında etkili olmuştur. Ülkemizde de dikkat çeken bu yapılanmanın araştırılması, bunların oransal durumu, mimarlık fakültesi dışında yer alan bölümlerin bu durumdan olumlu olumsuz etkilenmesi çalışma grubumuz tarafından incelenmiştir. YÖK'e bağlı ülkemizdeki ve yurtdışındaki mimarlık bölümlerine yönelik irdeleme, yurtdışındaki ak-

redite mimarlık bölümlerinin yapılanmasıyla karşılaştırılarak değerlendirme yapılmıştır.

2001 yılında Mimarlık ve Eğitim Kurultayı ilk kez yapıldığında, 24'ü ülkemizde olmak üzere toplam 32 olan YÖK'e bağlı mimarlık bölümü sayısı, günümüzde 63'e ulaşmıştır. Son yıllarda sayıları hızla artan devlet ve vakıf üniversiteleri bünyesindeki bölümlerin üst yapılanma olarak da farklı birimlere yakınlık gösterdiği görülmektedir. Mühendislik-mimarlık fakültesi kapsamındakiler, teknik yönü daha yoğun gibi görülürken, güzel sanatlar bünyesindekiler sanat yönü daha güçlü şeklinde yorumlanmaktadır. Bununla birlikte bazı birimlerin süreç içerisinde farklı yapılanmalar gösterdikleri dikkat çekmektedir. Örneğin geçmişte güzel sanatlar fakültesine bağlı olup, daha sonra mühendislik-mimarlık fakültesi, sonrasında da bağımsız olarak mimarlık fakültesine geçen bölümler vardır. Çalışmada farklı konumlanmaların olumlu ve olumsuz etkileri incelenerek, yurtdışındaki yapılanmaya bakılmış ve analizler değerlendirilmiştir. YÖK'e bağlı mimarlık bölümlerinin yapılanmasına baktığımızda, burada bir tablo yer almaktadır. Mimarlık bölümü içeren üniversiteler üst şemsiyesi, yani bağlı olduğu fakülte ve ilintili bölümler. Sanıyorum rahat okunuyor, onun için tek tek okumama gerek olmayabilir, listeyi gördükten sonra, değerlendirme ve yorumlara geçebiliriz. Bölümlerin yer aldığı fakültelere baktığımızda 26'sı, yani %41,2'si mimarlık fakültesi, ikisi yani %3,1'i güzel sanatlar fakültesi, beşi yani %8'i mimarlık ve tasarım fakültesi, 25'i yani %40'ı mühendislik-mimarlık fakültesi, biri yani %1,5'u sanat ve tasarım fakültesi, ikisi yani %3,1'i güzel sanatlar ve tasarım fakültesi, ikisi yani %3,1'i mimarlık, tasarım ve güzel sanatlar fakültesi bünyesinde yer almaktadır.

Burada yedi farklı yapılanma dikkat çekmektedir. Bunların altısı Türkiye'deki mimarlık bölümlerinde görülmektedir. Bunu grafik üzerinden irdelediğimizde, pembe ile gözüken mimarlık fakültesi ile mor renkte görülen mühendislik-mimarlık fakültesine bağlı bölümlerin oranının yaklaşık eşit olduğu görülmektedir. Diğer beş yapılanma, yani çeşitlilik bağlamında sayı oluşturmakla birlikte oransal olarak çok daha azdır. Yine burada fakülte adlarına bakıldığında dikkat çeken bir durum, dört fakülte adında tasarım kelimesinin ve dört fakülte adında da sanat kelimesinin geçmesi de, bu iki kelimenin mimarlık için odak kelimeler olduğunu düşündürmektedir. Yakın zamana dek mühendislik-mimarlık fakültesi bünyesindeki mimarlık bölümlerinin sayısı daha fazla iken, süreç içerisinde söz konusu bölümlerin mühendisliklerden ayrılarak bağımsız fakülteler durumuna geçtiği gözlenmektedir. Dolayısıyla şu anda eşit bir oran dikkat çekmektedir. Fakültelerin içerdiği mimarlıkla ilgili bölümlere bakıldığında, en fazla bölüm içeren birim, İstanbul Teknik Üniversitesi olarak görülmektedir: Mimarlık, şehir ve bölge planlama, endüstri ürünleri tasarımı, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı şeklinde. Amasya Üniversitesi bünyesinde de işler durumda olmamakla birlikte, beş bölüm yer almaktadır. Genellikle mimarlık, şehir ve bölge planlama bölümüyle veya iç mi-

marlıkla bir arada bulunmaktadır. İlgili bölümlerin yer aldığı fakültelere bakıldığında, şehir ve bölge planlama bölümlerinin %61'i, iç mimarlık bölümlerinin %50'si, endüstri ürünleri tasarımı ya da endüstriyel tasarım adıyla geçen bölümlerin %71'i, peyzaj mimarlığı bölümlerinin %67'si, iç mimarlık ve çevre tasarımı bölümlerinin %40'ı, kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı bölümlerinin de %50'si mimarlık fakültesi bünyesinde yer almaktadır. Bu da ilgili bölümlerin çoğunluğunun mimarlık fakültesi bünyesinde yer aldığı sonucunu yansıtmaktadır. Mimarlık bölümlerinin idari yapılanmalarındaki farklılıkların olumlu-olumsuz etkilerine bakıldığında, bölümlerin mühendislik-mimarlık fakültesi bünyesinde yer alması durumunda, genellikle dekanların mühendislik bölümlerinden olması dolayısıyla MİDEKON'da temsil edilmemeleri, temsilin yarıya yakın kısmının söz konusu olmaması durumu görülmektedir. Mimarlık bölümlerinin mühendislik-mimarlık fakültesi altında konumlanması durumunda, fakülte bölümlerinin çoğunluğunun mühendislikle ilintili olması, mimarlıkla yapısal farklılıklar yüzünden sınav yönetmeliği gibi konularda birtakım sıkıntılar ortaya çıkmaktadır. Bölümlerin güzel sanatlar fakültesi bünyesinde olması durumunda, fakültelerin akademik yükseltilme koşulları ve Üniversitelerarası Kurulun doçentlik koşulları bağlamındaki farklılıklar dolayısıyla, eşitsizlik ve dengesizlikler görülmektedir. Mimarlık bölümlerinin, mühendislik-mimarlık fakültesi bünyesinde yer alması, aynı dilden konuşmama sorununu ortaya çıkarmaktadır. Yani mimarlık bölümü, mühendislik bölümleri tarafından anlaşılamamakta, iletişim kurulmasında güçlük yaşanmaktadır. Diğer bir etki olarak, bir zenginlik midir tartışılabilir, farklı yapılanmalar, eğitim programında farklı alanlara yönelmeyi doğurmaktadır. Örneğin, daha önce belirttiğimiz gibi güzel sanatlar fakültesi bünyesinde yer aldığında bölümün sanat yönü daha ağırlıklı mıdır ya da mühendislik-mimarlık fakültesi bağlamında yer aldığında teknik yönü daha mı ağırlıklıdır? Bu bir zenginlik midir? O da tartışmaya açık bir konu olarak belirtilebilir. Türkiye'deki duruma baktıktan sonra, dünyadan dokuz ülke örneklendi, bunlar akredite olmuş mimarlık bölümleriydi. Bunların yapılanmalarını inceledik. Yine benim tek tek okumama gerek yok, izlenebiliyor, sırayla geçersek değerlendirme bölümünde ayrıntılı açıklamayı vereceğim.

Meksika, Japonya, Bulgaristan, Azerbaycan. Bulgaristan'da ilk üçü mimarlık fakültesi, altındaki tasarım ve mimarlık bölümü; Azerbaycan'da da ilk ikisi mimarlık fakültesi, alttaki de mimarlık mühendislik ve uygulamalı bölümler. Avustralya, Kanada, Çin, Hong Kong, Hindistan. Evet, şimdi bunları değerlendirdiğimizde;

- Japonya'da %61.48 oranında fakültelerin yapılanmalarının mühendislik bünyesinde yer aldığı görülmektedir ve bölüm adı da mimarlık ve yapı mühendisliği olarak geçmektedir. Mühendislik fakültesi yanı sıra, mühendislik okulu olarak yapılananlar da vardır. Bu durumda, genelde mühendislik şemsiyesi altında yapılanma %76 gibi bir oran oluşturmaktadır.

- Meksika'da genelde yapılanma sanat, tasarım, mimarlık veya bilim, sanat, tasarım bağlamında olmaktadır. Yer yer şehircilik ile bütünleşmektedir.
- Kanada'da mimarlık, peyzaj mimarlığı, şehircilik, peyzaj ve tasarım ile bütünleşebilmekte ya da başlı başına mimarlık veya mimarlık bilimleri şeklinde konumlanabilmektedir.
- Avustralya'da çok farklı yapılanmalar görülmektedir. Mimarlık bazen sanat ve tasarım fakültesi bünyesinde, yer yer peyzaj mimarlığı ve görsel sanatlarla, ya da tasarım, yapı veya tasarım, planlama bütününde yer alabilmektedir. Tek başına konumlandığı birimler de vardır.
- Bulgaristan'da mimarlık ya da tasarım ve mimarlık bağlamında ele alınmaktadır.
- Azerbaycan'da mimarlık veya mimarlık, mühendislik ve uygulamalı bilimler bünyesinde yer almaktadır.
- Çin'de mimarlık tek başına yapılandığı gibi şehircilik bütününde de yer alabilmektedir.
- Hong Kong'da bağımsız bir yapılanma görülmektedir.
- Hindistan'a bakıldığında, burada da farklı yapılanmalar var, mimarlık, tasarım, güzel sanatlar ya da mimarlık bünyesinde veya peyzajla birlikte konumlanabilmektedir.

Burada da örneklenen dokuz ülkeden dördüne ilişkin yapılanma grafiklerini algılamaktayız.

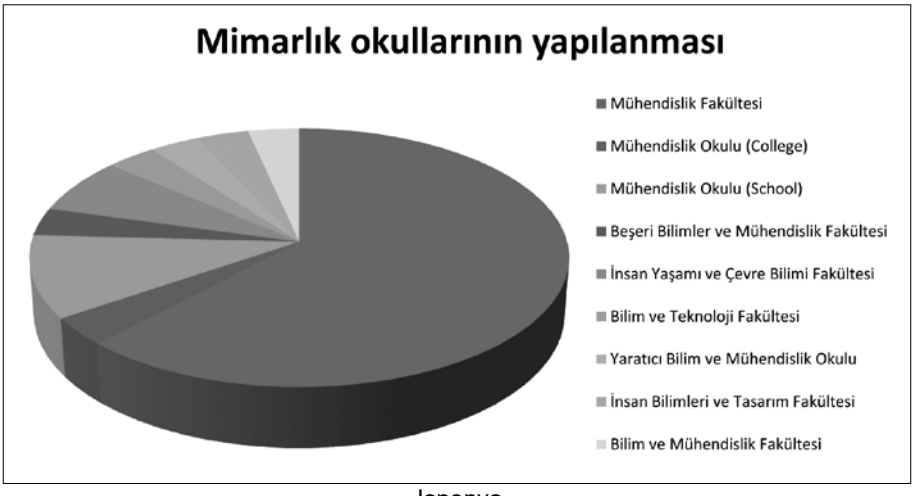

Japonya

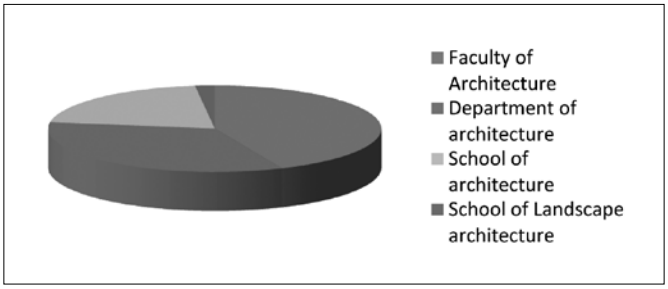

Meksika

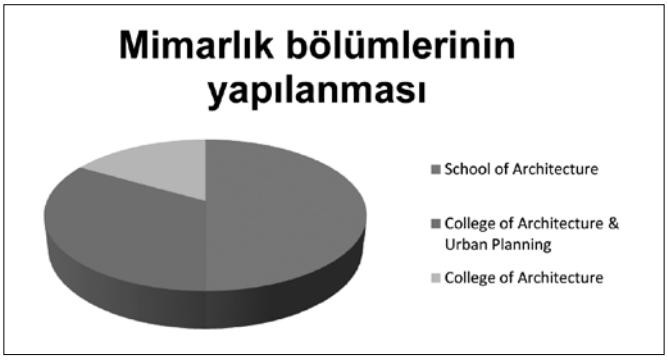

Çin

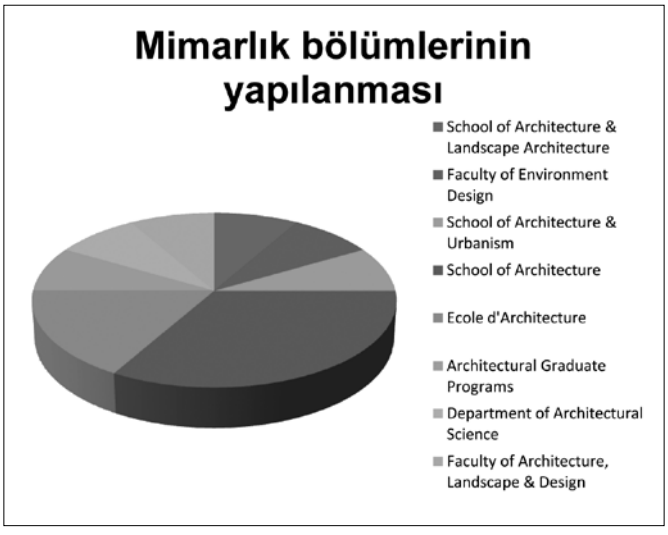

Kanada

Meksika'ya baktığımızda, bir tek açık yeşil ile görülen kısımda peyzaj mimarisiyle bütünleşme var, onun dışındaki diğer renklerin tamamı mimarlık altındaki yapılanmayı yansıtmaktadır. Japonya'ya baktığımızda, burada çok farklı yapılanmaların olduğunu görüyoruz. En büyük yapılanma mühendislik fakültesi altında, mavi renkle görülen. Yine kırmızı ve yeşil renkte görülen kısımlar da mühendislik okulu, yani biri fakülte, diğerleri okul *(college, school)* şeklinde. Diğer yapılanmaların içerisinde de yer yer mühendislik adı geçiyor. Örneğin beşeri bilimler ve mühendislik fakültesi, yaratıcı bilim ve mühendislik okulu, bilim ve mühendislik fakültesi gibi. Çin'e baktığımızda, burada büyük oranda yine mimarlığın bağımsız olarak yapılandığını görüyoruz, mavi ve yeşil renkte gördüğümüz kısımlar. Kırmızı olarak görülen kısım da kent planlamayla bütünleşmeyi yansıtıyor. Kanada'ya baktığımızda, burada da mavi ve mor renkli görülen kısımlar mimarlık okulu, mimarlığın bağımsız yapılanması yarıya yakın bir bölüm, turuncu ve açık maviyle görülen kısımlar da yine mimarlık bilimleri gibi, onun dışında peyzaj, kent planlama, çevre tasarımı ile bütünleşme var, ama daha sınırlı oranda.

	J	M	K	A	B	AZ	Ç	HK	H	T
Faculty of Arts and Design										*
Faculty of Engineering & Built Environment										
Faculty of the Built Environment										
Faculty of Architecture, Design & Planning										
Faculty of Design, Architecture and Building										
School of Design										
School of Architecture										
School of Creative Arts & Humanities										
School of Built Environment										
Faculty of Architecture, Landscape and Visual Arts										
School of Architecture, Landscape Architecture & Urban Design										
School of Art, Architecture and Design										
School of Architecture & Building										
Faculty of Art and Design										*

	J	M	K	A	B	AZ	Ç	HK	H	T
Faculty of Art and Architecture										
School of Architecture & Design										
Faculty of Architecture, Building & Planning										
School of Architecture and Planning,										
School of Architecture and Landscape Architecture										
School of Architecture										
Faculty of Architecture										*
College of Architecture & Urban Planning										
Faculty of Design, School of Interior Design										
Faculty of Architecture and Ekistics										
School of Habitat Studies										
Faculty of Fine Arts										*
College of Architecture										
School of Architecture and Landscape Design										
Faculty of Engineering										

	J	M	K	A	B	AZ	Ç	HK	H	T
College of Engineering										
Faculty of Human Sciences and Design										
Faculty of Humanity-Oriented Science and Engineering										
School of Science and Engineering										
Faculty of Science and Technology										
Faculty of Human Life and Environment										
Faculty of Human Life Science										
Faculty of Human Life and Environmental Science										
School of Creative Science and Engineering										
The School of Architecture and Urban Planning										
Department of Architecture										
School of Architecture & Urbanism										
Faculty of Environmental Design										
Department of Architectural Science										
Faculty of Architecture, Landscape & Design										

Bu tablolarda da farklı yapılanmaları görmekteyiz. Tasarım, sanat ve tasarım, mühendislik ve yapı çevresi, mimarlık tasarım planlama, tasarım mimarlık yapı, tasarım okulu, mimarlık okulu, yaratıcı sanatlar ve beşeri bilimler gibi hangi ülkelerde hangi yapılanmaların olduğunu algılamaktayız. Görüldüğü gibi çok çeşitli yapılanmalar algılanmakta. Bütünleşmelere baktığımızda, mimarlığın bağımsız olarak konumlanması dışında mühendislikle, peyzajla, kent planlamayla, sanat ve tasarım ile bütünlenmesinin yoğun olduğunu görüyoruz. Diğer bağlamda da birkaç örnek var. Bunun dışında bazı fakülte ve kurum altlarında birkaç dalla bütünleşme, yani çoklu bütünleşmeler dikkat çekmektedir. Mimarlık bağlamındaki yapılanmalar, mühendislik altındaki yapılanmalar, peyzajla ilgili yapılanmalar ve kent planlamayla ilgili yapılanmalar. Sanırım okunabiliyor, tek tek okumuyorum. Sanat ve tasarımla bütünleşme ve çoklu bütünleşmeler.

- MİMARLIK
- MÜHENDİSLİK İLE BÜTÜNLEŞME
- PEYZAJ İLE BÜTÜNLEŞME
- KENT PLANLAMA İLE BÜTÜNLEŞME
- SANAT VE TASARIM İLE BÜTÜNLEŞME
- DİĞER
- ÇOKLU BÜTÜNLEŞMELER

- MİMARLIK
  - Faculty of Architecture
  - Department of Architecture
  - School of Architecture
  - (École d'architecture)
  - Department of Architectural Science
  - Department of Architecture & Building
  - College of Architecture
- MÜHENDİSLİK
  - Faculty of Engineering
  - College of Engineering
- PEYZAJ İLE BÜTÜNLEŞME
  - School of Architecture & Landscape Architecture
  - School of Architecture and Landscape Design
- KENT PLANLAMA İLE BÜTÜNLEŞME
  - The School of Architecture and Urban Planning
  - School of Architecture & Urbanism
  - School of Architecture and Planning,
  - College of Architecture & Urban Planning
- SANAT VE TASARIM İLE BÜTÜNLEŞME
  - Faculty of Arts and Design
  - School of Design

- Faculty of Art and Design
- Faculty of Art and Architecture- School of Architecture & Design
- Design and Architecture Department
- Faculty of Design
- Faculty of Fine Arts

• DİĞER
- Faculty of Human Life Science

• ÇOKLU BÜTÜNLEŞMELER
- Faculty of Human Sciences and Design
- Faculty of Humanity-Oriented Science and Engineering
- School of Science and Engineering
- Faculty of Science and Technology
- Faculty of Human Life and Environment
- Faculty of Human Life and Environmental Science
- School of Creative Science and Engineering
- Faculty of Architecture, Landscape & Design
- Faculty of Engineering & Built Environment
- Faculty of Architecture, Design & Planning
- Faculty of Design, Architecture and Building
- School of Creative Arts & Humanities
- Faculty of Architecture, Landscape and Visual Arts
- School of Architecture, Landscape Architecture & Urban Design
- School of Art, Architecture and Design
- School of Architecture & Building
- Faculty of Architecture, Building & Planning
- School of Architecture, Engineering and Applied Science
- Faculty of Architecture and Ekistics

Baktığımızda insan yaşamı ve çevre, bilim ve teknoloji, bilim ve mühendislik, beşeri bilimler, tasarım, mimarlık, peyzaj, tasarım gibi çok fazla dalla bütünleşme dikkat çekiyor. Burada da mimarlıkta bütünleşmenin hangi ülkelerde, hangi konularla ilgili olduğu görülmekte.

• Mimarlıkta bütünleşme:

Mühendislik ile	(J, Az)
Kent Planlama ile	(M, K, A, Ç)
İç mimari ile	(H)
Sanat ile	(H, A)
Tasarım ile	(K, A, B, H, J)
Peyzaj mimarlığı ile	(K, A, H)

Mimarlığın mühendislikle Japonya ve Azerbaycan'da, kent planlamayla Meksika, Kanada, Avustralya, Çin'de, iç mimari ile Hindistan'da, sanat ile Hindistan, Avustralya'da, tasarımla Kanada, Avustralya, Bulgaristan, Hindistan,

Japonya'da, peyzaj mimarlığıyla Kanada, Avustralya, Hindistan'da bütünleştiğini görüyoruz.

Sonuca gelirsek, YÖK'e bağlı mimarlık bölümlerinin yapılanmasında farklılıklar bulunmasına karşın, yeni açılacak bölümlerin mimarlık fakültesi altında konumlanmaları, gerek mimarlık, planlama, tasarım disiplinlerinin kendi iç iletişimi, gerekse bağlı oldukları üst yapıyla olan iletişim kopukluklarının engellenmesi, YÖK nezdinde ve kendi eğitim misyon ve vizyonuna ilişkin özelliklerini ön plana çıkaracak şekilde bağımsız hareket edebilmeleri açısından gereklidir.

Son yıllarda tüm dünyada üç disiplin ayrıcalıklı bir öneme sahip olmuştur. Bunlar, tıp, hukuk ve mimarlıktır. Bu durum da, "özellikle ülkemiz açısından" mimarlığın gelişimine olanak tanıyacak düzende bağımsız bir fakülte olarak konumlanmasını gerekli kılmaktadır. Fakülteler bile mevcut YÖK ve üniversite yapılanması içerisinde zaman zaman mimarlık eğitimini, eğitimin özelliklerine uygun olarak yerine getirmekte, bunu üniversitenin üst kurullarında ifade etmekte ve karar aldırmakta sıkıntı yaşamaktadır.

TC Üniversitelerarası Kurul Başkanlığının belirlediği 12 temel alandan birinin de "mimarlık" olması mimarlığın bağımsız yapılanmasının daha uygun olacağını düşündürmektedir.

Bu bağlamda, mimarlığın özgün yapısını geliştirecek yapılanma içinde olması gereklidir.

Ülkemizde mimarlık lisansüstü eğitiminin ise, enstitüler bünyesinde yapıldığı bilinmektedir. Bunların genellikle fen bilimleri enstitüleri bünyesinde yapılandıkları belirtilebilir. İTÜ, ODTÜ, YTÜ, MSGSÜ, DEÜ, Gazi Üniversitesi gibi devlet üniversiteleri yanı sıra, Bahçeşehir Üniversitesi, Bilgi Üniversitesi, İzmir Ekonomi Üniversitesi gibi vakıf üniversitelerinde söz konusu yapılanma algılanmaktadır. Lisans eğitiminde mimarlık bölümlerinin farklı fakülte şemsiyeleri altında konumlanmalarına karşın, lisansüstünde fen bilimleri enstitüsü altında yapılanma yaygındır. Geçmişte MİDEKON çalışmaları sırasında gündeme getirilmiş, 1998 Mayıs MİDEKON Toplantısı'nda görüşülen ve çeşitli ortamlarda tartışılmış olan, mimarlığın farklı kimliği nedeniyle ayrı bir enstitü bünyesinde yüksek lisans, doktora eğitimlerinin verilmesi düşünce ve girişimi çoğunluğun kabulünü görmemiş ve uygulanmamıştır. Bu açıdan tasarım enstitüsü, tasarım ve planlama enstitüsü, mekân bilimleri enstitüsü gibi adlar ile ortaya atılan söz konusu öneri gerçekleşmemiştir.

İlginiz için teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Efendim çalışmanın sunumunu Sayın Prof. Dr. Eti Akyüz Levi'nin yaptığı bu komisyonun da özverili çalışmalarından ötürü tüm üyelerine şükranlarımı arz

ediyorum. Çok ayrıntılı bir çalışma yaptılar, her iki çalışmanın da sunumunda gördüğünüz gibi uzun bir çalışma süreci içerisinde arkadaşlarımız çok sayıda toplantılar yaparak ve ciddi birtakım araştırmalar yaparak, belgelere dayanarak iki sunumu getirdiler huzurlarınıza.

Zannediyorum bu kurultayda bu konuların tartışılarak, YÖK'e bu her iki sunumun da sonuçlarıyla iletilmesi gerekiyor diye düşünüyorum. Gerek mimarlık bölümleri kurulduğu zaman, bunların hangi yapı altında olması gerekliliği, çeşitli üniversiteler kurulurken bu yapılanmalarını, mimarlık bölümünü kuracaklarsa bunların hangi çatı altında kurmaları konusunda belki YÖK'e bir ışık tutacaktır. Aynı şekilde ilk sunumda da görüldüğü gibi, ister vakıf ister devlet üniversiteleri olsun, mimarlık bölümleri kurulurken aranması gereken asgari şartlar, sadece sayıyla belirtilen 3 öğretim üyesinin imzaladığı bir formalite kâğıdından öteye sayıların öğrenci kontenjanlarına ve toplam öğrenci sayılarına bağlı olarak, gerek öğretim üyelerinin nitelik ve niceliklerinin belirlenmesi ve gerekse fiziksel olanakların bunlarla birlikte sağlanması yönünde bir bildirim olmalıdır YÖK'e karşı.

Çünkü biz hep şikâyet ediyoruz, diyoruz ki işte bu kadar mimarlık okulu açılıyor, bunun asgari şartları olsun, şunlar olsun, bunlar olsun, diyoruz. Söylediğimizde birileri duysa, duymuyorlar ya, hani duysa, , en yetkili sizlersiniz, mimarlık camiası olarak; siz bize bir şey sundunuz mu, siz bize getirdiniz mi bir şey, dediklerinde, hiç olmazsa biz bu sorunun cevabını vermiş olalım. Biz ilgili yetkililere sizlerin de uygun görmesi halinde bu raporları YÖK'e MİDEKON aracılığıyla sunalım ve en azından biz kendi üzerimize düşen görevi yapalım.

Tabii bunun yerine getirilmesi yönünde de takipçi olmak gerekiyor. Burada da yine mimarlık dekanlarının, konseyinin takip etmesi ve bunun arkasından gitmesi gerekiyor diye düşünüyorum. Tabii biz kendi meslek alanımızla ilgili bu kaygıları taşıyoruz. Kuşkusuz diğer meslek alanları için de, mühendislik olsun veya sosyal bilimler olsun, o konularda birçok bölümler açılıyor, o bölümlerin açılmasında da farklı uygulama olmuyor. Onlar da kendi üstlerine düşen görevleri yaparak belki Türkiye'deki yükseköğretimin niteliğinin artırılması yönünde bizler bir katkı koyabiliriz. Çünkü YÖK'ün uygulamaları kendi içerisinde çelişiyor. YÖK bir taraftan gidiyor Bologna sürecine imza atıyor, Bologna süreciyle öğrenci odaklı bir eğitim yapacağım, eğitimin kalitesini artıracağım, şöyle yapacağım, böyle yapacağım diye oraya imza atıyor, ulusal yeterlilikleri ilan ediyor, üniversitelerin Bologna sürecine geçmeleri için takvim gönderiyor, ondan sonra da ha babam üniversite açıyor. Yani bu ne çelişkidir, böyle bir şey olabilir mi?

Ben daha fazla zamanınızı çalıp korsan bildiri vermemek adına, şimdi Ahmet kardeşim buyurun, söz sizin.

Ahmet Bey

Efendim ben öncelikle bu çalışmayı yapan komisyon üyelerine ve sunan değerli iki öğretim üyesi hocamıza teşekkür etmek için söz aldım. Bize hakikaten çok kıymetli bilgiler, daha ötesi kendimizi test edebileceğimiz çok güzel kriterler verdiler, bir yol haritası, bir fener tuttular, onun için çok teşekkür ediyorum.

Bu arada Allah Rengin Hocama kolaylıklar versin diyorum, tablo çok vahim. Ben acaba oradan atlanan bir husus var mı onu da sormak istedim, merakımı mucip olduğu için. Neslihan Hocam, acaba ikinci eğitimleri dikkate aldınız mı burada? Yıldız'da bir gece eğitimi var mı mimarlıkta?

Yok, o zaman hakikaten tablo Rengin Hocam açısından çok endişe verici, kolaylıklar diliyorum Rengin Hocam.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederiz, Güven Bey.

Güven Arif SARGIN

Ben de teşekkür ediyorum her iki çalışma için de, hakikaten yol gösterici, başvurabileceğimiz bir kaynak haline gelmiş. Müsaade ederseniz küçük eklemelerde bulunmak istiyorum katkı olması adına.

Birincisi mimarlık bölümü açılması ve sürdürülmesinde aranacak asgari koşullarla ilgili olarak, özellikle niteliksel perspektifle bakıldığında, insan kaynaklarının gittikçe merkezileştiği ve ilgili kurumlara neredeyse herhangi bir şekilde tasarruf uygulayacak bir alan bırakmadığı yönünde bir gelişmeyle karşı karşıyayız. Sonuç bölümünde buna değinilmiş olmakla birlikte, biraz daha açılmasının, eğer sizin söylediğiniz gibi hocam YÖK'e gideceksek, çok daha iyi olacağını düşünüyorum.

Biliyorsunuz insan kaynakları açısından üç bileşeni var. İdari personelle ilgili herhangi bir irade kullanamıyoruz, o bambaşka bir konu. Ancak öncelikli olarak öğrencilerin kabul edilmesini, bölümlere kabulü aşamasında nezaketen YÖK bize her akademik yılın başında kaç öğrenci istediğimizi sorar, ama hiçbir zaman da –son 5 yıldır bölüm başkanlığı yapıyorum– bu sayı bize verilmemiştir. Gittikçe ikişer, üçer, dörder artırılarak biz de 70 küsurlu rakamlara ulaştık.

Dolayısıyla öğrencilerin puantaj sistemi ve sınanmasına ilişkin sürece da müdahil olamıyoruz, ama en azından ilgili bölümlerin kendi kapasitelerini göz önüne getirerek, talep ettikleri sayıların YÖK tarafından ciddiye alınarak değerlendirilmesinde yarar var; bu bir madde olarak girebilir. İkinci olarak da, üçüncü önemli bileşeni öğretim elemanı biliyorsunuz. Bırakın kurum içerisindeki atama ve terfiler, biz araştırma görevlilerimizi alırken bile bölümler olarak,

yani en alt birimler olarak artık herhangi bir tasarruf uygulayamaz bir sürece zorlandık son iki yıl içerisinde. Bir bölümün yatırım yapmak istediği en genç öğretim elemanı için uygulayabileceği yüzde, yüzde 15 kadardır, bunun dışındaki bütün direktifler Yüksek Öğrenim Kurulu tarafından gelmektedir.

Söylemek istediğim tam ademimerkeziyetçi bir sistemin oluşumu değildir, bu açıdan belki yurt sathına yaygın bir denetim mekanizmasının oluşturulmasında da yarar olabilir kendilerince, ama en azından esnek bir durumun yaratılması, kurumların ileriye dönük stratejilerini oluştururken insan kaynakları açısından da bunu destekleyebilmelerinin de önü açılabilir diye düşünüyorum. Bunu eğer sonuç bölümüne biraz daha açarak koyarsanız, çok daha faydalı olacağına inanıyorum.

Mimarlık bölümlerinin yapılanmasına ilişkin olarak da, bu araştırmanın da çok yararlı olduğunu düşünüyorum. Merak ettiğim konu sadece lisans düzeyinde değil de, yüksek lisansta da araştırma alanlarımızın hangi kurumsal yapılanma içerisinde denetleneceği, filtre edileceği ve regüle edileceğine dair bir görüş bildirmek iyi olabilir mi? Bugün biliyorsunuz lisans okulu ve yüksek lisans okulu diye eleştirebileceğimiz bu ikircikli yapı, özellikle mimarlık okullarının içsel dinamikleri ve nitelikleri göz önüne getirilerek başka türlü kurumsal yapılanmayla da regüle edilebilir mi, yani master ve doktora alanlarındaki eğitim ve araştırmalar, yoksa şu anki mevcut sistemin sürekliliği yeterli midir?

Şahsi görüşüm, olmasa da olabileceği yönündedir, daha önceki toplantılarda da ben bunu paylaşmışımdır. Bir enstitünün, şu anki mevcut enstitülerin yapıp da mimarlık fakültelerinin beceremediği, yapamadığı herhangi bir konu yoktur diye düşünüyorum. Daha da iyi regüle edeceklerine olan inancım da tamdır. Eski dekanlarımız da bu konuyu çok iyi bilirler, yakından takip etmişlerdir. Dolayısıyla bu bir öneri olarak da, mimarlık bölümlerinin yapılanmasına ilişkin sonuç raporunun içerisinde yer alabilir mi? Eğer lisansüstü eğitimi de bu rapor içerisinde göz önüne getireceksek. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Güven Beye çok teşekkür ediyorum katkılarından ötürü. Bu son söylediğiniz konu, çok uzun yıllar hep tartışa geldiğimiz bir konu, hatta yanılmıyorsam 2003 Kasım'ında ODTÜ'deki MOBBİG toplantısında bir tasarım enstitüsü gibi, yani bu konular gündeme geldi. Bu mevcut yapının içerisindeki olumsuzlukların hep tartışıldığı ortamlarda bulunduk, ama komisyon tabii zannediyorum çalışma alanını lisansla sınırlı tutmuş görünüyor, sunumdan öyle anladık. Eğer komisyon uygun görürse, bilmiyorum sayın başkan –yani başkanlık yerine yürütücülüğü mü tercih ediyorsunuz?– peki efendim, sayın yürütücü de uygun görürse bu komisyon çalışmalarına lisansüstü eğitimi de katıp, o yönde bir öneri getirebilirler diye düşünüyorum. Çok teşekkürler.

Söz alan birçok arkadaşımız var, onların hakkını almış oluyorsunuz, ama kurultay başkanı olarak bu hakka sahip olduğunu varsayıyorum, buyurun efendim.

Çetin TÜRKÇÜ

Şimdi arkadaşımızın dediği bu konu, hani yüksek lisans düzeyinde ne olacak konusu, aslında biz 2006 yılında MİDEKON'u kurduğumuzda, bu soru hemen aklımıza geldi ve böyle bir komisyon oluşturuldu. Ben bu komisyonun başkanıydım ve bütün mimarlık bölümlerine yazı yazarak, hatta bu arada endüstri ürünleri, iç mimarlık, şehir planlama nasıl bir yapıyı arzuluyorsunuz gibi... Bütün gelen sonuçlar değerlendirildi, oranlar yapıldı, işte öneri olarak da en baskın olarak "mimarlık ve tasarım kuramları" gibi bir enstitünün önerilmesi kararı verildi ve bu bir rapor haline getirilip MİDEKON aracılığıyla YÖK'e sunuldu. Ben bunu söylemek istiyorum, yani bu aslında daha evvelden yapıldı ve YÖK'e gitti, ama YÖK tabii ki bu konuda şimdiye kadar herhangi bir işlem herhalde gerçekleştirmiş değil. Ben bunu söylemek istedim.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederiz hocam. Şimdi söz sırası Necip Beyde.

Necip MUTLU

Gerçekten çok faydalandığımız bir oturum oldu. Özellikle biz yıllardır yeterli altyapı olmadan mimarlık bölümü açılmasın diye Mimarlar Odası olarak diyoruz MOBBİG ve MİDEKON'a, ama bunun en azından içi doldurulmuş oldu. Belgelerle, raporlarla bunu rahatlıkla sunabileceğim. Bu anlamda mimarlık alanında özellikle MİAK sürecinin önemli katkıları olduğunu ve uygulama alanında da sürekli mesleki gelişim çalışmalarını sürdürdüğünü ve işte dün de tartıştığımız Mesleğe Kabul Kurulunun gelişimiyle kurumsallaşmalar oldukça toparlanmış vaziyette.

Belki de bu kurultaydan sonra Mimarlar Odası ve MİDEKON ortak bir değerlendirme yaparak, bu YÖK'e götürülecek çalışmanın birlikte sunulması, çünkü daha önce de birlikte sunuyorduk bu çalışmaları. Hem meslek alanının sadece eğitim olmadığı, eğitim ve uygulamayla bütünleştiğini ve bunun kurgulaşmasıyla birlikte aktarıldığı bir rapora dönüşmesi, kurultay sonuçlarının bütün olarak değerlendirilmesi ve bu raporda yer alarak YÖK'e bir şekilde lobi faaliyeti anlamında bir çalışma yapılmasını öneriyorum. Eğer uygunsa, kurultay sonucunun da bu süreçlerle beraber değerlendirilmesi. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkürler Necip Bey, söz sırası Bülend Hanımda.

Bülend CEYLAN

Ben de gerek sabahki oturum, gerekse bu oturumdaki bilgilerden son derece yararlandığımı ve çalışma yapan, emeği geçen hocalarıma, arkadaşlarıma, meslektaşlarıma teşekkür etmek istediğimi ifade ediyorum.

Necip Beyin de söylediği gibi bu veriler MİAK'ın koşullar belgesiyle birlikte, yeni kurulacak ve kurulmuş olan, devam eden mimarlık eğitim programlarına da çok iyi ışık tutacaktır. Ancak benim aklıma takılan birkaç rakamla ilgili sorum olacak çalışmayı yapan arkadaşlarıma. Özellikle Yıldız Teknik Üniversitesinin mimarlık programıyla ilgili verilen bilgilerde, belki benim gözümden kaçıyor, sizler konuya çok hâkimsiniz, endişemi yanıtlarsanız çok sevinirim. Şimdi bakıyorum Yıldız Teknik Üniversitesinin 2011 yılında kontenjanı 134. 134'ü 4'le çarparsam 536 gibi bir rakam buluruz veya 500 küsur. Yıldız Teknik Üniversitesinde 1290 öğrenciden bahsediliyor. Şimdi tabii ki kalan öğrenci olabilir, beklemede olan öğrenci olabilir, ama burada asıl olan fiziki alandan fiilen yararlanan öğrencinin dikkate alınmasıdır diye düşünüyorum.

Oturum Başkanı

Bülend Hanım bir açıklama verebilir miyim? O sayının içerisinde yüksek lisans öğrencileri de var, onların sayısı da 400 küsurdu yanılmıyorsam. Biz de aynı endişeyi duyarak Rengin Hanımı aramıştık, ondan da aldığımız cevaplar bu doğrultudaydı.

Bülend CEYLAN

Yalnız hocam mazur görün, belki yanlış ifade edeceğim, ama lisansüstü öğrencisi, lisans öğrencisi kadar fiziki mekândan *full time* yaralanmıyor diye biliyorum. Yani birinci sınıfta evet, teorik dersleri var, ama daha sonraki kısımlarda daha çok tez hazırlama, proje yapma gibi… O zaman belki o 400 sayısını belli bir orantıyla buna yansıtmak gerekir miydi? Yani bazı veriler MİAK tarafından tam zamanlı, akredite edilmiş, tek programımız olan Yıldız Teknik Üniversitesiyle ilgili, ya bu açıklamaları yaparken dipnot vermemiz lazım ya da farklı yargılamalara sebep olacak, bunun önüne geçmemiz lazım diye düşünüyorum.

Diğer taraftan, bu verilerde öğrenci başına 5 metrekare stüdyo alanı gerekir denirken, öğrenci başına 5 metrekare kütüphane alanı da olması gerektiği söyleniyor. Öğrencilerin tamamı pik noktada kütüphaneden yararlanmaz. Yani bu tür verilerin bir şekilde gözden geçirilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Öğretim üyesi sayısına gelince, proje stüdyoları için 10 ila 15 öğrenciye bir öğretim üyesi, teorik dersler için 45 ila 60 öğrenciye bir öğretim üyesi olması gerektiği öngörülmüş. Yıldız Teknik Üniversitesi bağlamında yine dendi ki, tam

zamanlı öğretim üyesi sayısı 64 veya 66. Bunu 1290'a böldüğüm zaman bir öğretim üyesine 19,5 öğrenci düşüyor ve bunu biz eleştirel olarak baktık, ayrıca da Yıldız Teknik Üniversitesinde de 30 tane de yarı zamanlı öğretim üyesi var. Böyle baktığımızda da, bir öğretim üyesine 13,4 öğrenci düşüyor. Dolayısıyla teorik derslerle ilgili öğretim üyesi sayısı burada göz ardı edilerek, 15 öğrenciye bir öğretim üyesi gerekir kriterini koymamızı da bir gözden geçirmemiz gerektiği düşüncesindeyim.

Bunlarla belki diyorum ben düz mantıkla bakıyorum, sizler bu işin uzmanı kişilersiniz, konunun içindesiniz. Endişemi giderecek şekilde, yanlış bilgilerimizi düzeltecek şekilde beni bilgilendirirseniz tabii ortamla da paylaşmış oluruz. Çok teşekkür ederim, sağ olun.

Oturum Başkanı

Bülend Hanım çok teşekkürler. Şimdi tabi burada bu rapor içerisinde ne kadar ayrıntıya girerseniz, ne kadar sayılarla bazı şeyleri ifade etmeye kalkarsanız o kadar üzerinde tartışma yaratılır. Şimdi biz burada sonuç bölümünden önce hatırlarsanız Neslihan Hanımın sunumunda genel bir değerlendirme yapıldı. Yani çeşitli referanslar verilerek, çeşitli kaynaklardan alıntılar yapılarak, genel tavsiyeler neler olabilir, bunları araştırdık ve bunlara ilişkin bilgileri aktarmaya çalıştık.

Sonuç bölümünde, bakınız şu anda mevcut durumda YÖK üç öğretim üyesini getirin, kâğıdı imzalasınlar, ben bölümü açayım, diyor. Şimdi bir ekstremden bir ekstreme gitmeye kalkarsak arada bazı sıkıntılarla karşılaşırız diye düşünüyorum. Yani çok fazla ayrıntıya inip, işte şu kadar teorik ders için şu kadar hoca, şu kadar… Çünkü aynı hoca belki tasarım dersini veren bir hoca, beraberinde bir başka teorik dersi de verebilecektir. Yani bunların ayrımını yapmak o kadar zor ki. Tarif ettiğinizde bir başka kişi söz alacak, diyecek ki benim kurumumda o öyle değil böyle, diye bu iş uzayacak gidecek, sonlanmayacak.

Şimdi bu yaptığımız anketleri daha genişletebiliriz tabii, ama anket yapmanın ne kadar zor olduğunu takdir edersiniz. Çünkü zorla, kerpetenle almaya çalışıyoruz sorularımızın cevaplarını. Arkadaşlarımız da tabii çok yoğunlar, kuşkusuz kendi mesaileri içerisinde bu anketleri cevaplandırmada zaman bulamamış olabiliyorlar, ama böyle bir raporu oluşturabilmek için de bu bilgilere ihtiyacımız var. Dolayısıyla biz bu sonuçlara yapılan anketlerden geldik. Bunlar genişletilirse bunlar ne kadar değişir? 15 yerine 16 mı olur, 14 mü olur, 13 mü olur, 17 mi olur bilmiyorum, ama biz böyle bir rakam belirledik. Yüzde 30 gibi bir sayı belirledik, bir yüzde belirledik. Yani bunlar tabii hepsi üzerinde spekülasyon yapılabilecek konular, ama bir yerde durmak lazım, bir yerde bir şeyleri somut olarak söylemek lazım. Birçok yerde yeterli sayıda öğretim üyesi diyor; ne demek yeterli sayı? Niteliğini tanımlamadan veya o yeterliliğin ölçütünü koymadan, yeterliliği nasıl söyleyebiliriz?

Onun için çok haklısınız, ama özellikle biz bu ayrıntılardan da, onları raporda belirtmiş olmamıza rağmen, sonuç kısmında teorik dersler için şu kadar, uygulamalı dersler için şu kadar öğretim üyesi dememeye özen göstermek adına, "15 öğrenciye bir öğretim üyesi" dedik, daha sadeleştirebilmek, daha anlaşılır kılabilmek için. Katkılarımıza çok teşekkürler.

Bülend CEYLAN

Bazı konularda lisansüstü eğitim yok, dolayısıyla karşılaştırmayı yaparken sadece lisans ölçeğindeki ayrı, lisansüstündeki farklı yaparsak Yıldız Teknik Üniversitesinde bu kadar kötü bir tablo çizmemiş olacak diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Yıldız Teknik Üniversitesi kötü bir tablo çizmiyor aslında. Şimdi söz sırası arkadaşımızda. Füsuncuğum sana gelene kadar daha çok var. Evet, ben söyledim yemek yemeyeceğiz diye.

Özlem ERDOĞDU ERKARSLAN

YÖK gibi kör sağır bir kurumdan hâlâ umudumuzu kesmediğimiz için çok iyi niyetli bir topluluk olarak değerlendiriyorum kendimizi. YÖK'e yollamamız çok olumlu, bunun yanı sıra daha pratik olarak uygulanabilmesi açısından en azından minimum koşullarla ilgili sonuçları, mimarlık bölümü olsun olmasın, bütün üniversite rektörlüklerine göndermemizin çok faydalı olacağına inanıyorum, çünkü kurumsal bir yazışmaya biraz daha fazla dikkat verileceğini düşünüyorum.

Oturum Başkanı

Peki, şu anda daha henüz kurulmamış üniversitelerin, kuracak kişilerine nasıl ulaşacağız?

Özlem ERDOĞDU ERKARSLAN

Bunları da isterseniz Mimarlar Odası MİAK ikilisi takip ederek, belli aralarla bunu güncelleyebilir diye düşünüyorum.

Oturum Başkanı

Çok teşekkürler katkılarınıza. Timuçin… Mücellacığım seni de yazıyorum.

Timuçin HARPUTLUGİL

Ben çok teşekkür ediyorum sunumlar için. Ben mimarlık bölümlerinin açılması ve sürdürülmesinde aranacak asgari koşullar hakkında birkaç şey eklemek

istiyorum. Özellikle bu çalışmanın çok doyurucu bir yanı var. Nerede üniversite açılabilir ya da açılan üniversitenin kontrolü nasıl sağlanabilir konusunda ölçütleri koymak adına çok değerli. Bu açıdan ben çok değerli buluyorum bu çalışmayı.

Bu çalışmanın akreditasyona bir temel yaratması için çok doğru olduğunu düşünüyorum ve bunun aslında hepimiz arasında otokontrolü çok iyi sağlayacağına inanıyorum. Yani bu veriler aslında bizim farkında olmadığımız, büyük üniversitelerimizin de, küçük üniversitelerimizin de, yeni açılanlar, açılacak olanlar için de aslıda veri vermesi açısından çok değerli. Biliyoruz ki burada daha çok nicel değerler var, özellikle nitelik kısmına da belki çalışma daha geliştirildiğinde yer vermek mümkün olacak. Yerlere ziyaretler belki bu eğitimin paydaşları olan öğrencilerin de katılım anketleriyle, bu bilgilerin aslında ne sonuçlar doğurduğu da sağlanabilir, bu açıdan geliştirilebileceğine çok inanıyorum.

Ayrıca belki bölgesel olarak da, bu verilerin hızlandırılması adına bunun bölgesel birimleri de oluşturularak, bu komisyonun da, bu çalışma yapan değerli hocalarımızın sayılarının ve çeşitliliğinin artırılması gerektiğine de inanıyorum. Çünkü şöyle ki, incelediğimiz zaman İstanbul Kültür Üniversitesinden 4 hocamız var, daha çok İstanbul ağırlıklı ve daha çok vakıf üniversitesi ağırlıklı. Hani bunu ayırmak için söylemiyorum, sadece çeşitliliği sağlamak adına ve çalışma yüklerini daha azaltmak adına bunun daha faydalı olabileceğini düşünüyorum. Bu çalışmanın, hanımefendinin de bahsettiği gibi rektörlüklere ve bölüm başkanlıklarına rapor olarak ulaştırılmasının biz çok değerli olacağını düşünüyoruz.

Ayrıca dünkü konuşmalardan sonra aslında, bir kısmında şey var, bu felaketlere uğruyor, afetlere uğruyoruz ve bunun sonuçlarını mimarlık eğitimine bağlamak… Ben çok doğru olduğunu düşünmüyorum, ama buna bağladığımızda da şu açılmış üniversitelerin tablolarına baktığımızda, bir bakıyorsunuz ki aslında şu an yeni açılmış üniversitelerin, işte 2004, 2005'ten itibaren baktığımızda, oralarda olabilecek hiç kimsenin şansı yok. O yüzden aslında bu yapılacak çalışmanın mevcut durumdaki eksikliklerin giderilmesi adına çok değerli olacağını düşünüyorum.

Van'daki depremle ilgili konuştuk, ama oradaki öğrencilerin şubata kadar eğitimlerine ara verilmiş, sonrası bilinmiyor. YÖK'e bir yazı yazılırsa, sonuçta bu öğrencilerin tüm üniversitelere dağıtılarak eğitimlerini devam ettirmesi için biz üzerimize düşeni yapmaya çok büyük bir memnuniyetle varız, bunu söyleyecektim. Teşekkürler.

Oturum Başkanı

Çok teşekkürler, sağ olunuz. Füsun Hanım.

Füsun ALİOĞLU

Ben aslında Güven Beyin açtığı bir noktada bir görüşümü önermek istiyorum. Aslında mimarlık eğitiminin yapılanmasıyla ilgili bugün mevcut bir durum var. "Lisans" dediğimiz şey, aslında bir mezunun mesleğini uygulaması için yeterli; bizim mevcut yapılanmamız böyle, ama biz yıllarca AB'ye uyum süreci içinde lisans + yüksek lisansın gerçek bir mimarlık eğitimini karşılayacağını konuştuk. Bu da çok yakında, esasında çok da uzak değil. Bu noktada enstitü yapılanmasını bu bağlamda belki yine ikili bir yapı olarak düşünülmesi gerekiyor. Bir mevcut duruma göre düşünmemiz gerekiyor, bir de yarın muhtemel yapılanma ve çok yakın zamanda gerçekleşecek olan yapılanma için öngörümüz olması gerektiğini düşünüyorum. Çok teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Çok teşekkürler. Gülen Hanım buyurun.

Gülen ÇAĞDAŞ

Bir bölümün açılabilmesiyle ilgili asgari koşullar konusunda benim komisyona bir sorum olacaktı. Mimarlık tasarımında birden fazla öğretim üyesi, diğer disiplin alanları için yapı 1, mimarlık tarihi ve restorasyon 1 olarak görünüyor, en az tabii… Bu en az koşulu da yapı bilgisi içerisinde hepimizin bildiği gibi yapı elemanları, yapı malzemesi, çevre kontrolü, proje yapım yönetimi, taşıyıcı sistemler gibi disiplinleri de içeriyor. Taşıyıcı sistemler inşaat mühendisliği bölümlerinden hocaların davetiyle geldiğini kabul etsek, yüzde 30 da dışarıdan misafir öğretim elemanı davet edilebilir diyorsunuz, ama daha önce konuşulduğu gibi bazı bölgelerde, bazı yörelerde bu alanlarda uzmanlık yapmış öğretim elemanı, misafir öğretim elemanı bulanabilecek mi? Yoksa bu alanlarda eğitimin nasıl yürütüleceği konusunda bir görüş oluştu mu komisyonda? Onu merak ettim, sormak istedim, teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Ayşe Hanım buyurun siz.

Ayşe ÖZTÜRK

Öncelikle siz üç sunucu ve daha önceki sunum yapan çalışan grup arkadaşlarından özür dilerim, elimi kaldırmam size karşı değil, gerçekten diğer arkadaşlarımızın görebilmesi içindi.

Ben bir tek şey söylemek istiyorum. Yeni açılan mimarlık bölümlerinin altında yer aldığı yapılanmanın tetkiki kadar, bu bölümleri kuranların tetkiki de önemli diye düşünüyorum. Çünkü benim kendi tecrübelerimden, vakıf üniversitelerindeki tecrübemden, hep mimarlık bölümlerini mühendislik ağırlıklı olan hocalar

kurmakta, sonra da o bölümü toparlaması için mimar kökenli bir uzman hoca getirmeye çalışmaktadırlar. Bu da çok büyük bir handikap, çünkü baştan yanlış kurulmuş bir şeyi, sonradan biz böyle düzeltmeye uğraşıyoruz.

Belki bir araştırmada da, bu 61 üniversitenin kaç bölümünde kurucular gerçekten mimar hocalardır, kaçı sonradan o bölümü düzeltmek üzere geldiler, belki bu da bir ışık tutar. İstenecek asgari şartların arasında, kadroda 3 mimar diplomalı hoca olma şartı yerine, gerçekten kurucu mimar hocayı getirme şartı aranmalı diye düşünüyorum, belki çalışmaya ışık tutar. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederim. Rengin Hanım buyurun.

Rengin ÜNVER

Öncelikle bu komisyonda yer alan ve bu güzel sunumları gerçekleştiren arkadaşlarımı kutlarım. Şimdi ben Bülend Hanımın sorusuna bir cevap vermek istiyorum.

Öğrenci sayımız lisansüstünde yaklaşık 400, lisansta da 900, kabaca böyle söyleyebiliriz. Sanıyorum sunum sırasındaki grafiklerde farklı bir yazılma var, ama onu sunum sırasında Neslihan Hocamız açıkladı. Gelelim bizim öğrenci sayılarımıza, öncelikle burada da Ahmet Hocaya teşekkür etmek istiyorum, ama biz ülkenin en büyük bölümleri değiliz, bizden büyük İstanbul Teknik Üniversitesi var 150 öğrenci alıyor kâğıt üstünde, biz 134 öğrenci alıyoruz kâğıt üzerinde. 134 öğrencimiz normal yatay geçiş, dikey geçiş, başka okullardan gelişlerle 180'i buluyor. Buna Erasmus ve Farabi'yi de ekleyecek olursak, nüfusumuz daha da artmaktadır ve bunun da eğitimin artık "torba yasayla" lisans ve lisansüstü eğitimin de süre sınırlaması olmadığını düşünecek olursak, öğrencilerimizin sayısı da hiç azalmayacak gibi görünmekte. Tabii bu ayrı bir konu… Lisansüstüne de her dönem 120 dolaylarında öğrenci alıyoruz, bunu bir açıklamak istedim. Hoca/öğrenci oranı olarak da, 19,5 gibi bir oranımız çıkmakta ki, bu doğrudur, gerçekten bu kadar. 1200-1300 kişilik bir lisans + lisansüstü eğitimi için mutlaka bizim dışarıdan da hoca alma gereksinimimiz ortaya çıkmakta.

Bu açıklamaları yapma fırsatı verdiğiniz için teşekkür ediyorum, ama benim Asgari Koşullar Komisyonuna sormak istediğim bir soru vardı, bunu da bu arada sormuş olayım. Şimdi bu anketler yapıldı, ben de o kurumların birinin içindeyim ve mevcut durum soruldu ve ne kadar talep edildiği, ek olarak metrekare istenildi. Hepimiz mimarlık hocalarıyız diyelim, birtakım bina bilgisi kitaplarının içinde bir tasarım stüdyosunda ya da bir derslikte ya da bir kütüphanede olması gereken metrekareler üzerinde alt ve üst sınırlar vardır. Acaba bunlarla bu talepler ilişkilendirildi mi? Birinci sormak istediğim o.

Oturum Başkanı

O talepleri verenler onunla ilişkilendirip bize talepleri iletirlerse daha kestirme olur.

Rengin ÜNVER

Ama herkesin araştırma yapması gerekiyor. Bu şekilde önce bir şey olup da, ondan sonra bu taleplerin gerçekçi olup olmadığı konusunda da ayrı bir maddenin olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü biz mimarlık hocalarıyız, tasarım yapıyoruz, bir derslik kaç metrekare olmalıdır, önce öğrencilere öğretiyoruz bunu çünkü.

İkinci konu ise, mevzuatla ilgili öğretim sayısında bir formül var, orada 16'ya bölüyorsunuz, 16 saatte bir hocanın yürüteceği saat olarak girmiş, ama hatırlayacağımız gibi bizim Türkiye'de devlet kurumları için doçent ve profesörlerin vermekle yükümlü olduğu ders saati 10, yardımcı doçentler 12… Peki, 10 olsun.

Oturum Başkanı

Şimdi bir dakika, bu formülü biz icat etmedik, bu formülü de atıf gösterdik.

Rengin ÜNVER

Sayıyı tartışmak için söylemedim, sanıyorum sunumun bir yerinde mevzuat bölümü var. Mevzuat bölümünde en azından devlet kurumları için bu sayının 10 olduğunu… Sunumda o zaman atlamış olabilirim. Vakıf üniversitelerinin ise daha farklı uygulamaları var. Ben atlamış olabilirim, ama sunumda, bu iki konuyu da ben paylaşmak istedim. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Çok teşekkürler katkılarınız için. Rengin Hanım yine de sizin Yıldız Teknik Üniversitesiyle ilgili burada kayıtlarımızda bir hata varsa onları da düzeltelim raporu sunmadan evvel, yani o konuda bizi uyarırsanız onları düzeltiriz.

Efendim sondan bir önceki söz Mücella Hanımda.

Mücella YAPICI

Çok kısa bir şey sormak istiyorum. Bu yapı bölümüyle ilgili endişemi belirtecektim. Fakat şöyle de bir derdiniz var, sanıyorum özellikle mimarlık eğitiminde, madem yeniden yapılanmayı konuşuyoruz, gerçekten özgür ve demokratik bir eğitim ortamı, hem öğretim görevlileri için, hem öğrenciler için. Hele mimarlık ortamı için en gerekli, olmazsa olmaz bir koşul. Hani YÖK'e, rektörlük-

lere filan sunacağımız bu belgenin en başında, özgür, demokratik ve özerk bir ülkede eğitim… Onu bilemem mimarlık için.

Bir ikincisi de, sizlere belki de çok "avam" gelecek, ama şu anda mimarlıktan türeyen bölümlerin ortaya çıkmasında gerçekten mimarlık fakültelerinin de sorumluluğu çok büyüktür. Özellikle iç mimarlık disiplini, gerek mesleki yetkileri, –nasıl diyelim?– uygulamada yetkilerin ve özellikle isimlendirilmesi ve sorumlulukları açısından hiç tariflenmemiş bir bölümdür. Bugün Türkiye'nin deprem ülkesinde hasarların çoğu –çok ciddi bir iddiada bulunuyorum– ruhsatsız, ehliyetsiz ve mimar müellifliği olmadan yapılan bu uygulamalardır. Özellikle TMMOB bünyesinde de mesleklerin alanları ve sınırları belirlenirken, gerçekten Mimarlar Odası olarak son derece zor durumlarda kalıyoruz, yargıya gitme durumlarında kalıyoruz. Bu noktada eğitim verilirken, üniversitelerin bu konuyu isim olarak da bana artık "İç mimar mısın, dış mimar mısın?" sorusu sorulmasından bıkmış durumdayım ve gerçekten çağdaş eğitim sisteminde de mesleğin gereği neyse onun tanımı ve ismi de öyle olmalıdır.

Belki bu eğitim kurultayını ilgilendiriyor, belki de ilgilendirmiyor, ama ben size uygulamada böyle bir derdimiz olduğunu hatırlatmak için söz aldım. Ayrıca gerçekten çok yararlandığımız, hepimiz için çok değerli bilgiler üretmişsiniz, ellerinize, bilginize ve beyninize sağlık, sağ olun.

Oturum Başkanı

Çok teşekkürler Mücella Hanım katkılarınız için, son söz Tolga Beyde ve ondan sonra değerli konuşmacılara söz vereceğim ve oturumu kapatacağım.

Tolga AKBULUT

Benim sorum Neslihan Hocama olacak. Meslek pratiği ve mesleki uygulamayla ilgili olarak, sunumunuzda bu protokolü imzalayanlar arasında, mesleki pratikte ve tercihan liderlik rolündeki pozisyonu ödüllendirilmelidir, diyor bu protokolü imzalayanların, üyelerinin. Yine sonuç bölümünde diyorsunuz ki, yarı zamanlı ve ders saatli ücretli öğretim üyelerinin mesleki uygulamaları ve deneyimleriyle öne çıkan meslek insanları olmalarına özen gösterilmelidir.

Ben şunu kısaca sorabilir miyim? Tam zamanlı öğretim üyelerinin mesleki uygulamaları ve mesleki pratikleriyle ilgili acaba komisyonunuzun kısaca görüşü nedir?

Oturum Başkanı

Bu komisyonun görevi değil, yani kusura bakmayın, ama bu komisyon ona da girerse, yani teşekkür ederiz.

Tolga AKBULUT

Pardon, şu bakımdan söyledim: Tablolarda bu konuyla ilgili herhangi bir sayısal veri yok, o yüzden acaba ne olmalıdır, diye sordum.

Oturum Başkanı

Teşekkürler. Efendim bir torpil yapıyorum, önceki başkan söz isteyince artık yapacak bir şey yok.

Katılımcı

Ben bir gözlemimi paylaşmak istedim, belki buraya bir ek olabilir. Türkiye genelinde tıp fakültesinin olduğu üniversitelerdeki mimarlık bölümlerinin hiç gelişmediğini de görüyoruz. Yani sadece fakülte bünyesindeki yapılanmanın yanı sıra, mimarlık fakültelerinin de ya da mimarlık bölümlerinde tıp fakültesiyle aynı üniversite içerisinde olmamasına da bir cümleyle değinseniz iyi olur diye düşünüyorum.

Oturum Başkanı

Çok teşekkürler. Şimdi efendim, Maltepe Üniversitesindeki mimarlık bölümü gelişmeyecek mi, bunu mu söylemek istiyorsunuz? Evet, inanıyorum.

Şimdi efendim izninizle, zamanımızı epeyce aştık, ama aşmamızın tabii çeşitli nedenleri vardı. Birinci nedeni bundan önceki oturumu yöneten sayın başkanın bizim zamanımızı bir hayli çalmış olmasıydı. İkinci de, bu konunun bu kurultayda, bu açıklıkla, herkesin söz alabileceği bir açıklıkla tartışılabilir olmasıydı. O nedenle katkıda bulunan, görüşlerini bildiren, eleştirilerini yönelten, bize methiyeler düzen bütün sevgili arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz. Son söz arkadaşlarımızın; Neslihan Hanım buyurun.

Neslihan DOSTOĞLU

Efendim çok fazla vaktinizi almadan kısaca yanıtlamak istiyorum. Bazılarını zaten sayın başkanımız açıkladılar. Ben temel olarak öncelikle Bülend Hanımın "Öğretim üyesi başına 15 öğrenci oranına nasıl ulaştınız?" sorusuna bir yanıt vermek istiyorum.

2008 yılında yedi akreditasyon ajansının imzaladığı Canberra Accord'da da öğrenci / öğretim üyesi oranı 1/12 ila 1/14 arası olarak kabul edilmiştir. 1/12-1/14 dünyadaki 7 akreditasyon kuruluşunun üzerinde anlaştıkları bir oran. Komisyonumuz da, tablolara aktarılan anket sonuçlarını değerlendirdikten sonra, kendi deneyimlerini ve uygulamaları da ele alarak 15 sayısına ulaştı. Ayrıca 15'in katları da makul sayılar oluşturuyor. Örneğin bir öğretim üyesi kuramsal ve kısmen uygulamalı bir dersi 45 öğrenciye rahatlıkla verebiliyor. Açıkça-

sı bu oran sadece bizim tarafımızdan değil, uluslararası ölçekte de kabul edilmekte. Bunu öncelikle netleştirmek istedim. Diğerlerini hocamız yanıtladığı için, hepsine yanıt vermeyeceğim.

Karabük Üniversitesi'nden arkadaşımız, "Komisyon neden farklı kentlerden gelen üyelerden oluşmuyor?" diye bir soru sordu. Açıkçası çalışma kolaylığı ve pratiklik açısından böyle oluyor. Bir örnek vermek istiyorum: Örneğin Rengin Ünver'in başkanlığındaki TYYÇ Komisyonu'nda İzmir ve Ankara'dan da üyeler vardı, ancak toplantıların hemen hemen hiçbirine gelemedikleri için raporu İstanbul'daki üyeler toparlamak zorunda kaldı ve dolayısıyla komisyon üyeleriyle, raporu hazırlayanlar farklılaşmış oldu. Bir başka örneği de MOBBİG'den verebilirim. MOBBİG'de oluşturulan "Mimarlık Bölümü Açılmasında Asgari Koşullar Komisyonu"nda üyelerden biri Amasya'da, biri Van'da, biri Eskişehir'deydi. Bu komisyon hiç toplantı yapamadı ve ortaya çıkan ürün de tam olarak olgunlaşamadı. Dolayısıyla pratik açıdan böyle oldu. Yani keşke komisyon üyeleri farklılaşabilseydi, biz de çok arzu ederdik, ama üyeler farklı kentlerden olunca maalesef yürümüyor birtakım işler.

Bunları belirtmek istedim kısaca.

Oturum Başkanı

Efendim çok teşekkür ediyoruz.

Neslihan DOSTOĞLU

Tolga'nın sorusuna ben bir yanıt vermek istiyorum. Mesleki pratikte liderlik rolünün ödüllendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Mimarlık bölümlerinde özellikle mimari tasarım alanındaki öğretim üyelerinin kazandıkları yarışmaların veya yaptıkları çeşitli tasarım uygulamalarının doçentlikte ve diğer yükseltilmelerde değerlendirilmesi ve ödüllendirilmesi gerektiğini savunuyoruz ve bu çalışmalara önem veriyoruz. Raporu son haline getirirken konuyu yeniden değerlendirebiliriz.

Oturum Başkanı

Evet, çok teşekkürler. Efendim şimdi çok sevdiğim iki kardeşim söz istedi. Efendim izin verirseniz onu ben yanıtlayabilir miyim? Bakınız bunları eski tabirle tadat etmeye kalktığımızda bir sürü isim çıkacak, bir sürü bilim alanı çıkacak. Şimdi bakın bir ekstremden öbür ekstreme gitmeyelim diyorum. Yani burada yapı bilgisi deyince, yapı bilgisinin içerisinde tabii ki çok farklı uzmanlık alanları var. O bölümü kuran kişilerin artık vizyonuna bağlı bir şey bu, biz bunları buraya yazalım ki, bu arkadaşlarımız, bu bölümleri kuran kişiler, yani biz kalkıp da… Bakınız şu örneği verebilir miyim, Gülen Hanım şu örneği verebilir miyim? Fiziksel çevre kontrolü alanında bir uzman bulunması gerekir dedi-

ğimiz anda, Türkiye'de bu kadar sayıda adam yok; onu da biliyor musunuz?

Efendim çok teşekkür ederiz, sizi yemekten alıkoyduk, özür dileriz.

Sunucu

Değerli katılımcılar, programı aksatmamak için saat tam 14.00'te diğer oturumla devam ediyoruz.

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
2. Gün

7. Oturum

"Mimarlık Akreditasyon Kurulu"

Çetin TÜRKÇÜ
Oturum Başkanı

Selahattin ÖNÜR
Mimarlık Akreditasyonu Kurulu (MİAK) Çalışmaları

Sunucu

Mimarlık Eğitim Kurultayının yedinci, bugünün üçüncü oturumuna hepiniz hoş geldiniz. Mimarlık Akreditasyon Kurulu çalışmalarını aktarmak üzere Çetin Türkçü'nün oturum başkanlığında, Sayın Selahattin Önür sunuşları gerçekleştirecek. Teşekkürler.

Oturum Başkanı

Değerli katılımcı arkadaşlarım, Mimarlık ve Eğitim Kurultayı VI'nın, yedinci oturumuyla bu ikinci günün üçüncü oturumu olan "Mimarlık Akreditasyon Kurulu" başlıklı oturuma hoş geldiniz, hepinizi bir kez daha sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Dün açılış konuşmamı yaparken, 1995 yılında kurulmuş olan MOBBİG'in Mimarlar Odasıyla olan işbirliğinin olumlu sonuçlarının bu eğitim kurultaylarıyla birlikte artmaya başladığını ve bu ortak çalışmalardan birçok edinimler ortaya çıktığını söylemiştim. Bunlardan bir tanesi, bugün sunumu yapılacak olan Mimarlık Akreditasyon Kurulunun oluşması.

Gerçekten sayıları 166'ya ulaşmış bir üniversite ve 62 ile 63 arasında değişen mimarlık bölümünün olduğu ülkemizde, bu okulların kendilerini daha iyiye yöneltmede, bunlara yardımcı olabilecek bir kuruma ihtiyaç vardı ve bu kurum da çok güzel bir şekilde 2006 yılında bir yönetmelikle hayata geçirildi. Yine dünkü açış konuşmamda belirtmiştim, 2006 yılında biz haziran ayında MOBBİG olarak toplandığımızda, MOBBİG'in yönetmelik gereği seçmesi gereken 5 üyeyi seçip Mimarlar Odasına göndermiştik ve aynı yıl Mimarlar Odası da kendi 2 üyesini seçerek 7 kişiyle bu kurulu yürürlüğe geçirdi ve şimdiye kadar da isteyen bölümler başvuruyor; güzel akreditasyon süreçleri yaşandı.

Şimdi bütün bunların herhalde gelişimi ve bugünkü durumu hakkında bize Akreditasyon Kurulu Üyesi olarak MOBBİG adına seçilmiş olan üyelerden Selahattin Önür kurul adına tabii bir sunum yapacak. Kendisini konuşmasını yapmaya davet ediyorum, şimdiden teşekkürler.

Selahattin ÖNÜR

Teşekkür ederim. VI. Kurultayı düzenleyen Mimarlar Odası, İzmir Mimarlar Odası Şubesine ve ev sahipliğini yapan Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesine, MİAK'a sunuş yapma olanağı verdikleri için MİAK adına teşekkür ediyorum; kurultay katılımcılarını ve sizleri saygıyla selamlıyorum.

Mimarlık Akreditasyon Kurulu (MİAK), eğitim ortam ve etkinliklerinin kalitesini uluslararası kalite düzeyi ve güvencesi çerçevesinde belirlemeyi ve geliştirmeyi hedefleyen yüksek öğretim kurumlarının mimarlık eğitim programları için, kurum dışı değerlendirme yapan ulusal bağımsız bir kalite güvencesi kuruluşudur.

Eğitimde kalite güvencesi sağlamanın önemli bir yolu, üzerinde fikir birliği oluşmuş yeterlilik ölçüt ve standartlarına göre değerlendirmeye, karşılaştırmaya ve geliştirmeye olanak sağlayan kurum içi öz değerlendirme ve ulusal, uluslararası kurum dışı değerlendirme etkinlikleridir.

MİAK, mimarlık programlarının eğitim kalitelerinin değerlendirilmesini ve geliştirilmesini, eğitim ortamı verilerini ve öğrenim çıktılarını ortak bir yeterlilik değerlendirme dizgesi içerisinde dışsallaştırarak sürdürme ve sonuçlarının kamu ile paylaşılma süreçlerini düzenlemekte ve yönetmektedir. Bağımsız bir kalite güvencesi ve kalite değerlendirme kuruluşu olarak amaçları, mimarlık eğitim programlarının;

- eğitim ortamlarının ve öğrenim çıktılarının saydamlaşması; dolayısıyla, ulusal ve uluslararası kıyaslanabilir olmalarının sağlanması;
- mimarlık eğitimi için koşul olan öğrenim çıktılarını elde edişlerinde izlenecek özgüllüğün, farklılıklarının ve çeşitliliklerinin desteklenmesi;
- eğitim ortamlarının araştırmacı, deneysel ve yenilikçi olmalarını desteklenmesi;
- eğitim kalitelerini yükseltme çalışmalarına ivme kazandırıcı rol oynanmasıdır.

Bağımsız bir kalite güvencesi ve kalite değerlendirme kuruluşu olarak amaçları, mimarlık eğitim programlarının;

- eğitim ortamlarının ve öğrenim çıktılarının saydamlaşması, dolayısıyla ulusal ve uluslararası kıyaslanabilir olmalarının sağlanması;
- mimarlık eğitimi için koşul olan öğrenim çıktılarının elde edilişlerinde izlenecek özgüllüğün, farklılıklarının ve çeşitliliklerinin desteklenmesi;
- eğitim ortamlarının araştırmacı, deneysel ve yenilikçi olmalarını desteklenmesi;
- eğitim kalitelerini yükseltme çalışmalarına ivme kazandırıcı rol oynanmasıdır.

Bu amaçlar doğrultusunda MİAK'ın genel hedefleri;

- ulusal ve uluslararası yeterlilik, ölçüt ve standartlarının içerildiği değerlendirme koşul ve süreçlerini, sürekli gözden geçirerek geliştirmek ve

- kurum içi eleştirel bir öz değerlendirme ve kurum dışı akran değerlendirme ve izleme uygulamalarından sağlıklı sonuçlar elde edilebilmesi için gereken koşulları ve düzeni sağlamaktır.

Mimarlık mesleği için eğitim programlarından beklenen, mesleğin kuramsal ve pratik uygulamalar için gerekli bulunan bilgi, beceri ve yetkinlikleri edinmiş, yeterlilikleri uluslararası düzeyde tanınabilir mezunlar kazandırmalarıdır. Yükseköğretim kurumlarının bu amaca ne ölçüde ulaşabildiklerini görmeleri, bulundukları düzeyi geliştirmek için yapması gerekenleri tasarlamaları ve uygulamaya geçirmelerinde MİAK gibi kalite güvencesi kuruluşları, katalitik bir işlev görmektedir.

Uluslararası ve ulusal sektörel, yani mimarlık gibi disiplinlere özgü detaylar çerçevelerinin geliştirilmesi ve öğrenim çıktılarının belirlenmesinde diğer paydaşlar, yani eğitim kurumları, işverenler, öğrenciler ve diğerleri dışında, kalite, güvence, akreditasyon ve onay kuruluşlarının da rolü önemlidir. Kalite güvencesi, meslekte yeterliliklerin doğrudan ilişkisi nedeniyle 21. yüzyılın ilk yılları itibariyle, yani 2005-2007 yılları arası özellikle, Bologna sürecinde MİAK gibi kalite güvencesi kuruluşları için standartlar ile birlikte, uluslararası bir yeterlilik çerçevesiyle uyumlu, ulusal yeterlilikler çerçeveleri oluşturulması benimsendi ve uygulanmaya başlandı. Avrupa ülkelerinin hemen tümünde, ulusal yeterlilikler çerçevelerinin geliştirildiği ve öğrenim çıktılarının belirlendiği süreçlerde yer alan paydaşlar arasında, MİAK gibi kalite güvencesi kuruluşları da bulunmaktadır.

MİAK Üyeleri

MOBBİG ve Mimarlar Odası ortak girişimiyle 2006 yılında kurulan MİAK'ın işlevleri, 5 üyesi MOBBİG tarafından seçilen, 2 üyesi Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu tarafından belirlenen 7 kurul üyesi ve sekretaryası tarafından sürdürülmektedir. Üyelik süresi 2 yıldır. Kurulda halen aşağıda isimleri verilen kişiler görev yapmaktadır:

Nur Esin *(MİAK Başkanı / MOBBİG)*
Füsun Alioğlu *(Başkan Yardımcısı / MOBBİG)*
Bülend Ceylan *(Kurul Üyesi / MO)*
Ayfer Aytuğ *(Kurul Üyesi / MOBBİG)*
Selahattin Önür *(Kurul Üyesi / MOBBİG)*
Çelen Birkan *(Kurul Üyesi / MO)*
Semra Aydınlı *(Kurul Üyesi / MOBBİG)*
İlker Ertuğrul *(MİAK Sekreteri)*

Burada gördüğünüz isimler son 2-4 yıl içerisinde görev yapmış olanlardır; MİAK'ın önceki tüm çalışmalarında ve başlatılmasında görev almış, görev sür-

dürmüş olan tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz. Şu an burada gördüklerimiz arasında Çetin Türkçü ve Hakkı Öner beyleri aramızda görmekten mutluyuz. Bilmiyorum daha önce görev almış olan başka kimseler şu anda var mı aramızda?

Bundan iki yıl önce 2009'da Kültür Üniversitesinde yapılan V. Kurultay'da başkan yardımcısı olan Çetin Türkçü'den boşalan üyeliğe, Mart 2010'da 32. MOBBİG Kayseri toplantısında Semra Aydınlı seçilmiştir. Isparta'da yapılan son, 33. MOBBİG toplantısında da Füsun Alioğlu üyeliğe yeniden seçilmiş, kurul daha önce kendisinin Çetin Türkçü'den devralmış olduğu başkan yardımcılığını sürdürmesine karar vermiştir.

MİAK Yönetmeliği, kurulun yılda en az dört kez toplanmasını öngörmektedir. Yeni bir kuruluş olması, uygulamada çok daha sık toplanmayı gerektirmektedir. Son iki yıl içerisinde, yani son kurultaydan bugüne kadar geçen zaman içerisinde yılda 10 kurul toplantısı yapılmıştır. Bu süre içerisinde ayrıca iki Özdeğerlendirme Raporu Hazırlama Çalıştayı, bir Ziyaretçi Takımı Çalıştayı ve bir de Danışma Kurulu Toplantısı düzenlenmiştir. Yönetmelik gereğince yılda en az iki kez toplanması öngörülen Danışma Kurulu için, önümüzdeki pazartesi, 21 Kasım 2011 tarihinde bir toplantı yapılacaktır.

MİAK'ın Kalite Güvencesi Kuruluşları İçin Belirlenen Uluslararası Standartlara (ESG) Göre Durumu

(ESG / "European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area - 2005) Bu standartlar sağlanması gereken ve dört grup halinde topladığım başlıklardan ibaret:

- Kalite güvencesi kurulunun resmen tanırlılığı, yasal zemini ve finansal kaynakları;
- İnsan kaynakları;
- Kurum ve program düzeyinde süren kalite değerlendirme etkinlikleri;
- Önceden tanımlanmış koşullar ve süreçlerin kamuya duyurulması.

MİAK'ın Resmen Tanırlılığı, Yasal Zemini ve Finansal Kaynakları

MİAK'ın tanınırlığından, esas olarak mimarlık eğitim kurumlarının dış değerlendirme için inanacakları ve güvenecekleri bağımsız bir kalite güvencesi ve kalite değerlendirme kuruluşu olarak onay görmesi anlaşılmalıdır. Beş yıl gibi kısa sayılacak bir sürede Türkiye ve KKTC'deki ulusal mimarlık eğitim kurumları arasında bunu oldukça sağlamış görünmektedir. MİAK, saygınlığı ve güvenilirliği ile mimarlık eğitim kurumlarının ve diğer ulusal ve uluslararası kurum dışı değerlendirmecilerin eşdeğer kabul ettiği bir kurul olmayı amaçlamaktadır.

MİAK, 20 Eylül 2005 tarihli "Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Yönetmeliği"nde yapılmış olan "bağımsız dış değerlendirici" tanımına uyan bir kalite güvencesi ve kalite değerlendirme kuruluşudur. Ancak biri en son 2010 yazı başlarında olmak üzere iki kez başvurmuş olmasına rağmen, YÖK tarafından "Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi" henüz verilmemiştir. Yüksek Öğretim Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Komisyonu'nu üyelerini belirleyen (YÖDEK - 30 Eylül 2005) Üniversitelerarası Kurul'un son zamanlarda geçirdiği değişikliklerin de sonuç alınmamasında rolü olmuş olabilir.

MİAK, 2006 yılında mimarlık mesleğinin bağımsız anayasal kuruluşu olan Mimarlar Odası ile mimarlık eğitim kurumlarının başkanlarının bağımsız iletişim ve eylem ortamı olan MOBBİG'in ortak girişimleri ile kuruldu. Meslek ortamının Mimarlar Odası Genel Kurulu'nda, MİAK Yönetmeliğini onaylamasıyla gerekli yasal zemin sağlandı. Bu yasal zeminin titizlikle korunması ve sürdürülmesi MİAK'ın ilkesel kararıdır.

Kurul üyelerinin toplantıları ve diğer toplantılar için mekân ve uzak yol giderleri halen Mimarlar Odası tarafından karşılanmaktadır. İnsan kaynakları MİAK, MOBBİG tarafından seçilen ve Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulunca atanan kişilerden oluşmaktadır. Bu kişiler dışında, eğitim programlarının raporlarını değerlendiren, eğitim kurumunu yerinde izleyen ve incelemelerde bulunan, akreditasyon kararlarına temel olacak raporları hazırlayan ziyaret akımları MİAK tarafından değerlendirici havuzundan önerilen değerlendirici üyeler ve gözlemciler ile programların önerdikleri gözlemcilerden oluşturulmaktadır.

Değerlendirme yapılan eğitim kurumlarından, konaklamayı sağlama dışında ücret alma olanağı bulunmamaktadır. Toplantılar, sekretarya, çalışma mekânı ve seyahatler için giderler Mimarlar Odası tarafından karşılanmaktadır.

İnsan Kaynakları

MİAK, MOBBİG tarafından seçilen ve Mimarlar Odası MYK tarafından atanan kişilerden oluşmaktadır. Bu kişiler dışında, eğitim programlarının öz değerlendirme raporlarını değerlendiren, eğitim kurumunu yerinde izleyen ve incelemelerde bulunan, akreditasyon kararlarına temel olacak raporları hazırlayan ziyaret takımları, MİAK tarafından Değerlendirici Havuzu'ndan önerilen değerlendirici üyeler ve gözlemciler ile programların önerdikleri gözlemcilerden oluşturulmaktadır. Değerlendirici Havuzu'nda, mimarlık eğitim kurumlarından ve meslek ortamından kişiler bulunmaktadır. Değerlendirme için başvuran programların artmasıyla havuzun zenginleşmesi daha da önem kazanmıştır. Bu nedenle MİAK sürekli olarak mimarlık bölümlerine ve ilgili mimarlık meslek kuruluşlarına bu havuza değerlendirici adayları önermeleri ve adayların özgeçmişleri ile *info@miak.org* adresine başvurmaları için çağrıda bulunmaktadır.

Değerlendirici adayları oldukça karmaşık olan akreditasyon süreci hakkında bilgilendirilmektedir. Bu amaçla düzenlenen ve adayların isterlerse katılabilecekleri ziyaret takımı hazırlama çalıştaylarına davet edilmektedirler.

MİAK'ın çalışmalarını değerlendirmek ve gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla kurulan Danışma Kurulu'nun 16 üyesi bulunmaktadır. Bu üyeler, mimarlık üretimine hizmet veren kuruluşlar, mimarlık hizmeti kullanan kurum ve kuruluşlar, kalite değerlendirme kuruluşları ve tüketici kuruluşları içinden ve mimarlık öğrencileri arasından MİAK tarafından belirlenmektedir.

Kalite Değerlendirme Etkinlikleri Süren Mimarlık Eğitim Programları

Burada kalite değerlendirme etkinlikleri süren mimarlık eğitim programlarının listesini görüyorsunuz. Son bir buçuk yıl içerisinde, son kurultaydan bu yana olan durumu gösteriyorum. Son bir buçuk yıl içerisinde değerlendirmesi tamamlanmış 4, başvurusu da kabul edilmiş ve değerlendirme çalışmaları başlatılmakta olan 2 mimarlık programı bulunmaktadır. Bunlardan Yıldız Teknik Üniversitesi mimarlık lisans programı 6 yıl süreyle akreditasyon aldı, İstanbul Kültür Üniversitesi mimarlık lisans programı 3 yıl süreyle akreditasyon aldı, Anadolu Üniversitesi mimarlık lisans programı 2 yıl gözetimli süre sonunda 3 yıl süreli akreditasyon aldı, Doğu Akdeniz Üniversitesi mimarlık lisans programı bu geçtiğimiz eylül ayında 3 yılı özelleşmiş değerlendirme yapılan 6 yıl süreli akreditasyon aldı. Mimar Sinan Üniversitesi mimarlık lisans programı ve Uludağ Üniversitesi mimarlık lisans programlarının başvuruları kabul edilmiş bulunmaktadır. Uludağ Üniversitesi'nin ziyaretçi programı takvimi hazırlanmakta.

MİAK Koşullar Belgesi ve MİAK Süreçler Belgesi (www.miak.org)

Kalite değerlendirme koşul ve süreçleri internet ağ ortamında (www.miak.org) kamuya açık bulundurulmakta ve başvuru yapan eğitim kurumlarına gönderilmektedir. Mimarlık eğitim programlarının değerlendirilmesi ile ilgili politika ve yöntemler ile değerlendirme koşul ve ölçütlerini belirlemek, yürürlükte olanları gözden geçirerek değişiklikler önermek MİAK'ın görevidir.

MİAK süreçler belgesi, aşağıdaki değerlendirme süreçlerini düzenlemektedir:

- Öz değerlendirme (kurum içi değerlendirme),
- İçlerinde öğrenci üye de bulunan ve kurumları yerinde izleyen ziyaret takımları tarafından eğitim ortamları ve öğrenim çıktılarının kurum dışı değerlendirmesi,
- Kararlar, öneriler ve diğer çıktıları içeren bir raporun kamuya duyurulması,
- Rapordaki öneriler ışığında programlar tarafından alınan önlem ve yapılan eylemleri izleme.

“Süreçler Belgesi” ve eklerinde yapılması gereken değişiklikler şubat ayları içerisinde sonuçlandırılarak internet sitesinde güncellenmektedir. Belgenin anlaşılırlığını teknik olarak kolaylaştırmak ve yaşanan değerlendirme süreçlerinden kazanılan deneyim sonucu gerekli görülen değişikliklerin yapılması için, Ocak 2011’de başlayan ve yıl boyunca yapılan toplantılarda sürdürülen çalışmalar sonuçlanmıştır. Belge, Şubat 2012 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Dışarıdan değerlendirme isteği ile MİAK’a başvuran eğitim programlarından hazırlamaları beklenen Öz Değerlendirme Raporu’nun ayrıntıları “MİAK Koşullar Belgesi”nde bulunmaktadır. Eğitim programlarının ilgili temsilcilerini bilgilendirme amacı ile öz değerlendirme hazırlama çalıştayları yapılmaktadır.

“MİAK Koşullar Belgesi”nde değişiklikler ancak altı yılda bir yapılan Mimarlık Akreditasyon Gözden Geçirme Toplantısı’nda yapılabilmektedir. Bu belgenin 2012 yılında gözden geçirilmesi ve MİAK tarafından değişiklik yapılması gerekli görülen “Mezunların kazanması beklenen bilgi ve beceriler” başlıklı 3.3 maddenin yenilenmesi planlanmaktadır. Bir Ulusal Mimarlık Eğitimi Yeterlilikler Çerçevesi tasarlanmasının hazırlıkları bağlamında yapılmış olan bir araştırmanın sonuçları ile Avrupa Komisyonu Mesleki Yeterlilikler Direktifi (mesleğe özgü 11 bilgi ve beceri) ve farklı ülkelerdeki mimarlık eğitimi kalite değerlendirme kuruluşlarının mesleğe özgü yetkinliklerle ilgili belgeleri yanı sıra, genel yetkinliklerin tanımlandığı ulusal ve uluslararası belgelerin de dikkate alınması söz konusudur.

Mimarlık eğitimi alanında henüz uluslararası bir kalite değerlendirme kuruluşu ve yeterlilikler çerçevesi bulunmamaktadır. Avrupa’da mimarlık mesleğinde yeterliliğin tanınabilmesi için mesleğe özgü 11 bilgi ve becerinin kazanılmış olması ise yasalaşmıştır. Ancak bir mimarlık eğitimi yeterlilikler çerçevesinin, mesleğe özgü yetkinlikleri genel yetkinliklerle bütünleştirmesi beklenmektedir. Böyle bir çerçeve Avrupa çapında yasalaşmış olan 11 bilgi ve beceriyi kapsamak durumundadır.

Türkiye’de mimarlık eğitimi süresinin 4 yıl ile sınırlı olması ve kazanılacak bilgi, beceri ve yetkinliklerin bu süre ile orantılı olabileceği gerçeği, MİAK akreditasyon kararlarının henüz ulusal düzeyde geçerliği olabileceğinin kabul edilmesini gerektirmektedir.

MİAK Danışma Kurulu

Kalite güvence kuruluşlarına standartları açısından önerilen böyle bir kurula ben rastlamadım, ama MİAK Yönetmeliği’nde Danışma Kurulu var; hoş kuruluşundan beri sanırım önümüzdeki pazartesi sadece üçüncü toplantısını yapmış olacak. Fakat varlığı herhalde önemli (ilk önceleri biraz şüpheyle bakıyordum). MİAK Yönetmeliği’nde yer almış olması, özellikle bu sabah sözü edilen

mimarlık eğitimi dışından farklı paydaşların katıldığı ortamlarda sorunların tartışılması, fikirlerin alınması bakımından çok önemli.

MİAK Danışma Kurulu, mimarlık eğitimi dışında mimarlığın elde edilme süreçlerinde ve uygulamalarında rol alan paydaşlar ile öğrenciler ve mimarlıkla ilgili çeşitli kurum ve birliklerden temsilcilerin dengeli bir oranda yer aldığı 16 üyeden oluşan bir kuruldur. MİAK Yönetmeliğine göre yılda en az 2 kez toplanması beklenmektedir. Ancak son iki yıl içerisinde bir kez toplanmıştır (3. toplantısı). Haziran 2011 içerisinde MİAK tarafından yapılan değişiklikler sonucunda belirlenen kuruluş ve isimler Mimarlar Odası MYK tarafından onaylanmıştır. Üyeleri kısmen yenilenmiş olan kurul 21 Kasım 2011 tarihinde toplantıya çağrılmıştır. Toplantı gündemi ağırlıklı olarak 2012 yılında gözden geçirilmesi ve yenilenmesi planlanan "MİAK Koşullar Belgesi"ndeki mezunların kazanması beklenen bilgi, beceri ve yetkinliklerle ilgili olacaktır.

MİAK Danışma Kurulu Üyeleri:

A. Uğur Tarhan / *Ateş Mimarlık Mühendislik AŞ*
Ali Er / *Tüketiciyi Koruma Derneği (TÜKODER)*
Ayşe Dilek Pak / *TC Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ)*
Ayşe Öztaş / *Öğrenci Tems. Kurulu Üyesi - DEÜ*
Cüneyt Türkmen / *Türkiye Belediyeler Birliği (TBB)*
Çağlan Becan / *Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliği (TÇMB)*
Doğan Hasol / *Yapı Endüstri Merkezi (YEM)*
Doğan Tekeli / *Tekeli-Sisa Mimarlık*
Emre Uğur / *Öğrenci Tems. Kurulu Üyesi - ODTÜ*
Halit İrfan Aksoy / *Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK)*
İsmail Çelik / *Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası (İNTES)*
Melike Özyurt / *Öğrenci Tems. Kurulu Üyesi - İTÜ*
Metin Karadağ / *Mimarlık Vakfı (MİV)*
Onur Bezirci / *Çevre ve Şehircilik Bakanlığı*
Selda Başbuğoğlu / *İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği (İMSAD)*
Tamer Gök / *Yükseköğretim Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Komisyonu (YÖDEK)*

Danışmanlar:

Prof. Dr. Çetin Türkçü / *İzmir Üniversitesi Mimarlık Bölüm Başkanı*
Prof. Dr. Deniz İncedayı / *MSGSÜ Mimarlık Bölüm Başkanı*
Doç. Dr. Güven Arif Sargın / *ODTÜ Mimarlık Bölüm Başkanı*
Prof. Dr. Rengin Ünver / *YTÜ Mimarlık Bölüm Başkanı*

Kurul 21 Kasım 2011 tarihinde ana gündem maddesi 2012 yılında gözden geçirilmesi, yenilenmesi planlanan MİAK Koşullar Belgesindeki mezunların ka-

zanması beklenen bilgi, beceri ve etkinlikler olan bir toplantı yapacaktır. Bu toplantıda haziran ayında lisans ve lisansüstü grubunun düzenlediği ve sabah rapor edilen çalıştaydakine benzer bir çalışma yapılması bekleniyor. O çalıştaydaki katılımda gerçekten bazı eksiklikler vardı, paydaş çeşitliliği açısından. Pazartesi günü nasıl olacak tam kestiremiyorum, ama bu tür çalışmalar çok önemli. Çünkü en azından özellikle mimarlık eğitim kurumları dışından gelen kişilerin, mimarlık mezunlarıyla olan tecrübeleri açısından mezunların kazanmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinlikler konusunda düşünceleri çok önemli. Bu kişilerden alınacak geri besleme, özellikle MİAK'ın 2012 yılında yapacağı çalışmalar için de bir başlangıç olacaktır.

Çok teşekkür ediyorum sabırla dinlediğiniz için.

Oturum Başkanı

Ben de teşekkür ediyorum, ama bu Danışma Kuruluna benim ismimin yazılmış olması gerekiyordu, ben göremedim. İzah etmenize gerek yok, teşekkürler.

Selahattin ÖNÜR

Danışma Kurulunun içinde bu yapılacak toplantıda özellikle danışmanlar diye bir grup var. Onların ismini yazmamışım buraya, özür diliyorum. Sadece sen değil, o grupta yer alan diğer kişilerden de, ama bu yönetmelikteki kişiler.

Oturum Başkanı

Şimdi değerli arkadaşlarım ben Selahattin Önür arkadaşıma çok çok teşekkür ediyorum. MİAK'ın başlamasını, MİAK'ın geçirdiği aşamaları, akredite ettiği kurumları ve önümüzdeki 2012 yılında neler yapmayı düşündüklerini bize çok güzel anlattılar. Şimdi bu arada tabii biz saat de tam 15.00, aslında sabahtan o güzel sunumlar tabii ki tartışılması gerekirdi, dolayısıyla bir sarkma oldu, biz yarım saat geç başladık bu toplantıya. Ancak şimdi tartışmak üzere de yarım saatlik zaman değil de, 15 dakikada en azından biz bunu yapalım, diğer gruptan 15 dakika çalalım, onlar da 15 dakikayı çalıp böylece yine araya geçelim diye düşünüyorum.

Dolayısıyla bu kapsamda söz alacak olan arkadaşlarımın isimlerini söyleyerek, bildiri vermeden soru sorarak veyahut da görüşlerini kısaca özetleyerek ilerlemelerini diliyorum. İlk gördüğüm el Bülend Tuna'nın eli, ikinci de Necip arkadaşım. Evet, Bülend Bey.

Bülend TUNA

MİAK biraz önce belirtildiği gibi Mimarlar Odası genel kurulunda kabul edilen bir yönetmelik çerçevesinde kuruldu ve çalışıyor. Başka kurumsal arayışlara

girmelerine hiçbir itirazımız yok, ama Mimarlar Odasının kapatılması gibi bir söylemin dile getirilmesini hoş bulmadığımı ifade etmek isterim.

Selahattin ÖNÜR

Ona hemen cevap vereceğim. Anlıyorum, ama dünden beri konuşulanlar, hep bizim bel bağladığımız tüm dayanaklarımızın neredeyse felç edilme çabaları olması karşısında söylediklerimiz. Dolayısıyla bunun MİAK'ı da tehlike içine soktuğunu söylemek için ifade ettim. Ben sadece bağımsızlığını yitirmesi dedim, kapatılması değil. Böyle bir ihtimalin dahi olamayacağını ve olmaması gerektiğini, bunun için de her türlü şekilde, buna karşı hepimizin elimizden gelen her şeyi, ne yapabiliriz bilmiyorum, ama her şekilde bunun karşısında durmamız gerektiğini de ayrıca belirtmek isterim.

Oturum Başkanı

Necip Bey buyurun.

Necip MUTLU

Şimdi ben de onunla ilgili bir şey söyleyecektim. Açıkçası burada hepimizin görevi, hepimiz mimarız ve Mimarlar Odasında hepimiz aynı mesafedeyiz. Siz-biz tarafında değiliz, eğitimciler de profesyonel mimar da aynı konumda olduğu için bu mücadeleyi hep beraber vereceğiz. Bülend Beyin biraz önce söylediği gibi Mimarlar Odası kapatılırsa zaten, bağımsızlığını yitirirse eğitim kurumları da aynı noktaya gelebilir, bu büyük bir tehdit.

Ben başka bir şey söylemek için de söz aldım ayrıca. Bu 11 kriterle ilgili, edinilen 11 kriterle ilgili, daha önce yapılan çalışmalarda yeterlilikler konusunda yapılan taslak metinde ve bu YÖK'e de sunuldu, Mimarlar Odası ve MİDEKON, 14 kriter olmuştu. Acaba bunu 14 kriter, orada önerilen 14 kritere göre değerlendirilmesi, Türkiye'de ulusal düzeyde böyle bir öneri varsa gerekmez mi diye bir soru sormak istiyorum.

Selahattin ÖNÜR

Maddelere ekleme yapmanın hiçbir zararı yok, çünkü 14 madde, 15 madde yapın, 11 madde içerdiğiniz sürece problem yok. Ancak pratik olarak İngiltere'de yapılan türdeki bir çalışma, belki de bahsettiğimiz 12, 13, 14, 15 gibi birtakım kriterleri kendi bünyesine alabilir. Mesela diyelim ki afetlerle ilgili bir konu var, o 11 madde içerisinde girebileceği bir kategori var; yahut kültürel korumayla ilgili konular yine bu maddeler içerisinde, çünkü o maddeler de, alt maddeler de bir yerde yasallaşıyor. Onun için her iki durumda fark etmez. Ben burada İngiltere'deki yapılan uygulamayı paylaşmak istedim. Onun dışında tabii maddeler artabilir, ama tek söylediğim şey bu 11 maddenin kapsanması gerekir.

Oturum Başkanı

Ben Mehmet Beye söz vermeden önce kendi düşüncemi söylemek istiyorum. Ben de iki sene çalıştım MİAK'ta ve başkan yardımcılığı yaptım ve aynı zamanda hem MOBBİG hem de MİDEKON'da çalıştım. Aslında biz tabi MİDEKON'da MOBBİG'den gelen bu sonuçları, sonunda bir temsilciyle Ankara'da MİDEKON olarak toplantı yaptığımızda, Mimarlar Odasının temsilcisi de vardı, 14 kriter olmasını benimsedik ve bunu da verdik öneri olarak.

Sanıyorum bundan sonra, yani Avrupa'nın bu 11 kriterinden ziyade bizim MİDEKON olarak da benimsediğimiz 14 eğer alınacaksa, 14 kredinin göz önünde bulundurulması bence faydalı olacaktır diye düşünüyorum. Çünkü MİDEKON zaten bizim uzantımız, MOBBİG bizim uzantımız, burada gelişen fikirlerin aynı zamanda MİAK tarafından da ben zaten benimseneceğine inanıyorum, onu belirtmek istedim burada.

Şimdi Mehmet Şener Küçükdoğu söz istemişti galiba, buyurun.

Mehmet Şener KÜÇÜKDOĞU

Sunumunuza çok teşekkür ediyorum. MİAK'ın öncelikle ben desteklenmesini öneriyorum. Nasıl destekleyebiliriz? Bir defa bütün mimarlık bölümlerinin MİAK sürecine kendisini hazırlamasını ben diliyorum. Yani bu hazırlama kolay bir iş değil, biz bu süreci yaşadık, bu sıkıntılı bir iş. Ben 59 yaşında İstanbul Teknik Üniversitesi'nden ayrıldım, Kültür Üniversitesi'ne geçtiğimde bana dediler ki, ikinci baharını yaşıyorsun, otur işte bak ayın birinde de maaşını veriyorlar, etliye sütlüye karışma, otur, dediler. Ben oturamadım, burada o süreci birlikte yaşadığımız bir arkadaşımız Esin burada, ama biz bütün bölüm olarak elimizi taşın altına koyduk ve çalıştık ve sonucunu da aldık diye düşünüyorum.

Bunu herkes yapabilir, ben yaptıktan sonra hepiniz rahatlıkla yapabilirsiniz. Bakın şunu söylemek istiyorum arkadaşlar, 3 yıl için programımız akredite edildi ve bundan da çok büyük mutluluk duydum, iyi ki 6 yıl olmadı, olamazdı zaten, bunu da biliyorduk. Bunun getirdiği kazanımlar oldu üniversiteye, çünkü bizim nelerimizin eksik olduğunu ziyaretçi takımı rektöre en son giderken söylediler, rapor olarak da verildi, ayrıca da söylendi. Bunları da rektör aldı kaydetti ve bu geçen süre içerisinde üniversite kendisine öylesine bir hızlı şey içerisine soktu ki... Bir kere bir vakıf üniversitesinde bir bölümüz, bizim iki yıldır bütçemiz var biliyor musunuz? Yani bütçe yapıyoruz. Stratejik plan yapıldı, vizyon, misyon bilmem ne bütün bunlar üniversitenin bu tür çalışmaları yoktu, bunlar yapıldı. Bologna sürecine girildi ve bu itici bir güç oldu, üniversiteye itici bir güç oldu ve rektör bana teşekkür etti. Yani iyi ki siz bu işe girdiniz, biz de birtakım dersler aldık bundan diye.

Onun için ben sizlerle paylaşmak istedim bu deneyimimizi. Evet, meşakkatli bir süreç, ama hepiniz gençsiniz, inanıyorum burada salonun yüzde 99'u benden genç, bir-iki ihtiyar var. Dolayısıyla ben bu işe gönül koyup da bu işlerin üstesinden tek başıma gelmedim, elbirliğiyle geldik, sizler haydi haydi gelirsiniz. Lütfen cesaretinizi kırmayın ve cesaretli olun, bu yola girdiğiniz takdirde bu MİAK kendini geliştirecektir, MİAK da gelişecektir. Uluslararası düzeyde o da akredite olacaktır, buna inanıyorum.

Bir şey söylemek istiyorum: Bu Bologna süreci hiyerarşisi içerisinde biliyorsunuz, bir Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi var, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi var ve onun arkasından alan yeterlilikleri var. Şimdi alan yeterlilikleri hep atlanıyor, ben Nur Hanıma da bunu söylemiştim. Yani biz burada 35 maddeyi şu anda uyduğumuz, Bologna sürecinde de kullandığımız program çıktıları olarak alıyoruz. Oysa arada atlanan bir alan yeterlilikleri var. Bu alan yeterliliklerini kurumlar kendi kendilerine tanımlıyorlar veya oradaki birtakım ifadeleri, ulusal yeterlilikler, Türkiye yeterlilikler çerçevesi içerisindeki maddelerin başına mimarlık diye koyuyorlar gidiyorlar. Bu alan yeterliliği tam alan yeterliliği anlamını taşımıyor bana göre.

O nedenle MİAK acaba bu süreç içerisindeki alan yeterlilikleriyle ilgili de bir bize ışık tutabilir mi? Bunu belirtmek istedim, teşekkür ederim.

Selahattin ÖNÜR

Alan yeterliliği derken tam neyi kastettiniz?

Mehmet Şener KÜÇÜKDOĞU

Mimarlık alanı, YÖK kendi kendine bir şeyler göndermişler, ama…

Oturum Başkanı

Efendim karşılıklı konuşmayalım da, mikrofonu alıp cevaplayalım yahut da fikir yürütelim. Evet, Selahattin Bey bir şey söyleyecek.

Selahattin ÖNÜR

Sunuşumda buna değindim; yani mimarlık alan yeterliliği dediğimiz zaman, mimarlık mimarlık. Dolayısıyla burada değindiğim şey şuydu: Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi genel, buna referansla bir de Mimarlık Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi düzenlenmiş; onu söyledim. Bunu kim yaptı, ne zaman yaptı, neye göre yaptı, bunu bilemiyorum. Onu gördüğüm zaman çok şaşırmıştım, çünkü bu konuda çalışmalar hâlâ sürüyor.

Oturum Başkanı

Başka? Mehmet Bey.

Mehmet İNCİOĞLU

Ben özellikle teşekkür ederim sunum için. Ben NAAB kriterleriyle, Avrupa'daki RİBA kriterleri arasında ya da bizim kendimizce geliştirebileceğimiz kriterler arasındaki bağlamı ya da şekli nasıl oluşturacağız konusunda endişelerim var açıkçası. Çünkü hani belki içinde parametreler, yani alt parametrelerle birbirini örtüştürdüğümüzde bunlar çakışıyor, fakat hani sayısal, nicel olarak bir karmaşa var. Nicel ya da niteliksel olarak bunları nasıl birleştireceğiz ya da hangisine göre MİAK gelişecek? Teşekkür ederim.

Selahattin ÖNÜR

Söylendi galiba, 2012'de zaten bu konuda bir çalışma yapılacak. O zaman bunun kararı da tartışmalarda verilecek. Burada aslında geçtiğimiz yıllarda Türkiye genelinde yapılan bir araştırmanın sonuçları da var, o da girecek.

Oturum Başkanı

Evet, Çelen Hanım buyurun. Çelen Hanım MİAK üyelerimizden biri.

Çelen BİRKAN

Gerçi MİAK üyesi sıfatıyla konuşmayacağım, sadece bu kurultaya sunulan çeşitli bildirilerin birbiriyle ne kadar ilintili olduğuna bir dikkat çekmek istedim. Yani şimdi Sayın Selahattin Önür Hocamın MİAK'la ilgili söyledikleri ve yapılan çağrı Sayın Mehmet Küçükdoğu tarafından, işte herkes başvursun, herkes yapabilir… Herkesin yapabilmesi için önce bütün üniversitelerin o tarif edilen 11 mi, 35 mi, 16 mı neyse, o becerileri verecek düzeye gelmiş olması lazım. O becerilerin tanımlanabilmesi için bizim dünden beri tartıştığımız Mesleğe Kabul Kurulunun oluşması ve o asgari koşulları bildirmesi lazım. Bu sabah da arkadaşların sunduğu bildirilerde, her eğitim kurumunun sahip olması gereken asgari fiziksel ve öğretim üyesi bakımından koşulların yerine getirilmesi lazım. Yani bütün bunları bir arada değerlendirip, öyle birtakım sonuçlara ulaşılması gerektiğini bir hatırlatmak istedim.

Oturum Başkanı

Selahattin Bey bir şeyler eklemek istiyorum tahmin ediyorum, buyurun.

Selahattin ÖNÜR

Ben dünden beri, sabahtan beri dinlediğim şeylerde hep ilintili şeyleri, hatta bazı konular hakkında konuşma dışına çıkıp bazı şeyler söylemek istedim. Sabah konuşuyorduk, özellikle dünkü Mesleğe Kabul Kurulu'yla ilgili olarak. Aslında kalite güvence kuruluşunun muhakkak ve muhakkak bir kayıt kuruluyla birlikte ölçütlerin geliştirilmesine, oluşturulmasına çalışması lazım; şu anda

tabii ki yok. Bunu yaparken birtakım başlangıçlardan hareket ediyoruz. Ama ileride bu kurul oluşturulduğu zaman mutlaka ve mutlaka bizim bu çalışmalarımıza doğrudan doğruya katılmaları gerekecektir diye düşünüyorum.

Oturum Başkanı

Evet, şimdi de MİAK'ın şu anki başkanı Nur Esin Hanım söz istedi, buyurun Nur Hanım.

Nur ESİN

Efendim Mehmet Şener Küçükdoğu Hocamın ifade ettiği gibi, biz de bu başvuru sürecini daha da yaygın hale getirebilmek üzere, aslında kendi protokollerimizde bulunmamakla birlikte, üniversitelere gidip bölüm başkanının aktaramadığı yahut da tam olarak ikna edemediği hocalara, MİAK'ın gerekliliği, bunun çeşitli asgari koşulların oluşturulması sırasındaki yararları, bununla ilgili bilgilendirme, hatta mimarlık eğitimi kurultaylarının gelmiş geçmişi, MİAK nasıl kuruldu, neredeydik nereye geliyoruz türünde bilgileri de kapsayacak şekilde konferanslar verme sürecine girdik.

Ben şimdi kişi olarak gidiyorum, arkadaşlarım, kurul üyelerimiz izin verdiler. Mimar Sinan Üniversitesinde böyle bir toplantıyı gerçekleştirdik, arzu edildiği takdirde tekrar da gideriz. Biz tarafsız kalabilmek için üniversiteler sürece başladıktan sonra normal prosedürlerimize geri dönüyoruz. Ancak başlangıç aşamasında özendirici olabilmesi için bizi davet eden üniversitelere bu anlamda yardım götürmeyi, daha doğrusu bu bilgileri onlarla paylaşarak, yöneticileri akreditasyonun kabulü, bu işe girme konusunda yüreklendirmek üzere yardımcı olmayı görev bildik.

Bundan sonra Kocaeli Üniversitesiyle, mimarlık bölümüyle bu şekilde bir görüşmemiz var. Zannederim Maltepe Üniversitesi mimarlık bölümüyle böyle bir ilişki içerisinde olacağız. Bu son derece açıktır, programı yoktur, sizin ve bizim programımıza uyduğu bir zamanda, sizin istediğiniz koşullar altında bu çalışmayı da gerçekleştiriyoruz.

Ben de ifade etmek istiyorum, her şey birbiriyle ilintili olduğu için şu ada sadece centilmenlik anlaşmalarıyla yürüyen, MİAK üyelerinin tek tek görüş bildirdiği mesleğe kabul kurulumuz kuruluncaya kadar başvuru yapan mezunların yeterliliği, mesleği yapmaya elverişli olup olmadığı konusunda, dediğim gibi sadece kişisel görüş olmak üzere ve MİAK'ı mahkemeler yahut da yasal süreçlerle bağlamamak üzere kişisel görüşler de veriyoruz. Bunu da bir görev olarak bir süreliğine, bunun asıl sahibi gelinceye kadar götürüyoruz.

Hocalarımın da çok iyi ifade ettikleri gibi 4 yılla akredite etmiş olmuyoruz, aslında hedeflenen zamana ulaşabilmek için de kanunumuzun çıkmasını bekli-

yoruz. Paralel bir gelişme süreci içerisindeyiz, bir anda hepsi çıktığı zaman biz hazırız diyebilmek istiyoruz. Onun için lütfen sizleri de gönüllü olmaya davet ediyorum, hepinizi; biz gönüllüyüz her şey için. Teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı

Ben de Nur Hanıma teşekkür etmek istiyorum. Salonda başka el kalkmadığını gördüm ve zamanımızı da 15.15 olarak görüyorum şu anda, 15.18'miş, dolayısıyla herkese teşekkür ediyorum. Öncelikle Selahattin Önür'e ve MİAK üyelerine.

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
2. Gün

8. Oturum

"Mimarlık Eğitiminde Staj"

Nur ESİN
Oturum Başkanı

Hikmet GÖKMEN
"Türkiye'de Mimarlık Bürolarının Staj Değerlendirmeleri"

Emel ARDAMAN
"Batı Ülkelerinde Staj"

İlker ERTUĞRUL
"Mimarlık Öğrencileri Profili ve Öğrencilerin Stajlar Hakkındaki Değerlendirmeleri"

Sunucu

Ara vermeden bir sonraki oturumla devam ediyoruz. Sekizinci oturumda "Mimarlık Eğitiminde Staj" tartışılacak. Oturum Başkanı Sayın Nur Esin ve sunuşlar Hikmet Gökmen, Emel Ardaman ve İlker Ertuğrul tarafından gerçekleştirilecek, kendilerini davet ediyorum.

Oturum Başkanı

Bu oturumumuzun konusu, sekizinci oturumumuzun konusu "Mimarlık Eğitiminde Staj". Sunuşlarımız Hikmet Gökmen, Emel Ardaman ve İlker Ertuğrul arkadaşlarımız tarafından yapılacak.

Hikmet Hanımın sunuşu "Türkiye'de Mimarlık Bürolarının Staj Değerlendirmeleri", Emel Hanımın sunuşu "Batı Ülkelerinde Staj", İlker arkadaşımın sunuşu da "Mimarlık Öğrencileri Profili ve Öğrencilerin Stajlar Hakkındaki Değerlendirmeleri". Bu bakımdan hem yurtiçinden, hem yurtdışından, hem de öğrencilerimizden gelen yansımaları dinleme olanağı bulacağız. Kendilerine şimdiden teşekkür ediyorum. Buyurun Hikmet Hanım.

Hikmet GÖKMEN

Sayın Başkan, Sayın Mimarlar Odası Temsilcileri, saygıdeğer hocalarım ve sevgili arkadaşlarım ve de çok sevgili öğrenciler; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Öğrencilere de şöyle bir şey söylemek istiyorum. Aslında ben bu kurultay süreçlerinde, ilk kurultay dışında 5 kurultayda farklı atölyelerde çalıştım, kendi neslime göre sizleri çok daha şanslı buluyorum, bunların bu ortamda tartışılıyor olması adına. Lütfen bunun kıymetini bilin, bunu sizlerden rica ediyorum.

Bizim çalışma grubumuz kurultaya hazırlık sürecinde 4 toplantı yaptı. Bu toplantılar sonucunda şöyle bir karara vardık: Öncelikle biz daha önceki kurultaylarda neler yapıldığını bir değerlendirip, bu değerlendirmelerden sonra bu alanda eksiklikler neler, biz bu kurultaya neleri sunalım? Hani hem tekrarlardan kaçınmak adına, hem de gerçekten eksik olan bir yön var mı diye.

Bu noktada şöyle bir kurultayları gözden geçirirsek; I. Kurultayda, "Eğitim Sürecinde Uygulama, Deneyim ve Staj" başlığı altında çalışmalar ele alınmış, bu doğrultuda da okulların staj yönergeleri, aralarındaki farklılıklar açısından incelenmiş ve sorunlar saptanmış. Ayrıca yabancı ülkelerin, yani Amerika Birle-

şik Devletleri, İngiltere, Fransa, İsviçre, İtalya, Almanya örnekleri de incelenmiş. Benzer bir incelemeyi bugün Emel Hanım 2001 ve 2011 olarak size biraz sonraki sunumunda aktaracak.

Saptanan sorunların çözümü için yapılan değerlendirmelerde iki yaklaşım önermiş 2001 yılındaki kurultay çalışmaları. Birincisi, mevcut staj sisteminin iyileştirilmesi; ikincisi de, radikal bir çözüm önerisi üretilmesi şeklinde.

2003 yılındaki II. Kurultayda konu "Staj ve Meslek İçi Staj" başlığıyla ele alınmış ve meslek pratiği, yani mezuniyet sonrası staj kelimesi telaffuz edilmeye başlanmış ve mimarlık eğitiminin Avrupa Birliğindeki mimarlık eğitimiyle uyumlu bir yapıya kavuşturulması için çalışmalara başlanmış. Meslek pratiği taslağı oluşturularak, mesleki yetkinlik tanımı yapılmış, stajın içeriğinin de buna uygun olarak oluşturulması gerektiği ortaya konulmuştur.

III. Kurultayda konu, meslek pratiği kavramı üzerinden tartışılmış. Yani meslek pratiğinin kapsamı, süresi, uygulama sorunları tartışılan en önemli konu başlıkları olarak karşımıza çıkıyor bu kurultayda.

2007 yılındaki IV. Kurultayda; "Mimarlık Eğitiminde Staj" başlığı altında mimarlık bölümlerinin staj uygulamaları, okullardan elde edilen bilgilerle çok ciddi bir veri tabanı çalışması olarak o dönemin kitapçıklarına yansıdı ve bu bağlamda da çeşitli karşılaştırmalar yapıldı.

V. Kurultaya geldiğimizde, çalışma grubu öğrenciler üzerinden bir anket çalışması yürüttü. Fakat bu anket çalışmasında zaman kısıtlılığı nedeniyle 5 okulda anket çalışması yapılmış ve bunların sonuçlarından çok da tatmin olunmadı gibi geldi ve benzer bir çalışmayı, hem soruları yeniden irdeleyerek bu kurultayda yaptık. Aslında 2009'da elde ettiğimiz sonuçlara çok yakın sonuçlar elde ettik, bunları da İlker arkadaşım son konuşmasında sizlere aktaracak.

V. Kurultaydaki çalışma grubu, bir sonraki kurultay için de bir öneride bulunmuş. Yani onlar da bu kurultaya, yani 2011 kurultayına profesyonel yaşamdaki kişilerin, öğrencilerin zorunlu stajları konusundaki görüşlerinin alınması doğrultusunda bir çalışma yapılmasını önermiş. Bu öneri çalışma grubumuz tarafından da benimsendi ve profesyonel ortamdaki kişilerin öğrenci stajlarını değerlendirmesi konusunda bir anket çalışması yaptık, ayrıca biraz önce sözünü ettiğim gibi dış ülkelerdeki staj uygulamalarını ve eksik kalan, daha önce bizi tatmin etmeyen 5 okulda tamamlanan öğrenci anketlerini de yeniden bu kurultay ortamına sizlerle paylaşmaya getirdik.

Profesyonel ortamdan veri toplamayı anket yoluyla elde ettik. Daha önceki oturumlarda sabahtan beri bu anket yolunun çok sıkıntılı süreçler olduğunu gördük. 9800 kayıtlı mimarlık bürosu olmasına rağmen 177 bürodan yanıt geldi ve ilk gönderdiğimiz ankette, anketleri doldurmakta zorluk yaşandığı yolun-

da bize bazı dönüşler oldu. Anketin doldurulmasını üç-beş dakikalık bir sürece indiren farklı bir anket çalışması geliştirip, bunu da defalarca gönderdik ve geçen hafta, yani bayram öncesine kadar da sonuçların bize gelmesini bekledik, çünkü bugüne de bir şeyler üretmemiz gerekiyordu.

Anketin amacı, mimarlık eğitimindeki stajların daha yararlı hale getirilmesi konusundaki olanakların araştırılmasıydı. Burada ben aslında yine de bu 177 katılımcıya, bu çalışmanın ortaya çıkması için bize verdikleri katkıdan dolayı da çok teşekkür ediyorum.

Bizim anketteki ilk sorumuz, "Büronuz hangi tür işler yapmaktadır?" Bu yanıtları değerlendirdiğimizde, büroların büyük bir çoğunluğunun mimari proje tasarım ve uygulama yaptığı, bunu iç mekân tasarımı, restorasyon projesi ve uygulamasının izlediğini, "Diğer Çalışmalar" başlığında da danışmanlık, resmi kontrollük, müşavirlik, giydirme cephe işleri, onarım, mobilya tasarım ve mutfak imalatı alanında da çalışmalar yaptığını saptadık.

Ankete katılan büroların yüzde 36'sı 1 ya da 5 yıllık, yüzde 21'i 5 ya da 10 yıllık, yüzde 24'ü 10-20, yüzde 19'u da 20 yıl ve üzerindeydi. Aslında dağılıma baktığımızda hizmet yılı açısından çok benzer, homojen oranda bir dağılım var. Bürolardaki çalışan sayısına baktığımızda, büroların yüzde 49'unda, yani yarıya yakınında 1 ya da 3 kişi çalışmakta, ama hiç çalışanı olmayan büro sayısı da az değil, yüzde 15 oranında. Yüzde 22'sinde 3-5 kişi, yüzde 8'inde 5-10 kişi, yüzde 7'sinde de 10 ve üzeri çalışan bulunmakta. Yani bu bize aslında 1 ya da 3 kişilik daha küçük büroların yoğun olduğunu gösteriyor ya da bizim anketimize katılanlar öyleydi.

Ankette mimarlık bürosuna ait bilgilerin ardından, büroların stajyerler konusundaki görüşleri alındı. Ankete katılan büroların yüzde 85'i ofislerinde stajyerlere yer vermemektedirler. Yüzde 15'i büro için hiç stajyer çalıştırmamıştır. Mimarlık büroları en çok büro stajı için stajyer almaktadırlar, bunu şantiye stajı ve diğer stajlar, özellikle de teknik lise ve yapı stajı izlemektedir.

Tablodan da anlaşılacağı gibi bazı bürolar hem şantiye, hem de büro stajı için stajyerlere olanak tanımaktadırlar. Bir dönemde kaç stajyer alıyorsunuz diye sorduğumuzda, bunu büro ve şantiye stajı açısından iki farklı stajla değerlendirdik, çünkü en yoğun olarak mimarlık ofisleri, büro ve şantiye stajı için öğrenci alıyorlar.

Büro stajı için ofislerin yüzde 80'i 1 ya da 3 stajyere ofislerinde çalışma olanağı sunarken, yüzde 12'si hiç stajyer almamakta. Ankete katılan bürolardan yüzde 8'lik bir oran da bürolara 3 kişiden daha fazla stajyer almaktadır. Tabii ben kendi okulumdaki staj işini ve Mimarlar Odası İzmir Şubesi kanalıyla da bazen bunları yürüttüğümüzde, okul sayılarının, öğrenci sayılarının artma-

sı, aslında stajyer alacak büroları da gerçekten sıkıntıya sokuyor. Bir de artık okulların bu öğrencileri sigortalaması nedeniyle, yani kesintisiz okulun tanımladığı kaç iş günüyse staj, onu bürolarda yapmaları gerekiyor.

Genellikle de şantiye stajını öğrencilerin bir kısmı da inşaat firmalarında ya da farklı ortamlarda yapmayı tercih ediyorlar. Mimarlık bürolarının yüzde 84'ü stajyer almaya devam edeceklerini belirtirken, yüzde 16'sı bu konuda olumsuz düşünmekteler, devam etmek istemiyorlar.

Mimarlık bürolarından ofislerine stajyer alma konusunda olumlu yaklaşanların görüşleri, genellikle usta-çırak ilişkisi, mesleki ortam, piyasa konusunda bilgilendirme, eğitim için bu konunun gerekli olduğunu görüyorlar. Birçok ofis bunu bir mesleki sorumluluk ve görev olarak değerlendiriyor. Ayrıca stajyerlerin çalışma ortamına ya da ofislere olumlu katkısı olduğunu söylüyorlar. Gençlerle çalışmanın fikir alışverişi açısından olumlu etkisi önemli vurgulardan biri. Potansiyel elemanları saptamak için stajyer aldıklarını belirtiyorlar ya da stajın mimari öğrenmeye olumlu katkısı olduğunu düşündükleri için.

Stajyer alma konusunda olumsuz görüşler ise, öğrencilerin genellikle stajı lüzumsuz görmesi, yapmayı istememesi, öğrenme isteği olmaması, özellikle tırnak içinde belirtmişler, "naylon staj" yapma isteği ya da eğitimlerinin yetersiz olması ya da bazı büroların işlerinin az olması, ofis olanaklarının kısıtlı olması ya da şu an müracaat eden öğrencilerdeki mevcut staj sistemi ve değerlendirmesinin yetersiz olduğuna inandıklarını söylüyorlar.

"Öğrenciler için hangi tür stajların yararlı olacağını düşünüyorsunuz?" diye soru yönelttiğimizde de, genellikle şantiye ve büro stajının yararlı olacağını belirttiler. Bunun ardından da rölöve ve topografya stajları gelmekte. Ayrıca büroların bazıları, öğrencilerin arkeolojik kazı, atölye çalışmaları ve malzeme bilgisi konusunda da çalışmalar yapmasının yararlı ve olumlu katkıları olacağını düşünmekteler.

Ofislere şöyle bir soru yönelttik: Stajyer öğrencinin okuduğu okul sizin için bir seçim kriteri oluşturuyor mu? Bu ofislerin yüzde 73'ü için aslında okul bir seçim kriteri oluşturmuyor, yüzde 27'si için bir seçim kriteri oluşturmakta. Stajyer öğrencinin okulunu bir seçim kriteri olarak görmeyenlerin görüşleri genellikle şu konularda birleşiyor: Öğrencinin isteği, gayreti, işe olan sevgisi, iş kapasitesi, çalışma azmi ve işe katkı koyması. Yani okulundan daha çok öğrencinin isteği ve aldığı eğitimin niteliğinin önemli olduğunu söylediler.

Ayrıca profesyonel ortam için eleman yetiştirilmesi, meslek ortamına katkıda bulunulması açısından bunu gerekli görüyorlar ya da öğrenmesi açısından bu stajı yapması gerektiği için, yani yine bir nevi mesleki sorumluluk olarak buna bakıyorlar ve bu nedenle seçim kriterleri olarak okulları görmeyip öğrenci almaya devam edeceklerini belirttiler.

Okulunu bir seçim kriteri olarak görenler de genellikle okulların kadro ve eğitim yaklaşımlarındaki farklılıklar ya da nitelikli eğitim olarak değerlendirme yapmışlar. Kalite kaygısı gütmeden açılan üniversiteler ve gelen öğrencilerin yetersiz bilgiye sahip olması nedeniyle istemediklerini belirtmişler. Bu eksikliğin büro ortamında giderilebileceği, ama aynı okuldan mezun olmayı da büro stajında bir kriter olarak görmüyorlar. Aslında ortaya şu çıkıyor: Kriter olarak görmüyorlar, bunlar meslek örgütüne bağlı kişiler olarak bazı noktaları da kendilerinin kapatması gerektiğine inanıyorlar. Aslında staj, öğretim planlarında öğrencinin yapmakla zorunlu olduğu bir şey, eğitimin bir parçası, aslında profesyonel ortamın da bunu bu doğrultuda değerlendirmesi gerektiğine inanıyorum.

Mimarlık bürolarının büro stajını yapan öğrencilerden beklentilerine baktığımızda da, genellikle tablodaki oranlara göre sıralamayı gözden geçirdiğimizde, en fazla öğrencinin çalışma isteği, gayreti, iki boyutlu çizim yapabilmesi, büro ortamına uyum sağlayabilmesi, iş ortamına devamlı olması, amirlerine karşı davranışlarında saygılı olması, büronun günlük işlerine katkıda bulunması, tasarım yapabilmesi, üç boyutlu çizim yapabilmesi, yapı detayları malzeme bilgisine sahip olması şeklindedir. Ayrıca bürolar stajyerlerin araştırmacı, yaratıcı ve paylaşımcı olmalarını da beklemektedirler.

Ayrıca bu noktada ofislerin öğrencilerin mimarlık mesleği konusundaki bilgi ve becerilerine önem verdikleri, ancak öğrencinin çalışma isteğinin tüm bu kriterlerin önünde yer aldığı söylenebilir. Bu da daha önceki bölümde ofislerin, stajyer almaya devam etme isteği konusunda öğrencilerin öğrenme isteğine ilişkin yaptıkları yorumlarla da örtüştüğünü görüyoruz.

Büro stajı yapan öğrencilere bürolarda ne tür sorumluluklar veriliyor? En yoğun olarak bilgisayar ortamında çizim yapma konusunda sorumluluk verildiğini görüyoruz. Bunu sırasıyla tasarımlara yardımcı olma, evrak takibi ve kırtasiye işleri izlemekte. Bunların dışında bürolar öğrencilere projelerin şantiye kontrollerinin yapılması, maket çalışmaları, ofis dışı kişi ve birimlerle ilişki kurma konusunda da sorumluluk verdiklerini “diğer” seçeneğinde belirtmişler.

Ankete katılan ofislerin büyük bir çoğunluğu büro stajının ikinci sınıfın ya da üçüncü sınıfın sonunda yapılmasını uygun görmekteler. “Kaliteli bir mimarlık eğitimi için büro stajının süresi ne kadar olmalıdır?” sorusuna gelen yanıtlara baktığımızda da, bunun en yoğun olarak eğitim sürerken ara verip ya da eğitimin sonunda 1 yıl şeklinde yahut da 50 işgünü olması yönünde görüş bildirmişlerdir. Bazı bürolar staj süresiyle ilgili olarak farklı zaman aralıkları da belirtmişlerdir “diğer” seçeneğinde.

Genellikle aslında sabahki Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi tablosundaki rakamlara baktığımızda, profesyonel ortamdan gelen rakamlar günlerle değil, aylarla, yıllarla, yani bunlar 3 ay, 6 ay, 9 ay, son sene yarım gün okul, yarım gün

staj ya da 3 gün okul 3 gün staj, seneye yayılan haftada en az 2 gün ya da üçüncü sınıfın sonunda gibi sıralanmaktadır. Yani tabii … verecek olursak da bunları nasıl şekillendiririz bilemiyorum.

Büro stajı yapmak isteyen öğrenciler, genellikle bürolara en yoğun olarak tanıdıkları aracılığıyla ulaşmaktalar. Okullar ya da Mimarlar Odası kanalıyla ulaşanların oranı birbirine çok yakın. Bunların dışında öğrenciler bürolara, ofislerin web sitesi, internet siteleri ya da e-posta yoluyla ya da bizzat kendileri başvuruyorlar. Mimarlık büroları ise, öğrencilerin en çok Mimarlar Odası kanalıyla ulaşmalarını istemekteler. Bunun ardından da okulları aracılığıyla ya da tanıdıkları aracılığıyla. Aslında öğrencilerin ulaştıkları yolun tam tersi bir yolu bürolar tercih ediyorlar. Birçok büro da aslında stajyerlerin kendilerinin bizzat ya da e-posta yoluyla kendilerini tanıtarak ulaşmasını tercih ettiklerini belirtti.

Büroların şantiye stajına yönelik değerlendirmelerine baktığımızda da, mimarlık bürolarının şantiye stajı yapan öğrencilerden beklentileri, genellikle öğrencilerin şantiye ortamının işleyişini gözlemlemesi, şantiyedeki uygulamalara aktif olarak katılması ve şantiyede imalat sırasında gereken detay ve benzeri çizimleri yapabilmesi şeklinde sıralanıyor. Ayrıca şantiye stajı yapan öğrencilerden, şantiye ortamında işçiye ve taşerona hâkim olması, keşif ve metraj çalışmalarına destek vermesi ve de projeyle uygulama arasındaki ilişkiyi doğru kurabilmesini ofisler beklemekteler.

Mimarlık büroları, şantiye stajı için en uygun süreyi üçüncü sınıfın sonu olarak belirttiler. İkinci sınıfın sonunda yapılmasını uygun görenler varsa da, birinci sınıfın sonunu bu staj için birçok büro uygun görmemekte, ama yine bizim okullardaki tablolara baktığımızda, şantiye stajı da hep genellikle birinci sınıfın sonunda yapılıyor, bunu da öğrencilerin detay bilgisinin eksikliği olarak değerlendirebiliyorlar. Kaliteli bir mimarlık eğitimi için yine şantiye stajının süresinin 50 işgünü ya da eğitim sürerken ara verip ya da sonunda bir yıl olması yönünde. Yine benzer büro stajındaki gibi 3 ay, 6 ay, eğitimin sonunda bir işin başlangıcından teslim aşamasına kadar izlenmesi gerektiğine inananlar var ve bunun büro stajıyla da koordine gitmesi gerektiğini düşünenler var.

Öğrenciler şantiye stajı için bürolara en yoğun olarak tanıdıkları aracılığıyla ulaşıyorlar. Okullar ya da Mimarlar Odası kanalıyla ulaşanların oranı birbirine çok yakın. Öğrenciler bürolara, ofis web sitesi, internet sitesi, e-posta ya da kendileri başvurabiliyorlar. Yine öğrencilerin şantiye stajı için de Mimarlar Odası kanalıyla ulaşması büroların en yoğun olarak tercih ettikleri yöntemlerden biri. Bunun ardından okulları ya da öğretim üyeleri aracılığıyla veya tanıdıkları aracılığıyla ulaşmasını istiyorlar.

Bütün bunların sonunda biz bürolara “Görüş ve önerileriniz nedir?” diye bir soru ilettiğimizde de ya da beklentilerini tanımlamalarını istediğimizde genel-

likle ortak görüş, stajların mimarlık eğitiminin vazgeçilmez bir parçası olduğu ve mevcut sistemdeki staj uygulamalarının yetersizliği olarak ortaya çıkmaktadır. Mevcut staj süreleri, öğrencinin ortama uyum sağlaması ve imalat sürecinin tamamını görebilmesi için yetersiz görülmektedir.

Büroların ayrıca bizim sorumuzun dışında, yani görüş ve öneri kısmında da süreye ilişkin çok yoğun görüşler vardı, biz bunları daha böyle spesifik halde dörtbeş başlık altında toplamak istedik. Eğitim sürecinin ortasında 1 yıl, staj eğitiminin sonunda 2-5 yıl süreli fiilen çalışma biçiminde olmalı, staj yapmadan imza yetkisi verilmemelidir. Stajlar eğitim boyunca hafta içi 1 gün, 2 gün ya da haftada 1-2 saat süreli ders gibi ele alınmalıdır, yaz tatilinde olmamalıdır. Staj, okul bitiminden sonra 1 yıl ya da okul döneminde yaz ayları boyunca en az 3'er ay süreli olmalıdır. Yani ben daha önce de belirttim, tabii ki burada okullardaki işleyiş ve bu sigorta açısından, çünkü artık 4 yıldan beri öğrenciler staja başladıkları gün itibariyle sigortalanıyorlar, yani kurumlar öğrencilerin sigortalarını ödüyorlar.

Diğer görüşleri ise şu noktalarda birleşmekte: Öğrencilerin stajı bir zorunluluk olarak değil, onları meslek hayatına hazırlayan gelişimlerinin önemli bir aşaması olarak görmelerinin sağlanması konusuna çok vurgu yapılmış. Öğrencileri bakış açısının okullar tarafından sağlanması bekleniyor. Öte yandan pek çok ofis, öğrencilerin "naylon staj" yapmasının engellenmesi, en uygun ofislere yerleştirilmesi ve stajların kontrol edilmesi görevini de okullara yüklüyor. Yani okulların bu işin denetimini daha yoğun yapmaları gerektiğini belirtiyorlar. Öğrencilerin staj yapacakları yeri bulma konusunda Mimarlar Odasına ve okullara sorumluluk verilmesi gerektiği yönünde görüş belirtirken, stajyer öğrencilerin haklarının korunması için Mimarlar Odasının sorumluluk alması gerektiği de vurgulanmakta.

Ankete katılanlar ayrıca mimarlık eğitimine ve mimarlık mesleğine yönelik öneri ve görüşlerde de bulunmuşlardır. Bunları belki sabahki oturumlardaki tartışmalar için de bize katkısı olur diye çok kısaca değerlendireceğim. Mimarlık eğitimine yönelik olan katkılar, öğrenciler okullara yetenek sınavıyla alınmalı, mimarlık eğitiminin süresi artırılmalı, 4 yılın mimar unvanı almak için yeterli bir süre olmadığı konularında birleşmektedir. Ayrıca eğitimde İmar Yönetmeliği ve mimarın kanuni hakları hakkında dersler olmalı, teorik eğitimin yanında uygulama ve pratiğe ağırlık verilmeli. Okullarda tasarım ağırlıklı eğitim verilmekte, ancak öğrencilerin teknik çizim yönünün giderek zayıfladığı, bu yönün güçlendirilmesinin gerekliliği konusunda da öneriler yer almaktadır.

Mimarlık mesleğine yönelik öneri ve görüşler ise, mesleğini saygınlığının azalmakta olduğu, bu konuda Mimarlar Odasının yaptığı çalışmaların yetersiz kaldığı ve mimarlık mesleğinin yalnızca belirli süreleri olan stajlar yerine, çırak-kalfa-usta formatına dönüştürerek, bilgi birikimini aktarabilmesini sağlayacak ortamların yaratılması üzerine de görüşlerde bulunmuşlardır.

Anketlerin sonuçlarını genel olarak değerlendirdiğimizde, yani son söz olarak da şunları söylemek istiyorum: Şantiye ve büro stajı konusunda bizlerin bazı noktaları yeniden düşünmemiz ve tartışmamız gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bologna süreci kapsamında yapılmakta olan çalışmalara katkısı açısından da bu görüşlerin önemli olduğuna inanıyorum. Staj süreleri ve stajların eğitimin hangi döneminde yapılması gerektiği konularında, belirtilen görüşlerin ve önerilerin eğitim ortamlarında da tartışılması ve bu konuda okulların uygun gördüğü düzenlemeleri, yani kendi bünyelerine uygun gördüğü düzenlemeleri yapması, en azından yapılan bu çalışmaların olumlu bir sonucu olacaktır diye düşünüyorum.

Hepinize beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı

Hikmet Hanıma çok teşekkür ediyoruz. Şimdi birbirini çok izleyeceği için, konular bütünleşik olduğu için, ben bir sürü soru biriktirdim, ama sonuna saklıyorum, sizler de lütfen öyle yapınız, not alınız. Şimdi buyurun efendim.

Emel ARDAMAN

2001 yılında yapılan ilk kurultayda stajla ilgili sorunlarımız saptanırken, bir kıyaslama yapabilmek amacıyla, gündemi belirleyen Batılı ülkelerden bazı mimarlık okullarının eğitim programlarında stajın hangi dönemde ve ne uzunlukta yapıldığı incelenmiştir.

Aradan 10 yıl ve beş kurultay geçtikten, mimarlık eğitimi veren kurumlarımızda Bologna sürecinin etkisiyle pek çok değişiklik gerçekleştikten sonra, mimarlık eğitimi veren kurumlarımızda stajın kredilendirilmesinde büyük farklar olduğu saptandığında, Batı ülkelerinde stajın süre ve eğitimdeki yerinden öte, nasıl kredilendirildiğinin de ele alınmasının yararlı olacağı düşünülmüştür. Amaçlanan, farklı ülkelerdeki staj kredilendirme kriterlerini bir arada karşılaştırabileceğimiz ve değerlendirebileceğimiz bir tablo oluşturmaktır.

Ancak İngiltere, Almanya, Fransa, İtalya ve Hollanda'dan bazı mimarlık okullarının stajı nasıl uyguladıkları ve değerlendirdikleri incelenmeye başlandığında, ortak bir payda bulmakta bile zorlanılmıştır. Aynı ülkedeki okullarda bile stajın kredilendirilmesinde ortak noktalardan çok, sistem farklılıkları olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırma sürecinde, stajların kredilendirmeleriyle ilgili ortak kriterler bulma çabaları, incelenen staj yönetmeliklerinde bu konudaki belirsizlikler nedeniyle umulan sonuca ulaşamamıştır.

Verilerdeki bu belirsizliğin, bir değişim sürecine işaret edebileceği düşüncesiyle, değişimi saptayabilmek üzere on yıl önce staj sistemi incelenen okulları yeniden ele almaya karar verilmiştir.

ABD

On yıl önce Amerika Birleşik Devletlerine baktığımızda, okulların çoğunun beş yılda lisans diploması verdiği, bazı eyaletlerde ise, bir mimarlık bürosunda, belirli bir süre denetim altında çalışmanın formel eğitim yerine kabul edilebildiği görülmüştür. Mesleki yeterlik sınavına girebilmenin ön koşulu ise formel eğitim sonrasında en az üç yıllık mesleki deneyimdir.[36]

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ 2001-2011

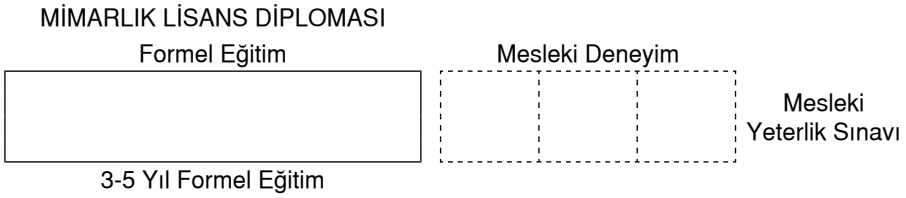

Kaynak: 2001'deki Kurultay'da sunulan Meslek İçi Eğitim Raporu'nun Amerika Birleşik Devletleri'nde Mesleki Deneyim Bölümü (Hazırlayan: Ahmet Tercan, MSÜ).

Bugün de, Mimarlık Kayıt Kuruları Ulusal Konseyi'nin (NCARB) mesleğe kabul koşullarına bakıldığında koşulların benzer olduğu görülmektedir. Mimar Kayıt Sınavı'na girebilmenin önkoşulu gene, Ulusal Mimari Akreditasyon Kurulu (NAAB) veya Kanada Mimarlık Sertifikasyon Kurulu (CABC) tarafından akredite edilmiş bir mimarlık okulundaki formel eğitim sonrasında, eyaletler arası farklara karşın, kayıtlı bir mimarın altında en az üç yıl deneyimdir.[37] Ne on yıl öncesinde, ne de bugün, eğitim süreci içinde zorunlu staj bulunmamaktadır; sistemde bir değişiklik yapılmamıştır.

İNGİLTERE

İngiltere'de on yıl önce ABD'den farklı olarak meslek odalarına kayıt önkoşulu olan üç aşamalı sınav eğitim sistemini biçimlendirmektedir. İlk üç yıllık temel eğitim BSc adını taşımakta ve mesleki yeterlik sınavının ilk aşamasından muafiyet sağlamaktadır. BSc'nin ardından mimar adaylarının bir yıl süreyle yurtiçi veya dışında bir büroda çalışması zorunludur. Mesleki yeterlik sınavının ikinci aşamasından muafiyet sağlayan iki yıllık hazırlık kursları da genel olarak, İngiliz sistemine özgü BArch olarak tanımlanmaktadır. Mesleki yeterlik sınavının üçüncü aşamasından önce ise en az bir yıllık pratik çalışma öngörülmektedir.[38]

---

[36] 2001'deki Kurultayda sunulan Meslek İçi Eğitim Raporu'nun Amerika Birleşik Devletleri'nde Mesleki Deneyim Bölümü, Hazırlayan:Ahmet Tercan, MSÜ.
[37] http://www.ncarb.org/Studying-Architecture/Meeting-NCARB-Education-Requirements.aspx , 12.11.2011, http://www.ncarb.org/Experience-Through-Internships.aspx, 12.11.2011.
[38] www.bartlett.ucl.ac.uk/architecture/programmes/bsc.htm 16.11.2001

İNGİLTERE

London College, The Bartlett, Faculty of The Built Environment - 2001

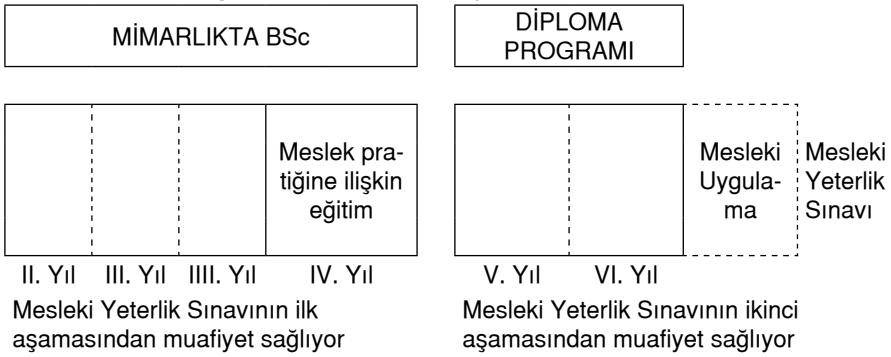

Kaynak: www.bartlett.ucl.ac.uk/architecture/programmes/bsc.htm 16.11.2001

London College, The Bartlett, Faculty of The Built Environment - 2011

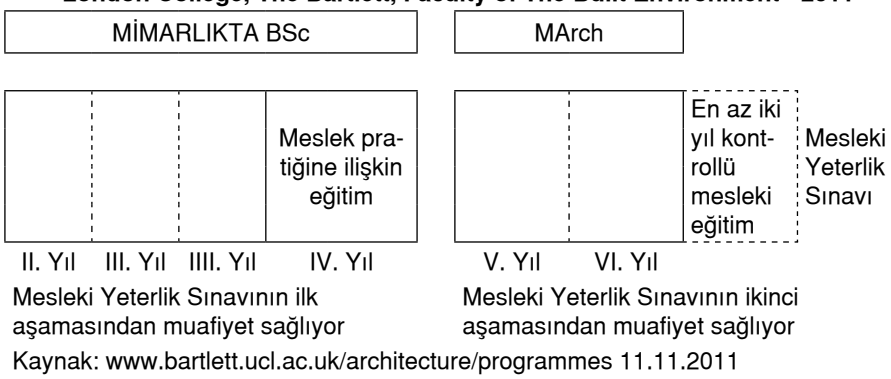

Kaynak: www.bartlett.ucl.ac.uk/architecture/programmes 11.11.2011

Günümüzde de RIBA'nın web sayfasında mimar olma süreci benzer şekilde net ve kesin olarak anlatılmaktadır. Gene üç aşamalı sınav sisteminin biçimlendirdiği eğitim sistemi ve mesleki deneyim kombinasyonu aynıdır. Mimar adayları hem BSc sonrası bir yıllık çalışmalarını, hem de MArch sonrası mesleki pratiklerini PEDR (Mesleki Eğitim ve Gelişim Kayıt Sistemi) kayıt sistemine girmektedir ve toplam 24 aylık çalışma kaydedildikten sonra sınavın üçüncü aşamasına girilebilmektedir.[39]

On yıl önce programlarına bakılmış olan Bartlett School of Architecture ile Welsh School of Architecture yeniden gözden geçirilmiş, mesleki pratikle ilgili ilkinde bir değişiklik gözlemlenmezken, Welsh School of Architecture'da ikinci devre sonrasındaki mesleki pratiği takiben bir yıllık Diploma Programı'nın da şemaya katıldığı görülmüştür.

[39] http://www.architecture.com/EducationAndCareers/BecomingAnArchitect/Becominganarchitect.aspx, 11.11.2011, http://www.pedr.co.uk/textpage.asp?menu=2&sortorder=0&area=main, 01.11.2011

İNGİLTERE

Welsh School of Architecture, Cardiff - 2001

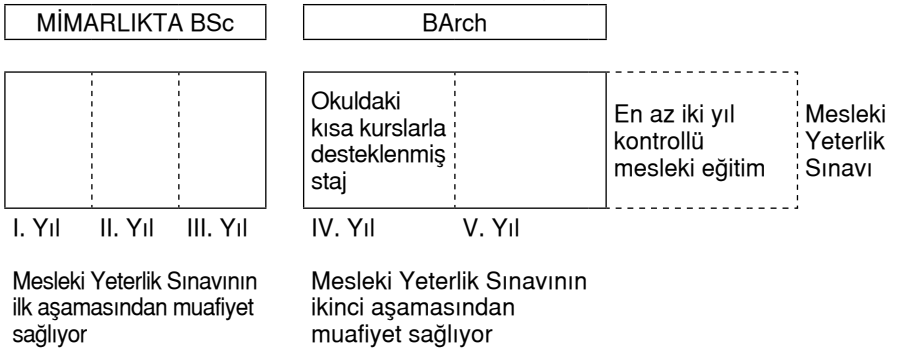

Kaynak: http//www.cf.ac.uk/archi/courses/schmstud.html 16.11.2001

Welsh School of Architecture, Cardiff-2011

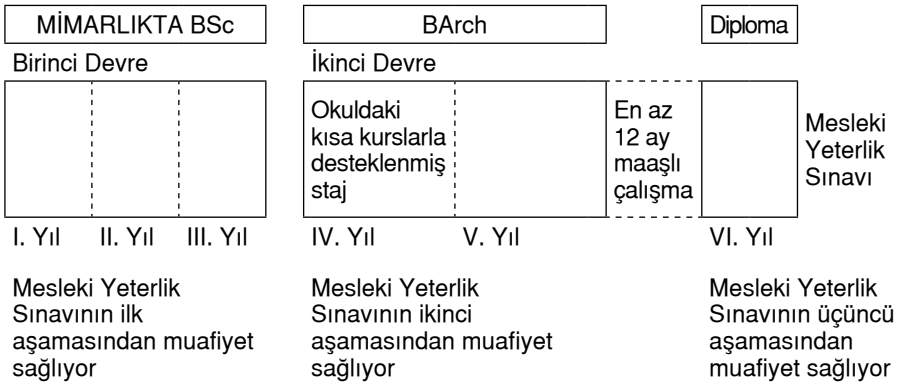

Kaynak: http://www.cardiff.ac.uk/archi/bsc.php 11.11.2011

Sadece okul programlarını incelediğimizde ve RIBA'nın web sitesine baktığımızda sistemin değişmediği gözlemlenmektedir.

Ancak İngiltere'de işsizlik nedeniyle bu zorunlu mesleki pratiklerin yerine getirilmesinde sorunlar yaşanmaktadır. Ekonomik kriz yüzünden son birkaç yılda birçok mimarlık bürosu kapanmıştır ve stajyerler iş bulmakta zorlanmaktadır. 21 Mayıs 2009 tarihli *The Architect's Journal*'de çıkan Richard Waite imzalı yazıda, iş bulamayan öğrencilerin ücretsiz çalışmaya hazır olduklarından söz edilmekte ve bu sav bir anketle desteklenmektedir.[40]

[40] http://www.architectsjournal.co.uk/news/daily-news/students-ready-to-work-for-free/5292333.article, 07.11.2011.

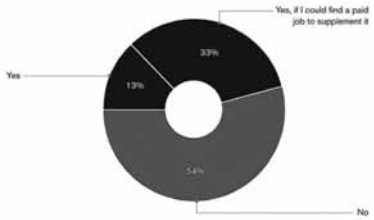

Gene 10 Kasım 2011 tarihli *Daily Telegraph*'ta yayımlanan bir yazıya göre de, stajyerlere ödenen minimum ücret çok yüksek olduğu için iş bulma sorunu yaşanmaktadır.[41]

FRANSA

Fransa'da on yıl önce ele alınmış olan iki mimarlık okulu Ecole d'Architecture Paris La Villette ve Ecole d'Architecture Montpellier, Languedoc-Roussillon'un programlarına bakıldığında eğitim programlarının ikişer yıllık üç devreden oluştuğu görülmüştür. İlk dört yılın sonunda alınan mimarlık diploması ile yardımcı kademelerde çalışmak veya 3. Devre eğitimine devam etmek mümkündü. 3. Montpellier'de lisans diploması ile 3. Devre arasında 3 yıl pratik çalışma yapmış olanlar 3. Devredeki zorunlu stajdan muaf sayılmaktaydı. Her iki okulda da staj, 3. Devre sonunda bitirme çalışmasından sonra tek defada tamamlanabilen bir dönem (16 hafta) süre ile tam zamanlı yapılmaktaydı.[42]

FRANSA

Ecole d'Architecture Paris La Villette - 2001

MİMARLIKTA LİSANS DİPLOMASI (4YIL)				YETKİN MİMAR DİPLOMASI	
Birinci Devre		İkinci Devre		Üçüncü Devre	
				Bitirme Çalışması	Staj
I. Yıl	II. Yıl	III. Yıl	IV. Yıl	V. Yıl	VI. Yıl

Kısa süreli stajlar yapılabiliyor

16-18 hafta tam zamanlı veya 32-36 hafta yarı zamanlı staj

Lisans diplomasından sonra Haziran-Temmuz aylarında 10 haftalık staj

Kaynak: hhhtp://www.paris-lavillette.archi.fr/plaquette/stages.ht 11.11.2001

[41] Peacock, Teresa, Could the UK learn from overseas to reduce youth unemployment?, *Daily Telegraph*, 10.11.2011. http://www.telegraph.co.uk/finance/jobs/8879956/Could-the-UK-learn-from-overseas-to-reduce-youth-unemployment.html, 10.11.2011.

[42] hhhtp://www.paris-lavillette.archi.fr/plaquette/stages.ht 11.11.2001
hhhtp://www.montpellier.archi.fr/enseignements/doss1/corps.htm 08.11.2001

Ecole d'Architecture Paris La Villette - 2011

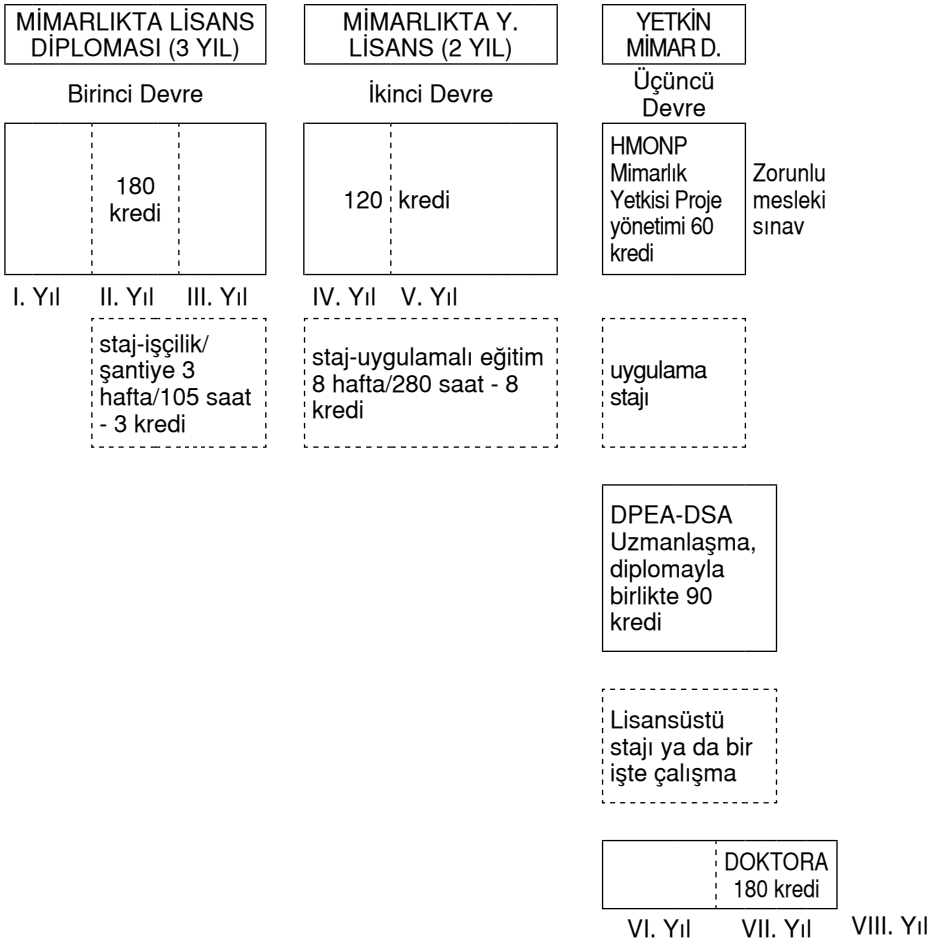

Kaynak: http://www.paris-lavillette.archi.fr 11.11.2011

Ancak bugüne bakıldığında her iki okulun da eğitim programında önemli bir değişim gözlemlenmektedir. Her iki okul da Yetkin Mimar Diploması vermek üzere 2+2+2 sisteminden 3+2+1 sistemine geçmiştir. Yıllara dağılan staj süreleri ise toplamda yaklaşık aynı kalmıştır.[43]

[43] http://www.paris-lavillette.archi.fr, 11.11.2011, http://www.montpellier.archi.fr, 11.11.2011.

FRANSA

Ecole d'Architecture Montpellier, Languedoc Roussillon - 2001

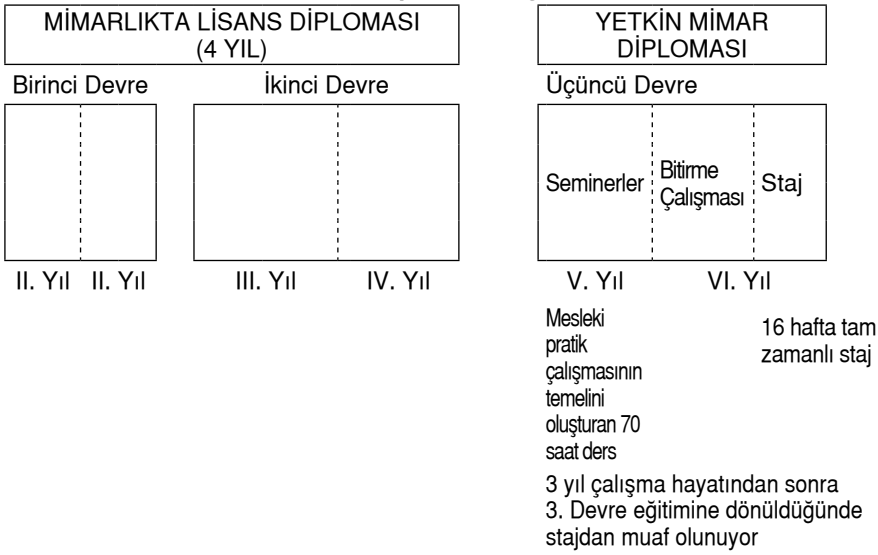

Kaynak: hhhtp://www.montpellier.archi.fr/enseignements/doss1/corps.htm 08.11.2001

Ecole d'Architecture Montpellier, Languedoc Roussillon - 2011

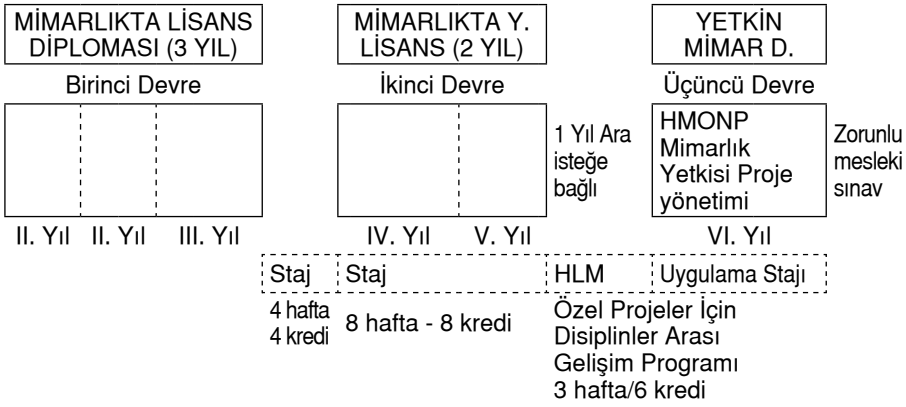

Kaynak: http://www.montpellier.archi.fr 1.11.2011

La Villette'te 3 ay süreli (420 saat) olarak bir iş yerinde maaşlı veya serbest çalışma eğitim muafiyeti getirmektedir. Eğitim komitesi bu uygulamaları inceleyerek muafiyetle ilgili kararlarını vermektedir. Komite yılda üç kez (aralık, mayıs, eylül) toplanmaktadır.[44] Montpellier'de ise 2. Devre'nin ardından isteğe

[44] http://www.paris-lavillette.archi.fr, 11.11.2011.

bağlı olarak bir yıl ara verilebilir.[45] Ülke genelinde yetkin mimar olabilmek için 150 saatlik mesleki eğitim ve altı aylık zorunlu mesleki pratiği kapsayan bir yıllık bir program izlenmektedir ve mesleğe kabul sınavı yapılmaktadır.[46]

İSVİÇRE

İsviçre'de on yıl önce ele alınmış olan Ecole Polytechnique Federale de Lausanne'da da sistem o dönemde Fransa'dakine benzemekteydi. Mimarlık eğitimi ikişer yıllık üç devreden oluşmakta, üçüncü devreye seçime bağlı olarak devam edilmekteydi. 12 aylık stajın 6 aylık bölümü ikinci devrenin bitimine kadar tamamlanmalıydı. İkinci altı aylık tam zamanlı stajın ise üçüncü devrede yapılması gerekmekteydi.[47]

İSVİÇRE

Ecole Polytecgnique Federale de Lausanne - 2001

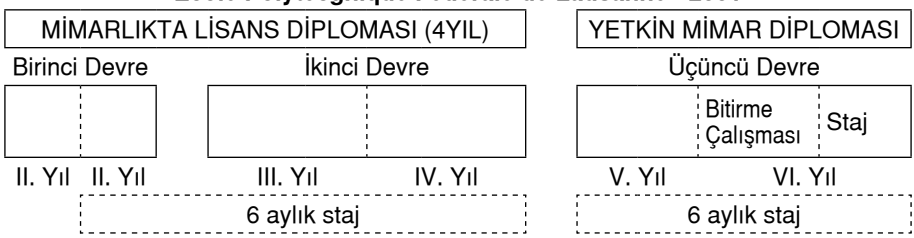

Diploma Projesine başlamak için öğrenciler 12 ay tam gün "zorunlu staj" sorumluluğunu yerine getirmiş olmalıdır.

Bunun 6 aylık bölümü I. yılın sonundan IV. yılın sonuna kadar olan dönemde gerçekleştirilmelidir.

Kaynak: hhhtp://www.epfl.ch/enseignement/stageobli.html 11.11.2001

Ecole Polytecgnique Federale de Lausanne - 2011

En az 12 ay tam zamanlı. Uygulama Stajı Yapanlar Y. Lisansa devam edebilir. Tam zamanlı 1 ay veya yarı zamanlı 2 aylık stajlar dikkate alınır.

Kaynak: http://www.enac.epfl.ch 11.11.2011

[45] http://www.montpellier.archi.fr, 11.11.2011.
[46] ACE, Access to the Profession, Programme of Acquisition of Competences (How to Qualify as an Architect in the EU) Overview of situation in different countries in Europe, Final Revision, 5 April 2011, http://www.ace-cae.org/public/contents/getdocument/content_id/379, 16.11.2011, s. 8.
[47] http://www.epfl.ch/enseignement/stageobli.html, 11.11.2001.

Bu okulun da eğitim programı aradan geçen on yılda değiştirilmiş, 2+2+2 sisteminden 3+2 sistemine geçilmiştir. Zorunlu stajın toplam süresi korunmuş, ancak mimarlıkta lisans diploması alınan 3. yılın sonunda en az 12 ay tam zamanlı staj zorunluluğu getirilmesiyle RIBA sistemiyle benzerlik ortaya çıkmıştır. Tam zamanlı bir aylık veya yarı zamanlı iki aylık stajlar da bu 12 aylık stajın bir bölümü olabilecek şekilde dikkate alınmaktadır.[48] İsviçre'de mezuniyet sonrasında zorunlu mesleki pratik veya mesleğe kabul sınavı bulunmamaktadır.[49]

İTALYA

On yıl önce İtalya'da araştırmış olduğumuz örnek olan Genova Üniversitesi Mimarlık Fakültesi eğitimde 3+2 sistemine henüz geçmişti ve staj süresi 12-18 ay arasında değişmekteydi. Staj yapılan konuya ve yere göre, yapılan staj uzmanlık eğitiminde kredi değeri kazanabilmekteydi.[50]

İTALYA

Universite degli studi di Genova, Facolta di Architettura - 2001

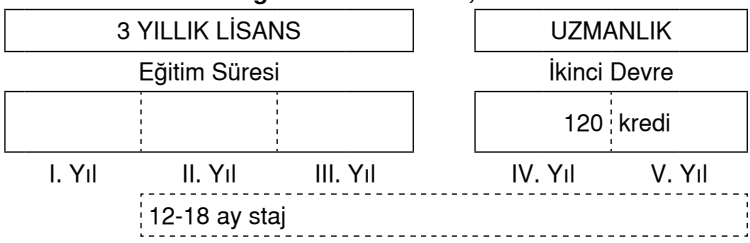

Kaynak: http://www.studenti.unige.it/tirocini stage.html 11.11.2001

Universite degli studi di Genova, Facolta di Architettura - 2011

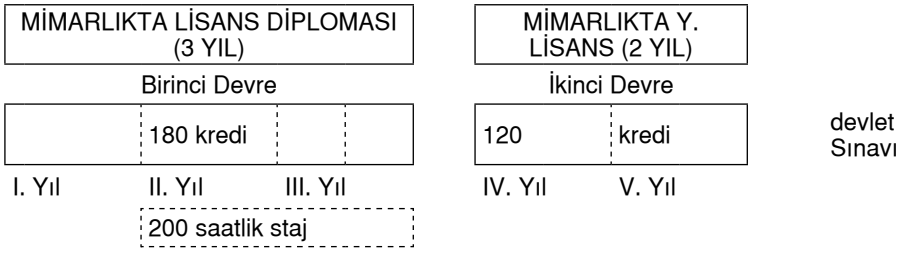

Kaynak: http://www.unige.it/facolta/architettura.shtml 11.11.2011

[48] http://www.enac.epfl.ch, 11.11.2011.
[49] ACE, Access to the Profession, Programme of Acquisition of Competences (How to Qualify as an Architect in the EU) Overview of situation in different countries in Europe, Final Revision, 5 April 2011, http://www.ace-cae.org/public/contents/getdocument/content_id/379, 16.11. 2011, s. 18.
[50] http://www.studenti.unige.it/tirocini stage.html, 11.11.2001.

Bugün aynı okula yeniden bakıldığında eğitim sisteminin hâlâ 3+2 olduğu görülmektedir. Ancak on yıl önce 12-18 ay süreyle yapılan zorunlu staj en çok 200 saate indirilmiştir ve 8 kredi değerindedir[51] ve ilk yılda öğrencinin kaydolduğu, eğitimin bir bölümünü oluşturan konferans, seminer vb ders dışı kredilerin bir kısmını oluşturmaktadır. Zorunlu stajın bu kadar kısalmış olması kuşkulu görülerek İtalya'daki başka okullara da bakılmıştır. Milano Politeknik'te "staj hizmeti"nden söz edilirken,[52] Bari Politeknik'te ise staj zorunlu değildir.[53] İtalyan Mimarlar Odası'nın web sitesinde "Mesleğe Giriş" bölümünde çalışma yapılmaktadır. Mimarlar Odası'nın web sitesindeki ilgili sayfalarla ilgili çalışma bu konularda yakın sayılabilecek bir zamanda değişiklik olduğunun işareti olabilirdi. Nitekim değişim programıyla İtalya'da bulunan öğrencilerimizden İtalya'da mesleğe kabul konusunda bir değişim yaşandığı ve "Amerikan sistemi gibi" mezuniyet sonrasında mesleğe kabul sınavı yapıldığı öğrenilmiştir.[54] Eğitim süresince zorunlu staj ortadan kalkmış ve yerini henüz mezuniyet sonrası zorunlu mesleki pratik almamış olup bu konuya ilişkin yasa yeni çıkarılmaktadır. Bir kararnameye göre, mezuniyet sonrası iki yıl çalışmanın belgelenmesi yoluyla sınavın bazı bölümlerinden muaf olunabilmektedir.[55]

ALMANYA

Almanya'da okuldan okula farklılıklar olmakla birlikte, genellikle mimar olmak isteyen öğrencilerin okul öncesinde kısa bir staj yaparak mimarlık eğitimi konusundaki kararlarını kesinleştirmeleri gerekmektedir. Bu kural on yıl önce olduğu gibi bugün de geçerlidir. On yıl önceki örneğimiz olan Kassel Üniversitesi'nde mimarlık eğitimi 9 yarıyıllık eğitim sonrasında diploma verilen bilimsel eğitim programı ve onu izleyen, sonunda üniversite diploması verilen 3 yarıyıllık uzmanlık eğitimi olarak ikiye ayrılmıştı. Diploma I programı kapsamında iki kez 18'er haftalık tam zamanlı pratik çalışma ve onları izleyen 4'er haftalık bilimsel destek programları ile staj tamamlanmaktaydı.

[51] http://www.arch.unige.it/did/altreatt/html/lsa.html, 20.07.2011.
[52] http://www.arch.polimi.it/servizi/tirocini.php?id_nav=8852.
[53] Aslı Ağırbaş, 2010-2011 öğretim yılında Bari Politeknik'te bulunan Erasmus değişim programı öğrencisi ile görüşme, 15.10.2011.
[54] Aslı Ağırbaş, 2010-2011 öğretim yılında Bari Politeknik'te bulunan Erasmus değişim programı öğrencisi ile görüşme, 15.10.2011.
[55] ACE, Access to the Profession, Programme of Acquisition of Competences (How to Qualify as an Architect in the EU) Overview of situation in different countries in Europe, Final Revision, 5 April 2011, http://www.ace-cae.org/public/contents/getdocument/content_id/379, 16.11.2011, s.11.

ALMANYA

Universität Gesamthochschule Kassel, Fakultät der Architektur - 2001

Kaynak: hhhtp://www.uni-kassel.de/zbs/architekt.ghk 11.11.2001

Universität Gesamthochschule Kassel, Fakultät der Architektur - 2011

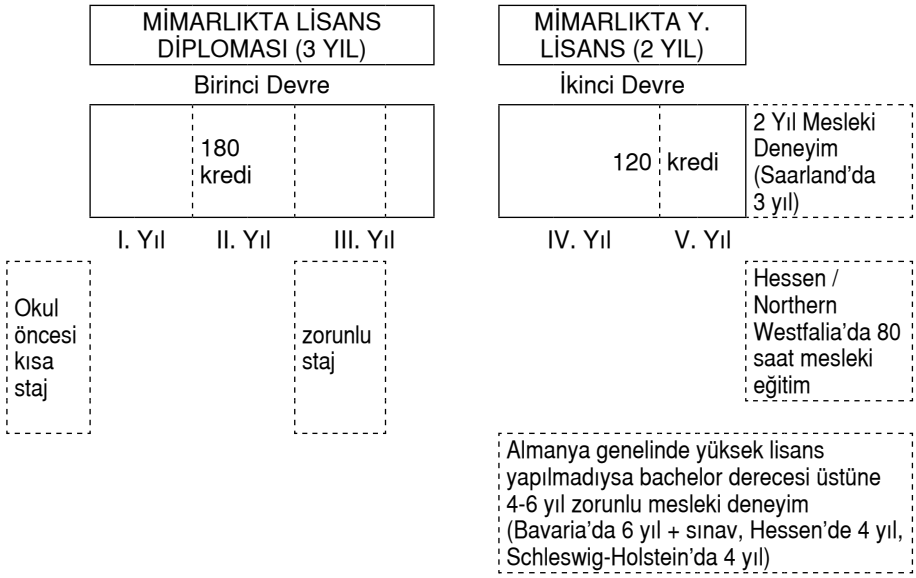

Kaynak: http://cms.uni-kassel.de/asl/st/architektur.html 07.11.2011, ACE, Access to the Profession, Final Revision 05.04.2011, http://www.ace-cae.org/public/contents/getdocument/content_id/379, 16.11.2011, s.2

Bugün ise, 6 dönemlik bir bachelor eğitiminin 5. döneminde zorunlu staj bulunmaktadır. Öğrenci bir yandan kendi istediği bir büroda çalışırken, diğer yandan da staj bürosunun verdiği gerçek bir projeyi denetim altında yapmak zorundadır ve kurumun yüz kadar anlaşmalı mimarlık bürosu bulunmaktadır. Diploma I-II sistemi kaldırılarak öğretim süresi bir yıl kadar kısaltılmıştır. Ama halen okulda eski programdan gelen öğrenciler bulunmakta olduğundan, onlar için eski Diploma I-II kriterleri hâlâ geçerlidir.[56] Okulun web sitesindeki belirsizlikler bir geçiş sürecini göstermektedir.

Öğrenim biter bitmez odaya kaydolunabilmektedir. Kassel Üniversitesi'nin bulunduğu Kuzey Ren-Westfalya Eyaleti Hessen Mimarlar Odası'na kayıt koşulu ise mezuniyet sonrasında bir işe girmektir. İşi olmayan odaya kaydedilmemekte, kaydolmadan mesleği icra edenlere de 15.000 Avro para cezası verilmektedir. Ancak Almanya'daki her okul federal çalışma yasaları ile uyumlu, eyalet çalışma yasaları doğrultusunda staj sürelerini ayarlayabilmektedir.

Almanya'da üniversite öncesi stajyer eğiten firmalara devlet sübvansiyonu olması bu stajların sürdürülebilmesini sağlamaktadır.[57]

SONUÇ

On yıl önce stajın nasıl yapıldığını incelediğimiz mimarlık okullarına yeniden baktığımızda, bir değişim süreci içinde olunduğu açıkça görülmektedir. Bu değişimin nedenleri:

- Bologna süreci Avrupa Birliği içinde ve hinterlandında birçok kurumun eğitim programlarında değişiklik yapmasını sağlamaktadır ve geçiş süreci sürmektedir.

- Ülkeler arası, hatta aynı ülke içinde eyaletler arası farklar ve bunların kurumlara yansımaları değişim sürecinde daha belirginleşebilmektedir.

- Küresel ekonomik sorunların zorlaması: 3-6 Eylül 2011 tarihleri arasında Hanya-Yunanistan'da yapılan 14. Avrupa Mimarlık Okulları Yöneticileri Toplantısı'nın teması "Az ile Fazlasını Yapmak - Zorlu Zamanlarda Mimarlık Eğitimi"ydi. Toplantının iki günü boyunca "Daha az maddi kaynak ile eğitimin kalitesi korunabilir hatta arttırılabilir mi?", " Daha az yetişmiş insan gücü ile daha fazla eğitim verilebilir mi? Kalite korunabilir ya da geliştirilebilir mi?", "Daha az zamanda daha fazla eğitim verilebilir mi?", "Daha az eğitim vererek eğitimin kalitesi korunabilir mi?" gibi sorularla ekonomik sorunların lisans ve lisansüstü programlarının sürelerini nasıl etkileyeceği-

[56] Kaynak: http://cms.uni-kassel.de/asl/st/architektur.html, 07.11.2011.
[57] Peacock, Teresa, Could the UK learn from overseas to reduce youth unemployment?, *Daily Telegraph*, 10.11.2011,
http://www.telegraph.co.uk/finance/jobs/8879956/Could-the-UK-learn-from-overseas-to-reduce-youth-unemployment.html

nin yanı sıra, kapanan bürolar nedeniyle staj yapacak yer bulunamamasının staj sürelerini ve biçimini ne şekilde etkileyeceği tartışılmıştır.[58]

Batı ülkelerinde stajın hangi kriterlere göre kredilendirildiğini belirlemek ve kendi kriterlerimizi oluşturabilmek amacıyla başlanan çalışma, süreç içinde farklı bir doğrultuda gelişerek, kredilendirmede ortak paydalar yerine, on yıl öncesine göre nelerin değiştiğini araştırmayı gerekli hale getirmiştir. Bu durum, bizim çözmeye çalıştığımız sorunların yalnızca bize özgü olmayıp, değişim süreci yaşayan tüm ülkelerdekilere benzerlikler gösterdiğini bize göstermektedir.

Oturum Başkanı

Emel Hanıma da çok teşekkür ediyoruz, söylenecek çok bir şey yok. İşte birtakım şeylerin kararlarının çıkış sebepleri ortada. Fakat mimarlık bürolarında Hikmet Hanımın bulgularıyla da çok üst üste düşen yönleri var. Belki tekrar sorgulama zamanı geldi. Eğitim nedir, pratik nedir, eğitim eğitimciler tarafından mı kurgulanan bir staj gibi düzenlenmelidir, yoksa öbür türlü düşünüyorsak biz biraz daha geç bir zamanda, daha uzun yapmaya imkân mı tanımalıyız gibi sorular şimdi daha da güzel yerli yerine oturdu. Teşekkürler.

İlker arkadaşım buyurun, sizde lütfen.

İlker ERTUĞRUL

Mimarlık eğitiminde stajla bildiğiniz gibi 2001 yılından itibaren her yönüyle ele alınıyor. Bu çalışma grubunda 2001 yılından itibaren yapılan çalışmaların sürekliliğine öncelik sağlamak ve bazı bilgileri de bugün itibariyle güncellemek amacıyla bu çalışmaları sürdürdük ve şunun da biraz bilincinde olduğumuzu düşünüyorum. Bu süreç içerisinde bazı bilgiler inanılmaz değişikliklere uğrarken, bazı bilgiler de değişmeden devam ediyor. Biz bu süreci sağlamak ve burada neyin değişip değişmediğini görmek hedefiyle, bir önceki dönem, yani V. Kurultayda gerçekleştirilen anketi yenileme kararı aldık. Öğrenci arkadaşlarımın da yardımıyla bu anketleri sürdürmeye çalıştık.

Bir önceki dönem, 2009 yılında yapılan anketler, hocalarımın da söylediği gibi Gazi Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, ODTÜ, Mimar Sinan ve Yıldız Teknik Üniversitesi gibi 5 pilot okulda gerçekleştirilmişti. Bu pilot okulların seçilmesindeki kriter de çalışma grubu üyelerinin bağlı bulundukları kurumlardır, kendi kurumlarında bu anketleri düzenlemenin kolaylığı sayesinde bu şekilde tercih edilmişti ve 232 katılım olmuştu.

Biz bu dönemki çalışmada da daha fazla okula ulaşalım ve daha fazla okulun bilgilerini alalım istedik. İlk toplantılarımızdan itibaren anketlerde birtakım gün-

[58] Z. Gül Karslıgil Ünal, 14th Meeting of Heads of Schools of Architecture “Doing More With Less, Architectural Education in Challenging Times” Hanya Yunanistan 3-6 Eylül 2011 (ENHSA-EAAE).

cellemeleri gerçekleştirdikten sonra ilk olarak Mimarlar Odası öğrenci üyelerine birden fazla göndererek e-posta yoluyla, bu anketleri tüm öğrenci üyelere ulaştırdık. Daha sonra Öğrenci Temsilciler Kurulu bu sene kuruldu biliyorsunuz, bir sonraki oturumda … verecektir. Bu kurulun desteği ve yardımıyla yaz okuluna katılan öğrencilere basılı halde ulaştırmaya çalıştık.

Yine öğrencilerin sıklıkla kullanmış olduğu sosyal paylaşım sitelerinde bunu mümkün olduğunca duyurmaya ve buralardan yönlendirme yapmaya çalıştık. Çalışma grubu üyeleri … olduğu gibi bulundukları ortamda öğrencilere yönlendirme ve uygulamalar yaptı ve son olarak da mümkün olduğunca hocalarımızdan, katıldığımız toplantılarda hatırlamalar yaparak, öğrencilerin yönlendirmelerini talep ederek bu anketin doldurulmasını istedik. Mehmet Hocam da söyledi, gerçekten anket doldurmak ve anketten veri toplamak zor.

Öğrencilerin bu çalışmaya katılabilmeleri için bugün vurguladığımız en önemli kriter, öğrencilerin bütün stajlarını tamamlamış olmasıydı. Yani herhangi bir stajını yaptıktan sonra bu formu doldurmalarını değil, mümkün olduğunca son sınıf öğrencilerine, bitirme aşamasındaki öğrencilere bu anketi doldurttuk ve dolayısıyla anketi değerlendirecek öğrencilerin de en azından o stajları yapmış olmalarını…

Bu kısımları hızlıca geçiyorum, zaten sabahki oturumlarda da görmüştünüz, ama bunu şunun için vermek istiyorum. Şu anki mimarlık öğrencisi sayısını aşağı yukarı hesaplayabilmemiz için en azından son 4 yılın kontenjan ve yerleştirme sonuçlarına bakmamız gerekiyor. Aşağı yukarı bu rakamlara baktığımızda; Türkiye'deki verilen 4098 kontenjanın 3466'sı Türkiye'de ve bu 3699 toplamın yüzde 99,6'sı Türkiye'de doldurmuş durumda, dolayısıyla Türkiye'de sadece 2011 yılında eğitime başlayan 3451 kişi var.

Tekrar bu rakamlara dönüyorum. Geçtiğimiz yıllara göre bakıldığında, 2980, 2177, 2166 şeklinde sadece Türkiye'deki öğrencilerin yerleştirme ve kontenjan sayılarını aşağı yukarı çıkarıyoruz ve buradan da 12 binin üzerinde bir rakama ulaşıyoruz. Tabii burada şunu da söylemek gerekir ki, mimarlık öğrencileri sadece ÖYSM aracılığıyla bölüme başlayanlar değil, dikey geçiş sınavlarıyla, çift ana dal programlarıyla ve bu gibi uygulamalarla okullara gelen öğrencileri de bunun içine dahil etmemiz gerekiyor aslında. Bir de buna ilaveten eğitim süresi her ne kadar 4 yıllıkla sınırlı gibi görünse de, 4 yılın üzerinde eğitimine devam eden lisans öğrencileri de bulunuyor. Bütün bunları topladığımızda aşağı yukarı öğrenci sayısını buluyoruz ve bu sayı da aşağı yukarı 13 bin civarında olduğunu ortaya çıkarabiliriz.

Biz bu stajlar ilgili anketi yaparken sadece dördüncü sınıf öğrencilerini, yani son sınıf öğrencilerini dikkate alacağımızı söylemiştik. Buradaki rakam da 2000'in hayli üzerinde, ama biz 2000'in üzerinde diye bir genelleme yaptık ve

bunların da en azından yüzde 10'una ulaşmayı hedefledik, yani 2000 sayısının yüzde 10'u yaklaşık 200 kişi yapıyor. Mümkün olduğunca anketimizde bu rakamlara ulaşmayı hedefledik.

Buralara çok fazla girmek istemiyorum, sadece biraz ayrıntı olduğu için, 2006 yılında Türkiye'deki 29 bölüm, bugün 24 okul daha ilave olmasıyla yüzde 90'lık artışla 53 bölüme ulaşmış durumda, ama biz tabii bu 53 bölümü dikkate alamamış oluyoruz, biraz önce saydığım nedenlerden dolayı. Bu 53 üniversitenin, 61 okul olduğunu söylemiştik 2011 yılında, ama bu 61 okulun 3 tanesi gördüğünüz gibi Nahçevan, Azerbaycan ve Bosna Hersek'ten oluşan diğer ülkelerdeki üniversiteler. Biz bunları dikkate almadık ve 58 üzerinden değerlendirme yaptık. Ancak bu 58 okulun, şu görmüş olduğunuz 16'sı son 4 yıl içinde açıldı ve henüz bitirme aşamasında öğrencisi olmadığı için biz değerlendirme dışı bırakmış olduk. Yani bu üniversiteler 2008 sonrası açılmış olan üniversiteler, dolayısıyla son sınıf aşamasında öğrencisi yok.

Bunun dışında, bu görmüş olduğunuz 10 okuldan da anketimize katılım olamadı. Elbette bunda bizim de etkimiz var, yani biz birçok yolla öğrencilere ulaşmaya çalıştıysak da, bu okuldan öğrenci arkadaşlarımıza bir şekilde ulaşamamış olduk ve buradan, bu okullardan ankete katılım olamadı. Bir sonraki anketle ilgili güncellemelerde bunları da atlamadan belki biz çalışmaya devam edeceğiz. Geriye 32 okul kaldı, bu kriterlerden düştüğümüzde. Ankette de bu 32 okuldan katılım oldu.

Yalnız şunu da belirtmek istiyorum, bu 16 okulun aslında bitirme aşamasında öğrencisi olmadığını söylemiştik, ama bir şekilde yönlendirmeler aracılığıyla herhalde internet ortamındaki anketimize ulaşmış olacaklar ki, Atılım Üniversitesi ve İstanbul Bilgi Üniversitesinden iki anket sisteme kayıt olmuş, ancak onları zaten anket verilerinde incelerken stajlarının tamamını yapmadıklarını, bir tanesinin şantiye, bir tanesinin de büro stajını yapmadığını gözlemledik. Dolayısıyla bu 229 katılımdan o 2 arkadaşımızın değerlendirmelerini de değerlendirme dışı tuttuk ve toplam katılımı 227 öğrenci arkadaşımızın değerlendirmesi üzerinden aldık.

Öğrencilerin stajlar hakkındaki değerlendirmelerine başlamadan önce anket sürecini ve bu katılım profilini görmek amacıyla, yani katılan öğrencilerin zaten şantiye ve büro stajlarını tamamlamış olmaları isteniyordu ve tamamının bu stajlarını gerçekleştirdiği görülüyor, ama bunun yanında ekranda gördüğünüz gibi rölöve, topografya ve araştırma stajı yapan öğrenciler de var. Orada bir 9 rakamı gördük gördüğünüz gibi, diğer okulların ne olduğunu şöyle özetleyeyim.

Dokuz Eylül Üniversitesiyle Balıkesir Üniversitesinden katılan öğrencilerin şantiye, büro, rölöve ve topografya olmak üzere dört farklı türde staj gerçekleştirdikleri görülüyor, yani bu arkadaşlar her türlü stajlarını gerçekleştirmişler.

İstanbul Teknik Üniversitesinden ise, şantiye, büro ve rölöve olmak üzere üç farklı türde staj olduğu görülüyor. Dolayısıyla buradaki … yüzde 100'ün üzerinde çıkıyor. Topografya stajını seçen öğrenciler arasında İzmir İleri Teknoloji Enstitüsü ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesinden, rölöve stajını seçen öğrenciler arasında Gazi Üniversitesi, araştırma stajını seçen öğrenciler arasında ağırlıklı olarak Kocaeli, Selçuk, Yaşar ve Yeditepe Üniversitelerinden arkadaşların olduğunu görüyoruz.

Anketi iki kısımdan oluşturduk; birincisi büro stajı ve büro stajıyla ilgili değerlendirmeler, ikincisi şantiye stajı ve bu alandaki değerlendirmelerdi. Büro stajındaki değerlendirmelere baktığımızda, ağırlıklı olarak üçüncü sınıfın sonunda bu stajın gerçekleştirildiğini gözlemliyoruz. Diğer seçeneği işaretleyen 9 kişiden bazıları beşinci yılda staj yaptığını söylerken, bazı arkadaşların da her yıl staj yaptığını anketimizin verilerinden gördük. Bazı arkadaşlar her yıl büro stajı yaptıklarını söylemişler. Bunun yanında da şöyle notlar da düşülmüş, bunu da eklemek istiyorum. Büro stajını hem birinci sınıfta, hem ikinci sınıfta gerçekleştirmiş olan öğrenciler de olmuş.

"Büro stajını nerede yaptınız?" diye sorduğumuzda, ağırlıklı olarak cevapların bir mimarlık bürosunda, bir miktarının da inşaat firmalarında olduğu görülüyor, ama burada daha çok dikkati çeken kamu kurumu. Öğrenciler çoğunlukla kamu kurumunda staj yapmayı tercih etmiyorlar. Bu 2009 yılındaki verilere baktığımızda da, yani o yüzde 87 olarak görülen yüzdenin, yüzde 82, yüzde 11 olarak görünen değerin de yaklaşık yüzde 10 olduğu, diğerlerinin de… şeklinde olduğu, yani oranların aşağı yukarı aynı olduğu görülüyor, yani tam sonuçlar aynı olmasa da, oranlar aşağı yukarı aynı olduğu görülüyor.

Öğrencilere staj yaptığı büroyu veya mimarı tercih ederken, en çok hangi seçeneğin dikkate alındığı sorulduğunda da, gördüğünüz gibi, daha çok ileride çalışmayı düşündüğü, hedeflediği bir yerde staj yapma hedefini görüyoruz. Onun arkasından da, daha çok ailenin yaşadığı yerde ve çevrede olması öğrenciler için önemli kriterlerden. Tabii öğrenciler burada birden fazla seçenek işaretledikleri için oranlar bu şekilde.

Son iki soruda da, "Büro stajı yapacağınız büronun veya mimarın seçiminde hangi seçenekler etkili oldu?" demiştik. Burada ilk üç veriye bakıldığında, mimarlık literatüründen tanıyor almak, eğitim ortamından tanıyor olmak ya da mimari proje yarışmalarında aktif olması gibi bilgiler veriyoruz. Aslında burada öğrenci için tanırlılığın önemli olduğu görülüyor ve bunlara baktığımızda önemli de bir çoğunluğu oluşturduğu görülüyor, ikinci sırada da yine aile çevresinden tanıyor olmak görünüyor.

Öğrenciler peki bu büro stajlarından ne gibi yararlar görüyor, ne tür deneyimler kazanıyor, şeklinde baktığımızda da, tamamına yakını iki boyutlu çizim ya-

pıyormuş, yani öyle bir sonuç çıkarıyoruz. Üç boyutlu çizim, görselleştirme ve sunum, anket gibi alanlarda, yani görselleştirme alanlarında da çalışmanın çok olduğu görülmekle birlikte, yani yarıya yakını da bu bürolarda dokümantasyon, yani çizim, basım işleri, arşiv, derleme vs gibi öğrencilerin biraz da şikâyet ederek anlattığı alanlarda çalıştığı görülüyor. Bundan da şöyle çıkarımda bulunabiliriz: Öğrencilerin yüzde 48'i, yani yaklaşık yarısı diyelim, tasarım alanında büroda deneyim ve fayda görmüşler, ama tersini düşündüğümüzde de yarısı da böyle bir alanda büro stajında faydalanmamış; böyle bir çıkarım sağlayabiliriz. Bu arada anket sonuçları üzerinde yapılan tek tek değerlendirmelerde bazı öğrencilerin de bu görünen seçeneklerden tamamını seçtiği de görülüyor.

Yine burada kazandıkları bilgi ve becerileri biraz daha detaylı ele aldığımızda da, "Tasarım yapma konusunda bilgi ve becerimi geliştirdim" şıkkını işaretleyenlerin yine yarıya yakın olduğunu görüyoruz, ama yine burada ben tersini düşünüyorum, yarıya yakını tasarım konusunda bilgi ve becerisini geliştirememiş oluyor büro stajlarında, yani yarısı bu konuda bir tecrübe kazanamamış oluyor. Önceden … şeklindeki soruya da yarısı "evet" cevabı verirken, yarısından fazlası da bu konuda genelde bir öğrenme olayı olmadığını, bir sonraki soruda da zaten gelişimi sorulmuş, genellikle öğrenciler girmiş oldukları…

Serbest çizim teknikleri konusunda da, öğrencilerin dörtte birlik kısmı serbest çizim üzerinde bürolarda çalışma yapıyor, ama mimarlık eğitiminde, mimarlık tasarımında veya mimarlığın icraatında serbest çizimi önemseyip önemsemediğimizi de zaman zaman tartışıyoruz. Burada da öğrencilerin çoğunluğunun bu konuda aslında bir çalışma yapmadığı da çıkarılabiliyor. Yani serbest çizim hiç yapmadan çoğunluğu büro stajını tamamlamış oluyor.

Öğrencilerin büro stajlarında detay ve malzeme bilgilerini çoğunlukla geliştirmediklerini görebiliyoruz. Bir mimari büronun çalışma düzeni hakkında da çoğunluğu, yani yüzde 88 olmuş, ama biz çoğunluğu diyelim, bu konuda bilgi edinmiş, ama yine de yüzde 12'lik kısmı büro stajında büro düzeniyle ilgili bilgi almadım gibi bir veri de çıkıyor. Yani bu oranlar bizi ne kadar şaşırtsa da, sonuçta 30'a yakın arkadaşımız bu konuda bir bilgi almadığını ankette belirtmiş.

Yine bir sonraki soru da enteresan, çoğunluğu eğitim sonrasında karşılaşacağı ortamı görmüş, ama bu alanda … sağlayamamış olan arkadaşlarımız da yüzde 12'lik dilimi de olsa var. Yine işveren, mal sahibi, mimar ilişkisini çoğunlukla görmüşler, ama … o alandaki ilişkileri görmemiş ve yine disiplinler arası çalışmayı da yüzde 35'i görmemiş. Yani ben olumsuz kısmından bakıyorum ki, böyle bir konu da var, dikkat çekmek açısından.

Yine meslekle ilgili tartışabileceği entelektüel ortamı bulup bulmamayla ilgili soruya yüzde 26'sı "hayır" demiş, yüzde 33'ü bu konuda kararsızlığını belirt-

miş. Yani bir anlamda yarıdan fazlası mimarlık mesleğiyle ilgili tartışabileceği entelektüel ortamla ilgili çekince belirtmiş. 2009'da yapılan anket sorularıyla burada benzerlikler olduğunu söylemiştim. Ben bir kısmını karşılaştırdığımda burada net rakamların aynı olmadığını, oranların aşağı yukarı aynı olduğunu, ama bir miktar da olumlu sonuçların aşağıya doğru çekildiğini görüyoruz. … Tabii bu alandaki entelektüel ortam bulmayanların sayısı da artmış oluyor.

"Büro stajının süresi sizce ne kadar olmalıdır?" sorusuna biz seçenek olarak bunları vermişiz ve öğrencilerin yüzde 50'si de 6 haftalık süreyi, yani aşağı yukarı bugün yapılan staj sürelerini savunmuş, ama onun dışında farklı … olmuş. Ben en çok "diğer" seçeneğinin işaretleyenleri size anlatmak isterim. Bazı öğrenciler bu soruya verilen seçeneklerden farklı olarak 1 yıllık meslek pratiği ile tüm iş aşamalarının görülmesi, 8 ya da 10 haftalık sürenin yıl içine dağılması, birkaç parça halinde yapılması gibi öneriler de sunulmuş. Verilen cevaplar da okullara göre genelleme yapılamamakla birlikte, aynı okuldan öğrencilerin farklı seçenekleri işaretledikleri görülmektedir. Yani bu bakış açısının okulla ilgili değil, öğrenciyle alakalı olduğu da bu sonuçlardan ortaya çıkıyor. Bunun yanı sıra stajın sayısal değerlerle ölçülmemesini, niteliksel olarak değerlendirilmesini dile getiren önerilere de …

Büro stajından sonra şantiye stajı… Şantiye stajında da, büro stajından farklı olarak ağırlıklı olarak ikinci sınıfın sonunda bu stajın gerçekleştirildiği görülüyor. Yine burada da öğrenciler, bazıları birkaç parça halinde … Sadece burada ilginç bir veri var, onu ben aktarmak istiyorum. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden bir üniversitemizden katılan öğrenci, mimarlık bölümüne yerleşmeden önce yaptığı uygulamaların şantiye stajı olarak değerlendirildiğini, dolayısıyla şantiye stajı yapmadığını ankette bilgi olarak eklemiş. Yani bunu ilginç olduğu için…

Şantiye ve büro stajlarının hangi yılda yapıldığını ağırlıklı olarak görüyoruz. Şantiye stajı ağırlıklı olarak ikinci sınıfın sonunda, büro stajının üçüncü sınıfın sonunda gerçekleştiğini görüyoruz. Şantiye stajında büro stajına aşağı yukarı yakın veriler var. Burada da ben kamu kurumu konusuna dikkat çekmek istedim. Kamu kurumunda staj yapanlar oldukça az görünüyor, çoğunluk bir inşaat firmasında ya da bir mimari büronun şantiyesinde şantiye stajlarını gerçekleştirmişler. Yurtdışında staj gerçekleştiren arkadaşlarımız da var.

Peki, bu şantiye stajını tercih eden öğrenciler neleri daha çok etkili görmüşler? Burada da aile ortamının diğer seçeneklere göre daha ağır bastığını görüyoruz. Yani yine mimarlık literatüründen tanıyor olmak, eğitim ortamından tanıyor olması önemli, ancak burada büro stajından farklı olarak mimari proje yarışmalarında aktif olması büro stajının tercih edilmesinde oldukça önem taşırken, burada oldukça düşük bir oran olduğu görülüyor. Demek ki şantiye stajında öğrenciler yarışmaları büro stajında olduğu kadar dikkate almamış oluyor.

Burada yine verilen seçeneklerin haricinde öğrenciler, şantiye ölçeğinin büyük olmasını ve daha fazla yapım aşamalarının görülmesine olanak tanınmasını, eğitim aldığı kentten daha büyük bir şehirde olmasını, stajyere ilgi gösterilmesinin tercihlerde daha etkili olduğunu da anket içerisinde vurgulamışlar. … yarıya yakını ailesinin yaşadığı yerde…

Burada da yine bir ters bakışla şu veriyi de …. istedim. Yüzde 50'si uygulamalara aktif olarak katıldığını söylemiş şantiye stajında, ama burada yüzde 50'sinin de, yarısının da uygulamalara aktif olarak katılmadığını buradan çıkarabiliyoruz. Yine şantiye ortamının işleyişinin gözlemlenmesini sormuştuk, yani böyle bir şeyi gözlemlediniz mi şeklinde, burada da yüzde 83 oranında arkadaşımız "Evet gördüm" demiş, ama yüzde 17'si "Böyle bir şeyi gözlemlemedim" … yapılabiliyor.

Yine … "hayır" cevabı veren arkadaşlarımız da var. 2009'da da aşağı yukarı bu sonuçlar vardı, yine yüzde 17'si bu şantiye ortamını görmediğini belirtmişti. Yapı detayları konusunda, uygulama teknikleri konusunda okulda öğrendiklerini… ama burada "hayır" diyenler de olmuş. Şantiye stajı yönetimi konusunda yine yarıya yakını geliştirmiş, ama yarıya yakını geliştirmemiş. Okulda öğrendiklerini ben çok farklı konularla karşılaştırdım, burada da "evet" cevabı çıkmış … farklı olarak. Demek ki…

"Okulda öğrendiğin bilgilerin çoğunu staj süresince kullanabildi mi?" Sonuç olarak yarısından daha az öğrenci "evet" cevabı vermiş, önemli bir kısmı kararsız ve belli bir kısım da bu konuda "hayır" cevabı vermiş. "Şantiye süresi sizce ne kadar olmalıdır?" sorusunda da genellikle yine mevcut sistem desteklenmiş, ama anketi değerlendiren öğrencilerden bazıları da staj süresine cevap olarak, okul hayatı boyunca, görülmesi istenen kısımların görülmesi ne kadar tutarsa, diye cevap vermiş. Yani bunda bir süre sınırlaması olmasın, görmemiz gereken şey ne kadar tutuyorsa o kadar staj yapalım demiş. Gidilen şantiyenin durumuna göre değişmeli, demiş öğrencilerden bir tanesi.

Bu bölüm de tıpkı büro stajının süresiyle ilgili soruda olduğu gibi okullara göre bir genelleme yapılamamakla birlikte, stajın sayısal değerlerle ölçümlenmemesini, niteliksel olarak değerlendirilmesi dile getiren önerilere de rastlanmıştır.

Stajlar hakkında genel değerlendirmeler … şantiye uygulamaları genellikle kabul… Şantiye uygulamaları stajdan sayılmasın diyen öğrencilerin önermelerine bakıldığında da, 8 ila 10 haftalık şantiye stajı olması gerekir şeklinde… Topografyada da yine aynı şey; topografyada da destekleyen öğrenciler var, yani kabul edilmeli diyen yüzde 28'in burada da Ortadoğu Teknik Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesinin öğrencileri ağırlıklı olarak "evet" cevabını verenlerden, burada da demek ki topografya stajının yararını görüyor diyebiliriz.

…. Arkeolojik kazılara katılmak… Yarıdan fazlası bunun stajdan kabul edilmesi gerektiğini… Mimari miras alanında çalışma yapmak… Oda tarafından düzenlenen SMGM kapsamında…

Son slayt "Bir kamu kuruluşunda staj yapmak ister miydiniz?" sorusu var. Burada da üçte bir oranlar olduğunu görüyorsunuz, bir kısmı "evet" demiş, bir kısmı "hayır" demiş. Bu sadece 2009 yılında yapılan anketteki aynı soruya öğrencilerin yarıdan fazlası "hayır" cevabı verirken, burada "hayır" cevabının biraz daha aşağı seviyelere düştüğü görülüyor. Burada belki de öğrenci sayılarının artması etken olabilir.

Sonuç olarak da yine, sonuçları aslında hep birlikte çıkartacağız, ben o yüzden burada çok fazla durmak istemiyorum. Kamu olanakları kullanma konusunda eğilim artmış. Öğrencilerin bekledikleri staj ortamını bulamadıkları ... sağlayamadıkları da anlaşılıyor ve öğrenciler … Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

İlker arkadaşıma da çok teşekkür ediyorum. Tabii ayrıntılı, çok güzel kurgulanmış, oldukça da yüksek sayıda öğrenciye ulaşmış bir araştırmanın sonucunu bize sundu, onun için de tabii söylenecek çok şey var.

Bir önerim var, bununla ilgili benim de çok fazla sorularım var, ama öyle anlaşılıyor ki, her üç sunuşu bir arada dinlediğimizde ve bu ayrıntıları dinlediğimizde, artık yavaş yavaş bir model kurma aşamasına ulaşıyoruz gibi geliyor. Yani bu stajla ilgili buna gönül vermiş olan arkadaşlarımızın bir araya gelerek, stajlar üzerinde ne şekilde modeller gelişebileceği üzerinde öneriler yapabilecekleri kadar bir genel çerçeve edindik. Piyasanın durumu nedir? Kriz nasıl etkiler? Büro sahibi bakımından, onun işlerini aksatmayacak bir biçimde, hangi misyonları üstlenmelidir? Üniversiteler bunun neresinde yer almalıdır?

Şunu da özellikle belirtmek istiyorum, çünkü kendi küçük öğrencilerimiz, henüz mezun olmayanlarda gördüğüm, Mimarlar Odasının etkinliklerine katıldıklarında kendilerini mimar hissediyorlar, mesleğe ısınıyorlar, staj olarak da eğitim alıyorlar, aynı zamanda da meslektaşlarla tanışıyorlar. Bu ortamın da eğitim bakımından, belki büroya gidip yapmak yerine odaya gelip yapmak gibi başka bir misyon da getirdiğini ve çok başarılı olduğunu ben gözlemledim.

Benim önerim, bunu burada tartışmak yerine, acaba daha sonra bu modeli oluşturduktan ya da birkaç model geliştirdikten sonra, bunların artıları eksileri üzerinde durarak tartışsak mı? Bu bir teklif, çünkü oldukça zaman yedik, öğrencilerimizin vaktinden, fakat kıyılamayacak kadar da değerli saha araştırmalarıydı bunlar. Kendilerine tekrar teşekkür ediyorum.

Kabul ettiğinizi düşünerek, hepinize teşekkür ediyorum ve oturumu kapatıyorum efendim.

Sunucu

Günün son oturumu “Öğrenci Forumu” saat 17.00’de başlayacak, 15 dakika ara veriyoruz, teşekkürler.

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
2. Gün

9. Oturum

"Öğrenci Forumu / Öğrenci Temsilciler Kurulu (ÖTK)"

Gökhan GÜLER
Oturum Başkanı

Ayşe ÖZTAŞ
"Öğrenci Temsilciler Kurulu (ÖTK) Çalışmaları"

Gülşah KARAKAYA
"Öğrenci Örgütlenmeleri"

Sunucu

Bugünün son, kurultayın dokuzuncu oturumu “Öğrenci Forumu”na hepiniz hoş geldiniz. Oturum Başkanı Gökhan Güler, Ayşe Öztaş ve Gülşah Karakaya sunumları eşliğinde öğrenci çalışmaları aktarılacaktır. Teşekkürler.

Oturum Başkanı

Herkese hoş geldiniz diyorum. Öğrenci Forumunun ilk konuşmasını Gülşah arkadaşımız gerçekleştirecek. Öğrenci örgütlenmeleri ve mimarlık kurultayının çalışmaları hakkında bize bilgi verecek.

Gülşah KARAKAYA

Öncelikle hepiniz hoş geldiniz. Ben bugün burada sizlere Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI kapsamında 8 Ekim 2011 Cumartesi günü Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesinde, Türkiye’nin farklı bölgelerinden mimarlık öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirmiş olduğumuz öğrenci forumundan, burada alınan kararlardan ve bu kararlar doğrultusunda ortaya çıkan taleplerden bahsedeceğim.

Ancak karar ve taleplere geçmeden önce, biraz daha eskiye gitmek ve birkaç şey hatırlatmak istiyorum. Bundan 2 sene öncesinde, benzer nedenlerle yine aynı heves ve heyecanla İstanbul’da düzenlenen öğrenci forumunda 24 üniversiteden 85 mimarlık öğrencisinin bulunduğu bir salonda ben de mimarlık eğitiminin çok daha başlarında bir öğrenci olarak bulunuyordum. O gün o salonda farklı okullardaki kredilendirme sistemleri, mimarlık eğitiminde merkezi sistemin olumsuzlukları ve eğitim ortamındaki yetersizlikler ile mimarlık öğrencilerinin yaşadığı ve gelecekte yaşayacağı sorunlar üzerinde durulmuştu.

Dikkat çeken konulardan biri de, öğrencilerin birbirleriyle daha iyi iletişim kurmalarını sağlayacak olan öğrenci birliğinin eksikliğiydi ve o gün orada forum katılımcıları olarak, Türkiye Mimarlık Öğrencileri Birliği Girişim Grubu adında, Kıbrıs’ta bulunan mimarlık öğrencilerini de kapsayacak bir grup oluşturulması kararı alındı. Oluşturulan grubun etkin bir şekilde rol alabilmesi, söz söyleyebilmesi, yetki sahibi olması ve karar verebilmesi için de ilgili çalışma komisyonlarında öğrencilere daha çok yer verilmesi talep edildi.

Bugün baktığımızda, Türkiye Mimarlık Öğrencileri Birliği Girişim Grubu adını verdiğimiz o topluluğun içinden her üniversiteden bir öğrenci temsilcisinin bu-

lunduğunu ve çalışmaların daha kolay yürütülmesi için kendi içlerinde bir üst kurul oluşturarak çalışmalarına devam ettiklerini görüyoruz.

Yine aynı şekilde o gün o salonda bahsedilen konulardan bir diğeri de, daha önceki yıllarda bir süre gerçekleştirilmiş olan, ancak daha sonra bir şekilde devam ettirilemeyen ulusal mimarlık öğrencileri buluşmasını yeniden gündeme getirme isteğiydi. Geçen bu sürede tekrar dönüp baktığımızda, o gün o salonda sözü edilen, farklı üniversitelerden mimarlık öğrencilerini her yıl belirlenen bir şehirde çeşitli etkinliklerle bir araya getirmeyi amaçlayan mimarlık öğrencileri buluşmasının 2010 yaz döneminde Edirne'de başlayıp, sırasıyla İzmir ve Eskişehir'de devam ederek yeniden hayata dönmüş olduğunu görüyoruz.

Şimdi şöyle bir düşününce, aslında bahsedilen sürecin çok da uzun olmamasına rağmen, o gün orada alınan kararların gerçeğe dönüştürülmesi adına atılan adımların, bugün çözümlerle buluşmaya başladığını görmek beni oldukça heyecanlandırıyor ve bundan sonrası için yaşanacak sürecin daha da verimli bir şekilde devam edeceğine inanarak, konuşmamın başında da belirttiğim gibi geçtiğimiz ay Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesinde 25 üniversiteden mimarlık öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirmiş olduğumuz öğrenci forumundan bahsetmek istiyorum biraz da.

8 Ekim 2011 Cumartesi günü Türkiye'nin farklı bölgelerinden mimarlık öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirmiş olduğumuz öğrenci forumunda ilk olarak, Mimarlar Odası öğrenci çalışmaları ve Öğrenci Temsilciler Kurulu birinci dönemi, Mimarlar Odası üye ve öğrenci üye profiliyle mimarlık ve öğrenci örgütlenmesiyle ilgili modeller ve mimarlık eğitim süreci gibi konulara yer verildi.

İki oturumda gerçekleşen ve mimarlık eyleminin gelişimi ve çeşitlenmesiyle, mimarlık öğrencileri örgütlenmesi konularının ele alındığı forumda, aynı zamanda eğitim ortamındaki yetersizlik ile mimarlık öğrencilerinin yaşadığı ve gelecekte yaşayacağı sorunlar üzerinde de duruldu. Sizlere bu forumdan bu kararlar doğrultusunda ortaya çıkan talepleri forum katılımcıları adına aktarmadan önce sözü Ayşe'ye bırakmak istiyorum.

Ayşe ÖZTAŞ

Katılan herkese çok teşekkürler. Ben Gülşah'ın anlattıklarını devamını getireceğim, aslında biraz MEK-V'ten sonra yapılanları anlattı ve bunların sonucu olarak öğrenci temsilciler kurulu oluşturuldu. Nasıl oluşturuldu? İlki olduğu için biraz nasılından bahsetmek istiyorum öncelikle.

Seçim yöntemiyle her üniversitenin bir öğrenci temsilcisi oldu ve temsilin homojenliği açısından her bölgeden birer öğrenci, temsilciler arasından birer temsilci seçildi ve böylece 7 bölgeden 7 kişi ve şehir olarak da İstanbul, Anka-

ra, İzmir, Mersin, Diyarbakır, Trabzon ve Eskişehir olmak üzere 7 bölgeden 7 öğrenci temsilcisi bu kurulda bulunmakta.

Peki, nasıl çalışıyoruz? ÖTK'nın bir üst kurulu sisteminde değil, öğrenci temsilcilerinin Yürütme Kurulu içlerinde olması prensibi benimsendi. Biz çözüm mekanizması değiliz belki, ama başlangıç aşamasında şu anda daha çok sorunların tespit edilmesi ve bunları üstlerimize duyurmamız, öğrenci arkadaşlarımızla her bölgeden iletişim kurmamız ve örgütlülüğü sağlamamız hedeflendi. Bunu da elimizden geldiğince yapmaya çalıştık; tabii aynı şekilde bu toplantılarda, katıldığımız her yerdeki toplantılarda edindiğimiz bilgileri de arkadaşlarımıza iletmek de bizim görevimizdi.

Geçen süreç içerisinde 7 kere toplandık. Bunun dışında Mimarlık Eğitim Kurultayı danışma ve komisyon toplantılarına, 42. Dönem Olağanüstü Genel Kuruluna, MOBİG toplantılarından bir tanesine katıldık, önümüzdeki günlerde de MİAK toplantısına katılacağız. 3 adet öğrenci forumu gerçekleştirdik, bir tanesi MEK kapsamında, bir tanesi ÖTK çalışmaları kapsamında, bir tanesi de seçimli olmak üzere 4 adet.

Bunların sonuçlarını da sizlere okumak istiyorum. 11 Aralık 2010'da yapılan seçimli öğrenci forumumuzda belirlenen, ÖTK'nın çalışmalarına dahil edilmesini istediği başlıklar da şöyle: "Öğrenci Üyelik Yönetmeliğinin gözden geçirilmesi, staj, mimarlık eğitimi (süre ve nitelik olarak) etkinlikler ve duyuru ortamları, öğrencilik sorunları, temsiliyet, diğer odalarla ve meslek disiplinleriyle ortaklaşmak, Türkiye ve dünya gündemleri, yerel değerlendirmelere yer verilmesi" olarak belirlendi.

Bunlar üzerinde elimizden geleni yaptık. Fakat bir diğer liste daha var 30 Nisan 2011'de yapılan ve 13 üniversiteden gelen sorunlar listesini tek bir liste haline getirdik. Burada belirlenen öğrencilerin genel olarak problemleri şu şekilde: yaz okulu sorunu; yetersiz ders içerikleri (temel tasarım yapı bilgisi, bina bilgisi, mesleki İngilizce, teorinin uygulama ile desteklenmesi gibi şeyleri kapsıyor); nicelik ve nitelik bakımından yetersiz öğretim kadrosu; yetersiz etkinlikler; ders seçim sistemi; teknolojik gelişmelerin eğitim ortamına yansımaması; öğretim görevlisi öğrenci ilişkisi; öğretim görevlileri arasındaki ilişkinin öğrencilere yansıması; eğitim ortamındaki fiziksel yetersizlikler; üniversitenin öğrenciyi meslek hayatına hazırlayamaması; Bologna süreci ve akreditasyon; lise düzeyindeki öğrencilerin mimarlık mesleği ve eğitimi hakkında bilgi sahibi olmaması; ülke genelinde mimarlık öğrencileri arasındaki iletişimsizlik; kütüphane yokluğu veya yetersizliği; öğrencilerin atölyeleri ders saatleri dışında da kullanabilmesi; kontenjan artışlarının doğurduğu problemler; öğrenci değişim programlarının desteklenmemesi / var olan programlar hakkında bilgilendirmenin yetersiz olması; interdisipliner yapının yokluğu; staj problemi... Bunlar mimarlık bölümleri bazında öğrenci sorunlarıydı.

Oda bazında öğrenci sorunları olarak da şunlar öne çıkıyor: öğrenci üye yönetmeliği; staj; oda kaynaklarının verimsiz kullanılması; ödeneğin dengesiz dağılımı…

Şimdi de ÖTK'nın gündeminde olan, konuşulan üç maddeyi buraya taşımak istiyorum. Bunlardan birincisi öğrenci temsili. Evet, temsil var, farklı toplantılara katıldık, fakat hâlâ sesimiz yetersiz, çünkü bu yapılan toplantılara sadece birer kişi katılıyor. Kurultayın danışma toplantısında bir kişi, komisyonlarımızda birer tane öğrenci vardı, bu çok az.

Peki, neden öğrenciler daha fazla sayıda olmalı? Eğitimimiz hakkında yorum, tespit çalışmaları yapılırken, karar alınırken bize sorulmalı ve daha farklı kişilere, sadece bir kişiye değil, üç kişiye, belki beş kişiye, bilemiyorum, daha fazla sayıda öğrenciye sorulmalıdır. Aksi takdirde alınan kararlar eksik, topal kalır; bu modern bir yöntem de değil aslına bakılırsa. İletişim halinde olmak zorundayız, çünkü eğitim-öğretim karşılıklı olan bir şeydir.

İkincisi, belki sizler de fark etmişsinizdir çevrenizdeki öğrencilerden, artık öğrenciler kendi üniversitelerinden çok Mimarlar Odası'ndan beklenti halindeler. Artık staj yapılacak yerin oda olması beklentisi bile var, Kent Düşleri gibi. Ya da atölyeleri gece de kullanabilmek adına oda bize bir yer sağlayabilir mi, sorusu var. Bunun neden mimarlık eğitimi aldığımız okullarımız değil de Mimarlar Odası olduğu sorusunun cevabını ben sizlere bırakmak istiyorum.

Üçüncüsü ise, hem eğitimimizde, hem bu yapılan toplantılarda, hem de meslek hayatımızda hep mimar mimara kalıyoruz. Yani birçok sorunumuz var, çevremizde, toplumumuzda... Topluma nasıl entegre oluruz, nasıl kendimizi onlara anlatabiliriz? Bugün bizi en çok anlaması gereken disiplinler bile bizi anlayamıyorsa, biz hâlâ kendi kendimize konuşur gibiyiz aslında. Bunun da yanıtını sizlere bırakmak istiyorum.

Evet, benim söyleyeceklerim bu kadar.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederim Ayşe, Gülşah arkadaşımız bir şeyler ekleyecek.

Gülşah KARAKAYA

Konuşmamın başında belirttiğim MEK-VI öncesinde öğrenci forumunda aldığımız karar ve talepleri forum katılımcıları adına aktaracağım.

Forumda ilk olarak ele alınan konu, eğitim sisteminden doğan sorunlardan biri olarak belirlenen uygulama konusundaki yetersizliğin, çalışma hayatının gereklerini karşılamadığı düşüncesinde. Bunun sonucu olarak mimarlık eğitiminde sadece teoride kalmayarak eğitim sürecinde uygulamalı çalışmalara da yer verilmesini talep ediyoruz.

Forumda ele alınan konulardan bir diğeri, mimarlık eğitim sürecinin yoğunluğu ve eğitim sonrası çalışma hayatının talep ettiği şartlar nedeniyle öğrencinin toplumdan uzak yetişerek, kendini çevresinden soyutlaması ve mimar kimliğini oluşturamaması sorunuydu. "Yarışmacı mimar", "uygulamacı mimar" gibi farklı kavramların yaygın olarak da kullanılmaya başlandığı günümüzde, neye tutunması gerektiğini kavrayamayan, özellikle mimarlık eğitimine yeni başlamış olan öğrencilerin tüm bu sorunlarına çözüm getirilerek, yönlendirilmelerine yardımcı olunmasını talep ediyoruz.

Yine forumda dikkat çeken sorunlardan biri, meslek öğrenimlerinin bir parçası olarak stajlar konusunda öğrencinin yeterli bilgiye ve donanıma sahip olmamasıydı. Bunun sonucu olarak, öğrencinin mesleki çalışmaları için altyapı oluşturamaması sebebiyle gerekli birimlerin oluşturularak, staj konusunda bilgilendirilip yönlendirilmelerini talep ediyoruz.

Konuşulan konulardan biri de, mimarlığın tek başına bir disiplin olmayıp, disiplinler arası bir bütün olarak düşünülmesiydi. Buradan yola çıkarak, mimarlık öğrencilerinin farklı meslek dallarında eğitim alan öğrencilerle ortak platformlarda buluşturulup, gerekli tartışma ortamlarının yaratılması için seminer, forum, *workshop* gibi etkinliklerin düzenlenmesini talep ediyoruz.

Yine buna benzer bir madde olarak üzerinde durulan konu, ayrı düşünülen ancak bütünde birbiriyle ilişkisi olması gereken mesleki eğitim dallarıydı. Peyzaj mimarlığı, iç mimarlık, mimarlık, şehir bölge planlama ve benzeri meslek dallarının tasarım birliğiyle oluşturulup, ulusal ve uluslararası kongreler başlığı altında yapılacak çalışmalar ve atölyelerle disiplinler arası bütünleşen birlik ve bilincin oluşturmasının sağlanmasını talep ediyoruz.

Diğer madde, mimarlık kavramının toplum içinde tanımlanamamasının getirisi olarak ortak bir bilincin oluşmaması nedeniyle mimarlık eğitimine başlayan öğrenci, mimar olarak birebir iç içe olması gereken toplum karşısında nerede durması gerektiğini bilemezken, toplum tarafından da nereye konulacağı bilinememektedir. Mimarlığın toplum içinde şekillenen bir eylem olmasından yola çıkarak, mimarın topluma yabancılaşmak yerine, toplumu da içine alan ve karşılıklı paylaşım sonucu oluşan bilinçle, her iki tarafında kendilerini şekillendirebilmeleri için toplumda her yaş grubundan bireyin, mimarın bilinçlendirilmesine yönelik çalışmaların yapılmasını talep ediyoruz.

Tüm bu taleplere ek olarak, forum sırasında farklı bölgelerdeki üniversitelerde eğitim almakta olan öğrencilerin birbiriyle daha sağlıklı şekilde iletişimlerinin ve temsil edilmelerinin sağlanması, öğrenci üye sayısının artırılması ve meslek odasının varlığından ve sorumluluklarından haberdar bir öğrenci neslinin yetiştirilmesi için, Oda Öğrenci Temsilciler Kurulunca belirlenen zaman ve yerde oda tanıtım etkinliklerinin düzenlenmesine karar verildi.

Ayrıca alınan kararlar arasında, bu karar ve taleplerin tüm forum katılımcıları adına MEK-VI programı içinde yer verilecek olan bu oturumda okunması kararı da vardı.

Oturum Başkanı

Teşekkürler Gülşah, Ayşe arkadaşımız bir-iki noktaya daha değinmek istiyor.

Ayşe ÖZTAŞ

Benim öğrenci arkadaşlarım için ufak bir hatırlatmam olacak. Özellikle odada sorumluluk almak isteyen, temsiliyet anlamında arkadaşlarımız, biraz daha özverili davranmalıyız, çünkü bir adım ileri gitmek istiyorsak adım atmak için çabalamamız gerekiyor. Bu nedenle belki fedakârlık değil, ama elimizden geleni de yapmamız lazım.

İkinci nokta ise, evet, eleştirdik, ama bu teşekkürü ben özellikle en sona bıraktım. Mimarlar Odası'na çok teşekkür ederiz, bize en azından bunları konuşabileceğimiz bir ortam sağladığı için.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederim Ayşe. Gülşah arkadaşımız ve Ayşe arkadaşımız forumum aslında biraz nerelere değineceğinden bahsettiler. Bir önceki forumun kararları da baz alınarak devam edebilir bu tartışma. Tartışmaya bu noktaları da baz alarak devam edebiliriz arkadaşlar, parantezler de açabilirsiniz. Artık söz sizde, söz almak isteyen arkadaşlara geçiyoruz.

Yani bahsettiğimiz birtakım noktalar vardı, isterseniz ben açayım birkaç tanesini. Mesleki eğitim dallarının ayrı tutulması, peyzaj mimarlığı, iç mimarlık gibi, tasarım disiplininin birbirinden ayrı tutulması noktası tartışılabilir şu noktada. Ayşe Aydın arkadaşımız…

Ayşe AYDIN

Merhaba, ben Eskişehir Anadolu Üniversitesinden geliyorum. Dün ve bugün bütün sunumları dinledim ve bir önceki, arkadaşlarla sorunları tartıştığımız toplantıya da dahil olmuştum. Arkadaşlarımın sıraladığı maddelerin çok net bir şekilde bizim sorunlarımızı özetlediğinin düşünüyorum, hepsine yüzde yüz katılıyorum. Bu iki günlük, her sunuma dahil olmam sonucunda da çok daha derinlemesine sorunların başka nedenlere dayandığının bilincine vardım.

Bizim bazı noktalarda tabii ki tartışmamız gerekiyor, ama bir yerden sonra artık daha üst aşamalarda çözülmesi gereken sorunlar olduğunu fark ettim. Ancak benim gözlemlediğim ve buradaki öğretim elemanlarının da bulunduğu bir ortamda dile getirmek istediğim başka bir şey var. Özellikle bu yüksek lisans

konusunda çok büyük bilgisizliğimiz olduğunu düşünüyorum. Yüksek lisans ne için yapılır, getirileri nelerdir, piyasada devam etmek isteyen insanlar neden bu tarz bir karar verir? Bunların ayrımında olduğumuzu düşünmüyorum, dördüncü sınıf öğrencisi olarak.

Bu açıdan okulların ve bu yolu daha önceden kat etmiş insanların bu konuda biraz daha ön açıcı, yol gösterici olması gerektiğini düşünüyorum ve bu diyalog ortamının özellikle artık çok daha rahat bir şekilde devam etmesi gerektiği inancındayım. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkürler Ayşe. Ayşe arkadaşımız lisans ve lisansüstü eğitim arasında bir bağlantı eksikliğinden, bilgi eksikliğinden bahsetti, konu hakkında devam etmek isteyen arkadaşımız, yeni bir konu açmak isteyen? Buyurun efendim.

Gülen ÇAĞDAŞ

Bu sorular öğrencilere olduğu kadar Mimarlar Odasına ve öğretim üyelerine de diye düşünüyorum. Dolayısıyla usul hakkında bir şey söylemek istiyorum. Sorulara yanıt bekleniyorsa –ki bekleniyor– bu hemen arkasından mı olacak, yoksa bütün sorular alınacak, onun sonunda mı sorulara yanıt verilecek? Mesela bu yüksek lisansla ilgili olarak yanıt vermek isterim, eğer bu bir soru ve akademisyenlere yönlendirildiyse.

Oturum Başkanı

Konuyu biraz daha açmak isteyen arkadaşımız yoksa cevap verebilirsiniz Hocam.

Gülen ÇAĞDAŞ

Peki, teşekkür ederim. Evet, arkadaşımız haklı, lisansüstüne niçin devam edilir, neler yapılır, mezuniyetten sonra öğrencilere neler kazandırılmış olur? Aslında bu konuda bütün fakültelerin ve bölümlerin web sayfasını çok iyi kullanması gerektiğini düşünüyorum. Bütün bölümlerin programlarıyla ilgili vizyon, misyon, hedefleri, çalışma alanları, araştırma alanları, bu alanlarda çalışan öğretim üyeleri, bu öğretim üyelerinin bu alanlarda yaptıkları araştırmamlar ve bu araştırmalardan ürettikleri yayınlar, uluslararası ilişkileri ve öğrencilerin kazanımları neler olacak? Bu konular web sayfasına konulması gerekiyor ki, pek çok mimarlık bölümü bunu koymuştur diye düşünüyorum. Biz bölüm olarak böyle bir çalışmayı yaptık.

Derslerin içerikleri, o programlarda üretilen tezler, zaman zaman daha geç ve geriden gelmekle birlikte onların özetleri gibi birtakım bilgileri bu web sayfasına ulaşılabilir ve öğrenciler derslerin içeriklerine kadar ulaşarak inceleyebilir-

ler, mail yoluyla hocalara ulaşabilirler ve bu konuda bilgi alabilirler, gelip görüşebilirler, randevu olarak. Çünkü her an herkes odasında olamayabiliyor, dersliklerin yoğunluğu, araştırmalar, yönetim görevleri, toplantılar nedeniyle, mail aracılığıyla randevu alıp en azından yüz yüze görüşmek istiyorsa, gelip görüşebilir diye bilgi vermek istedim. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum hocam. O zaman ben de arkadaşlarıma bir soru yönelteyim. Acaba dördüncü sınıf öğrencisi olan arkadaşlarım, üniversitelerin lisans eğitim programlarını araştırdı mı ve araştırmanın sonucunda detaylı bilgiye ulaşabildiler mi, açıklayıcı oldu mu? Hocalarımız belki yeterli bilgi verdiğini düşünüyor, ama belki de lisans öğrencisi için gerçekten açık olmayabilir o bilgiler. Konu hakkında görüş belirtmek isteyen arkadaşım?

Sanırım herhalde öğretim üyelerinin… Bilmiyorum herhalde bir heyecan söz konusu hocam. En azından öğrenciler açılıncaya kadar bizler konuşacağız. Buyurun Hocam.

Nur ESİN

Ben de Gülen arkadaşımdan sonra tamamlayıcı olsun diye söylüyorum. Belki de sizlerin merak ettiği bir şey de, yeni çıkacak olan kanunla mesleki imza atabilme yetkisini kazanabilmek için gereken bu tamamlayıcı yılın nasıl yapılacağına ilişkin bir yüksek lisans programı da olabilir düşüncesiyle söz aldım.

Hepimiz bunun gelmekte olduğunu görüyoruz. Kanunumuz çıkınca gerçekleşeceğini ve en azından bir yıllık bir tamamlama sürecine kendimizi, programlarımızı adapte edeceğimizi görüyoruz. Görüyoruz, çok yaklaştı, kanun çıkmıyor, çıkınca ne olacak? Yeniden bocalayacağız. Hazır mıyız? Değiliz, bu kadar öğrenci mezun olacak, sayılar kondu ortaya, 13 bin civarında sayı kondu. Konulan bu sayıları karşılayabilecek miyiz? O bir yıllık eğitimi hangi okullarımızda hangi koşullarda vereceğiz? Birlikte arayacağız arkadaşlar, yani paniğe kapılmakta haklısınız, ben sizden beter paniğe kapılıyorum başımıza geleceklerden, ama hazırız, bekliyoruz, yapacağız. Yani bunu bilmenizi istiyorum, çünkü bizim yerleşmiş programlarımız var, en kötü ihtimalle o programlarımızı bunlara uygun hale getirerek yola çıkacağız.

Tezsiz yüksek lisans programı açan bölümlerimiz ve tezli programları öneren programlarımız var, hem vakıf üniversitelerinde hem de diğer üniversitelerde. Artık açılır açılmaz öğretim üyesi eksikliği filan, birtakım şeylerin bizi aştığını siz de görüyorsunuz, bazı kararlar bizim de üstümüzde gidiyor, koşullar filan belirliyoruz, ediyoruz... Buna karşılık ortam hazırdır, ısınmıştır, henüz bir beklemedeyiz. Teşekkür ediyorum bu soruyu soran arkadaşa.

Oturum Başkanı

Cansu arkadaşımız.

Cansu YALNIZ

Anadolu Üniversitesi dördüncü sınıf öğrencisiyim. Kurultaya katıldığım iki gün içerisinde belli problemlerin var olduğunu ve bunlara öneriler üretilmeye çalışıldığının farkına vardım. Biz öğrenciler olarak daha öncelerde de bunun farkındaydık ve bir şey yapmaya çalışıyorduk aslında.

Ben şöyle bir şey sormak istiyorum. Şimdi ders içerikleriyle ilgili kaygımız var, MİAK diye bir birlikten bahsediyoruz, çünkü ders içerikleri azaltılıyor, değiştiriliyor, biz gerçekten çok tedirginiz bu konuda, özellikle yeni mezun olacak öğrenciler olarak, arkadaşlarım adına da konuşmak istiyorum bu konuda.

İyi yetişmediğimiz için de mesleki eğitim sınavları falan, bunlardan bahsediyoruz. Şimdi burada en büyük problem bence bizim yetersiz olmamız, yani mimarlık eğitiminden sonra yetersiz bir şekilde piyasaya çıkmamız. Bunu bence çözümleyebilmek için ders içerikleriyle ilgili kısa zamanda bir çözüm üretilebilir mi bilmiyorum, ama genel manada şehirlerde bulunan Mimarlar Odası şubelerinin, üniversitelerin, okul eğitimlerinin dışında ek eğitimler de yapmalarını istiyorum ben bir öğrenci olarak. Kendi şehrimde, Eskişehir'de, çeşitli sunumlar, söyleşiler yapılıyor, bunlar yetersiz ve herkese de ulaşmıyor açıkçası. Eskişehir'de oluyor, ama Van'daki arkadaşım bu sunuma gelemeyebiliyor. Çünkü biliyorsunuz ki, mimarlık bölümünün yükü de ağır, yetişemiyoruz. İstanbul'da çok etkinlik oluyor mesela, ama onlara gidebilmek için önce kendi projemizi çözüme kavuşturmamız gerekiyor, ama tasarım sancılı bir süreç. Biz de çok karmaşık duygular içerisindeyiz açıkçası, o yüzden kısa sürede çözüme kavuşturabilmek için söyleşi ve etkinlikleri artırmamız gerektiğini düşünüyorum. Bir de mimarlık usta-çırak ilişkisi üzerine kurgulanmalı diye düşünüyorum ben. Hocalarımızdan verimli faydalanabilmemiz için çok fazla hocayla çalışmamız gerektiğini düşünüyorum. Buradan da yine konu etkinliklere geliyor, çok fazla *workshop*lar düzenlememiz gerekiyor, çalıştaylar düzenlememiz gerekiyor.

Teşekkür ederim dinlediğiniz için, herkesin bu konuda ciddi çalışmalar yapmasına ihtiyacımız var öğrenciler olarak.

Oturum Başkanı

Ben de teşekkür ediyorum Cansu.

Mustafa KILIÇ

Öncelikle ilk sorum hocalarıma olacak, bu bir eleştiri niteliğinde de olabilir. Mimarlık mesleğine kabulle ilgili bir sınavın yapılmasından bahsedildi, bununla

ilgili eleştirim. Acaba ondan önce "mimarlık eğitimine kabul" diye bir sınav yapılabilir mi? Yani üniversite giriş sınavlarında bir matematik bölümüne giren öğrenciyle, işte güzel sanatlar fakültesine giren öğrencinin aynı soruları çözmesi bir sorun değil mi? Yani demek istediğim üniversiteye girişte böyle bir sınav yapılırsa, işte mesela birimiz Parkinson hastası olabiliriz, birimiz renk körü olabiliriz ve biz bunun farkında olmadan bu mesleğe girebiliriz. Biz mimar olduktan sonra, 4 yılımızı harcayıp mimar olduktan sonra biri bize senin elin titriyor sen tasarım yapamıyorsun dediği zaman biz ne yapacağız? Cevap gelirse çok sevinirim. Teşekkürler.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederim. Hanımefendi söz istiyor.

Emel ARDAMAN

Mimar Sinan olmadan önce Güzel Sanatlar Akademisiydik. Ülkede son kalan, yetenek sınavıyla öğrenci alan okul bizimkiydi. Ben gerçi ilk üniversite sınavına giren devredenim, 76 girişliyim. Benim kazara yeteneğim vardı, üçüncü boyutta sorun çekmedim, teknik resim anlatıyorum şimdi ve öğrencilerden ben çok çekiyorum bu yüzden. Yani onlar da benden çekiyor, en sevilmeyen öğretmen oluyorum birinci yılda, ikinci yılda kimse beni seçmiyor uygulama projesine geldiğinde. Sonra da kazara başka hoca kalmayıp da grubuma düşenler, sizinle anlaştık, ama hiç sevmiyorduk sizi, diye itiraflar aldım, bu hafta hatta.

Yani öğrenciye merdiven kesiti ben çizdirdim, şu çizgiyi buraya getir, çıktı aldı, yine anlamıyorum hocam, diyor. Yani o kızın da sorunu değil. İran'da bile mimarlığa –"bile" diyorum İran'a hakaret olmasın ama, şeriat ülkesi oldu falan– öğrenci alırken önce sanat sınavından geçiyorlar, sonra yetenek sınavından geçiyorlar. Mutlaka üçüncü boyutu görmeyi ölçen bir sınav sistemi olması lazım, bu illa resim ya da desen olmak zorunda değil. Nasıl olur bilmiyorum, ama tıbba ve hukuka öğrenci alır gibi alınmaması gerekiyor. Bunu hep savunuyorum, bu sınavın olması gerekiyor girişte, çıktığında da öğrenci çünkü üçüncü boyutu göremiyorsa, hiçbir zaman göremiyor.

Bu kadardı söyleyeceklerim.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum hocam. Ben bir şeyler söylemek istiyorum bu konuda. Şimdi yetenek sınavıyla aldığımızda, eğer bir yetenek sınavı mimarlar için ya da sanat eğitimi alacak öğrenciye şey yapacaksak, doktor da herkes olamayabilir, o eğitimi de belki başaramayabilir. Yani bu da tartışılabilir, sadece acaba çizim yapan meslekler mi yetenek sınavıyla alınmalı? Artı, yetenekler de sonradan geliştirilemez mi?

Hocam özür diliyorum, ben bir toparladıktan sonra söz vereyim öyle devam edelim. Şunu sorguluyorum, yetenekler geliştirilemez mi ya da her mimarlık eğitimi alan öğrenci üstün bir üç boyut yeteneğiyle meslek hayatına devam etmek zorunda mıdır?

Emel ARDAMAN

30 küsur yıl yurtdışında kalmış bir hocam var benim, okula yeni geri döndü, Türkiye'ye. O özelikle görsel algılama üzerine çalışmalar yapıyor, araştırmalar yapıyor, beyin ve sinir sistemiyle ilgili ve tartıştık onunla sürekli. O böyle bir sınavın mutlaka gerektiğini söyledi, ismini de vereyim Ufuk Doğrusöz, onunla iletişim kurun lütfen, o mutlaka sizi aydınlatacaktır. Ben onun kadar bilmiyorum bu konuyu, ama beyinde iki farklı algılama türü olduğunu, mekânla ilgili ayrı bir algılama türü olduğunu söylüyor araştırmalara göre ve sadece desen çizmek değil, yani desen çizerek anlatmak değil olay, üçüncü boyutu algılayıp kâğıda geçirebilmek.

Oturum Başkanı

Hocam teşekkürler, ben de sizden daha az bilgim olabildiğini düşündüğüm için lafınızı bölmedim, fakat format gereği sırayla herkese söz vereceğim, yoksa ikili tartışmalara dönüşebilir. O yüzden önce beyefendiye söz veriyorum.

Ahmet ALKAN

Önce Anadolu Üniversitesinden konuşan genç kızımızın, hanım kızımızın endişelerini anlıyorum. Bu iki günü izleyip de kafası karışmayan bir öğrencinin olmasına zaten şaşardım, doğal olarak kafası karışacak çocukların.

Gençler şöyle söyleyeyim size, ben masanın birçok tarafından, epey bir tarafında bulunmuş biriyim, tatbikatın da çok içindeyim, teoriyi de iyi kötü götürmeye çalıştık, 30 yılı aşkın, 36 bu sene meslek hayatım, 2000'in üzerinde de öğrenci mezun ettim. Hepsine şunu söyledim: Mimar filan olmadınız, mimarlık diploması aldınız ya da mimarlık eğitiminizin okul bölümünü tamamladınız, önünüzde 5 yıllık bir staj dönemi var, hayat bu 5 yılı sizden bağırta bağırta alacak.

Mimarlık sadece proje yapmak değil, birçok şubesi var. Biz bunun bütün şubelerin yükünü bu genç beyinlere yüklemek durumunda değiliz zaten, doğru da değil. Biz size temel bilgileri, altyapıyı verebiliyorsak ki, bu kaynak ve metottur, neyi nerede bulabileceğini biliyorsa bir üniversite mezunu ve bu bilgiyi, ulaştığı bilgiyi nasıl kullanabileceğini öğrenmişse, üniversite eğitimi, bu 4 yıllık birinci etap, birinci aşama diyelim, amacına ulaşmış demektir.

İkinci aşamayı, benim tercihim, seçtiğiniz uzmanlık alanlarına göre hayatta tamamlayacaksınız. Onun adına "tecrübe" diyorsunuz, "birikim" diyorsunuz,

başka şeyler diyorsunuz, ama gözlemlerim, hayat tecrübem, çok özel arkadaşlarınız, çok özel kabiliyetler arada çıkacaktır, onlar daha kısa sürede tamamlayacaklardır, ama bunun ortalama 5 yılın altına inmediği şeklindedir. Onun için hiç kafanız karışmasın, rahat olun. Bir defa sizin nesliniz, bu yeni nesil, genç nesil bizden çok daha akıllı, çok daha kolay ve zengin bir bilgilenme ortamında, çok daha teknolojiye hâkim, imkânları çok daha farklı ve bizden daha başarılı olacakları da kesin. Kendinize güvenin, zaten güveniyorsunuz ben biliyorum onu. Kafanız karışmasın, o yönüyle rahat olun.

İkinci konu, hocamın yetenek sınavıyla ilgili söyleyeceğim, bir genç arkadaşımın da işte bu Parkinson vs... Arkadaşlar, kendinizi artık hiç küçümsemeyin, ben mimarlığı tesadüfen seçtim, yazar olacaktım, hayalim oydu, çizer oldum, tesadüfen oldum ben, ama siz tesadüfen mimar filan olmadınız. "Mimarlığı tesadüfen seçtim" diyeniniz varsa, orada bir yanlışlık var demektir. Bu genç arkadaşlarımız internetten inceliyorlar, hocalarından dinliyorlar, dershane hocalarından öğreniyorlar, televizyonun hangisini açarsanız açın, özellikle bu tercihlerin yapıldığı dönemlerde, bir de reklamlar faslı başladı şimdi vakıf üniversiteleri var… Yani bakın gelin bizim üniversite daha iyi bu işi yapıyor, bakın daha iyi kadrolarımız var filan diye size her mesleğin bütün ayrıntılarını anlatıyorlar.

Ben itiraf ediyorum, inşaat mühendisliğiyle mimarlığın farkını bilmeden, benden önce bir dostumun ya da bir aile dostumuzun oğlu mimarlığı seçtiği için mimarlığı seçtim, o seçti benim adıma daha doğrusu. Şimdi böyle bir seçim söz konusu olabilir mi? Bu yeni nesli çok aşağılamak, çok küçük görmek olur. Onun için ben seçim yapan arkadaşlarımızın bilinçle bu seçimi yaptıklarını düşünüyorum. Yetenek sınavlarının filan da ne türlü rezaletlere gittiğini çok iyi biliyorum. Onun için çok o işlere bakmayalım. Sağ olun.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederim hocam. Beşinci sıradaki arkadaşımız Çağdaş.

Katılımcı

Merhaba, Yüksek Enstitüsü üçüncü sınıf mimarlık öğrencisiyim. Yetenek sınavıyla ilgili ben de bir şeyler söylemek istiyorum. Bu konu açıldığında ilk önce aklıma hemen kendi birinci sınıf olduğum dönem geldi, gerçekten çok zorlandım. Hatta hocam teknik çizim dersi veriyormuş, o dersten de kalmıştım. Fakat üçüncü sınıfa geldiğimde, şimdi dönüp geriye baktığımda gerçekten bu konuya yeteneğim yoktu, üç boyutlu düşünemiyordum. Hatta teknik çizim hocam kendisi de burada, beni bırakan hoca. Fakat üçüncü sınıfa geldiğimde, tekrar dönüp bu üç senelik macerama baktığımda gerçekten çok büyük bir değişim olduğunu, kendimde çok büyük bir değişim olduğunu hissediyorum. Kendimi geliştirdiğimi düşünüyorum açıkçası.

Şöyle bir şey söylemek istiyorum; ilk başta hiçbir yeteneğim yoktu, yeteneğim olmadığını düşünüyordum, üç boyutlu düşünemiyordum, ama mimarlık okumak istiyordum. Yani yetenek sınavı olursa, benim gibi istekli bir öğrencinin mimarlık okumaya hakkı olmuyor mu, mimarlık okuyamaz mıyım o zaman?

Oturum Başkanı

Teşekkürler. Emel Kayın Hocam söz istemişti. Açıkçası ben de şöyle bir şeyi izninizle hocam eklemek istiyorum. Zaten sözüm bölünmeden önce ben de aynı şeylerden bahsetmek istiyordum. Yetenek gelişebilir bir şeydir, bazen farkında değilizdir yeteneğimizin, belki keşfeder de geliştiririz. O nedenle böyle bir sınav eleyeceğine, seçim yapılır ve meslek sahibi olacak bireyleri seçer diye düşünüyorum ben. Artı, zaten mimarlık eğitimini alan her öğrenci mezun olduğunda tek bir tip mimar olarak çıkmıyor. Kimisi projeci mimar, kimisi uygulama üzerine çalışacak, kimisi buradaki bu ortamı düzenleme görevlerinde yer alan, İlker Bey gibi birtakım araştırmamlar yapan mimarlardan olacak, kimisi farklı alanlarda araştıracak. Yani herkesin belki de üstün bir üç boyut çizim yeteneğine sahip olmasını da beklememiz gerekebilir. Buyurun hocam.

Emel KAYIN

Ben de bu yetenek sınavıyla YÖK'ün yaptığı sınavın arasında bir başka sınav sisteminin kurulabileceğine ilişkin bir öneride bulunmak istiyorum. O nedir? Çünkü şimdiki sistem matematik beceriyi, fizik beceriyi, sözel beceriyi ölçüyor, ama sezgiye ilişkin, empati kurmaya ilişkin ve algıya ilişkin bir ölçme becerisi olan biri sınav değil bu. Belki bir yetenek sınavı ihtimali, hani merkezi sistem açısından mümkün olmasa bile, sınav sisteminden bunu ölçen bir sınav yapmasını talep edebiliriz.

Örnek olarak sınav sisteminde sorduğumuz soruda, bir öğrencinin mekânı algılama becerisinin olup olmadığını anlamaya ilişkin birtakım ipuçları çıkarabiliriz. Ben okulda bir –mesela dediniz diye söylüyorum– yöntem dersi veriyorum mimarlık üzerine. Örneğin masa üzerine bir cümle kurmalarını istiyorum öğrencilerden, sınıfta bir masa var, hemen ilk derslerden birinde bunu yapıyorum. Mekânı algılama becerisi daha yüksek olan ve olgular arasında ilişkiler kurma becerisi daha yüksek olan bir çocuk, masa üzerine bir kompleks cümle üretiyor, ama diğeri masa üzerine iki kelimeden oluşan bir şey üretiyor örnek olarak.

Dolayısıyla hemen daha ilk dersten mekâna ilişkin kompleks ilişkileri çözebilme becerisi ya da problemler arası ilişki kurma beceri üzerine bir fikrim oluşmaya başlıyor. Yani sınav sistemi üzerine müdahale edilerek… Şimdiki sınav sistemi aslında birçok disiplin açısından bunu yapmak zorunda; bırakın mimarlığı, doktor olan birisinin de farklı şeylerini birbirine çarpma veya dünya-

da giderek karmaşıklaşan ilişkiler bütününü birlikte ele alarak, öğrenmenin de, doktorun da, mimarın da böyle düşünmesi gerekiyor. Bu yönde bir sınav sistemine geçmeye yönelik belki bir tavsiye kararı konabilir ilk etapta. Sonrasında mimarlığa ilişkin boyutun da ne olacağı ona eklenebilir, ama hiçbir şey yapılamıyorsa bile bu yapılabilir. Sınav sisteminde bütün disiplinlere ilişkin böyle bir sezgi, algı, ilişki kurma becerisi, empati kurma, bunlara yönelik şeyleri ölçebiliriz soru sorarak bile, ama sınav sistemi öyle işlemiyor. Benim en önemli söyleyeceğim budur.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum hocam. Emel Hocam yine merkezi bir ölçme sisteminin, yeteneğin ölçülmesi noktasına değiniyor.

Emel KAYIN

Hayır, hayır, onu hemen ekarte etmek kolay olmadığı için onu söylüyorum. Hiç değilse bir geçiş aşaması olabilir o yönde. Çünkü hep söyleniyor, şu sınavla ben alayım… Yani onu bir anda yok etmenin kısa vadede çok mümkün olamayacağını gördüğüm için, en azından sınav sistemine bazı temel eleştiriler getirerek, bize yönelik birtakım, nasıl ki puanlar var, ben matematik puanıyla alıyorum, ben Türkçe puanıyla alıyorum, ben de başka bir ölçme sisteminin puanlamasını mimarlık sistemine entegre edebilirim. Onlar da bu algı, sezgi, buna yönelik soruları içerebilir, çünkü onların bazılarını hani sözel olarak da kavrayabiliyoruz. Öyle bir sınav olabilir diye düşünüyorum, farklı bir sınav yani.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum hocam. Acaba yeteneğini ölçmek üzerine gitmek yerine, eğitim içerisinde birtakım, eğitim sistemine bir şeyler enjekte edilerek, öğrencinin yeteneğini keşfetmesi üzerine gidilebilir diye…

Füsun ALİOĞLU

Kadir Has Üniversitesi, ama aynı zamanda MİAK üyesiyim, Sayın Nur Esin'le birlikte çalışıyoruz, aynı zamanda Mesleğe Kabul Kurulu üyesiyim. Doğrusu yetenek sınavının dışında bir şeyden söz etmek istiyorum.

Nur Hanım biraz önce MİAK çalışmaları çerçevesinde kısaca bir tanıtım konuşması yaptı ve biz aramızda da konuşarak, aslında şunu söylemek istiyoruz MİAK olarak öğrencilerimize. Bizden talep ettikleri takdirde, onlara mimarlık alanının içinde bulunduğu durumla ilgili ve MİAK bağlantısı çerçevesinde her zaman konuşmaya, sohbet etmeye, kurgulanmış bir toplantıya katılmaya hazır olduğumuzu söylemek isteriz.

Aynı şeyi Mesleğe Kabul Kurulu üyesi olarak da, henüz kuruluş aşamasında, henüz tam olarak resmen kurulmadı, ama eminim kurulduğunda aynı şey, aynı talebinize onlar da cevap vereceklerdir. Bu konuda aslında sizin talebiniz önemli, sizlerin talebi önemli. Dilediğiniz takdirde bu konudaki karışıklıkları, çözüm yollarını hep birlikte konuşabiliriz, kafanızdaki soru işaretlerini hep birlikte konuşabiliriz. Zaten bu eğitimin yeniden yapılanması, aslında sizin odağınızda oluşturulan bir yapılanma, öğrenci odaklı olarak tarif edilen bir yapılanma, bunun olması da zorunlu bir taraftan. Bunu belirtmek istedim ben, teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederim Hocam. Arkadan, sondan bir önceki sıra…

Fatih ARPACIKTAŞ

Mersin Üniversitesi üçüncü sınıf öğrencisiyim. Öncelikle ben ilk defa katıldım böyle bir toplantıya ve çok mutlu oldum gerçekten, akademisyen hocalarımızın bizi bu kadar çok düşünüp, ilgilenip, bir çaba içine girmesine çok mutlu oldum. Bu iki gün boyunca izlediğim şeylerden bazı şeyler dikkatimi çekti. Bu da eğitim sürecimizin Bologna sürecinde bazı değişiklikler olacağını tespit ediyoruz ve bunda iki şey üzerine gittik. Mesela "yetenek sınavı" dedik, ama ben bu yetenek sınavına deminki arkadaşımız gibi katılıyorum. Bence yetenek bir kişinin inanmasıdır bence, bir insan bir şeye inandıktan sonra her şeyi yapabileceğini düşünmemiz gerekir. Yetenek sınavıyla sadece o günkü el yeteneği olan insanları alıp da diğerlerinin önünü kapatmak bence gerçekten gençler için içler acısı bir durum olur.

Bir şeye daha değinmek istiyorum, bunlar benim kendi düşüncem. Okul sonrasında iki tane tercih var şu anda önümüzde konuşulan; birisi mesleki denetim, birisi de mesleğe kabul sınavı. Bu mesleki denetim de Amerika'da uygulanan bir sistemmiş, yine sunumlardan izlediğim kadarıyla. Bu mesleki denetim Amerika'da 3 yıl falan yapılıyormuş. Biz mimarlık öğrencilerinin sektöre girdiğimiz zaman en çok zorlandığımız şey tecrübesizlik, yani pratikte bir şey bilmememizden dolayı, bilgimizin az olmasından dolayı bir zorluk çekmemiz. Bir de mesleğe kabul sınavı diye bir şey söz konusu. Bu bence gerçekten onur kırıcı bir şey, hem akademisyen hocalarımız için hem de öğrenciler için. Çünkü mesleğe kabul sınavı, gençlerin geleceğini bir otoriteye bağlamaya dönüşüyor. Bence gençler istedikten sonra bazı şeyleri başarabilirler. Onun için mesleki denetim gibi az daha ucu açık, insanları mücadeleye sürükleyebilecek bir şeyin daha mantıklı, daha güzel olabileceğini düşünüyorum.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum Fatih. Üçüncü sıradaki beyefendi.

İbrahim BAKIR

Şimdi özel yetenekten bahsetti hocamız, bir dönem evet mimarlık öğrencileri öyle seçiliyordu, çünkü çok az sayıda üniversite bu şeyi veriyordu, ama mesela ben 76 yılında bu seçme sınavına katıldığımda, o yıllarda "özel yetenek" dediğimiz yetenek soruları vardı, şekil-zemin ilişkilerine dayanan, böyle bizim dönemimizde olan ve giren arkadaşlarımız bunu yaşamış durumdalar.

Daha geçtiğimiz güz zamanlarında YÖK bir uluslararası konferans düzenledi, burada da biz bir görüş bildirdik, bir bildiri sunduk daha doğrusu, iki arkadaşımızla birlikte. Orada mimarlık gibi tasarıma dayalı gruplar için bir soru modülüyle bunun çözülebileceğine inanıyoruz, ancak özel yetenek gibi bir konunun bu konu için çözüm olamayacağını düşünüyoruz. Çünkü çok sayıda öğrenci arasında bunun hepsini denemeniz mümkün değil. Bugün meslek anlamında gerçekten toplumda ciddi anlamda bir rağbet gören bir mesleğimiz var, çok sayıda insan bu sınavlara katılıyor, bu kadar kişiyi sağlıklı bir şekilde böyle bir sınava tabi tutmanız ve bunlar arasında sağlıklı bir ölçme-değerleme yapmanız oldukça zor.

Onun için geçmiş yıllarda da kısmen denenen bu yöntemin bir çıkış yolu olabileceğini önerdik. Şu anda mesela matematik fen alanındaki şeylere baktığımızda, kendi alanlarında birkaç gruba ayrılabiliyor. Sosyalde öyle, Türkçe matematikte öyle, şimdi hal böyleyken tasarım alanıyla ilgili bu anlamda bir çaba yok maalesef. Bunun için geçmişte denenen bir kısım yöntemler, bunun için bir çıkış olabilir diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum hocam. Şöyle bir şey hocam, siz fark etmiyorsunuz, ama arada başkaları da söz istiyor, o nedenle sıraya sokmak zorundayım.

Katılımcı

Zaten bir anlamda benim söyleyeceklerime yakın şeyler söylendi. Aslında yetenek sınavı konusu nerdeyse 25-30 sene önceden beri bir araya geldiğimiz ortamlarda tartışılmıştır. Bunu isteyenler, yani bunun olmasını isteyenler, istemeyenler diye. Bu konuda hatta YÖK'e bile gidilmiştir, daha doğrusu o zamanki ÖSYM Başkanlığına ve sonunda anlaşılmıştır ki, yeni bir dershane açmak için bir konu daha gibi.

Şimdi aslında şöyle bir saptamada var. Yani tamam bazı ölçme sistemleri farklı, çok doğru. Fakat bunların mimarlık eğitim süresinde bir kişinin gerçekten nasıl gelişeceği konusunda bir kestirimde bulunması, bir karar verici durumda olması pek de sağlıklı değil. Çünkü bu tür yapılan yetenek sınavlarının, aslında denenmiştir bu yıllar önce ve yetenek sınavlarında başarısız olan öğ-

renciler, sonraki yıllarda çok başarılı mimarlar olmuştur. Dolayısıyla şu anda bunu çok kesin olarak olması gerekir diye bir şey, burada istek ve inanmak çok önemli, birkaç arkadaşın bahsettiği gibi.

Mesela biz girdiğimiz senelerde sınava, sınavın bir şeyi yetenek sınavıydı ve mimarlık isteyenler o sınavı alıyorlardı veyahut da girmiyorlardı o sınava, öyle bir seçim. Dolayısıyla istekli olan zaten onu yapmaya çalışıyor. Dolayısıyla burada bence yeni bir şeyin illa girilecek bir sınav olarak yapılması pek doğru değil. İsteği ölçebilen belki bir şeyler olabilir. Bundan daha önemlisi, demin bir arkadaşımız şey dedi, dördüncü sınıfa gelmiş, yüksek lisansta ne yapacağını bilmiyor. Bence bu çok vahim bir durum. Yani belki seçmeli derslerin konulmuş olmasının bir iyi tarafı, üçüncü sınıfa gelen bir öğrencinin artık lisansüstünde ne yapacağını, neye eğilimi olduğunu saptamış olabilmeli.

Bir başka konu da, bize öğrenciler nereden geliyor? Ortaöğretimden. Ortaöğretimdeki, şu anda yapılan çalışmalar biliyorsunuz yaşam boyu eğitim konusu, yuvadan başlayıp, yaşam boyu giden bir şey; yükseköğretim bunun bir kısmı. Şu anda yapılan çalışma, bütün meslekler için üniversite öncesi gelen öğrencilerin, o meslekler için hangi yeterliliklere sahip olarak gelişiyorlar, hangi yeterlilikler onlar için uygundur diye bir çalışma yapılıyor. Aynı bu şey gibi, yeterlilikler için konuşuyoruz ya, aynı şeyi daha önceki, mesela mimarlar için, mimarlık eğitimi için mimarlığa gelen öğrencilerin ne gibi yetkinlikleri, yeterlilikleri olması gerekir, bununla ilgili süren ciddi çalışmalar var ve bunlar da gelecek yakında. Çok önemli, çünkü artık aşamaları süreklilik içerisinde, sadece bir yükseköğretim değil, …

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum hocam. Şöyle maddeler arasında ben birtakım şeyleri toparlamak istiyorum. Bir arkadaşımız "Yetenek inançtır" dedi, beyefendi de belli sınav sistemleri üretildikçe acaba bu rant amaçlı, dershanecilik zihniyetini teşvik midir, diye sordu. Bu da bildiğimiz bir kavramdı. Yani açıkçası acaba sınav sistemini sürekli değiştirmek mi, yeteneği bir şekilde ölçmeye çalışmak mı, yoksa bireylerin yeteneğini keşfetmesini sağlamak mıdır eğitimdeki asıl amaç? Bence bu noktada bu konu biraz fazla tartışıldı, bu konuda toparlamak isteyen biri varsa söz vermek istiyorum, konu hakkında konuşulacaksa, o halde altıncı sırada bir beyefendi var, epey önceden söz istemişti, özür diliyorum.

Metin KARADAĞ

… söylediğim şeyin dayanaklarını ifade etmek için kendi reklamımı yapmak istemiyorum, ama neyse, ondan vazgeçtim; yapayım mı? Ben Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi Mimarlık Eğitim Kültür Araştırmaları Kurulu sekreteriyim, aynı zamanda Mimarlık Vakfı Mimarlık Enstitüsü Yönetim Kurulu sek-

reteriyim, aynı zamanda SMGM Bilim Danışma Kurulu üyesiyim, aynı zamanda MİAK Danışma Kurulu üyesiyim, aynı zamanda Mesleğe Kayıt Kabul Kurulu üyesiyim ve yıllardır da, Galata grubundan başlamak üzere öğrencilerle uzun süre temasta bulunduğum için "kronik öğrenci" olarak sayıyorum kendimi.

Burada arkadaşlara çok teşekkür ederim, geçmişte yaptıkları forum toplantısındaki sorun başlıklarını sıraladılar. Öyle bir hale geldi ki her sorunu dile getirdiler, forumdakilere de susmak kaldı gibi geldi. Şunu tartışmaya açmanızı önererek cümlemi bağlamak istiyorum. Okul dönemine ait staj eksenli stajlarınızı gerek yaz dönemi sonrası, gerekse sömestr sonrası okul dönemi açılmadan önce, bu iki gündür devam eden kurultaydaki sunuşlar gibi, 15'er dakikalık sunuşlar gibi, büro stajınızı ve şantiye stajınızı ayrı ayrı, diğer öğrencilerin de katılabildiği, başka okullardan da öğrencilerin katılabildiği, büro ve şantiye temsilcilerinin de katılabildiği, Mesleğe Kayıt Kabul Kuruluyla ilgili odadan ya da başka kurumlardan kişilerin de katılabildiği ve tabii tüm öğrencilerin katılabildiği staj sunum forumları gerçekleştirilebilir mi? Bu konuda ne dersiniz?

Çünkü bu stajların sunumlarının şöyle bir faydası olabilir: Birinci sınıftaki öğrenci süreci görebilir orada, kendini hazırlamak bakımından. Bu konuda kimden bilgi alabileceğini danışabilir, orada bir bilgi ve ilgi alışı gerçekleşebilir. Bunu bilgi ve ilgilerinize sunuyorum, yani yılda iki kez staj sunum forumları. Öğrenciler 10'ar dakika, staj yapanlar 10'ar dakika ya da 15'er dakikalık, yaptıkları stajları görsellerle, çizimlerle, fotoğraflarla, yani ifade yeteneğini, uygulamalarını, yaptıkları çalışmaları sunmaları ve birbirleriyle paylaşmaları. Sanırım bu konu staj söyleminin de belini kırabilir.

Bilginize sunuyorum, teşekkürler.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum hocam. Hocam belli ki söyleyecek çok şeyiniz var, ama gerçekten kısa tutmanızı rica ediyorum.

Katılımcı

Bir önceki konuya ait yine söyleyeceğim. Ben de soprano bir sesim olmasını, güzel şarkı söylemeyi isterdim, ama yok, beni de almaz kimse konservatuara. Resim ya da müzik söz konusu olduğunda yeteneği herkes kabul ediyor da, niye mimarlık o tasarım konularında ayrı bir ölçme gündeme geldiği zaman bir kenara atılıyor? Sadece bu kadar.

Oturum Başkanı

Teşekkürler hocam. Ahmet arkadaşımıza…

Ahmet ÇELİK

Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi dördüncü sınıf öğrencisiyim. İlk başta şöyle bir durum var, bence tartışma yanlış bir tarafa gidiyor. Bizler öğrenciler olarak burada kendi dertlerimizi anlatmamız gerekirken, hocalar kendi dertlerini falan anlatmaya başlıyorlar.

İlk başta öğrenci arkadaşlardan biraz daha gayretli olmalarını istiyorum. Şimdi biz öğrenci profili çok kötü filan diyoruz da, mimarlık eğitimini hallettik, mimarlık eğitimi süper, ama öğrenci profili kötü! Böyle bir şey yok yani ilk başta. Burada mimarlık eğitimini tartışmalıyız, daha çok ve daha çok bu konuya eğilmeliyiz diye düşünüyorum.

İkinci olarak, iki gün burada olan arkadaşlar varmış, il dışından falan gelen arkadaşlar var, herkesin kafası sorunlu, sorunlar var, soru işaretleri var. Ben iki gün boyunca bu çalıştaya katılamadım, çünkü Dokuz Eylül'de vizeler dayatıldı, jüriler falan dayatıldı, katılamadık maalesef. Kafam yine de 4 yıl boyunca karışık, şimdi öyle bir durum da var yani. İlk önce bunu belirtmek istedim.

Şunu söylemek istiyorum: Mesela geçen sene arkadaşlarla Dokuz Eylül'de dedik ki, okulumuzda tartışma ortamı falan yok, nasıl tartışma ortamları falan kurabiliriz, bunun üzerine nasıl gidebiliriz falan diye ufak çaplı toplantılar yapmaya başladık böyle. Mesela hocalar bizim arkamızda olması gerekirken, bir baktık ki bize stüdyo açılmıyor, kapılar açılmıyor, kapılar yüzümüze kapatılıyor. İşte bir mimar çağırıyoruz söyleşi için falan, ama işte sergisi gelecek ya da uçak parası gelecek, onları biz kendi cebimizden ödemek zorunda kalıyoruz. Bir kermes yapalım diyoruz, kermesin yarısı okul tarafından alınıyor, yani böyle de sorunlar var.

Aslında biz öğrenciler bir şeyler dile getirmeye çalışıyoruz ve yani eğitim hayatım boyunca katıldığım en parlak, en heyecanlı olduğum zamanlardı gerçekten, okulda o heyecanı bulamadım. Yani hiçbir şeyi tartışmadığını söylediğimiz öğrenciler orada sabahlara kadar manifestolar yazıyorlar, bir şeyler tartışıyorlar, gelen mimarları eleştiriyorlar. Yani mükemmel bir ortam var, ama okulda neden o ortam yok, acaba bu öğrencilerin mi sorunu, yoksa eğitimin bir sorunu mu, yoksa kimin sorunu? Bir şeyler eksik, ama o eksikliğin ne olduğunu tartışmalıyız bence burada. Öğrenci profilinin nasıl olması gerektiğini falan değil.

Burada yönetimleri eleştirme değil, burada çok saygıdeğer hocalarımız var, akademisyen hocalarımız diyoruz, yani belki de onlara sorular sormalıyız, sıkıştırmalıyız, burada biraz boncuk boncuk terlemeli hocalarımız. O yüzden yanlış şeyleri tartışmayalım lütfen öğrenci arkadaşlar, bastıralım yani.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum Ahmet, gerçekten burada asıl önemli olan öğrencilerin dertleri, daha çok öğrencilerin konuşmasını bekliyoruz. Sanırım söz almak isteyen öğrenci arkadaşımız.

Şeyma ERCAN

Uludağ Üniversitesi ikinci sınıf öğrencisiyim, Şeyma Ercan. Hazır bu öğrenci sorunları dile getirilmişken tekrardan, ben hemen bir talepte bulunmak istiyorum. Yani okullarımız zaten elinden gelen yardımı bize yapmak istiyorlar. Odalardan ve destek olacak diğer oluşumlardan eğitim, söyleşi, bilgilendirme adına isteklerde bulunuldu.

Ben bunun daha da özelleştirilmesini istiyorum. Eğitimse eğer, sonuçta mimarlık insanlık için, dünyadaki her şey insanı ilgilendiriyor ve her şeyden biraz bilmek zorundayız. Bize ekstradan eğitim istedik ya, bu konunun özelleştirilmesi gerekiyor. Atıyorum mesela, hangisi bize daha yararlı olabilecek, birtakım majör konular belirlemek durumda olduğumuzu düşünüyorum. Atıyorum işte sosyal bilimci gibi de davranmalı mimar, işte şunu da bilmeli, insanın davranış biçimlerinden de haberdar olmalı, ona göre bir şeyler yapmalı. İşte müzikten de bilmeli, siyasetten de, ondan da, bundan da. Bu konuların mimarlık için daha faydalı olabileceğini düşündüğümüz konuların özelleştirilip, bu konuda daha fazla üstüne gidilmesini istiyorum, bu konularda eğitimler verilmesini istiyorum bizlere.

Oturum Başkanı

Teşekkürler. Söz almak isteyen arkadaşım.

Cihat Ömer AKGÜN

Uludağ Üniversitesi ikinci sınıf öğrencisiyim. Gerçekten öncelikle seçmeli derslerle ilgili bir şey var; verilen seçmeli dersler aslında bize dayatılan dersler gibi görünüyor. İstediğimiz fakültelerden istediğimiz seçmeli dersleri alabiliyoruz aslında, ama bu konu hakkında bilgimiz yok veyahut da o dersi veren hocanın dışarıdan gelen öğrenciyi almama gibi bir durumu da var yönetmeliklerde.

Öncelikli olarak biz seçmeli dersleri genel olarak hep İdari Bilimler Fakültesinden alıyoruz ve bu durumdan biz şikâyetçiyiz. Yani Güzel Sanatlar Fakültemiz, okulumuz varken veyahut da ne bileyim endüstri mühendisliğimiz, endüstriyel tasarım dersi varken, biz o dersleri bir türlü alamıyoruz mesela. Bunun için biz bir organizasyon başlattık, ama bunu herkesin bilmesi lazım. Öncelikle olarak Şeyma arkadaşımızın da dediği gibi insan ölçekli ve majör ko-

nuları belirlememiz lazım. Yani bir mimar her şeyi bilmeli mi? Her şeyden bir şeyler kesinlikle bilmeli, benim öncelikle söylemek istediğim bu.

İkinci olarak da, bu Mesleğe Kabul Kurulu. Mesleğe Kabul Kurulunun öngörülen sürecini okuduğumda, benim en çok dikkatimi çeken ve vahim dediğim durum. Yani ben askeri okul çıkışlı bir insanım, Deniz Harp Okulundan geldim. Bence Türkiye'de mülakat sistemi işlemezken, hani işleyemezken, buraya mülakatın konulması ne kadar doğrudur ki, zaten dağıtılan sınav sistemlerinden biz şikâyetçiyken, mesleği bir şekilde öğrendikten sonra bir sınavın dayatılması ne kadar doğru?

Oturum Başkanı

Teşekkürler.

Katılımcı

Merhabalar, Dokuz Eylül Üniversitesi dördüncü sınıf öğrencisiyim. İki gündür buradayım, yarın jürim var, jüride herhalde buradakileri anlatacağım. Öncelikle dinlediklerimde Mesleğe Kabul Kuruldan bahsedildi, bunun bir sınav olacağından bahsedildi. Ben hani eğitimi düzeltelim diye düşündüğümde, evet eğitimin de iyileştirilmesi gerektiğinden bahsediliyordu. Bologna sürecinin bu konuda faydalı olabileceğini düşünüyorum ben de. Yalnız bunun sınavla alınıyor olması, biz sonuçta bir şekilde ÖSYM adı her neyse bir sınavla üniversiteye giriyoruz. Sonra bize diyorlar ki şu şu dersleri alın geçin, işte 4 yıl eğitim alın, o dersleri geçebildikten sonra mezun olun! Sonra bize, tekrar bir sınava gireceksiniz!

Burada benim aklıma şu soru geliyor. O zaman biz ülkemizde mimar olmak için adım atarken bir yandan eğitim alıyoruz, bir yandan o eğitime güvenmiyoruz. Yani bunun sınav olması mı gerekiyor gerçekten, ben de kesinlikle 4 yıllık şu anki eğitimimle mezun olduğumda kendime mimar demeyeceğim, diyemem de zaten, bu hakkı kendimde görmüyorum, ama bunun sınavla belirleniyor olması açıkçası beni rahatsız ediyor. Söyleyeceklerim bu kadar.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederim. Şimdi ön sıradaki hocama uzatabilir miyiz?

Füsun ALİOĞLU

Mesleğe Kabul Kurulu üyesiyim ve çalışma grubu olarak biz çalıştık. Dün biz sunumumuzu yaparken kaçınız vardınız onu bilmiyorum, ama orada söylediğim bir şeyi yeniden tekrarlamak istiyorum.

Dünyanın iyi fiziki çevrelerine sahip, depremde yıkılmayan, selde yok olmayan ülkelerine baktığımız zaman, bakın Batı ülkeleri ve gelişmiş ülke demiyo-

rum, bunu söylüyorum, bunlara baktığımız zaman o ülkelerde 4 yıllık, 5 yıllık mimarlık eğitimini bitirip de hemen mesleği yapma yetkisi alınmadığını görüyoruz. Bu bizim ülkemizde var ve benzeri ülkelerde var. Yani 4 yılı bitirdikten sonra ülkemizde hepimiz, ben de öyle aldım, hemen biz bina yapabiliriz, hatta ben bir sosyal konut projesi yaptım, uygulamasını da...

Şimdi bakın hiçbir yerde yok, bunu düşünün bir kere ve dün mesela eleştirilerden bir tanesi antidemokratik merkezi yapılanma öneriliyor, çünkü antidemokratik olmak fikri geldi, arkadaşlarımızdan birinden. Biz İngiltere'ye baktığımızda, Birleşik Krallık demokrasinin merkezi kabul ediliyor ve orada RİBA bu işi merkezileştirmiş ve devletin çıkardığı bir yasayla tek bir nokta oluşmuş. Şimdi biz bu ülkelere baktığımızda iyi bir fiziki çevreyle karşı karşıyayız. Hepimiz çalışmalarımızda hatırlayın, projelerimizde önce onların projelerine baktık ve taklit ettik, öyle değil mi? Böyle bir gerçek varken ortada 4 yılın, 5 yılın yeterli olmayacağı açık.

Burada Mesleğe Kabul Kurulu, keşke dinlemiş olsaydınız, katı kuralları olan bir yapılanma önermiyor. Çünkü mesleğe kabul edilecek, mesleği uygulama yetkisi verilecek profiller çok farklı. Bir yeni mezun var, mesela 4 yıllık okulu bitirmiş olan var, bir 4+1 diyelim ki master programını yapmış olan var, belki bir doktoralı olacak, belki 10 yıldır piyasada çalışmayan bir eski mezun olacak ya da Cengiz Bektaş diyecek ki ben bu mesleği uygulayabilecek miyim? O noktada çok farklı kategoriler çıkacak ortaya. Mülakat o kategorilerden birine, mesela yine Birleşik Krallıkta baktığımızda, "prestijli mimarlar" diye onlar tarif ediyorlar, işte "üstat" diyebiliriz. Üstatlara bir konferans verdiriyorlar, mesela buna mülakat diyebiliyorlar biliyor musunuz? Onlara bir seminer verdiriyorlar, usulü yerine getirmek adına.

Dolayısıyla burada lütfen "sınav" dediğimiz zaman, "mülakat" dediğimiz zaman, bunu tümüne yaymayınız, bu çeşitlenebilecek bir sınavdır. Çünkü mimar olup mesela sosyoloji konusunda çalışan bir arkadaşımız olacak ya da işletme konusunda, ne kadar çok çeşitlendiğini biliyoruz, bu esnek yapılanmayı da gözetecek Mesleğe Kabul Kurulu, bunun için çalışmalar yapılıyor. Böyle "sınav" sözcüğünü onun içinden çıkarıp almayınız; bu konuda çalışmalar sürüyor ve bir öğrenci danışmanımız da olacak, temsilcileriniz olacak. Kendinizi iyi temsil ediniz. "Sınav" sözcüğünü alıp, onun üzerinden boşuna enerjimizi harcamasak diyorum, çünkü henüz netleşmemiş bir konu bu, çeşitlenmesi gerekecek, demokratik bir yapıda olması gerekecek, kurul bunun için uğraşıyor. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum hocam.

Mustafa KILIÇ

Söz hakkını şu şekilde alıyorum, sorumun yanlış anlaşıldığını düşünüyorum. Öncelikle ben soruyu şu şekilde sordum. Cengiz Bektaş Hocamız çıktı dedi ki toplantı içinde, mezun olan mimar işte yalıtım nedir bilmiyor. Benim ailem inşaatla ilgilenen bir aile olduğu için ben de biliyorum, ben de çok karşılaştım, bir teraziyi kullanmasını bilmeyen mimarları ben gördüm, inşaat mühendislerini gördüm. Benim sorum şu şekilde: Eğer siz yetiştirdiğiniz mimarları, bugün burada akademisyenler var, bu mimarları yetiştiren insanlar var, eğer bunlar bu mimarların yeterli olduğunu düşünmüyorsa, bunları bir daha sınava alacaksa, bunları niçin mezun ediyor? Eğer bunlar mimar olamayacaklarsa bu eğitimi hiç almasınlar. Benim sorum bu şekilde, ama yanlış anlaşıldı. Ben tekrar söylemek istiyorum; eğer bu mimar olamayacaksa siz bunu niçin mezun ediyorsunuz?

Oturum Başkanı

Mikrofonu Cengiz Hocama uzatabilir miyiz?

Cengiz BEKTAŞ

Şimdi böyle bir havanın içinde beni yuhalayacaksınız. Bakın Suriye'de mimar olmaya karar vermenizden, imza yetkisini alıncaya kadar geçen süre ne kadar biliyor musunuz? 17 yıl, Japonya'da bu 10 yıl, Amerika'da 62 yaşında adam tanıdım, okullarını bitirmiş bilmem ne, ama 1 yıl süren 16 değişik konudan sınavı beceremediği için kendisine mimarlık hakkı verilmemiş. 4 yıllık mimarlık eğitimi hiçbir şey değil, yani yazık size, gerçekten yazık ve harcanıyorsunuz o zaman.

Bugün birtakım tatlı sözlerle sizin hoşunuza gidecek şeyler söylenebilir. 4 yıl herhangi bir fakülteden mezun eder gibi mimarlıktan mezun ettiniz, şimdi beni niye imtihan ediyorsunuz? Hiçbir şey bilmediğiniz için 4 yıl içinde, ne yazık ki bu böyle. Bakın, biliyorum sizin ne söylemek istediğinizi, ama ben bir daha söylemek istiyorum. O kadar doğru bir şey söyledi ki arkadaşımız. Mimarlık birazcık tatlı bir formasyon, kendi başına bir dal olmayabilir de. Birçok ülkelerde önce mimarlığı okursunuz, sonra peyzaj mimarlığı, sonra şehirciliği, sonra iç mimarlığı okursunuz. Bizde bu işler rastlantı, iç mimarlığa alıyorlar çocukları, bakın üniversitesinin senatosu karar vermiş, bu iki çocuğu Cengiz Bektaş'a yollayalım orada staj yapsınlar. İnanın perspektif çizmeyi bilmiyorlar, bilgisayar en büyük kazığı attı hepinize. İki boyutlu düşündürüyor sizi, mimarlık üç boyutlu düşünülen bir şey.

Bana gelen bir arkadaşımı ben önce sokağa çıkarıp perspektif çizdiriyorum, acaba üç boyutlu görebiliyor mu dünyayı? Bu çok önemli bir şey, ne olur eğitim mimarlıkta sadece size bir anahtar verir. Siz bu anahtarla ne kadar âşıksanız

o mesleğe bir sürü kapı açarsınız veya açamazsınız. Sadece desen çizmek yahut da ben mesela desen çizemeyen bir adamı maketle yetiştiriyorum, o da üç boyutlu çünkü asıl belki o yeteneği yetiştiren.

Mimarlık konusu üzerinde düşünmenin o kadar çok yolu var ki. Mesela İstanbul Teknik Üniversiteden mezun olmuş, Süleymaniye'ye girmemiş… Ben ona diploma verilmesini inanın ki anlamıyorum. Yani olabilir mi böyle bir şey? Biraz önce söylediğim zaman yapıyoruz dedi Emre, ama mesela bir sömestr Van'daki çocuk İstanbul'da okumalı, İstanbul'daki çocuk da bir sömestr… Şimdi bu program çalışmadan Türkiye'de hiçbir şeyi çözemeyeceğiz, gerçekten bölünmeye doğru… İşte bu asıl bölünme, politik bölünmeyi bırakın, bu bölünmedir.

Ben uzatmak istemiyorum, bazı şeyleri biraz üzüntüyle dinledim. Çünkü arkadaşlarımız çok doğru, ona da kızmayın. Beni çağırdılar Çukurova Üniversitesi Mimarlık Fakültesine konuştum. Sonra peyzaj mimarlığından mezun olmak üzere olan arkadaşlar benimle konuşmak istediler. Sordukları ilk soru şuydu: Biz ne yapabiliriz, ne yapamayız? Nasıl yanıt verebilirim ben buna? Yani düşünün bir eğitimi bitiriyor, ne yapabiliriz, ne yapamayız, diyorlar. Bize de olmuştu, ikinci sınıftayken bana akademide bir sınıf arkadaşım, biz üç kata kadar yapı yapabiliyoruz değil mi, diye sormuştu. Yani bu, dedikleri gibi aşktır, ya bu yoldan gideceksiniz, bu deveyi güdecekseniz yahut da hayır hiç uğraşmayın, çünkü o zaman sadece bir bilgisayar operatrisi olarak yetiştirmiş olacaklar ve onu aşamayacaksınız.

Mimarlık her şeyden önce düş görebilmek, üç boyutlu düşünebilmek. Bunu yapamadığınız zaman ister 4 yıl okuyun, ister 10 yıl okuyun, hiçbir anlamı yok, ama muhakkak bir süre deney konusunda geçirmeniz gerekiyor ki Van gibi bir olay, bu utanç gelmesin başımıza. Üstelik de 5 yılda bir, 2 yılda bir, 10 yılda bir… Yani yeter hakikaten.

Siz yoktunuz burada, Romanya'da böyle bir depremden sonra –söyledim ilk gün galiba– 300 mimarı, inşaat mühendisini aldılar içeriye, hepsi mimarlık okullarından, mühendislik okullarından mezundu. Bu böyle bir iş.

Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Süremiz azaldı hocam kusura bakmayın. Arkadaşlar Cengiz Hocam da bahsetti, mimarlık eğitimi alan öğrencinin çıktığında bir şey bilmediğini herkes söylüyor. Yani işverenler zaten bunu söylediğinden dolayı bizleri ya düşük ücretlerle ya da ücretsiz çalıştırma yoluna gidiyorlar. O zaman siz de bir işverensiniz hocam, okuldan, fakültelerden çıkarırken o zaman değişik bir kimlikle çıkartın o zaman, mimar diye çıkardığınız zaman biz de beklenti içerisindeyiz,

ben aileme ne diyeceğim sonra. Mimar diye çıkmışım, herkes "Yetersizsin, yetersizsin…" Aile de "Maaş alıyor musun çocuğum, ne kadar kazanıyorsun çocuğum?" diyecek bana. O zaman biraz Mesleğe Kabul Kurulu çalışıyor evet, ama biraz da eğitim ve sektördeki pozisyonları biraz da o zaman tasarlayın.

Yani mimara çıktığı zaman tekniker muamelesi de yapılıyor ya da hiçbir şeye yaramaz muamelesi de yapılıyor. Bu da düşünülmeli hocam, siz de bir işverensiniz, aldığınız öğrenciyi ya ücretsiz çalıştırıyor işverenler ya da çok düşük ücretlerle çalıştırıyorlar. Bu kimlikle, mimar kimliğiyle çıkmış bir öğrenci için ayıptır.

Süremiz arkadaşlar gerçekten azaldı, bundan sonra konuşmalarınızı biraz daha öz tutmanızı rica ediyorum. Hocam özür diliyorum, ama öğrenci arkadaşlarımız gerçekten az konuşuyorlar, söz isteyen öğrenci arkadaşlarımız var. Yani size saygısızlık etmeyeceğim, ama öğrenci arkadaşımız çok önce istedi. Teşekkürler hocam.

Katılımcı

Mesleğe Kabul Kurulu çok fazla tartışıldı, ama şu konuda bir anlaşalım: Mesleğe Kabul Kuruluna hayır demiyoruz. Peki, KPSS mantığının tamamen aynısı oluyor, biz sizi eğittik, bakalım yeterince eğitmiş miyiz? Buna da karşı değiliz, ama bir kere şunda anlaşalım. Sadece mimarlara uygulanarak bu düzen kurulamaz. Bir deprem oluyor, bir yangın oluyor, bir şeyler oluyor da peki bunda hiç mi inşaat mühendislerinin suçu yok, tek suçlu mimarlar ya da eksik eğitimli olduğunu düşündüğümüz insanlar mı? Asıl korkuysa şuradan doğuyor: İnşaat mühendisleri filan falan değil, ama bugün biz varsayımımıza göre bizi bu teste tabi tutacak olanlar Mimarlar Odası. Şu an yüzde 52 bir Anayasa için, değişim için evet almış, yani bir üst kurul olmadığında ben kimin kucağına kalacağım? O zaman hiçbir mimarlık eğitimi almış olmayan bakanlık mı onay verecek? O zaman ne torpiller ya da nelerin olabileceğini nasıl düşünebileceksiniz, bu sizi korkutmuyor mu?

Bugün sizin varlığınız belki bizim üzerimize pelerin olabilir, ama yarın olmadığınızda mimarlık eğitiminin ya da herhangi bir teknik eğitimin, bu teknik eğitimi almamış, ama bakan olabilen insanlar bizi bu sınava tabi tutacaklar. Peki, bu sizi gerçekten korkutmuyor mu? KPSS ya da diğer sınavlarda bu kadar olay dönerken, ortada bir sınav gerçeğinin var oluşu, sınav sorularının birilerinin bilincine tabi tutuluşu bizi gerçekten korkutuyor, yoksa biz bilgilerimizle doğru yetişiyor muyuz, yetişmiyor muyuz ya da bir sınavdan korkumuz yok. Tüm mimarlık arkadaşlarımın da, tüm öğrenci arkadaşların içinde de aslında aynı düşünce var. KPSS mantıklı, birilerinin güdümünde daha olunabilecek, birilerinin rant sağlayabileceği bir yere akredite olmak istemiyoruz. Zaten birileri bizi bugün kendi rantlarına kullanıyorlar. TOKİ'ye imza atanlar da hocalarımızın yetiştirdiği öğrenciler değiller mi?

Oturum Başkanı

Ayşe arkadaşımız bir şeyler eklemek istiyor.

Katılımcı

Arkadaşlar ben katıldığım bütün toplantılarda veya görüştüğüm hocalarla, meslek büyüklerimde şunu gördüm; öğrenciler kötü, hepsi kötü. Neden? Liseden kötü geliyorlar çünkü. Zaten mezun olanlar da kötü, onları da SMGM'ye alıyoruz. Peki, üniversite eğitimi, yani asıl sorun orada. Şu anda konuştuğumuz Mesleğe Kabul Kurulu vs, tüm ortak noktası üniversitedeki eğitiminde bir şeyler eksik ki, bir şeyleri eksik alıyoruz ki, devamını getirmeye çalışıyorlar. Yani ben bu olayı hâlâ görüyorsam, ismi çağdaş olan bir dersin föyü 10 yıllıksa, bunları da eleştirmek lazım.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederim Ayşe. Sanırım biraz da Ayşe özetledi gibi bir şey. Öğrenci arkadaşımıza söz veriyorum.

Yeşim SARSMAZ

Kocaeli Üniversitesi son sınıf öğrencisiyim. Mimarlık eğitiminin sadece üç boyutlu, işte görsel algıya dayandırılıp ya da böyle bir sisteme dayandırılması bana da saçma geliyor. Çünkü şöyle; mimarlık gibi aslında yaşamın içinde bu kadar çok var olan, kurumsal mekânın dönüşmesinden tutun da, insanların yaşayacağı çevreyi örgütleme üzerinde bu kadar yetkisi olan bir bölümün, öğrencilerinin kendi aralarında bile tartışırken, örneğin ben kendi okulumdan örnek verirsem, hâlâ kentsel dönüşümü savunabilecek olan öğrencilerle, yani ben mevcuttaki kentsel dönüşümden bahsediyorum, işte bu kamusal mekânın rant alanına çevrilmesi anlamındaki kentsel dönüşümü eğer tartışıyorsam öğrenci arkadaşlarımla veya üçüncü köprünün yapılması gerektiğini düşünebiliyorsa eğer benim mimar arkadaşım, o zaman demek ki bence eğitimin bu tarafında da bir sorun olduğunu düşünüyorum.

Yani sadece kesit veya plan çizebilen bir mimar değil de, işte sosyolojiyle ya da kentin diğer sorunlarıyla da birebir ilişkisi olan mimarlar yetiştirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Sonucunda işte böyle kamusal mekânlar ortaya çıkıyor, birbirine benzeyen tekdüze konutlar ortaya çıkabiliyor, bunun gibi TOKİ'ler ortaya çıkabiliyor. Bunların hepsi aslında birer kesit çizmeyi bilen, ama kamusal alanın nasıl örgütlenmesi gerektiğini bilmeyen mimarlar tarafından örgütlü yapılıyor. Soruna biraz da bu tarafından, sosyal boyutundan bakmak gerekiyor. Yani mimar olmak, sadece plan ya da kesit çizmek değil bence.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederiz. Hocam süremiz çok azaldı.

Mehmet ÖZÇELİK

Ahmet Hocamın söylediklerine katılıyorum. Mimarlıkta biz 4 yıl temel eğitimler aldık ve seçmeli dersleri ben aldığımda çok faydasını gördüm. Yani seçmeli dersler önemsenmiyor gibi, ama son sene aldığım seçmeli derslerin serbest hayata geçtiğimde bana çok faydası oldu.

Okulu bitirdikten 5 yıl sonra serbest çalışmaya başladım. İlk bitirdiğim yıl şantiye şefliği yaptım, bunu özellikle genç arkadaşlarımız bilsin diye söylüyorum. Bir binanın sıfırdan çatısının, bacasının, temeline kadar bütün noktasında bulundum ve benim için ciddi bir tecrübe oldu, her noktayı öğrenmiş oldum. Şu an şube başkanıyım; yeni mezun arkadaşlarımız geliyor, maalesef kesitler çok berbat, görünüşler çok berbat, geri gönderiyoruz ve mimar olduğunu zannediyor. Gelip bize ciddi anlamda, ben 4 yıl okudum, işte şu şu hocalardan ders aldım, sen benim projemi nasıl geri gönderebilirsin başkanım diye tepki koyuyor. Demek ki eğitimde bir problem var.

Ayrıca birçok arkadaşımızın, mesleğe yeni başlayan metraj yapmayı, yaklaşık maliyet hesaplarını bilmediğine de şahit oluyoruz, birçok eksiklikleri var. Çevreye duyarsız, tamamen TOKİ mantığıyla proje yapan bir yığın arkadaşlarımız var. Yani bu sürecin iyi değerlendirilmesi gerekiyor. Mesleğe kabul olayında bence bir-iki yıllık, okul bittikten sonra serbest çalışma, yani büro tescil belgesi alabilmek için bir-iki yılın mutlaka zorunlu olarak çalışılması gerektiğine inanıyorum.

Ayrıca en büyük sıkıntı konuşmadık burada, bütün projeler TOKİ kanalıyla yapılıyor, devlet kanalıyla tek tip projeler yapılıyor ve biz 4000 kontenjandan bahsettik. Bu kadar arkadaşımız okulları bitirecek, serbest hayata katılacak. Aramıza katıldıklarında acaba iş bulabileceklerini mi zannediyorlar? Biz bunun sıkıntısını son yıllarda yaşamaya başladık, TOKİ'nin her girdiği yerde maalesef meslek alanlarımız daraltılıyor. Bununla alakalı hiçbir çalışma yok ve TOKİ'nin yaptığı konutlar da ortada. Kentsel dönüşüm adı altında bir yığın işler yapılıyor, çevreye, geçmiş mimarlık birikimine, hiçbir şeye saygılı değil. Bizim bunları da konuşmamız gerekir diye düşünüyorum. Yani meslek alanımızın da çok daraldığını arkadaşlarımızın bilmesi gerekiyor. Teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı

Teşekkürler sayın başkan. Buyurun hocam. Hocam gerçekten benim önüme bir kâğıt konuldu, boşaltmamız gerekiyormuş.

Katılımcı

Kısa bir şey söyleyeceğim. 93'te Ürgüp'te yapılan genel kurulda delege olmuş bir öğrenciyim ben, şimdi de hocayım. 93'te Mimarlık Yasasının geçmesini protesto eden öğrencilerden biriyim. O dönem doğru yaptığım konusunda çok fazla kuşkum yoktu, ama yasanın içeriğine yönelik çok ciddi kaygılarımız vardı bizim. Bugün o yasada getirilmek istenilen şey, işte bir stajyerlik, bir mesleğe giriş protokolüydü, çok büyük fırtınalar kopmuştu etrafında ve genel kurul taslağı reddetmişti.

Bugün o geçmişe bakarak tekrar konuştuğumda, bu tür bir kontrolün olması gerektiği konusunda ikna olduğumu üzülerek söylemek istiyorum. Şöyle: Bu ülkenin mimarları üretme politikasında ne yazık ki temel bir değişiklik olmadı. Bugün biz birer taraf gibi konuşuyor olabiliriz arkadaşlarımızla, aslında aynı yerde duruyoruz. Çünkü bunları ortaya çıkartırken, mimarları üretirken ne yazık ki Mimarlar Odası hiçbir zaman bir parça olamadı. Çünkü bunu yaratan erk mekanizmaları odayı hep bunun dışında tutmayı başardılar.

Bugünde aslında yine kendi aramızda büyük çatışmalar yaşıyor gibi görünsek de, bu tartışmanın içerisinden ne kadar verimli bir şey üretebileceğimiz konusunda kuşku taşıyorum. Çok fazla mimarlık öğrencisi üretiyoruz, bu ürettiğimiz sayının ne tür bir ihtiyacın karşılığı olduğuna dair elimizde istatistiki veriler var mı? Bunlar neyin karşılığında yapılıyor, hangi eğitim politikaları üzerinden yapılıyor? Doğrusu elimizde net bir veri yok bildiğim kadarıyla. Yani bugün kontenjanların neye göre belirlendiği… Yani bizden sadece bölümümüzün üreteceği kapasite soruluyor her sene. Genellikle altında sayılar bildirmemize rağmen, yüksek sayılar bize geri dönüyor. Yine bunların neye göre verildiği üzerine bir bilgimiz yok. O nedenle galiba bizim o erk mekanizmalarıyla daha fazla mücadele etmemiz gerekiyor. Yani arkadaşımızın söylediğine de bağlanabilir benim yorumum. Bu sorunların çözümünü, burada kısmen halledebiliriz, biz insanları biraz daha geç mesleğe dâhil edebiliriz vs, ama Meclis'te bizim mesleğimizin çerçevesi ya da bizim mesleğimizin ürettiği şeyleri nasıl ürettiğine dair çerçeveleri belirleyenler burada olanlarla hâlâ pek ilgilenmiyorlar gibi geliyor bana.

Öğrenci arkadaşlarımızın tepkiselliği çok normal, çok doğal, ben de öyleydim, ama bunları hem öğrenciliklerinin içerisinde, hem de mezun olduktan sonra mümkünse bir kenara yazın, çünkü 18 sene önce olan bir şeyden bahsediyorum ben. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum hocam. Öğrenci arkadaşlarımız daha çok söz istiyor.

Katılımcı

Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesinden geliyorum. Mesleğe kabulden önce ben de diyorum ki, önce bir sosyal hayata kabul görelim. Çünkü 4 sene boyunca atölyelere kapanıyoruz, sosyal hayattan yeterince zaten uzak kalıyoruz. Hatta bu olan olaydan bile son anda haberimiz oldu ve koştur koştur bir saat içinde hazırlanıp geldik.

Ben diyorum ki, sokağa çıkmadan, günlük hayatı öğrenmeden, bir şekilde günlük hayat için, kent için bir şeyler toparlamamız çok zor. Geçen sene biz Kapadokya'ya gittik, orayı yaşadık, gördük ve daha sonra orayla ilgili bir proje çıkarmaya çalıştık; inanın bu çok daha heyecan vericiydi. Atölyelerden ziyade sokakta çalışmak çok daha güzeldi.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum arkadaşım.

Ahmetcan GEDİKLİ

Ben de Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar Fakültesinden geliyorum. Ben de Mesleğe Kabul Kurulu hakkında konuşmak istiyorum. Öncelikle Ahmet arkadaşımıza katılıyorum, ama bence bir de şu açıdan bakmak gerekiyor: Aslında bu kurum gerekli, çünkü bugün etiket kavramının ben ortadan kalkmasını istiyorum. Çünkü bir işyerine başvuru yaptığımız zaman, işte bu ODTÜ'den çıkmış, bu Safranbolu'dan çıkmış, o zaman ODTÜ'deki daha iyi eğitim almıştır, biz bunu kabul edelim, diyecekler, ama mesleğe kabulde herkes eşit standartlara sahip olacağı için bu etiket kavramı ortadan kalkmış olacaktır. Ben bunun için de Mesleğe Kabul Kurulunun, yani MiMeKK'in kesinlikle olmasını tavsiye ediyorum.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum. Orta sırada bir arkadaşımız var. Aslında herhalde öğrenci arkadaşlar konuşmak istiyorlar şu anda belli, ama bize verilen süre de bence yetersiz, burada az bir süre tanıdılar bize. Sanırım bir şekilde oturumu bağlamamız lazım arkadaşlar. 18.45'te çıkmamızı istediler, fakat ben biraz öncelik kullanarak bunu biraz uzatabilirim, 10 dakika kadar, ama artık söz alan arkadaşların biraz daha toparlayıcı ve öz konuşmalarını rica ediyorum.

Can ŞAHİN

Uludağ Üniversitesinden geliyoruz. Mezun olduktan sonra bir staj döneminden geçeceğimizden bahsedildi. Peki, biz bu staj döneminden geçerken, yanında staj yapacağımız kişi de mesleğe kabul sınavından geçmiş olacak mı?

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum, soru net bir şekilde anlaşıldı. Ahmet arkadaşımıza uzatabilir miyiz, arka sıradan.

Katılımcı

Herhalde şu günkü tartışmalar, işte biz öğrenci nasıl seçelim falan gibi şey ön planda oldu. Ben diyorum ki, sevgili akademisyen hocalarımızla oturup bir pazarlık etmek gerekiyor. Şuna da çok katılıyorum gerçekten, mimarlık öğrencisi piyasaya atıldığında sınav olması gerekiyor, ben de öyle düşünüyorum şahsen, ama şunu da düşünüyorum; bu işi yürüten hocalarımızın da bir sınava tabi tutulması gerektiğini düşünüyorum kesinlikle. Acaba bütün hocalarımız bir projeyi yürütebilecek yeteneğe, kabiliyete sahipler mi? Böyle bir yetenek sınavına tabi tutulmalarını istiyorum. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum Ahmet. Arka sıradaki beyefendiye uzatabilir miyiz mikrofonu.

Sabri ÖZCAN

Öğrenci değilim

Oturum Başkanı

Bir saniye hocam, salondan bir şey rica ediyorum. Son dakikalarımız, konuyu bir şekilde bitirmeye, sonlandırmaya çalışıyoruz.

Sabri ÖZCAN

Bu konuda taraf olmak üzere söz almadım, ama şunu söylemek istedim. Biliyorsunuz bütün dünyada, kapitalist sistemin getirdiği gelişmeler sonunda emeğini değeri düşüyor. Dolayısıyla mimarlık emeğinin de değeri düşüyor. Kapitalist sistem ne yapıyor? Yedek işgücü oluşturuyor. Biz belki sizin yedek işgücü olmanızı önlemek için böyle yollar arıyoruz; bir kere bunu böyle düşünün.

Kocaeli Üniversitesinden katılan genç arkadaşıma destek adına da sözü aldım. Dışarıda Ortadoğu Teknik Üniversitesi tarafından yapılmış bir bitirme projesi asılı ve bu proje Bodrum Gümüşlük'te uygulanıyor. O projenin Bodrum Gümüşlük'te nasıl uygulanacağı konusunda, o bitirme ödevini veren akademik meslektaşıma da soru yöneltmek isterim, bunu ifade etmek istedim. Bakarsanız ne demek istediğimi anlayacaksınız.

Oturum Başkanı

Teşekkürler hocam. Süremiz sona ermek üzere, son toparlayıcı bir söz almak isteyen arkadaşımız var mı?

Yeşim SARSMAZ

Bir de şöyle bir şey var, daha demin hocalarımızın da dediği gibi. Düzen gerçekten…

Oturum Başkanı

Son iki-üç dakikamız var arkadaşlar, arkadaşlarımızı anlamamız açısından sessiz olabilir miyiz? Teşekkür ediyorum.

Yeşim SARSMAZ

Şu anda biz mezun olmadık, ama düzen gerçekten de çok kötüye doğru gidiyor, bunu görebiliyoruz. 4000 öğrencinin mezun vereceği ve bu kadar mimara ihtiyaç varken, bu TOKİ'lerden kaynaklanan, zaten konut stokunun çok çok üstünde konut üretilmişken mevcutta, bizim ileride gerçekten iş bulma konusunda büyük sıkıntılarımız var. Bence daha demin arkadaşımızın da dediği gibi, sosyalleşme konusunda mimarlık öğrencileri olarak da, ben kendi adımıza bir eleştiride bulunmak istiyorum. Biz de çok fazla apolitik ve sosyal hayattan kopuk olarak yetişiyoruz. Bunu da her seferinde mazeret olarak eğitim hayatımızın çok kısıtlı şekilde bize sosyal mekânlarda var olabilme hakkı verdiğini söylüyoruz. Bence her şeye gayet de vakit bulabiliriz, o biraz da bizim kaçtığımız bir taraf diye düşünüyorum. Mimarlık olarak bu kadar sosyal hayatın içinde olup da, bu kadar apolitik öğrenciler olarak yetişmemiz, hiçbir sosyal durum hakkında fikir beyan edememiz, sokaklara çıkmamamız bu konuda beni korkutuyor. Bu açıdan sadece okulda verilen eğitim değil de, bizim kişisel olarak, öğrenci olarak da hiçbir şeye katkıda bulunmadığımızı düşünüyorum, mimarlık öğrencisi olarak.

Oturum Başkanı

Teşekkür ediyorum Yeşim. Süremiz artık maalesef sona erdi arkadaşlar. Bizden sonra bir sinema gösterimi gerçekleşecek bu salonda, o yüzden ben sözleri bir şekilde toparlamak istiyorum.

Bize verilen süre gerçekten yetersizdi, burası kesin, bitiremedik tartışmayı, öğrenci arkadaşlarımıza yeteri kadar söz veremedik. Ben de bir sonraki öğrenci forumu için rica ediyorum, öğrencilere biraz daha söz hakkı ve süre tanınması gerektiğini düşünüyorum. Gerçekten öğrencilerin de söyleyecek çok şeyi var.

Bugün burada konuşulan maddeler, ara başlıklar, raportörler aracılığıyla daha sonra toparlanacak, sunum haline getirilecektir. Katılımınızdan dolayı, fikirlerinizi paylaştığınız için gerçekten çok teşekkür ediyorum. Saygılı bir şekilde oturumu sonlandırdığımız için tebrik ediyorum herkesi, sağ olun.

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
3. Gün

10. Oturum

"Mimarlıkta Güncel Eğilimler"

Özlem ERKASLAN
Oturum Başkanı

Ayşen CİRAVOĞLU
"Çevre Kavramları Üzerinden Mimarlıkta Güncel Eğilimleri Tartışmak"

Güven Arif SARGIN
Değerlendirme

Oturum Başkanı

Sayın misafirlerimiz, kurultayımızın üçüncü ve son gününde ufak bir gecikmeyle başladık, kusura bakmayın. İlk iki günkü konuşmalar genel olarak mimarlık disiplininin ve ülkemizdeki mimarlık eğitiminin genel bir fotoğrafını çekmek açısından çok değerli sonuçlarla doluydu. Hepimiz bu açıdan çok faydalandık. Bugün de daha fazla mimarlık disiplininin temel sorunlarıyla sabahtan ilgileneceğiz; acaba oradaki resim nedir, bunu görmeye çalışacağız.

Aslında bildiğiniz gibi mimarlık disiplini başka alanlarla etkileşime oldukça açık bir disiplin olmakla beraber özünde disiplinler arası çalışmaya o kadar da yatkın değil; yani biz mimarlar olarak başka disiplinlerden insanlarla ortak çözmektense, onların terminolojisini, metodolojisini kendi alanımıza adapte etmeye daha fazla eğilimliyiz. Mimarlığın başka alanlardan ödünç aldığı kuramsal çerçeve de genellikle tasarım faaliyetinin kendilerine özgü doğasının göreceliliğiyle daha fazla bulanarak, daha fazla onun rengini alarak başkalaşıyor. Aslında çevreyle ilgili konularda mimarlık alanının ilgisi de yine böyle bir süreç işledi. Her dönem kendi mottosunu yaratır ama epistomolojik, ama teknolojik, ama ekonomik, birtakım paradigma değişiklikleri mottonun da değişimi anlamına gelir. Türkiye'de meslek insanlarının mimarlık alanında çevre, sürdürülebilirlik, ekolojik ve güncel eğitimleri nasıl algıladığı üzerine yapılan ve bir anlamda bu terminoloji için algı haritaları çıkartan bir çalışma komisyonu adına bugün sunumu Ayşen Ciravoğlu yapacak.

Ayşen CİRAVOĞLU

Giriş

Son yüzyıl, insan yaşamında ve ona bağlı olarak yaşanılan mekânlarda çok hızlı değişimler göstermiştir. Gerek değişimden kaynaklanan ihtiyaçlar, gerekse ihtiyaçların farklılaşması ile ortaya çıkan yeni değişiklikler sürekli yeni kavramlar ve terimler üretilmesine yol açmaktadır. Kavramlar ve terimler, hem ihtiyaçların, hem de değişen yaşamın ve ortamın tanımlanması için önemlidir. Gruplar ve grubu oluşturan üyeler arasında iletişimin kurulabilmesi, grupların birbirini anlayabilmesi, ortak dil kullanarak çözümler üretmesi, bu kavramların doğru tanımlanmasına ve ifade edilmesine bağlıdır.

Mimarlık başta olmak üzere, birçok bilim ve meslek alanı ile kullanıcılar, insan yaşamı ve yaşanılan mekânlardaki değişimleri ortak kavramlar ve terimler kullanarak açıklamaya çalışmaktadır. Söz konusu ifadelerin kullanılması ortak, güncel bir eğilimi ortaya çıkarmaktadır.

Yine son yüzyıldaki hızlı değişikliklere bağlı olarak yaşamın, yaşanılan mekânların hızla tüketildiği ve gelecek nesillere bırakılacak bir yaşam olmayacağı fark edilmiştir. Bu alanda önlem alınması doğrultusunda üretilen fikirler, yine grupların ortak kullandığı kavramlar ve terimlerle açıklanıp ifade edilmeye çalışılmaktadır. Sürdürülebilir olma, yeşil çevre, ekolojik yaklaşım, çevre dostu olma, sağlıklı yaşam ve çevre bu doğrultuda üretilen ifadelerdir. Bağımsız, ama birbirleri ile ilişkili, yaptıkları işlerle birbirini etkileyen ve birbirinden etkilenen gruplar ve hatta bir grubu oluşturan üyeler, bu kavramlardan ortak bir anlayış çıkaramadıklarında, ortak bir terimle ifade edemediklerinde, üretilen çözümler gerçeğe uygun olmayan, hayali, sonuç getirmeyen çalışmalar olarak ortada kalmaktadır. Bu hem bir mesleğin içinde faaliyet gösteren üyelerin, hem de ilgili diğer alanlarda çalışanların etkili üretim yapamamalarına, kavramlar ve terimler arasında kaybolmuşluk yaşamalarına neden olmaktadır.

Mimarların ve bu alanla ilgili diğer grupların, sürdürülebilir olma, yeşil çevre, ekolojik yaklaşım, çevre dostu olma, sağlıklı yaşam ve çevre kavramlarından ne anladığının, bu kavramları hangi terimlerle ifade ettiklerinin belirlenmesi aralarında ortak bir anlayışın var olup olmadığını gösterecektir. Bu doğrultuda, çalışma grubu olarak güncel bir eğilim olan çevre ile ilgili konuların anlaşılması ve tanımlanmasının belirlenmesi için çalışma yapılmıştır. Çalışmanın sonuçları, hem aynı meslek grubu içinde yer alan mimarların, hem de mimarlık mesleği ile yakın ilişkide bulunan diğer grupların arasındaki ortak anlayış hakkında bilgi vermesi açısından önemlidir.

1. Kavramlar ve İlişkiler

1.1. Mimarlık ve Çevre ile İlişkili Kavramlar

Sürdürülebilir olma, sürdürülebilir bir gelişme, ilk kez 1987'de Dünya Çevre ve Gelişme Komisyonu tarafından hazırlanan "Ortak Geleceğimiz" başlıklı raporda komisyona başkanlık yapan dönemin Norveç Başbakanı ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Başkanı Gro Harlem Bruntland tarafından şu şekilde ifade edilmiştir: "Sürdürülebilir gelişme, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılayabilmesini tehlikeye atmadan bugünün ihtiyaçlarının karşılandığı bir gelişmedir."

Önceleri ülkelerin gelişme politikaları ve stratejileri için yönlendirici olan bu kavramın sosyoekonomik boyutu Sürdürülebilir Gelişme - 2002 Johannesburg Dünya Zirve Toplantısı'nda özellikle vurgulanmıştır. Günümüzde ise pek çok alanda, 'sürdürülebilir olma, sürdürülebilir gelişme' kavramı benimsenerek ve sürekli geliştirilerek kullanılmaya devam etmektedir.

Sürdürülebilir gelişme kavramı ışığında başta UNESCO ve WHO olmak üzere birçok uluslararası resmi kuruluş ekolojik konularda çalışmalar yapmaktadır. İnsanın ve doğal yaşamın sağlıklı bir şekilde sürekliliğini sağlama doğrul-

tusunda yapılan bu çalışmalar sonucu üretilen kavramlar ve aralarındaki ilişkiler de, bu değişik gruplar tarafından değişik açılardan algılanmakta ve benimsenmektedir.

Disiplinler arası bir özelliğe sahip olan ekolojik araştırmalar, farklı meslek ya da çalışma alanları için farklı yaklaşımlara, arayışlara yol açar. Aynı tema ışığında geliştirilen bu çalışmalarla her meslek ya da çalışma alanı kendi terminoloji, yöntem ve yaklaşımını üretir. Bu çok sesliliğin oluşumuyla birlikte, korunacak tek bir dünya ve onun üzerinde sağlıklı sürmesi istenen/beklenen bir yaşam vardır.

Geniş bir alan tarafından benimsenip değişik açılardan irdelenmesine karşın, yaşamın sürebilmesi ve dünyanın gelecek nesillere sağlıklı olarak bırakılabilmesi için 'sürdürülebilir gelişme'nin, bütünsel bir bakış açısıyla ele alınması ve disiplinler arası işbirliğinin kurulması kaçınılmaz bir gerçek olmaktadır. Bu birlikteliğin olumlu sonuçlar vermesi, değişik meslek dallarından kaynaklanan terimlerin yarattığı kaotik durumun çözümlenmesine ve ortak algıların geliştirilmesine bağlıdır.

Mimarlık alanına uyarlanan bu çalışmalar doğrultusunda genelden özele farklı düzeylerde terimler ortaya çıkmaktadır. Mimarlıkta kullanılan bu terimlerin öncelikle çok genel olarak 'çevre dostu / çevreye duyarlı tasarım' olarak tanımlandığı gözlemlenmektedir. Konuya biraz daha detaylı bakıldığında ise, ana başlıkları oluşturan terimlerin, tasarımı 'ekolojik', 'sürdürülebilir' ya da 'yeşil' olarak betimlediğine tanık olunmaktadır. Tasarım mesleklerinde yoğun kullanıma sahip olan ve farklı yorumları olan bu üçlünün incelenmesi farklı ipuçları verecektir.

Birinci önemdeki kavram olan 'ekoloji' doğa bilimidir. Doğal kaynaklar, enerji, malzeme, jeolojik oluşum, doğal olay ve afet konularını içerir. Konular, bilimsel kanıtlanabilir nesnel değişkenlere dayanır ve yöntem olarak niceliksel araştırmalarla yürütülür.

İkinci kavram 'sürdürülebilirlik' birçok meslek alanı ve dalını kapsar. Dünya kaynaklarının uzun vadede gelecek nesillere bırakılacak özünün korunması ve yeni yapılanmaların temel öze eklenebilirliğini savunur. Planlamada ortaya çıkan bu kuramsal model, kent ve mimarlık ölçeklerinde, kültürel, toplumsal, küresel ve yerel gündemle ilgili öngörüler kapsamında uygulanmaktadır. Konular öznel ve soyut olup, yöntem olarak niteliksel alanda sınıflanırlar.

Sonuncu terim olan 'yeşil' tanımı, hem bilimsel, hem de sosyal öğelerden kaynaklanan daha gündelik bir yaklaşım ve denge ortaya koyar. Doğa kökenli çağrışımlarından dolayı bir yandan niceliksel araştırmalara dayanır; nesnel ölçütlere göre çalışılan bina, malzeme türleri ve doğaya-yeşile yakınlık konula-

rını içerir. Öte yandan ise, felsefe, yönetim bilimleri gibi sosyal bilimlerde soyut değişkenler ve niteliksel araştırma yöntemlerini içerir. Aynı zamanda toplumdaki denge ve eşitliği vurgulayan ahlak, psikoloji ve politikayla yoğrulması gibi nedenlerle doğa-denge-dinginlik-eşitlik-barışı temsil eden yeşil renkle de özdeşleşir (Özmen Mayer, B. 2006).

Güncel yaklaşımlarda ortaya çıkan bu 'kavram çeşitlemesi' ve çoğulcu tanımlamalar kaotik görünmekle beraber, disiplinlerarası ortamdan kaynaklanan konu zenginliğini ve katmanların çokluğunu işaret eder. Terimler arasındaki karşılaştırmada ortaya çıkan ilkeler ise şöyle özetlenebilir: Farklı alanlarda yapılan benzer çalışmalar, benimsenen bilim alanının yaklaşımına göre soyut-somut; öznel-nesnel; niteliksel-niceliksel ağırlıklara ya da bunların uygun bir karışımına göre adlandırılarak yapılır.

Bu nedenle de, yukarıda adı geçen başlıca üç terim dışında kalan, daha özel ve detaylanmış kavramlar da eşzamanlı olarak kullanılagelmektedir. Bunlar, daha çok 'bina' ile birebir ilişkili terimler olan 'sağlıklı binalar', 'biyo-iklimsel binalar' gibi bir alt başlık oluştururken, 'tasarım' düşüncesine bağlı olarak oluşan söylemlere göre de, 'yapı biyolojisi', 'yenilenebilir enerji', 'enerji etkin tasarım', 'kendine yeterli tasarım' ve buna benzer tanımlarla örneklenebilir.

1.2. Teknoloji ve Çevre ile İlişkili Kavramlar

Sürdürülebilirlik kavramı ışığında bir binanın tasarım, üretim ve kullanım süreçlerinin tümünde bina ile ilgili özellikler yine 'sürdürülebilirlik' terimi kullanılarak ifade edilebilmektedir. Bu doğrultudan bakıldığında, sürdürülebilir yapı/yapım, hem üretim/yapım sürecinin çevresel özelliğini, hem de binanın yapısal özelliklerinin çevreye etkilerini içeren bir tanım olmaktadır. Dünyada genel kabul gören tek bir tanım olmamasına karşın, Avrupa Birliği, 'sürdürülebilir yapı/yapım' kavramının doğada dönüşebilen ve kirlilik oluşturmayan çevre dostu yapı malzemesi kullanımını, binalarda enerji etkinliği ile yapım ve yıkım süreçlerindeki atık yönetimini kapsadığını ilgili maddelerinde belirtmektedir. Bu terim, aynı zamanda Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) tarafından da benimsenen ve kullanılan bir terimdir.

Bu doğrultuda değişik kurumlar ve disiplinler tarafından kullanılan teknoloji ve çevre ile ilişkili terimler şöyle sıralanabilir: 'sürdürülebilir yapım', 'çevre dostu malzemeler', 'yeşil yapı malzemeleri', 'yeşil yapı ürünleri', 'sağlıklı yapı malzemeleri'.

Belirtilen kavramların kullanılması, bağımsız, ama birbiri ile ilişkili disiplinler arası çalışmayı (mimar-mühendis işbirliği) gerekli kılmaktadır. Yapım teknolojilerinin ve yapı malzemelerinin sürdürülebilir olma özelliklerinin irdelenmesi, bu konularda bilgi üretilmesi ve bilginin paylaşılması için yine ortak bir algı-

nın ve dilin geliştirilmesi istenilen disiplinler arası çalışmayı doğru olarak yönlendirecektir.

1.3. İnsan - Yaşam ve Çevre ile İlişkili Kavramlar

İnsan varoluşu bakımından biyolojik/fizyolojik ve psikolojik yapıya sahiptir. Fizyolojik ve psikolojik yapısının yanı sıra insan, sosyal bir özellik de taşır. Buna bağlı olarak diğer insanlarla birlikte grup oluşturma, bir gruba dahil olma, grup içinde ortak davranış gösterme gibi çok yönlü bir iletişim içinde bulunur. Yaşam süreci içinde bu üç özelliği ile bir bütün olan insan sağlıklı bir yaşam sürmek ister.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) sağlığın, sadece hasta olmama anlamına gelmediğini vurgulamakta; sağlığı fiziksel ve psikolojik iyi olma hali olarak tanımlamaktadır. WHO'nun sağlık tanımı ışığında insanın sosyal özelliği de vurgulandığında, insanın sağlıklı olması, fiziksel, psikolojik ve sosyal açılardan iyi ve mutlu olma durumu olarak tanımlanabilir.

Gelişmenin özellikle sürdürülebilir bir gelişmenin sağlıklı bir yaşam sağlama açısından gerekli ve kaçınılmaz olduğu değişik çalışma gruplarının araştırmalarında görülmektedir. Özellikle WHO ve UNESCO gibi uluslararası kuruluşlar bu konulara çalışma programlarında öncelik tanımaktadırlar.

Sürdürülebilirlik kapsamında insan ve yaşam ile ilgili kullanılan terimler şunlardır: 'sürdürülebilir insan gelişimi', 'sürdürülebilir gelişim toplumu'.

Tüm bu yaklaşımların yanı sıra canlının varlığı ve yaşam, yalnızca insan ve onun yaşamı ile sınırlı değildir. İnsan dışındaki diğer canlıların (bitki, hayvan ve mikroorganizmalar) varlığı ve yaşamı da, sağlıklı ve sürdürülebilir bir dünya için vazgeçilmez bir unsurdur. Diğer canlıların yokluğunda insan yaşamının sağlıklı ve mutlu olabileceği düşünülemez. Ayrıca insan yaşamından bağımsız olarak diğer canlıların da yaşamlarını sağlıklı sürdürme ve nesillerini devam ettirme hakları vardır.

Böylesine geniş bir açıdan bakıldığında, sürdürülebilirlik kapsamında yaşam-çevre ile ilişkili başka terimlerin de üretildiği/üretilebileceği açıktır. Bu durum yine disiplinler arası anlaşılmayı, iletişimin kurulmasını ve ortak dilin geliştirilmesini ön plana çıkarmaktadır.

2. Mimarlık ve İlgili Gruplar Arası İletişim ve Anlama

İletişim ve teknolojinin yüzyılımıza damgasını vurduğu günümüzde, hayatın her alanında görülen hızlı gelişme ve değişimin, mimariye ve mimarlık eğitimine de yansıması kaçınılmazdır. Bu bağlamda mimarlıkta güncel eğilimlerin, çevre, teknoloji ve toplum olmak üzere üç ana başlık altında tartışılabileceği

düşünülmüştür. Bir matris oluşturularak, her başlık da kendi içinde akademik, sektörel, politika bağlamında alt başlıklarda incelenmiştir.

Matrisin satırları 'çevre', 'teknoloji' ve 'toplumsal boyut'; sütunları ise 'akademik', 'sektörel' ve 'politika' olarak belirlenmiştir. Oluşturulan matriste, çevre, teknoloji ve toplum başlıkları, akademik, sektörel ve politikalar bağlamında çaprazlanarak tartışmaya açılmıştır.

Tablo1: Kavramlar ve Akademik, Politik ve Sektörel Açılımları

	Akademik	**Sektörel**	**Politika**
Çevre	Çevre kavramları - Terminolojik açılım Güncel politikalar - çevre ilişkisi Mimarlık - çevre ilişkisinin strateji ve yöntemleri Kavramsal netlik Kuram ve uygulamada çevre ve eleştiri Mühendislerle işbirliği Çevre - yasal boyut Tasarım sürecinde mimarın rolü ve etkinliği	Peyzaj düzenlemelerinin yaşam kalitesiyle ilişkisi Yeşil bina sertifikasyon sistemleri Çevre duyarlılığı - reklam/prestij ilişkisi Mühendislik ürünlerinin yeşil mimari kavramıyla ilişkisi	Çevre ve korumayla ilgili yasal düzenlemeler ve uygulanabilirliği Avrupa Birliği uyum süreçleri ve çevre Çevre etiketleri
Teknoloji	Disiplinlerarası çalışma (mimar-mühendis işbirliği) Yapı malzemeleriyle ilgili bilgi eksikliği Malzeme seçimi konusunda bilinçlenme	Bilinen eski teknolojik yöntemlere yeni imajlar aranması Yeni malzemelerin eğitimi Yapı malzemelerinde çevre etiketi	Kullanıcıya bilginin ulaşması
İnsan/Yaşam/ Toplumsal Boyut	Bilgi üretilmesi - aktarılması	Yeni tüketim modelleri konfor çağrışımı	Farklı gruplar için politikalar Satın alınabilirlik Bilgi aktarımı - bilinçlenme

Çevrenin akademik bağlamdaki incelemesi kapsamında, çevre kavramları, terminolojik açılım, güncel politikalar ile çevre ilişkisi, mimarlık çevre ilişkisinin strateji ve yöntemleri, kavramsal netlik, kuram ve uygulamada çevre ve eleştiri, mühendislerle işbirliği, çevre ve yasal boyut, tasarım sürecinde mimarın rolü ve etkinliği ele alınmıştır. Mimarlık disiplini ve eğitimindeki parçalanma yaşama da yansımakta, mimarlık kültürün bir parçası iken, giderek eklektik ve popüler kültürün parçası durumuna gelmektedir. Bu bağlamda, disiplin-

ler arası çalışmanın günümüzde yaşama geçirilip, geçilemeyeceği sorgulanmıştır. Mimari eleştiri alanında daha kaliteli üretim için neler yapılması gerektiği tartışılmıştır.

Çevrenin sektörel bağlamdaki incelemesinde, özellikle günümüzdeki toplu konut reklamlarında peyzaj düzenlemelerinin yaşam kalitesi göstergesi şeklinde yansıtılarak anlam kaymaları yaratıldığı reklam-prestij ilişkisinin kurulması, ileri teknolojik ürünlerin yeşil mimari olarak sunulması yer almıştır. Yeşil bina sertifikasyon sistemleri de bu başlıkta tartışılmıştır.

Çevrenin politika bağlamındaki irdelenmesinde, çevre ve koruma ile ilgili yasal düzenlemeler ve uygulanabilirliği, Avrupa Birliği uyum süreçleri ve çevre, çevre etiketleri konularına yer verilmiştir.

Teknoloji konusu ele alındığında ise, akademik bağlamda, disiplinler arası çalışma, mimar-mühendis işbirliği, yapı malzemeleri ile ilgili bilgi eksikliği, malzeme seçimi konusunda bilinçlenme irdelenmiştir.

Çevre konusunda olduğu gibi, teknoloji konusunda da disiplinler arası çalışmanın gerekliliği vurgulanmıştır. Güncel yapı malzemeleri konusunda eğitimde yeterli bilgilendirmenin yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Teknolojinin sektörel bağlamda ele alınmasında, bilinen eski teknolojik yöntemlere yeni imajlar aranması, yeni malzemelerin eğitimi, yeni yapı malzemelerinde çevre etiketi konularına yer verilmiştir. Teknolojik gelişmelerin cephe mimarlığı gibi uzmanlık alanları yarattığına ve bu alanların zaman zaman yapının bütüncül yaklaşımla çözülebilecek detaylarının önüne geçtiğine işaret edilmiştir. Eski betonarme yapıların günümüzde dış kabuğunun yenilenmesi ve farklı bir kimliğe bürünmesi, yeni yapı malzemelerinin sağlıklı olma bağlamında irdelenmesi değinilen başlıklardır.

Teknolojinin politika bağlamında ele alınmasında, kullanıcıya bilginin ulaşması konusu ele alınmıştır.

İnsan-yaşam ve toplumsal boyutun akademik bağlamda irdelenmesinde, bilgi üretilmesi-aktarımı konusuna yer verilmiştir.

Toplumsal boyutun sektörel bağlamda ele alınmasında, yeni tüketim modellerini konfor olarak sunma konusu ele alınmıştır.

Toplumsal boyutun politika bağlamında irdelenmesinde, kullanıcıların kimler olduğu, farklı gruplar için ne tür politikalar olduğu ya da olması gerektiği, satın alınabilirlik, bilgi aktarımı-bilinçlenme konularına yer verilmiştir.

Bu çalışmanın ana temasını oluşturan grupların ve grup içindeki üyelerin çevre ile ilgili kavramları algılamaları konusunda veri oluşturması hedeflenen an-

ket çalışması, tabloda açıklanan kurgu doğrultusunda yapılmıştır. Anket soruları oluşturulurken çevre, teknoloji ile insan-yaşam ve toplumsal boyut her üç alan açısından (akademi, sektör, politika) ele alınarak seçim yapılmıştır.

3. Güncel Eğilimler Üzerine Soruşturma

Günümüzde mimarlık eyleminin çeşitlenmesi özellikle çevre kavramları üzerinden tartışıldığında, profesyonel yaşamda, akademik ortamlarda ve toplumda farklı iletişim biçimleri ve anlamlandırmalara neden olduğu saptaması makalenin bir önceki bölümünde yapılmıştır. Bu farklı algıların mimarlık ortamına ve mimarlık eğitimine yansımalarını belirleyebilmek ise, öncelikle genel eğilimlerin neler olduğunun sorgulanmasını gerekli kılmaktadır. Bu araştırma sürecini gerçekleştirmek için bir soruşturma yapılması uygun görülmüştür. Bu kapsamda hazırlanan anket, TMMOB Mimarlar Odası üyesi tüm mimarlara ulaştırılmış ve yanıtlar ağustos ayı (2011) boyunca kaydedilmiştir. Öğrenci ve öğretim üyesi olan, tasarım ve yapım alanında çalışan ve sektöre de hizmet veren mimarların yanıtlaması beklenen anket, belirlenen süre içinde 620 kişi tarafından yanıtlanmıştır. Anket sonuçları SPSS programı aracılığıyla değerlendirilmiştir. Aşağıda bölümler halinde bu sonuçlara yer verilmektedir.

Ayrıca, kavramların toplumsal yapıda ne tür algı farklılıklarını barındırdığını kavramak da, çalışma alanı için yaşamsal önemdedir. Bu bağlamda halk tarafından yanıtlanması beklenen anket formları hazırlanmıştır. Ancak çalışmanın zorlukları nedeniyle halka uygulanması beklenen anketler belirli bir şehir (İzmir) ve 34 yanıtla sınırlı kalmıştır. Aşağıdaki bölümlerde yanıtları bulunabilecek bu çalışmanın belirli bir eğilimi belirlemede, ancak yön gösterebileceği düşünülmüştür. Veriler bilimsel bir sonuç üretemeyecek kadar sınırlı olduğu için bildiride bu sonuçlara bilgi amaçlı yer verilmiştir.

3.1. Mimarlara Uygulanan Anketin Sonuçları Üzerine

Anket çalışmasının uygulandığı 620 kişinin cinsiyet bağlamında dağılımı %48,1 kadın, %51,9 erkek şeklindedir. Anketin uygulandığı yaş grubu değerlendirmesinde, katılımcıların yarısını (%50,6) 19-35 yaş grubu oluşturmaktadır. Bunun dışında, 36-50 yaş grubu %23,7 ile ikinci, 51-65 yaş grubu %21 ile üçüncü sırada yer almakta, 65 üstü grup %2,7, 0-18 yaş grubu ise %1,9'luk oran kapsamaktadır.

Anketi yanıtlayanların çalışma alanlarına bakıldığında,

- %12,6'sının öğrencilerden,
- %6,3'ünün öğretim üyelerinden,
- %16'sının sektörden ve
- %65,2'sinin ise tasarım-yapım alanında çalışanlardan

oluştuğu gözlemlenmektedir.

3.1.1. Çevre Kavramlarının Algıları

Mimarların çevre, sürdürülebilirlik, yeşil ve ekoloji kavramlarını hangi tanımlarla ilişkilendirdiklerini öğrenmek için dört adet soru sorulmuştur. Her birinde sözü geçen kavramları 'doğa dostu yapı', 'peyzaj', 'sağlıklı yapı', 'doğal malzemelerle yapılmış yapı', 'enerji verimli yapı', 'enerji etkin bina', 'mimarlık ve toplum', 'meslek politikaları', 'mimarlık ve ekonomi', 'bina sertifikasyonu', 'uluslararası ilişkiler ve mimarlık', 'bina otomasyonu' tanımlarından hangileriyle ilişkilendirdikleri sorulmuştur. Anketi yanıtlayanların en fazla beş seçeneği işaretleyebileceği soruda verilen yanıtlar aşağıdaki gibidir:

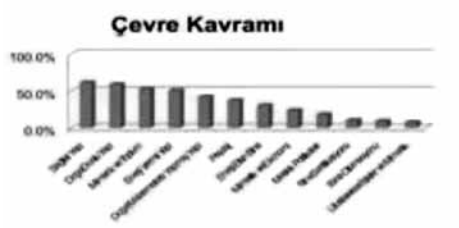

Resim 1: Mimarların 'çevre' kavramı algısı.

Resim 2: Mimarların 'ekoloji' kavramı algısı.

Resim 3: Mimarların 'yeşil' kavramı algısı.

Resim 4: Mimarların 'sürdürülebilirlik' kavramı algısı.

Verilen yanıtlara göre, çevre kavramıyla en çok ilişkilendirilen tanım 'sağlıklı yapı'dır. Sürdürülebilirlik için en fazla tercih edilen tanım 'enerji verimlilik' olmuştur. Ekoloji ve yeşil kavramları ise, mimarlara 'doğa dostu yapı'yı çağrıştırmaktadır. Ekoloji ve yeşil kavramlarında 'doğal malzemelerle yapılmış yapı' tanımı öne çıksa da, yeşil kavramında 'peyzaj', ekoloji kavramında ise 'enerji verimliliği' konusu mimarların yarısından fazlasının birbiriyle ilişkilendirdiği tanımlar durumuna gelmiştir. Çevre ve sürdürülebilirlik kavramlarının mimarlığın toplumsal yönünü de çağrıştırdığı verilen yanıtlardan izlenebilmektedir.

Mimarların yanıtları değerlendirildiğinde, çevre ve sürdürülebilirlik kavramlarının farklı derecelendirmeler ve öncelikleri olmakla birlikte benzer çağrışımları yaptığı saptaması kolaylıkla izlenmektedir. Dahası, ekoloji ve yeşil kavramları da mimarları benzer kavramsal alt açılımlara yöneltmektedir.

Anket sonuçlarının ürettiği bir başka sonuç, mimarlar ve mimar adaylarının bina sertifikasyonu ve bina otomasyonunu çevre, ekoloji, yeşil ve sürdürülebilirlik kavramlarıyla en alt derecede ilişkilendirmiş olmasıdır. Oysa mimarlık medyasında yer alma biçimiyle bakıldığında, özellikle yeşil kavramı günümüzde neredeyse sertifikasyon süreçleriyle doğrudan ilişkilendirilmektedir. Bu noktada mimarların konuya dikkatli ve eleştirel yönden yaklaştıklarını gözlemlemek mümkündür.

Çevre kavramlarının çağrıştırdığı alt açılımların birbiri ile ilişkisini gözlemlemenin kavram tartışmasına önemli açılımlar getireceği düşünülmektedir. Bu nedenle kavramların birliktelik kuralları veri madenciliği uygulamasını içeren programla analiz edilmiştir. Analizin sonucunda şu bulguları saptamak mümkündür: Sürdürülebilirlik söz konusu olduğunda öne çıkan enerji verimliliği tanımı, mimarlık ve toplum, doğa dostu yapı üzerinden enerji etkinliği, sağlıklı yapı ve doğal malzeme kullanımıyla güçlü bir ilişki kurmaktadır. Çevre kavramının açılımlarına bakıldığında ise, önemli bir odak noktası oluşturan sağlıklı yapı, enerji etkinliği ve doğal malzeme tanımıyla güçlü bir ilişkidedir. Yine çevre kavramının bir alt açılımını oluşturan doğa dostu tanımı ise yine doğal malzeme tanımına bağlanmaktadır.

Ekoloji ve yeşil kavramlarının alt açılımları birbirleriyle benzeşse de, bu alt başlıkların yaptığı çağrışımların dağılımı açısından iki kavram birbirinden ayrılmaktadır. Verilen yanıtlara göre ekoloji kavramı söz konusu olduğunda, en çok yanıt verilen doğa dostu tanımı, diğer pek çok tanımla karmaşık ve güçlü ilişkiler kurmaktadır. Buna karşın, yeşil kavramının odağında yer alan doğa dostu tanımının ise, sağlıklı yapı, peyzaj, enerji verimliliği, enerji etkinliği, doğal malzemeler gibi başlıklarla daha doğrudan ilişkili olduğu gözlenmektedir.

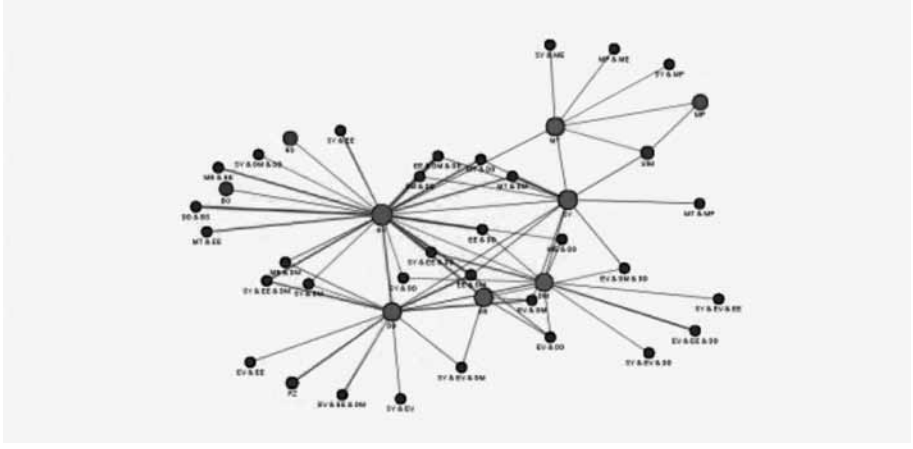

Resim 5: Sürdürülebilirlik kavramı için birliktelik kuralları.

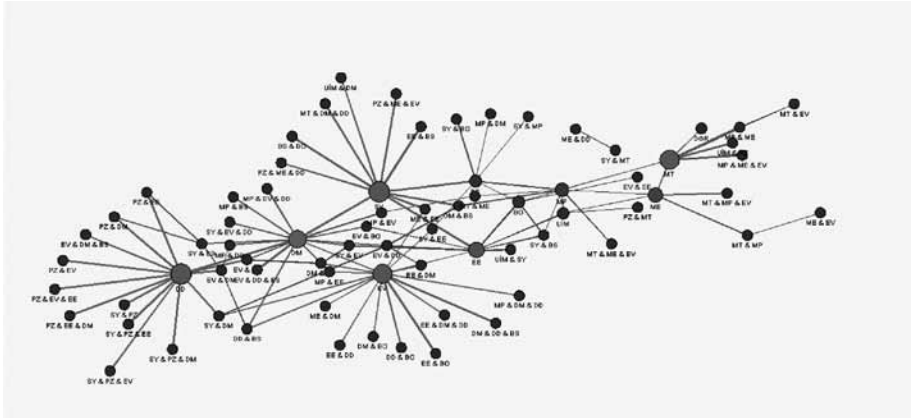

Resim 6: Çevre kavramı için birliktelik kuralları.

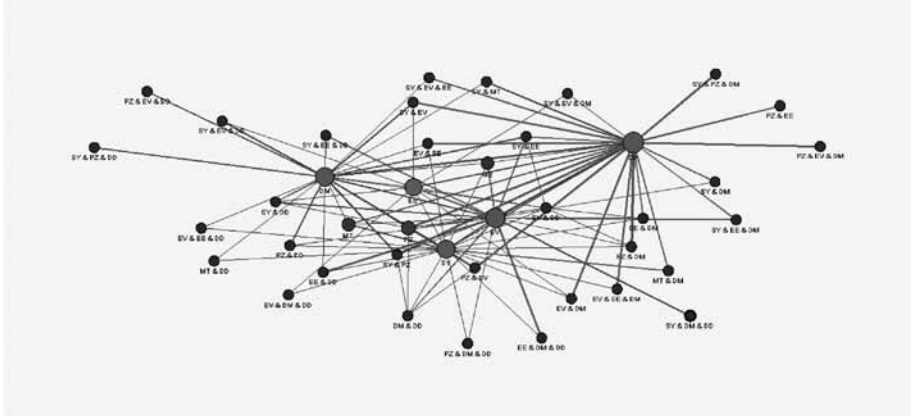

Resim 7: Ekoloji kavramı için birliktelik kuralları.

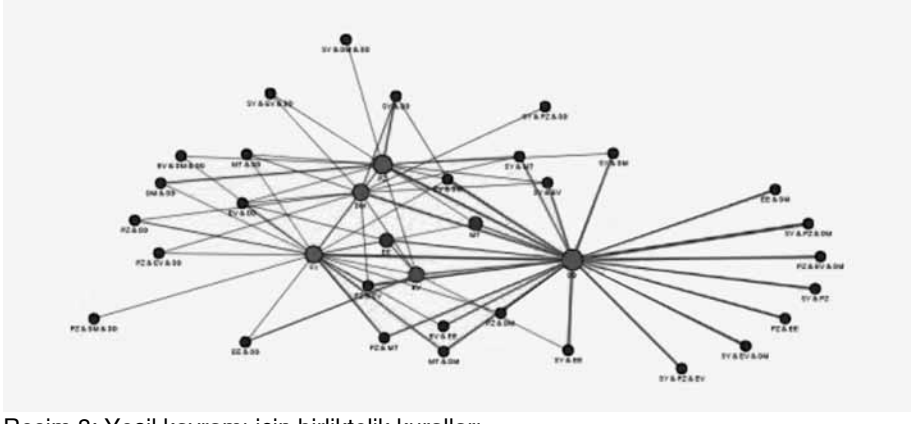

Resim 8: Yeşil kavramı için birliktelik kuralları.

3.1.2. Proje/Uygulamalardaki Öncelikler

Yapılan anket çalışmasında mimarlar ve mimar adaylarının proje ve uygulamalarındaki çevresel önceliklerini belirlemek için aşağıda sıralanan 32 farklı çevresel önlemden en önemli gördükleri 10 tanesini işaretlemeleri beklenmiştir. Sıralanan 32 çevresel tasarım bileşeni şöyledir: arsa arazi kullanımı, güneş ışığından yararlanma, yönlenme, yalıtım, yapılı çevreyle ilişki kurma, yapılaşma/yeşil alan oranı, mekân organizasyonunda iklimsel verileri dikkate alma, yapı maliyeti, konfor koşullarını sağlama, doğal havalandırmaya imkân tanıma, mevcut flora ve faunayı dikkate alma, insanla ilgili bedensel/sağlık koşullarını dikkate alma, insan sağlığına ve iç hava kalitesine dikkat etme, doğal malzeme kullanımı, yapının kullanım maliyeti, yerel malzeme kullanımı, proje alanındaki toplumsal yapı, mühendislik hizmetlerinden yararlanma, yenilenebilir kaynaklardan enerji eldesi, enerji verimli aydınlatma, kültürel farklılıkları dikkate alma, güneşin etkilerinden yapıyı koruma, yağmur suyundan yararlanma, yapı malzemelerinin çevresel etkisini dikkate alma, geri dönüştürülmüş ve/veya geri dönüştürülebilir malzeme kullanma, su tasarrufu için önlem alma, yapının çevresel maliyeti, yeşil çatı/duvar uygulama, bina otomasyon sistemleri, yerel bitki kullanımı, yapı atıklarının ayrıştırılması veya yeniden değerlendirilmesi, malzemenin üretim enerjisini dikkate alma.

Anket sonuçlarına göre mimarların yarıdan fazlası sırasıyla arsa arazi kullanımı, güneş ışığından yararlanma, yönlenme, yalıtım, yapılı çevreyle ilişki kurma, yapılaşma/yeşil alan oranı, mekân organizasyonunda iklimsel verileri dikkate alma ve yapı maliyetini çevresel tasarımın önemli bileşenleri olarak proje ve yapılarında uygulamaktadır.

Buna karşın malzemenin üretim enerjisi, yapı atıklarının ayrıştırılması ve yeniden değerlendirilmesi, yerel bitki kullanımı, bina otomasyon sistemleri, yeşil çatı/duvar uygulaması ve yapının çevresel maliyeti en az tercih edilen öncelikler haline gelmiştir (her biri %10'un altında seçilmiştir).

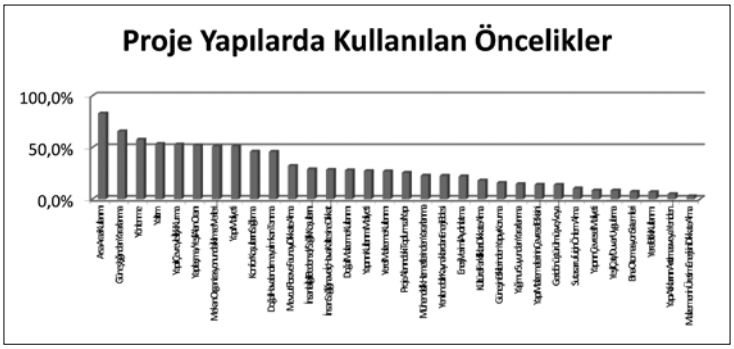

Resim 9: Mimarların proje ve uygulamalarında çevresel konulara ilişkin değerlendirmeye aldığı öncelikleri.

Proje ve uygulamalardaki çevresel önlemlere ilişkin verilen yanıtların birliktelik kuralları incelendiğinde yapı maliyetinin pek çok farklı kavramla ilişkili olarak bir odak noktası olarak ortaya çıktığı göze çarpmaktadır. Buradan çevresel önlemlerin yapı maliyetini düşürme odaklı uygulandığı sonucunu saptamak mümkündür.

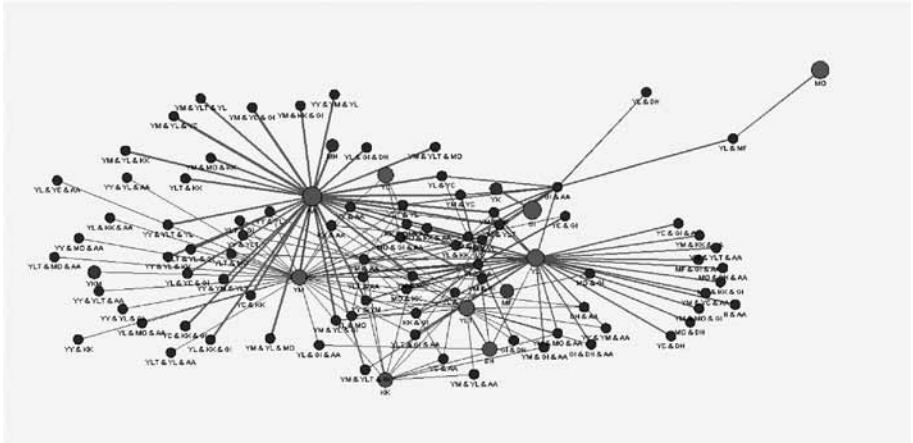

Resim 10: Projelerde ve uygulamalardaki çevresel önlemlere ilişkin birliktelik kuralları.

3.1.3. Farklı Disiplinlerle İşbirliği

Proje ve uygulamalarda farklı disiplinlerle işbirliği yapılıp yapılmadığı mimarlıkta güncel eğilimleri belirlemeye yönelik olarak kurgulanan önemli başlıklardan biridir. Bu konu anket kapsamında iki farklı soru bağlamında sorulmuştur. Bunlardan ilki makine, elektrik mühendisi gibi disiplinlerden kişilerle işbirliğini saptamak; ikincisi ise ekolojist, çevre mühendisi gibi farklı disiplinlerden kişilerle işbirliğini belirlemeye yöneliktir.

Anket kapsamında erişilen yanıtlara göre makine ve elektrik mühendisleriyle ilişki bağlamında, en yoğun işbirliği %26,1 ile avan proje sürecinde görülmekte, bunu %24,2 ile uygulama projesi süreci izlemektedir. %23,7'lik kesim ise, tasarımın fikrini geliştirirken işbirliği yaptığını belirtmektedir. %20,8 avan proje aşaması tamamlandıktan sonra, %2,3 ise uygulama projesi aşaması tamamlandıktan sonra işbirliği kurduğunu belirtmekte, %2,9 ise işbirliği olmadığını aktarmaktadır. Verilen yanıtlara bakılırsa mimarlar, makine ve elektrik mühendisi gibi farklı disiplinlerden kişilerle avan proje süreci tamamlanmadan dahi yoğun olarak işbirliği yapmaktadır.

Buna karşın, mimarların proje/uygulamalarında çevre mühendisliği/ekoloji gibi farklı disiplinlerle işbirliği incelendiğinde, anketi yanıtlayanların %36,8'inin işbirliğinin olmadığını gözlemlemek mümkündür. Mimarların %25'i tasarımın fik-

rini geliştirirken, %18,4'ü avan proje sürecinde, %9,7'si uygulama projesi sürecinde, %7,9'u avan proje aşaması tamamlandıktan sonra, %2,3'ü ise uygulama projesi aşamasının tamamlanmasından sonra işbirliği içinde olduğunu belirtmektedir.

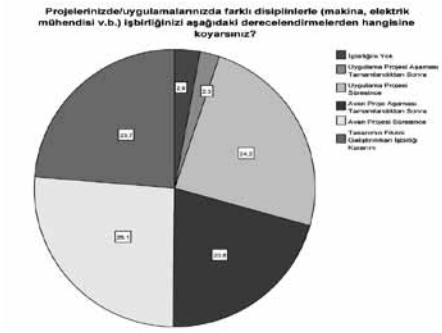

Resim 11: Farklı disiplinlerle işbirliği (makine, el.)

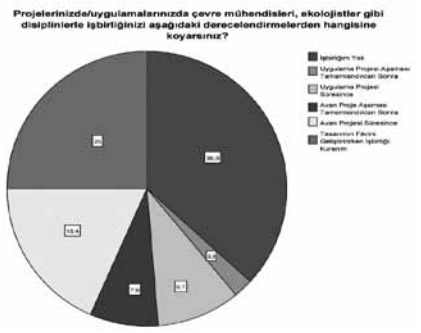

Resim 12: Farklı disiplinlerle işbirliği (ekolojist, çevre m.)

Anket sonuçlarının değerlendirmesinden, mimarların makine mühendisi, elektrik mühendisi gibi farklı disiplinlerden kişilerle farklı aşamalarda işbirliği içinde olduğu, hiç işbirliği içinde olmadığını belirten kesimin ise küçük bir oran yansıttığı algılanmaktadır. Buna karşın çevre ile ilintili disiplinlerle işbirliği konusunda paralel bir durum olmadığı gözlenmektedir. Hiç işbirliği içinde olmadığını ifade edenlerin oranı, makine/elektrik mühendisliği gibi disiplinlerle işbirliği olmadığını belirtenlere göre on kattan fazladır. Tasarım fikrini geliştirirken işbirliği kurduğunu belirtenler ise, %25 oranındadır. Bu bağlamda makine, elektrik mühendisi ile işbirliğindeki orana (%23,7) yakın bir değer olduğu dikkat çekmektedir. Avan proje sürecinde işbirliği konusunda ise, %18,4'lük bir oran görülmektedir ki, makine, elektrik mühendisliği gibi disiplinlerle işbirliğinde bu aşamada görülen %26,1'lik düzeye göre azdır. Uygulama projesi sürecinde diğer disiplinlere göre çevre mühendisliği, ekoloji gibi disiplinlerle işbirliği çok azdır.

Konu cinsiyet değişkenine bağlı olarak değerlendirildiğinde, kadınların daha çok uygulama projesi sürecinde (%26,2) makine ve elektrik mühendisleriyle işbirliği yaptığı görülmekle birlikte, erkeklerin daha çok avan proje sürecinde (%27,3) ve tasarım fikrini geliştirirken (%26,4) işbirliği kurmakta olduğu saptanabilmektedir. Ekolojist ve çevre mühendisleriyle işbirliği konusunda ise, cinsiyet değişkenine bağımlılık söz konusu değildir.

Söz konusu tablodan çevre ile ilgili konuların insan yaşamında yeterince yer etmediği, projelerde mimarın yanı sıra inşaat mühendisi, elektrik mühendisi, makine mühendisi imzası gerektiğinden bu disiplinlerden kişilerle işbirliğinin daha yoğun olduğu görülmektedir. Bazı ülkelerde (ABD gibi) projelerde peyzaj mimarı imzası da gerektiğinden, bu bağlamda işbirliği görülmektedir.

Ülkemizde de, çevreye duyarlılık bağlamında, yapının geliştirilmesine yönelik işbirliğini arttıracak düzenlemeler getirilmelidir. Halkın konuya ilişkin bilinç düzeyinin artırılmasının yanı sıra, oluşturulacak yasal düzenlemeler bu bağlamdaki işbirliğini güçlendirecektir.

3.1.4.Güncel Politikalar/Yasa-Yönetmeliklerden Haberdar Olma Durumu

Anketi yanıtlayanların %61,1'i dünyada çevre üzerine üretilen güncel politikalardan habersizdir. Benzer bir biçimde Türkiye'deki çevreyle ilgili yasa ve yönetmeliklerden haberdar olmayanların oranı %61,8'dir. Çevre etiketi kavramından haberdar olmayanların oranı ise %70,3'tür.

Dünyada çevre üzerine üretilen güncel politikalardan haberdar olduğunu belirtenler, Avrupa Birliği çevre politikaları, UIA politikası ve ACE bildirgesi, Kyoto Protokolü hedefleri, yeşil bina sertifikasyon sistemleri, nüfus planlaması politikaları, Ramsar Sulak Alanlar Yönetmeliği, SlowFood, SlowCitta ve permakültür hareketleri, yeşil şirket politikaları ve malzemelerin eko etiketlendirilmesi gibi yaklaşım ve politikalardan haberdar olduklarını belirtmişlerdir. Bu kapsamda dünyadaki çevre politikaları ile mimarlık arasındaki ilişkiye örnek olarak küresel ısınma-iklim değişikliği ve dolayısıyla CO2 salınımının kısıtlanması, alternatif/yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, binaların kendi enerjilerini üretmeleri ve enerji tüketiminin azaltılması, binalara enerji kimliği verilmesi, güneş pili teknolojisi ve uygulamaları, atıkların geri dönüşümü, atıktan enerji üretimi, atık su arıtma teknolojilerinin binalara entegrasyonu, Japonya'daki deprem sonrası ortaya çıkan nükleer enerjinin reddi tartışmaları, ekolojik yapı üretimi ve yeşil çatı uygulamaları verilmektedir.

Türkiye'deki ilgili yasa ve yönetmeliklerden haberdar olduğunu belirten grup ise Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği (BEP-TR), 26939 sayılı Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği, 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu, Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanun Tasarısı, 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve 2B yasa tasarısını çevre ile ilişkilendirerek örneklemiştir. Bu doğrultuda Türkiye'de, yapıların enerji kimlik belgesinin çıkarılması, ekoetiket alan yapı malzemeleri, çevre dostu, enerji etkin yapı malzemeleri, ilgili ürünler (tekstil, temizlik, aydınlatma), mavi bayrak uygulamaları, enerji tüketen ev aletleri (beyaz eşya), ülkemizdeki HES politikaları, kırsal alanlardaki faaliyetlere ait ÇED raporları, arıtma tesisleri ve atıkların depolanması ve ambalajlarda geri dönüşüm işaretlendirilmesi gibi yapı ve günlük hayatla ilgili farklı alanlarda uygulama örnekleri verilmektedir.

Dünyada ve Türkiye'de çevre ile ilgili politika, yasa ve yönetmeliklerden haberdar olduğunu belirtenlere hangi kaynaklar aracılığıyla gündemden haberdar olduklarına bakıldığında yazılı, görsel ve sözlü basın (Açık Radyo), internet siteleri ve mimari platformlar (Arkitera, Mimdap), meslek odası çalışmala-

rı, konferanslar, mesleki ve süreli yayınlar (*Mimarlık*, *Detail Green*), fuarlar ve internet üzerinden tanıtım mesajları ve çevreci kuruluşların (Greenpeace) adı geçmektedir. Katılanların verdiği bilgiden internet kaynaklı bilginin öncelik taşıdığı sonucu çıkmaktadır. İlgili kişiler ancak ilgileri doğrultusunda yazılı basını takip edip, konferans ve meslek odası çalışmalarına katıldığından, konunun daha geniş bir kitleye yayılması için alternatif yolların aranması ve internetten bu doğrultuda yararlanılması gerektiği açıktır.

Dünya ve Türkiye'deki güncel politikalar, yasa ve yönetmeliklerden haberdar olma durumunda cinsiyet önemli bir faktör olmazken, yaş belirgin bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. 65 yaş ve üstü grupta politikalar, yasa ve yönetmeliklerden haberdar olma oranı belirgin bir biçimde artmaktadır (her iki soru için de 65 yaş ve üstü grubun evet oranı %82,4)

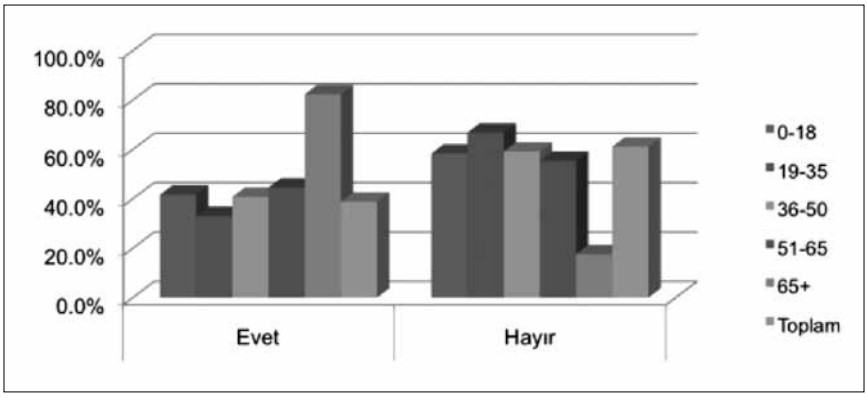

Resim 13: Dünyada çevre üzerine üretilen güncel politikalardan haberdar olma durumunun yaş değişkenine bağımlı olarak incelenmesi.

Ayrıca Türkiye'de ve dünyada yaşanan güncel gelişmeler, yasa ve yönetmeliklerden haberdar olma durumuyla makine ve elektrik mühendisleriyle işbirliği yapma durumu arasında belirgin bir ilişki saptanamazken, bu soruya verilen evet yanıtı ekolojistler ve çevre mühendisleriyle işbirliği yapan grupta işbirliği yapmayanlara göre belirgin bir biçimde artmaktadır.

Diğer çalışma alanlarına kıyasla sektör temsilcilerinin Türkiye'de çıkan yasa ve yönetmeliklerden daha fazla haberdar olduğu yapılan analizden görülmektedir. Dünyadaki güncel politikalardan haberdar olma durumuyla ilgili olarak çalışma alanına bağımlılık saptamak mümkün değildir.

Anketin bu sorusuna verilen yanıtlar mimar ve mimar adaylarının çevresel tasarımı gerek kavramsal olarak irdeleme, gerekse de projeleriyle yaşama kazandırma açısından çaba içinde olsalar da, gerek dünyanın, gerekse de ülkemizin çevresel gündemini izlemede oldukça çekingen davrandıklarını söy-

lemektedir. Bu durumun eğitim kurumları ve meslek örgütlerine mesleki gelişim açısından önemli görevler yüklemekte olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

3.1.5. Mimarlık Eğitimi Programlarının Çevresel İçeriği

Anketin sadece öğrenci ve öğretim üyeleri tarafından yanıtlanması istenen son dört sorusu mimarlık eğitimi programlarının çevresel içeriğini belirlemeye yöneliktir. 117 yanıtın alındığı bu bölümde öncelikle öğrenci ve öğretim üyelerinin bağlı bulunduğu fakülte/bölümün eğitim programında çevresel konuları irdeleyen ders/stüdyo olup olmadığı sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verilen yanıt %70,9 olduğu yönündedir. Aynı soru bu kez çevresel konuları kuramsal ve eleştirel yönden irdeleyen ders/stüdyo özelinde sorulduğunda, yanıtlar %54,7 oranına düşmektedir. Bu noktada öğrenci ve öğretim üyelerinin sorulara verdikleri yanıtların farklı olduğunun altını çizmek gerekir. Öğrenciler fakülte/bölümün eğitim programında çevresel konuları irdeleyen ders/stüdyo olup olmadığı sorusuna %64,1 oranında "evet^" derken, öğretim üyeleri için bu oran %84,6'dır. Öte yandan bu konuları kuramsal ve eleştirel yönden irdeleyen ders/stüdyo olup olmadığı yönündeki soruya benzer yanıtlar verilmiştir (%51,3 "evet" diyen öğrencilerin oranı; %61,5 "evet" diyen öğretim üyelerinin oranıdır).

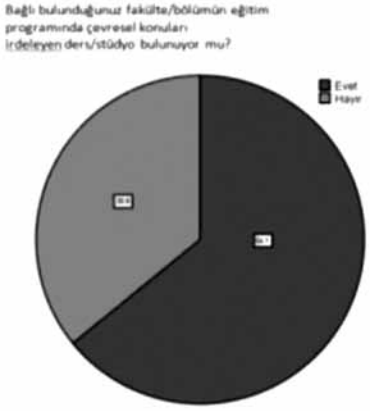

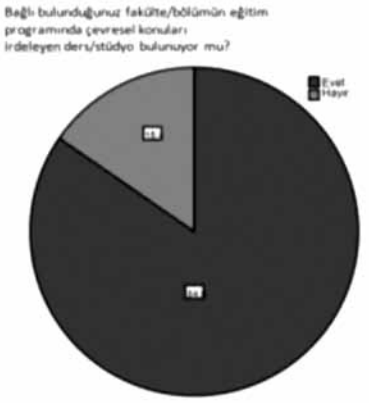

Öğrenci ve öğretim üyeleri arasında bağlı bulunduğu fakülte/bölümün eğitim programında çevresel konuları irdeleyen ders/stüdyo olduğunu belirtenler arasında, soruyu tam olarak cevaplayanlardan edilen ders isimleri (stüdyo ve kuramsal) aşağıda yer almaktadır:

- Anadolu Üniversitesi: Stüdyo 1 ve 2
- Balıkesir Üniversitesi: Enerji Etkin Yapı Tasarımı, Kentsel Tasarım Kriterleri ve Uygulamaları
- Beykent Üniversitesi: Environmental Systems, 1. 2. ve 3. sınıf tasarım stüdyoları

- Bilgi Üniversitesi: Mimari Tasarım Stüdyosu
- Bozok Üniversitesi: Ekoloji, Bina Bilgisi
- Çukurova Üniversitesi: Fiziksel Çevre Denetimi, Ekolojik Mimarlık
- Dicle Üniversitesi
- Doğu Akdeniz Üniversitesi: Human and Environment
- Dokuz Eylül Üniversitesi: İnsan ve Çevre, Bina Teknik Donanımı, Mimari Yönlem ve Güneş Kontrolü, Bina ve Tasarım Ekonomisi, Güneş Enerjisi ve Mimari Kullanımı, Bina Bilgisi, Mimari Çevre Düzenlemesi
- Erciyes Üniversitesi: Ekoloji, Enerji Etkin Tasarım ve Mikroklima
- Fırat Üniversitesi: Çevre Bilgisi
- Gazi Üniversitesi: Atölye 5 (yeşil atölye), Fiziksel Çevre Denetimi 1, 2, 3, 4
- Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü
- Gediz Üniversitesi: Ecology, Green Policies and Environmental Law 1 & 2, Energy Efficient Buildings, Sustainable Building Materials
- Haliç Üniversitesi: Fiziksel Çevre Sorunları, Şehircilik
- İstanbul Kültür Üniversitesi: Mimarlık ve Ekoloji
- İstanbul Teknik Üniversitesi: Fiziksel Çevre Kontrolü Stüdyosu, Güneş Mimarisi, Yapı Malzemesi, Yapı Elemanları Tasarımı, Mimari Tasarım ve Teknoloji, Mimari Tasarım Kuramları, Çevre Kontrol ve Yapı Teknolojisi Yüksek Lisans Programı
- İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü: Architectural Design, 1, 3 & 4, Building Physics 1 & 2, Design Principles of Passive Heating and Cooling Systems of Buildings, Fundamentals of Energy in Buildings, Ecological Studies in Architecture, Sustainable Architecture, Fundamentals of Building Physics, Energy Efficient Architecture
- Kadir Has Üniversitesi: İç Mimarlık, Çevre Tasarımı, Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Lisans Programı (Tarihsel Çevre Analizi, Tarihsel Çevre Koruma Projesi)
- Karabük Üniversitesi: Mimarlıkta Ekolojik Tasarım
- Karadeniz Teknik Üniversitesi: Çevre Bilgisi, Şehircilik
- Kocaeli Üniversitesi: Enerji Etkin Tasarım, Fiziksel Çevre Denetimi,
- Lefke Avrupa Üniversitesi: Çevresel Faktörler, Çevresel Tasarım
- Maltepe Üniversitesi: Fiziksel Çevre Denetimi, Kentsel Tasarım
- Mersin Üniversitesi: Mimarlık ve Doğa, Peyzaj Mimarlığı, Mimarlık Teorisi
- Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi: Tasarımda Çevresel Etmenler, Ekolojik Yapılar, Fiziksel Çevre Çözümlemesi ve Denetimi
- Orta Doğu Teknik Üniversitesi: Environmental Design, Man and Environment, Green Buildings, Landscape Research
- Osmangazi Üniversitesi: Akıllı Binalar
- Selçuk Üniversitesi: Mimari Stüdyo 3, 4, 5
- Trakya Üniversitesi: Yapı Fiziği, Yapı Elemanları, Tarihi Çevrede Tasarım, Mimarlıkta Çevresel Faktörler
- Uludağ Üniversitesi: Ekoloji ve Mimarlık, Tasarım Kuramları, Bina Bilgisi

- Yakın Doğu Üniversitesi: Environmental Science 1, 2
- Yaşar Üniversitesi: Fiziksel Çevre Koruma 1 ve 2, Sustainable Design, Urban Design, Fiziksel Çevre ve Kontrol
- Yeditepe Üniversitesi: Environmental Control
- Yıldız Teknik Üniversitesi: Mimarlıkta Alternatif Enerji Kullanımı, Sürdürülebilir Mimarlık, Çevre Sorunları ve Tasarım, Bina Bilgisi, Mimari Tasarım 4, Mimarlıkta Ekoloji, Enerji Etkin Tasarım, Mimaride Güneş Enerjisi, Şehir Planlama stüdyoları

Üniversitelerde çevre konusunun daha çok Bina Bilgisi, Mimari Tasarım Kuramları, Mimarlık Teorisi gibi temel derslerde ele alındığı gözlenmektedir. Ekolojik ve sürdürülebilir mimari konularına özel açılmış kuramsal ders sayısı daha azdır. Bu konularda üniversite bünyesinde düzenlenmiş seminer, konferans ve atölye çalışmalarının kuramsal tartışmaları beslediği tespit edilmiştir. Az da olsa bazı üniversitelerde, konuya özelleşmiş yüksek lisans programlarının var olduğu belirtilmektedir.

Anket sonuçları değerlendirildiğinde, eğitim programları açısından ülkemizde iyimser bir tabloyla karşı karşıya olduğumuzu söylemek mümkündür. Ancak bu yapının öğrencinin bilincine doğrudan yansıdığını düşünmek abartılı bir iddia olacaktır. Bu nedenle programların güncel yapısının öğrencide farkındalık yaratmaya ilişkin yeniden ele alınması konusunda araçlar ve yöntemlerin neler olabileceği üzerine çalışmalar yapmakta yarar olduğu söylenebilir.

3.1.6. Yeşil Yapı Yapmanın Avantaj ve Engelleri

Yeşil yapı yapmanın avantajlarının sorgulandığı açık uçlu soruya verilen yanıtlar üç grupta toplanabilir. Bunlar insan odaklı, çevre odaklı yanıtlar ve ender verilen cevaplardır.

İnsan Odaklı

- Geleceği garanti altına almak, geleceği önemsemek dolayısıyla insanı önemsemek, insana değer vermek; insanın doğayla kurduğu ilişkiyi düzeltmek, daha ılımlı, olumlu hale dönüştürmek;
- Anlık olmasa da, uzun vadede ekonomik çözümler içermesi; üretimde verimliliğin desteklenmesi, enerji ve doğal kaynak tasarrufu, kaynak sürekliliği, enerji kaynaklarının yenilenebilirliği;
- Sağlıklı bina ve sağlıklı insan kavramının beraber ele alınması, sağlıklı doğa kavramı; doğanın “sağlıklı” olmasını destekleyen yapılaşma biçimi;
- Barışık olmak: İnsanın (yaşayan veya üreten için) yaşam ortamını iyileştirmek; iç huzurunu artırmak; insanın doğaya daha yakın olmasını sağlamak, insan ilişkilerinde düzelme sağlamak; insanın beden, çevresi ve dünya ile daha barışık bir yaşam sürdürebilmesi;

- Yaşayabilen, kendi kendine yetebilen yapı, yaşanabilir çevre, toplumsal yaşam standartlarının yükseltilmesi;
- Şehirlerde yeşili korumanın bir yolu.

Çevre Odaklı

- Kullanılan genel tabirler: Bozulmayı durdurma, kirlilik oluşturmama, doğal dengeyi koruma, süreklilik sağlama, müdahaleyi azaltma, doğa ile dost, doğayla bütünleşme;
- Mevcut ekolojik bozulmanın durdurulması; doğanın kendini yenilemesi/tamir etme sürecine katkıda bulunması, doğal çevrenin korunması ve sürekliliğinin garanti altına alınması, doğa ile dost bir şeyler üretmek;
- Doğaya barışık bir yapım politikası yürütmek, insanoğlu doğaya müdahale eden varlık olarak tanımlanıyor;
- Isı, ışık ve ses konularında enerji tasarrufu sağlayarak binalara daha çok fonksiyon katmak; özelliklerini arttırmak ve böylece ülke çapında enerji tasarrufu ve kalkınma gerçekleştirebilmek.

Ender Verilen Yanıtlar

- Bu bir yapı türü değil, yaşama biçimi olmalıdır. Hem ruhsal, hem de bedensel açıdan yapıyı kullanan ya da kullanmayana sağladığı faydalar vardır. Vicdanen hem doğaya, hem de diğer canlılara karşı daha rahat olabilmeyi sağlamak;
- İyi bir reklam ve dolayısıyla pazarlama ve rant aracı olduğu,

Yeşil yapı yapmanın önündeki engeller ise, ekonomik, yasal ve yönetsel, kültürel ve sektörel olarak gruplanabilir. Aşağıda verilen yanıtlardan bir seçki sunulmuştur:

Ekonomik

Maliyet ve rant: Ekonomik, politik ve yasal engeller, ekonomik-politik gündemin bu konudan uzaklığı:

- Yoksulluk ve küresel adaletsizlik;
- Olumlu sonuçların zaman içinde görülebilecek olması, günümüzdeki toplumsal zihniyetin ise sabır ve beklemeye tahammülünün olmaması;
- Kısa vadeli ekonomik fayda beklentisinin hâkim olduğu günümüzde, bu tür uzun vadeli ekonomik faydalarının göz ardı edilmesi ve şu an için yapıların ekonomik maliyetlerinin bir engel olarak görülmesi ve maddi imkansızlıklar;
- Yeşil yapı teknolojilerinin ve malzemelerinin kullanımının henüz yaygınlaşmamış olması sebebiyle maliyetlerin yüksek olması veya bu tür yapıların daha maliyetli yapılar olduğu hakkında bir önyargının oluşmuş olması.

Yasal ve Yönetsel

Yasal

- Yönetmelikler, mevzuat: deprem yönetmeliği ve standartların ekolojik yapı yapmaya uygun olmaması;
- Neoliberal politikalar ve getirdiği ekonomik düzenin imar planları, bürokratik engeller

Yönetsel

- Yanlış ve duyarsız yönetim;
- Yerel/bakanlık/devlet politikaları, gerekli politikalardan yoksun olmak, teşvik eksikliği;
- Merkezin anlayışının başlı başına bir engel olması.

Kültürel

Eğitim ve zihniyet/alışkanlıklar: Uygulamada yaygın olmaması/talep yok/:

- Bireysel isteksizlik, ilgisizlik, bilinçsizlik;
- Ekolojik yapı konusunda yeterli eğitimin verilmemiş olması;
- Kavramın yeniliği;
- Yapım ve bakımının diğer yapılara göre daha zor oluşu inancı.

Sektörel

Sektörel ilgisizlik:

- Tasarımda bilgi eksikliği; tasarımda önceliğin maliyete verilmesi; gerekli olan teknolojik alt yapı ve yapım detaylarının yeterli derinlikte tasarlanmaması;
- Fayda kazanç karşılaştırmasında bilgi eksikliği;
- Eksik, yetersiz ve yanlış bilgi sahibi olunması; yeşil yapının bir gereklilik/zorunluluk değil de, gereksiz bir ayrıntı olarak algılanması; tartışmaların akademik düzlemde kalması;
- Tecrübe eksikliği: Uygulamayı çok iyi bilen kişilerin az olması;
- İşverenlerin konuya gerekli ilgiyi göstermiyor veya gerekli olmadığını düşünüyor oluşu; işvereninin bu konudaki bilinçsizliği ve parasal açıdan teşvik etmeyişi, bu sebeple mimarın çevreye verdiği artı ve eksilerden çok, o işten ne kadar kazanabileceği düşüncesi;
- Sermayenin/girişimcilerin bilinçsizliğinin talebi yanlış yönlendirmesi;
- Yapım süreçlerinde alışılagelen yapım tekniklerinin tercih edilmesi: üşengeçlik,
- Kalifiye iş gücü eksikliği (inşaat sektöründe alışılmış uygulamaların dışına çıkma güçlüğü –işçilik ve malzeme açısından);
- Ülkemizde yeşil yapı için kullanılan malzeme zenginliğinin az olması, olanların çok pahalı olması; yabancı kaynaklı ürün, malzeme ve hizmetler;

- İstanbul odaklı gündem: Süregelen rant kavgaları ve mimarlık dünyası patronları; sektörel yapılanma ve daha çok para kazanma-kâr hırsı ilişkisi; artan rant nedeniyle insanların niteliksiz yapılara artan talebi.

3.2. Halk Anketlerinin Sonuçları

İzmir kenti özelinde ve 34 yanıt sınırlılığında gerçekleştirilen anket sonuçları aşağıda verilmiştir. Anket formu, halk tarafından doldurulduğunda yeterince açık ve anlaşılır olmadığı görülmüş ve belli bir kesim ve eğitim düzeyine hitap etmekte olduğu anlaşılmıştır.

Kentlilere öncelikle yapı seçimini etkileyen unsurların neler olduğu sorusu yöneltilmiştir. Verilen yanıtlara göre kentliler yapıyı seçerken yapının bulunduğu semti, ulaşım kolaylığını, depreme dayanıklı olmasını, ısıtma türünü, yapının fiyatını ve ısı yalıtımı yapılmış olmasını önemsemektedir. Yapının konumu, manzara, zemine doğaya yakınlık, otopark/güvenliği olması, binanın kullandığı enerji türü, enerji tasarrufu, faturalarda azalma, iç hava kalitesi, sağlıklı malzeme kullanımı, nem-rutubet olmaması, bina otomasyonu, su tasarrufu, su faturalarında azalma, çöp ayrıştırılması gibi konular diğerlerine oranla sırasıyla daha az seçilmiştir.

Yapı seçimini etkileyen unsurlar
(En fazla tercih edilen ilk 5 seçenek belirtilmiştir):

Yapının semti	: 30
Ulaşım kolaylığı	: 31
Depreme dayanıklı olması	: 29
Isıtma türü	: 23
Yapının fiyatı	: 21
Isı yalıtımı yapılmış olması	: 20

Kullanıcılara çevre, ekoloji, sürdürülebilirlik ve yeşil kavramlarını hangi alt başlıklarla ilişkilendirdikleri sorulduğunda, çevre ve sürdürülebilirlik kavramını sağlıklı yapı ile ilişkilendirirken, ekolojiyi ve yeşil kavramını doğa dostu yapıyla ilişkilendirmektedir.

Çevre (En fazla tercih edilen ilk 3 seçenek belirtilmiştir):

Sağlıklı yapı	: 26
Doğa dostu yapı	: 22
Enerji tasarruflu bina	: 19

Ekoloji (En fazla tercih edilen ilk 3 seçenek belirtilmiştir):

Doğa dostu yapı	: 28
Enerji tasarruflu bina	: 23
Doğal malzemelerle yapılmış yapı	: 21

Sürdürülebilirlik (En fazla tercih edilen ilk 3 seçenek belirtilmiştir):

Sağlıklı yapı	: 20
Doğal malzemelerle yapılmış yapı	: 16
Sertifikalı bina	: 13
Enerji tasarruflu bina	: 13

Yeşil (En fazla tercih edilen ilk 3 seçenek belirtilmiştir):

Doğa dostu yapı	: 27
Doğal malzemelerle yapılmış yapı	: 19
Sağlıklı yapı	: 14

Ayrıca kişiler konuya ilişkin güncel politikalardan, yasa ve yönetmeliklerden yeterince haberdar değildirler. Çevre etiketi kavramı bilinmemektedir. Çevreye duyarlılık, enerji tasarrufu sağlayacak düzenlemeler, enerji tasarruflu ampul, çöp ayrıştırma ile sınırlı kalmaktadır. Bu bağlamda, kâğıt, pet şişe, cam, pil ayrıştırılmaktadır.

Güncel çevre politikalarından haberdar olduğunu belirtenler, bu bağlamda nükleer enerjiye hayır politikası, Kyoto anlaşması, Libya savaşı, nükleer enerji, Greenpeace topluluğunun yaptığı faaliyetler, doğal afetler, TEMA, ısı yalıtımı, güneş ısınma sistemi, CFC kullanımının azaltılmasını ifade etmişlerdir.

Yeşil yapıda oturmanın avantajları kullanıcılar tarafından aşağıdaki gibi ifade edilmiştir:

- Temiz hava
- Uzun ömür - temiz nefes
- Doğaya uyum ve enerji tasarrufu
- Çevre ile iç içe olmak
- Doğaya az zarar vermesi
- Sağlık - huzur
- Daha kaliteli yaşam, doğa dostu yapı
- Sağlıklı bir yaşam ve huzur
- Oksijen, sağlıklı olması
- Çocuk oyun alanlarının olması
- Sağlıklı ve stressiz yaşam
- Çevreye daha az zarar vermesi
- Doğal hayata daha yakın olması
- Doğal yaşam
- Uzun soluklu yaşam
- Manzara - doğal güzellik
- Doğaya yakınlık, huzur
- Sağlıklı yaşam, doğal ortam

Yeşil yapıda oturmanın önündeki engeller ise şöyle ifade edilmiştir:

- Yasal engeller
- Rant - daha çok konut - daha çok gelir
- Çarpık yapılaşma
- Alışkanlık ve ihmalkârlık
- Apartmanlar, fabrikalar
- Binalar
- Teknoloji
- Ekonomi ve zaman
- İnsanlar ve yaşam koşulları
- Çevre duyarlılığının olmaması
- İnşaatlar
- Maliyeti
- İmar planları
- Rant
- İnsanların çoğalması
- Nüfus artışı
- Yoğun şehir hayatı
- Apartmanların fazlalığı
- Rutubet, nem
- Hava kirliliği, sanayileşme

Belirli bir kent özelinde ve sınırlı sayıda yanıtla da olsa belli bir eğilimi tartışmaya açmak için aktarılan anket sonuçlarına göre, farklı toplumsal kesimler arasında özellikle yapı ve yapının çevresel davranışı açısından daha fazla bilinçlendirme çalışmaları yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

4. Sonuç ve Öneriler

İnanılmaz bir hızla değişen dünyamızda yaşamın her alanına yansıyan değişim, kuşkusuz ki mimarlık ortamında da etkilerini göstermektedir. Mimarlık eyleminde çeşitlenme ve genişlemeye yol açan bu değişim, meslek alanında farklı eğilimleri de beraberinde getirmektedir. Bunlardan biri de güncel çevre tartışmalarının mimarlık eğitimi ve uygulamasına yansımalarıdır. 21. yy'ın önemli araştırma ve uygulama alanlarından biri olduğu düşünülen "çevre" üzerine tasarımcılar ve kullanıcıların düşüncelerini bir araya getirmek bu çalışmanın konusunu oluşturmuştur. Bu anlamda öncelikle akademi, sektör ve politikaları belirleyen kurumlar olmak üzere meslek ortamının sacayağını oluşturan üç farklı perspektiften konunun değerlendirmesi yapılmıştır. Özellikle bu üç alandan çevre, teknoloji ve toplumun nasıl algılandığına dair spekülasyonlar yapılmıştır. Araştırmayı bilimsel bir temele oturtmak için yapılan anket çalışması ise, Türkiye'deki farklı alanlarda çalışan mimarlara ve mimarlık öğrencilerine yollanmış ve 600'ün üzerinde yanıt alınmıştır.

Verilen yanıtlara göre mimarlar ve mimar adayları, mimari mekânın çevre olgusuyla ilişkisini önemsemektedir. Ankete katılanların sürdürülebilirlik, çevre, ekoloji ve yeşil kavramlarıyla nitelenen mimarlığın çevre sorunlarıyla ilişkisini en çok sağlıklı yapı, doğa dostu yapı, enerji verimli yapı, doğal malzemelerden yapılmış yapı ve mimarlığın toplumsal boyutuyla ilişkilendirdiği görülmüştür. Mimarların yanıtlarına göre kavramlar da kendi içlerinde komşuluklar barındırmaktadır. Örneğin çevre ve sürdürülebilirlik kavramlarının çağrışımlarıyla, yeşil ve ekoloji kavramlarının çağrışımları birbirine oldukça benzemektedir. Sıra dışı bir durum ise, anketi yanıtlayanların büyük bir bölümünün yeşil kavramını peyzaj ile ilişkilendirmesidir. Burada gerek mimarlık medyasında, gerekse de popüler medyada öne çıkan farklı imajların etkili olduğu düşünülmektedir. Öte yandan mimarlar sertifikalandırma, otomasyon gibi medyada öne çıkan diğer konulara belirli bir mesafede durmaktadırlar.

Mimarlar sözü geçen kavramların projeleri aracılığıyla uygulamasında ise daha çok mimarinin araziyle ilişkisi, yönlenme, iklimsel verileri dikkate alma gibi çevresel tasarımın temel sorunsallarıyla ilişki içindedirler. Yapı malzemelerinin üretim enerjisi, geri dönüşüm ve yeniden kullanım olanakları, yenilenebilir enerji kaynakları gibi konuları projelerinde diğerlerine oranla oldukça seyrek kullanmaktadırlar. Bunun üç nedeni olabileceği üzerine akıl yürütülebilir: Birincisi bu tür uygulamalara ilişkin güncel bilginin yeterli olmamasıdır. Bu konuda sürekli mesleki gelişimi sağlamak üzere meslek örgütlerine ve eğitim kurumlarına ödevler düştüğü söylenebilir. İkinci neden ise, bu konuda yapı üretim alanının tüm aktörlerinin mimara yeterli desteği vermemesidir. Bu noktada yapılan araştırmanın bir sınırından da söz edilmelidir. Sektör temsilcilerine ulaşılamamış olması, bu konuda yorum yapmayı kısıtlamaktadır. Yapılı çevreyi belirlemede doğrudan rolü olan aktörlerin konuya bakışlarını irdelemenin ileride yapılacak araştırmalarda öne çıkacak bir konu olduğu düşünülmektedir. Ancak özellikle anketin mimarlardan yeşil yapı yapmanın önündeki engelleri sıralamalarının istendiği bölümde öne sürülen ekonomik, sektörel, yasal ve yönetsel nedenler mimarın içinde bulunduğu ortamın zorluklarını açıklamaya yetecektir. Söz edilebilecek üçüncü neden ise, mimarların yapı maliyetinin etkilenebileceği düşüncesiyle kimi önlemleri göz ardı ediyor olduğudur. Projelerde alınabilecek çevresel önlemlerin birbiriyle ilişkisini inceleyen birliktelik analizlerinde yapı maliyetinin güçlü bir etki olarak öne çıktığı görülmektedir. Bunun farklı önlemlere eğilme konusunda etkisi olabileceği düşünülmektedir.

Öte yandan mimarlar ve mimar adayları çevre konusundaki güncel gelişmeleri, yasa yönetmelik ve politikaları takip etmemektedirler. Açıkça görülüyor ki dünyamızı gelecek kuşaklardan ödünç aldığımızın bilincinde olarak, çevreci yaklaşımın benimsendiği bir anlayış için konu ile ilgili bilinç ve duyarlılığın geliştirilmesine çalışılmalı, bu konudaki politikalardan malzemelere dek yelpazenin her alanındaki bilginin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Toplumun mimarlığın çevresel gündemiyle nasıl ilişkilendiği araştırmanın yanıt aramaya çalıştığı bir diğer konudur. Bilindiği gibi toplumun mimarlığın çevre kavramıyla ilişkisine bakışını belirlemek üzere İzmir'de anketler yapılmıştır. Sınırlı sayıda uygulanabilen bu anketten ortaya çıkan eğilim, genelde çevresel tasarım konusundaki bilincin beklenen düzeyde olmadığı, bazı kavramların sektör dışında bilinmediğidir. Ancak anketin ulaştığı ilginç bir sonuç verilen yanıtların kullanıcılar ve tasarımcılar açısından ortaklıklar taşıdığıdır. Birbirine benzer bir biçimde gerek mimarlar gerekse de halk tarafından çevre ve sürdürülebilirlik kavramlarının daha çok insan odaklı; ekoloji ve yeşil kavramlarının ise daha çok doğa ve doğal olan odaklı algılanmakta olduğu saptanmıştır.

Son olarak mimarlık eğitiminde çevre konusunu irdelersek, karşılaştığımız tablonun eğitime yansımalarının umut verici olduğundan söz edilebilir. Öğrenci ve öğretim üyeleri mimarlık fakültelerinde çevre konusuna farklı düzeylerde olsa da eğilmektedirler. Her ne kadar öğrenci ve öğretim üyelerinin yanıtları oransal olarak farklılaşsa da, eğitimin güncel yapısında yer bulan çevre tartışmalarının yakın gelecekte olumlu yansımalarının olacağını iddia etmek abartı olmayacaktır. Ancak yine de eğitim programlarının yapısını güncellemenin başlı başına yeterli olmayacağı fakültelerin konuya eğilen farklı araştırma ve tartışma alanlarıyla beslenmesi gerektiğinin altı çizilebilir.

Farklı motivasyon ve önceliklerle güncel bir eğilim olarak ortaya çıkan çevre kavramlarının mimari tasarıma yansımasının bugün bir gereklilik olarak görülmesi gerektiği açıktır. Bu konuda mimarlık ortamını belirleyen tüm aktörler ortak bir dil geliştirerek işbirliğine dayalı bir pratiği yaşama geçirmede gerekli rolleri üstlenmelidir.

Not

Bu metin 16-18 Kasım 2011 tarihlerinde İzmir'de Mimarlık Eyleminin Gelişimi ve Çeşitlenmesi temasıyla düzenlenen VI. Mimarlık ve Eğitim Kurultayı kapsamında oluşturulan Mimarlıkta Güncel Eğilimler Çalışma Grubunun yaptığı toplantılarda ortaya çıkan tartışmalar kapsamında üretilmiştir. Grup üyeleri Ayşen Ciravoğlu *(Yürütücü),* Ayşe Öztürk (FSMÜ), Eti Akyüz Levi (DEÜ), Beril Özmen Mayer (DAÜ), Rüksan Tuna (İst. Şb.), Zeynep Durmuş Arsan (İYTE), Ahmet Tercan (MSGSÜ), Banu Durmuşoğlu (YEM) ve İlker Ertuğrul'dan *(Raportör)* oluşmuştur.

Kaynaklar

Özmen Mayer, B., (2006). "Ekolojik Tasarım Bilinci: Mimarlık Eğitime Yansıması Üzerine Bir Deneme", Uluslararası Ekolojik Yapı Tasarımları ve Malzemesi Semineri, Mimarlar Odası Antalya Şubesi Yayınları: 11/1: 45-60.

http://www.who.int/wssd/en/

http://portal.unesco.org/fr/ev.php-URL_ID=3994&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001393/139369e.pdf

Oturum Başkanı

Bu kapsamlı çalışmayı bize sunan Ayşen Ciravoğlu ve raporun hazırlanmasında çalışan Ayşe Özkök, Özmen Mayer, Rüksan Tuna, Semih Gümüşarslan'a da teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Gecikmeyle başladığımız için fazla ara vermeden sevgili Güven Arif Sargın'ın yine aynı konulardaki genel değerlendirmesini almak üzere sahneye davet ediyorum.

Güven Arif SARGIN

Çok teşekkür ediyorum. Günaydın.

Yaklaşık iki üç hafta öncesinde bu raporunun bir değerlendirmesi amacıyla davet edildiğimde öncelikle onurlandım, çok teşekkür ederim. Ancak, … size farklı sorumluluklar, yükümlülükler getirdiğinin de farkındaydım. Nitekim … hatta bir hafta öncesinde bugün özeti sunulan raporun tamamen tamamlanmış bir şekilde, kapsamlı bir şekilde ulaş… mümkün … ağır olduğunu bir kez daha teyit etmiş old…

Değerlendirmeyi iki şekilde yapabilirsiniz diye düşünüyorum. Bunlardan bir tanesi, biraz önce sevgili hocamın özetini sunduğu araştırmanın kendisini de yorumlayabilirsiniz. Elinizde rapor var ve büyük bir olasılıkla bu raporda … başka yollarda da ulaştırılabilir diye düşünüyorum.

Raporun kendisine baktığınızda tarihsel bir … var. … kavram … tarihsel bir … içerisinde bize aktarıyor… bir anlatım olduğunu kabul etmemiz lazım. … arkasından gelen kuramsal nitelikli sorular var. Bunun da çok kıymetli olduğunu sizlerle paylaşayım, ama rapor içerisinde çok daha önemli olan şey ampirik çalışmanın kendisi diye düşünüyorum. Dolayısıyla da bu çalışmanın ampirik kısmı … daha sonra, kurultaydan sonra da dikkatli bakmanızı öneriyorum, çünkü henüz nihai bir yorum içermemekle birlikte elde edilen bilginin zenginliğiyle birlikte çok farklı yorumlara da sebebiyet verebilecek. Örneğin kavram setlerinin karmaşıklığını ve farklı kullanımlarını … çalışma içerisinde … Algısal farklılıklar çok önemli. Her bir kavram setinin özellikle eğitim ortamında ve kamuda gündelik hayat içerisindeki algısının farklılıklarının çok önemli olduğunu düşünüyorum, ama bizim için çok daha önemli olan, tüm bu tartışmanın, bu ampirik bilginin eğitim programları açısından kullanılabilirliği. Bunun da farklı bir yoruma ihtiyacı olduğunu sizlerle paylaşayım.

Şimdi, bu birinci tür bir değerlendirme olabilir, ama ben bu tür bir değerlendirmeden biraz uzaklaşacağım. Acaba bu raporla birlikte gelen bilgi başka bir mecrada paralel okunabilir mi diye bir soru üzerinden bir … okuma. Bu ikinci bir okuma… Bu okumayı yaparken de biraz önce söylediğim gibi … olma-

masına da aslında özen göstereceğim. … olmasını istemiyorum, çünkü bu üst okumayı yaparken olabildiğince çok soru sorma belki şu aşamada yanıt vermekten çok daha önemli …

Bu paralel okumayı yaparken hangi bağlamda bu okuma yapılabilir diye kendi kendime sorduğumda özellikle bu ampirik verilerin güçlü doğası… acaba çevre bir … kavram… çevre sorunsalı da bir bu kavram … bir problem … olarak başka bir bağlamı oluşturulabilir mi diye … ve "çevre sorunsalı ve toplumsal bağlamı" diye bir başlık üzerinden sorular sorarak konuları … düşünüyorum.

Şimdi, çevreyle ilgili tartışma, özellikle çevre konusu hepinizin bildiği gibi son yüzyılın en önemli sorun alanlarından biri olarak … Ancak, bununla birlikte biz biliyoruz ki çevrenin dönüşümü de insanlık … eski… yeni bir sorunla karşı karşıya … doğayla herhangi bir şekilde ilişki kurduğunuz anda zaten çevrenin dönüşümü başlıyor. Dolayısıyla, çevre salt madde dünyanın karşılığı ve çevresel dönüşümde benzer bir şekilde salt … binanın dönüşümü olarak görülmemelidir diye düşünüyorum ve … gerçekte bu perspektifle bakıldığında da sosyal bir olgu ve toplumsal hareketliliklerle anlamlandırılmalıdır. Bu başka bir … koymanız açısından bu cümlenin olduğunu düşünüyorum. Sosyal olgu olarak kabul edil… çevreyle ilgili bir durum ve toplumsal hareketlerle anlamlandırılıyor.

Şimdi, toplumsal tarihin çevresel dönüşüme paralel yazıldığı açılımlardan hareketle çevre kavramları üzerinden mimarlıkta güncel eğilimleri tartışmak bunların içerisinde … başlıklı araştırma raporunda sosyal bağlamı olan bir okumayla bir kez daha değerlendirildiği … düşünüyorum; bu da ikinci bir … Bu maksatla bu 10-15 dakikalık tartışma içerisinde, özellikle çevresel çalışmaların içeriğini yapan Doğal Bilimler Merkezi profesyonellerinin Sosyal Bilimler Merkezinde başka terminolojiyle buna sosyal ekoloji … kurulmasının zorunluluğuna dikkat çekmeye çalışacağım bir kez daha. Buradaki soru günümüz terminolojisinin yeni kavramsallaşmalar üzerinden tartışmaya açmak olası…

Bu tartışmayı sürdürürken ekoloji sözcüğünü anahtar olarak kullanmak doğru olabilir. Ekoloji hepinizin bildiği gibi yaklaşık yüzyıldaki olan bir … bilim. En basit yorumuyla toplumsal polemiklerin yeryüzündeki tüm kaynaklar üzerindeki baskı oluşturduğu savının üzerinden hareket ederek bu kaynakların tükenmesiyle birlikte ortaya kendisini bir bilim dalı olarak koyan yeni bir açılım karşımız…

Biraz önce söylediğim gibi dolayısıyla ekolojik … şey de toplumsal nitelikli bir olgu ve toplumsal bir sorun olarak … Burada bu savın altını oluşturabilmek adına Marx'ın ünlü tartışmasına bir kez daha çok kısaca değinmek istiyorum. Bildiğiniz gibi Marx'a göre birinci doğa, el değmemiş hammaddeye, doğal kaynaklara… İkinci doğa ise Marx'a göre doğa ve toplumsal hareketlerin

ilişkiselliğine atıf yapar, her türlü toplumsal hareket doğanın hem dönüşümüne yol açar, hem de içerdiği ekonomik politiğiyle doğal … kullanım değerine, daha sonra değişim değerine erişir. Buradaki ilk iddia çok genel geçer, herkesin kabul edeceği bir tarafı olduğunu söyleyebiliriz; yani toplumsal hareketlerle doğa bir ilişkiye girdiği zaman çevresel dönüşüm kaçınılmaz, ama bu ekonomi politikle … bu ilişkisellik kullanım değeri ve değişim değeri arasında da bir çatışmaya ya da bir sıçramaya sebebiyet verir; yani kullanım değişime, kullanım da … kullanım … değişim değerine uzanan bu sıçrama doğanın pazarın nesneye dönüşmesine, bir diğer anlatımla metalaşmasına da denk düşer. Bu da aslında yine Marx'ın birinci doğa ve ikinci doğa tanımlaması sonrasında daha … ve biraz da … politik dille ve terminolojiyle diyelim daha doğrusu iddia … bir şey; yani bir kullanım değeri aktif … ve bu tür bir sıçrama da nesnenin, doğaya ilişkin herhangi bir nesnenin detaya dönüşmesinin de nedenidir.

Nesnenin metalaşması, yani mala, mülke dönüşmesi, hepimizin bildiği gibi karmaşık, çok çetrefilli ve kendi iç çatışmalarını içeren … ve daha da önemlisi ekolojik sorunları da beraberinde getiriyor. Örneğin, çevre kirliliği çok amiyane bir örnek vermek gerekirse, somutlaştırma … ama biz biliyoruz ki çevre kirliliği diye … salt 20. yüzyıla dayanan … bir problem değil. … söylediği gibi eğer tarihsel ve sosyal bir olguysa bilim, tarih içerisinde biz zaten çevre kirliliğinden ve … rahatlıkla bahsedebiliriz.

Bütün bunlara karşın nesne-meta ilişkisinde pazar içerisindeki karmaşıklık gibi özellikle 19. yüzyıl endüstri devrimi sürecinde ve sonrası artarak devam ediyor. Dolayısıyla, bizim artık ilgilenmemiz gereken nokta büyük bir olasılıkla modern dünyanın bu meta-nesne ilişkisini, özellikle Endüstri Devrimi sonrasında nasıl ortaya koyduğu üzerine olabilir. Gelinen son kertede artık bahsedilen şey ekolojik sorunların kendisidir ve ekolojik sorunsal ve ekolojinin bir paradigmatik araştırma ya da bir bilim dalı olmasının da önünü açmıştır; yani belirli bir endüstri devrimi sonrasında bu egemen, nesne-meta ilişkisinin yol açtığı ciddi sorunsal ve ekolojiyle ilgili tartışma… bir paradigmatik alan olarak önümüze koyar.

Bu yeni bilim alanı, tırnak içerisinde kullanıyorum, "kendisi söylemedi, daha sonra da meşgulüm" … niyetini kurma aşamasında kendisine başat olmayan bir tür düşünce sistemi kurmayı, sosyal gündemi göndermede de … başlar, ki bu özellikle son yarım yüzyıl içerisinde gerçekleşmiştir. Toplumsal ekoloji adını verebileceğimiz paralel bir … örgütler. Hemen akabinde bir ekoloji, doğa bilimleri… gönderme, bir ekonominin … olarak önümüzü açmakla birlikte toplum bilim tabanlı bir paralel … örgütlenmesinin de önünü açıyor.

Bu noktada doğa bilimlerinden hareket eden birey, proje tartışmasıyla birlikte sosyal bilimlerin içinde hiciv gücünden kaynaklı toplumsal ekolojinin varlığından bahsetmek de … Kısacası, ekolojiyle ilgili tüm … disipliner formasyo-

nu ışığında bu tartışmayı gözden geçirmeliyiz diye düşünüyorum ve özellikle ilgilendirdiği için de mimarlığı da bu … merkezine yerleştirerek tartışmayı sürdürme… fayda var.

Günümüz çevre sorunları özetle toplumsal bir boyuttadır, bir … pazar ilişkilerinden de bağımsız sorgulanamaz, … pazar içinde bile bağımsız sorgulanamaz, bu da ikinci savımız.

Çevre sorunlarının temelinde ve bir tür ekonomik, politik ve … bir sürü ilişkileri olduğunu hepimiz biliyoruz. Hiç şüphesiz ki … niteliklerden biri de kurumsallaşmış ve kendi söylemsel formasyon… sürekli … bilimsel pratiklerin kendisi. İşte, bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum, çünkü ben doğa... merkezi… buna paralel bir sosyal bilimler merkezinde okumayı yaparken bu bilgi üreten bilimsel pratiklerin de niteliklerinin doğalarının da … sorgulanması… eşdeğer bir sorguya tabi tutulmasında yarar var. Bu noktada özellikle hepinizin bildiği gibi … bir toplum … bilimsel paradigma ve erk, dar ilişkisinde ele alan … çalışmalarını anımsamak yerinde olacaktır diye düşünüyorum. Daha çok sosyal hareketlilik; yani sosyal … üzerine çalışan … power, discource … alt başlıklı çalışmasında bir güç olarak bilimin modern toplumun … Örneğin, modern toplumlarca bilime atfedilen kurtarıcılık … söylencesinin aldatıcı niteliğini sorgulamaktan kendisini alıkoyamıyor. Demek ki burada bilim … merkezini oluş… bilime … Bugün kurtarıcılık… mutlaka bir eşdeğer bir teste tabi tutulmasında yarar var. Bu bağlamda bilimsel pratikler aracılığıyla yeri geldiğinde meşruiyet zeminini de tanımla… çevresel dönüşüm doğru okunmalı ve doğru tahmin edilmelidir. Özellikle artan … katından çevresel dönüşüm toplumu da biçimlendirdiği ya da toplumsal dönüşümü, çevresel dönüşümü de biçimlendirdiği … tavrında bir öncelikli olarak … faydalıdır.

Özetle çevre sorunlarının anlaşılması için sorunun toplumsal nitelikli olduğunun kabul edilmesi bir ön şart olarak değerlendirilmelidir. İşte, tam da bu noktada sosyal bilimler ile toplumsal, ekolojik tartışmaların da bu tür doğru okunduğunu… süreçlerini bizlere alternatif olarak koyabilir… Hepinizin bildiği gibi çevre sorunlarıyla ilgili baskın … içeriği yüzleştiğimiz günümüz sorunsalının toplumda kavranma biçimini de etkiliyor.

Biraz önceki sizin sunumunuzdaki o algısal farklılıkların da aslı bu hâkim literatür tarafından oluşturulmasıyla ilgili bir durum söz konusu olabilir ve bu algısal farklılık akademi… hayatı yaşayan sıradan insanın yaşamında farklı şekillerde tezahür edecektir, ama bu tezahürün bu baskın literatürle birlikte oluşturduğunda tahlilimizde bir yerde durmasında fayda var.

Sosyal bilimler yerine salt doğa bilimlerini öncelikli gören metodik bir yaklaşım … önemli olduğunu düşünüyorum. Sorunun tespiti ve irdelenmesi bağlamında aksaktır ve daha da ötesi biraz önce … söylediğim için… sosyal bilim olanak-

larının görece kısıtlı ya da sınırlı olduğu söylemini sürekli olarak yeniden üreterek pazar ilişkilerinin talep ettiği ekonomik politiği de etki… Doğal … tartışma üzerinden salt o … tartışma üzerinden ve onun bilimselliği üzerinden yapılan bir … fikir üretiminin aksak olduğunu kabul etmek, aksak olduğunu iddia etmek söz konusu olabilir ve özellikle sosyal bilimin … bu … perspektiflerinde kısıtlı ve sınırlı olduğu … bir mit üzerinden de biz algımızı sürekli biçimlendir… Bunu da özellikle Doğa Bilimleri Merkezi araştırma… teknolojinin üretimi süreci içerisindeki politik metnin rolünü de çok dikkatli okumakta fayda var.

Çevre sorunu Doğa Bilimleri Merkezi araştırmalar marifetiyle incelenme… Bunun gerekli olduğu söylenebilir, ancak yetersiz olduğunun da bu kertede iddia edilmesinde fayda var, çünkü bu tür bir … bana göre parçacı bir nitelik… Polislik … es geçebilir ve her şeyden önemlisi dönüşümün toplumsal saiklerle hareket geçirdiğinin bilgisini ustalıkla saklayabilir; yani siz bunu … mitleştirilmiş bir dünya içerisinde … bunun toplumsal saiklerle, gerekçelerle, altlıklarla bu … olduğu çevre… bu nedenle görüştüğü bilgisini de es geçerek gündelik hayatınıza, hatta mesleki pratiklerinize devam edebilirsiniz. Bu nedenle de çevreniz toplumsal süreci de içerecek biçimde toplum bilimsel bağlantılı ele alınarak tahrip edemeyiz ve bu tahrip içinde doğa bilimlerinin yerinin her seferinde tespit edilmesi daha uygun olacaktır.

Bu çalışma grubunun bize sunduğu araştırmada yer alan çevre, teknoloji, toplum üçlemesiyle bu üçlemeyi sorgulamamıza yardımcı olan parametreler, ki bunlar akademik, sektörel ve politik … çok önemli ve doğa bilimi … sosyal bilimlerin farklı farklı biçimlerine çevre düzeninden üst üste getirmeye çalışması nedeniyle ayakları yere sağlam basan metodik bir yaklaşım içeriyor. O açıdan iyi bir önermede bulun… hissediyorum ve araştırmanın da bu kapsamda yeniden yapılmasında bence yarar var.

Araştırmanın kullandığı metotla, tırnak içerisinde, “sizin kullandığınız …” “güncel eğilimler üzerine soruşturma” başlığı altında sosyal bilimlerin önemine vurgu yapmanın ötesinde sosyal bilimlerin araçlarını kullanmaktan da kendinizi alıkoy… öne sürülüyor. Bunu da çok önemli … Bu araştırmayı yürüten değerli akademisyen dostlarıma güvenerek çevre sorunları teknik bir sorunun çok ötesinde ve bunun sonucu olarak da sunumun teknisyenlerin sahiplenmesi gerektiği yönüyle ilgili … eğilimi bertaraf etmemiz gerekiyor. Ben bunun da çok önemli, bu araştırma içerisinde daha fazla yüzeye çıkarılması ve tartışılması gereken bir nokta olduğunu sizlerle paylaşayım.

Buna ek olarak çalışma özellikle ülkemizde çevre sorunları konusunda sosyal bilimler … araştırmaların yeterince gelişip gelişmediği konusunda da dikkatinizi çekiyor ve bu konuda sosyal, bilimsel yaklaşımın yoğunlaşması gerektiğinin de altını çiziyorum; yani, bu biraz önce söylediğim doğrudan araştırmanın kendisinin değerlendirilmesine ilişkin başlık altında belki görülebilir, ama çok

fazla ayrıntıya girmeden sadece araştırmanın o bölümünün bizim için önemli olduğunu iddia ettiği cümlelerin altını bir kez daha çizme …

Hepinizin bildiği gibi ekoloji sadece tabii biyoloji değildi, kimya gibi diğer doğa bilimlerinin katkısıyla da kendisini … çalışıyor. Kırılma noktası 1960'lar. Bir kırılma noktası, çünkü o yıllara değin biyolojinin bir alt araştırma alanı olan ekoloji çevresel sorunların konuları, nedenleri, aktörleri, süreçlerini belirleyerek toplumsal hüviyetini kesinleştirmeye başladı. Bunu bir kez daha söyleyeyim, sadece çevresel sorunun kendisini betimlemeye çalışmıyorum, bu sorunların nedenleri, aktörleri ve süreçlerini de irdelemeye başlıyorum. Buralardan itibaren biraz önce söylediğim gibi, … olup olmadığının iyi bilinmesi lazım, ama … kullandığı anlamında diyelim, ben anlamını aşarak ilk olarak siyaset bilimi jargonu içerisindeki … başlıyor. Bu kapsamda özellikle yakın dönemde, 1970'lerde, daha sonra 1980'lerde örneğin bu kişinin anarşist ekolojisini anımsamakta yarar var. Hakikaten bu ekoloji tartışması Gucci'nin tartışmalarında çok daha siyaset biliminin önemli bir nesnesi konumuna getirdiğini görüyoruz, yavaştan da bizim için çok farklı bir açılımla sun… Gucci'nin siyasi angajmanı … Gucci'nin önerdiği sosyal ekoloji tanımının bu açıdan ben çok önemli olduğunu burada kaydetmek istiyorum. Tabii, Gucci'nin anarşist söylemine nazire yapan … ekoloji benzeri, … ekoloji olarak adlandırılan ve gene sosyal bilimler … tartışmalarının da anımsanmasında yarar var, çünkü bunlar farklı ve aynı sosyal bilim tartışmaları içerisinde kendileri… tartışıp daha anarşist ve sosyalist bir tabana kayarken … biz biraz daha egemen üretim … şöyle söyleyeyim: Egemen ekonomik politiğin sürdürülebilirliği adına yeni bir toplumsal modeli önerdiğini biliyoruz. Dolayısıyla, bu farklı polar durumlar; yani kutupsal durumların … açısından bunlar çok iyi … o açıdan da …

Dolayısıyla, 1960'lardan sonraki bu engin tartışma doğa bilimlerine başat yeni bir bilimsellik çevre konularının tam da merkezine yerleşmeye başlıyor ve ekolojik sorunları merkez alan toplumsal hareketler ve düşünceler de bizim hem … hayatımızın içerisine, hem de gündelik hayatın içerisine sızıyor. Ekoloji tartışmalarının sosyal bilimler ekseninde bir gelişmesi, onun doğa bilimlerinde olan bağını da aslında köreltmiyor, tam tersine hem sosyal, hem de doğa bilimleri bileşimine yol veren disiplinler üstü yaklaşımların doğmasına da neden oluyor. Siz özellikle disiplinler arası sözcüğün… araştırmadaki … disiplinler üstü kavramını tartışmaya açsak bu bağlamda … küçük bir önermede bulunabilirim.

Sonuç olarak ekoloji, tırnak içerisinde, artık tüm etkinliğiyle bir sosyal bilimler alanı olarak da karşımızda ve bu ekolojiyle ilgili durumun farklı bilim tabanlarını kullanması da kaçınılmaz ve bu bağlamda bu doğa bilimleri alanında ileri sürülen sav ve araştırmaların sosyal bilimler… yansıması söz konusu.

Ekoloji sözcüğü bir diğer deyişle toplumsal bir kimlik edinmiştir artık. Ancak, bu noktada anımsanması gereken şey, bu durumun epistemolojik; yani bi-

lim kuramsal bir kırılma da içerdiği olmalıdır. Tam da bu noktada değerli Hocam Doğan Tekeli'nin bu yeni olgusal durumun kendi iç tutarsızlıklarıyla beraber türediğine dair savına da katıldığımı sizlerle paylaşayım. Özellikle bu tür iç istikrarsızlar bu biraz önce sosyal bir bağlama oturtmaya çalıştığım ve, tırnak içerisinde, "toplumsal ekoloji" olarak isimlendirebilir miyiz diye sorduğum bu yeni epistemik ruhun toplumsal dönüşüm içinde ve sosyal … için yeterli bir güç üretip üretemediğini de sorar. Bunun da çok önemli bir soru olduğunu ben de düşünüyorum. Böyle bir sosyal … hareketlilik açısından, toplumsal görüş açısından, tırnak içerisinde yine söylüyorum, "toplumsal ekoloji" yeterli bir güç üretebilmekte midir?

Son olarak da kendi mesleğinizle ilgili bir kısa yorumda bulunmak gerekebilir. Mimarlık disiplini çerçevesinden bakıldığında çevreyle ilgili konuların hâlâ teknografik bir bakışın baskısı altında tutulduğunu iddia edebiliriz. Bunu sadece ben söylemiyorum, farklı akademik çevrelerden gelen tartışmalarda bu teknografik perspektifin egemen olduğu ve bu çevreyle ilgili sorunların … altındaki bu ekonomik poli… sosyal kuvvetlerin tarihsel dönüşümlerini s… vesairenin yeteri kadar işlenmediği … bir durum.

Bu teknografik bakış öylesine ağır bir fenomen haline geldi ki, neredeyse çevresel dönüşümde bir toplumsal mühendislik projesi bağlamında … çevre, çevresel veriler ve çevresel dönüşüm farklı saiklerle özelde bir biçimlendirilmeye çalışılmakta. … teknografik bir biçimlendirmeye çalışılmaktadır. Belki de bu noktada yapılması gereken bu tür sahte toplumcul mühendisliğe soyunan teknografik tavırları ve bu tavırla birlikte çevrenin bir fetiş nesnesine indirgendiği durumların sorgulanmasında yarar görülmektedir.

Sabrınız için çok teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Güven Arif Sargın'a da değerlendirmeleri için çok teşekkür ediyoruz.

Elbette ki mimarlıktaki herhangi bir birime ait eğilimleri tartışmanın çeşitli noktaları var. Bir tanesi kavramlar üzerinden tartışmak, sonra bu kavramları genel kuramsal çerçeveler içerisinde tartışmak, mimarlık alanına çektiğimizde bunu söylem ve uygulama açısından tartışmak gibi çok çeşitli seçeneklerimiz var. Hele ki güncel eğilimlerden söz ediyorsak bu anlık değerlendirmelerin belirli zaman perspektifinden yaptığımız değerlendirmelerden daha zor olduğunu da kabul etmek lazım. Teşhis giderek daha zorlaşıyor, çünkü anında değiştiği için aslında oldular. O nedenle aslında bu zor bir değerlendirmeydi diye düşünüyorum, hem birinci komisyon raporu açısından, hem de onlar üzerine değerlendirme yapan Güven Hoca açısından, ama şu ana kadar bence büyük anlamda genel bir perspektif böylelikle çizilmiş oldu. Zamanı da biraz nitelikli

kullanmamız gerekli. Zaten belli bir gecikmeyle başladık. 10 dakika içerisinde eğer soruları toplayabilirsek zamana uymuş olacağız.

Buyurun efendim.

Katılımcı

Antalya'dan katılıyorum. Burada ele alınması gereken bir konu var, o da "ulaşılabilirlik" kavramı. Bu kavram üzerinde durulması gerekir. İlk kez İzmir Mimarlar Odası tarafından Avrupa Kent üzerine çalışma yapıldı ulaşılabilirlik açısından. Bu çalışmayı biz Antalya'da devam ettirdik. Mimarlar Odası Kent Konseyi ve Büyükşehir Belediyesiyle beraber bir imar birlikteliği raporu hazırladık Türkiye'de ilk kez engellilerle ilgili. Bu konuda, ulaşılabilirlik konusunda şunu söylemek istiyorum: A noktasından B noktasına ulaşabilmeniz için muhakkak bazı standart ölçülere sahip olmanız lazım; yani sizin oturduğunuz kürsünün yüksekliğinin 75 santim olması da bu standartlardan bir tanesidir. Bu anlamda bu standart ölçü ve primlerin belirlenmesi gerekiyor ki çevreyle uyumlu bir yapılaşma ve kriterlerden bahsedebilelim. Bu çalışmaların kısa sürede çevreyle ilgili standart ve ölçülerin, bu konudaki düzenlemelerin, mevzuatın yapılması gerekmektedir. Bunun da bu güncel eğitimler konusuna girmesi adına katkıda bulunmak istiyorum.

Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Biz teşekkür ederiz. Profesör Doktor Orcan Gündüz.

Orcan GÜNDÜZ

Orcan Gündüz, 9 Eylül Üniversitesi. Sunuda yer alan bu çevre kavramları üzerinden mimarice eğilimler konusunda, çevre kavramları dediğimiz zaman çevrenin kapsamına girmeyen hiçbir şey yok zaten, çok geniş bir alan. İkincisi, güncel eğilimler denildiğinde mimarlıkta herkesin kafasında değişik imajlar oluşuyor. O bakımdan bunları hangi bağlamada değerlendirmek gerektiği konusunda ben şahsen zorlandım. Birkaç tane örnek bulabilseydim, ama güncel deyimler derken öteki mimari uygulamalardaki özellikle enerji destekli doğayı entegre etmeye çalışan uygulamalar gibi algıladım. Buna örnek de bulabilsek birkaç tane belki daha rahat olabilir.

Bu konuda çalışma yapmış Mimarlık Bölümümüzde tek dersimiz var, bütün bu konudaki sanıyorum bilgilenme bu bağlamdadır. Doktora tezleri falan yapılıyor; o ayrı bir konu. Ben genel bağlamda çevreyle mimarlık ilişkisi konusunda ders veriyorum. Burada hepimiz doğal çevrede yaşıyoruz ve mimarlar olarak da doğal çevrede birtakım yapılar üretiyoruz, sonuçta doğal çevreye müdaha-

le ediyoruz, doğal çevreyi etkiliyoruz ve doğal çevreden etkileniyoruz. Bu bağlamda ele aldığımızda buradaki duyarlılığımızı nasıl sağlıklı bir şekilde yönlendirebiliriz? Bunu irdelemek lazım.

Sayın Sargın kavramsal olarak ve kuramsal olarak üst düzey gayet kapsamlı olarak ele aldı, ben daha somut birtakım değerlendirmelerde ele almak istiyorum. Ben doğrudan doğal çevre boyutuna değinmek istiyorum.

Doğal çevre söz konusu olduğunda bizim bilgilerimiz doğal çevre konusunda veya doğal bilimler konusunda aldığımız bilgilerle sınırlı. Mimarlık eğitiminde bu konularda ayrıntılı bir bilgilenmeye sahip değiliz. Dolayısıyla biz doğal ortamda jeolojik yapıyla ilgiliyiz, depremlerden sonra bizler suçlanıyoruz, yüzey şekilleriyle ilgiliyiz, toprakla, suyla, iklimsel özelliklerle, bunlarla ilgiliyiz, bunları hep dikkate alıyoruz tasarımlarımızda, bitki örtüsü… Bunları dikkate alıyoruz ya da almamız gerekiyor. Acaba tek tek bunları düşünecek olursak, hangisini ne kadar biliyoruz?

İkinci konu, bunların önemini biliyoruz, bunlarla ilgili bilgi toplama aşamasına geldiğinde de bizler bunların uzmanlarından bilgi alacağız. Uzmanlardan alacağımız bilgi için onlardan ne istediğimizi onların anlayacağı şekilde nasıl isteyebiliriz? Uzmanlara ne soracağız, onlar da bize ne yanıt verecekler? Çünkü bu farklı uzmanlık alanları ve mimarlık disiplinleri arasında o kadar büyük farklar var ki, sizin sorduğunuzu onlar bambaşka şekilde algılarken bize verdikleri yanıtı da biz zaten anlamıyoruz. Biz yerbilimciden bir şey talep etsek bize verdikleri teknik bilgileri değerlendirmemiz mümkün değil, çünkü tamamen farklı teknolojiler. Ayrıca bir soru sorsak onlardan bir yanıt almak için, onların o konuda yanıt vermeleri için belki birkaç mevsimsel dönem araştırma yapmaları da gerekebiliyor, özellikle yaban hayatı gibi konularda mevsimsel dönüşümleri, farklılıkları görebilmek… Dolayısıyla bu meslek dallarının özünde çalışma süreçleri ve yöntemleri farklı ve bilgi akışı o kadar kolay olmuyor o nedenle.

Dolayısıyla, bu konularda yeterli değiliz maalesef. Şimdi tabii doğal çevreye aykırı olan uygulamalar sonucunda çevre felaketlerimiz deprem, sel… veyahut hatalı bir yerleşim nedeniyle enerji kaybı gibi pek çok alanlar ya da doğrudan etkilenmeleri, pek çok sorunları her zaman yaşıyoruz.

Yeni yaklaşımlar söz konusu olduğunda ben öncelikle şunu sorgulamak istiyorum: Yeni yaklaşımlardan amaç, biz doğal ortamları sağlıklı değerlendirip kullanıyor muyuz, yoksa biz aslında doğal yapıya aykırı birtakım yapılar, aykırı olabilecek yapılar yapıp ondan sonra da onların üzerine yaptığımız birtakım teknolojik eklemelerle ki, bunlar yapıların çatısında yeşil alanlardır, ayrıca içinde dönüşüm sistemleridir, yeni teknoloji cephe sistemleri, yeni camlar, yağmur suyundan yararlanma, suyu sirküle etme, çöpleri arıtma, enerji satın almak için maliyetli malzemeler falan, bu tür şeyler yaparaktan biz acaba bu çevre

duyarlı yeni yaklaşımlar adı altında özünde doğal çevreyi yeterince dikkate almıyor, saygı göstermiyor, daha sonra burada birtakım teknolojiyle yeni imajlar yaratma... Acaba dedim burada günümüzün yeni birtakım, adını koyamadığım, onları mı kastediyor ve bunların ardından bir defa bu ileri teknolojinin çok artı giderlerin olduğuna inanıyorum maliyet olaraktan ve de bu teknolojinin acaba … yeni birtakım dayatmalar geliyor, esrar şeyleri de oluyor. Bu uygulamalar tabii farklı uygulamalar olduğu için dergilerde hep bunlar yer alıyor ve de bu uygulamalarda mimarın ben pek rolünün olduğunu sanmıyorum. Bunlar tamamen teknolojik konular ve mimar bir şekilde bunları kendi yapıtlarına entegre etme durumunda kalıyor; yani bu konular tamamen teknolojik konular.

İşte, bu tür uygulamaları ülkemizde değerlendirirken gerçekten çevre duyarlılığı konusuna ve teknoloji kullanımı konusuna biraz da yaşlı bir meslektaş olarak biraz çekinceli, ihtiyatlı yaklaşaraktan değerlendiriyorum. Farklı görüşleri dinlemek isterim.

Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Ayşen Hanım bu konuda bize yanıt vermek istiyor.

Ayşen CİRAVOĞLU

Aslında yanıt gibi değil. Özellikle anketten aldığımız geri dönüşler de bizi bu anlamda oldukça sevindirdi açıkçası. Sizin tam da tespit ettiğiniz gibi teknolojinin yardımıyla birtakım çevre sorunlarının üstesinden gelme yaklaşımını aslında görmedik mimarlarımız arasında yaygın olarak. Dolayısıyla, bu oldukça sevindirici bir gelişme; arsanın kullanımı, yönlenme, gün ışığından yararlanma gibi doğal yöntemler ve oldukça aslında maliyetsiz birtakım tekniklerin tam ön planda olduğunu gördük. Söylediğiniz anlamda ülkemizdeki durum açısından oldukça sevindirici. Tabii teknolojinin ülkemize daha yeni yeni girmeye başlamasıyla da belki biraz ilişkili olabilir, ama yine de mimarların o dikkatleri, tavrı diyebiliriz, açıkçası bizi de çalışmanın sonuçları açısından umutlandırdı; ama dediğiniz çok doğru, birtakım teknikler tabii birlikte ilişkili kullanılabilirse çok iyi. Doğru yönlenmeyi yapmayıp da bir güneş kontrolü için bir teknolojiye başvurmak anlamında değil, ama hem ona yakın, hem de birtakım desteklerle daha enerji açısından, daha çevreyle ilişki açısından yeni yaklaşımlar tabii çok daha belki tercih edilir, ama şu anki durum açısından da yine olumsuz bir tabloyla karşılaşmadığımızı da söyleyebilirim.

Oturum Başkanı

Selahattin Önür Hocamızın sözü vardı.

Selahattin ÖNÜR

Çağdaş bir … bugün önemli … amaç çevresel … toplumsal … aslında boşuna yıllardır hakikaten önemli bir … gerekliliği aslında bütünleşik yaklaşım, bütünleşik bir tasarım, bizim açımızdan… tasarımı gerektirir en direkt olarak baktığımızda. Ancak, pratikteki yetersizlikler yanlışlık… nerede … Aslında bunun üniversitede olduğunu saptıyor… Bu konuda ne dersiniz ve …?

Oturum Başkanı

En çok Leonardo sendromumuzun hâlâ geçerli olduğunu düşünüyorum. Her şeyi kendi başımıza yapma, daha henüz baş edemedik galiba hocam, değil mi?

Selahattin ÖNÜR

Aslında Leonardo'ya gerek yok. Aslında bugün Leonardo da olsa başa çıkamazdık. Teknolojinin vardığı nokta herhalde o da Leonardo aklıyla dehasıyla herhalde bir şekilde bütünleşmeyi, birimleri kompartımanlaşmış halinden çıkartmaya çalışırım diye düşünüyorum.

Oturum Başkanı

Sistine Şapeli'nde bile yardımcısı vardı aslında.

Selahattin ÖNÜR

Çok önemli. Dolayısıyla, bu konuda bence düşünün. Bütün sorunların kökeni üniversitedir maalesef… Bunu neden söylüyorum? Gerçekten üniversitenin yeniden yapılanması gerekir her bakımdan. Bilimler arası bir kompartımanlaşmanın ancak o bilimi üreten, bilimi öğreten yerin, üniversitenin yeniden yapılanması gerekiyor. Bizim konumuz aslında bugünkü ders programlarını uydurmak yerine tümüyle eğitim ortamının yeniden, bütün dersleri yeniden yapılandırmak gerekiyor. Bunu sadece mimarlık değil, üniversitelerin bütün dallarında yapmak gerekli. Disiplinler arası çalışma deniliyor. Tamam, bu çok önemli, yapılıyor belli ölçüde, ama sınırlı. Bunun çok daha geniş anlamda yapılması gerekiyor.

Oturum Başkanı

Cengiz Bektaş.

Cengiz BEKTAŞ

Bundan üç beş yıl önce bu konu ilk kez geldiği zaman, öyle göründüğü zaman daha doğrusu ülkede bir masanın çevresinde, ben de mimar olarak oraday-

dım, öyle çağrılmıştım. Diğer katılımcıların hepsi elektrik, tesisat, tüm Avrupa firmalarının İstanbul temsilciliklerinin kişileriydi, çünkü o önemli bir pazar. Olaya sadece öyle adlandırarak bakmak yetmiyor. Onun için Güven'e teşekkür ediyorum. Her zaman aynı yanlışı yapıyoruz. Koruma: İnsanı korumadığınız yerde yapıyı korursanız siz nötron bombasısınız, başka hiçbir şey değilsiniz. Ekoloji konusu, bakın, suyun sakınımı yahut da yağmur suyundan yararlanma; 100 yıl önceki yapılan yapılara bakın, şimdi utanırsınız, hakikaten utanırsınız. İstanbul'da hiçbir yapı yağmur suyunu heba etmez. Hâlâ onların düzeneklerinden yararlanıyoruz. Şimdi birtakım teknolojik verileri satın alarak bunu bir anlamda, eski deyimle söyleyeyim, ikame etmeye çalışıyoruz. Eğer bunun üzerinde durmazsak, hele uygulamada ne yapılıyor, ne yapılmıyor, bunlardan habersiz olursak, sadece saptama ve sayılamayla bunlara çözüm arayamayız ve de üniversitelerimizde bu bilinci vermezsek, çünkü gerçekten ben üç gündür, belki bundan sonraki oturumda biraz dile getirmek doğru olabilir, acaba bir başka memlekette mi yapıyoruz bu toplantıyı diye düşünmeye başlıyorum.

Oturum Başkanı

Nur Esin.

Nur ESİN

Çok teşekkür ederim.

Bu toplantıda da birinci gün katılmamış olduğum için çok üzgünüm, çünkü bu iki gündür, özellikle de bu oturumda "üstten bakış" diyebileceğimiz, kendimizi pratiğin içinde, onun sorunlarını yangın çözer gibi kurtarmaya çalıştığımız ortamlarda, hem akademide, hem de pratikte yukarıdan bakışa çok ihtiyacımız vardı. Gerçekten bu oturumda hem tabandan gelen sesi duyduk, hem de son derece derin tartışmalar yapabileceğimiz, belki de bunu daha sık yapmamız gereken bir ortam yaşattığı için Güven Hocama çok teşekkür ediyorum. Sizlerin ele alışlarını da kutluyorum. Son derece düzgün, düzeyli bir tartışma ortamı içerisinde olduğumuzu görüyorum.

Sorum şudur: Şimdi bu Çalışma Grubunun üyelerini de gördüğüme göre onların zaten bu işe gönül vermiş olduğunu da biliyorum. Bu bir yere gidecek, evrilecek. Yine üst şemsiyeyi de koruyarak, eleştirel bakabilerek akademideki, hocamın ifade ettiği gibi, çalışmalara yön verecek biçimde bir yol gösterici tavrı da şu anda oldu, ama örtü. Zannederim daha ilerisi için düşünceleriniz de vardır bu bağlam içerisinde. Gerek yine ayağı yere basan, sahadan gelen veriler içeriğinde olabilir, gerekse akademik kuramsal çalışmalar olarak olabilir, bunlarla ilgili düşünceleriniz varsa onu rica etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederiz.

Ayşen CİRAVOĞLU

Aslında biz de bu konuda yorumlamaya devam etmeyi istiyoruz, çünkü veriler çok yeni elimize geldi. Dolayısıyla, henüz tam netleşmiş değil. Birtakım ilk verileri burada size aktarmaya çalıştık. Süreç içinde daha ayrıntılı okumalar yapmayı diliyoruz açıkçası. Bunlar özellikle kitaba girecek raporda olacaktır. Bundan sonraki süreç içinde bize tekrar görev verilirse biz komisyon olarak çalışmayı sürdürürüz. Tabii, bir de kendi adıma konuşabilirim, diğer arkadaşlara soramadım. Bu araştırma alanının devam etmesinde fayda var, diye düşünüyorum açıkçası.

Oturum Başkanı

Başka var mı söz isteyen? Komisyon üyesi olduğunuz için size bir iki konuda söz verelim.

Katılımcı

Biz bir anlamda Güven Beyin de söylediği gibi bu kavramların metalaşıp başkasının malı olmaması, diğerlerinin o mala ne kadar sahip olduğunu belirleyebilmek için biz böyle bir yola çıktık. Ümit ediyoruz da grup olarak daha sonraki dönemlerde bu kurultayın yürütücüleri bize bu görevi sürdürmeyi verirse tabii ki devam etmeyi istiyorduk, özellikle vurgumuz oydu. O tanım çok teşekkür ederim, yerinde oldu, tercüman oldu bizim adımlarımıza.

Katılımcı

Ben de ekleyebilir miyim?

Oturum Başkanı

Tabii tabii. Bir söz daha var Burak Altınışık, onunla da kapatacağız.

Katılımcı

Tamam. Ben de komisyonda çalışan biri olarak bu işin daha çok başında olduğumuzu ifade etmek istiyorum, çünkü çok faktörü olan, çoğulcu bir yaklaşıma ihtiyacı olan bir konu ve “çevre” dediğiniz zaman o kadar genel ki, hatta “güncel eğilim” dediğiniz zaman da birdenbire kendimizi bir havuzda buluyoruz. Onları da tartıştık aramızda, fakat sanıyorum bizim buradaki aktarmamız bu gönüllülükten dolayı kaynaklandı. Güncel eğilim olmasını istiyoruz bu konunun aslında biz. Onun için bunu daha çoğulcu, daha bilinçli, daha yorum-

layarak yapabilmeyi ve kapsamını genişletme açısından devamını kendilerinden istiyorum. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederiz.

Burak ALTINIŞIK

Mikrofon cihazına pek alışık değilim aslında, ama benim sesim duyuluyor mu?

Oturum Başkanı

Kayda geçecek de ondan.

Burak ALTINIŞIK

Burak Altınışık, Bahçeşehir Üniversitesi. Aslında Selahattin Hocanın yaptığı vurgudan yola çıkarak belki Güven Bey cevap verebilir bu soruya.

Bu ekolojik söylem bir miktar doğruluk rejimi çağrısına doğru gitmeye başlıyor. Mesela bir mimari ahlak, güncel olarak bir mimari ahlak çağrısı başlıyor. Şunu sormak istiyorum: Bizim *Mimarlık* dergisi bu doğruluk peşinde nerenindir mesela? Güven Hoca buna daha iyi bir şey söyleyebilir mi? Bizim *Mimarlık* dergimiz…

Güven Arif SARGIN

Mimarlar Odasının mı?

Burak ALTINIŞIK

Evet, Mimarlar Odasının. Aslında Selahattin Hocanın da söylediği dergi ekoloji üzerine yazılar ağırlıklı olarak akademi dünyası için. Bir yandan da bu doğruluk rejimi bizzat üniversite metalaştırıyor.

Güven Arif SARGIN

Bir cümle söyleyebilirim isterseniz. Sorunuz zaten kendi içerisinde yanıtını da bul… size de katılıyorum. Dikkat ederseniz bu genel değerlendirmede bu son kertede yaptığım tahlilde özellikle bu araştırmanın hangi saygı… hangi cepheden gelirse gelsin, bir tek … dönüştürmeden yapılmasının gerekli olduğu.

Bunu yapabilmeniz için bu metalaştırmama, bunu gerçekleştir… için eleştirel mesafenizi kurmanız gerekiyor. Kurmadığınız sürece isterseniz meslek örgütünün içerisinde olsun, isterseniz akademide olun, … yaptığımız araştırmanın, bilginin kendisi de metalaşma yapar ve … ama kendi söyleminin hazzı-

na ve … ve kendi içinde dönen kısa bir metinlerin… sonlanacaktır. … doğruluk ve şiddet… ortamların, her türlü … bu konuda çok dikkatli davrandığımızı belirtmekte, eleştirel davranması gerektiğini de düşünmüyorum. Örnek vermek gerekirse, Selahattin Beyin söylediği sürdürülebilirlikle birlikte çevresel, … toplumsal … olduğunu söylediniz. Bunun bütüncül bir anlayışı, felsefesinin bütüncül bir şekle konulması gerekiyor ve belki de mesleki açıdan bakıl… yöntemlerin metodolojisinin de öğretilmesi gerektiğine işaret ettim, çünkü size de çok katılıyorum… ama öte taraftan da bu … bakıldığında sadece sürdürülebilirlik kavramının kendisinin … günümüzde metalaştığını iddia etmekle… Hatta farklı biyolojik altlıklara da sahip olabiliyor. Örneğin, şurada … burada … tamammış ve modernleşmesin tamamlayıcı, … Batı, yani Kıta Avrupa'sı ve Kuzey Amerika'daki intelligensia tarafından ve o intelligensia'nın ürettiği bilgiyi pratik mecralarda direktife dönüştüren iktidarlar tarafından sürekli gündemde tutuluyor.

Endüstri … henüz tamamlayamamış. Modernleşmesini de dolayısıyla tamamlayamamış, çünkü dünya ülkelerinde direktifler ve yaptırımlarla o geliyor ve şu gerekçeyle. Kimi yapamazsınız? Bunu yapamazsınız, vesaire. Şimdi burada ikircikli bir durum olduğunu da kabul etmek lazım; bir taraftan siz bu yeni koşullara göre sürdürülebilir olmanın koşullarına göre, toplumsal yapısı çatlamak zorunda kalırken sizden 100 yıl önce endüstrileşmenin ivmesini kazanmış Batı Toplumlarının bugünkü sorunların müsebbibi olarak addettiğimiz Batı toplumları hâlâ farklı araçlarla, yöntemlerle, vesaire, bu mevcut sistemin sürdürülebilirliği, mevcut sistemin sürdürülebilirliği konusunda elinden gelen her şeyi yapabilir; hem sizi bağlıyor, ama öte taraftan da kendisini çok serbest bırakabildiği için orada. Eleştirel bir tavrın gerekli olduğuna ben inanıyorum. Hangi bilgi alanından gelirse gelsin bu kavramın ne anlama geldiğini, nereden türetildiğini, … açık, gizli ve örtük gerekçelerle bütün küresel anlamda gelen genel geçer bir neredeyse sizin söylediğiniz gibi ahlakçı bir yaptırıma ötelendi. Tartışılması, özelikle akademide tartışılması gerektiğini ben düşünüyorum.

Bunun sonucunda güneş panelleri, vesaireyle cephenizi kaplayabildiğiniz ve gündelik hayatın size getirdiği enerji … hayatınızı idame ettiğiniz, ama o hayatı sorgulamadığınız bir dar alana hapsedilmeniz söz konusu olabilir diye düşünüyorum. O açıdan akademilere büyük görev düşüyor. Bu perspektifte bakıldığında da çok, bunu kesinlikle …, akademi kendisini yeniden tasarlamalı, hatta mimarlık mesleğiyle, ilintili olarak mimarlık okullarının da kendisini yeniden tasarlaması gerektiğine işaret ediyorum, … Bu aşırı daralma, … birlikte gelen apartmanlaşmanın bizim üniversitelerimizdeki idari yapılanmayı ya da mesleki demeyeyim, ama …matik yapılanmayı nasıl dikte ettiğini de bir tartışmaya açmakta fayda var. Beş tane bölüm yan yana, ama birbiriyle ilişkisi olmayan, ama temelde tasarımdan hareket eden yapılaşmış bölümlerden oluşmuş fakültelerin içerisinde eğitim ve akademik araştırma … Belki bunun te-

melde sorununa öncelikli olarak … kendisine yeniden sorgulayarak biçimlendirmesinin de o açıdan faydalı olduğunu kesinlikle …

Oturum Başkanı

Biraz gecikmeyle başlamıştık. Son olarak Selahattin Hoca çok küçük bir şey ekleyecek ve ondan sonra bence güzel konuşmanın arkasından güzel bir kahveyi hak edeceğiz.

Selahattin ÖNÜR

Ben Güven'in konuşmasına bir iki noktayı sadece söyleyeceğim. O da, benim kastettiğim burada çağdaş dünya; yani gelişmiş olsun, gelişmemiş olsun, yanlışlar, yetersizlikler tüm dünyada, özellikle gelişmiş ülkelerde, bu bize de yansıyor. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Çalışma Komisyonumuza, sunum yapan değerli arkadaşlarımıza ve katkıda bulunan siz değerli konuklarımıza çok teşekkür ediyoruz.

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
3. Gün

11. Oturum

"Kamuda ve Özel Sektörde Ücretli Mimarlık Hizmetleri"

Mücella YAPICI
Oturum Başkanı

Kubilay ÖNAL - Maya ARIKANLI ÖZDEMİR
"Mimara Yönelik Mesleki Profil Araştırması için
Araştırma Çerçevesi Üzerine"

Sabri ORCAN
Değerlendirme

Oya BAKACAK
Değerlendirme

Gonca BİLGİLİ
Değerlendirme

Sunucu

Kurultayın 11. Oturumunda kamuda ve özel sektörde mimarlık hizmetleri tartışılacak. Oturum Başkanı Mücella Yapıcı ve sunuşları için Kubilay Önal, Maya Arıkanlı Özdemir, Sabri Orcan, Oya Bakacak ve Gonca Bilgili'yi davet ediyorum. Teşekkürler.

Oturum Başkanı

Hoş geldiniz. Merhabalar efendim. Öncelikle gerçekten ülkenin bu kesitinde son derece önemli bir görevi yerine getiren Mimarlık Eğitim Kurultaylarında emeği geçen herkesi buradan selamlıyorum.

Oldukça gecikmiş bir şekilde başlıyoruz. Gördüğünüz gibi işim de oldukça zor. Sanıyorum en kalabalık oturumu idare edeceğim. Bu arada ben "korsan bildiri" vermemeye çalışacağım. Sanırım bu zor görevin altından kalkabilirim.

Yalnız, öncelikle henüz oturumu başlatmadan sizlere hazır akademisyen hocalarımız ve bütün mimarlık fakültelerinin temsilcileri buradayken önemli bir duyuru yapmak istiyorum, ondan sonra izninizle oturumumuza geçeceğim.

Biliyorsunuz, çok önemli iki deprem yaşadı Van bölgemiz. 23 Ekim günü bir 7,2 büyüklüğünde ve 9 Kasım günü 5,6 büyüklüğünde ciddi depremler yaşadı ve bu depremler sonunda oldukça büyük kayıplar yaşandı. Takip ettiğiniz gibi burada yapı stoku çok önemli hasarlar aldı. Bu konuda bir sürü çalışma yaptık, ama en önemlisi, bölgede gördüğümüz koordinasyonsuzluk ve ağır kış şartlarında gerçekten çok yaygın olan hasarların henüz sağlıklı bir şekilde tespit edilemeyeceğiydi. Bu noktada Mimarlar Odası olarak ve TMMOB'nin diğer odaları olarak biz bu konuda sorumluluğumuzun da bilincinde olarak mesleğimizin gereği üzerimize düşeni yapmak ve oradaki koordinasyonu sağlıklı hale getirmek için de katkıda bulunmayı bir görev saydık. En son Van Belediyesi, Van Valiliği ve AFAD'la yaptığımız görüşmeler sonucunda biliyorsunuz önce meslek odalarının bu hasar tespitleri konusunda yardımlarını ya da diğer yardımlarını yeni kurulan AFAD kabul etmemişti, fakat gelinen noktada bizlerin de uyarıları üzerine çok önemli bir dönüm noktası yaşandı. Bu hepimizin adına, özellikle meslek odaları adına gerçekten dönüm noktası olabilecek bir noktadır ve bir protokol imzaladık dün itibariyle. Bu protokol Van Valiliği, Van Belediyesi, Mimarlar Odası ve İnşaat Mühendisleri Odası arasında imzalandı. Şu anda son imzalar hazırlanıyor. Bu protokole göre de bizler özellikle çok önemli olan bölgede halkın can güvenliği ve yaşamın normale dönme-

si için hasar tespit çalışmalarına gönüllü olarak katılacağımızı bildirdik. Bu konuda merkezimiz, katılacak üyelerimizin konaklama sorunlarını da çözdü dün akşam itibariyle.

Şimdi, ben şunu duyurmak istiyorum sizlere: Özellikle üniversitelerimize, odalarımızın diğer şubelerinden burada olan idareci arkadaşlarımıza, bu bizim kamu karşısında çok önemli bir görev anımızdır. Katılan üyelere bir hasar tespit eğitimi de yapılacaktır. Özellikle üniversitelerimizden döndüklerinde bu konuda gönüllü hocalarımızın, liderlik yapabilecek meslektaşlarımızın ait oldukları oda şubelerine derhal müracaat etmeleri gerekmektedir. Çarşamba günü itibariyle orada Mimarlar Odasının köyü diyelim, ya da yerleşkesi kurulmuş olacaktır. Gerçekten bu görevin önemine layık hareket edeceğimize inanıyorum.

Evet, şimdi gerçekten bu kurultayda çok ciddi bildiriler, araştırmalar dinledik, izledik, faydalandık, ama bütün bu olaylardan sonra bir ürün olan mimarlık eyleminin serbest mimarlık dışında kalan ya da tüm mimarlık alanlarına karşı mesleki profil araştırması konusunda bence belki de en önce yapılması gereken, bütün eğitimlerin üzerine oturmak üzere en önce yapılması gereken bir araştırma ya da bir araştırma çerçevesi çalışmasını yapan arkadaşlarımızın Kamuda ve Özel Sektörde Ücretli Mimarlık Hizmetleri Çalışma Grubunun çerçeve sunuşlarını ve bu sunuşlar üzerinde değerlendirmeleri dinleyeceğiz. Bu kurultayın en önemli oturumlarından biri olduğunu düşünüyorum.

Bu arada kurultay sunuşu ya da çerçeve sunuşu hazırlayan arkadaşlarımın başlıkta, sanıyorum Maya arkadaşımızın derlediği Nâzım Hikmet'in dizelerini gerçekten okuyarak, hatta bir kere de oturumun sonunda tekrar okuyarak bu oturumu başlatmak istiyorum.

Şöyle diyor Nâzım Hikmet:

sayılar yaklaşan bir şeyleri bildirir
sayılar bildirir uzaklaşan bir şeyleri
nedir yaklaşan bize
bizden uzaklaşan nedir
(…)
neyi bildirir sayılar
neyi bildirmeli
yaklaşan nedir size
uzaklaşan nedir bizden

İşte tam da burada ben sözü bu araştırmayı sunmak üzere sevgili arkadaşım – öncelikle Maya mı, Kubilay mı?– Kubilay Önal'a veriyorum. Ancak, Kubilay Önal'a vermeden önce bu Çalışma Grubundaki arkadaşları gerçekten sevgiy-

le de anmak istiyorum. Çalışma Grubu, Kubilay Önal, Fikret Oğuz, Gonca Bilgili, Hüseyin Kargın, Sabri Orcan ve İlker Ertuğrul. Kubilay arkadaşımız Çalışma Grubunun yürütücüsü. Buyurun Kubilay Bey, sizlere Maya arkadaşla 15'er dakika, ama uzatmasız 15'er dakika veriyorum. Sabri Orcan, Oya ve Gonca arkadaşıma da sanıyorum yeter değerlendirmeler için 10'ar dakika, yarım saat de tartışmalara ayırmak istiyorum. Saat şu anda 12.07. Buyurun Kubilay Bey.

Kubilay ÖNAL

Merhabalar. Önce bir özürle başlayayım. Biz ekranda görüyoruz, ama yansıyı yansıttığımız zaman buradaki denemede okuma güçlüğü çekildiğini üzülerek gördük. Ama biz sonuçta yayına dönüşeceğini düşünerek bu özrümüzü kabul etmenizi diliyoruz.

Önce tabii kurultay sürecinin altıncısını sürdüren İzmirli dostlarımızın ağırlıklı düzenlediği bu Kurultay için burada olmaktan dolayı mutluluk duyduğumuzu belirteyim.

Ben okuyacağım, ama ara sıra da gerek duyarsam başka notlar sunacağım; arkadan Maya arkadaşımız devam edecek. Bu sunuş bütünleşik bir sunuş, ayrı ayrı sunuşlar değil.

Oda yapısı içinde büro tescil dışında kalan mimarların üyelik bağları genellikle gönüllülük bağlamında değerlendiriliyor. Mesleki açıdan yapı denetim, gayrimenkul değerleme, şantiye şefliği, enerji kimlik belgesi uzmanlıkları ve benzeri, yasalarca yetki tanımını düzenlenenler dışında kalan büyük bir kesimin yaptığı hizmetler üye sicil sistemi içinde belirgin biçimde tanınamıyor. Bu kesimde olanların üye bilgi güncellemesinde de güçlükler yaşanıyor bu yüzden. Doğal olarak mesleki kimlikleri ve örgütsel bağları üzerinde de belirsizlikler bulunuyor. Bu belirsizliğin küçük bir bölümünü büro tescil sistemi dışında serbest çalışan mimarlar, ancak büyük bir bölümü ise ücretli çalışan mimarlar; yani bağıntılı iş sözleşmesiyle çalışan mimarlar oluşturuyor.

Fakat 2000'lerden sonra, özellikle 2000'lerin ortasından sonra bu Avrupa Birliği müzakere sürecinde gündeme gelen o düzenlemelerle ilgili ki bu Mimarlık ve Eğitim Kurultaylarının da ana gündemini oluşturuyor 2000'lerin ortasından bu yana, yani Mesleğe Kabul Kurulu gibi, sürekli mesleki gelişim gibi vs... Bunlar açısından bu kesimlerin de etkin bir rol üstlenmeleri, kendilerini ifade etmeleri gereğini ortaya koyduk önce. Bu örgütlenme sürecindeki düzensizliğe ilişkin 1980 sonrası süreçte belli adımlar atıldı.

Biliyorsunuz, Anayasanın 135. maddesi kamuda çalışanların üyeliğini isteğe tabi kılıyordu ve bu yüzden ücretlilere yönelik örgütlenme bağı zayıflamıştı. 1991 yılında işyeri temsilciliği örgütlenmesi, üzerine yönetmelik taslağı, yönetmelik oluşturuldu, daha sonra 1999 sisteminde İşyeri Temsilcilikleri Eşgü-

düm Komitesi oluşturuldu ve buna bağlı bir yönetmelik düzenlendi, 2000'lerden sonra da bu alanda örgütlenmeye ilişkin birtakım çalışmalar yapılmaya çalışıldı. Ancak 2006 ve 2007'de sürekli çalışan, ondan sonra süreklilik taşıyan birtakım çalışmaların oluştuğunu görüyoruz. 2009 ve 2011'de de iki kurultay gerçekleşti "Kamuda ve Özel Sektörde Ücretliler Kurultayı" diyerek.

IV. Kurultay'da ilk defa Kasım 2007'de "Kamuda Mimarlık Hizmetleri Atölyesi" olarak başladı. Meslek pratiğinin değişik alanlarına ilişkin gönderme yapan kurultay içeriğinde ilk çalışma grubu oldu. "Kamuda Mimarlık Hizmetlerinde Süreksizlik ve Değişim" başlığıyla sunulan atölye raporunda da belirtildiği gibi Mimarlık ve Eğitim Kurultayı gündeminde genel bir hizmet kategorisi olarak "kamuda mimarlık hizmetleri" başlığının yer alması bu sürece ayrı bir anlam kazandırdı. Konumuz bağlamında kurultaylar sürecinin geleceğine ilişkin belirgin bir ipucu verdiğini düşündüğümüz bu açılımın değişik mesleki uygulama, yani sadece kamuda değil, mesleki uygulama alanlarında meslek pratiği içinde bulunan üyelerimizin katılımıyla oluşacak çeşitli çalışma gruplarıyla geliştirilmesi konusunun bilgiyi bekleyen bir konu olduğu vurgulandı. Ayrıca bu konuda ciddi bir araştırma sürecine ihtiyacımız bulunduğu, araştırma konularından en önemlisinin kamuda yerel yönetimlerde mimar istihdamı, mimar ihtiyacı araştırması olduğu vurgulandı.

V. Kurultayda, Kasım 2009, Çalışma Grubumuz "Kamuda ve Özel Sektörde Ücretli Çalışan Mimarlar Kurultayı - 1", yani 2009 Mart ayında yaptığımız kurultay kararı olan metni çalışmalarına esas aldı.

Kararı okuyorum:

"Geleceğimizi görmek ve geleceğimize yön vermek için mimarlıkla ilgili mesleki, ekonomik ve sosyal verilerin sağlıklı bir biçimde oluşturulması ihtiyacı artmaktadır. Bu nedenle ülke genelinde mimar ihtiyacının belirlenmesi ve mimarlarla ilgili istatistiklerin elde edilmesi için görevi istatistik çalışmalar olan, bu görevi nedeniyle kamu bütçesinden pay alan TÜİK'in göreve çağrılması, öncelikle üye profilini belirlemek ve kamuda mimar istihdamı ve mimar ihtiyacı araştırması yapmak, Odada bilimsel verilerin oluşması ve paylaşılması için Oda yapısı içinde araştırma merkezi oluşturulması, bağlı olarak, üye sicil bilgi sisteminin geliştirilmesi, güncelleştirme çalışmalarına hız verilmesi konularında genel kurulun Merkez Yönetim Kuruluna görev vermesini önermekteyiz."

Karar bu. Bu karar çerçevesinde Mimarlar Odası Genel Merkezi TÜİK'le iletişime geçiyor, ancak önerilen istatistiklerin kendi çalışma kapsamında olmadığı yanıtını alıyor TÜİK'ten. Oda yapısı içinde bir araştırma merkezi oluşturulması için ilk değerlendirmelerini yapıyor, örgüt içi genel bir gündem haline getiriyor, fakat bu konuda bir çalışma grubu oluşturuluyor, ancak bu çalışma henüz sonuçlanmıyor. Üye bilgilerini sürekli olarak güncelleşme amacıyla elektronik or-

tamda üye sicil bilgi sistemi oluşturmaya yönelik hazırlıklar yapılıyor, ancak bu çalışma da henüz sonuçlanmıyor. Bu hazırlıklar devam ederken Mimarlık Eğitim Kurultayı - V'e hazırlık olmak üzere şubeler aracılığıyla yerel yönetimlerde, belediyelerde mimar istihdamı, sayısal bilgi derleme çalışması yapılıyor.

Bu bilgi derleme çalışmalarında tabii ortaya çıkan sonuç istihdamın yetersizliği ve eşitsizliği, dengesizliği. Temel olarak bu söylenebilir.

Ayrıca Mimarlık Eğitim Kurultayı - V gündeminde değerlendirilmeye çalışılan bu gündemin IV. Kurultayda hazırlanan, sonuçta da belirtildiği gibi gene bu tekrar ediliyor. Diğer hizmetleri de kapsayacak genişlikte araştırma ağırlıklı programlarla desteklenerek sürdürülmesi önerisi yineleniyor.

VI. Kurultay… Yani buradayız. Hazırlıklarını V. Kurultay sürecinde olduğu gibi Kamuda ve Özel Sektörde Ücretli Çalışan Mimarlar Kurultayı - 2, yani 22-23 Ekimde, yaklaşık bir ay öncesinde yaptığımız çalışma üzerinden sürdüren çalışma grubumuz, kurultay sürecini henüz yeni tamamlamış olmasını dikkate alarak bir yandan Kurultay - 2 sonuçlarını olabildiğince yansıtmayı, bir diğer yandan da kurultaylar sürecinde sürekli ifade edilen araştırma gündemine ilişkin bu kez çalışma kapsamının da değişmesini göz önüne alarak, yani kamuda ve özel sektörde birlikte ele alarak bütünsel bir araştırma çerçevesi oluşturmayı hedeflemiştir.

Sonuç bildirisi ya da raporu henüz yayımlanmamış olmasına karşın, kurultay sonuçları, yani Ücretliler Kurultayı sonuçlarına ilişkin en belirgin saptamaların şunlar olduğunu söyleyebiliriz: Mimar istihdamı ve mesleki güvence mekanizmaları temel gündemli olarak düzenlenen ilk kurultaya göre daha somut program arayışlarını, araçlar üretmeyi hedefleyen 2. Kurultay içersinde iki atölye çalışması yapılıyor. Birinci atölye mimarlık mesleğinin mimar tanım ve istihdam değişimine bağlı olarak da ücretli mimarların farklı çalışma alanları ve mimar örgütlenmeleri bağlamını, ikinci atölye ücretli mimarın mesleki güvence mekanizmalarını tip sözleşme bağlamında ele alıyor.

Atölye çalışma raporlarının değerlendirilmesinden sonra sonuç metne yönelik olarak altı çizilen en belirgin konuların şunlar olduğu söylenebilir: Mimarların hukuki haklarına sahip çıkmalarına yönelik farkındalığı artırmak üzere bir ön çalışma yapılarak broşür kitap oluşturulması ya da kitap oluşturulması, Genel Merkez ve şubelerde mimarların haklarını korumaya yönelik, ücretli mimarların ve genel olarak mimarların haklarını korumaya yönelik hukuk danışma, hukuk bürosu yapılarının oluşturulması, ücretli mimarlara yönelik bir örgütlenme ağının oluşturulması ve gelenekleşen kurultay sürecinin, yani üçüncü kurultayın bu temel üzerinde örgütlenmesinin ön bir çalışma gerektirmeden hemen başlanması, bu süreçte teknik elemanlar ve mimarlara yönelik sendikal ve diğer örgütlenmeye katılımı oluşturacak bir platformun oluşturulmasının hedef-

lenmesi gereğini vurguladık. Mimarların ağırlıkla ölçek olarak küçük işyerlerinde, nitelik olarak geçici ve dağınık bir istihdam yapısına sahip olmaları nedeniyle örgütsel bağlarının zayıflaması söz konusu. Özellikle mimarların içinde bulunduğu sendikal örgütlenme alanı gelişemiyor ya da mimarlar da sendikal örgütlenme işinde kendilerine pay alamıyorlar bu nedenle. Bu nedenle oda örgütlenmesi doğal bir platform olarak bu alanla da ilişkili bir önem kazanıyor. Bağlantılı olarak her iki atölye çalışması raporunda araştırma ihtiyacının vurgulandığını görüyoruz.

İlk atölye çalışmasına mesleki profil araştırma vurgusu net olarak yapılıyor yeniden. Bazı gözlem ve değerlendirmeler var, onları iletiyorum: Mimar istihdamında parçalanma, farklılaşma ve değişim, ücretli çalışanlara ilişkin değişimin genelde kabul edilen büro şantiye kontrol sistemi dışında veya içinde nasıl geliştiğinin bilinmesi, özellikle istihdamın değişik ölçek ve biçimlerde inşaat yönetimi, proje yönetimi, pazarlama, ürün geliştirme, malzeme tasarımı, emlak geliştirme ve benzeri gibi artık idari ve mali kontrol sistemin doğrudan parçası haline gelme eğiliminin, ücretlileşmedeki sürekliliğin ve sınıfsal niteliğinin verilerle ortaya konulması gereğine vurgu yapılıyor. Bu araştırma sürekliliğinin sağlanması, meslek örgütlerinin geleceğine ilişkin değerlendirmelere yön göstermenin yanında, bunu kurultay bağlamında söylüyoruz ki mimarlık eğitimi de değişime yönelik çıkarımın da oluşmasına kaynaklık edecektir.

Neden mesleki profil araştırması birinci bölüm. Bir de ikinci bölüm olacak.

Demin aslında bir yerde içinde anlattığımız ön girişin içinde de olan, ama daha sistemli olarak şunu söyleyebiliriz ki dünyadaki yaşamakta olduğumuz hızlı toplumsal ve kültürel değişim süreci, mimarlık eyleminin kendisini, uygulamaların niteliğini, mimarlık hizmet sunum ortamı; yani mesleği ve mimarın rolünü; yani mesleği hızla değiştiriyor.

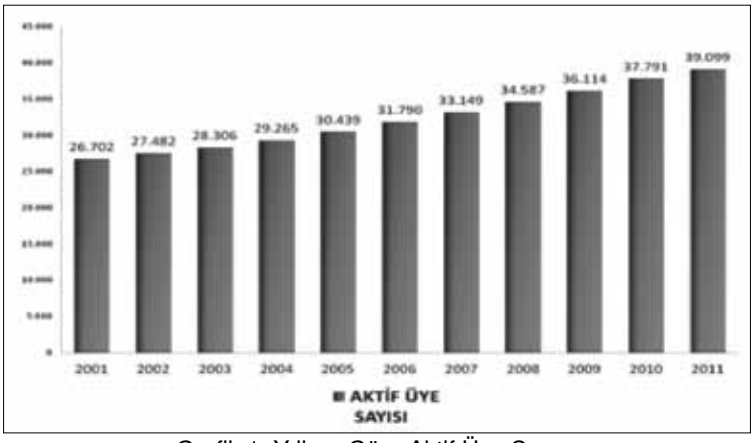

Grafik 1: Yıllara Göre Aktif Üye Sayısı

Grafik 2: On Yıllık Dilimlere Göre Üye Hareketleri

Geleceğe yönelik bu anlamda belirgin neleri saptayabiliyoruz? Bir kere sayımız hızla artıyor. TMMOB 10 yıl içinde 360.000'den 1 milyona varabilecek bir üye yapısına sahip olabilecek. Aynı yaklaşımla bir projeksiyona göre ki, Maya açıklayacak şimdi, 60.000'lere varma olasılığı var.

Maya ARIKANLI ÖZDEMİR

Aslında biz Kubilay'la tartışırken bir 70.000 gibi bir sayıdan bahsediyorduk. O yüzden ben bunları iki ayrı ortalamayla hesapladım yaklaşık kaç olacak diye. Her yıla ilişkin büyüme oranlarını hesapladım. Aslında bakınca sabit bir büyüme hızı var üye sayısında; yani sürekli büyüyor ve sabit hızda büyüyor ve o sabit hızdan hareketle de çok basitçe 2021 yılında üye sayımızın 58.550 olacağını tahmin ediyoruz. Gerçi Kubilay arkadaşım bu sayının 70.000'lere ulaşacağının gerekçelerini başka türlü açıkladı, ama tabii ben hem mimar olmadığım için, hem de işin içinden gelmediğim için gerekçelendiremiyorum da, o kendisi daha iyi gerekçelendirecektir.

Oturum Başkanı

Şimdi Kubilay Bey devam ediyor.

Kubilay ÖNAL

Devam ediyorum, evet.

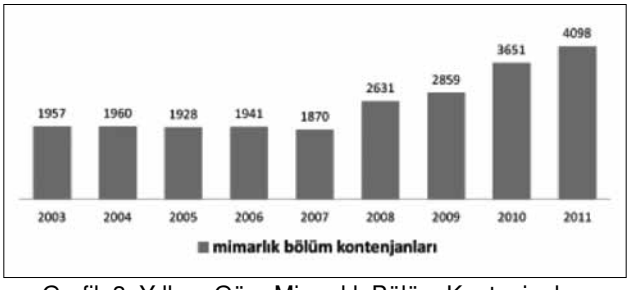

Grafik 3: Yıllara Göre Mimarlık Bölüm Kontenjanları

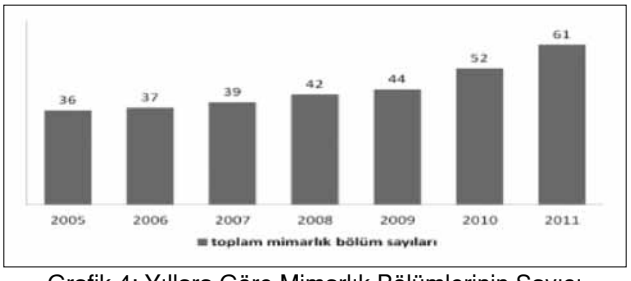

Grafik 4: Yıllara Göre Mimarlık Bölümlerinin Sayısı

Bu da tabii analizin artış hızlarının dikkate alınarak yapılması, kontenjan artışlarının hızıyla ilişkisini koyacak olursak tabii istatistik bir yorum sorunu bu. Ben istatistikçi olmadığım için bir şey diyemem, ama bir kaba tahminle 70'leri geçeceğimizi düşünüyorum bugünkü eğilim sürecekse, yani dört binlere varan kontenjan sayısı sürecekse.

Maya ARIKANLI ÖZDEMİR

Kontenjan demişken tabii, kontenjan hızını siz orada görüyorsunuz, çok enteresan şeyler var; düşüşler var, 2008'de yüzde 34 gibi büyük rakamlar var, yüzde 24'ler, 11'ler ki eski yılları hesaplayarak biz 9,24 diye bir yıllık ortalama, yaklaşık 8 yıllık bir büyüme hızı bulduk kontenjanlarda, ama 10 yıl için de çok fazla bir şey bu, ama son üç dört yılda olup bitenler açıklanabilir gibi de değil büyüme hızı açısından.

Kubilay ÖNAL

Tabii bu grafikler Necip'in sunuşundan alınmıştır.

İkinci olarak mimarlık alanı değişik disiplinlere hızla ayrışmaktadır; yani bu parçalanma eğilimi sürüyor.

Üçüncü olarak, bu bizim tespitimiz değil, 1999 Pekin Şartında da açıkça geçtiği gibi, mimarın rolü, asli işlevlerine ilişkin rolünde bağımlılığı artmaktadır; yani asli işlevi, karar vermedeki rolü marjinalleşmektedir.

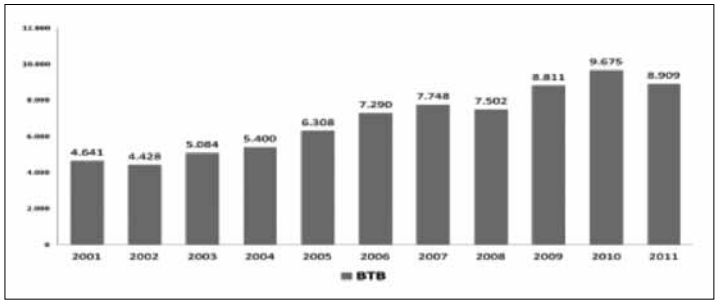

Grafik 5: Yıllara Göre Büro Tescil Sayısı

Tablo 1: Üye Profili

TMMOB Mimarlar Odası Üye Profili (15 Ekim 2011)					
	Tescil	**Y. D. Denetçi**	**Y. D. Kontrol**	**Diğer**	**Toplam**
Toplam	8.909	2.886	376	26.928	39.099
Oran (%)	22,79	7,38	0,96	68,87	100,00

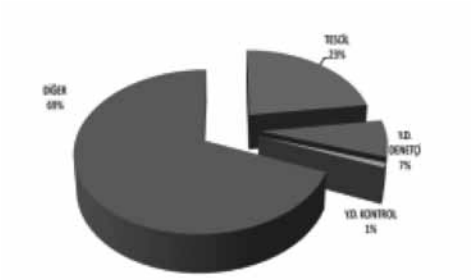

Grafik 6: Sicillere Göre Üye Mesleki Profili (15 Ekim 2011)

Son olarak da mimarların çalışma konularına bağlı değişim de hızlanmaktadır; yani serbest çalışanların veya tasarımcı mimarların bir anlamda, tabii ikisi farklı kategori, ama payı azalmaktadır denilebilir. Örneğin 1976'da Ali Artun'un yaptığı Türkiye araştırmasında yüzde 45'ken bugün büro tescil oranı yüzde 23, ama tam serbest çalışan karşılığına da gelmiyor kuşkusuz, ama bunun da aşağı yukarı yüzde 30'lar çerçevesinde bir serbest çalışma oranına tekabül ettiğini de düşünüyoruz. Bu Amerika'da da bir tarihte, sanırım 2005 civarı saptanan veridir, yüzde 24 üyenin (2,46) yaptığı saptamada tasarımcı mimar oranı. Bunu da paralellik kurduğumuz için buraya aldık.

Gördüğünüz gibi tabloda demin bahsettiğimiz o büyük bir kısım tanım dışıdır, diğer grubundadır; yani yüzde 68,87 gibi, yüzde 70 gibi bir grup; bu diğer grubu. Diğer grubunun incelenmeye ihtiyacı olduğunu, bu ağırlığını burada gördüğümüzü bir daha hatırlatmak istiyorum.

Evet, bu dört veriye bakarak üye yapısında ücretleşme, işçileşme, meslek dışı işlere kayma, işlevsizleşme eğiliminin arttığını ya da artacağını söylemek mümkün. Bu eğilimi gözetmeyen bir gelecek öngörüsü geliştirmemiz oda yapılanması ve çalışma etkinliğini ciddi bir çıkmazın içine sokacağını düşünerek şimdi sözü Maya'ya bırakıyoruz.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederim Kubilay Bey. Sözü ben veririm. Size bir teşekkür etmeden vermeyeceğim, tam zamanında bitirdiniz. Sanıyorum Maya arkadaşımızı tanıtmamız gerekiyor.

Maya arkadaşımız Maya Arıkanlı Özdamar iktisatçı ve sosyolog. Şimdi bize mimarlara yönelik profil araştırmasının neden gerekli olduğunu açıklayacak ve sanıyorum bu sayısal ampirik verileri Nâzım Hikmet'in şiirinde söylendiği gibi bizi nereye götüreceğini, götürmesi gerektiğini anlatacak. Buyurun Maya Hanım. Saat şu anda 12.25.

Maya ARIKANLI ÖZDEMİR

Herkese merhaba. Ben aslında hem bu iki gün boyunca, hem daha öncesinde Kubilay arkadaşımla yaptığım tartışmalar sonucunda birazcık da eski kurultaylar ve atölye çalışmalarından okuduğum, derlediğim şeyleri biraz daha analitik hale getirmeye çalıştım.

Öncelikle nasıl bir süreçle karşı karşıyayız, diye çok temelde özetleyeceğim. Bu süreç karşısında neler yapmamız gerektiğini ardından anlatıp mesleki profil araştırmasının önce bize sunacağı teknik olanaklara, daha sonra politik olanaklara girip kapsamını ve yöntemini özetlemeye çalışacağım.

Süreçte karşımızda neler var? Kapitalist birikim biçiminin içinden geçtiği ve tüm yaşam alanlarına sirayet eden dönüşüm süreci mimarlık mesleğini ve örgütlemelerini de dönüştürmektedir. Mimarlık mesleğinin karar süreçlerindeki etkinliği de marjinalleşmekte, meslek, finans, işletme, pazarlama mekanizmasının bir parçası haline gelmektedir. Bu süreç mimarlık mesleğinin kamusal sorumluluk bağlamında yeniden ele alınmasını gerektirmekte.

Sizlerin daha iyi bildiği gerek UIA, gerek ACE belgelerinde kamusal sorumluluğun ve bağlantılı olarak tüketici, kullanıcı haklarının sürekli ifade edilmesi aslında bir tampon mekanizma oluşturma gayreti olarak algılanmalıdır. En basit haliyle de mimarlık meslek alanına ilişkin istihdam koşulları, meslek kimliği, meslek pratiği alanları, meslek alanının örgütsel bağları sürekli değişip dönüşmektedir. Tabii bir yandan yasal düzenlemelerdeki değişiklikler de olanca hızıyla sürüp gitmekte. Tüm bu süreçleri başka boyuta taşıyan uluslararası anlaşmalar ve müzakere belgeleri her gün yeni bir gündemi önümüze getirmekte. Bütün bu değişimlere rağmen mimarlık mesleğinin icrası halen proje üretimine ve serbest çalışma koşullarına indirgenerek algılanmaktadır.

O halde bu süreçler karşısında neler yapmak gerekiyor? Gelişmelerin ışığında mimarların insanlığın geleceğine ilişkin kaygılarını mesleki sorumluluklarıyla birleştirecek ortak bir politik duruşa ihtiyaçları var. Yalnızca kendi sokaklarındaki sorunların değil, o sokakların buluştuğu meydanlarda ortaklaşılan sorunların sesini güçlendirmeleri gerekmekte. Mimarlar arasındaki çalışma konum farklılıklarının ötesinde mimari ürünün bütünsel bir ürün olduğu bilinciyle bu farklılıklara ilişkin sorunları anlamayı ve çözmeyi hedefleyen ortak hukuk oluşturmaya yönelik bütünsel yaklaşımlara ihtiyaç bulunmakta. Mimarların meslekler arası çatışmayı değil, disiplinler arası çalışmanın ürünü olan fiziksel çevre üretiminin kendisini öne çıkaran davranışlara ve örgütsel birlikteliklere ihtiyaçları var ve her şeyden önemlisi mimarlık mesleğinin özünün temel düşüncesinin yeniden canlandırılması gerekmekte.

Aslında tam da şöyle bağlayabiliriz: Sonuçta bu kapitalist sistem içinde sürekli değişip dönüşen meslek alanına ilişkin politikaların yenilenmesi gerekiyor. Buradan hareketle de örgütlenme araçlarına ilişkin yaklaşımların ve yöntemlerin yeni bir evreye taşınması gerekli. Bu evreye taşınırken ve politikaların yenilenmesi aşamasında da aslında biz birçok temel girdiden ve veriden yoksun durumdayız ve bu yoksunluk karşısında da acilen bir araştırmaya, bir araştırma çerçevesine ihtiyacımız var. Bu mesleki profil araştırması da o yüzden aslında bir yeni politika oluşturmanın ve yine örgütlenme evresinin arayışında bir araç olarak karşımızda. Benim bütün bu iki günde dinlediklerim sonucunda da gerçekten acil bir araç gibi gözüküyor.

Bizim temel sorunlarımız neler? Bu meselede önümüzde duran teknik bilgiyi, veriyi haiz değiliz. Bu sorunları temelde özetleyelim: Mimarlık hizmetleri üye sicil sistemi içinde belirgin biçimde tanımlanamıyor, verili üye bilgi güncelleme sisteminde güçlükler yaşanıyor, meslek kimliğine dair bilgiler bir dolu belirsizlikler taşıyor. Ayrıca verili koşullar altında mimarların örgütsel bağlarında da bir dolu belirsizlikler bulunmakta. Özellikle büro tescil sistemi dışında kalan serbest mimarlara ve bağımlı iş sözleşmesiyle çalışan ücretli mimarlara –kamu ya da özel– ilişkin bilgilere ulaşılamıyor. TÜİK veri ve bilgilerinde mimarlara ilişkin ekonomik ve sosyal göstergelere ulaşmak güç değil, neredeyse olanaksız, hatta daha önce TÜİK'in yanıt vermediği de söylenmişti. Mesleki uygulama alanlarının oldukça genişlediği bu zamanlarda uygulama alanı tanımlamak da güçleşmiş durumda. Ücretli mimarların uzmanlık alanları ortaya çıkarılamamakta ve işçileşme ve meslek dışı işlere kayma eğilimi de saptanamaz hale gelmiş durumda.

O halde önümüzde şöyle bir şey var: Bir, üye sicil bilgi sisteminin bir an önce geliştirilmesi gerekiyor. Bu üye sicil bilgi sisteminin geliştirilebilmesi için ve sürekliliğinin sağlanabilmesi için de aslında en önemli altlık mesleki profil araştırması. Aynı zamanda da bu mesleki profil araştırmasının üye olmayan mimarları da kapsaması gerekiyor.

Peki, bu şey bize neler sunacak? Gerçi şu anda soru çerçevesini tam tamına çıkarmadık. Onun da nedenini zaten kapsam ve yöntem bölümünde birlikte tartışacağız. Bu koşullar altında böyle bir mesleki profil araştırması öncelikle bize hızla değişen üye yapısını ortaya koyacak, mesleğin uygulama alanları belirginleşecek, meslek pratiği içindeki farklılıkların resmi ortaya çıkacak, serbest çalışma oranlarına ulaşılabilecek, işçileşme ve meslek dışı işlere kayma eğilimi saptanabilecek, üye olup tescil alanının dışında kalma durumu belirlenebilecek, meslek uygulama alanında yetki ve pozisyonlar netleşecek ve bağımlılık ilişkileri bulunabilecek, mimarlara ilişkin ekonomik ve sosyal verilere ulaşmada tıkanıklıklar aşılacak, vermiyorlarsa biz alacağız, kamuda ve özelde mimar istihdamı ve ihtiyacı ortaya çıkarılabilecek, meslek alanında kimlik kaybına uğrama süreci gözler önüne serilebilecek, mesleki deneyimlere dair

veri toplama olanağı elde edilecek, serbest veya bağımlı iş sözleşmesiyle çalışma, işsizlik bilgileri toparlanabilecek ve aslında daha da önemlisi, örgütsel bağların, üyelik bağlarının resmi çizilebilecek ve başta dediğimiz gibi üye bilgi sistemi güncellenip, geliştirilip sürekliliği sağlanabilecek.

Bunlar işin teknik boyutu ve tabii, bu teknik yanın ve bizim elde edeceğimiz veri setinin politik sonuçları var. Bunlar neler olabilecek? Tabii bunlar iddialı olabilir, özellikle meslek dışında olan birisinin iddia etmesi, ama tabii birlikte oluşturduk.

Önümüzde duran en büyük sorunlardan biri olan örgütsel bağlar bu çalışmayla birlikte yeniden oluşturulabilecek, mesleki özerklik bağlamını kurmanın yolları açılacak, söz konusu özerkliğin güvence altına alınabilmesine dair ip uçları elde edebileceğiz, mimarlık eğitiminin değişimine yönelik çıkarımlar yapılabilecek, yapılır, mesleki eğitim ve sürecin ilişkilendirilmesi sağlanabilecek.

Burada tartıştığımız sürekli mesleki gelişim bağlamında hizmet içi eğitim olanaklarının kamu ve özel sektör çalışanları açısından değerlendirmesinin olanakları sınanabilecek, özellikle kamu yatırım potansiyelinin yerel yönetimlere aktarıldığı, bakanlıkların, kurumların bu anlamda yeniden yapılandırıldığı günümüzde geleneği olmayan, altyapı süreci öngörmeyen yerelleşme olgusunun meslek ve kimlik dahil, tüm değerleri yok edeceği belliyken bu sürece ilişkin ne gibi araçlar üretebileceğinin verileri toparlanabilecek, büro tescil dışı alan örgütlenmesinin olanakları sorgulanabilecek, bir örgütlenme aracı olarak işyeri temsilcileri mekanizmasının mimarlığın toplumun hizmetinde olacağı bir geleceğin oluşturulması sürecinde etkin kılınması için araçlar üretmeye olanak tanıyabilecek, değişik mesleki uygulama alanlarında meslek pratiği içinde bulunan üyelerin katılımıyla oluşacak çeşitli çalışma gruplarının oluşturulup geliştirilmesine olanak tanıyabilecek, bu bağlamda değişik çalışma alanlarının hukuki statüsü de netleşecek ve nihayetinde kamuda ve özelde üretilen, değişen ve çeşitlenen tüm mimarlık hizmet alanlarının kurultaylarla bağının kurulabilmesinin yolları açılabilecek.

Bu aşamada bu iddialardan sonra nasıl bir kapsam, nasıl bir yöntemle başlıyoruz, onu özetleyerek meseleyi değerlendirmeci arkadaşlara bırakacağız.

Biraz iddialı bir şeyle yola başladık biz. Bu 2008 yılında yapılan araştırma verilerine göre Türkiye'de mimarların odaya üye olma oranı yüzde 91 olarak gözüküyor. Bu TMMOB'ye bağlı odalar içinde ikinci en yüksek oran. 39.099 üye olduğu düşünüldüğünde aslında bugün toplam mimar sayısının 43.000 olduğunu söyleyebiliriz. Bugün için kayıtlı üyelerin, biz dün ya da dünden önce odayla da, Merkezle de konuştuk, bu üyelerin 35.458'inin adreslerine ve telefonlarına halihazırda ulaşmamız mümkün gözüküyor. Aslında baktığımızda üyelerin yaklaşık yüzde 90'ına ve tüm mimarların da yüzde 80'ine halihazırda ulaşabilir durumda gözüküyoruz. Bu mesleki profil araştırması olduğu için ve aslında bir politik

hat ya da bir örgütlenme hattına dair olduğu için çok iddialı bir şekilde bütün ana kütleye, yani üye olan ve olmayan tüm mimarlara dair bu araştırmanın yapılması gerektiğini savunuyoruz. O yüzden tabii önümüzde uzun, hatta çok uzun bir süreç var. O yüzden bu araştırma sürecini birtakım dönemlere ayırdık. Bir kere sistematiğin oluşması için yaklaşık 1,5 aylık, belki 2 aylık bir ön hazırlık evresine ihtiyacımız var. Bu evre aslında en önemli aşama. Birazdan arkada göreceğiniz üye bilgi sisteminin de oluşması açısından önemli aşama, çünkü hem soruların netleştirilmesi gerekiyor, hem il bölge istatistiklerinin aynı zamanda toplanması gerekiyor, aynı zamanda biraz sonra arkadaşlarımın bahsedeceği TMMOB ve TMMOB'ye bağlı odalarda yapılan araştırmalardan gelecek bilgilerin derlenmesi ve büyük bir veri seti için bilgi fönü oluşturulması gerekiyor.

Bundan sonraki aşama ise –ki aslında en zor aşamalardan biri– yaklaşık dört aylık ham bilgi setinin oluşması için bilgi akışının sağlanması. Aslında bütün bu profil araştırmasının tamamlanması süreci; üç ay olabilir, dört ay olabilir. Bunun yöntemlerini de biz Kubilay arkadaşımla ayrıca konuşmuştuk. Sonra bunların anlamlı veri setine dönüştürülmesi, diğer çaprak karşılaştırmaların yapılması ve raporlanması diyerek aslında yaklaşık burada dokuz on ay desek de 1-1,5 yılı, belki de 1 yılı alacak bir süreçten bahsediyoruz.

Yöntem olarak da aslında öncelikli olarak bir istatistikler ve rapor araştırmaları için ilk önce 10 sorumlu kişiyle yola çıkılması gerektiğini düşünüyoruz. Beş kişiden, belki 6-7 kişiden oluşan bir disiplinler arası grupla soru öbeklerimizi de saptamamız gerektiğini düşünüyoruz ve bu çok büyük bir ana kütle olduğu için de kesinlikle açık uçlu hiçbir soru sormamayı düşünüyoruz. Bunun yine kolaylaşması için aslında 50-60 kişilik sorumlu gruplar öneriyoruz ve arkasından da eğitimin verilip gerekli zamanlarda bunun tamamlanması ve sonrasında güncellemenin yapılabilmesinin olanaklarının sınanması için atölye çalışması, hatta atölye çalışmaları öneriyoruz. Aslında dileğimiz de bütün bunları gerçekten yapıp bir sonraki kurultayda hem bunun sonuçlarını, tablolarını ve hatta bunun da ötesinde örgütlenme, politika aşamasındaki sonuçlarını tartıştığımız bir ortam olmasını diliyoruz.

Ben de sözümü yine Nâzım'la bitiriyorum:

sayılar yaklaşan bir şeyleri bildirir
sayılar bildirir uzaklaşan bir şeyleri
nedir yaklaşan bize
bizden uzaklaşan nedir
(…)
neyi bildirir sayılar
neyi bildirmeli
yaklaşan nedir size
uzaklaşan nedir bizden
Diyerek bitiriyoruz.

Oturum Başkanı

İki arkadaşıma da çok teşekkür ediyorum, gerçekten tam vaktinde bitirdiler. 2 dakika bir torpilim oldu kendilerine. Bu arada bu kadar aydın ve entelektüel bir çevreye arkadaşların ne demek istediğini anlatmak gafletinde bulunmayacağım ve hemen değerlendirmelere geçiyorum.

Herhalde buradaki sıraya göre mi arkadaşlar devam edelim, yoksa bir sıra değiştirmesi yapalım mı?

Sabri ORCAN

Olabilir.

Oturum Başkanı

Siz genel bir değerlendirme mi yapacaksınız?

Sabri ORCAN

Genelde ben birikimlerimi, gördüklerime odaklı en son olabilir bir tartışma ortamına katkıda bulunabilirim.

Oturum Başkanı

Peki, ben de severek kadın arkadaşlarımla başlarım o zaman.

Oya, sizle başlayalım. Evet, Oya Bakacak arkadaşımızla başlıyoruz. Oya Bakacak arkadaşımız Mimarlar Odası İşyeri Temsilcilikleri Eşgüdüm Komitemizin yürütücüsü. Evet, sevgili Oya, 10 dakika ile sınırlamak zorundayız. Pozitif ayrımcılık hakkınızı da kullandıracağım tabii, ama rica ediyorum tartışmacılar için kullanmak daha doğru olacak pozitif ayrımcılığı. Buyurun.

Oya BAKACAK

Teşekkür ediyorum. Herkese merhabalar. Mimarlar Odası İstanbul Şubesi bünyesinde son iki senedir faaliyet içinde olan Ücretli Çalışan ve İşsiz Mimarlar Komisyonu içinde ve komisyon çalışma süreci devam ederken İşyeri Temsilciliği Eşgüdüm Komitesi üyesi olarak katıldığım kamuda ve özel sektörde çalışan mimarlar kurultaylarında edindiğim deneyimlerden yola çıkarak mimarlara yönelik profil araştırmasının açılımlarının ne yönde gelişebileceğiyle ilgili düşüncelerimi paylaşmak istiyorum.

İstanbul Şube bünyesindeki Ücretli Çalışan ve İşsiz Mimarlar Komisyonunun kurulması süreci mimarların çalışma hayatında karşılaştıkları sorunlara oda içinde çözüm arayışı içine girmeleriyle başlamıştır ve böyle bir arayışın öncülüğü sonucunda olmuştur. Bu açıdan önemli olduğu kadar Mimarlar Odası-

nın ücretli çalışanlar alanına bireysel ilişkiler aracılığıyla temas etmiş olması ve ücretliler alanında özel çözümler ve bakış açıları geliştirme zorunluluğuyla karşı karşıya gelmesi açısından da önemli olduğunu düşünüyorum.

Öncelikle belirtmek istediğim nokta, Ücretli Çalışan Mimarlar Komisyonu üyeleri ve komisyon toplantılarına katılan mimarlar için bir araya getirici, itici ortak güç çalışma hayatında karşılaştıkları hukuki sorunlar olmuştur. Bu hukuki sorunlar usulsüz ve keyfi işten çıkarmalar, ağır çalışma şartları, ortaya konulan işin niteliğiyle ilgili sıkıntılar, performansla ilgili ya da farklı konularla ilgili koşulları zorlaştıran tavırlar olabilmektedir bu komisyon çalışmalarında gözlemlediğimiz. Farklı bireysel öykülerle hep karşı karşıya kaldık.

Bu noktada çalışma hayatı içinde iş hukuku, mesleki ve özlük hakları, iş güvenliğiyle ilgili konularda mimarların bilgilenme ve bilinçlenme gereksinimi ve özel olarak tip sözleşmenin belirlenmesi, çeşitlendirilmesi ve yaygınlaştırılması gereksinimi odayla ücretli çalışanlar arasındaki iletişimin kurulmasında temel belirleyici bir rol üstlenebilir. Mesleki profil araştırmasının hukuki açılımları ve mimarlık pratiğinin içindeki güncel durumunun belirlenmesi araştırmanın önemli bir parçasını oluşturabilir.

Bugün ayrıca çalışma hayatı içinde mimarlık hizmetlerinin farklı sektörler içinde özelleştiğine ve çeşitlendiğine hep beraber tanık oluyoruz ve günümüzde çeşitlenen mimarlık çalışma alanları ve bağlı olarak çalışma koşullarının mesleki profil araştırmasıyla niceliksel ve niteliksel olarak netleşmesi, bu alanda oda tarafından yapılacak çalışmalar ve izlenecek politikaları için belirleyici, hatta bağlayıcı olabilecektir.

Başka bir belirtmek istediğim nokta, mesleki profil araştırmasının oda ve mimar üyeler arasında karşılıklı bilgi akışını sağlayabilecek nitelikler taşıdığıdır. Araştırma için hem veri tabanının güncelliğini sürekli hale getirebilecek, hem de özelleşmiş çalışma alanlarına çözüm üretmede bağ kurma noktası oluşturabilecek araştırma açılımları, farklı temalarda kurgulanacak hukuk söyleşileri, kamu ve özel sektör işyerlerinde gerçekleştirilecek yüz yüze toplantılar, basılı ve internet yayın kanallarında haber, bilgilendirme, hukuk metinleri ve kişisel çalışma hayatı öykülerinin yayınlanması gibi etkileşimli ve düzenli yayınların hayata geçirilmesi olabilir.

Sonuç olarak özetle, mimarlar için mesleki profil araştırmasının mimarlık çalışma alanına bütüncül bir bakış açısı sağlaması ve özellikle örgütlenme için farklı araçlar sunması açısından önemli olduğunu vurgulamak isterim.

Teşekkürler.

Oturum Başkanı

Çok teşekkür ediyorum. Harika katılımcılarımız var. Şimdi sıra Gonca Bilgili arkadaşımızda. Kamu ve Özel Sektörde Ücretli Mimarlık Hizmetleri Çalışma

Grubu üyesi Gonca arkadaşımız ve İzmir'den sonuçları bildireceksiniz. Buyurun Gonca Hanım.

Gonca BİLGİLİ

Teşekkür ederim. Merhaba, hepiniz hoş geldiniz.

Ben aynı zamanda bir kamu çalışanıyım, İzmir Bornova Belediyesinde çalışmaktayım. Ben de 23-24 Ekimde Ankara'da yapılan Kamuda ve Özel Sektörde Ücretli Çalışan Mimarlar Kurultayı - 2'de bulundum, bu sürece katkı sağlamaya çalıştım. Size süreç sonundaki değerlendirmelerimi aktarmak istiyorum.

Tüm bölge toplantıları ve kurultay süreci mesleki profil araştırmasının önemini ve gereğini ortaya koymuştur. Mimarlar Odası tarafından kamuda ve özel sektörde çalışan işsiz ya da mimarlık dışı alanlarda yer alan tüm mimarların odaya üye olup olmadıklarına bakılmaksızın tespitlerinin yapılması büyük bir adım olacaktır. Ortaya çıkan diğer önemli hususlardan biri de yeni örgütlenme arayışları sürerken oda yapımızın da çok daha güçlü hale getirilmesi gereğidir. Öyle ki, kamuda ve özel sektörde çok farklı istihdam şekilleri vardır.

Örneğin, hemen kendi kurumumdan da örnek verecek olursam, mimarlar üç farklı şekilde istihdam edilmekteler: Memur, sözleşmeli ve işçi olarak. Mevcut işyeri sendikaları içinde de bunların ortak payda oluşturmaları maalesef mümkün olamamaktadır. Tabii ki bu örgütlenme arayışlarımızda sendika çalışmalarımızı devam ettireceğiz, örgütlenme arayışlarımızı sürdüreceğiz ve geliştirmeyi hedefleyeceğiz, ama meslek odamızın da tüm çalışanlarla birlikte güçlü bir platform oluşturduğunu unutmayacağız; yani ben en sıkı sıkı sarılmamız gereken örgütün şu anda meslek odamız olduğu düşüncesindeyim.

Kamuda ve özel sektörde çalışanların oda çalışmalarına katılımlarının sağlanması da diğer önemli bir husus. Yine çalışma alanlarına bakılmaksızın oda kayıtlarının yasalarla düzenlenerek zorunlu hale getirilmesi sağlanmalıdır. Kamuda ve özel sektörde ücretli çalışanların sürekli mesleki gelişim merkezleri eğitimlerine katılarak hizmet içi eğitim almaları da büyük önem taşımaktadır. Kamuda ve yerel yönetimlerde norm kadro uygulamalarıyla yeterli sayıda mimar istihdam edilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca kurumlarla yapılacak protokollerle oda üyeliklerinin zorunlu hale getirilmesi ve yeterli sayıda mimar istihdamıyla mesleki güvencelerin desteklenmesi sağlanabilir.

Ben kurultayda çok da böyle kapsamlı daha başka şeyler söylemek istemiyorum. Çok önemli gördüğüm, önemsediğim konuları size aktardım. Şimdi de İzmir Şubemizin yaptığı birtakım çalışmalardan size bahsetmek istiyorum.

2009 yılında İzmir Şubemizce Kurultay - 1 çalışmaları çerçevesinde ve TMMOB'yle yapılan birtakım ortak çalışmalar kapsamında yapılan bir çalıştaydan bahsetmek istiyorum.

2009 yılı ekim ayı içinde İzmir Şubemiz tarafından ücretli çalışan mimarlara yönelik bir Danışma Kurulu toplantısı yapılmıştır. 91 kamu ve özel sektörde ücretli çalışan mimarın katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda ücretli çalışan üyelerin sorunlarının ortaya konulması ve çözüm önerileri geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Oluşturulan çalışma gruplarıyla yapılan oturumlarda öne çıkan ve öncelikli olduğunu düşündüğüm sorun ve önerileri de sizlere şöyle özetlemek isterim: İş sözleşmesinin gerekliliği ve yasal düzenlemelerle işverene sözleşme yapma zorunluluğunun getirilmesi; işverenle çalışan arasında çalışanın haklarını ve çalışma koşullarını net olarak belirleyen tip sözleşme oluşturulması, bunun yaygınlaştırılması; çalışma güvencelerinin geliştirilmesi ve tüm çalışanlar için hukuksal destek sağlanması zorunluluğu; hukuk danışma biriminin geliştirilmesi.

Yerel yönetimlerde ve kamu kurumlarında yetersiz mimar istihdamı ve yarattığı sorunlar da bir diğer önemli husus, özellikle bu çalıştayda ortaya konulan sorunlar açısından. Norm kadro uygulamalarının artırılmasıyla da belirli sayılarda istihdamın zorunluluğu öneriler arasında yer almıştır.

Yine mesleki profil araştırmasının önemini vurgulamışken ben İzmir Şubemizin 2009 yılında üyeler arasında yapmış olduğu bir anket çalışması hakkında da sizlere bilgi vermek istiyorum.

Bu anket çalışmasının yöntemi de telefon görüşmeleri şeklinde olmuştur. Bu anket çalışması sonucunda birtakım veriler oluşturulmuştur. Halen de güncelleme çalışmaları devam etmektedir ki, 2011 yıl sonuna kadar da güncellenmiş olacaktır. Bu üye profili içinde kamuda ve özel sektörde ücretli çalışan mimarların durumlarına baktığımızda 335 kamu çalışanının mevcut olduğu, bunların 153 tanesinin belediye çalışanı olduğunu tespit edebiliyoruz ki, oran yüzde 46'ya tekabül etmekte. İkinci ağırlıklı olan çalışma alanı da 124 adet çalışanıyla eğitim kurumlarına aittir; bu da yaklaşık yüzde 37'ye tekabül etmektedir. Diğer kamu kurumlarının ağırlığı da sayısal olarak 18'le Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü çalışanı, 10 adet çalışanıyla kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurulları, İller Bankası çalışanı 4 adet diye belirtilmiş ve yüzde 26 oranında da diğer kamu kurumlarında çalışanların yer aldığını söyleyebiliriz.

Yine kamu alanı dışında çalışan, yani özel sektör ücretlileri içinde de yapılan bir anket çalışması da bize şu sonuçları veriyor: Yüzde 62 özel sektör ücretli çalışanı söz konusu; yüzde 21 yapı denetim ücretli çalışan üye söz konusu;

yüzde 6 oranında şantiyelerde ücretli çalışan üye söz konusu; yüzde 4 oranında yapı malzemeleri alanlarında ücretli çalışan mimarların olduğu yine gözlemlenebiliyor ve yüzde 1 de iç mekân tasarımında çalışan, oldukça küçük bir oran, mimar üyelerimiz söz konusu.

Bu veriler de bize özel sektör ve yapı denetim alanlarında çalışan mimar üyelerin ağırlıklı olduğunu bizlere vurguluyor.

Sunuya bunları size yansıtmadık, bazı önemli sayısal değerleri vermek istedim. Sunuya yansıtmadık, özür dileriz bu konuda.

Tüm üyeler içindeki oranlar da İzmir için serbest çalışanların oranının genele göre daha yüksek olduğunu bize gösteriyor. Yüzde 60'lara varmakta serbest çalışan, büro tescilli dediğimiz grup, yüzde 16 ücretli çalışan, yüzde 15 kamuda çalışan, yüzde 2 işsiz ya da çalışmayan mimarlar, yüzde 3 emekli mimarlardan oluşan bir grup, yüzde 1 oranında da mimarlık hizmetleri dışında çalışan üyelerin olduğu, bir de tüm üyeler için de bir genelleme söz konusu.

Burada da kamuda ve özel sektörde ücretli çalışanların da yüzde 15'ler oranında birbirine yakın seyrettiğini gözlemleyebilmekteyiz.

Yine son 10 yıl içinde mezun olan üyeler içinde yapılan anket çalışmalarından da bahsetmek istiyorum.

Bu çalışmayla da çalışma koşulları ve işsizlik oranları tespit edilmeye çalışılmış özellikle yeni mezun üyeler hedef alınarak ve güncelleme çalışmaları diğerinde olduğu gibi yine devam etmekte. Bu çalışmada da ortaya çıkan sonuçlar göstermiştir ki üyelerin büyük çoğunluğu sözleşme olmaksızın çalışmakta ve işten çıkartılmaları esnasında yasal haklardan yararlanamamaktadırlar.

Çok daha kapsamlı yapılacak mesleki profil değerlendirmeleri bize daha net, daha güzel sonuçlar getirecek diye düşünüyorum.Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Çok çok teşekkür ediyorum.

Evet, Sabri Orcan son konuşmacımız. Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi ikinci başkanı ve Çalışma Grubu üyesi. Sabri Bey, eğer toparlayabilirseniz yarım saat de tartışmacılara vererek bize ayrılan sürede bitiren en başarılı oturum olma başarısını kazanacağız.

Sabri ORCAN

Birlikte bunu becermek için elimden geleni yapacağım.

Mimarlık Eğitim Kurultayının bu altıncısını yaşarken bunun bütün meslektaşların bilgilenme konusunda, birbirleriyle ilişkisi konusunda çok önemli bir etkinlik olduğunu düşünüyorum. Bu bakımdan ücretli çalışanlar konusunda da en azından bir bilgilenme konumunu yerine getirmek üzere bu oturumu düzenledik.

Aslında ben 40 yıllık mimarım, ama 30 küsur yılı serbest çalışarak, büroculuk yaparak geçti. Son 7-8 yılda ücretli çalışan bir meslektaşınızım. Onun için bu iki tarafı da bilerekten değerlendirmek üzere son konuşmacı olmak istedim, ama ücretli çalışanlarla ilgili her türlü kurultay, oturum, komisyon çalışmalarında mümkün olduğu kadar olmaya çalıştım ve hatta bazılarında yöneticilik görevi de yaptım. Ben belki bu 40 yıllık deneyimle ve yeni işlevimle benim çok daha fazla dikkatimi çeken konuları sizlerle paylaşmak istedim ki bir sonraki süreçte tartışma ortamına faydası olsun diye düşünüyorum.

Şöyle düşünebiliriz: Niye kurultaylar yapılıyor? Arkadaşlar çok çok açık şekilde anlattılar bu kurultayların veyahut da çalışma grubunun çalışmalarını. Ama bir ortaklaştırmaya doğru gidersek, geleceğe dönük örgütlenmede ücretli çalışanların en önemli bir grup oluştuğunu artık hepimiz biliyoruz. Gittikçe veriler de gösterdi ki ücretli çalışanlar Mimarlar Odasının profilini de belirleyecek. Bu yüzden bu kurultayların önemi ortaya çıktı. Fakat ne yazık ki katılımlar az oldu, ama done olaraktan, birikim olaraktan, sunumlar olaraktan çok zengin toplantılar yaşadık, ama bugün ve burada olduğu gibi geleceğimizi belirleyecek ücretli çalışanlar yapısı hâlâ şu anda cazip hale gelmiş değil; yani örgütlenme biçimine genel değerlendirme içersinde bakarsak bu böyle gözüküyor. Bunun için ne yapar ederiz, uzun süreç içersinde arkadaşlar önerdiler, inşallah bunları becereceğiz.

Mimar istihdamı konusunda çalışmalar uygulamadaki dengesizliklerin ortadan kaldırılması, ücretli çalışanların bilgilendirilmesi, TMMOB içinde diğer disiplinlerle ilişkiler bu toplantıların ana gündem maddelerini oluşturan şeyleri arkadaşlar belirttiler. 360.000 TMMOB'ye kayıtlı üye var, aslında bu üye mimar, mühendis olarak Türkiye'de 600.000'in üzerinde sayılır, ama TMMOB'ye kayıtlı üye sayısı 360.000'dir. En başarılı katılım Mimarlar Odasındadır, ama 2000'den sonra, 2000 yıllarından sonra üye sayısındaki sıçrayış böyle toplantıların yapılmasını hızlandıran sebeplerden olmuştur.

İstihdam yeni işkolları öne çıkartmıştır. Örneğin pazarlama, emlak geliştirme gibi çoğu konular yeni mesleğimizi ilgilendiren konular olmasına rağmen gidişat işçileşmeye ve işsizliğe doğrudur. Bu örgütlenme yapısının önemini bu noktalar belirtiyor. Bu birlikteliğin nedenlerinden bir tanesi de kamusal sorumluluğu yeniden yaratmamızdır. Bu ortak düşünce biçimimiz oldu bütün toplantılarda ve bunun üzerine konuşmalar oluştu.

Genelde neler görüşüldü? Ana başlıklarını yazmışım, onlardan bahsedeyim: Meslek çatışması yerine disiplinlerle işbirliği; mimarlığın felsefesi; örgütlenme girişiminin temel girdilerini aramak; ortak politik duruş; SMG'de kamu ve özel sektörde çalışanların eğitimi… "İstihdam büroları" diye önümüzde biliyorsunuz çok önemli bir yapılaşma var, istihdam büroları yapılaşması; bu ücretli çalışanları çok ilgilendiriyor; belki tartışma konusu olacaktır bir sonraki toplantıda. Havuzda oluşturulan kıdem tazminatı konuları toplantılarda çok ilgilenilen ana maddeler oldu. Kamuda mimarlık hizmetlerinin siyasallaşması konuşuldu enteresan bir şekilde. Bu belediyelerdeki siyasal erkin değişmesiyle mimarlık hizmetlerinin de değişmesinden söz edildi; bu da üzerinde durulması gereken önemli bir nokta diye düşünüyorum. Üst yöneticilerin çalışanlardan daha az eğitimli olması konusu konuşuldu; yani, örneğin kamuda çalışan, belediyede çalışan arkadaşlarımızın yöneticileri bir tekniker olabiliyor, meslek dışı bir konuda birisi olabiliyor. Bu konu çok önemli, bu konu değerlendirildi. Tabii kanun hükmünde kararnameler ve meslekle ilgili kararlar hakkında ücretli çalışanların bilgisizliği ortaya konuldu. Bu konuda fazla bilgi sahibi olmadıkları ortaya konuldu.

Ama bence en önemlisi, beş ana konuda birleştirildi tartışmalar: İş güvencesi, hukuk, örgütlülüğümüzün hukuk yapısı, bir sendikal yapılaşma tartışıldı ana olaraktan düşünebilirsek, sınıf bilinci ve örgütlenme.

Burada bunları biraz açarsam "iş güvencesi" dediğimiz vakit sözleşmeyle ilgili arkadaşlar bahsetti zaten, sözleşme yapılarının oluşturulması, bu konuda ortak bir dilin oluşturulması... Şöyle bir sonuca varıldı: İş güvenliğiyle oluşturulan ortam örgütlenmeyi de destekler sonucuna varıldı. Bir iş güvenliği sağlanmışsa örgütlenme de gelişir konusu önem kazandı. Hukuk büroları modeli tartışıldı. Bu hukuk büroları dediğim, üyelerin hukuksal sorunlarına yardımcı olabilecek yapılar tartışıldı. Gerçi, daha üzerine çok tartışılması gereken ortak bir konu olmadı, ama bu üzerinde çok durulan bir konuydu. Sınıf değişimi, sınıf bilinci: Mimarlık sınıfı bilinci nedir? Bundan sonra mimar nedir? Bir beyaz gömlekli çalışan mıdır, heterojen yapısından dolayı bir araya gelememesi, bu sınıfı tarif edememesi, ama bu sınıf tarifinin yapılamamasının örgütlenme biçiminde zorluklar getireceği ortaya konuldu. Sendikal haklar konusunda zorluklar, odayla örgütlenme konusu gündeme getirildi, ama odanın yasal olarak örgütlenmesinin bu işi yapamayacağı sonucuna varıldı, ama yine bir arayış içersinde olmak konusu öne atıldı. Sonuçta bir ortak yöntem, başlangıç yöntemi olarak sendikal örgütlerle işbirliğine gitme yönünde bir görüş ağırlık kazandı. Sonuçta örgütlenmenin de, bu konudaki örgütlenme yapısının kesinlikle, diğer arkadaşlarımın bahsettiği gibi, meslek örgütümüzün organize edilmesi durumu ortaya konuldu.

Sonuçta, bu süreçlerden sonra görev olarak, arkadaşlar bahsettiler, ama ben ana noktalarını koyayım: Bir sonraki süreçte sonuç bildirisinin yazılması konu-

su var ki bu enteresandır. Bunu onun için notlarımın arasına koydum. Sonuç bildirisini hemen kurultaydan sonra yazmak yerine sürece bırakarak, yenileyerek daha kapsamlı bir sonuç bildirisi oluşması konusunda bir karar alındı ki bu da yeni bir yöntemdir.

Mesleki profil konusunu arkadaşlar kapsamlı olarak ifade ettiler. Bir sonraki kurultayın çalışmalarının ve örgütlenme yapısının hemen ertesi günden itibaren yapılması üzerine bir görev verildi. Çok önemli, bunu söylemek istiyorum, bilgilendirme kitapçığı konusu, bütün üyelere bilgilendirme kitapçığının örgüt tarafından en kısa zamanda hazırlanması, yani bu hukuksal haklar, örgüt içersindeki gelişmeler hakkında bir kitap bulunması öne çıkan görüşlerdi.

Benim tartışmaya katkıda bulunma adına kurultaydan ve diğer toplantılardan aldığım ana başlıklar bunlardır başkanım.

Oturum Başkanı

Olamaz, mükemmel bir katılımcı grubuyla birlikteyim. Sağ olun bu yardımlarınız için arkadaşlar.

Şimdi şöyle diyelim ve tartışmaya başlayalım: Umalım bu ampirik yaklaşımlar ve bütün bu tespitler sadece tabii ki Mimarlar Odasının kendi yol haritası için değil, eğitimin de yol haritası için bir katkı sağlasın ve Nâzım'ın dediği gibi bu sayılar bir işe yarasın.

Buyurun, söz sizin. Şimdi nasıl bir haksızlık yapmadan başlayalım? En arkadan öne doğru geliyorum. Buyurun sevgili kardeşim. Oktay Bey sırada.

Yeşim SARSMAZ

Yeşim Sarsmaz, Kocaeli Üniversitesi son sınıf öğrencisiyim. Ben TMMOB çatısı altında değil de sadece Mimarlar Odası yerinde düşündüğümde "Neden odam bu kadar çok baskı altında?" diye kendime bir soru sorduğumda, çünkü biz kamusal alanın örgütlenmesi konusunda söz sahibi olan bir odayız; yani kamusal alanların dönüştürülmesinde, kentsel dönüşümde ya da büyük projelerin yapılmasında yürütmeyi durdurma yetkisine sahibiz, çünkü bu projelerin odamızın yetkisinden geçmeden yapılma gibi bir durumu yok şu anda. O yüzden de bizim odamız üzerinde şu anda kapatılmasının haricinde işlevsizleştirilmesi gibi bir durum var. Bizim elimizden imza yetkilerimiz… "Ben belediyelerimde zaten bunu onaylatıyorum, yapı denetim kuruluşlarım da bunu onaylıyor, Mimarlar Odası neden bir daha denetlesin ki benim yapımı?" diye bir algı var. Yanlış biliyorsam düzeltin.

Oturum Başkanı

Birtakım eksikliklerle birlikte temel olarak doğru. Buyurun.

Yeşim SARSMAZ

Böyle bir durumda bizim yakında eğer elimizden imza yetkilerimiz, odaların denetiminin gitmesi gibi bir durum varken, bir taraftan baktığımda da "Mimarlar Odasına neden üye olacağım?" sorusunu sorduğumda, kendi bakış açımla değil, ama mevcuttaki pratikte ve faydacı bir yaklaşımla düşündüğümde, sadece imza yetkisi elde edebilmek, bir tescil numarası, kayıt sicili alabilmek için çoğu üyenin başvurduğunu görüyorum. Eğer böyle bir denetim mekanizmasından geçmeyeceksek dolayısıyla odanın da bize sicil numarası vermesine gerek kalmayacak.

Oturum Başkanı

Eryoldaş Hocamız da söyledi maalesef.

Yeşim SARSMAZ

Böyle bir durumla karşı karşıya kalacağız. O zaman ben şunu sormak istiyorum: O zaman MiMeKK'in, SMGM'nin nasıl bir bağlayıcılığı olacak böyle bir durumda? Çünkü oda üzerinde şu anda en yoğun baskı bu konu üzerinde.

Oturum Başkanı

Peki, bunu kim cevaplasın? Kubilay Bey olabilir mi? Ya da ne yapalım? Bütün soruları alalım, sonra mı cevaplayalım? Kubilay Bey, not edin. Buyurun.

Yeşim SARSMAZ

Bir de ben şunu sormak istiyorum: Biz odalarımıza üye olurken böyle bir zorunluluk üzerinden biz bağımızı kuruyoruz odalarla. Ben de mezun olduğumda böyle odaya gideceğim. Ben odanın bana nasıl faydalar sağlayacağının, meslek hayatımda bana nasıl faydalar sağlayacağının bilincinde olan bir insanım, ama fakültemdeki birçok öğrencinin daha TMMOB'nin ne olduğunu bilmediğini de görüyorum. Biz onları örgütleme konusunda uğraştığımızda da çok da aslında ilişkili ve bağlantılı olmaya çalışmıyorlar. Biz bunu 15 Mayıs mitinginde, 8 Ekim mitinginde de yaşadık. İnsanları getiremiyoruz bir yerlere ya da odayı anlatamıyoruz okullarımızda da. Böyle bir durumda acaba üyelerimizle doğru bir yerden mi bağ kuruyoruz diye düşünüyorum.

Oturum Başkanı

Peki, bunu genel kurullarımızda çok uzun tartışmaya ne dersin? Ama bir meslek olmanın öncelikli şartı örgütlü olmaktır. Ahilikten beri bu böyle. Bunu genel kurullarda tartışmalıyız.

Buyurun Oktay Bey. Oda ne işe yarar, nasıl anlatacağız?

Oktay EKİNCİ

Oktay Ekinci, İstanbul Büyükkent Şubesinden.

Oturum Başkanı

Bu arada hoş geldiniz Oktay Bey.

Oktay EKİNCİ

Teşekkür ediyorum. Nâzım'ın sözünü kendimize esin kaynağı aldık. Tabii ki bize yaklaşan yaşamın gerçekliği sayılarda, ama uzaklaşan da yaşamın gerçekliği... Nâzım herhalde onu kastediyor. Nâzım'ın yakın arkadaşıyla tanışma imkânımız olmuştu, Nail Çakırhan'la. Uzun süre hem edebiyat dünyasından yakın arkadaşı, hem de hapishaneden yoldaşı; iki sene önce yitirmiştik. Nail Çakırhan'ın vefatından böyle bir beş altı ay önce bir ziyaretimizde dedi ki, "Bunlar bu gidişle mimarlığı iktisat fakültelerine bağlayacaklar." Eh, aşağıdaki diploma projelerinin önemli bir bölümü de Nail Amcanın bu sözünü hatırlatmıyor değil. Ama bu çalışma grubunuzun yaptığı çalışmanın mimarlık eğitimiyle de ilişkisinin kurulmasında bir eksiklik de demeyeyim, ihmal de demeyeyim, bir unutkanlık mı var diye aklımdan geçiyor, çünkü öğrenci mimar olarak diploma aldıktan sonra ve yetiştirildikten sonra deryaya bırakılıyor; "Hadi oğlum git, hadi kızım git!" Ya kamuda çalışacak, ya bir ofiste ücretli mimar olacak ya da babası filan biraz varlıklıysa özel bir ofis açacak.

Oturum Başkanı

O da mesleğe kabul edildikten sonra.

Oktay EKİNCİ

Evet. Eşin dostun ilk projelerini çizecek, böylece başlayacak.

Eğitimde kamuda görev almak nedir, serbest çalışmak nedir ya da bir mimarın yanında ücretli çalışmak nedir, bunun mutlaka programa alınması lazım. Vaktiyle bu vardı. Ben 1970'li yılların öğrencisiyim, biz akademide bunu gördük, vardı kanunuyla, bilmem nesiyle, çünkü kamuda mimar işverensiz olmaz; yani dünyada işverensiz mimarlık yok, olmadı, tarih boyunca da böyle bir şey olmadı, bundan sonra da olmayacak.

Oturum Başkanı

…mı acaba?

Oktay EKİNCİ

Öyle, hobi olarak yapanlar dışında. İşverensiz de olmaz, ama giderek işverenli de olmuyor, öyle bir sürece doğru gidiyor. Kamuda işveren siyasetçi, bu açık,

artık kamu siyasallaştı, kamuda işveren siyasetçi; üniversite hariç. Üniversiteyi de bir kamu kurumu kabul ediyoruz, üniversite hariç. Onun dışında kamuda işveren siyasetçi. Özelde işveren mimar. Burada bir arkamıza yaslanmamız lazım; yani üyemiz üyemizi çalıştırıyor. Çalıştıran üyemizin bizim başımızın üstünde yeri var, çalışan üye mi, yoksa eşit mi, ikisi arasındaki hak hukuk konusunda odanın aktif devreye girmesi nasıl olacak? Bu bir.

Bunun eğitimle ilişkisinde özelde işveren yatırımcı. Yatırımcıya karşı mimar hem yatırımcının haklarını koruyan bir mimarlık; yani doğru düzgün bir tasarım, doğru bir tasarım, buna tüketici hakları deniliyor, hem de mimarlığın ilke ve hedeflerini, ahlakını koruyan bir mimarlık yapma koşullarını nasıl elde edecek?

Oturum Başkanı

Tabii, yatırımcı ve tüketiciyi ayırmak lazım değil mi? Yatırımcının hakları başka, tüketicininki başka.

Oktay EKİNCİ

Evet, bir ara tüketici sözü geçti de çalışmada onun için söylüyorum.

Oturum Başkanı

100 metrekare arsada, 1.000 metrekare alan üretmekte yatırımcı…

Oktay EKİNCİ

Aşağı yukarı aynı düşünüyoruz. Burada mimarlıktaki işvereni tüketici olarak göstermek yeterli bir tanımlama değil, onun gözden geçirilmesi lazım. Ama işverenin de, yani yatırımcının da hem mimara, hem de mimarlığa karşı sorumlulukları var. Mimarlık bir kültür ve toplumsal kültür. Buna karşı sorumluluk sadece mimarın mıdır? Hayır. Nasıl Anayasada çevre vatandaşların da sorumluluğuna bırakılmışsa, mimarlık çevrenin bir parçasıysa, dolayısıyla mimarlık aynı zamanda vatandaşların sorumluluğundadır. Bunu da işlememiz lazım, bunu da geliştirmemiz lazım. Mimarlık kültüründen ya da çevre kültüründen yoksun bir işverenler yığınına karşı mimar tankıyla, tüfeğiyle tek başına nasıl savaşacak? Böyle bir şey olmaz ki.

Hemen şöyle noktalamak istiyorum ve bu konuda arkadaşların düşüncelerini çok merak ediyorum: Kamuda mimar tasarımcı değil. Eskiden öyleydi. Eskiden belediye veya herhangi bir kamu kurumu kendi yapısını yapmak ister, çalışan mimarına da derdi ki “Şöyle bir iş hanı yapacağım, bunu tasarlayın veya bilmem ne yapacağım” falan. Şimdi ihale edilen işin ihale edildiği şirket tasarımı yapıyor. Öyle bir sürece girildi. Mimar tasarımcılıktan çıktı, sadece proje inceleyen oldu. Sadece proje incelemek mimarlık mıdır? Tasarımı nasıl kamu-

ya sokacağız? Mimarın kamuda aynı zamanda tasarımcı olmasını nasıl sağlayacağız? Böyle bir hedefimiz yok mu?

Oturum Başkanı

Tasarımı bilmeyen de inceleyemez zaten Oktay Bey, sorun orada.

Oktay EKİNCİ

Mimarlık tasarımdır, bunu en başa yazmak lazım.

Özelde ise ne oluyor? Desinatör oluyoruz. Eğer desinatörlük bu kadar yaygınsa, önemliyse, o zaman desinatörlük okulu da açılsın veya eğitimde desinatörlükle ilgili bir dal açılsın. Burada da özelde çalışsa bile, bir ofiste çalışsa bile onun tasarımcı yeteneğini güçlendirmesi yönünde bir işveren mimar tipi bize lazım; yani kendi yanında çalışan mimarın da mimar olmasına katkı koyacak bir işveren mimar tipi lazım, bu da bizim oda hedeflerinin arasında yer alması lazım.

Mimar her yerde, kamuda olsun, üniversitede olsun, sadece teorik olmaz. Üniversitede olsun, özelde olsun, ofiste olsun, nerede olursa olsun tasarlayandır. Tasarlamayan mimar değildir veya bu hakkı elinden alınmış, bu ortamı bulamayan kolay kolay mimarlık tanımına girmez.

Oturum Başkanı

Oldukça ciddi bir tartışmayı benim altıncı katılımcım olarak yürütüyorsunuz sevgili Oktay. Bunlara cevap vermek, bunları geliştirmek çok önemli, ama bir toparlarsanız seviniriz.

Oktay EKİNCİ

Bitti zaten. Bu fikirlerin, bu soru işaretlerinin bu çalışma grubunun gündemine girmesi dileğimle teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Bu katkı için çok teşekkür ediyorum ben çalışma grubu adına. Başka soru, katkı yok herhalde. Pardon, göremedim, buyurun.

Sevinç ALGAN

Öncelikli olarak Mimarlar Odasının İzmir Şubenin düzenlediği Danışma Kurulunda, ücretli çalışanlarla ilgili olan kurulda ben de vardım, bir ya da iki sene önceydi, hatırlamıyorum. Zaten Oktay Hocanın da belirttiği bir durum var: Mimarlar Odası hem patronu, hem işçiyi temsil ediyor. Şu anki konumu itibariyle zaten zor bir yerde. Uzun vadede bu durum nasıl çözümlenir, bir çözümü

var mıdır onu bilmiyorum. Bu konuda çalışanlar daha çok bilgi sahibidir diye düşünüyorum.

Tek bir şeyin altını çizmek, ne kadar sorudur söyleyeceğim, o da meçhul. Özellikle ücretli çalışan dediğimiz öncelikli olarak işin içinde oluyor doğal olarak, çünkü cumartesi günü yapılan bir toplantıya katılma şansları daha fazla olduğu için. Hem patronu, hem işçiyi temsil eden bir kurumun cumartesi günü oraya ücretli olanları getirme şansı ne kadar vardır o da meçhul. Bir iş güvensizliğinden, bir önünü görememekten bahsediyorsak, bu şu an ücretli özel sektörde çalışanların sorunu daha çok, çünkü kamuda ya da üniversitede bir ay sonra işten çıkartılma gibi bir durum uç örnekler dışında pek söz konusu değildir, ama şu an özellikle İzmir'de yeni mezunlar işe alındıktan sonra tazminat alamayacakları süreçte, üç ya da dört ay sonra işten çıkartılıp tekrar yerlerine başka biri alınıyor ve hiçbir açıklama bile yapılmıyor. İşe başladıklarında asgari ücret üzerinden sigortalanıp geri kalanı elden veriliyor maaşın. Bu normal ve bütün bürolar böyle yapıyor, ortada anormal bir durum yok, "kanıksayın bunu" deniliyor ve öğrenci daha yeni mezun, onu kabulleniyor.

Oturum Başkanı

Mimarlık böyledir.

Sevinç ALGAN

Böyle bir durum ve bunu yapan da mimar. O yüzden bu kocaman bir sorunsalın çözümü nasıldır, ne kadar bir vadededir bilmiyorum, ama altını çizmek istedim, çünkü özel sektörde ücretli çalışan sanırım burada oldukça az ya da yok, bilmiyorum.

Oturum Başkanı

Çünkü onlar çalışıyorlar.

Sevinç ALGAN

Onların da buradan isimleri duyulsun, bir şey olsun. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Çok teşekkür ederim. Evet, bir soru daha alabiliriz, ama değerlendirmelere çok az vaktimiz kalıyor. Yemeği yarım saat gecikmeyle yiyeceğiz zaten. Buyurun.

Katılımcı

Sadece ücretli çalışanların profilini belirlemek yerine ofislerin de profilinin tanımlanması gerektiğini düşünüyorum. Bunun da Mesleğe Kabul Kurulunun

vereceği akredite ofisleri belirlemek açısından da yardımcı olabileceğini düşünüyorum.

Oturum Başkanı

"Piyasaya Kabul Kurulu" gibi bir şey.

Katılımcı

Piyasadaki çalışan ofislerin, aslında bir mimarlık ofisinin farklı farklı üstlendiği profiller var; kimi sadece "render" işi yaparak ofisi döndürür, kimi uygulama projesi çizer, kimi tasarım yapar, kimi yarışmasıyla şey yapar, bunların da profilleri çeşitlidir ve bunların da veri olarak elimizde bulunmasının iyi olacağını düşünüyorum. Bunu söylemek istedim sadece.

Oturum Başkanı

Zaten herhalde bu profil araştırması bütün bu dediklerinizi kapsamak üzere yapılması gerekir diye düşünüyorum. Tabii, mutlaka. Evet, kime söz verelim? Çok kısa bağlamak üzere.

Kubilay ÖNAL

Bir kere tasarımcı mimar konusu çok derin bir konu, bu ortamın dışına taşmak gerekir. Bu çok derin bir konu ve bence en travmatik yanımız bu ücretler alanından yola çıkarsak, doğru değil, ama şöyle diyebiliriz: Tasarım gözlüklü insanlar olmak becerisidir. Zaten mimarlık eğitiminin altyapısı budur. Tasarımcı olmayabilir, ama tasarım bakışlı, nesneye tasarımcı bir perspektifle bakan insanlar olabilirler. Bu kadar diyeceğim. Bu başka bir tartışmadır, onun için geçelim.

Oturum Başkanı

Evet, lütfen. Ben de konuşmaya başlarsam zor olacak.

Kubilay ÖNAL

İkincisi, oda ne işe yarar? Yeşim söyledi. Vallahi ben de arıyorum, çünkü konumumdan bakacak olursak, yani kendi çalışma konumumdan bakacak olursak, odanın ne işe yaradığını ben de sorguluyorum. Zaten bütün bu çaba aslında, bu kendi çalışma konumumdan yola çıkarak yalnızca söylüyorum bunu, benim için de bir sorgulama...

Oturum Başkanı

İşe yaramak kriteri nedir Kubilay Bey?

Kubilay ÖNAL

Metni başka türlü, düz okuyun lütfen.

Oturum Başkanı

O zaman tartışma yaratmadan bitirelim lütfen.

Kubilay ÖNAL

Bu anlamda bu bir sorgulamadır, ama örgütlenmeyle ilişkisi bağlamında düşündüğünüz zaman, ben eğer kendimi mimar hissediyorsam örgütlenme bağını, herhalde bunu da hemen ortaya koymam gerekir. Dolayısıyla, bunun böyle bir kimlik sorununa ilişkin olduğunu bugün görmemiz gerekir. Eğer biz mimar hissediyorsak ve mimarlık üzerinde kendimizi tanımak istiyorsak bu anlamda örgütlenmenin hem ne işe yaradığını sorgulamak, hem de onu işe yarar hale getirmemiz gerekiyor bu anlamda. Ama oda elbette ki çok işe yarıyor, sen de söyledin zaten başında.

Üçüncü olarak da hem Oktay Bey söyledi, hem siz söylediniz, aslında çok tipik bir alan olarak Mimarlar Odası ilgi alanına, ücretler alanına ilişkin örgütlenme açısından en tanımlanabilir alan olduğu için mimarlık büroları ve mimarlık büro sahipleri ve çalışanlarının ilişkisidir. Bu çok doğru. Bu çözülmez bir ilişki değildir aslında. Buna ilişkin odanın yönetmeliklerde birtakım girişimleri vardır, ama bunlar çok uygulanamamaktadır. Serbest Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliğinde mesela buna ilişkin en azından sigortalı çalışma zorunluluğuna ilişkin bir tanımlaması vardır, ama bu denetlenememektedir; yani niyeti taşımaktadır.

Evet, bu konuda bir düzenleyici işlevi, sendikal nitelikten farklı olarak bürolardaki iki üye tipi arasındaki ilişkinin düzenleme figürü olarak oda önemli bir işlev taşıyabilir, dünyada bunun örnekleri var. Dolayısıyla, bu önemli bir konudur. Bunun en azından çeşitlenen, genişleyen şeyleri tabii tanımlayamasak bile, en azından tanımlayabildiğimiz alanlarda bunun yapılabilmesi için zemin vardır. Bu örgütlenme sorunudur önce, bir oda sorunu değildir tek başına, oradaki mimarların örgütlenme sorunudur. Bunu biraz da öyle görmek gerekir. Talebin güçlü bir şekilde ifade edilmesi gerekir.

Başka bir soru ben hatırlamıyorum.

Bir şey daha söyleyeceğim, özür dilerim, o da şu: Bağlam açısından, Yeşim Hanım söyledi, aslında bu kurultayın genel gündemiyle ilgili bir sorgulama içeriyor, dün de bu sorgulama yapıldı zaten. O da şu: Aslında biz bu sürecin içinde niye oda olarak varız? Bu uluslararası gelişmelerle bizim önümüzde birtakım yapılanmalar öneriliyor; Mimarlığa Kabul Kurulu, Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi, Akreditasyon Kurumu vs... Bizim genel olarak süreci belirleme gücümüz yok. Ka-

bul etmek gerekir ki uluslararası manipülasyon, yönlendirme, Mimarlar Odası gibi kurumları yeterlilikler bağlamında belli bir yere sürüklüyor, fakat buna karşı direnmek, buna karşı bir kurumun yalnızca kendi başına bir şeyler yapması mümkün değil. O yüzden Mimarlık ve Eğitim Kurultayı toplanıyor ve bunun yönteminin daha meşru bir zemine oturması için öğrenci forumları yapılıyor burada, kamuda ve özel sektörde ücretli çalışanlar grubu yapılıyor… Bütün bu bileşenler, bütün bu hat bir odak, bir nokta konusunda, bu uluslararası gelişmelere bağlı bizi sıkıştıran, bu düzenlemelerle ilgili bir çaba içine giriyor meşruiyet zeminini yükseltmek adına. Bunların kabul edilebilir, edilemeyen yanları var kuşkusuz. Bunlar politik bir değerlendirme içinde yeniden tanımlanabilir, ama buna zorunlu olduğumuz gerçeği, çünkü biz bu düzenlemeleri yapamayacak olursak, yapamazsak eğer, o zaman zaten edilgin konumumuzu daha da edilgin bir hale getirme durumunda kalacağız. Bu da bir kurum için, bir meslek örgütü için herhalde…

Oturum Başkanı

Sevgili Kubilay, forumda tartışılabilecek bir konuya dönmeye başladık.

Kubilay ÖNAL

“Oda ne işe yarar?” sorusuna da bir cevap aynı zamanda.

Oturum Başkanı

Ben zaten bu soruya bu yeni küreselleşen sistemin yarattığı garip bir faydacı zihniyetle sorulan garip sorular arasında “Ne işe yarar?” Bilmem, benim hayatımı mahvetti mesela.

Evet, Sabri Bey…

Sabri ORCAN

Ben şöyle düşünüyorum: Örgütümüzün heterojen yapısı sonuçta örgüt içersinde güçlerin katacağı dinamizmle çözümler üretebilir. Bu yüzden ücretli çalışanlar, akademisyenler, özel büro çalışmaları yapanlar belki kendi içersindeki Mimarlar Odasının örgüt yapısını bozmadan süreçler içersindeki bir yapıyla Mimarlar Odasının yeni bir örgüt yapısında bir dinamizm getirirler. Onun için işveren mimarla çalışan mimarın bir arada olması çok doğal. Bir kere, senin de söylediğin gibi “sermaye olmadan mimarlık olmaz” gibi bunu çok genişletebiliriz, ama burada artık yapısal olaraktan örgüt yapımızın yeni bir dinamizm kazanması için bu tip kendi içersindeki birleşimleri de desteklememiz gerekiyor. Belki ücretli çalışanların kurultay yapması, komisyon toplantıları yapmasının nedeni de budur.

Bir de ayrıca genç arkadaşıma şunu söylemek istiyorum: Her şeye rağmen yüzde 91 oranında bir üye kapasitemiz var. Bu da belki gelecek için iyi bir tarafıdır diye düşünerek sözümü tamamlamak istiyorum.

Oturum Başkanı

Sağ ol. Evet, sevgili arkadaşlar, biraz bizim oturumumuz oda örgütlenmesinin sorunlarının tartışıldığı bir oturum haline dönüştü kısmen…

Görmedim sizi, fark etmedim.

Gonca BİLGİLİ

Biz de bir iki cümleyle katkıda bulunalım. Ben de kamuda tasarımcı mimarların yer alması… Tabii ki kamuda tasarımcı mimarlar da yer alsın, hatta imza yetkileri, müelliflik hakları olsun, bu çok önemli, ama çok çeşitli çalışma alanları var kamuda üretilmesi gereken; proje tetkik, kontrollük, ihale ve benzeri gibi ve kamuda istihdam edilen mimarların da pek çoğunun bu işlerle uğraşırken bir tasarım grubunda yer alması olası değildir. Belki ayrı Ar-Ge grupları oluşturularak tasarımcı mimarların yer alması mümkün, çünkü hakikaten özellikle yerel yönetimlerde mimarların böyle ihtisaslaşmış çalışma alanlarında yoğunlukları çok fazla.

Bir de eklemek istediğim, bence kamuda çalışan mimarların yapması gereken işleri yalnızca mimarların yapması gerektiği konusunu daha çok önemsemeliyiz. Teknikerlerin yapması ya da diğer mühendislerin yapması bizim meslek örgütü içindeki etkinliğimizi azaltır diye düşünüyorum. Belirli sayıların zorunlu tutulması, ilk sunumumda da bahsetmiştim, belki kurumlarla Odamız arasında yapılan protokollerde bu sağlanabilir, norm kadrolarla sayıların daha yeterli hale getirilmesi, bir de kamu çalışanının da Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi kapsamında eğitimlerinin zorunlu ve sürekli olması da oldukça önemli. Oda üyeliğinin kamu çalışanı için de zorunlu olmasını önemle savunuyorum.

Benim de ekleyeceklerim bunlar.

Oturum Başkanı

Çok çok teşekkür ederim. Gerçekten bunun altını bir kez daha çizmek lazım. Zaten bu birlikteliği çözmek için 1980'de kamuda çalışan mimarların üyeliği zorunluluğu kaldırılmıştır, ama bu oturumda öğrendiğimiz gibi, çok da keyifli öğrendiğimiz gibi bu zorunluluğun kaldırılmış olması kamuda çalışan meslektaşlarımızın odaya üye olmamaları sonucunu doğurmamıştır. Bu çok önemli.

Pardon, ama bitiremeyeceğiz. Kubilay Bey, lütfen foruma aktaralım olur mu?

Kubilay ÖNAL

Bir soru…

Oturum Başkanı

Siz soru sorma merci değilsiniz efendim.

Kubilay ÖNAL

Bu oturuma ilişkin bir karar olarak.

Oturum Başkanı

Olabilir, forumda ilave edersiniz.

Kubilay ÖNAL

Ama çok önemliydi bu, söylesem inanacaksınız.

Oturum Başkanı

Peki, Kubilay Bey, buyurun.

Kubilay ÖNAL

Bu sunduğumuz araştırma çerçevesi kabul edildi varsayıyor muyuz?

Oturum Başkanı

Burası genel kurul değil efendim, yeri burası değil. Teşekkür ederim.

Kubilay ÖNAL

Olsun, ben belirteyim dedim.

Oturum Başkanı

Oylama da yapamam burada. Bütün bu sorunların ve sonuçların gerçekten bugün Türkiye coğrafyasındaki yıkımlar ve denetimsizlikten yakınıyorsak ve bugün Van'da ya da o çevrede gerçekten mimarın, şehir plancısının, mühendisin olmadığı kadrolar varsa, denetim kadroları, bu kadrolar hiçbir şekilde eğitilemiyorsa, biz mimarlar olarak hâlâ hasar tespiti ya da binaların nasıl davrandığına dair 40 yıl sonra özel eğitim almak zorunda kalıyorsak ve eğer mimarların sınıfsal statüleri bu kadar hızlı değişiyorsa, buradaki sayıların, verilerin ve çıkarımların bir an önce eğitim programlarımıza yansıması dileğiyle oturumu bence büyük bir başarıyla kapatıyorum.

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
3. Gün

12. Oturum

"Değerlendirmeler"

Cengiz BEKTAŞ
Oturum Başkanı

Bülend TUNA

Hakkı ÖNEL

Sunucu

Merhabalar. 12. Oturuma hepiniz hoş geldiniz. Sayın Cengiz Bektaş'ın oturum başkanlığında değerlendirilmeler tartışılacak. Bülend Tuna kendisine eşlik ediyor. Teşekkürler.

Oturum Başkanı

Hakkı Önel arkadaşımızı bekledik. Herhalde gelir, kendisi ciddi adamdır, gecikmez. Tamer Başbuğ arkadaşımın özel nedenlerle katılamayacağını öğrendik. O nedenle yalnızca iki kişi var bir anlamda değerlendirme toplantısına katılacak.

Ben Hakkı da gelmeden önce onu birazcık zamanı kullanarak bir iki şey söylemek istiyorum, Bülend'in izniyle.

Ben özlemle koşuyorum bu türlü toplantılara. Örneğin "çevre" denildiği zaman bana teknolojik birtakım şeylerden söz edilmeyecek, insanlık ortamından söz edilecek, merkezinde insan olan bir ortamdan söz edilecek, diye özlemle koşuyorum.

Eğitimimizin içinde ne var, ne yok, şu bu, falan filandan önce çok ufak bir meseleden ötürü gene özlemle koşuyorum: Öyle bir salona gidip oturacağız ki, mesela burada gösterilen sunuşları ben oradan görebileceğim. En önde oturuyordum, hiçbirisini göremedim. Lütfen arkadaşlarıma rica ediyorum, bilgisayarla yazdıkları şeyi buraya aksettikleri zaman okunabilecek şekilde… Antalya kitabını yazarken bir teyze dedi ki "Ne olacak bunlar?" "Kitap olacak teyzem" dedim. "Öyle bas da ben de okuyabilem!" dedi. Onu ben okuyamayacaksam niye gösteriyorlar? Bir süre sonra vazgeçiyorum izlemekten. Belki gördünüz, ilk toplantının ilk dakikasından beri öğrenci gibi not tutuyorum. Hiç âdetim değildir. Ama gerçekten umutla koşuyorum buraya.

Eğitimimizin içinde ne var, ne yok diye bakmaya çalışıyorum. Burada onu söylemeden geçmeyeyim, ses bir kere ancak bugün galiba biraz düzene girdi. Doğru dürüst uğultu ve net olmayan bir durum. Bununla da herhalde bir üniversitenin rektörlük binasında karşılaşmamalıydık.

Bir şey daha, dün arkadaşlarıma detay dediğim zaman yanlış anladılar. Ben merdiveni nasıl çizeceksiniz, bilmem ne… Hayır, önce insanla ilgili detay; hangi insan nasıl yürüyebilir? Bakın, "bu salonu hiçbir engelli kullanamaz" diye bir

arkadaşımız değindi. Ben son iki ayımı İstanbul'un Avrupa bölgesindeki ilköğretim okullarını incelemekle geçirdim bir dernek adına gönüllü olarak. Bırakın engellileri, sağlam diye bildiğimiz insanlar oradan sağlam çıkamaz. Burada da söyleyeyim, bu merdiven; burası futbol alanı değil. Orada olabilir, ama bir konferans salonunda pat diye kürsüye çıkmaz insan, o ayrı, ama bu basamaklarla gelinmez buraya. En tehlikeli şey mimarlıkta tek basamaktır. Hem orada tek basamak, hem burada tek basamak var. Tuvaletlerin kapısı içeriye açılmaz. Benim yaşımda bir adam kalp krizi geçirebilir, düşer. Bitti, açamazsınız kapıyı. Bunlar o kadar basit ayrıntılar ki. Ben ayrıntı dediğim zaman insan için bir şeylerden söz ediyorum. Oturup da bilmem ne detayını nasıl çözeceğiniz diye teknolojik bir olaydan söz etmiyorum, ama bunlar eksik, ne yazık ki eksik ve bunlar ne yazık ki öğretilmiyor. En önemli okullarımızdan birine bir gittim, bütün oturma odaları kuzeye bakıyor. "Efendim, bu bir sorun değil" diyorlar. Bunları yaşamış bir insan olarak söylüyoruz.

Disiplinler arası ilişkiler denildiği zaman artık şunu bekliyorum: Burada yalnız mimarlar olmayacak. Bugün bütün dünya üniversiteleri anladılar ki sanat kapıları kapalı bir adamdan mühendis olabilemez, olduğu zannedilir. Biz disiplinler arası deyince okulda bile statik mühendisiyle, tesisat mühendisiyle elektrik mühendislerinin nasıl çalışacağını bilmeyen insanları mezun ediyoruz. Aman mezun etmeyelim değil, ama hiç olmazsa bir kere bunları buluşturalım birbirleriyle. Ama benim asıl söylemek istediğim, bir toplumun sanat kanadı burada olmadan biz nasıl mimarlıktan konuşuruz? Ben bunu hâlâ anlamıyorum; anlamadım da hiçbir zaman.

Bir başka özlem, hep biz bütün bir ülkeyiz, ayrımcılığa, bilmem neye karşıyız, ama ne olur bu salonda üç gündür salonun tümünü göz önüne alın, Türkiye'nin yarısı var, yarısı yok. Öyle mi, değil mi? Var mı? "Hayır, herkes buradaydı" diyebilir misiniz? Neyi tartışıyoruz? Çıkın, öğrenci projelerine bakın. Ne güzel Avrupa dergileri için, bilmem ne için oradakiler, hepsi orada. Onlar var.

Hep söylüyorum, tekrar söyleyeceğim: Yüzde 44'ümüz kerpiçte yaşıyor arkadaşlar. Anadolu'da bugün yüzde 44'ümüz kerpiçte yaşıyor. Başbakan durmadan diyor ki "kerpiçten yıkılıyor." Hayır, Van'da 2000 yıllık kale var kerpiç. Her şeyin bir yapım yöntemi var. O yapım yöntemini öğrenmediğiniz zaman işte, alüminyumla kaplarsanız Van'da olduğu gibi, tepenize yıkılır. Bir adam da gelir, "Bir kere deprem oldu, artık olmaz, girin içeri evlere" der, 40 kişi daha ölür. Başka bir ülkede o insan burada var olabilir mi?

Kusura bakmayın, daha çok şey var, çünkü doluyum, bugün üçüncü gün. Ayrıca benden çok daha uygar biçimde, çok daha insanca bunları söyleyecek birisi var yanımda. Onun için biraz içim rahat olarak ilk sözü lütfen alınız sevgili Bülend Tuna.

Bülend TUNA

Teşekkür ediyorum. Herkese merhaba.

Bir kurultayın daha sonuna geldik. Ben I. Kurultay'dan beri bu alanda görev alan bir meslektaşınızım. Sürece katkı yapan başta Profesör Hakkı Önel olmak üzere tüm hocalarıma, tüm meslektaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum. Oldukça önemli birikim sağlandığını düşünüyorum.

Belirtildi, ama ben de kısaca bazı notlarımı sizlerle paylaşmak istiyorum. İlk kurultay 1999 depreminin sonrasında gündeme geldi, bugün de Van depremi sonrasındaki tartışmaları yaşıyoruz. Marmara depreminden sonra yıkımın nedeni eksik teknik hizmet olarak gösterildi ve o zamanki yönetim yine kanun hükmünde kararnamelerle ortamı düzenlemeye kalkıştı; 595 ve 601 sayılı kanun hükmünde kararnameler gündeme geldi. Birtakım uzmanlıklar ihdas edilmişti ve meslek odaları böyle bir uzmanlık verme yükümlülüğü altına alınmıştı. Biz bunun doğru olmadığını söylemiş, tartışmıştık. KHK'lar iptal edildi, başka süreçler yaşandı. Bugün yine başka bir kanun hükmünde kararnameler sürecini yaşıyoruz.

I. Kurultay'ın çalışma yöntemi biraz farklı olmuştu; bildiri çağrısı yapılmıştı. Bildiriler geldi, onun yanı sıra da bazı meslektaşlarımızın belli temalar çerçevesinde katkı yapmalarını istemiştik. I. Kurultay'dan sonra II. Kurultay'la birlikte çalışma grupları daha aktif çalışmaya ve kurultay sadece üç günlük çalışma süresinin dışında bütün döneme yayılan bir çalışmanın derlenmesi olarak kurgulandı. Bu önemliydi; önemliydi çünkü ele alınan konuların bir bütün olarak birbirine bağlanmasını ve değerlendirilmesini istiyorduk. Bu da ne kadar iyi kurgulanırsa kurgulansın üç günlük bir tartışma ortamında sağlanamayacak bir şeydi. Neticede iki yıllık süre içersinde konunun bütün paydaşlarıyla beraber irdelenmesi, raporlanması ve kurultaya getirilmesi gibi bir yöntem benimsendi.

Burada başından itibaren şöyle bir dil sürçmesi yaşanıyor, onu da izninizle belirmek isterim: Bu kurultayın adı "Mimarlık ve Eğitim Kurultayı", ama genellikle "Mimarlık Eğitimi Kurultayı" diye geçiyor. Burada tabii ki mimarlık eğitimini de ağırlıklı olarak irdeliyoruz, ama mimarlık ve eğitimin, yani meslek hayatıyla mimarlık eğitiminin birbirinden kaynaklanan, birbirine yansıyan sorunlarını beraber çözmeyi hedefliyoruz, meslek odasıyla üniversitenin ve uygulamacıların birlikte çözüm aramalarının ortamını sağlamaya çalışıyoruz, bu bakımdan "ve"nin önemli olduğunu vurgulamak istedim.

Ben sadece bu kurultayı değerlendirmeyeceğim; diğer kurultaylarla beraber yaşadığımız süreçte neleri başardık, nelerde başarısız olduk, bundan sonra ne gibi olasılıklar karşımıza gelecek ve ne gibi önerilerimiz olabilir? Biraz bu konuyu açmak istiyorum.

Tabii ki, bunca çaba, bunca kaynak ayrılması, enerji harcanması, sizlerin, hepimizin saatler süren toplantılar yapmamız, raporlar üretmemiz gerçekten yerine ulaşıyor mu? Zaman zaman şöyle bir duygu yaşanıyor, paylaşılıyor, bu kurultay için de söylenebilir: Bazı konularda yeterli verim alınamadığı ya da patinaj yapıldığı gibi bir duygu taşıyabiliyoruz. Altı kurultayı da izleyen benim gibi meslektaşlarım zaman zaman buza yazı yazmış duygusunu da taşıyoruz; buzlar eriyor, yazı da gidiyor. Ama ben zihinlerimizde yine de önemli bir tortu kaldığını düşünüyorum.

Birincisi, kurultayların mimarlık ortamındaki paydaşların birbiriyle tartışma kültürünün gelişmesine önemli katkı sağladığını belirtmemiz gerekiyor. Buna daha önce de değinildi; "Kurultay ortamlarının en önemli kazanımı nedir?" diye sorulduğunda sorunları beraber tartışma kültürümüzün geliştiğini söyleyebiliriz. Sürekli olarak mimarlık eğitiminin yanlışlığını vurgulayan uygulamacılar ve meslek odası yöneticileri üniversiteleri suçluyorduk, üniversiteler odayı suçluyordu, beraber sorunları çözme konusundaki platformlar çok fazla işlemiyordu. Tabii ki hocalarımız da odadaydı ya da bizler üniversitelere gidiyorduk, ama böyle sorunları beraber değerlendirme ortamları çok fazla olmuyordu; kurultaylardan itibaren bunun daha da geliştiğini, bir ölçüde kurumsallaşmaya başladığını belirtmek gerekiyor.

Sorunların bir bütün olarak ele alınması önemli. Bazen tartışmalar öyle bir noktaya geliyor ki, üniversitelerde kötü eğitim yapıldığı için bu sorun oluyor ya da Mimarlar Odası yeterince görevini yapmıyor ya da yönetmelikler eksik vb yorumlar yapılıyordu. Sorunun bir bütün olarak, birbirine bağlı bir zincir olarak tümünün gözden geçirilmesi ve her birisinin beraber irdelenmesinin sağlanması kurultayların önemli bir kazanımı olarak karşımıza geldi. Elbette eğitim de eksikti, elbette yönetmeliklerimiz eksikti, elbette Türkiye'deki genel tasarım kültürü ya da mimarlığa bakışta sorunlar vardı ve bütün bunların birlikte ele alınması gerekiyordu. Ayrıca birlikte ele alınması demek genel bir söylemle yetinilmemesi, eğitimin nasıl geliştirilmesi gerekiyorsa, onun ayrı olarak ele alınması ve bütün içersinde yerine oturtulması; keza yönetmeliklerimizde ne eksik var, oda neler yapması lazım vb, hepsinin ayrı ayrı, detaylı bir şekilde ele alınması ve bütün içersinde yerine oturtulması gibi bir süreci hayata geçirmeye çalıştık.

Bir yerde eğitimin niceliğini tartışırken, uluslararası kuruluşların belli bir süreyle ilgili beklentilerini, öngörülerini nasıl hayata geçiririz diye tartışırken, "nicelik önemli değil, nitelik önemli" denilebiliyor. Elbette, biz niteliği de tartışıyoruz, ama bir yandan da eğitimin süresini de tartışmamız gerekir, meslek pratiğini de tartışmamız gerekir, hepsinin de ayrı ayrı ayrıntılı bir şekilde tartışılması gerektiğini dile getirdik.

Bu süre içersinde mimarlık ortamındaki ve eğitim kurumlarındaki değişik örgütlenmeler ya da mevcut örgütlenmelerin bir arada çalışması gündeme gel-

di, MOBBİG'le, MİDEKON'la, burada sık sık isimlerini duyduğumuz kurumlarla birlikte çalışma yürütmeye başladık. Mimarlar Odası MOBBİG toplantılarına daha etkin katılır oldu, MOBBİG toplantılarındaki kazanımlar kurultaylara aktarıldı, MİDEKON Mimarlık Dekanları Konseyi'yle beraber YÖK'e gittik, birlikte tartışmalar yürüttük ve ortamın ürettiği kararların, ürettiği fikirlerin nasıl hayata geçeceği konusunda uygulamacılar olarak beraber çözüm yolları bulmaya çalıştık. Bu süreç sürekli olarak yaşandı ve bundan sonra da yaşanması gerekiyor. Keza, bu kurultayda sunulan önerilerin, üretilen raporların bundan sonra ilgili kurumlarca ele alınması ve geliştirilmesi, yine birlikte hayata geçirilmesi süreci yaşanacaktır.

Bu süreç içersinde hepimizin mimarlık meslek uygulamasıyla ilgili bir fikri vardı, oda yöneticileri olarak da hepimizin ayrı ayrı görüşü vardı. Oda içersinde bir tartışma süreci yaşadık; mimarlık meslek hukuku nasıl olmalıdır, mimarlık eğitiminin süresi nasıl olmalıdır, mimarlık eğitiminden sonra meslek pratiği nasıl olmalıdır, mesleğe kabul nasıl olmalıdır gibi birtakım tartışmalar yürüttük ve bu tartışmalar sonucunda belli bir karara vardık. Biz kanun yapıcı bir kurum değiliz, ama oda genel kurullarında kendi içimizdeki hukuku sağlamak açısından belli bir karar aldık, bir kanun tasarısını paylaştık. Dolayısıyla o tarihten itibaren oda yöneticileri olarak bir ortama gittiğimizde, bir kurumla görüşmeye gittiğimizde görüşümüzü kendi görüşümüz olarak değil, odanın kabul edilmiş görüşü olarak sunar hale geldik. Nitekim daha sonra da oda yöneticileri olarak Mimarlık ve Eğitim Kurultaylarında, MOBBİG'de, diğer kurumlarla beraber yaptığımız tartışmalarda mimarlık eğitiminin süresi, niteliği ve mesleğe kabul konularında nasıl davranılması gerektiği konusunda yine benzer şekilde bir mutabakata vardık. Bunu önemli buluyorum. Uluslararası mimarlık kuruluşlarının bize uygulanmasını tavsiye ettikleri kararlar, süreler, nitelikler ve Türkiye'deki birtakım yasal zorunlulukları biz bu süreç içersinde Mimarlar Odası ve eğitimciler olarak beraberce bir noktaya getirebildik.

Evet, bu kurultay süreçleri dışında, örneğin MİDEKON'la beraber, Mimarlık Dekanları Konseyi yöneticileriyle beraber YÖK başkanını da ziyarete gittik. YÖK başkanıyla konuşmamızda pek çok sorun gündeme geldi, fakat orada iki önemli husus dile getirildi YÖK başkanı tarafından. Bir tanesi Mesleğe Kabul Kurulu, ikincisi akreditasyon. "Bu iki konu çok önemlidir, bunu öncelikle ele almanız gerekir" dedi. Bu önemli bir şeydi, biz de bunları önemsiyorduk. Fakat bir başka şey daha söyledi, o da "Mimarlık eğitiminin süresinin uzatılması konusunda herkes bir şey söylüyor, uzatılmasını istiyor. Eczacılar da eğitimlerinin beş yıla çıkmasını istiyor, ötekiler de beş yıl istiyor. Halbuki bütün dünya üç yıla iniyor, Türkiye'de mimarlık eğitimini üç yıla indirmemiz gerekir, yeterlidir. Kapıda bir sürü kişi bekliyor" dedi. Buna tabii ki itiraz edildi, böyle bir şeyin olamayacağını, üç yılda mimar yetiştirilemeyeceği söylendi. Nitekim olmadı, ama burada bir yaklaşım var. Daha sonraki sürece de baktığınızda kontenjan-

ların sürekli artması ve mimarlık okullarına çok fazla sayıda öğrenci yerleştirilmesi bize başka bir yaklaşımı, başka bir meslek ortamı tariflenmesini gündeme getiriyor. Bu da bizim için bir uyarıcıdır diye düşünüyorum.

Bazı şeyler süreç içersinde kurultay kazanımı olarak hayatımıza girdi; Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi (SMGM) ve Mimarlık Akreditasyon Kurulu (MİAK) kurultay tartışmalarının bir ürünü olarak hayatımızda yer aldı, kendi yapılanmaları içinde çalışmalarını sürdürüyorlar. Elbette bunlar kurultayda tartışıldı, bundan sonra da tartışılacaktır. Bazıları henüz hayata geçmedi, burada da değinildiği gibi Mesleğe Kabul Kurulu ya da Kayıt Kabul Kurulu gibi bir kurul henüz oluşmadı, oluşacak. Staj çalışmalarıyla ilgili daha aktif birlikteliklerin olması ya da öğrenci birliklerinin daha bir örgütlü hale gelmesi sağlanamadı. Bunların hepsi dile getirilmiş kurumlardı. Belki önümüzdeki süreç içersinde bunlar da yapılacaktır, çünkü Türkiye'de mimarlık alanında belli bir örgütsel eksiklik durumu vardı. Bir tek Mimarlar Odası'nın resmi bir tüzel kişiliği var, kanunla kurulmuş, Anayasa çerçevesinde çalışıyor. MOBBİG bir iletişim grubuydu ve diğerleri yoktu; Mimarlık Eğitimcileri Derneği (MimED) bütün eğitimcileri kapsayan bir dernek statüsünde değildi. Bu eksiklik, paydaş eksikliği, paydaşların tüzel kişilik eksiklikleri burada, kurultaylarda dile getirilen birtakım kurumların hızlıca hayata geçmesini engeller durumdaydı. Bunun giderilmesi önümüzdeki dönemlerde yine gündemde olacaktır.

Mimarlık ve mimarlık eğitiminde uluslararası standartların aranması kurultaylar sürecinde çok gündeme geldi ve çalışmalarımıza yön gösterdi. Biz kendi kendimize yeterlilik duygusundan sıyrılmaya başladık. Çok iyi eğitim veriyorduk, çok mimar yetiştiriyorduk, ama mimarlarımıza sınırlarımızdan bir metre dışarı çıktıklarında "Siz mimar değilsiniz" denildiği zaman şaşkına dönüyorlardı ve biz de yurtdışında mimar olarak tanınmayan mimarlar yetiştirenler olarak utanıyorduk. Bunun nasıl giderilebileceği konusunu tartışıyoruz uzunca bir süredir. Uluslararası alanda tanınırlık önemli. Aynı eğitimi yapmak değil, ama aynı standartlarda eğitim yapmak, aynı asgari eğitim koşullarını verebilmek önemli. Bütün bu tartışmalar sonucunda eski köyümüze yeni âdetler geldi. Dört yılda yetki almak ve bu yetkiyi kayıtsız şartsız ömür boyu kullanmanın artık olmayacağı zihinlerde yer etmeye başladı, ama bu kolay kolay yerleşmedi. Nitekim sürekli mesleki gelişim konusundaki çalışmalarda hukuksal olarak bir geri adım atılmasına neden olundu. Bundan sonra bu süreç devam edecektir, ister istemez edecektir.

Mimarlar Odası uluslararası alandaki gelişmeleri çok yakından takip ediyor ve bunu mimarlık ortamıyla paylaşıyor. *Belgeler* bülteni bunun bir ürünüdür. Kurultaylarda Avrupa Birliği ve küreselleşme sürecinde meslek pratiği çalışma grubu tarafından çok ciddi bilgiler, belgeler aktarıldı ve bunlar bizim çalışmalarımıza ışık tuttu. Bugünlerde de özellikle Avrupa Birliği sürecinde mimarlık eğitiminin, Bologna sürecinin olumlu ve olumsuz yönleri irdeleniyor. Bütün dün-

ya üniversiteleri tarafından bunlar ilgiyle izleniyor; Bologna sürecinde çok ciddi sorunlar yaşandığını biliyoruz. Biz artık bunları daha sık takip ediyor, Girit toplantılarına katılıyor, Avrupa Birliği'ndeki değişik eğitim komisyonlarına katılıyoruz. Bunları kurultay ortamında sizlerle birlikte paylaşıyor ve önümüzdeki kararlara yön gösterecek, ışık tutacak şekilde irdeliyoruz.

Türkiye'nin Avrupa Birliği süreci şu anda donma noktasında. Onu hepiniz takip ediyorsunuz, sürecin bundan sonra ne olacağı konusunda bir şey kestiremiyoruz. Avrupa Birliği de kendi yapılanması konusunda ciddi bir bunalım içinde. Mali kriz yaşıyor ve başka konularda da sıkıntılar çekiyor. Türkiye'nin Avrupa Birliği'yle ilişkilerinin dalgalı seyrini hep gördük ve neredeyse hazır halde bulunan uyum yasalarının bir gün pat diye karşımıza çıkması ve hızlı bir şekilde yasalaşması gündeme gelebilir. Bu konuda hazırlık yapılması, daha önce yaptığımız hazırlıkların tazelenmesi gerekiyor. Buna yönelik olarak en çok da sürekli mesleki gelişim ve mesleğe kayıt kabul süreçlerinin etkileneceğini düşünmeliyiz.

Kurultaylardaki katılım ve paylaşım konusuna değinmek istiyorum. Kurultaylara yaklaşık olarak üç gün boyunca 500 ile 550-600 kişi katılıyor, süreç içersinde de bir o kadar kişiyle yazışma yoluyla iletişim kuruluyor. Salonların dolu olması, olmaması çok da önemli değil. Elbette bu kadar emeğe karşılık daha dolu olmasını çok istiyoruz tabii, ama nereden bakarsanız bakın, 40.000 kişilik bir mimar topluluğundan ve 10-15.000 civarındaki öğrenciyi ilgilendiren bir çalışmadan bahsediyoruz. Burada kurultaya doğrudan katılan 500-600 kişinin bu 40.000 kişiyle nasıl etkileşim kurduğu önemli, buradaki çalışmaları oraya nasıl aktardığı önemli.

Katılım konusunda I. Kurultay'dan itibaren şöyle bir yöntem öngördük ve hayata geçirmeye çalıştık: Bütün çalışma gruplarının bütün toplantıları kayda alındı, deşifre edildi ve web ortamına konuldu. Dolayısıyla, toplantılara katılmayan, özellikle Anadolu'dan, bulundukları şehirlerden toplantılara katılamayan, katkı yapamayanların toplantılarda konuşulanları izlemesi ve sürece katılmaları hedeflendi. Fakat bunun çok da işlemediğini, işletilemediğini gördük. Katılımdaki eksiklik dile getirilmesine rağmen katılımın başka şekilde yapılabileceğine dair de yaratıcı önerilerin ortaya çıkmadığını da gördük. Dileriz bundan sonra yapılabilir; yani toplantıların kayda alınması, web'e konulması ve web üzerinden tartışma yapılmasının yanı sıra daha aktif katılım ve paylaşım ortamları nasıl sağlanabilir diye önerilerin gündeme gelmesi yararlı olur diye düşünüyorum.

Öğrenci katılımları da benzer bir seyir izledi. II. Kurultay'dan itibaren öğrenci forumları yapılıyor, öğrenci arkadaşlarımızla sorunları paylaşıyoruz. Çok endişeli bir şekilde burada konuştuklarımızı izliyorlar, çünkü birdenbire eğitimlerinin süresi artacak, eğitimden sonra yetki alamayacaklar, aldıkları yetkiyi iler-

de sürekli mesleki gelişime bağlı olarak tekrar tekrar gözden geçirecekler gibi süreçleri tartışıyoruz, ama kendilerinin burada katkısını almıyormuşuz gibi bir görüntü çıkıyor. Oysa sürekli olarak onlarla iletişim kurmaya çalışıyoruz, işte bu kurultaya da 100-150 civarında, belki daha önceki süreçlerle beraber 200 civarında öğrenci arkadaşımız katıldı, yaklaşık 15.000 civarında mimarlık öğrencisinden bahsediyoruz, bu 200 arkadaşımızın onlarla aralarındaki iletişimi nasıl kurduklarını bilemiyoruz. Öğrenci arkadaşlarımız bir süre sonra meslektaşımız oluyor, aramıza katılıyor, hayata atılıyor, bilgilenmemiş olan yeni meslektaş adaylarımız geliyor.

I. Kurultay'dan itibaren sonuç bildirilerinde aldığımız bir karar var. Öğrenci kontenjanlarının artırılmaması, yeterli altyapı ve öğretim kadrosu oluşturulmadan yeni mimarlık okullarının açılmaması konusunda çağrılar yaptık, bu çağrıları değişik kurumlara ilettik, ama ne yazık ki bunlar gerçekleşmedi. Başarısız olduğumuz hususlardan biri bu. I. Kurultay sırasında Türkiye'de 32 mimarlık okulu varmış, şu anda 61. 2001 yılında kontenjan 1.859'muş. Bu bir süre sonra bazı çabalarla, mimarlık bölümlerinin kontenjanların indirilmesine yönelik çabalarıyla biraz azalır gibi oldu. Bir iki dönem kontenjanlarda 1.500'e yaklaşan ufak bir indirim yapılabildi, fakat şu anda 4.098; yani 10 yılda 2,2 kat bir artış sağlanmış. Öğrenci sayısına da gelirsek, bunu tahmini olarak söyleyebiliyoruz: 2001 yılında toplam 6.400 mimarlık öğrencisi olduğunu tahmin etmişiz, I. Kurultay belgelerinde öyle gözüküyor. Burada kontenjanlara dayalı olarak yaptığımız hesaba göre şu anda 13.300. Tabii dünkü tartışmalarda yüksek lisans öğrencilerinin, afla gelen öğrencilerin de sayılarını buna eklersek 15.000 civarında bir öğrenci nüfusunu bulabiliyoruz. Sadece YTÜ'de 1.200 öğrenci olduğunu öğrendiğim için bu sayıyı tereddütle söylüyorum, çünkü daha da fazla olabilir.

Mimar sayısında da hızlı bir artış olmuş. 2001 yılında, yani I. Kurultay'daki belgelerde 26.702 mimar gözüküyor Türkiye'de, bugün ise kasım ayı başı itibariyle 39.172 mimar üyemiz var. İlk gün Necip Bey'in sunduğu Avrupa'daki ve Türkiye'deki mimarlarla ilgili belgede Avrupa'daki mimarların nüfusa oranı 10.000'de 9; Avrupa'da her 10.000 kişiye karşılık 9 mimar, Türkiye'de ise her 10.000 kişiye 5 mimar var. Bunu değerlendirdik, daha başka platformlarda da tartıştık. Türkiye'deki nüfus, Türkiye'deki kentleşme oranı, Türkiye'deki inşaat, yapı, ruhsat sayıları, vb ele alındığında bu rakam gerçekçi gözüküyor; yani daha fazla mimar gereksinimi olan bir ülkeymişiz gibi gözüküyor. Ama Türkiye'deki yapı sektörü ne yazık ki böyle bir mimar istihdamını sağlayamıyor. Özellikle kamu kesiminde ciddi bir mimar eksikliği var, özellikle istenmiyor. TOKİ'nin yaptığı yüz binlerce konutun tip projelerle yapıldığını biliyoruz ve bu ciddi bir konu olarak gündemimizde.

Biraz önce YÖK Başkanı'nın artan kontenjanları ve eğitimin süresinin azaltılmasını istediğini ve Mesleğe Kabul Kurulunu çok önemli bulduğunu söylemiş-

tim. Burada şöyle bir endişe duyuyorum: Çok hızlı artan kontenjanlar ve eğitimin süresinin neredeyse kısaltılacağı, kısaltılmasa bile hızlıca artan bölümlerle çok yaygın bir mimar eğitimi yapılması neticesinde artan mimar sayısı. "Herkes mimar olsun, ama her mimar da iş yapmasın" anlayışı var. Başka bir anlatımla yetki verme müessesi kuralım gibi bir yaklaşım olduğunu düşünüyor, bu endişemi sizlerle paylaşıyorum. Bologna sürecinden sonra bazı ülkelerde üç yıllık eğitimden mezun olanların belli çaptaki binaları yapabildiği düzenlemelere gidildiğini de görüyoruz. Bu konunun Türkiye'de riskli bir tartışmaya yol açacağını belirtmekle yetineyim. Belki forum bölümünde biraz daha açmak gerekebilir.

Sonuç olarak şunları söylemek isterim: Birincisi, ısrar edilmelidir; yani biz sorunları tartışıyoruz, tartışıyoruz da ne oluyor gibi bir duyguya asla kapılmamalıyız. Elbette zaman zaman umutsuzluğa kapılıyoruz, geri adımlar atıyoruz, patinaj yapıyoruz, ama ısrar etmemiz gerektiğini düşünüyorum. Buradaki beraberliğimizden aldığımız güçle kurultayın kararlarını, burada üretilen fikirleri ete, kemiğe büründürerek ilgili kurumlara iletmek, takip etmek, peşinde koşmak gerekir diye düşünüyorum.

Mesleğimize, kentlerimize yönelik ciddi yapılanma önerileri gündemdedir. Günlerdir İstanbul'un yarısı yıkılacak, Türkiye'deki binaların yarısı yıkılacak vb gibi yıkılacak bina sayıları söyleniyor. Bu nasıl büyük bir yıkım iştahıdır, yeniden yeniden yapma ve yeniden yeniden kötü kötü binalar yapma iştahıdır anlamak mümkün değil. Sonuçta bunu kimler yapacaktır? İşte, burada da iş imkânı artıyor diye sevinen meslektaşlarımıza selam olsun. Hep beraber bizim bu olayları irdelememizin, toplumla mimarlığın, kentleşmenin bağını daha yakından daha iyi bir şekilde kurmamızın önemini vurgulamak istiyorum.

Bu Kurultay'da da değinildi, ama daha önceki kurultaylarda toplum ve mimarlık konusunun daha etkin işlendiğini hatırlayacaksınız. Bu tartışmaların sonucunda Ulusal Mimarlık Politikası gündeme gelmiş ve bir metin üretilmişti. Bu metni o zamanki cumhurbaşkanı başta olmak üzere değişik kamu kurumu yöneticilerine de iletmiştik. Şimdi Türkiye'de bu deprem felaketinden sonra risklerin bertaraf edilmesi adına İstanbul'un, büyük kentlerimizin, İzmir'in, her taraftaki binaların yeniden yeniden yapılması ve büyük kamu kaynaklarının kullanılması gündeme geliyor. Ulusal Mimarlık Politikası metninin tekrar tartışılmasının tam zamanıdır diye düşünüyorum.

Kurumsal yapılanmada ve imar mevzuatında ciddi değişiklikler oluyor, bunu birinci gün tartıştık. Burada yeni bir dile sahip olmamız gerektiğini düşünüyorum: Televizyonlarda mimarlık tartışılıyor, kamuoyunda, basında mimarlık tartışılıyor, sözcülerimizin bu ortamlarda bizim cevaplarımızı verdiğini de görüyoruz. Zaman zaman yeterince uygun bir dili tutturamadığımızı da hissediyorum. Daha önceki dönemde mimarlıkla ilgili günlük gazete ekleri çıkarmıştık,

ne kadar basitleştirirsek basitleştirelim, çok akademik kaldığımız konusunda eleştiriler almıştık. Topluma yönelik çok yönlü yayınların yapılması konusunda mimarlık okullarıyla birlikte ortak çalışma yapılması önem kazanıyor. Dün televizyonda mimarlıkla ilgili bir magazin programı vardı. Sunucu "Mimarla inşaat mühendisinin farkı nedir?" diye sordu. Meslektaşlarımız buna halkın anlayacağı dilde cevap veremedi. Tabii pek çok kişi de veremeyebilir belki, ama bir mimarla inşaat mühendisinin televizyonda farkını açıklayamıyorsak dilimizi gerçekten de biraz daha inceltmemiz gerekir diye düşünüyorum. Toplumda mimarlık kültürünün yerleşmesini, benimsenmesini, mimarlık değerlerinin sadece ilgili kişi ve kurumlar tarafından değil, herkes tarafından içselleştirilmesini önemsediğimizi özellikle belirtmek isterim.

Evet, sonuç olarak sağlıklı, güvenilir, yaşanılır çevreler kurabilmek istiyoruz. Van'daki gibi yıkıntıların değil, gurur duyarak göstereceğimiz nitelikli binaların mimarı olmak istiyoruz ve bunlarla gurur duymak, bunları geleceğe taşımak istiyoruz. Mimarlığın toplum hizmetinde olacağı bir dünya için, yaşam çevrelerimizin geleceği için mücadele ediyoruz ve sorunların büyük olduğunu da biliyoruz. Sorunların büyüklüğü dayanışmamızı güçlü kılmayı, ortak aklı aramayı, bulmayı gerektirmektedir. Bunu da sağlayabileceğimize, ortak aklı bir araya getirebileceğimize inanıyorum. Bütün bu çabaların boşa gitmeyeceğine, bir sonuca varacağına inanıyorum, yeter ki isteyelim, yeter ki nereye doğru gittiğimizin farkında olalım. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Biz de teşekkür ediyoruz.

Şimdi efendim, 1,5 saat zamanımız vardı, 10 dakika geç başladık. Bülend arkadaşımız tam 30 dakikada toparladı; yani size de en çok o kadar zaman veriyoruz. Bir de bir şey söylemek istiyorum, belki eğer uygun olursa, bu toplantıyla da ilgili kimi şeyleri dile getirirseniz sevineceğiz.

Hakkı Önel Bey.

Hakkı ÖNEL

Teşekkür ediyorum başkan. Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Gerek bu VI. Kurultay süreci, gerekse bu zamana kadar kurultaylarda elde ettiğimiz kazanımlar, çıkarımlar bağlamında bir değerlendirme yapmak istiyorum.

Neden kurultaylara başladık, başlangıcımız neydi, çıkış noktamız neydi, Kurultay sürecinde neleri oluşturduk ve VI. Kurultayın sonunda da hangi noktaya geldik ve bu kazanımlara rağmen yapmamız gereken konular nelerdir? Bunları toparlamaya çalışacağım izninizle.

1999 yılı sonu, az önce Bülend Beyin de söylediği gibi, Marmara depremini yaşadık ülkemizde. İçimiz acıdı, çok sevgililerimizi kaybettik, binlerce kişi. O ara benim de dekanlığımın son yılıydı. Önemli bir üniversitenin yöneticisi olarak ve meslekte önemli bir sorumluluğu olan kişi olarak meslek odamızın başkanı o zaman sevgili Oktay, İstanbul Şubede de Bülend, bir durum tespiti yaptık sohbetlerimizde. Sizlerle paylaşmak istiyorum: O gün Avrupa Birliğinin 1985 direktifi yürürlükte, 2005'te güncellendi, 2005/36CE. Bildiğiniz gibi özellikle bellek oluşturmak adına meslek adaylarıyla paylaşmak istiyorum bu bilgileri. Zira dün 20 dakika yetenek sınavını tartıştık. Halbuki I. Kurultayımızda biz bir araştırma projesinin sonuçlarını sunmuştuk. Bu tartışmayı bitti zannediyordum. Var da bilgisayar ortamımızda. Önemli bir zaman kaybettik.

Bu nedenle bu direktif bildiğiniz gibi mimarlık, hukuk ve sağlık bilimlerini, yedi tane mesleği genel direktiflerin dışında bir özel direktifle, insana doğrudan hizmet eden meslekler olarak tanımladı. Bu nedenle AB ülkeleri ve aday ülkelerde 2010 yılına kadar meslek alanlarıyla eğitim alanlarının yeniden düzenlemesini direktif öngördü. 2005 direktifi, 1985 direktifinden çok farklı değildi, hemen hemen aynıydı. Bizi ilgilendiren 47., 48. maddeler ve geçici 1. maddesi önemliydi. 47. madde eğitim sürelerinin yetersiz olduğunu söylüyor, iki aşamalı olmasını söylüyor, 48. madde yaşam boyu bir eğitimden söz ediyor, meslek alanını da kapsıyor eğitimin güncel bilginin edinilmesi ve gelişen teknolojinin izlenmesi bağlamında. Geçici maddede kazanılmış haklar bağlamında 1987 öncesi mezunlarının haklarını koruyor, ondan sonra yeni sisteme dahil olmasını öngörüyor. Avrupa Birliğine son giren 10 ülkede kazanılmış haklar konusu, mimarlık için konuşuyorum tabii, bu ülkelerin AB'ye girdiği tarih esas alındı. 1987'ye uyulmadı, ama "Türkiye uyacak" denildi. Böyle de ikircikli bir yapısı var AB'nin. Aynı tarihte 1995 yılında, yani 2000 yılının başlangıcında hizmetlerin serbest dolaşımı, GATS anlaşmasını 1995 yılında biz de bağıtladık, uluslararası bağıt, Çiller hükümeti zamanında. Zannettik ki bütün işçilerimiz Avrupa'da serbest dolaşacaklar, ama görüyoruz ki belirli ülkeler ülkemizde serbest hizmet yürütüyor, ama bizler serbest dolaşamıyoruz, hizmetlerimizi yürütemiyoruz. Bu iş ters işlemeye başladı. Bir de AB üyelik süreci başladı. AB üyelik sürecinde bu durumu saptadığımız zaman ülkemizdeki eğitim alanında, az önce Bülend Bey söyledi, 1999 yılı sonu, 2000 yılının başlangıcında 24 mimarlık okulu var, I. Kurultayda bu 32 oldu. Süratle açılıyor. Eğitim kurumları da birbirine kapalı, duvarlar örülmüş, kimin ne yaptığı belli değil. Bir eşdeğer eğitim veremiyoruz. Yaklaşık her yıl iki bin öğrenci alınıyor mimarlık okullarına, yeni açılacaklar, hemen biz daha hazırlık sürecine girerken bu 24 sayısı 32 mimarlık okuluna çıktı. Çığ gibi açılmaya başladı. Eğitim sürelerini tartışıyor AB kıtası, beş yıllık kesintisiz eğitimden iki aşamalı eğitime geçiş konularını görüşüyor, Hanya toplantıları... Biz YÖK'le zaten iki kademeli eğitime geçmiştik. Bizde de "üç yıllık mimarlık eğitimine geçelim, beş yıl kesintisiz eğitim yapalım" diye uzun tartışmalar var, kavram karışıklıkları var, kafa karışıklıkları

var... Bir yandan da biz iki aşamalı eğitime geçmemiz nedeniyle sağlık bilimlerinde yapılmayan hataları mimarlıkta yaptık. Meslek alanıyla uzmanlık alanlarını karıştırdık; hâlâ o tartışmalar… Uzmanlık olması gereken konuları meslek haline getirdik ve odalar da kuruldu. Adeta pastadan pay kapma bağlamında meslekler arasında çok ciddi ayrışma ve kopuşmalar var. Bu bütünselliği nasıl sağlayabiliriz, diye konuşmaya başladık.

Eğitim alanı böyleyken meslek alanına baktığımız zaman akademi çevresiyle meslek örgütleri arasında çok ciddi bir kopukluk var. Meslek odaları akademik kurumlara güvenmiyor, iyi eğitim verilmiyor ülkemizde, suçlamalar var. Akademi çevresi meslek odalarına gitmiyor, "Bu kadar siyasal olmuyor, mimarlık tartışılmıyor, siyaset yapıyor meslek odalarımız" diye böyle bir kopukluk var. Bu süreç, AB süreci de başladı, bütün bu sıkıntılar içersinde 37 müzakere başlığı açıldı ülkemizle ilgili. Bütün AB ülkelerinde 37 müzakere başlığı içersinde bizim mesleğimizle ilgili altyapının iyileştirilmesi, deprem bölgesi olmasına rağmen kaliteli ve güvenli yapılı çevrede yaşam hakkı, 1948 İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin mesleğimizle ilgili en önemli maddesi, bütün ülkelerin anayasalarında var, meslek yasalarında var, bizim Anayasamızda böyle bir şey yok, bizim insanımızın sanki kaliteli ve güvenli yapılı çevrede yaşama hakkı yokmuş gibi.

37 müzakere başlığı altında altyapının iyileştirilmesi, yapılı çevrenin iyileştirilmesine yönelik bir müzakere başlığı yok. Çiftçi ve tarım konuları, aileler tavuk beslemesin, inek beslemesin gibi tarım müzakereleri var da bu yok. Olmamasının temel nedeni, ülkemiz önemli ölçüde sermayeye açık bir biçimde ve AB ülkelerine giren, altyapının iyileştirilmesiyle ilgili AB fonlarından yararlanarak bütün altyapılarını iyileştirdiler, biz ise duble yollarımızı yapmaya başladık, ama AB'den hiçbir katılım alamıyoruz. Temelinde bu var.

Bu zaman içersinde akademi çevresiyle meslek ortamı bir araya gelebilir mi? Biz bu konuya baş koyduk 2000 yılından itibaren Oktay'ın başkanlığında, daha sonra da gelen genel başkanlarımızla beraber hep destek alarak. Ben önemli bir kazanım diye görüyorum. Akademi çevresiyle meslek örgütü birlikte hareket ediyor.

Onun ötesinde gittik, bu birlikteliği sağlarken kongre mi, sempozyum mu, panel mi, nasıl bu birlikteliği sağlayalım? Adını "kurultay" koyduk, çünkü tüm aktörlerin buluşabileceği tek çatı kurultaydır. Bunu da bu 12 yıllık süreç içersinde çok başarıyla sürdürdüğümüzü ve önemli bir kazanım diye gördüğümü özellikle altını çizerek belirtmek istiyorum sayın başkan.

Kurultaylarımızı başlattık, az önce Bülend'in de bahsettiği gibi. I. Kurultayda üniversite meslek örgütü bağlamında Yıldız'da meslek alanı ve eğitim alanını sorguladık. II. Kurultay Mimar Sinan Üniversitesinde; yani dört tane üniversi-

teyi görevlendirdik ilk aşamada, sebebi şuydu: YÖK öncesi dört tane en eski kurum olması nedeniyle.

Çözüm yaklaşımları, kesimler arası iletişim ve uzlaşı nasıl sağlanabilir? II. Kurultayda, III. Kurultayda uzlaşılar ve kurumsallaşma, altyapı eksikliklerimiz var. Bunlar nasıl sağlanabilir? IV. Kurultayın da ana teması Orta Doğu Teknik Üniversitesinde III. Kurultayda elde ettiğimiz kazanımları yaşama nasıl geçirelim? Orada bir hayal kırıklığı ben yaşadım, hepimiz yaşadık, çok değerli bir hocamız, hatta YÖK'le ilişkileri kuran hocamız "Canım, niye bunlarla uğraşıyoruz, havanda su dövüyoruz. Bırakın, büyüklerimiz bunu yapsınlar, meslek yasamız çıksın, biz ondan sonra devam edelim." Bu noktada bırakmadık. Bırakmadık, çünkü yola çıkışımızın temel iki noktası vardı. Az önce Kubilay da söyledi, Bülend de söyledi, acaba zaman zaman buza yazılmış söylemlerde mi bulunuyoruz? Ben buna inanmıyorum. Çok önemli kazanımlar elde ettik. Biz süreci yönetebilir miyiz? Yönetmemiz mümkün değil, çünkü gündemi biz oluşturmuyoruz, ülke gündemini, mimarlıkla ilgili olduğu gibi diğer konularda da... Peki, biz gündem oluşturmadığımıza göre süreci izleyelim mi, takip mi edelim, büyüklerimiz yapsın da biz ona uyalım mı? Biz daima bu ilkeden hareket ettik, sürekli takip edip bir adım önde olma ve toplumu öne götürme bağlamında bu ülkede ve bir uzlaşmayı sağlayarak yasalara taşıyacağız. YÖK'ü de yönlendireceğiz, yasaları da yönlendireceğiz. Bu konuda önemli mesafeler aldığımızı düşünüyorum. Bu kurultayda da epey tartışıldı.

Uzlaşı konuları kazanımlar bağlamında ve eksiklikler bağlamında sayın başkanın da bana verdiği misyon bağlamında geldiğimiz noktayı ben V. Kurultayın ortaları ve geçen yıl rahatsızlanmıştım, tam katkı sağlayamadım, ama bütün kurultaylarda 500'ün üzerinde toplantıya katıldım Bülend'le beraber, hiç eksik bırakmamaya çalıştım. Geçen yıl da yaşama tekrar tutunmak için bir savaş verdim. Evet, şimdi yine aranızdayım, tekrar devam edeceğim çalışmalara.

Bu kazanımlar bağlamında bahsedilen direktifler eğitim süresinin iki aşamalı olmasını öngörüyordu. Avrupa hâlâ kaynıyor, belli bir uzlaşı sağlanamadı, ama bizde iki aşamalı eğitim tartışmasız biçimde, artık biz tartışmıyoruz lisans-lisansüstü eğitimi olarak.

Bir açıklık, öğretim kurumları içersindeki duvarlar kaldırıldı, çok ciddi bir hareketlilik hem yurtiçi, hem de yurtdışı... Öğretim üyelerinin hareketiyle, öğrenci hareketliliği bu bağlamda üniversiteler saydam, meslek odalarıyla da ilişkilerini kurarak duvarlarını kaldırdı. Okul sayıları ve kontenjanları, az önce eski başkanımız Bülend Bey açıkladı, okul sayılarımız başladığımız noktadan bugüne 2 kat arttı, kontenjanlarımız da iki kat arttı, fakat genç meslek adaylarımıza bu eğitim kurumlarına eşdeğer bir eğitim verebiliyor muyuz? Bunu söylemekte zorluk çekiyorum.

Eğitimde toplam kaliteyi artırmayı amaçlamaya yönelik olarak, kurumsal eksikliği gidermeye yönelik olarak eğitimde toplam kalite güvencesinin sağlanması için akreditasyon önemlidir; birinci ayağı. Meslek ortamında kalite güvencesinin sağlanması için de iki tane önemli ayağı var: Bir tanesi sürekli mesleki gelişim, SMGM. SMGM'yi genel kurul kararımızla oluşturduk. 2008 yılında bir yargı kararıyla bir sıkıntıya düştük, ama ben onun tekrar toparlanabileceği kanaatindeyim, sıkı çalışmalar var. Bunu bir yasal baza oturtacağız kanaatini de taşıyorum. İkinci konu da, Kayıt ve Kabul Kurulu, sicil sistemiyle beraber götürülmek koşuluyla Kayıt ve Kabul Kurulunun oluşturulması. Bu kurultayda da bu konuda önemli mesafeler alındığını görüyorum ve bunu bir an evvel genel kurula taşıyıp bu konuda bir yönetmeliğe dönüştürülmesini özlemle bekliyorum. Bu ikisi sağlandığı zaman ülkemizde kalite güvence sistemini mimarlık adına tüm adımlarıyla beraber buluşturacağız kanaatini taşıyorum.

Sistematikle yönelmenin doğru olacağını düşünüyorum, yoksa bir şey yapalım derken sistemin tümünü göçertiriz diye endişe ediyorum. Bu nedenle yumuşak bir geçişle öncelikle ürünü değerlendirme, kalite güvence sisteminde ürünü değerlendirme, yani sınav yapma yerine süreci izleme, eğitim kurumlarındaki kaliteyi yükseltmeye yönelik olarak MİAK ulusal akreditasyon sistemi ya da uluslararası akreditasyon sistemine yönelik olarak bölüm başkanlarının görev aldığı, gerek dekanların, gerekse bölüm başkanlarının, bağlı bulundukları kurumlarda görevi aldıkları zamanki kaliteleriyle görevi teslim ettikleri, bayrağı teslim ettikleri noktalarda "Hangi noktada görevi aldım, ne yaptım, ileriye mi götürdüm, geriye mi götürdüm?" muhakemesini yapmalarını önemsiyorum. Bu nedenle MİAK'tan korkmayalım, uluslararası akreditasyondan da hiç korkmayalım, bu çalışmanın içine girelim. Bölüm başkanlarının bu anlamda bir çalışmaya girmesi demek toplam kalitenin yükseltilmesi açısından son derece önemli görüyorum. Kayıt ve kabul sistemiyle birlikte üye sicil sistemini de bu sistemin içine dahil ederek, kesinlikle birbirinden kopmaması lazım. Sadece dünkü toplantımızda Kabul Kurulu diye bu Kabul Kuruluna Kayıt ve Kabul Kurulu, artı, sicil sistemini de ekleyerek bundan önceki kurultaylarda sicil sistemiyle ilgili genç arkadaşım çok önemli bir sistematik sunmuştu, o sistematiğin geliştirilmesini diliyorum.

Bu bağlamda mevcut sistemde de özellikle son zamanlarda sayın başkanım, üzülerek hep beraber gözlüyoruz ki, Anayasadan başlayarak devletimiz yeniden yapılandırılma, özellikle çoğulcu demokrasi, adına da "ileri demokrasi" dediler, "ileri demokrasi" adına 1924 Anayasasından bu yana anayasalarla Cumhuriyetimizin bütün kazanımları çoğulcu demokrasi adıyla, ileri demokrasi adıyla devlet kavramının yerine hükümet yönetimli bir modelin yeniden yapılanma içersine girdiğini üzülerek gözlüyorum. Bu konuda önemli bir savaş vermemiz gerektiğini düşünüyorum aydın kesimler olarak.

Kendi sektörel anlamda söylediğim gibi Anayasanın yapılanmasının bu sürecinde ki Meclis gündeminde birçok yasa hemen Anayasa değişikliğiyle bera-

ber ele alınacak ve bence Anayasa değişikliğinden önce de yürürlüğe gelecek, bu süreçte bu birlikteliğimizi, yani akademia, meslek örgütleri, öğrenciler, mimarlık alanındaki tüm aktör kurum, kuruluş ve kişiler bu aradaki birlikteliğimizi bozmadan, bu örgüt yapımızı bozmadan mücadelenin içine katılmamız gerektiğini düşünüyorum. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde yer alan tüm insanların kaliteli ve güvenli yapılı çevrede yaşam hakkının Türkiye'de yaşayan insanların da hakları olduğunu ve Anayasaya bu maddenin girmesini sağlayalım. Bu son derece önemli. Buna karşı çıkacak hiçbir kesimin olmadığını düşünüyorum. Bu değişiklik süresince bunu elde ettikten sonra hemen bu paralelde yasal değişiklikler ele alınıyor, meslek yasamıza da aynı maddeden yola çıkarak Mimarlık Meslek Yasasında epey mesafeler aldık. Mimarlık Meslek Yasasında hayatımıza getirecek yol ve yöntemleri birlikte bu örgüt yapısı içersinde oluşturmaya çalışalım.

Bu yasal değişikliklerde akademi çevresi, örgüt birlikte hareket ederek ki az önce söylediğim gibi çoğulcu demokrasiden hareket ederek bir taraftan hükümetimizin Meclisi bile dışlayarak kanun hükmündeki kararnamelerle yönetmeye kalktığını görüyoruz. Bu Anayasa demokratik devlet ilkelerine aykırı, AB müktesebatına da aykırıdır. Bu bağlamda da çok ciddi bir mücadeleyi sürdürmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Hemen bu bağlamda gündemde olan, hükümetin gündeminde, Meclis gündeminde olan, bazen de komisyonlarda görüşülmüş olan İmar ve Şehircilik Yasasıyla ilgili, Kat Mülkiyeti Yasasıyla ilgili değişiklikler söz konusu. Kentsel Dönüşüm Yasası değişmesine rağmen tekrar bazı maddeler, az önce söylediğimiz, ülke yararına değil, ranta yönelik, yeniden yapılanmaya yönelik, rant oluşturmaya yönelik, Batıdaki uluslararası kapitalizme de imkân verecek şekilde, İhale Yasasını da değiştirecek bir biçimde bir Kentsel Dönüşüm Yasasının tekrar değiştirilmekte olduğunu gözlüyorum, buna yönelik de Afet Yasası ve Yapı Denetim Yasasında da bazı maddeler var. Bir taraftan kaliteyi iyileştirme adına adım atılırken, kalitenin geriye götürülmesine yönelik birtakım üzücü olayların yaşandığını görüyoruz. Bunu da izlemeyelim, yönetmeye çalışalım. Gündemi oluşturmasak da bir adım önde olmaya çalışalım. Bunu büyüklerimiz yaptı, biz onlara uyalım anlamında değil, sürekli örgüt yapımızı bozmadan oluşturmamız gerekiyor.

Kayıt ve Kabul Yönetmeliğimizi az önce söylediğimiz anlamda kazanılmış hakları da gözeterek yumuşak bir geçişle genel kurula taşıyalım, kalite güvence sistemini ülkemizde tam olarak oluşturmaya çalışalım. Bununla ilgili altyapı bilgileri bu kurultayda da sunulduğu gibi bütün arkadaşlarımı kutluyorum, önemli mesafeler ve kazanımlar elde ettik.

Bu bağlamda, Sürekli Mesleki Gelişim Merkezimiz var, genel kurul kararımız var, bununla ilgili çalışmalara başladık, çok da önemli mesafeler almıştık

2006-2008 arası. Bir yargı kararıyla iptal edildi. Bunu bu mevcut yasalara ekleyerek ki çıkış noktamız bahsettiğim direktiftir, direktif bize yaşam boyu eğitim vermemizi, Anayasanın da 135. maddesinde meslek odalarının yadsınması mümkün değil, yeni Anayasada da devletin oluşması için şarttır, yadsımaları mümkün değil, meslek odalarını kaldırmaları mümkün değil. Başka türlü manipülasyonlarla meslek odalarının etkinliklerini azaltabilirler, ancak bu örgütlü yapımızı devam ettirdiğimiz sürece biz daima bir adım önde olacağız diye düşünüyorum.

Dünkü sunuların içersinde çok önemli gördüğüm bölüm başkanlarıma ve dekanlarıma önemli bir mesaj vermek istiyorum. Benim içimi acıtan bir konu. Ben de uzun süre yöneticilik yaptım. UNESCO ve UIA Eğitim Şartından arkadaşlarım burada dün bahsettiler. Bu eğitim şartında mimarlığın tanımında dört tane önemli ayaktan bahsediyor UNESCO ve UIA. Birinci ayak planlama, ikinci ayak tasarım, üçüncü ayak yapım, dördüncü ayak kullanım. Bunlar birbirinden soyutlanamaz. Yapı üretim sürecinin önemli ayaklarıdır. Son zamanlarda biz, son yıllarda sağlık bilimlerinde bu yanlışa düşmediler, biz düştük. Meslek ayrıştırmasıyla mimarlık eğitim programlarına baktığım zaman, bir veri tabanına hemen girdiğimiz zaman açıkça görülüyor, mimarlık eğitim programlarını, mimarlık eğitimini sığlaştırdık, planlama hemen hemen yok, yapım hemen hemen yok, kullanım süreciyle ilgili işletme, bakım ve onarım vb konular, maliyet –yapıyı maliyet yönetimi açısından yapım maliyeti diye algılıyoruz, oysa yapı planlandığı noktadan ekonomik ve biyolojik ömrünü tamamladığı noktaya kadarki olan maliyettir– bu maliyeti göz ardı ederek biz kullanımla ilgili bütün ders planlarımızdaki müfredatımızın içini boşalttık. Biz şu anda mimarlık bölümlerinde, adına "mimarlık bölümü" diyoruz, ama ben iddia ediyorum, artık mimar yetiştirmiyoruz, mimari tasarım belki yaptırıyoruz, ama yetiştirdiğimiz elemanlara mimar diyemiyorum. Nitekim unvanları da kaldırdık. Bunun endişesini taşıyorum. Öğretim planlarımızı hiç olmazsa yeni yapılanmada sadece lisans eğitimi diye tartışıyoruz, lisans, lisansüstü bütünselliği içinde mimarlık şemsiyesi altında bu mesleğimizi yeniden doğru bir tanım haline getirmemiz, meslek ve uzmanlık alanlarını yeniden yapılandırmamızın son derece önemli olduğunu düşünüyorum.

Bu nedenle, kurumsal yapıda ülkeler arasında farklılıklar olmasına rağmen, ülkemizde de çok büyük farklılıklar olmasına rağmen şu konuda uzlaştık tahmin ediyorum: Kurumsallaşma açısından lisans eğitimini mimarlık fakültelerinin içinde, lisansüstü eğitimini de fen bilimleri enstitüsü içinde geliştirmemiz mümkün değil, ayrı bir lisansüstü enstitüsüyle yeniden yapılandırmanın son derece önemli olduğunu düşünüyorum. Zira sanat tasarım fakültesi, güzel sanatlar fakültesi, mühendislik ve mimarlık fakültesi gibi mimarlığın farklı yapılanmalar ve kurumsallaşmalar içersinde mimarlık bölümlerinin gelişemediğini, etkinlik kurulamadığını, fen bilimleri enstitüsü içersinde de lisansüstü eğitimi-

mizi sağlıklı bir yapıya kavuşturamadığımızı düşünüyorum. Bu bağlamda kurumsal yapımızın tartışmasız bu anlamda yeniden yapılanmasını diliyorum.

Vaktimi geçtim mi başkanım? Toparlıyorum, bitirmek üzereyim.

Çok önemli gördüğüm, ama bu kurultayda tartışmadığımız bir konunun altını çizerek vurgulamak istiyorum. Bu Kubilay'ların oluşturduğu bir Çalışma Grubuyla eğitim alanında da Kültür Üniversitesinden Esra'nın yürüttüğü bir veritabanı var eğitim kurumlarıyla ilgili, meslek alanında da Kubilay'ların aynı formatta bir veritabanı oluşturup ikisini beraber yürütmekte büyük yarar görüyorum farklı komisyonlarda yürütsek de. Söylemek istediğim konu, Kubilay'ların yürüttüğü bu veritabanında meslek alanıyla ilgili, akademik üyelerimize de bir bakış açısı ve bir çalışma içersine, aynı komisyona girmesini istiyorum: Son zamanlarda akademik atamalarda üniversitelerde son derece büyük yanlışlıkların yapıldığını vurgulamak istiyorum. Özellikle son zamanlardaki atamalarda, doçentlik ve profesörlük atamalarından bahsediyorum, beş jüri üyesinden sadece bir tanesinden olumlu oy alan, bizden olan, olabilecek kişilerin atandığını, beş jüri üyesinden de negatif olmasına rağmen üç olumlu oy gelen kişinin –liyakat esaslı olmaktan çıktı, siyasal esaslı olmaya dönüştü– profesör veya doçent olarak atandığını üzülerek gözlüyorum. Genç büyük üniversitelerde de, daha eski üniversitelerde de yardımcı doçentlik ve araştırma görevlisi kadrolarının açılmadığını, fakat siyasal bir kadro olduğu zaman, YÖK'ten ya da rektörlükten, alt tabandan bir talep gelmese dahi o kadronun açıldığını, bölüm başkanının, dekanının bile haberi olmadan açıldığını ve oraya atama yapıldığını üzülerek gözlüyorum. Daha da önemlisi, son zamanlarda doktorasını tamamlamış elemanların görev sürelerine son veriliyor. Geçen haftaki aldığım bilgi, doktorasını tamamlamamış adayların da görev sürelerine son veriliyor.

Bu noktada bir akademik bünyeyi de içine alarak bu veritabanında bir çalışmanın sürdürülmesini, bu konuda da önemli bir çalışmanın yürütülmesini önemsiyorum.

İki konu kaldı, özür dileyerek... Orcan Hoca bahsetti dünkü konuşmasında, öğretim üyelerimizin uygulama eksikliği var son derece. Bu son tartışmalarda tıp fakültelerine de bu hastalığın yaygınlaştırıldığını görüyorum Sağlık Bakanlığı tarafından. Bizim gibi operasyonel mesleklerde öğretim elemanı uygulamanın içinde olmadığı zaman ders vermesi mümkün değil, sadece kuramla olmaz. Cerrah, bir doktor ameliyat yapmazsa eğitimini sürdürmesi mümkün değil. Bu bağlamda öğretim üyelerinin uygulamadan kopmadan, uygulamadaki bazı meslektaşlarımızı da eğitim alanına dahil ederek bu eğitimi güçlendirmemizin son derece önemli olduğunu, kuram, kurgu bağlamının sağlıklı bir biçimde eğitim kurumlarında sürdürülmesini önemsiyorum.

Bir önemli yapmamız gereken konu da, biliyorum, çok önemli ve güzel çalışmalar yapıyor, MİAK'ın yürürlükteki yönetmelik bağlamında YÖK'le ve uluslararası diğer akreditasyon kurumlarıyla bağlantısını biraz daha hızlandırarak sertifikalı bir akreditasyon kurumu haline dönüştürülmesini önemsiyorum. Zira bütün kurumlarımızın uluslararası akreditasyon alması mümkün değil, gerek de yok. Bunun bir uluslararası boyuta taşınmasını önemsiyorum.

Son cümlem, bilgi paylaşımı, katılımcılık adına şeffaf bir ortamda tüm aktörlerin katılımının sağlandığı mimarlık kurultaylarındaki eğitim alanıyla meslek alanının iki yıllık sürelerle tartışılması ve güncel konuların sorgulanmasını son derece önemsiyorum, vurgulamak istiyorum ve bu birlikteliğin örgütlü yapımızın bozulmamasını ve bu gücümüzün artmasını diliyorum.

Sevgi ve saygılarımla…

Oturum Başkanı

Hakkı Önel'e yürekten teşekkürler. Gerçekten çok temel konuların altını çizerek o kararlılığını da sesine yansıtıp salona duyurdu. Sanıyorum yayın yoluyla da bu herkese duyurulacaktır. O umuttayız.

Efendim, şimdi önce sevgili Bülend Tuna'ya ekleyeceği bir şey var mı diye soracağım. Varmış. Sonra tekrar Hakkı'ya döner miyiz, dönmez miyiz? Eğer o isterse döneriz, yoksa sadece bu konuyla ilgili olarak, bu kurultayla ilgili olarak söyleyecek sözü olanlara, yani eski, geçmiş olan günlerde tartıştıklarımızla değil, bu kurultayla ilgili söyleyecek sözü olanlara bir iki söz vereceğim.

Buyurun Bülend Bey.

Bülend TUNA

İki hususu aktarmadığımı fark ettim, onları sizinle paylaşmak istiyorum.

Kurultay süreçlerinde özellikle mimarlık fakülteleri bünyesindeki diğer tasarım gruplarıyla ilişkilerimiz konusunu çok konuştuk. Bu konuda özellikle de III. Kurultay'da belli modeller ürettik, o modelleri tartışmaya da sunduk. Fakat bu sefer diğer tasarım gruplarından, temsilcilerden tepkiler aldık; "Siz bizim eğitimimizi tartışıyorsunuz, ama bizle tartışmıyorsunuz, kendi aranızda tartışıyorsunuz ve bize bir model üretiyorsunuz" dediler. Haklıydı bu serzeniş, biz kendi açımızdan bir model üretmiştik, ama örneğin şehir plancılarıyla, iç mimarlarla tartışmamıştık. Bunun platformunun yaratılması gerektiğini düşündük. Bu konuda da tabii en önemli görev mimarlık dekanlarına düşüyordu, çünkü Mimarlık Dekanları Konseyi'nin örgütleyebileceği bir konuydu ve TMMOB'nin ilgili odalarıyla beraber bu çalışmanın yürütülmesi gerekiyordu. Denedik, denemedik değil, ama bu konuda somut adımlar atılamadı. Dilerim, önümüzdeki

dönemde bu kapsamda, yani tasarım disiplinleriyle beraber mimarlık fakülteleri bünyesindeki diğer tasarım gruplarıyla beraber gerek eğitim, gerek eğitim sonrası yetkilendirme konularını birlikte tartıştığımız platformlar yaratabiliriz.

İkinci husus da şu: Biraz önce mimar sayılarının artışından bahsederken bir cümleyi eksik bıraktım. Sadece mimar sayıları artmıyor, Mimarlar Odası'nın görevleri de artıyor. Bugün de dile getirilen, özellikle Ücretli Çalışanlar Çalışma Grubu'nun sunduğu raporda belirtilen hususlar var, daha başka hususlar da var. Mimarlar Odası uzunca bir süreden beri bu gelişen şartlara göre kendi bünyesini nasıl geliştirebileceği konusunda çalışmalar yürütüyor. Bunu özellikle belirtmek istiyorum. Mimarlar Odası 1954 yılında kuruldu biliyorsunuz, bir kanunu var, Anayasa çerçevesinde çalışan, oradan güç alan bir kuruluş. Biz Mimarlar Odası'nın kendi kanununun gücünden aldığı yapılanmayı önemli bir fırsat olarak görüyoruz. Bunun yanı sıra artan mimar sayısı, artan şube sayısı, artan görevler çerçevesinde odanın yapılanmasının nasıl gözden geçirileceği konusu da sürekli gündemde değerlendiriliyor ve bu konuda çok yönlü çalışmalar yürütülüyor. İlersini düşünüyorsak, 10 sene sonraki mimar sayısını, 10 sene sonraki nüfusu ve kentleşmeyi vb düşünüyorsak ya da eskiden gündemimize bile gelmeyen MİAK gibi, SMGM gibi, başka başka şu anda aklımıza gelmeyen birtakım kurulları düşünüyorsak bunlara yönelik olarak da Mimarlar Odası örgütlülüğünün niteliğinin ve çeşitliliğinin artırılması gerekiyor.

Oturum Başkanı

Bu konuda affedersiniz, ben de bir iki şey söylemek istiyorum.

Birçok iç mimarlık okuluna çağrıldığımda o kitlenin mimarlara düşman olarak yetiştirilmeye kalkışıldığını saptadım. Onun üzerine şunu söylemek zorunda kaldım: Biz bir takımın içindeyiz, kaleciyle öndeki hücumcu mu, forvet mi, neyse, onu birbirine düşman etmeye çalışıyoruz. Bununla bir yere varılmaz. O yüzden Bülend'in değindiği o konuyu belki biraz daha genişleterek bütün tasarımcıları bir kurultayda toparlamakta ve hep birlikte bu konularımızı tartışmakta yarar görüyorum ben de.

Bülend TUNA

Bize bir soruları varsa alalım, çünkü 15 dakika sonra forum başlayacak ve orada görüşlerini paylaşacaklar.

Oturum Başkanı

Efendim, şu anda 17 geçiyor; yani 23 dakikamız var. Onun için kısıtlı sayıda söz vereceğim. Şu anda dört kişi söz aldı. Peki, bir de beş. Onunla yetinelim isterseniz. Buyurun.

Zuhal ULUSOY

Kadir Has Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi dekanıyım, mimarlık kökenliyim, ama değişik rollerde bulundum akademik kariyerimde.

Üç gündür olabildiğince düzenli izlemeye çalışıyorum kurultayı. Emekleri takdir ettiğimi mutlaka söylemem gerek elbette. Çok uzun ve ciddi bir çalışma sürecinden geçilmiş. Biraz da eleştirel bakmaya ihtiyaç olabilir düşüncesiyle bir iki önerme, belki bir sorun, belki de bir iki eleştiri yöneltmek istiyorum. Tam da biraz önceki konuşmalar doğrultusunda olacak sanırım bunlar. Bir kısmını zaten yok ettim kafamdan, onları konuşmuş olduk.

Bir temel önermem, olumsuzlukları hep olumsuzluklarıyla algılamaktaki sıkıntılı durum. Sayıları hep sorun olarak görüyoruz. 40.000 üyeli bir örgüt çok çok büyük ve çok güçlü bir örgüttür. Bence bu bizim olumluluğumuzdur, bu bir güçtür. Bunu bir zayıflık, üye sayımızın artması sorunmuş gibi algılamak bizim kendi içimizde bir çelişkidir. Onu belirtmek istiyorum. Bunu nasıl değerlendirdiğimiz bizim kapasitemize, koşullarımıza vesaireye bağlı, ama bir olumluluktur diye düşünüyorum.

İkincisi, öğrenci sayılarıyla ilgili sıkıntı: Hep dört bin mimarlık öğrencisi başlıyor her yıl, efendim, bunlara verilen eğitim nasıl olacak, bunların mezun olduklarında kazandıkları haklar ne olacak, iş bulacaklar mı gibi dertler elbette gerçekçi olarak gündeme geliyor, ama bunda da bir potansiyel var. O da şöyle: Benim eğitimim boyunca, ondan sonra kendim eğitimciliğe soyunduğumda aktardığım şöyle bir şey vardı: Mimarlık eğitimi çok temel bir formasyondur. Mimarlık eğitimi insanlara düşünmeyi, eleştirel düşünmeyi, fikirler geliştirmeyi, yaratıcılığı öğretir. Bu o kadar temel bir formasyondur ki, bize öyle söylendi, ben de buna yürekten inanıyorum, bu o kadar temel bir formasyondur ki bundan sonra bir sürü şeyi yapma imkânınız vardır. Nitekim mimarlık diplomasıyla yapılan işlerin çeşitliliğini benim saymama elbette gerek yok. Onun ötesinde mimarlıktaki üstlenilen roller de çok çeşitli. Biz hep aynı tip mimardan söz ediyoruz gibi bir kanıya vardım ben. Sanıyorum orada da bir şeye ihtiyaç var. Bu sayılardaki çokluk, gerek yeni girenlerin, gerek toplam sayılardaki çokluk aslında bir kapasitedir. Bunun olumluluğunu görüp olumlu olarak nasıl yönlendireceğimizi düşünmek bence iyi bir başlangıç olur, bir dengeleyici unsur olur, öyle diyeyim.

Bir başka diyeceğim de çeşitlilikle ilgili. Dünkü sunumlardan birinde dünyanın çeşitli ülkelerindeki mimarlık bölümlerinin üniversitelerde hangi yapılar içinde yer aldığının dökümü vardı. Ben onu zenginlik olarak algılıyorum. Herkes herhalde öyle anlamadı ki, mutlaka mimarlık fakültelerinde olması gibi bir kanaat beliriyor.

Şöyle bir şey var, kendi deneyimimden yine yola çıkarak ancak söyleyebilirim bunu: Bir mimarlık bölümü sanat fakültesi içinde olunca sadece sanat ağırlıklı bir

mimarlık öğretmiyor. Elbette strüktürü var, elbette yapı bilgisi var, elbette onunla ilgili ne varsa var. Benim doktoramı yaptığım üniversitenin içinde, mimarlığın içinde bulunan fakültenin adı Güzel Sanatlar Fakültesi, ama bildiğim kadarıyla en öncül teknolojik çalışmaların yapıldığı mimarlık bölümüydü o. Dolayısıyla, sanat olunca teknik yok vs gibi şeyler çok da doğru argümanlar değil. Eğitimin nasıl olduğu, ne nitelikte olduğu asıl temel konu; yani içinde bulunduğu yapı olumluluk da getirebilir, hatta zenginlik sağlar. O disiplinler üstü ya da disiplinlerin birbiriyle ilişkisinden çıkacak melezlenmelere, çeşitlenmelere de kapı açar diye düşünüyorum; yani bu negatifliği biraz olumlu yönde dengelemek için söylüyorum.

Bir şöyle durum var: Bu aslında ilk açılış oturumunda Sayın Eyüp Muhcu dile getirdi, biraz önceki oturumda, kapanış aşamasındayız, yine dile getirildi: Mimarlığın hayattaki konumuyla ilgili bir derdimiz olmalı. İzlememiş olmamız mümkün değil. Şu anda mimarlık görebildiğim kadarıyla emlak sektörünün içinde küçük bir hizmet alanı gibi algılanıyor; yani biz burada bir araya geldiğimiz zaman elbette mimarlığın nasıl ulvi bir şey olduğu üzerinden devam ediyoruz tartışmalarımıza, ama sektörel olarak bakıldığında yapı sektörü bile değil, emlak sektörünün içinde maalesef yok olmak üzere bir hizmet alanı. Bununla nasıl baş edeceğimiz çok temel bir sorun. Hangi fakültedeyiz, kaç kredi almışız, stajımız nerede yapılmış? Tamam, bütün bunlar güzel, ama şu anda mesleki olarak bulunduğumuz konum bizim varlığımızın temelini tartışmamızı gerektiren bir konum. Bence onu daha vurgulu olarak gündemde tutmamız gerek.

Bir iki kurultayla ilgili söyleyeceğim şey var. Bunu ayrıca tekrarlayayım, yapılan herhangi bir çalışmayı küçümsemek, kesinlikle öyle bir şey yapamam, haddim değil, ama şöyle: Bunun başlığı “Mimarlık ve Eğitim”, alt başlığı “Mimarlık Eyleminin Gelişme ve Çeşitlenmesi”. Ben üç gün boyunca atlamış olabilirim, geleceğe yönelik bir vizyon kelimesi duymadım. Gelecekteki mimarın rolüne dair herhangi bir açılım duymadım. Gelecekteki mimarlığın uygulamasına, varlığına yönelik, eğitimin nasıl yapılacağına dair bir cümle duymadım, yine affınıza sığınarak söylüyorum, belki çalışma alanları böyle tanımlanmadı, tam da o nedenle belki tanımlanması gerekirdi. Ben bunun çok hayati bir şey olduğunu düşünüyorum, bir.

Bir başka eleştirim, özgürlük ve demokrasi ortamı deyip duruyoruz, affınıza sığınarak. Ben bu salonda bile onu sağladığımız düşüncesinde değilim. Bazı oturumlarda söz alıp da kanaat belirten genç arkadaşların biraz küçümsendiğini fark ettim. Ben onların sözcülüğünü, avukatlığını yapmak durumunda elbette değilim, ama kendimi daha yetişkinler safında gördüğüm için onların hakkının verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Biz de teşekkür ediyoruz. Efendim, Mehmet Şener.

Mehmet Şener KÜÇÜKDOĞU

İstanbul Kültür Üniversitesi. Ben özellikle Hakkı Beyin konuşmasından beklediğim bir şey vardı, belki de notları arasında vardı, söylemeyi atlamış olabilir. Bu VI. Kurultayın önemli kazanımlarından bir tanesi diye düşündüğüm, hep şikâyet ettiğimiz, devamlı dile getirdiğimiz mimarlık eğitiminin niteliğiyle ilgili konuya ilişkin olarak, bunun artırılmasına ilişkin olarak dün sunumu yapılan mimarlık bölümlerinin açılmasında ve sürdürülmesinde aranması gereken asgari koşullara ilişkin verilen raporun, sunulan raporun ve bu rapor üzerinde yapılan tartışmalarda elde ettiğimiz çok değerli eleştiriler ve katkıları da katarak bu raporun geliştirilip ilgili mercilere ulaştırılmasının yararlı olacağı kanaatindeyim ve bu kurultayın da böyle bir kazanımı elde ettiği düşüncesindeyim. Bilmiyorum, Hakkı Bey aynı düşünceyi paylaşacak mı?

Teşekkür ederim.

Hakkı ÖNEL

Teşekkür ederim Mehmet Beyciğim. Unutmadım, ama çay molasında oda yetkilileriyle görüştüğümde ilgili komisyonlarla bu kurultaydaki kazanımlar, bugüne kadar elde ettiğimiz kazanımların bir sonuç bildirisi halinde, bir rapor haline getirip ilgili yerlere aktarılacağı konusunda çalışmanın başladığını görünce bunu söyleme gereğini dahi duymadım. O çalışma başlamış hocam. O mutluluğu da paylaştım.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederim. Şimdi Emre Aysu Hocamız.

Emre AYSU

Ben sadece bilgi vermek istedim. MİDEKON Peyzaj Mimarları Odası dışında bütün odalarla bir ilk toplantıyı yaptı, bir sonuç çıkmadı. Ben zaten oradan sonuç çıkacağına da inanmıyordum, çünkü bu hizmet bütünselliğini oluşturan ya da bir yaşam alanı yaratan bir meslek alanının uzmanlarının bir arada olmasından yanayım. Bunu da akademi çevresinde çözeceğiz diye düşünüyorum, çünkü odalar bazında işe pasta paylaşımı girince bu iş çok çetrefilli ve çatışmalı hale geliyor. Oysa eğer şuna inanıyorsak: Bir yaşam alanını oluşturan uzmanlık alanları bir bütünleşik tasarım ve uygulama içersinde olacaklarsa bunun başlangıç noktası akademi çevresidir. Bu işi akademi çevresinde önce kendi aramızda çözmek durumundayız. Bu zaten otomatik olarak profesyonel hayata yansıyacaktır. Onun için bunun biraz da akademi çevresinin temel görevlerinden biri olduğuna inanıyorum, çünkü bütün bu mesleklerin temelinde tasarım yatıyor, ölçekler farklı olabilir. Bir temel tasarım eğitimi, aynen eskiden FKB diye İstanbul Üniversitesinde fizik, kimya, biyoloji gibi bir temel eği-

timden geçerdi birçok meslek, bizde de tasarım eğer temelse bu temel tasarımdan başlayacaktır, daha sonra da bu uzmanlıklar akademi çevresinde çözülecektir diye düşünüyorum. Bunu aktarmak istedim.

Oturum Başkanı

Şimdi efendim, Çelen Birkan.

Çelen BİRKAN

Teşekkür ederim. En son oturuma katkı koyan Sayın Bülend Tuna ve Sayın Hakkı Önel Hocamdan başlamak üzere kurultaya katkı koyan bütün arkadaşlara çok teşekkür ederek başlamak istiyorum ben de.

Son foruma kalamayacağım için uçağım dolayısıyla son bir değerlendirmeyi yapmak istiyorum.

İlk söz alan hocamın sözlerine büyük oranda katılıyorum. Bu VI. Kurultayın alt başlığı "Mimarlık Eyleminin Gelişimi ve Çeşitlenmesi"ydi, ama ben de üzülerek gördüm ki bu eylemin çeşitlenmesi bir yana, son derece sınırlı bir alana çekilmesi gibi bir durum oldu bu kurultayda. Özetle, ben kendimi mimar hissetmedim bu kurultayın sonunda. Onu belirtmek istiyorum. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Bütün bunların hepsi kayda geçecek tabii. Tabii, çok önemli olan bir şeydi. Genç arkadaşların buradan kendilerine göre kimi çıkarsamalarda bulunacaklarını umuyorum. Onlar da daha sonra bunun üzerinde çalışma grupları oluşturacaklar herhalde.

Metin Karadağ.

Metin KARADAĞ

Teşekkürler. Hem konuşmacılara, hem de kurultaya emeği geçenlere ben de teşekkür ederim.

Dünkü toplantılarda birkaç kez dile getirildi, Mesleğe Kayıt Kabul Kurulu ve sınav konusunda yanlış anlaşılmalar olduğunu düşünüyordum, dün açıklamaya çalıştım. Hakkı Hocamız da bahsedince buradaki cümleyi Mesleğe Kayıt Kabul Kurulu olarak neden koyduğumuzu, buradaki sınavla anlaşılan sınav arasındaki farkı dile getirmek istiyorum.

Konu şu: Her bir okuldan tornadan çıkmış gibi eşit öğrenciler çıkmıyor, bu bir. İki, 61 okuldan da birbirinin aynısı tornadan çıkmış gibi öğrenciler çıkmayacak demektir. Buradaki sınava dikkat ederseniz, bir sınav ve sonucunda geç-

tin, kaldın sınavı değil. Cümleyi okumak zorundayım: 5. sayfada, "Mimarlık temel alanlarına ilişkin aşamalı ve ulusal düzeyde periyodik olarak açılan sınav sonrasında düzeyi belirlenen adaya durumuna göre uyması gereken eğitim ve uygulama staj programı bildirilir" diyor; yani sonuçta yapılan, o mezuniyetten sonraki bir yıllık staj sonrasında yapılacak bir sınav değil bu, öncesinde... Öğrencinin verdiği profile göre kimine 9 ay, kimine 3 ay, kimine 1 yıl, bu anlamdaki durum belirleme sınavıdır burada olan, tek tipleştirme, eşitleştirme değildir.

Bu sınavın gerekliliğinin bir başka temel konusu da, sürekli konuşuyoruz, UIA, UNESCO eğitim şartının 11 maddesi, artı 3, Türkiye'deki örneğiyle birlikte. Buna paralel olarak NAAB'ın 38 maddesini de eşleştirdiğimizde karşımıza şöyle bir tablo çıkıyor: Sol tarafta eğitim şartı, sağ tarafta ise Mesleğe Kabul Kurulunun önündeki görev olarak, tam adını okumaya çalışacağım: "Mimarlık Pratiği İçin Tavsiye Edilen Uluslararası Profesyonellik Standartları Konusunda UIA Mutabakat Metninin Politikalarına İlişkin Öneri Kılavuzları". Bu Mesleğe Kayıt Kabul Kurulunun 3. sayfasında dipnot olarak verilmiştir; yani Mesleğe Kayıt Kabul Kurulu eğitim şartı süreciyle profesyonel alandaki süreçte adaleti, dengeyi sağlamak amacıyla o sınavı koymuştur, yoksa sonuçta "geçtin, kaldın" anlamında dışlayıcı bir yapısı yoktur. Teşekkürler.

Oturum Başkanı

Biz de teşekkür ederiz. Süremiz bitti. Şimdi son olarak Gülen Hanıma bir söz vereceğiz ve bununla forum bölümüne geçeceğiz.

Gülen ÇAĞDAŞ

Teşekkür ederim efendim. İTÜ Mimarlık Fakültesi, Gülen Çağdaş. İzin verirseniz benim sorum Sayın Hakkı Önel Hocamıza olacak. Hakkı Hocamız dediler ki mimarlığın fen bilimleri enstitüsü içinde olmasının doğru olmadığını ve ayrı bir tasarım enstitüsü kurularak bunun içinde yer alması gerektiğini düşündüklerini söylediler, yanlış anlamadıysam. Bir taraftan da mimarlığın sadece tasarım alanına indirgendiğini söylediniz. İzin verirseniz ben bu noktada bir çelişki olduğunu düşünüyorum. Özellikle yapı alanının lisansüstü eğitiminde fen bilimleri enstitüsünden ayrılmamız durumunda mimarlık olarak ya da tasarım enstitüsü bağlamında, yapı bilgisi anabilim dalına bağlı lisansüstü programların tasarım enstitüsü içersinde nasıl şekilleneceğini düşünüyorsunuz, nasıl bir yer alacak? Özellikle de Kültür Üniversitesinin bir yüksek lisans programı var, "mimari mühendislik" diye, *"architectural engineering"* diye. Ben hemen Mehmet Şener Küçükdoğu Hocamıza bakmak istiyorum. Böyle bir program tasarım fakültesi içersinde nasıl yer bulacak? Ben aslında tasarım grubu öğretim üyesiyim, ama yapı grubundaki daha çok analitik alanlara ayrılmış ve mühendislikle de çok yakından ilişkili olan alanlardaki lisansüstü programlarının nasıl şekilleneceği konusunda, tasarım enstitüsü içersinde nasıl şekilleneceği konusundaki görüşlerinizi öğrenmek isterim. Teşekkür ederim.

Hakkı ÖNEL

Teşekkür ederim Hocam. Gülen Hocanın sorusu, Kadir Has Üniversitemizin sayın dekanı, az önce söylediğim konuşmamın içersinde yer almaya çalıştığım konu benim kişisel görüşüm değil. Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - III'ün sonundaki sonuç bildirisi, onun sonucunda, Bülend Bey bahsetti, gerek oda, gerekse ben de o zaman bir akademi çevresini temsilen meslek örgütleri içersinde bir bütünleşmeyi sağlamaya yönelik olarak yaptığımız toplantı sonuçları çok tartışmalı geçiyordu ve sancılı geçiyordu hakikaten. Daha sonra IV. Kurultay sonucunda elde edilen çalışmalar, sonra Zekâi Görgülü'nün MİDEKON başkanı olduğu süreçte de endüstri ürünleri tasarımı, iç mimarlık bölüm başkanları, mimarlık bölüm başkanları, şehir plancıları bölüm başkanları onlarla yaptıkları toplantılar sonucunda mimarlık alanının üst şemsiye altındaki diğer meslek alanlarının bütünleşmesi bağlamında, lisans-lisansüstü bütünselliği içinde tekrar yapılanması konusunda meslek alanının düzenlenmesinin çok zor olduğu konusunda hemfikir olundu bu toplantılar sonunda.

Meslek alanının bu nitelikteki üye sayılarının artması sonucundaki algılama farklılıklarının çözüm zorluğunu, eğitim alanındaki düzenleme olmadan gerçekleşemeyeceği konusu üzerinde hemfikir olundu. O nedenle bütün bu farklılıklara karşın, ülkemizde bu toplantıların sonucunda mimarlık eğitim alanı düzenlenmeden meslek alanının düzenlenemeyeceği gerçeği ortaya çıktıktan sonra acaba lisans eğitimi mimarlık fakülteleri içersinde yapılanırsa, yüksek lisans eğitimi de –ben "tasarım" demedim hocam– başka bir enstitü adı altında –ki çok tartışıldı, değişik adlar var, epey çalışıldı– başka bir enstitü adı altında yapılanırsa lisans ve lisansüstü bütünselliği içinde, eğitim alanındaki bu düzenlemeden sonra meslek alanının daha kolay düzenlenebileceği kanısı oluştuğu için az önce söyledim. Benim kişisel görüşüm değildir, kurultay kazanımlarıdır. Bu bilgiyi de paylaşma gereğini duydum. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Başka ekleyeceğiniz bir şey var mı?

Hakkı ÖNEL

Forum kısmında konuşuruz Hocam.

Oturum Başkanı

Peki. Efendim, teşekkür ediyoruz sayın konuşmacılara ve dinleyicilere de.

Sunucu

Şimdi 20 dakikalık kahve molası ve saat 16.00'da son oturum forumda görüşmek üzere.

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı - VI
3. Gün

13. Oturum

Forum

Oktay EKİNCİ
Oturum Başkanı

Oturum Başkanı

Sevgili arkadaşlar, efendim, Mimarlar Odası toplantılarında âdeti veçhile kulis her zaman için salondan daha kalabalık olmuştur. Dolayısıyla, şimdi de kulisi beklemeden başlayabiliriz. Forum için bize verilen süre saat 18.00'de bitiyor, onun için belki de 18.00'e kalmadan olabildiğince geniş görüşleri alma imkânını buluruz.

İki ricamız var: Birinci ricamız, söz alacak olan katılımcıların sonuç bildirgesinde yer almasını istedikleri görüşlerini de anlaşılır ve açık ve özet bir şekilde dile getirmeleri; yani "ben şunun" deyip noktalı virgül, tırnak açıp dın dın dın dın dın, tırnağı kapatın, bunun sonuç bildirgesinde yer almasını istiyorum gibi net. Not alacak olan arkadaşlara yardımcı olunması açısından. Anlaşılmaz, sağa sola çekilebilecek muğlak konuşmalar lütfen yapmayınız.

İkinci ricamız, buna hep beraber karar vereceğiz. 5 dakika yeterli mi her katılımcı için. Yeterli mi efendim? İtiraz var mı efendim? İtiraz olmadığına göre beş dakikayla sınırlandırıyoruz. Tabii, konuşma coşkulu devam ediyorsa biz onu engellemeyiz, ama anlarız coşkulu mu, başka türlü mü, ona göre de hareket ederiz.

Bu kurultayımız, VI. Kurultay, ama 12 yıldır buluştuğumuzu düşündüğümüzde veya bizler diyelim ki sevgili hocalarımızla birlikte, meslektaşlarımızla birlikte odada görev alan arkadaşlarımızla birlikte 12 yıl önce bu işi başlattığımızı düşündüğümüzde demek ki Hakkı Hocam çok güzel özetledi, Bülend Tuna da harika bir değerlendirme yaptı, biz bu kurultaya başladığımızda okullarına giren mimarlık öğrencilerinin mezuniyetinden bu yana 8 yıl geçmiş ya da bir başka deyişle, 3 kuşak, dört sene olarak kabul edersek bir eğitim süresini, tabii çalışkanlar için, bizim gibi 7-8 yılda mezun olanları kabul etmiyoruz. Üç kuşak biz bu kurultayları yaparken okula girmiş, okumuş, ter dökmüş, mezun olmuş.

Şimdi, bu üç kuşak bizden tabii ki bir hesap soracak. Nereye geldik, vardığımız nokta neresi? Aslında bu sorunun yanıtını bence Bülend Tuna derli toplu verdi. Pek çok kazanım var. Somut, yasaya girmiş, şöyle olmuş, böyle olmuş bir kazanım Türkiye koşullarında çok zor. O olmasa bile bakış açımız açısından, çalışma tarzımız açısından pek çok kazanım var ve bütün konuşmacılar şunun altını çizdi ve ben özel olarak bundan çok memnunum: Üniversiteyle meslek odası bütünleşti. Bu iyi mi oldu? Bu soru alengirli bir soru. Tabii ki iyi oldu, çünkü böylece meslek odası eğitimle olan sorumluluğunu bütünleştir-

di, eğitim de mezun olan öğrencilerin mimarlık yapabilmesi için, mezun ettiniz, ama mimarlık yapabilmesi için Meslek Odasına kayıt olması gerektiğini hatırladı, anımsadı diyelim, bunu fark etti. Daha önce fark etmiyordu, daha önce böyle bir şey yoktu. Eğitim zannediyordu ki mezun olan öğrenci hemen bu işe başlayabilir. Bir de Mimarlar Odası var, bir de meslek odası var. Böylece meslek odasının sorumlulukları bir başka kanalda hızlanmaya, güçlenmeye başladı. Eğitimin de meslek kuruluşlarıyla olan ilişkisi doğru bir çizgiye doğru yöneldi. Bu gerçekten Türkiye koşullarında kolay olan bir iş değildir. Söylemesi kolaydır da kolay olan bir iş değildir. Bu VI. Kurultayda bunun daha ileri bir düzeye vardığını görmek mutluluk vericidir.

Bu kurultayın başlığı "Mimarlık Eyleminin Gelişimi ve Çeşitlenmesi". Gelişiminden sorumlu meslek odasıdır, ama çeşitlenmesi sorumluluğu içersinde üniversite baştan sona vardır. Üniversite eğitiminde çeşitlenme olmazsa zaten olmaz bu iş, çeşitlenme eğitimde oluyor. Bunu hocalarımız gene bahsetti; plancı, aramıza duvar örüldü, oysa mimar tasarımını yaparken kafayı kaldırıp kente ve çevreye bakan insandır. O planlama sorumluluğunu duyarak bu işi yapmak demektir. O sorumluluğu duyabilmek için de planlamadan anlaması lazım. Şimdi, "İmar planı nedir?" diye sorulduğunda –hâşâ huzurdan– bilmem ne bilmem neye bakar gibi bakan genç mimarlar var veya "Bu benim işim değil, bana ne" diyenler var. "Önüme gelen imar durum belgesine bakarım, o arsada neyi yapmam öngörülüyorsa onu yaparım" diyenler var. Ama bu bilinçli yapıldı, bu tesadüfen olmadı, bilinçli yapıldı. Bunun giderilmesi için de son üç dört kurultaydır gerçekten çok ciddi görüşler, ciddi itirazlar kayıtlara geçiyor, sonuç bildirgelerine geçiyor.

Bizim akademideki hocalarımızdan çok değerli Ahsen Yapaner vardı. Çoğu genç kuşak arkadaşımız tanımaz Ahsen Yapaner'i, ama bilge, hani şimdi günün modası bir laf var. Ne diyorlar bakayım? Akil Hocaydı, öyle bir şey. 1970'li yıllardan bahsediyorum. Bir gün bir arkadaşımız sordu, o zaman yeni yeni bu "modern mimarlık" falan ortaya çıkıyor, sordu "Hocam, modern mimarlık nedir?" "Bak, bir dış mekân, (öyle son heceleri uzatırdı) bir de iç mekân, arada camekân; modern mimarlık budur" derdi.

Şimdi aradan 30 küsur yıl geçti; e, haklı, bu hale getirdik biz modern mimarlığı da, camekânla özdeşleştirdik. Bunda eğitimin de sorumluluğu var, hepimizin sorumluluğu var, meslek odasının da sorumluluğu var, meslek dünyamızın da sorumluluğu var. Hiç kimse topu birbirine atmasın. İşte, bu kurultaylar bu tür sorumlulukların da ya da sorumsuzlukların da sorgulandığı platformlar olarak çok önem kazandı.

Tayfun Taner Hocam hepinizden önce sözü aldı aşağıda çay içerken. Ben ilk sözü ona veriyorum. Bu işler niye böyle oldu, bu kurultayın sonuç bildirgesine sizce girmesi gereken nelerdir? Hocam, söz sizin, buyurun.

Tayfun TANER

Efendim, teşekkür ederim. Öncelikle bu fırsatı yaratıp bu kadar emek veren herkese ben de teşekkür etmek istiyorum kendi adıma. Gerçekten çok keyif aldığım bir üç gün oldu, zaman zaman gitmek zorunda kalmama rağmen, arada sırada bürokrasi için ayrılmam gerekti. Demin aşağıda sevgili öğrencilerimizden büyük bir grup görünce ondan da çok mutluluk duydum, onlara da teşekkür ederim. Sürekli yoktular belki, ama bunda bizim de suçumuz var, çünkü Cengiz Bey yanılmıyorsam ilk gündeydi, bir sitem etti, sonra başka katılımcılar da sitem ettiler, ama oluyor işte, jüriler haftasına denk geliyor, sınav haftası başlıyor haftaya, herkes yoğun bir çaba içerisinde oluyor, son derslerini yapıyor, son mesajlarını veriyor. Dolayısıyla, bu katılımlar da böyle desteklenemiyor bazen mecburiyetlerden ötürü. Ama yine de ben katılımın iyi olduğunu düşünüyorum. Bütün konuşmalardan da çok keyif aldım.

Tabii, çok geniş bir yelpazeyi kapsadık. Bundan da şikâyet etmiyorum doğrusu. Stajından, yeni açılan bölümlerden, kredilerden, yeterliliklerden, AKTS'lerden, çok geniş bir yelpazeden söz ettik, fakat hani dediniz ya kayıtlara geçecek bir şey diye, benim kanaatimce bu kurultayın en çok vurguladığı şeylerden biri belki şu oldu, büyük harflerle belki yazdık hep beraber onu: Nedir bu yeni açılan bölümlerin sayısı, bu kadar kontenjan artışları, nereye gidiyoruz? Tahmin ediyorum bu en çok vurgulanan konu oldu. Hatta Sayın Mutlu'nun bize ilk günde gösterdiği grafik ifadelerle, Necip Mutlu'nun gösterdiği ifadelerle, benim de çantamda o sırada 20-30 sayfa bizim 10 gündür çalışmakta olduğumuz benzer dökümler vardı, hemen kendisine gittim, dedim ki "Bize de ne olur şunları verin", çünkü şunu yapmaya çalışıyorduk yakın bir geçmişte ki herkesin kendisi için bunu yapması gerektiğini de düşünüyorum, eğitim kurumu olarak söylüyorum, biz nerede duruyoruz bu mimarlık camiasında? İzmir'de bir kurumuz, İzmir'de nerede duruyoruz, Ege'de nerede duruyoruz, Türkiye'de nerede duruyoruz? Kontenjanlar olarak, geçmişimiz, öğrenci, hoca oranları olarak vs… Bu çok önemli ve bu zaten bizlerin, üniversite eğitimini sürdürenlerin sürekli olarak yapması ve hiç bırakmaması gereken bir konu gibi gözüküyor. Ben de biraz da şehir plancılığı olduğu için kendimi bundan da soyutlayamıyorum doğrusu. Bu hep *updated* kalma, hep sürekli kendini gözlemleme, kıyaslama, herhalde bu gelişmenin birinci koşulu gibi gözüküyor.

Bunun dışında İstanbul'daki Danışma Kurulu toplantısında bir söz edilmişti. Onu çok sorgulamadık. Demin büyük harflerle altını çizdiğim cümlenin tersini savunmuştu bir katılımcı, demişti ki, "Açılsın, ne olacak? Bunlar Türkiye'nin ihtiyacını bile karşılamıyor." Bu sözü söylemek kolay değil. Benim söylediğim şey veyahut da buradaki genel kanaati desteklemek de kolay değil, çünkü bu çok büyük bir çalışma gerekiyor ve hatta burada katılımcıları izlerken şunu düşündüm kendi kendime: Acaba YÖK niye böyle bir şeyi kendine görev biçmiyor?

Şunu gözlemliyorum: Giderek vakıf üniversitelerinde mimarlık bölümlerinin açılması çok büyük bir hız kazanmış, hatta başa baş gelmiş, son yılda, son iki yılda 2000'lerden üç sene öncesine kadar artış 15-20 taneyse bölüm adedi olarak son iki yılda 17 tane olmuş. Bu insanı biraz düşünmeye yönlendiriyor.

5 dakikamı geçmeyeyim. Teşekkür ederim, herkese saygılar sunarım.

Oturum Başkanı

Evet, Tayfun Hocamız açılışı yaptı ve bu yeni açılan mimarlık bölümlerinde bir akademik altyapı yetersizliğinin altını çizdi. Tabii, bu konu herhalde sonuç bildirgemizde yer alacak, bu konuda da daha gelişkin görüşleri alabiliriz. Hasancığım, önce hocama veriyorum.

Çetin TÜRKÇÜ

Bu kurultayın sonuç belgesine ne girsin ve ne girmesin doğrultusunda ben bir şeyler söylemek istiyorum.

Bir defa kurultay başkanı olarak açılış konuşmasını yaparken öncelikle kurultayın şimdiye kadar olan kazanımlarından bahsetmeyi kendime görev addetmiştim ve bunları saymıştım, çünkü her defasında "Konuşuyoruz, konuşuyoruz bir şey olmuyor" gibi lafları duyuyorduk. Halbuki bu 12 sene, 11 sene içinde, yani kurultay süreci içinde gerçekten çok büyük işler başarıldı; evvela sonuç tutanağına girmesi için bunu belirtmek istiyorum. Bir SMGM'nin oluşması, bir MİAK'ın oluşması, Mesleğe Kabul Kurulu çalışmalarının başlaması ve sürdürülmesi... Birçok şeylere çok kolay ulaşılamaz. Örneğin Mesleğe Kayıt ve Kabul Kurulu, bunu bakın, belki üç kurultaydır tartışıyoruz, ama yine de ileride tartışacağız. Önemli bir konu. Bu da bir gün gelecek ve hatta belki gelecek kurultayda halledilmiş olacak. En önemli kazanç, az önce söylenildi burada, Mimarlık akademi çevresiyle Mimarlar Odası arasındaki bariyerler tamamen gitti. Artık karşı durumlarda değiliz, hep birlikte mimarlığın sorunlarını halletmeye çalışıyoruz. Bu fikir bütün mimarlık bölümlerinin başkanlarının, yöneticilerinin kafasına girdi, aynı zamanda Mimarlar Odası da bu görüşe geldi ve hep birlikte yürüyoruz. Bu çok önemli bir kazanç, bunun bilinmesi lazım. Bu da bizim kurultaylarımız sayesinde oldu. Oraya hocalarımızla katıldık, öğrencilerimizle katıldık ve kendimiz katkı vererek katıldık. Bu çok önemlidir diye düşünüyorum.

Kurultayların –az önce bir iki söz alındı bundan önceki oturumda– bir tanesinde "neredeyse mimarlık tartışılmadı" gibi bir izlenim olduğu söylendi. O zaman biz burada üç gündür ne tartıştık? Mimarlığın sorunları tartışılmadı mı? Ben özellikle burada biraz kurultay başkanı olarak da kendi fikrimi belirtmek istiyorum.

Bakın, mimarlığın sorunları derken bir defa kurultayların yapısı; kurultayların yapısında öğrencilerimize söz vermek, ondan sonra çalışan mimarlarımızın sorunlarını dinlemek, kurmuş olduğumuz edinimlerimizden olan MİAK'ın ve SMGM'nin şu an geldiği durumu izlemek ve aynı zamanda mimarlığı etkileyen ki kanun hükmünde kararnamelerin mimarlığı nasıl doğrudan doğruya etkilediğini hep duymuştuk. Dolayısıyla, bunların hepsinin bu kurultay gündeminde yer alması zaten kaçınılmaz olan şeyler. Topu topu 12 oturuma yakın oturumun zaten dört tanesi, beş tanesi bu şekilde geçti. Eğer mimarlık tartışılmadıysa burada, mimarlık eğitiminin, az önce dile getirilen mimarlık bölüm sayısının 62'ye çıkması, mimarlık vakıf öğrencilerinin oranının yüzde 50'ye yükselmiş olması, artık devlet üniversitelerinden fazla vakıf üniversitelerinin mimarlık öğrencisi alıyor olmaları ve bunların yeterli hoca kalitesini de, birçoklarını tenzih etmek istiyorum vakıf üniversitelerinin, ama bunu sağlamayan çok vakıf üniversitesi olduğunu da biliyoruz. Gerçi devlet üniversiteleri de var bu kapsama girebilecek, ama çoğunlukla inanın, hem Kıbrıs'ta, hem burada gördüğümüz kadarıyla bizim devlet üniversitelerimizin durumu çok iyi; bunu ben bir kez daha burada belirtmek istiyorum.

Yurtdışından gelen bir-iki konuşmacımız, bunların hepsi bakarsanız dört beş tane toplantıyı götürdü ve ondan sonra konuştuğumuz mesleki yeterlilikler çerçevesi, Avrupa Birliğine giriş için bizim yapmak zorunda olduğumuz şeyler, mimarlığın hangi alanlarda gruplanarak Türkiye'de açılmış olduğu, güzel, hatta bu arkadaşımız bu çeşitliliğin güzel olduğunu söyledi, bunları duyduk. Ben lütfen şunu duymak isterdim: "Şu konu mimarlığa uygun değildi de bunun yerine şöyle şeyler konuşulsaydı" denilseydi belki o da olabilirdi. Bütün bu çalışma gruplarına katılan ve yazın büyük bir özveriyle çalışan arkadaşlarımın hakkı yenildi gibi geldi bana, çünkü kimi zaman İzmir'de toplanarak, kimi zaman İstanbul'da toplanarak yürüttük biz bu çalışmaları, siz de birçoklarını biliyorsunuz, danışma kurulları, çalışma grupları, çıkan raporlar, ikinci günün ilk oturumunda çıkan raporlar, diğer bütün hepsi değerliydi, ama hepsi araştırmalara, değerli anketlere dayalı sonuçlar üretti ve biz bunlardan ilerideki çalışmalarımızda çok yararlanacağız. Bunların lütfen kayda geçirilmesini ben diliyorum.

Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Hocam, biz teşekkür ederiz hem bu konuşmanıza, hem de kurultay başkanı olarak yaptığınız katkılara.

Hasan Topal.

Hasan TOPAL

Hasan Topal, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yönetim Kurulu başkanı. Ben hemen ilk cümlede sonuç bildirgesine yazılması gereken bir hususu söyleyerek

başlamak istiyorum: Mimarlık mesleğinin ve mimarlık meslek örgütlenmesinin kanun hükmünde kararnamelerle bir bakanın vesayetine verilmemesi gerektiğinin altı çizilmelidir diye düşünüyorum. Çok somut önerim bu.

Bir ikinci husus, dün çok güzel, daha doğrusu üç gün boyunca bana göre yeterli, kuşkusuz geliştirilecek çalışmalar izledik ve çok güzel önermeler de vardı. Çoğumuz biliriz, toplumsal ve kamusal denetimin birtakım araçları vardır, bunların bir tanesi geleneklerdir, bir diğeri de normatif değerlerdir. Bizim geleneklerimiz sanıyorum biraz unutuldu veya yok oldu, ama en azından bu bilimsel ortamda bazı normatif değerlerin ortaya konulduğunu izleyebiliyoruz. Çok yakınma konusu ettiğimiz mimarlık eğitimindeki çok yoğun okullaşmanın, çok aşırı okullaşmanın dünkü tebliğlerde sunulan normatif değerler ölçüsünde bir kere bir eleştirisinin yapılıp bunun yalnız söylendiği gibi burada ki o kısımda yapılması gerekir, ama yalnızca YÖK'e yazı yazmakla, okullara yazı yazmakla değil, bu normatif değerlerin, yani bu okulların yeterliliği konusunda taşınması gereken normatif değerlerin, ölçülebilir değerlerin mutlaka toplumla paylaşılması gerektiğini düşünüyorum; basınla, toplumun her kademesinde bunun altı çizilerek vurgulanmalıdır diye düşünüyorum.

Yine bir diğer husus, özellikle son iki üç kurultayda dikkatimi çeken, bütün bu tespit ve bulgulara rağmen mimarlık eğitimini tamamlama aşamasında olan arkadaşlarımıza da sanki bir güvensizlik, aşırı bir güvensizlik aşılanıyor gibi de bir kaygıya kapıldığımı paylaşmak istiyorum. Kuşkusuz tespitler yerindedir, doğrudur, ama şöyle örnekleyeceğim: Üç kademede bir değerlendirme yapıyoruz: Genç arkadaşlarım söz aldıklarında "Biz de mimarlık yapabileceğimize inanmıyoruz, ama…" diyerek başladılar bazı sözcüklerine. Bunun yanı sıra akademisyen hocalarımız Avrupa Mimarlık Direktifinde yer alan 11 madde, artı 4 maddenin dört yıl içinde verilemediğini, o yeteneklerin yaratılamayacağını söylediler, söylüyorlar, serbest meslektaşlarımız ya da pratik içindeki meslektaşlarımız "10-15 yıl geçtikten sonra ilk başladığımızda ne kadar yetersizmişiz" diyorlar. Bu tespitler ortaya konuluyor, buna ilişkin çareler söyleniyor. Bütün bunlara rağmen yine de eğitim süresi içindeki insanlara da belli bir güvenin verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Biraz da herkes her koşulda kendilerine güvenerek dört yıl bile olsa okulu bitirmeli diye düşünüyorum; yani o güvensizlik konusunda söylemlere ben biraz daha belki dikkat edilebileceğini düşünüyorum.

Şimdilik söyleyeceklerim bunlar.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederim. Şimdi Serdar'a veriyoruz mikrofonu.

Serdar IŞIK

Efendim, Serdar Işık, Mimarlar Odası Konya Şube başkanı. Değerli katılımcılar, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bu kurultayda emeği geçen herkese de teşekkürlerimi bilhassa iletiyorum.

Bu kurultayda eksik kalan bir husus var şahsi kanaatime göre: Şimdi, öğrenci eğitimi konuşuldu, mimarların sürekli eğitimi konuşuldu, ama kamunun eğitimi konuşulmadı. Şimdi, hiyerarşik olarak cumhurbaşkanından en alt düzey yönetim üyesine kadar kimse mimarın, mimarlığın ne olduğunu bilemiyor. Bir önceki Merkez Danışma Kurulunda arkadaşlara ben şunu söylemiştim: Türkiye'de iki mesleği herkes son derece iyi bilir, meslek demeyeyim, eylemi. Bir tanesi mimarlıktır, diğeri de mezarlıkta adam gömmedir. Dikkat ederseniz, mezara adam koyarken herkes "Başının altına şunu koy, bunu koy, sağa yatır, sola yatır" diye söyler, ondan sonra bir karmaşa ortaya çıkar. Mimarlıkta da öyle; müteahhidin biri çıkar şunu söyler, bir gazeteci çıkar depremde yıkılan binanın önünde efendim, incecik demir kullanılmış da, un ufak olmuş da, bir sürü şeyler söyler, ama biz sessiz kalırız, dolayısıyla, herkes de doğruyu o zanneder. Bundan dolayıdır ki, bu kurultayların en önemli ayaklarından bir tanesinin de kamuyu ve kamuoyunu eğitmek ve aydınlatmak ve bundan sonraki kurultaylarda da bu eylemin, bu öğretinin gelişmesini, geliştirilmesini sağlamak bizim en büyük ödevimiz olması gerekir diye düşünüyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederiz. Arkada arkadaşımız söz istiyor.

Ahmet ALKAN

Ahmet Alkan, Konya. Efendim, dün Ali Bey burada Van depremiyle alakalı çok duygusal, çok içten, gerçekten de çok etkilenerek izlediğim bir konuşma yaptı. Başlangıçtan itibaren de bu kurultayda deprem üzerine, Van üzerine epeyce konuştuk. Arada da söyledim, ama sonuca girmesi için bunu özellikle tekrar etme ihtiyacı duyuyorum: Mesleğimize ve meslektaşlarımıza biraz haksızlık ettik diye düşünüyorum, çünkü bir travmanın, çok şiddetli bir travmanın henüz sıcaklığını yaşarken bu konuşmaları yaptık. Bu şiddetli travmalardan sonra yapılan konuşmalar ifrattan tefrite götürüyor insanı. Hastanın ateşi 40'ın üzerine çıkmışken söyledikleri çok da sağlıklı olmuyor. Bunun için bu konuşmaları birazcık daha –ki odamızın yetkilileri bu konuda birtakım adımlar da atıyorlar, onu da duyurdular, hasar tespit çalışmalarına katılacak meslektaşlarımız için de destek istediler– bu ateşin biraz düşmesinden sonra daha makul, daha sakin düşünerek bu kararı vermek ve buradaki sorumluluğumuzu tespit etmekte yarar var diye düşünüyorum. Bunu meslektaşlarım adına bir gerekli-

lik olarak, birazcık daha sükûnetle, birazcık daha itidalle bu konuyu tartışmak adına bir ikaz görevi olarak koyuyorum.

Ancak asıl söylemek istediğim, Hakkı Hocam bir önemli cümle, o konuşmanın her cümlesi çok önemliydi, ama benim için çok önemli bir cümle sarf ettiler: "Bu kurultayların başlangıcından bugüne kadar hukuki zeminde de çok önemli mesafeler aldık" dediler. Ben MOBBİG toplantılarında da dönüp dolaşıp bunları söylüyorum, tabirimi mazur görün, bir tür de beyin yıkamaya filan da çalışıyorum, söylemeye de devam edeceğim bunu sonuç alınana kadar. Alınmazsa da söyleyerek gideceğim bu platformdan. O da şudur: Efendim, bir İhale Kanunu çıktı. Müteahhitlik mesleği diye bir meslek var mı Türkiye'de bilmiyorum. Herhangi bir kanunla tarif edilmiş olmasını kastediyorum. Ama bu müteahhitlik mesleğiyle ilgili bir dünya kanun var. Örneğin, benim proje yaptığım bir ev hanımı Ankara'da, bir gecede gidip, bir gün gidip vergi dairesine kaydolup kendi evinin müteahhitliğini üstlendi; bu olabiliyor. Yıkılan binalarla ilgili ne kadar mimar, müteahhit var ki mimarları sorumlu tutuyoruz, bilmiyoruz. Diploma verdiğimiz mimarlarımız ne zaman ve hangi ölçüler içerisinde bu müteahhitlik, yani inşaat üretim mesleğine katılabiliyorlar, bunun başı sonu belli değil. Her isteyenin girebildiği, ama faturanın mimarlara, az miktarda da mühendislere –aslında daha çok olması gerekirken– kesildiği bir süreci yaşıyoruz; yani ortada çok ciddi bir yasal boşluk var, bizim açımızdan yasal boşluk var.

Yapı Denetim Kanunu çıkarken odamızın çok ciddi gayretleri ve kavgalarıyla mimarların da yapı denetim firmaları kurabilecekleri noktasında bir ekleme sonradan yapıldı ve zamanın bakanı dedi ki inşaat mühendislerini toplayıp –ki meslektaşlarıydı onlar– "Bir kanun çıkarıyorum ki sizi paraya boğacağım!" Yapı Denetim Kanunu Türkiye'de böyle çıktı efendim, bu mantıkla çıktı. Bizim bu süreçte yerimiz yok, sözümüz yok, ama müteahhitlik mesleğinin kanununu, yani İhale Kanununu "Türkiye'ye 50 müteahhit yeter, ona göre bir kanun hazırlayın" diyen zamanın Müteahhitler Birliği başkanı çıkardı, o hazırladı. Biz yoğuz, mimarlık yok, hatta mühendislik yok. O başkanın mühendis olmasından dolayı mühendislik var. Biz bu sürece katılamadığımız müddetçe bu konuşmaların önemli bir bölümü havada kalacaktır. Onun için ne yapıp edip bizim hukuk belgelerinin oluşturulması, bu meslek yasamızdan başlayarak bizim mesleğimizi ilgilendiren, yapı üretim sürecini ilgilendiren her kanunun hazırlanmasına müdahale edebilir ya da katılabilir, fikrimizi söyleyebilir, bunları bu kanunlara yansıtabilir konuma gelmemiz lazım. Bunu çok önemsiyorum, gençlerin gelecekleri adına çok önemsiyorum, bugünkü meslektaşlarımızın işlerini yapabilmeleri adına çok önemsiyorum.

Bir iki cümle daha ilave edip, zamanınızı çok aldım, bitireceğim.

Efendim, bu Van konuşuluyor ve bir uygulamacı arkadaşımız İstanbul'dan dedi ki, "Mimarlı mühendisli, yani müellifli binalar daha çok yıkıldı, öyleyse

biz hatalıyız." Ben Ardahan'a gittim hasbelkader. Üniversite için davet ettiler, bir proje çalışması için gittim. Üniversitenin rektörü bir araştırma yaptırmış: Ardahan'da son 10 yılda sayıyı tam hatırlayamıyorum, ama 23 ya da 28 kamu binası; yani müellifli bina yapılmış devlet ihalesiyle. Hiçbirinde oturulmuyor, inşaat bitmiş, paraları ödenmiş, oturulamaz raporu vermişler ve hepsinin kapısını kilitlemişler. Deprem yok, afet yok, sel yok, hiçbir şey yok. Peki, bu süreçten de mi mimar sorumlu? Bunları göz ardı mı edeceğiz? Bu afet değil mi? Öyleyse yanlış giden bir şeyler var. Bizim müdahale edemediğimiz, bizim yetiştirdiğimiz mimarların müdahale edemediği yanlış giden bir süreç var. Bu yapı üretim sürecidir, bu taahhüt sektörünün yanlış yapılanması, yanlış organizasyonu ve asıl sorumlu olması gereken, bu işleri yapması gereken teknik elemanların dışında organize olmuş, büyük pasta sebebiyle müdahale etmemize izin verilmeyen bir alan var, ama ortada bir sıkıntı olduğu zaman, işte, deprem olduğu zaman "Suçlu, ayağa kalk!" Kim suçlu? Mimar. Bu büyük haksızlık. Buna karşı bir şeyler yapma ihtiyacımız var. Bu konuda eminim ki yapılmışlar vardır.

Sayın başkan, son bir cümle: Odamızın meslektaşlarımızın problemlerine sahip çıkma noktasında çok önemli çalışmalar yaptığını biliyorum. Hukuk adamlarının bu konuda görev yaptıklarını biliyorum, ama bunun yeteri kadar meslektaşlarımıza duyurulmadığını da biliyorum. Bu konuda da odamız eğer meslektaşlarımızı uygulama alanında, özellikle kamuda çalışanları cesaretlendirmek adına, onların arkalarında olunabileceğini hissettirmek adına duyururlarsa, yeteri kadar iletişim sağlanırsa bazı şeylere karşı daha rahat direnebiliriz diye düşünüyorum, saygılar sunuyorum.

Oturum Başkanı

Ve söz Van'da.

Şahabettin ÖZTÜRK

Sayın başkan, değerli katılımcılar, sözlerime başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ayrıca kurultaya emeği geçen herkesi de tebrik ediyorum, bu üç günlük zaman zarfında çok şeyler şahsım adına öğrendiğimi düşünüyorum, eminim herkes de buradan az da olsa bir şeyler öğrenmiştir düşüncesindeyim.

Malumunuz, 23 Ekim ve 8 Kasım tarihlerinde bölgemizde iki ciddi deprem meydana geldi.

Oturum Başkanı

Efendim, Şahabettin Öztürk, Van Şube Başkanı.

Şahabettin ÖZTÜRK

Evet. Söylemeyi unuttum galiba sayın başkanım.

Bu depremin akabinde genel anlamda bilançoya baktığımızda 650'ye yakın can kaybı, bakanlık ilk yaptığı tespitte 28.500 hasarlı yapı tespit etti, ancak 5,6'da bu sayı tamamıyla değişti. Şu ana kadar tam tespiti yapılmadı. Bu rakamın çok çok üstünde bir sayı çıkacağı çok bellidir. Şunun altını özellikle çizmek istiyorum: Bu konuda gerek genel merkezimiz ve gerekse Türkiye'nin muhtelif yerlerinden çok ciddi destekler oldu, madden, manen, psikolojik olarak çok ciddi destekler sağlandı. Bu bağlamdan da yöre insanı olarak ve Mimarlar Odası şube başkanı olarak da tüm ülkemize bu konudaki duyarlılıklarından dolayı teşekkür ediyorum.

Ancak bizi esas ilgilendiren ve bugünkü konunun da birinci derecede muhatabı olan mimar ve mühendisin niteliği ve bölgedeki yaptığı yapıların bu depremdeki sonucu nedir diye bir tabloyla karşılaştığımızda asıl beni korkutan, bölgedeki mimarlığın bile tartışma konusu olduğu sürecin daha vahim olduğu bir nokta, bir sonuç ortaya çıkıyor. Aslında Eğitim Kurultayında bunların da detaylı bir şekilde ifade edilmesi gerekir ki yıkılan betonarme yüksek katlı yapıların tümünün altında mimar veya mühendisin imzası var. Bu özellikle altının çizilmesi gereken bir nokta. Vatandaşın kaçak, niteliksiz, gecekondu diye nitelendirdikleri çoğu yapıda hasar bile yok. Ya biz bu işi tekniğine göre, metoduna göre bilmiyoruz veya bizler de diğerleri gibi, eleştirdiğimiz insanlar gibi aynı gruptayız, farkında değiliz.

Yıllardır odamızın eleştirdiği, benim de sürekli eleştirdiğim, her mimarın eleştirdiği TOKİ bu çalışmada ufak tefek eksiklikler dışında sanki toplumdan iyi not aldı gibi gözüküyor görünen tabloya baktığımızda. Eğer TOKİ'yi sürekli eleştirdiğimiz ve onların da zaman zaman kabul ettiği bölgesel bazı değerleri, malzemeyi de içersine katarsa umarım içimizden çoğu akademisyen ve mimarların artık TOKİ'ye de yavaş yavaş hak verdiklerine şahit olacağız ki bu bizlerin yok olması demektir, mimarlar olarak bizlerin yok anlamına geldiğinin bir göstergesidir. TOKİ'nin özellikle yıkılan Van şehrindeki köylerle ilgili yapmak istedikleri kırsal mimarinin yok olması anlamına gelecektir; prototip yapıların o bölgelerde oluşturulmasıyla bölgede var olan o kırsal mimarinin yok olmasına neden olacaktır.

Demin birkaç defa dile getirildi, sayın konya başkanımız da bunu ifade etti ve kurultayda çoğu hocamız da bunu dile getirdi ki mimarlık sadece fakültede ders vermek değil, uygulamayı yapmak da mimarlığın bir parçasıdır. Oysa Van depreminde çok sayıda jeolog, jeofizik, inşaat mühendisi direkt olarak mimarlık konularını ele alıp, hatta mimar gibi konuyu tartıştı, bölgeye geldi. Amaçlarının ne olduğunu bilmiyorum. Benim şahsi kanaatimi sorarsanız, çok

iyi niyetli olduklarını düşünmüyorum, makale ve bildiri peşinde koştukları kanaatindeyim. Ama bu bağlamda hiçbir mimarın veya ben görmedim ki orada başlangıcından sonuna kadar fakültelerden bir grup kurup oraya gelip bu depremde mimarlar olarak bizim eksikliğimiz nedir, buradan nasıl bir ders çıkartırız, eğitime buradan neler yapabiliriz diye Mimarlar Odasının dışında hiçbir fakülteden, hiçbir üniversiteden akademisyenin gelmemesini çok üzüntü verici bir durum olarak görüyorum. Tabii ki Mimarlar Odası Afet Komisyonu üyeleri geldi, sayın genel başkanımız geldi, orayla ilgili bazı çalışmalar yaptık. Bunlar son derece önemli, ama bu işin mutfağında olan, üreten, bölgeyle ilgili alternatifler getiren veya farklı bölgelerde oluşabilecek depremlerde en az hasarla bunu atlatabilmek için ne gibi tasarılar yapmamız gerektiğini bilen ve bu konuda söz sahibi olan hocalarımızın da gelmesini beklerdik.

Bir başka üzüntümüzü geçen yıl MOBBİG toplantısını yaparken de gördük; akademisyenlerimizin çoğu ilk defa bölgeye gelmiştir. Kent Kültür ve Demokrasi Forumunu da yaparken ilk defa bu bölgeye gelen çok sayıda saygıdeğer akademisyenle karşılaştık. Biz demek ki bölgemizi, ülkemizi bilmiyorsak, kusura bakmayın, mimarlığı da bilmiyoruz anlamına gelebilir. Akademisyen olabiliriz, kariyerlerimiz olabilir, bizim bugün eğer biz oradaki sorunları tartışıyorsak, bence en büyük sorunlarımızdan biri akademisyen olarak bilinen ve çok değer verdiğimiz hocalarımızın da artık yavaş yavaş kendilerini eleştirmelerinin vaktinin gelip geçtiği kanaatindeyim.

Evet, çok şey söylemek istiyorum, ama bazı zaman duygularıma hâkim olamayıp haddimi aşacağım düşüncesiyle hepinizi saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Oturum Başkanı

Evet, teşekkür ederiz.

Emre Hocam, söz mü aldınız bu mimarlık, şehircilik üzerine. Öyle bir his var bende.

Emre AYSU

Değerlendirmede de söylediğimi ben tekrar edeceğim, çünkü gerçekten bu birliktelikte Hakkı Hoca söyledi, ama bir daha tekrar edeyim, hep birbirimizi suçluyorduk; yani profesyonel hayatla akademi çevresi birbirini suçluyordu, ama şu önemli olmaya başladı: Biraz önce Van'dan gelen başkanımızın söylediği "jeofizikçiler, diğer mühendisler hep mimarları suçluyorlar, neden acaba?" diyor. Çünkü mimarlık hizmeti bir bütünsel hizmet. Bu bütünsel hizmetten, pastadan pay almak için tabii ki mimarlar hep topun ağzında olacaktır ve de oradan paylar koparılacaktır. Şimdiye kadar da böyle olmuştur. Bunu çok iyi bilmek zorundayız. Hâlâ zorlanıyor mimarlık, parçalanmak üzere. Bunda

bizim de suçumuz var, ben bunu açık yüreklilikle söylüyorum akademi çevresi olarak. Uzmanlıklar adı altında bölümler oluşturduk, bu bir hataydı. Bunu açık yüreklilikle söylüyoruz. Şimdi bunu nasıl tekrar geri döndürürüz diye konuşuyoruz ya da bir hizmet bütünü içersinde bu uzmanlıklar nasıl yer alır? O da yine akademi çevresinin görevi, biraz önce de söyledim. Bu gerçekten fakültelere düşüyor. Bu bölümler bir araya gelecek; daha önce söylediğim gibi, meslek odaları bir araya gelerek bu işi çözemez. Bunun çıkış noktası dekanlıklardır. Dekanlıklar bütün bölümlerin eğitimlerini düzenlerler. Yasada da açık açık bunlar söyleniyor. Şunu kabul etmek zorundayız: Meslek bir bütün ifade ediyor; yani mesleğimiz ya da alanımız eğer bir yaşam alanı oluşturacaksak, bu yaşam alanı biraz önce Oktay'ın da söylediği gibi dış mekân, iç mekân, camekân, her bir şey, peyzaj da dahil her bir şeyi içeriyor esasında. O zaman bütün bu meslek grupları nasıl bir arada bu hizmeti doğru bir şekilde sunacaklar? Bunun ilk görevi akademi çevresinde, daha sonra bu profesyonel hayata da yansıtılacaktır.

Bu nasıl yapılır? Benim ikinci üniversite hayatım, ikinci bahar, öyle diyelim, Yıldız'dan emekli olduktan sonra Maltepe Üniversitesinde dekanlık görevine getirildim. Orada bir senedir hizmet sunuyorum, ama gelir gelmez bu düşünceyle, çünkü bunu çok savunuyorduk, III. Kurultaydan beri de birtakım modellerle ortaya koyduk bunları. Eğitimi nasıl bütünleştiririz, değişik bölümleri nasıl bir bütün içersinde eğitebiliriz, bu bütünselliği nasıl anlatabiliriz ilerdeki meslek insanlarına? Bizde iç mimarlık ve mimarlık bölümü var. Yeni eğitim programında iki yıl ortak tasarım eğitimi yapılıyor şu anda ve ondan sonra ayrılıyorlar. O da yetmedi, bu sene diploma ortak yapılıyor; yani eşleşerek; bir iç mimar, bir mimar eşleşerek ortak bir diploma yapıyorlar. Bu neyi getirecek? İç mimar nereye kadar bu takım içersinde yer alacak, mimar nereye kadar yer alacak ve bu bütün nasıl oluşturulacak? Bu giderek çoklu bölümlerde peyzajcıyı, hatta daha da ileride, ben açık söyleyeyim, inşaat mühendisini de sokarak… Yani "akademi çevresi" dediğim bu benim. Akademi çevresi artık geleneksel yöntemlerden kendini kurtarmalı ve çağdaş, beklediğimiz gerçek hayatta bu hizmetin nasıl olacağına dair birtakım arayışlar ve deneyler içersine girmesi gerekiyor. Bu son derece önemli. Bunu ben tekrar belirtmek istedim hazır bu konuşma fırsatını verdiğiniz için. Teşekkür ederim.

Bir şey daha söyleyeceğim: Bu kayıt ve kabul olayı çok abartıldı ve yanlış yönlere çekildi. Sayın genç öğrenci arkadaşlarımız dinliyorsa, yine dün Cengiz Hocanın söylediği gibi yuhalanabilirim de ya da ters karşılanabilirim de, alkışlanabilirim de, ama şunu söylemek istiyorum: Bakın, Avrupa Birliği üç mesleği diğer mesleklerden ayırarak insanla doğrudan ilişkili olduğu için bir ayrı kota koydu. Evet, özel direktif. Bunun içinde mimarlık da var, hukuk, tıp. Şimdi bakalım, bu hukuk ve tıptan mezun olanlara: Bu mezun olanlar üniversitede yetersiz eğitim mi alıyorlar da TUS'a giriyorlar? Nedir TUS'un amacı ya da

hukuktan mezun olan hukukçu yetersiz bilgi mi alıyor da staj yaptırılıyor, ondan sonra yetkiler veriliyor? Bunu düşünün lütfen. Bu bir yetersizlik değil, çünkü hep bu telaffuz edildi burada, "Eğitim dört yılda verilmiyor, yetersiz." Hayır efendim, bal gibi de yeterli. Ama bunun bir uygulama ayağı var, gerçek hayat ayağı var. Gerçek hayatla ilişki ayağı ya da usta çıraklığın başlangıç noktası üniversite değil. Biz onun için bu kayıt ve kabul olayının üzerinde ısrarla duruyoruz. Sadece biz durmuyoruz, bütün dünya duruyor.

Bakın, depremden söz ediliyor, mimarlar suçlanıyor değil mi? Biraz çuvaldızı kendimize batıralım, gençler olarak da batıralım: Aldığınız eğitimle böyle bir sorumluluğun altına girme cesaretini gösterebilir misiniz? Bunu biz karşılayalım istiyoruz, yoksa size bir ceza ya da bir suçlama değil bu kayıt kabul. Bunu böyle kabul edin. Bu bir meslek kuruluşudur. Her meslek kuruluşunun bir peştamal giydirme usulü vardır eski ahilikten gelen. Burada da sizden uygulamanın içersinde olmanızı istiyoruz belirli bir müddet, orada birtakım yeni kazanımlar elde edin istiyoruz, evet, deneyimler elde edin istiyoruz, çünkü imza yetkisini aldığınız zaman sorumlu olacaksınız her bir şeyden, hem yetkili olacaksınız, hem sorumlu olacaksınız. Konu budur. Lütfen bunu başka yönlere çekmeyelim. Bunu sadece öğrenciler değil, bizim aramızdaki arkadaşlar da yaptılar, hiç kusura bakmasınlar. Tribünlere oynamayalım, yanlış yönlendiriyoruz gençleri, gençleri yanlış yönlere çekiyoruz. Bu son derece önemli. Üç kurultaydır tartışıyoruz bu konuyu, bundan sonuç alamadık. Birçok şeyden sonuç aldık, bundan daha sonuç alamadık. Buna sizler de yardımcı olacaksınız geleceğiniz için gençler, geleceğiniz için sizler de yardımcı olacaksınız, bu son derece önemli. Bu tabii ki yavaş bir şeyle başlayacaktır, ama giderek gelişecektir. Zaten Türkiye'de hep kervan yolda düzülür. Dört dörtlük bir başlangıç yapıldığını ben görmedim daha. Çok basit haliyle belki bunu gündeme getireceğiz, uygulayacağız, ama zaman içersinde bu kendi içinde yanlışları görerek, hataları görerek, düzelterek gelişecektir ve uluslararası standartlara ulaşacaktır. Böyle bakın soruna.

Ben teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı

Hocam, teşekkür ederim.

Şimdi, hocamın peyzaj mimarları hatırlatması da iyi oldu. Bir örnek vereceğim: Bundan üç dört sene önce Ankara Beypazarı'nı herhalde çoğumuz görmüşüzdür, Beypazarı tarihi kent girişi kentsel tasarımı ve meydan düzenlemesi yarışmaya çıktı. Yarışmayı çıkaran Peyzaj Mimarları Odası. Olabilir, fakat jüride tek bir mimar yok, yedek jüride mimar yok, danışman jüride mimar yok, yarışmaya katılma şartında dahi mimar yok. Beypazarı Belediye başkanıyla, sonra MHP'den aday olan başkanıyla konuştuk. Dedim ki "Başkanım, bu ne iş? Sen

bunu nasıl yapıyorsun? Sen bu konularda mesafe almış bir başkansın." Dedi ki "Geldiler, biz mimarız, dediler." Aslında mutlaka peyzaj mimarıyız demişlerdir, ama başkan o yoğunlukta bir "mimar" lafı geçiyor ya arada, bunları mimar anlamış. Sonra ben bir yazı yazmak mecburiyetinde kaldım. Dedim ki kent alanında, o düzenleyeceğiniz alanda ot, taşlarda yosun bile yok. Peyzaj mimarlığını ota ve yosuna indirgediğim için aleyhime dava açtılar. Neyse ki mahkeme reddetti. Bir de böyle şeyler yaşıyorum, bu hale geldi bu iş ve giderek de keskinleşiyor.

Şimdi Metin Karadağ'a söz veriyorum.

Metin KARADAĞ

Mimarlık Eğitim Kurultayının altıncısında mimarlık eyleminin gelişimi ve çeşitlenmesi konusunda haddim olmayarak burada bulunan mimarlık öğrencilerine bir konuda öncülük etmelerini, somut adım atmalarını önereceğim izin verirlerse. Türkiye'deki tüm okullardan gelmiş olarak varsayıyorum, ama konuşmamı İzmir'deki okuldaki arkadaşlara öneriyorum ki onlar da, diğer arkadaşlar da gittiklerinde kendileri denesinler.

Şöyle bir şey olabilir mi? Üç gündür forumda sunumları izliyoruz, bildirileri izliyoruz. Siz de yaptığınız stajları, büro stajı ya da şantiye stajlarını böyle belirlenmiş sürelerde sunsanız okulunuzda; yani İzmir'de altı tane okul mu var? Altı okulun öğrencileri aralarında konuşsalar, gelseler bu salonda, hocalarından da izin alarak, stajlarını anlatsalar. O toplantıya büro sorumluları gelse, çalıştıkları, staj yaptıkları büronun sorumluları gelse, o toplantıya çalıştıkları şantiyenin şantiye şefleri gelse, hocalarımız olsa, odadan arkadaşlarımız olsa, burada mimarlığı konuşsanız; yani yaptığınız eylemi anlatsanız, size sorular sorulsa, sizler soru sorsanız, burada mimarlığı somut anlamda konuşsanız nasıl olur? Teşekkürler.

Oturum Başkanı

Bunun sonuç bildirgesinde nasıl yer alabileceğini daha sonra senden öğrenmek istiyorum.

Selahattin ÖNÜR

Selahattin Önür, ODTÜ Mimarlık Bölümü. Bundan önce iki kez Sayın Hakkı Önel'in konuşmasına atıfta bulunuldu. Ben de yine o konuşmaya atıfta bulunarak sonuç bildirgesine Anayasaya konulmasını önerdiği maddenin konulması konusunda bir saptamanın yapılmasını önerecektim tam da Anayasa yapılma süreci başlamışken

Oturum Başkanı

"Herkes sağlıklı bir yapılı çevrede yaşama hakkına sahiptir" demişti, değil mi hocam?

Selahattin ÖNÜR

Bu madde eğer yoksa Anayasamızda, konmalı.

Oturum Başkanı

Anayasada “çevre” diyor da “yapılı çevre” demiyor, onu ekletelim.

Katılımcı

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesindeki yapılı çevrede yaşam hakkı.

Oturum Başkanı

Tamam. Ali Ekinci.

Ali EKİNCİ

İyi akşamlar diliyorum herkese. Değerli arkadaşlar, üç gündür mimarlık mesleğini hem eğitim boyutuyla, hem de uygulama boyutuyla, hem de mimarlık meslek örgütünün üzerinde dolaşan karabulutlar boyutuyla yeterince tartıştık. Çok önemli sonuçlar çıktı buradan. Birincisi, eğitimde hakikaten giderek bir seviye düşüklüğünün altı çizildi, uygulamada seviye düşüklüğünün altı çizildi, ama seviyedeki düşüklük artmasına rağmen Mimarlar Odasının ısrarla kalitenin yükselmesi için gösterdiği çabanın göz ardı edildiği görüldü ve bir anlamda Mimarlar Odası etkisizleştirilmek için de çeşitli çevrelerce baskı altına alınmaya çalışıldığı görüldü.

Şimdi, mimarlık önemli bir meslek ve herkes de buradaki pastaya göz dikiyor, ama mimarlık alanındaki bu pastaya göz dikenleri biz bir anlamda suçlamak yerine dönüp bir kendimize bakmamız lazım. Hatırlayabildiklerimi söyleyeceğim. Şu anda İstanbul’da Büyükşehir Belediyesi başkanı mimar, Beyoğlu Belediyesi başkanı mimar. Daha bundan birkaç ay öncesine kadar bu ülkenin yapı alanından sorumlu olan Bayındırlık ve İskân Bakanlığının başında oturan kişi mimardı.

Peki, biz şimdi İstanbul’dan memnun muyuz? Mimari örneklerimiz İstanbul’a yakışıyor mu, topluma yakışıyor mu, halkımıza yakışıyor mu? Mimarlığa imza atabildik mi, geleceğe ait bir imza atabildik mi? Hayır. Aksine, İstanbul’un siluetini bozmak için gökdelenleri yaptık, sonra da döndük, dedik ki “Biz ayıp etmişiz; hakikaten bunları biraz yıkmamız lazım.” Mimar dedi bunu. Beyoğlu’nda yıkım çalışmaları var, insanlar memnun değil, yerlerinden ediliyorlar. Bunu yapan mimar. Bayındırlık Bakanlığıyla makamında bir görüşme yaptık. Mimar olan bir bakan dedi ki, “Yapı denetiminde mimarın ne işi var? Otursun, proje çizsin mimar.”

Şimdi, böyle bir ortamda demek ki mimarlığı biz olumlu yanlarıyla topluma sunamıyoruz. Buradan çıkacak sonuç, önce bir kendimize çekidüzen vermemiz lazım. Bu çekidüzen vermemiz eğitimlerin kaliteli olmasıyla olabilir mi? Çok zor, çünkü şu andaki mevcut mekanizma eğitim kurumlarının yaygınlaştırılmasını bölgelerin kalkınmasına bağlamış. Toplumda insanların neye ihtiyacı var ona bakmıyor, ama "Ben falanca köye de bir üniversitenin yüksek okulunu açayım, o köy yoksulluktan biraz kurtulsun, çünkü oraya gidecek öğrenciler oraya biraz para bırakacaklar"; bakış böyle. Biz bundan belki de birkaç yıl sonra bu ülkede 200, 250, 300 üniversiteyle karşı karşıya kalacağız. Demek ki sadece mesele eğitim sistemiyle de çözülemiyor, ama biz şimdi şöyle bir sevindirici boyut da gördük: Van'da hasar tespit çalışmaları yapılırken TMMOB hasar tespit çalışmalarına katılma teklifinde bulundu, ama yetkililer "Biz kendi gücümüzle yapacağız" dediler, sonra bunu başaramadılar. Hatalarını, eksiklerini gördüler. Mimarlar Odasının girişimi sonucu şimdi o hatalarından geri döndüler ve İnşaat Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası, Van Belediyesi, Van Valiliği ortaklaşa hasar tespit çalışmasını yapacaklar. Bir protokole bağlandı bu; çok ciddi bir gelişme ve ben eminim ki yarın oradan çıkacak çok gerçekçi, çok doğru, çok sağlıklı hasar tespit raporları meslek odalarının üzerinde dolaştırılmaya başlayan bu karabulutları dağıtmanın da belki bir nedeni, bir vesilesi olacak, çünkü odaların önemi biraz daha anlaşılır olacak.

Şimdi sayın başkan, bir cümleyle sonuç bildirgesine de eklenmesini istediğim bir şey var: Biz mimarlar olarak eleştiriyoruz, konuşuyoruz, anlatıyoruz, ama uygulamada bir şeyi gösteremiyoruz. O zaman acaba Van'da yıkılan bu kadar yapının yanında biz mimarlar örgütü olarak Van'da örnek bir mimarlar köyü kurabilir miyiz? Toplumdaki bütün kesimleri de mimarların depreme dayanıklı, çağdaş, yaşanabilir, çok kaliteli bir ortam yansıtan bir köyü oluşturabilir miyiz? Bunun mali boyutu çok yüksek değil. Biz Mimarlar Odası olarak bunu yapabilecek güçteyiz. Sadece bize psikolojik destek verilse yeter. Bunun örneğini tahmin ediyorum, eğer evet dersek böyle bir şeye ki, bunu Merkez Yönetim Kuruluna götüreceğim ben, orada tartışacağız, en geç haziran ayına kadar da 50 konutluk bir köy projesini gerçekleştirebilecek bir yapımız var. Bu çeşitli gruplardan alınacak destekler de olabilecek bir şey.

Teşekkür ederim sayın başkan.

Oturum Başkanı

Ben teşekkür ederim. Eyüp Muhcu'da sıra.

Sevgili genel başkan söze başlarken ben bir saniye bir şey söyleyeyim: Bu Ali'nin işaret ettiği "mimar olmak yetmiyor" meselesini çok çarpıcı biçimde yaşamıştık vaktiyle. Galiba 1990'ların sonları mıydı, neydi. Türkiye'de 12 mimar belediye başkanı vardı. Bunun 8'ini Haysiyet Divanına verdik. Başlangıçta "ör-

nek kentler" falan diye böyle bir hava eserken bunun 8'i, Antalya'dakidir, bilmem nedir falan, hatırlar arkadaşlar, 8'i Onur Kuruluna verilmek zorunda kalındı. Hakikaten bir ara hatta bir slogan atılmıştı: "Mimarlar belediyelere" falan diye, hatırlarsınız. "Olmaz kardeşim" falan dedikse de o bir heyecanla söylenmişti.

Eyüp MUHCU

Evet başkan, sonuç bildirisi konusuna birazcık değinmek istiyorum.

Geçen dönemde yapılan Mimarlık ve Eğitim Kurultayı sonuç bildirisinde kurultay sonunda bir bildiri yayınlanmamıştı diye biliyorum, ancak bu kurultay sonunda mutlaka bir bildirinin yayınlanma ihtiyacı olduğu kanaatindeyim. Bununla birlikte sonuç bildirilerinin kamuoyuyla paylaşılmasında ciddi sorunlar var. O konuda tüm kesimlerin bir katkısı gerekiyor. Yine geçmişte yapılan kapsamlı bir sonuç bildirisinin basın davet edilerek kendilerine dağıtıldığını gördük, ancak daha sonra basının bunu alıp kendi klasörüne koyduğuna ve hiç ilgilenmediğine de tanık olduk.

Dolayısıyla, burada basının da ötesinde, hocalarımızın kendi makalelerinde, gazete yazılarında, başka alanlarda konuya değinen, konuyu ele alan birtakım yazılarına ihtiyaçları var. Öğrenci arkadaşlarımızın kendi ortamlarında kurultayın sonuç belgesini, tartışmalarını ele alıp değerlendirmelerine ihtiyaç var. Bunu özellikle söylemek istedim.

Bu kapsamda sonuç bildirisi komisyonu söz konusu değil, fakat kurultayın açılış konuşmasını Çetin Hocamız yapmıştı. Yaptığı kapsamlı bir konuşmaydı. Bu konuşmasının içersine kendisinden istesek, istirham etsek, buradaki tartışmaları ve altı çizilen konuları dahil ederek bir sonuç bildiri haline getirse, kısa süre içersinde bunu da somutlaştırmış olacağız.

Bunun yanında, bir iki konuya değinerek ben sözümü tamamlamak istiyorum.

KHK'lar süreci ve bunun tartışması bu kurultayın en önemli konularından biriydi ya da geçmiş kurultaylardan bu kurultayın farklılaşmasının nedenlerinden belki de en önemlisiydi. Dolayısıyla, söz konusu sonuç bildirisi içersinde KHK sürecinin tartışıldığı şekliyle somutlaşmasının faydalı olacağı kanaatindeyim. Bunu yaparken de salt mimarlık mesleki alanına yönelik, mesleki alanı ve örgütlülüğüne yönelik KHK'nın getirdiği kuşatma değil, onun yanında özerk, demokratik üniversite, yerelleşme, demokratikleşme süreçlerine karşı getirilen bir kuşatma, otoriterleşme ve merkezileşmenin açıkça ifade edilmesinde fayda var, çünkü bu süreç tüm bu değerlendirmeleri bizler yaparken aslında ülkenin Cumhuriyetin kazanımlarının, bu kurultayın da kazanımlarının yok edileceği başka bir sürecin bize dayatılması söz konusu ve dolayısıyla, burada bizlerin bu kazanımları korumak ve geliştirmek gibi bir kamusal, toplumsal, mes-

leki, aydın sorumluluğundan eğer söz ediyorsak, bunun gereği olarak dile getirilmesinde sayısız yarar vardır.

Mesleğe kabul konusuna gelince, Emre Aysu Hocamın o vurgusuna özellikle katılıyorum. Bu konuda bir irade mutlaka sergilenmelidir, ancak bunun iki tane koşulu vardır. Bir tanesi, bunu yaparken şu anda eğitimcilerin, öğretmenlerin ya da diğer kamu personeli olması söz konusu olan kesimlerin karşılaştığı eliminasyon sisteminden bu süreci uzaklaştırmak, ayıklamak gerekiyor. Bunun için de mutlaka eğitim sonrası sürecin mimarlık diploması alan arkadaşlarımızın geçmesi öngörülen staj ve benzeri süreçlerle ilgili olarak kamusal güvencelerin oluşturulması gerekir. Kamusal güvence, sigorta mutlaka belli bir bedelin, çalışma koşullarının garantiye alınması anlamına geliyor. Bu olmadığı takdirde, kamusal güvence olmadığı takdirde ki bunun alınması gerekir, ikinci konu, yaygın bir emek sömürüsünün ve istismarın olacağıdır. Kaldı ki, bugünkü koşullarda dahi genç meslektaşlarımızın yaygın bir emek sömürüsü, meslek haysiyetiyle bağdaşmayan kimi davranışlarla karşılaştıklarını da biliyoruz.

İsmini vermeyeceğim, ama kamuoyunda sık sık adı geçen, 100-200 mimar çalıştırdığını söyleyerek övünen mimarlık şirketlerinin meslektaşlarımıza karşı son derece kaba ve meslek haysiyetiyle, onuruyla bağdaşmayan davranışlar içerisinde olduğu da bir gerçektir. Şöyle ki, meslektaşımız bir sene, iki sene bir proje tasarımı sürecinde yer alıyor. Bir gün çalışma ofisine gittiğinde, çalıştığı bilgisayarını açamıyor, çünkü ekranı karartılmıştır. Bunu sorduğunda işine son verildiği yüzüne söyleniyor. Bu, hiçbir uygar ülkede değil mimarların, hiç kimsenin karşılaşmaması gereken bir tutumdur.

Dolayısıyla, burada altyapısının mutlaka oluşturulması gerekir, mesleğe kayıt ve kabul koşullarının altyapısının mutlaka oluşturulması ve kamusal güvencelerinin sağlanması koşulu vardır.

Bir diğer konu, oda üyeliği konusudur ki KHK'lar sürecinde belli ki özellikle bu gelişmeleri bahane ederek kimi kesimlerin kampanya sürdürmesi söz konusu olacak. Oda üyeliğinin zayıflatılmasına ilişkin birtakım kampanya ve karalamalar söz konusu olacak. Bunun karşısında özellikle kamuda çalışan, üniversitelerde eğitim veren hocalarımızın, meslektaşlarımızın meslek odasına üyelik başvurularını, üye olmayanların üyelik başvurularını yapmaları ve bu konuda kendi bölümlerinde, fakültelerinde bir çalışmayı başlatmalarını da arzu etmekteyim.

Bu dileklerle ben teşekkür ederken bütün bu kurultay sürecine katkı sunan değerli hocalarımıza, değerli meslektaşlarımıza ve özel olarak da kurultay başkanı olan ve zamanının büyük bir kesimini, emeğini bu kurultaya adayan değerli hocamız Çetin Türkçü'ye teşekkür eder, hepinize saygılar sunarım.

Oturum Başkanı

Teşekkür ederiz. İbrahim Bakır.

İbrahim BAKIR

Efendim, ben mimarlık meslek alanımızın çeşitli nedenlerle, burada çok tartışılan nedenlerle, oldukça daraltıldığı noktasında, özelikle yapı denetim konusunda, mimarlığın tanımındaki o mesleğin bir yandan projelerin hazırlanması, öte yandan yapımın denetlenmesi noktasında ikinci yarısının tamamen devre dışı bırakıldığı gibi nedenlerle ciddi anlamda daraltıldığını görüyoruz. Bu açıdan bakıldığında alanımıza sahip çıkmak durumundayız. Bunun için de daha önce burada bir kısım hocalarımızın da katkılarıyla hazırlanan YÖK'teki temel alan yeterliliklerinin belirlenmesi ve şu andaki doçentlik alanlarının belirlenmesiyle ilgili hukuki bir altyapının bu mesleklerin dağınıklığını giderecek bir altyapı oluşturduğunu düşünüyorum. Her ne kadar biraz önce çok farklı alanlarda mimarlık bölümlerinin açılmasının bir çeşitlilik olduğunu savunan arkadaşlarımız olmasına rağmen, çünkü bugün ülkemizde bu durumun toparlanabilmesi için bunun ciddi bir altyapı oluşturduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla, mimarlık temel alanındaki bu sayılan beş bölümün bu açıdan bizim için ciddi bir avantaj olduğunu düşünüyorum ve eğitim kurumlarımızın da bunu dikkate alarak yapılanması durumunda bu dağınıklığın toparlanabilmesi için bir fırsat olduğunu düşünüyorum. Bu açıdan Emre Hocamın da belirttiği Maltepe Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi her ne kadar şu an içeriğinde ciddi eksiklikler olduğu belirtilse de, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi gibi kendi içlerinde bu beş bölümü barındıran fakülteleşme durumunun ciddi bir avantaj olduğunu düşünüyorum. Bunun üzerinde bir çalışma yapılırsa sağlıklı bir zemine oturtulabilir gibi görünüyor. Teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı

Peki, ben teşekkür ederim. Hocam, size geldi sıra.

Mehmet Şener KÜÇÜKDOĞU

İstanbul Kültür Üniversitesi. Bu üçüncü günün son oturumunda herkes yorgun, ama ben kendi adıma bu kurultaydan çok şey öğrendim, çok şey kazandım diye düşünüyorum ve inanıyorum ki altıncısını gerçekleştirdiğimiz bu Kurultayın yedincisini ve daha sonralarını her iki yılda bir düzenleyeceğiz ve bu kurultaylara, Tanrı da bize sağlık verir, katılma imkânı verirse bunlara her koşulda katılmaya çalışacağız.

Bu kurultayların hazırlık sürecinin ne kadar meşakkatli olduğunu bir önceki kurultayın başkanı olarak bilerek Sayın Çetin Hocaya ben de teşekkür ediyorum ve birlikte çalıştığı arkadaşlarımıza, başta Hikmet Gökmen olmak üzere, tüm

arkadaşlarıma, Mimarlar Odasına, Mimarlar Odası İzmir Şubesine şükranlarımı sunuyorum.

Ben şunu dile getirmek istiyorum: Mimarlar Odasına üye olan hangi kesimde olursa olsun, nerede çalışıyor olursanız olun, burada olan, olmayan herkes bu kurultaylara katılmalıdır, katkı koymalıdır. Bakın, eleştirmek o kadar kolay ki. Şu üç gündür sunumları yapılan çalışmalarda eğer izlediyseniz en az beş, en çok 11'le değişen aralıklarda toplantı yapılmıştır bu yaz dönemi içerisinde ve sonbahar dönemi içerisinde. Bu toplantılara katılmak, bu katılan arkadaşlarımızın sadece katılmakla değil, belirli çalışmalar yaparak katkı koymaları son derece önemlidir ve emek ürünüdür. Bunları maalesef hiçe sayarcasına bazı eleştirilerin yapılmış olmasından üzüntü duydum. Eleştirenlerin elini taşın altına koymasını bekliyorum ve davet ediyorum. Önümüzdeki kurultay, 2013'te gerçekleştirilecek kurultaya önerileri varsa, gerek kurultay ana teması olarak, alt temalar olarak, çalışma başlıkları olarak, çalışma ekibi olarak katılmayı düşündükleri, yapmak istedikleri bir çalışma varsa bu kurultay açıktır, bu kurultay kapalı değildir kimseye. Lütfen katılmak istiyorlarsa, katkı koymak istiyorlarsa, hangi konuda ne çalışma yapmak istiyorlarsa Mimarlar Odası Genel Başkanlığına bunu yazıyla bildirsinler bu arkadaşlarımız, ama lütfen haksızlık yaparcasına, küçük düşürürcesine yapılan eleştiriler burada bu kadar emek koyan insanları acıtıyor.

Öğrenci kardeşlerime de sesleniyorum. Sizler de aranızda lütfen örgütlenin, iki sene sonrasını beklemeyin. İki sene sonraya kendi yapacağınız öğrenci kurultaylarınızı, öğrenci toplantılarınızı daha sık yaparak, öğrencilerin sorunlarını yansıtacak, sorunlara çözüm önerileriyle, sadece sorun yansıtmak değil, o soruna nasıl bir öneriyle gelebiliyorsunuz, öneri de sunarak buraya gelirseniz bunları karşılıklı olarak çok daha iyi tartışabiliriz diye düşünüyorum. İki sene sonrayı beklemeyin lütfen. Zaman hızla geçiyor. Özellikle akademik alanda yapılacak çalışmalarda kurultayı da beklemeden, altı ayda bir yapılan MOBBİG toplantıları var, bu toplantılara da bu gibi önerileri olanları bekliyoruz. Bunlara açıktır.

Ben bu duyuruyu yapmak istedim sayın başkan. Çok teşekkür ediyorum bu fırsatı verdiğiniz için ve hepinize saygılarımı ve sevgilerimi sunuyorum. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı

Sağ olun, teşekkür ederiz.